

VENDIM
Nr. 246, datë 9.5.2018

PËR MIRATIMIN E PLANIT KOMBËTAR PËR INTEGRIMIN EVROPIAN 2018–2020

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, me propozimin e ministrit për Evropën dhe Punët e Jashtme, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian 2018–2020 (PKIE), sipas tekstit dhe aneksit që i bashkëlidhen këtij vendimi.

2. Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme ngarkohet të bashkërendojë dhe të monitorojë zbatimin e PKIE 2018–2020 nga grupet ndërinstitucionale të punës (GNP), për çdo kapitull, të ngritura me urdhrin nr. 107, datë 28.2.2014, të Kryeministrit, “Për ngritjen, përbërjen dhe funksionimin e grupeve ndërinstitucionale të punës për integrimin evropian”.

3. Ministri për Evropën dhe Punët e Jashtme ngarkohet të raportojë çdo 3 (tre) muaj në Këshillin e Ministrave për ecurinë e zbatimit të PKIE 2018–2020.

4. Ministritë dhe institucionet e tjera koordinuese të grupeve ndërinstitucionale të punës (GNP) raportojnë pranë Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme çdo 3 muaj (java e tretë e muajit të fundit) për realizimin e detyrimeve që rrjedhin nga PKIE 2018–2020.

5. Ngarkohen Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në bashkëpunim me Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme, të monitorojnë përfshirjen në programin buxhetor afatmesëm, nga ministritë dhe institucionet e tjera qendrore, të nevojave financiare për zbatimin e përparësive afatshkurtra dhe afatmesme të parashikuara në PKIE 2018–2020.

6. Vendimi nr. 42, datë 25.1.2017, i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian 2017–2020”, shfuqizohet.

7. Ngarkohen të gjitha ministritë dhe institucionet qendrore në varësi të Kryeministrit, për të cilat në PKIE 2018–2020 janë përcaktuar detyra të veçanta, për zbatimin e këtij vendimi.

Ky vendim hyj në fuqi menjëherë dhe botohet në Fletoren Zyrtare.

KRYEMINISTRI
Edi Rama

PLANI KOMBËTAR PËR INTEGRIMIN EVROPIAN
2018–2020
Prill 2018

Hyrje

Anëtarësimi në BE

Anëtarësimi në BE është objektivi strategjik i Shqipërisë, që qëndron në thelb të politikës së brendshme dhe të jashtme. Programi i qeverisë 2017–2021 synon fillimin, sa më parë, të procesit të negociatave për anëtarësim dhe përmbylljen e kapitujve kryesorë në këtë proces të pakthyesëm për realizimin e aspiratës evropiane të vendit. Rekomandimi pozitiv për hapjen e negociatave në Paketën e Zgjerimit 2018 bazohet në vlerësimin e Komisionit Evropian se “Shqipëria ka vazhduar të bëjë progres të qëndrueshëm në plotësimin e pesë përparësive kyçe për hapjen e negociatave të anëtarësimit”. Për qeverinë shqiptare, përparimi i njohur nga Komisioni Evropian është një nxitje e mëtejshme për të përshpejtuar ritmin e reformave të ndërmarra. Rekomandimi i Komisionit Evropian është sinjal politik tepër i rëndësishëm për Shqipërinë, që tregon se vendi po ecën në drejtimin e duhur, përmes reformave të vështira, por të domosdoshme.

Shqipëria është vend kandidat për anëtarësim në BE me vendim të Këshillit Evropian të qershorit 2014. Marrëveshja e Stabilizimit-Asociimit hyri në fuqi në prill 2009. Siç përcakton neni 1, MSA-ja synon: “të mbështesë përpjekjet e Shqipërisë për forcimin e demokracisë dhe shtetit të së drejtës; për të kontribuar në stabilitetin politik, ekonomik e institucional në Shqipëri, si dhe për stabilizimin e rajonit; të sigurojë një strukturë të përshtatshme për dialogun politik, duke lejuar zhvillimin e marrëdhënieve të ngushta politike ndërmjet Palëve; të mbështesë përpjekjet e Shqipërisë për zhvillimin e bashkëpunimit ekonomik dhe ndërkombëtar, gjithashtu dhe nëpërmjet përafrimit të legjislacionit të saj me atë të Komunitetit; të mbështesë përpjekjet e Shqipërisë për të përfunduar tranzicionin në një ekonomi tregu funksionale, të nxisë marrëdhënie ekonomike të harmonizuara dhe të zhvillojë gradualisht një zonë të

tregtisë së lirë ndërmjet Komunitetit dhe Shqipërisë; të nxisë bashkëpunimin rajonal në të gjitha fushat që mbulon kjo Marrëveshje”.

Gjithashtu, kjo Marrëveshje e detyron Shqipërinë të respektojë parimet e përgjithshme të demokracisë dhe të drejtat e njeriut, siç janë shpallur në Deklaratën Universale të të Drejtave të Njeriut dhe siç janë përkufizuar në Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në aktin Final të Helsinkit dhe Kartën e Parisit për një Evropë të Re.

Përveç kësaj, Shqipëria angazhohet të vazhdojë dhe të nxisë bashkëpunimin dhe marrëdhëniet e fqinjësisë së mirë me vendet e rajonit, përfshi një nivel të përshtatshëm lëshimesh të ndërsjella në lidhje me lëvizjen e personave, mallrave, kapitalit dhe shërbimeve, si dhe zhvillimin e projekteve me interes të përbashkët, sidomos ato që lidhen me luftën kundër krimit të organizuar, korrupsionit, pastrimit të parave, emigrimit të paligjshëm dhe trafikimit, përfshi në veçanti trafikimin e qenieve njerëzore dhe trafikun e drogës. Ky angazhim përbën një faktor kyç në zhvillimin e marrëdhënieve dhe të bashkëpunimit ndërmjet Palëve, duke kontribuar kështu në stabilitetin rajonal dhe bashkëpunimin e qëndrueshëm ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian.

Neni 70 i MSA-së përcakton një angazhim të veçantë të Republikës së Shqipërisë: përafrimin e legjislacionit të brendshëm me atë të Bashkimit Evropian. Përafrimi dhe zbatimi i legjislacionit do të rrisë zhvillimin ekonomik dhe tregtinë me Bashkimin Evropian, si dhe do të përmirësojë mirëqenien dhe kushtet e jetesës së qytetarëve shqiptarë.

Plani Kombëtar për Integrimin Evropian 2018–2020 (PKIE)

Plani Kombëtar për Integrimin Evropian përfshin masa afatshkurtra dhe afatmesme që shtrihen deri në vitin 2020, me synimin që Shqipëria të ketë përafruar plotësisht legjislacionin e saj me *acquis* të BE-së, si edhe që të gjithë sektorët të përmbushin standardet e përcaktuara në kapitujt e *acquis*. PKIE-ja rishikohet çdo vit duke pasur parasysh progresin e arritur, jo vetëm në ritmin e përafrimit, por edhe në zbatimin e legjislacionit të përafruar. Përafrimi i legjislacionit të brendshëm me *acquis* të BE-së konsiston në këta hapa:

- Analiza e legjislacionit të Bashkimit Evropian;
- Identifikimi i mangësive/akteve kontradiktore të legjislacionit shqiptar;
- Hartimi/rishikimi i akteve shqiptare të përafruara;
- Monitorimi i zbatimit të legjislacionit të përafruar.

PKIE-ja synon të koordinojë këtë proces përafrimi duke përcaktuar prioritetet për aktet që do të përafrohen, ministritë përgjegjëse për hartimin/rishikimin e projektakteve shqiptare, shkallën e përafrimit, si dhe datat e miratimit dhe afatet e hyrjes në fuqi. Hartimi me cilësi i planit dhe miratimi i tij do të përmirësojnë koordinimin e këtij procesi dhe monitorimin e tij.

Përgatitja e Planit Kombëtar për Integrim Evropian dhe përditësimet vjetore të tij koordinohen nga Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme në bashkëpunim me GNP-të. Në zbatim të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 32, datë 19.1.2018, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme përcakton metodologjinë dhe jep orientime mbi hartimin dhe monitorimin e PKIE-së. PKIE-ja përgatitet në përputhje të plotë me programin analitik të projektakteve të Këshillit të Ministrave. Kjo përputhje monitorohet nga MEPJ-ja gjatë përgatitjes së këtyre dy dokumenteve. Po ashtu, PKIE-ja është në përputhje me buxhetin e vitit në vazhdim dhe Programin Buxhetor Afatmesëm (PBA).

Metodologjia për përgatitjen e PKIE-së është përmirësuar. Përmbajtja e dokumentit është në përputhje me strukturën e *screening*. Gjithashtu, në kuadrin e përgatitjeve për negociatat e anëtarësimit, prioritet i jepet masave *screening* të BE-së. Institucionet përgjegjëse dhe veprimtaria përkatëse janë identifikuar në nivelin e nëntitullit të kapitullit të *acquis*, duke siguruar një qasje më të strukturuar. Kjo qasje do të lehtësojë aplikimin e metodologjisë së re dhe më gjithëpërfshirëse të PKIE-së, e cila do të zbatohet duke filluar nga përditësimi i PKIE-së për vitin e ardhshëm.

PKIE-ja është e strukturuar në 3 pjesë kryesore:

- Hyrja, në të cilën jepet një përshkrim i shkurtër i procesit të anëtarësimit në Bashkimin Evropian dhe një përshkrim i vetë PKIE-së;

- Pjesa e dytë është e ndarë në dy kapituj, kriteri politik dhe kriteri ekonomik, të ndarë më tej në nënkapituj. Këta dy kapituj u përgjigjen kriterëve politike dhe ekonomike të anëtarësimit, sikurse përcaktuar nga Këshilli i Bashkimit Evropian në Kopenhagën, në qershor 1993, si dhe paraqesin bazën ligjore relevante, situatën aktuale dhe arritjet më të fundit në plotësimin e këtyre kriterëve, si dhe masat që do të merren për të përshpejtuar hapjen e negociatave për anëtarësim në BE.

- Pjesa e tretë është pjesa planifikuese e PKIE-së, e ndarë në 33 kapituj që u përgjigjen 33 kapitujve

të parë negociues. Plan i nuk përfshin kapitullin 34, "Institucionet" dhe kapitullin 35, "Çështje të tjera". Kapitulli 34 rregullon pjesëmarrjen e shtetit anëtar në institucionet e Bashkimit Evropian, ndërsa, kapitulli 35 (aktet ligjore të BE-së që bëjnë pjesë në këtë kapitull) përvijon fazat e fundit të negociatave për anëtarësim.

Kriteri politik

Interesi kryesor kombëtar dhe qëllimi strategjik i qeverisë të Republikës së Shqipërisë është anëtarësimi në BE. Kriteret e anëtarësimit përcaktojnë stabilitetin e institucioneve që garantojnë demokracinë, sundimin e ligjit dhe respektimin e të drejtave të njeriut, si edhe ekzistencën e një ekonomie tregu funksionale, të cilat përbëjnë shtyllat e politikës kombëtare dhe të politikës së jashtme të Republikës së Shqipërisë.

Qeveria e Republikës së Shqipërisë është e vetëdijshme se përmbushja e kriterit politik ka një rëndësi thelbësore në procesin e anëtarësimit të BE-së dhe të jetë në përputhje me parimet e të drejtave themelore. Gjithashtu, qeveria është e vendosur të kryejë përpjekjet e qëndrueshme në lidhje me prioritetet kyçe që kanë të bëjnë me reformën gjyqësore, politikën kundër korrupsionit, luftën kundër krimin të organizuar, mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe reformën në administratën publike.

1.1 Demokracia

Qeveria e Shqipërisë është plotësisht e angazhuar për të ndërmarrë dhe për të zbatuar të gjitha reformat e nevojshme, për të forcuar procesin legjislativ, sistemin zgjedhor, qeverinë qendrore dhe lokale, administratën publike, si dhe sistemin e drejtësisë. Fokusi i punës së qeverisë shqiptare do të jetë zbatimi i reformave të nevojshme për të përmbushur detyrimet që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit (MSA) BE-Shqipëri dhe, në veçanti, për të adresuar rekomandimet e Raportit të Komisionit Evropian 2018 për Shqipërinë.

Për sa i takon administratës publike, qeveria shqiptare është e angazhuar për zbatimin e një reforme të mirëfilltë, për trajtimin dhe vlerësimin e bazuar në merita dhe angazhimin e punonjësve, duke krijuar një rrjet institucional efektiv dhe efikas që ofron shërbime më të mira për qytetarët. Gjithashtu, qeveria shqiptare ka si objektiv përfundimtar krijimin e një administrate publike efikase, të aftë për të zbatuar plotësisht angazhimet dhe detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit.

Çdo veprim i ndërmarrë nga qeveria në kuadër të reformës së sistemit të drejtësisë dhe sundimit të ligjit ka për qëllim përfundimtar krijimin e një sistemi gjyqësor të pavarur, efikas dhe llogaridhënës në Shqipëri, i cili është në gjendje të ofrojë drejtësi në mënyrë të drejtë dhe transparente, si dhe për të zbatuar legjislacionin e përafëruar me *acquis* e BE-së.

Lufta kundër korrupsionit është një prioritet kyç i qeverisë shqiptare. Drejtimet kryesore të politikës antikorruption përfshijnë një sërë veprimesh për parandalimin e korrupsionit, forcimin e institucioneve, monitorimin e përgjithshëm nga organizatat e shoqërisë civile, si dhe dënimin administrativ dhe penal të zyrtarëve të korruptuar. Zbatimi i strategjisë kundër korrupsionit, i miratuar në vitin 2015, do të kontribuojë në reduktimin e qëndrueshëm të korrupsionit.

Për më tepër, qeveria shqiptare angazhohet për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe, në veçanti, për zbatimin e mëtejshëm të politikave kundër diskriminimit, për të përmirësuar situatën në lidhje me të drejtat sociale me fokus të veçantë në grupet e rrezikuara dhe të miturit. Reformat janë në fushën e të drejtave të pronësisë, si dhe në planin e veprimit për zbatimin e vendimeve gjyqësore të GJEDNJ-së për kthimin dhe kompensimin e pronës.

1.1.1 Zgjedhjet

Më 13 tetor 2017, Kuvendi i Shqipërisë miratoi me konsensus vendimin mbi themelimin e Komisionit Parlamentar *Ad Hoc* mbi Reformën Zgjedhore dhe po vazhdon me realizimin e kësaj reforme. Qëllimi është të përmirësohet kuadri ligjor i Shqipërisë për zgjedhjet përmes hartimit dhe miratimit të ndryshimeve në Kodin Zgjedhor, me qëllim që të adresohen rekomandimet e papërmbushura të raporteve të OSBE/ODIHR-it për tri zgjedhjet e fundit 2013, 2015 dhe 2017. Me qëllim realizimin e kësaj reforme, Komisioni Parlamentar *Ad Hoc* bashkëpunon me ekspertët e OSBE-së/ODIHR-it, Këshillit të Evropës dhe Komisionit Evropian, si dhe me shoqërinë civile.

1.1.2 Parlamenti

Qeveria dhe Parlamenti i Republikës së Shqipërisë janë të angazhuara që të marrin masat e nevojshme për të siguruar funksionimin e duhur të Parlamentit. Këto masa bazohen në dialogun konstruktiv politik midis të gjitha partive politike dhe ndërveprimit me institucionet e pavarura për të përmirësuar funksionet rregullatore dhe për të siguruar transparencën e procesit legjislativ. Kjo do të sjellë në forcimin e kapaciteteve administrative të Parlamentit, në mënyrë që të forcojë rolin e saj

mbikëqyrës, si dhe për të monitoruar zbatimin e detyrimeve që rrjedhin nga MSA-ja dhe procesi i integritetit të Shqipërisë në BE.

Parlamenti i Shqipërisë luan një rol themelor në funksionimin e sistemit demokratik dhe në proceset politike në Shqipëri si përfaqësues i lartë dhe ligjvënës i vendit. Parlamenti është institucioni ku zhvillohet dialogu politik konstruktiv i qëndrueshëm midis forcave politike shqiptare, me qëllim arritjen e reformave të nevojshme në zhvillimin e vendit dhe integritetit në Bashkimin Evropian. Parlamenti, përveç funksionit legjislativ, ushtron gjithashtu funksionin e mbikëqyrjes politike mbi qeverinë dhe monitoron zbatimin e detyrimeve që rrjedhin në kuadër të procesit të integritetit evropian, nëpërmjet instrumenteve të mbikëqyrjes parlamentare, të parashikuara nga Kushtetuta dhe Rregullorja e Parlamentit. Në ushtrimin e funksionit përfaqësues, anëtarët e Parlamentit, grupet parlamentare, përfaqësuesit e shumicës dhe të opozitës, zhvillojnë debate politike që përfaqësojnë interesat e zgjedhësve.

Gjatë vitit 2017, funksionimi i Parlamentit është përmirësuar në të gjithë treguesit e veprimtarisë së tij. Në veçanti, u forcua dialogu politik midis shumicës qeverisëse dhe opozitës, e cila ka kontribuar në miratimin, me konsensus, të tri ligjeve në kuadër të reformës zgjedhore, si dhe zgjedhjes me konsensus të 27 anëtarëve të tri institucioneve kompetente për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe të prokurorëve në Republikën e Shqipërisë.

Më 9 shtator 2017 u zhvillua seanca e parë e legjislaturës IX të Parlamentit Shqiptar. Pas verifikimit të mandateve dhe pas miratimit të deputetëve, përbërja e parlamentit të ri rezultoi si më poshtë: Partia Socialiste e Shqipërisë - 74 deputetë; Partia Demokratike e Shqipërisë - 43 deputetë; Partia "Lëvizja Socialiste për Integrim" - 19 deputetë; Partia për Drejtësi, Integrim dhe Unitet - 3 deputetë dhe Partia Socialdemokrate - 1 deputet. Parlamenti i Shqipërisë, në seancën e parë të legjislaturës IX, zgjodhi z. Gramoz Ruçi si kryetar të Parlamentit, me 80 vota. Kryeministri i emëruar në detyrë, z. Edi Rama, në seancën plenare të mbajtur më 11 shtator 2017, bëri një prezantim të programit politik dhe të përbërjes së Këshillit të Ministrave. Pas 3 ditësh debat parlamentar mbi programin politik dhe përbërjen e Këshillit të Ministrave, të mbajtur më 11, 12 dhe 13 shtator 2017, Kuvendi i Shqipërisë, më 13 shtator 2017, miratoi përbërjen dhe programin politik të Këshillit të Ministrave, me 78 vota për (vendimi nr. 84/2017).

Pas miratimit të përbërjes dhe programit politik të qeverisë, u vazhdua me konfigurimin e Parlamentit të sapozgjedhur. Parlamenti zgjodhi dy zëvendëskryetarët, znj. Vasilika Hysi (PS) dhe z. Edi Paloka (PD), si dhe organet e tjera drejtuese: Konferenca e Kryetarëve, Byroja e Kuvendit dhe 5 sekretariatet e Parlamentit. Parlamenti, gjithashtu, krijoi grupet parlamentare si më poshtë: Grupi Parlamentar i Partisë Socialiste (74 deputetë) kryesuar nga z. Taulant Balla; Grupi Parlamentar i Partisë Demokratike (33 deputetë) kryesuar nga z. Edmond Spaho; Grupi Parlamentar i Lëvizjes Socialiste për Integrim (19 deputetë) kryesuar nga z. Petrit Vasili; Grupi Parlamentar i Partisë Republikane (7 deputetë) kryesuar nga z. Fatmir Mediu; 7 deputetë u shpallën të pavarur. Gjithashtu, u zgjodh kryesimi i komisioneve parlamentare (me vendimin nr. 86/2017) dhe përbërja e tyre (me vendimin nr. 90/2017).

Roli legjislativ i Parlamentit u forcua ndjeshëm gjatë vitit 2017, pasi ka një numër më të madh nismash ligjore të propozuara nga deputetët (24 nga 112 nismat ligjore të propozuara gjatë vitit 2017 u paraqitën nga deputetët ose rreth 22% e tyre). Gjithashtu, u përmirësua ndjeshëm roli i Parlamentit dhe ndikimi në përmbajtjen dhe cilësinë përfundimtare të legjislacionit të miratuar. Kjo u arrit nëpërmjet ndryshimeve të propozuara nga deputetët gjatë shqyrtimit dhe miratimit në Parlament të projektligjeve të propozuara nga qeveria (576 ndryshime u pranuan në projektligjet e diskutuara dhe të miratuara gjatë vitit 2017). Parlamenti ka forcuar më tej rolin e saj të rishikimit në kontrollin e përputhshmërisë së projektligjeve të propozuara me *acquis* të BE-së, duke siguruar kështu një cilësi më të mirë të legjislacionit të përafëruar. Komisioni për Integrimin Evropian (KIE) ka luajtur një rol të rëndësishëm në këtë proces. Gjatë shqyrtimit të projektligjeve që synojnë përafrimin me *acquis* të BE-së (9 projektligje gjatë vitit 2017), Komisioni propozoi 31 ndryshime, me qëllim përafrimin e tyre me *acquis* të BE-së, të cilat janë miratuar në seancën plenare.

Për më tepër një rol të rëndësishëm në transparencën e procesit legjislativ ka qenë edhe bashkëpunimi me shoqërinë civile (302 përfaqësues të shoqërisë civile gjatë vitit 2017). Mendimi dhe sugjerimet e tyre, të shpallura në seancat dëgjimore ose të dorëzuara me shkrim, shqyrtohen me kujdes dhe ky proces pasqyrohet në raportin që shoqëron projektligjin në seancën plenare.

Parlamenti vazhdoi punën për miratimin e projektligjeve për reformën e gjyqësorit. Gjatë vitit 2017,

8 nga 27 projektligjet e kësaj reforme u miratuan, duke e çuar në 15 numrin e ligjeve të miratuara deri më tani, si dhe vazhdoi procesi i rishikimit dhe i miratimit të 9 projektligjeve të tjera të kësaj pakete ligjore.¹ Tri projektligjet e tjera, pjesë e kësaj pakete ligjore (projektligji për Presidentin e Republikës së Shqipërisë, projektligji për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin për Avokatinë e Shtetit dhe Projektligji për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin për të drejtat dhe trajtimin e të burgosurve dhe të paraburgosurve) u pezulluan nga deputetët që i propozuan ato, për shkak të nevojës për t'u përmirësuar. Projektligjet do të rikthehen në Parlament sapo të jetë përmirësuar përmbajtja e tyre, sipas propozimeve të bëra gjatë tryezave të rrumbullakëta të konsultimeve publike.

Më 13 tetor 2017, Parlamenti miratoi me konsensus vendimin mbi themelimin e Komisionit Parlamentar *Ad Hoc* mbi Reformën Zgjedhore. Parlamenti miratoi, gjithashtu, krijimin e katër nënkomisioneve: Nënkomisioni për të Drejtat e Njeriut; Nënkomisioni për Barazinë Gjinore dhe Parandalimin e Dhunës ndaj Grave; Nënkomisionin për Administratën Publike dhe Nënkomisionin për Institucionet e Qeverisjes Vendore.

Roli i mbikëqyrjes së Parlamentit u forcua më tej gjatë vitit 2017 përmes përdorimit më intensiv të instrumenteve të mbikëqyrjes parlamentare të parashikuara në Kushtetutën e Shqipërisë dhe Rregulloren e Parlamentit (3 interpelanca, 57 kërkesa për informacion, 154 seanca dëgjimore), themelimi dhe zbatimi nga Kuvendi i mekanizmit të ri ndërinstitucional (me vendimin 49/2017), Parlamenti-qeveria-institucionet e pavarura, për monitorimin sistematik të ndjekjes dhe të zbatimit të rekomandimeve të bëra nga institucionet e pavarura kushtetuese dhe ato të përcaktuara me ligj. Komisioni për Integrimin Evropian (KIE) dhe Këshilli Kombëtar për Integrimin Evropian (KKIE), gjithashtu, kanë luajtur një rol kyç në monitorimin e reformave të kërkuara dhe përmbushjen e rekomandimeve, në kuadër të procesit të integritetit evropian të Shqipërisë.

Parlamenti, përmes Këshillit Legjislativ, ka analizuar vendimet e Gjykatës Kushtetuese dhe në bazë të këtyre vendimeve është në proces të ndryshimit të dy ligjeve të reformës së gjyqësorit.

Komisioni për Çështje Ligjore zhvilloi procedurën për plotësimin e vendeve të lira të punës për komisionerët e Zyrës të Avokatit të Popullit. Në fund të procesit të dëgjësive publike, Komisioni për Çështje Ligjore paraqiti në Parlament propozimet për komisionerët. Në seancën plenare të 15 marsit 2018, Parlamenti miratoi Komisionerin për të Drejtat e Fëmijëve (me vendimin nr. 41/2018) dhe Komisionerin i cili drejton Mekanizmin Kombëtar për Parandalimin e Torturës (me vendimin nr. 43/2018). Parlamenti nuk miratoi kandidatët për vendet e lira të tre komisionerëve të tjerë dhe kërkoi nga Zyra e Avokatit të Popullit të rifillonte procedurat e plotësimit të vendeve të lira.

Parlamenti kreu procedurat për përzgjedhjen e Komisionerit për Parandalimin e Diskriminimit. Pas dëgjimeve të kryera nga shërbimet parlamentare, Komisioni për Çështje Ligjore vazhdoi me përzgjedhjen e kandidatit që do të miratohej në seancë plenare.

Kapacitetet institucionale dhe administrative të Parlamentit për çështjet e integritetit evropian janë forcuar më tej gjatë vitit 2017 përmes trajnimit të stafit parlamentar në fusha të ndryshme që lidhen me procesin e integritetit evropian, si dhe shkëmbimin e përvojave me parlamentet e vendeve anëtare të BE-së. Forcimi i kapaciteteve administrative dhe institucionale në funksion të përforsimit të mbikëqyrjes parlamentare dhe rritjes së cilësisë së procesit të hartimit të ligjeve është arritur nëpërmjet trajnimeve të stafit të shërbimeve juridike, deputetëve si dhe kërkimeve parlamentare. Gjatë vitit 2017, 140 nëpunës civilë të parlamentit morën pjesë në trajnime të organizuara në Shqipëri në fusha të ndryshme, sipas çështjeve të profilit të tyre dhe nevojave për trajnim. Gjithashtu, 28 nëpunës civilë morën pjesë në konferenca, seminare dhe aktivitete trajnuese të organizuara jashtë vendit.

Konsolidimi i mëtejshëm i demokracisë dhe parlamentarizmit në Shqipëri, si dhe sfidat e reja me të

¹ Projektligj "Për organizimin dhe funksionimin e policisë gjyqësore".

Projektligj "Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8331, datë 21.4.1998, "Për ekzekutimin e dënimeve penale", të ndryshuar".

Projektligj "Për provimin e shtetit për profesionin e avokatit".

Projektvendim "Për strategjinë e edukimit publik ligjor në Republikën e Shqipërisë".

Projektligj "Për profesionin e Avokatit në Republikën e Shqipërisë".

Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 385, datë 24.2.2011, "Për ndërmjetësimin për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve".

Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7829, datë 1.6.1994 "Për noterët", të ndryshuar".

Projektligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 031, datë 11.12.2008, "Për shërbimin përmbartimor privat.

Projektligj "Për disa shtesa në ligjin nr. 9936, datë 26.6.2008, "Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë".

cilat përballet Parlamenti pas hapjes së negociatave të anëtarësimit të Shqipërisë me BE-në, e bëjnë të domosdoshme që Parlamenti të përmirësojë më tej funksionet e tij ligjvënëse dhe mbikëqyrjen parlamentare, në mënyrë që të forcojë përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit BE-Shqipëri dhe procesi i pranimit në BE.

Aktiviteti në këtë drejtim do të fokusohet kryesisht në objektivat dhe masat e mëposhtme:

- Forcimi i funksionit legjislativ të Parlamentit nëpërmjet: rishikimit të Rregullores të Parlamentit në përputhje me dispozitat e ligjit “Mbi rolin e Parlamentit në procesin e integritetit të Shqipërisë në BE”; forcimi i kapaciteteve të Parlamentit për të shqyrtuar përputhshmërinë e legjislacionit shqiptar me *acquis* të BE-së, në mënyrë që të sigurohet një përafrim më efektiv dhe një cilësi më e mirë e legjislacionit të përafruar; përgatitjen dhe botimin e një manuali mbi sistemin e verifikimit të përputhshmërisë së legjislacionit shqiptar me *acquis* të BE-së në nivel parlamentar, bazuar në praktikatat më të mira evropiane lidhur me përafrimin e legjislacionit kombëtar me *acquis* të BE-së, si dhe krijimi i bazës së të dhënave parlamentare për përafrimin e legjislacionit.

- Përmirësimi i etikës parlamentare nëpërmjet miratimit dhe zbatimit të Kodit të Sjelljes për anëtarët e Parlamentit Shqiptar dhe hartimin e manualit “Shpjegues mbi zbatimin e Kodit të Sjelljes”.

- Arritja e suksesshme e objektivave të fazës së tretë të procesit të reformës së drejtësisë, përmes shqyrtimit dhe miratimit të 9 projektligjeve, pjesë e paketës së 27 projektligjeve të reformës së gjyqësorit, si dhe 3 projektligjeve të tjera të kësaj pakete ligjore që janë tërhequr nga deputetët propozues dhe do të miratohen sapo të risillen në Parlament. Me miratimin e këtyre projektligjeve do të përfundojë paketa e plotë e 27 projektligjeve të reformës së gjyqësorit.

- Përmirësimi i kuadrit ligjor për zgjedhjet në Shqipëri përmes hartimit dhe miratimit të ndryshimeve të Kodit Zgjedhor, me qëllim që të adresohen rekomandimet e raporteve të OSBE-së/ODIHR-it në tri zgjedhjet e fundit 2013, 2015 dhe 2017.

- Forcimi i rolit të mbikëqyrjes së Parlamentit nëpërmjet: përdorimit më intensiv të instrumenteve të mbikëqyrjes parlamentare të parashikuara në Kushtetutë dhe në Rregulloren e Parlamentit; rishikimin e kuadrit rregullator (“Rregullorja për procedurën parlamentare” dhe ligjit “Mbi rolin e Parlamentit në procesin e integritetit të Shqipërisë në BE”) për të siguruar një mekanizëm/model të efektshëm për të mbikëqyrtuar veprimtarinë e qeverisë (rishikimin e pozicionit negociues) gjatë procesit të negociatave të anëtarësimit, bazuar në modelet/praktikat më të mira evropiane në këtë fushë; zbatimin e mekanizmit të ri ndërinstitucional, Parlament–qeveri–institucionet e pavarura, me qëllim ndjekjen dhe zbatimin efektiv të rekomandimeve të institucioneve të pavarura. Forcimi i autonomisë financiare dhe buxhetore të Parlamentit nga qeveria, përmes rishikimit të kuadrit ligjor ekzistues mbi buxhetin e shtetit, si dhe hartimin dhe miratimin e një ligji specifik për buxhetin e Parlamentit.

- Forcimi i transparencës parlamentare përmes: rritjes së transparencës dhe përfshirjes në procesin legjislativ, nëpërmjet rritjes së pjesëmarrjes publike dhe pjesëmarrjes së shoqërisë civile në procesin e vendimmarrjes; instalimin dhe funksionimin e sistemeve audio-video në komisionet parlamentare; organizimi i aktiviteteve profesionale për të informuar publikun mbi veprimtarinë e Parlamentit me qëllim të përmirësimit të imazhit të tij dhe rritjes së perceptimit të publikut për rolin e Parlamentit në proceset e zhvillimit dhe të integritetit të vendit; përgatitjen dhe botimin *online* të një buletini mbi aktivitetet e Parlamentit, në lidhje me procesin e integritetit evropian të Shqipërisë. Gjithashtu, synohet rritja, transparenca dhe cilësia e punës së komisioneve parlamentare dhe nënkomisioneve.

- Forcimi i kapaciteteve administrative të Parlamentit përmes: modernizimit të shërbimeve të Parlamentit, me qëllim përshtatjen për t’u ballafaquar me sfidat dhe kërkesat e reja për kapacitetet e nivelit të lartë dhe ekspertizën që do të ketë Kuvendi gjatë procesit të negociatave të anëtarësimit të Shqipërisë në BE; trajnimi i të gjitha shërbimeve të Parlamentit në fusha të ndryshme, veçanërisht ato që lidhen me procesin e integritetit evropian; vizita studimore të stafit të parlamentit në parlamentet kombëtare të vendeve anëtare të BE-së, me qëllim shkëmbimin e përvojave dhe të njohjes së praktikave më të mira në lidhje me organizimin dhe funksionimin e parlamenteve kombëtare të vendeve anëtare të BE-së; organizimi i trajnimeve të specializuara në çështjet e BE-së, me qëllim forcimin e kapaciteteve dhe ekspertizës së stafit të Parlamentit që mbulon çështjet e integritetit evropian.

1.1.3 Qeverisja

Qeveria qendrore përcakton vizionin dhe politikat kyçe dhe propozon legjislacionin për forcimin e demokracisë dhe të zhvillimit të qëndrueshëm ekonomik të vendit.

Organizimi, funksionimi dhe kompetencat e qeverisë/Këshillit të Ministrave (i përbërë nga Kryeministri, zëvendëskryeministri dhe ministrat e Kabinetit) parashikohet në dispozitat themelore

kushtetuese dhe në ligjin nr. 9000 datë 30.1.2003, “Për organizimin dhe funksionimin e Këshillit të Ministrave”. Përsheptimi i reformave dhe përgatitja e vendit për t’u bashkuar me Bashkimin Evropian mbetet një prioritet i madh i qeverisë shqiptare. Ky prioritet do të ndiqet përmes objektivave të mëposhtëm dhe masave politike:

- Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015–2020 (SKZHI II);
- Forcimi i Departamentit të Zhvillimit dhe Qeverisjes së Mirë;
- Forcimi i Sistemit *One Single* (IPIS, AFMIS, EAMIS);
- Ndërtimi dhe funksionimi i strukturave institucionale të nevojshme për fillimin e procesit të shqyrtimit dhe negociatave për anëtarësim në BE;
- Përmbyllja më tej e detyrimeve që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit;
- Përmirësimi dhe rritja e efikasitetit në koordinimin dhe monitorimin e procesit të Integritit Evropian si element kyç për përsheptimin e procesit të integritit në BE;
- Përsheptimin e harmonizimit të legjislacionit të brendshëm me *acquis* të BE-së, në përputhje me nenin 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit;
- Forcimi i bashkëpunimit me vendet e rajonit dhe vendet candidate, me qëllim shkëmbimin e përvojave dhe teknikave më të mira për përafrimin e legjislacionit evropian;
- Ndërtimi i kapaciteteve institucionale dhe njerëzore për menaxhimin e decentralizuar të fondeve të BE-së;
- Mbajtja e takimeve të rregullta të përbashkëta BE-Shqipëri në kuadër të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (Komiteti i Stabilizim-Asociimit, Këshilli i Stabilizim-Asociimit, Komiteti Parlamentar i Stabilizim-Asociimit dhe nënkomitetet);
- Përgatitja e një baze të dhënash me legjislacion të përafruar dhe shkallës së përafrimit, të aksesueshëm për të gjitha ministritë e linjës, institucionet e tjera qendrore dhe institucionet e pavarura;
- Trajnimin e punonjësve të administratës publike për çështjet e integritit evropian;
- Trajnimi i stafit të Departamentit të Përkthimit për përdorimin e *software*-it të përkthimit të specializuar;
- Koordinimin e punës për përkthimin e *acquis* të BE-së me autoritetet kompetente të qeverisë së Kosovës në kuadër të marrëveshjes së bashkëpunimit;
- Përgatitja për promovimin dhe akreditimin e strukturave të nevojshme për të përfituar nga IPA 2015–2020;
- Ndërgjegjësimi dhe komunikimi me palët e interesuara në lidhje me procesin e integritit dhe përfitimet dhe detyrimet që rrjedhin nga statusi i vendit kandidat dhe anëtarësimi në BE.

Pasi qeveria e re mori detyrën në shtator 2017, qeveria qendrore iu nënshtrua një ristrukturimi të plotë të ministrive dhe të zyrës së Kryeministrit, ku numri i ministrive u reduktua nga 19 në 11 dhe funksionet politike u riorganizuan në departamente të reja ministriore. Ristrukturimi çoi në një rishpërndarje të konsiderueshme të kompetencave dhe shkrirjen e administratave. Në këtë kontekst, ish-Ministria për Integritimin Evropian u bashkua me ish-Ministrinë e Punëve të Jashtme. Sipas vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 32, datë 19.1.2018, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme:

a) Ndjek, orienton dhe bashkërendon veprimtarinë e rrjetit të njërive të integritit evropian në ministritë e linjës;

b) Merr masat e nevojshme për të siguruar kapacitetet e duhura të shërbimit të jashtëm, në veçanti forcimin e misionëve diplomatike në vendet anëtare të Bashkimit Evropian, për të siguruar mbështetjen e plotë të procesit të integritit evropian;

c) Harton platformën e negociatave për anëtarësim në Bashkimin Evropian;

d) Merr masat e nevojshme për sigurimin e ekspertizës së nevojshme në mbështetje të komunikimit të procesit të reformave në Shqipëri, në kuadër të anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

Grupet ndërinstitucionale të punës për çdo kapitull negociues të ngritura mbi bazën e urdhrit të kryeministrit nr. 107, datë 28.2.2014, “Për ngritjen, përbërjen dhe funksionimin e grupeve ndërinstitucionale të punës për integritimin evropian”, koordinojnë raportimin, ndjekjen e rekomandimeve dhe planifikimin e procesit të përafrimit të legjislacionit në kuadrin e PKIE-së. Duke pasur parasysh ristrukturimin e ministrive dhe institucioneve të tjera qendrore, Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është duke ripunuar urdhrin e Kryeministrit të sipërcituar. Urdhri i ri do të vendosë përgjegjësinë e çdo ministrie të linjës për koordinimin e grupeve ndërinstitucionale të punës duke përcaktuar më qartë detyrat e Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme dhe të ministrive koordinuese.

1.1.4 Shoqëria civile

Zhvillimi i sektorit të organizatave të shoqërisë civile (OSHC) në Shqipëri ka kaluar përmes iniciativave

ligjore dhe ndryshimeve që kanë synuar të krijojnë një mjedis të përshtatshëm për OSHC-të. Për sa i përket lirisë së tubimit, kuadri ligjor i jep të drejtën çdo shtetasi shqiptar të krijojë një shoqatë, fondacion ose qendër për qëllimet e lejuara me ligj.

Në prill të vitit 2016, Parlamenti miratoi ligjin për vullnetarizëm, duke plotësuar një nga 9 prioritetet e identifikuar në udhërrëfyesin për shoqëri civile. Në ndryshimet e parashikuara për të ndërmarrë masa për zbatimin dhe shqyrtimin e udhërrëfyesit, Agjencia për Mbështetjen e Shoqërisë Civile (AMSHC) merr një rol parësor dhe mbikëqyrës. Përveç kësaj, AMSHC-ja është e ngarkuar edhe me funksionin e monitorimit për zbatimin dhe metodave të zbatimit të masave të parashikuara në manualin për krijimin e një mjedisi të përshtatshëm për shoqërinë civile.

Prioritetet e këtij manuali të identifikuar nga qeveria janë në përputhje me udhëzimet për mbështetjen e BE-së për shoqërinë civile për vendet e zgjerimit 2014–2020, të hartuar nga Drejtoria e Zgjerimit të Komisionit Evropian.

Këshilli Kombëtar për Shoqërinë Civile

Pas miratimit të ligjit për themelimin e Këshillit Kombëtar për Shoqërinë Civile, miratuar në nëntor të vitit 2015 nga Parlamenti i Shqipërisë, Këshilli është themeluar dhe ka filluar të funksionojë. Ky Këshill pritet të shërbejë për të intensifikuar bashkëpunimin ndërmjet Agjencisë për Mbështetjen e Shoqërisë Civile (AMSHC), shoqërisë civile dhe institucioneve, në nivel konsultativ dhe ekspertësh.

Pjesëmarrja e shoqërisë civile, grupeve të interesit, praktikuesve, përfaqësuesve të universiteteve dhe organizatave ndërkombëtare në diskutimin e projektligjeve është përmirësuar. Gjithëpërfshirja vazhdoi të jetë parimi i konsultimit publik të projektligjeve për reformën e drejtësisë dhe të ligjeve që kanë ndikim në jetën e vendit dhe të individëve. Bashkëpunimi dhe konsultimi publik i projektligjeve për reformën e drejtësisë të miratuara ose në procedurë parlamentare është bërë edhe jashtë Parlamentit dhe në qytete të ndryshme të Shqipërisë. Gjithashtu, është rritur bashkëpunimi i Parlamentit me shoqërinë civile në procesin e mbikëqyrjes parlamentare dhe rishikimit të raporteve periodike dhe vjetore të institucioneve të pavarura, si dhe në fusha specifike.

Në dhjetor 2017, Parlamenti nënshkroi një marrëveshje bashkëpunimi me UNICEF-in për të rritur rolin e parlamentarëve në mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve dhe për të ndihmuar deputetët, si dhe anëtarët e grupit Miqtë e Fëmijëve. Të drejtat e fëmijëve, grave, pakicave kombëtare dhe grupeve të tjera kanë qenë dhe do të vazhdojnë të jenë çështje prioritare në bashkëpunimin e Parlamentit me shoqërinë civile.

1.2 Reforma në administratën publike

Reforma e Administratës Publike, është një prioritet kyç për hapjen e negociatave për anëtarësim në Bashkimin Evropian, një prioritet i lartë për qeverinë shqiptare, e cila synon zhvillimin e një administrate publike në kuadër të zonës administrative evropiane dhe në përputhje me të, e cila siguron shërbime cilësore për qytetarët dhe bizneset në mënyrë transparente, efektive dhe efikase, përmes përdorimit të teknologjive moderne, shërbimeve inovative, në përputhje me kriteret e integritetit evropian dhe ofrohet nga nëpunës civilë të paanshëm, profesionalë dhe të përgjegjshëm, pjesë e strukturave efikase.

Në këtë kontekst, Strategjia Ndërsektoriale e Reformës së Administratës Publike (PAR 2015–2020), fokusohet në këto fusha:

- Politikëbërja dhe cilësia e legjislacionit;
- Organizimi dhe funksionimi i administratës publike;
- Shërbimi civil: menaxhimi i burimeve njerëzore;
- Procedurat administrative dhe mbikëqyrja.

Në këtë kuadër, zbatimi i PAR-së 2015–2020 është një sfidë e rëndësishme për të siguruar përmbushjen e angazhimeve të ndërmarra nga qeveria shqiptare në fusha të ndryshme dhe për të arritur rezultatet dhe objektivat e paracaktuar. Për këtë arsye, monitorimi i zbatimit të Strategjisë mbetet një detyrë e rëndësishme që duhet përmbushur. Me ndihmën e OECD-së/SIGMA-s, është zhvilluar një sistem monitorimi dhe vlerësimi i Strategjisë që nga viti 2015. Ky sistem përfshin një “Pasaportë të treguesve”, e cila përcakton metodologjinë e rezultateve në baza vjetore. Me fillimin e zbatimit të Strategjisë janë hartuar dhe miratuar raportet periodike të monitorimit (raporte tremujore dhe raporte vjetore).²

Gjatë vitit 2017, puna për zbatimin e Strategjisë Ndërsektoriale për Reformën e Administratës Publike u fokusua në dy drejtime kryesore: i) vlerësimin afatmesëm dhe hartimin e planit të ri të veprimtari; dhe ii)

² Raportet vjetore mbi implementimin e PAR-së për 2015–ën, 2016–ën dhe 2017–ën.

zbatimin e aktiviteteve të parashikuara në Strategjinë për vitin 2015–2017. Vlerësimi afatmesëm i Strategjisë Ndërsëktoriale për Reformën e Administratës Publike 2015–2020, e përfunduar në qershor 2017, përfshin shqyrtimin dhe konceptin më të plotë të planit të veprimit që parashikohet të zbatohet për periudhën 2018–2020. Ky vlerësim shërben për të pasur një pasqyrë të qartë të burimeve financiare të nevojshme për periudhën e ardhshme trevjeçare. Pas shqyrtimit, Departamenti i Administratës Publike me mbështetjen e OECD-së/SIGMA-së, gjatë tremujorit të katërt të vitit 2017, filloi të punojë në hartimin e Planit të ri të Veprimit për 2018–2020 i PAR-së, bazuar në kryerjen e aktiviteteve, sfidat e hasura gjatë implementimit, rekomandimet e Raportit të Komisionit Evropian, rekomandimet e SIGMA-s, Përfundimet Operacionale të PAR-së dhe prioritetet e qeverisë së re. Në të njëjtën kohë kostoja e kësaj strategjie është shqyrtuar në përputhje me masat e reja që do të parashihen nga secili institucion pjesë e PAR-it.

Projekti i Planit të Veprimit 2018–2020 është përgatitur dhe publikuar në faqen zyrtare të DAP-së për konsultime publike elektronike të cilat do të ndiqen me organizimin e një tryeze të rrumbullakët me të gjithë aktorët.

Për fushën e politikëbërjes dhe cilësinë e legjislacionit, një nga objektivat kryesorë në këtë fushë është përmirësimi i planifikimit dhe i koordinimit të politikave që lidhen ngushtë me zbatimin e Sistemit të Planifikimit të Integruar, nëpërmjet të cilit qeveria synon të harmonizojë strategjinë kuadrin/prioritetet strategjike me planifikimin financiar afatmesëm, duke përcaktuar në terma të përgjithshëm rolin, statusin dhe hierarkinë e planifikimit strategjik.

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015–2020 (SKZHI-II), si një komponent kyç i Sistemit të Planifikimit të Integruar reflekton vizionin, prioritetet, objektivat dhe mjetet për zhvillimin social dhe ekonomik dhe aspiratën e vendit për integrim evropian deri në vitin 2020. Për vitin 2017, qeveria shqiptare miratoi 7 dokumente strategjike sektoriale, duke harmonizuar dhe duke plotësuar kornizën strategjike të SPI-së. Më konkretisht, deri në dhjetor 2017 janë miratuar 26 strategji pjesë të SKZHI II, si dhe janë hartuar tre dokumente strategjike.³

Në kuadër të modernizimit të sistemit të administratës publike, në përputhje me parimet e qeverisjes së mirë, ka pasur progres në zhvillimin e tre sistemeve të informacionit të menaxhimit: IPSIS⁴, AFMIS⁵ dhe EAMIS⁶, me qëllim planifikimin/monitorimin e integruar të politikave strategjike dhe menaxhimin e ndihmës financiare/të huaj përmes një sistemi të integruar për qeverisje të mirë.

Të tria kontratat e sistemeve tregojnë një përparim pozitiv në lidhje me procesin e zbatimit dhe kanë zhvilluar modulet e integritetit që do të konfigurohen si një sistem i vetëm (OSS).

Objektivat kryesorë të sistemit/një sistem të vetëm (IPSIS, AFMIS dhe EAMIS) përbëhen nga:

- Menaxhimi i orientuar nga performanca dhe rezultatet përmes IPK-ve;
- Rritja e cilësisë së qeverisjes së mirë, llogaridhënies dhe transparencës;
- Krijimi i një sistemi të raportimit fleksibël dhe shumëdimensional.

Për më tepër, qeveria shqiptare ka ndërmarrë hapat e nevojshëm për zbatimin e Sistemit të Vlerësimit të Ndikimit Rregullator. Vlerësimi i ndikimit rregullator dhe procesi që ndiqet për zbatimin e këtij instrumenti të rëndësishëm synon të përmirësojë cilësinë e praktikave të zhvillimit të politikave, si dhe të kryejë analizë të thellë të akteve ligjore para miratimit të tyre. Procesi i vlerësimit të ndikimit i cili do të ndikojë në të gjitha institucionet e përfshira në procesin e hartimit të legjislacionit, do të ndihmojë në rritjen e transparencës dhe në përmirësimin e cilësisë së hartimit të legjislacionit. Për përmirësimin e procesit të vlerësimit të ndikimit është hartuar dhe miratuar një metodologji për vlerësimin e ndikimit rregullator.⁷

Në këtë kuadër kjo metodologji po zbatohet nëpërmjet dy proceseve pilot për Sistemin e Vlerësimit të Ndikimit, në lidhje me dy iniciativat e mëposhtme:

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë në hartimin e ligjit për “Promovimin e punësimit”;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës në hartimin e ligjit “Promovimi i prodhimit, transportit, tregtisë dhe përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme”.

Në kuadër të përmirësimit të një sistemi gjithëpërfshirës dhe transparent për hartimin e legjislacionit, ka pasur progres në kompletimin e mekanizmave ligjorë dhe institucionalë që sigurojnë pjesëmarrjen e publikut në konsultimin e politikave publike. Pas miratimit të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 848, datë 7.10.2015, “Për miratimin e rregullave të krijimit dhe administrimit të “Regjistrat elektronik për

³ Strategjia e Energjisë, Strategjia e Mjedisit dhe Strategjia e Kulturës.

⁴ Sistemi i informacionit të Sistemit të Integruar të Planifikimit.

⁵ Sistemi informativ i menaxhimit financiar shqiptar.

⁶ Sistemi informativ i menaxhimit të ndihmës së huaj.

⁷ Metodologjia është hartuar me ndihmën e OECD-së/SIGMA-s.

njoftimin dhe konsultimin publik””, “Regjistri elektronik për njoftimin dhe konsultimin publik” (RENJKP) është zbatuar dhe është tashmë i arritshëm për publikun. Për vitin 2017, Këshilli i Ministrave ka miratuar 33 akte ligjore (7 strategjitë/planet e veprimit dhe 26 projektligje), nga të cilat 29 kanë kaluar përmes procesit të konsultimit publik.

Në këtë drejtim, lista e koordinatorëve për konsultime publike po përditësohet. Gjatë vitit 2018 do t'i kushtohet një vëmendje e veçantë përmirësimit të procesit të konsultimit publik dhe parashikohet që me ndihmën e partnerëve tanë ndërkombëtarë të hartohet një udhëzim metodologjik për zbatimin dhe monitorimin e procesit të konsultimit publik.

Për sa i përket fushës së organizimit dhe funksionimit të administratës publike në reformën e shërbimeve publike, si një nga prioritetet kryesore të qeverisë shqiptare, është formatuar përmes një procesi radikal të riintegrimit të mënyrës se si ofrohen shërbime për qytetarët me një sistem gjithëpërfshirës dhe qendror ndaj qytetarëve.

Në këtë drejtim, me qëllim lehtësimin e ofrimit të shërbimeve për publikun, gjatë vitit 2017 janë hapur tri qendra të integruara të shërbimeve:

- Qendra e Integruar e Krujës;
- Qendra e Integruar e Fierit;
- Qendra e Integruar e Gjirokastrës.

Për të përmirësuar ofrimin e shërbimeve u krijua një mekanizëm i ri në qendrat e integruara ADISA, për menaxhimin e ankesave nga qytetarët. Gjatë periudhës së ardhshme do të ndërmerren masat e nevojshme për të ofruar përmirësim të shërbimeve, të aksesueshme dhe të integruara, duke zvogëluar mundësinë e korrupsionit dhe forcimin e etikës në ofrimin e shërbimeve publike.

Forcimi i kapaciteteve të njëjësive të qeverisjes vendore dhe vendosja e praktikave më të mira ka qenë dhe do të vazhdojë të jetë prioritet kyç për projektet dhe planifikimin e pushtetit vendor. Ndihma do të ofrohet për zhvillimet teknike dhe trajnimet në vendin e punës për stafin e bashkive dhe njësitë e tyre administrative për të përmirësuar mbledhjen e taksave; hartimi i metodologjive alternative për rritjen e të ardhurave të tyre; menaxhim më të mirë të pasurive të tyre, rritjen e parashikueshmërisë, saktësisë dhe transparencës së proceseve buxhetore, menaxhimin financiar dhe kontrollin e pushtetit vendor. Asistenca e mëtejshme teknike do të ofrohet nga kërkesa për zhvillimin e kapaciteteve të bashkive për t'i shërbyer më mirë qytetarëve të tyre.

Për sa i përket fushës së Shërbimit Civil: Menaxhimi i Burimeve Njerëzore, vazhdon puna për zbatimin dhe garantimin e kuadrit ligjor për shërbimin civil, në të gjitha institucionet e administratës shtetërore, nëpërmjet koordinimit me të gjitha njësitë e burimeve njerëzore dhe të njohjes së tyre, bashkimit dhe mbikëqyrjen e të gjitha procedurave për përmirësimin e performancës së administratës publike, reformën strukturore-funksionale të institucioneve të administratës publike, me fokus të veçantë në ristrukturimin e Kryeministrit, ministrive të linjës; rritja e pagave për punonjësit e administratës publike etj.

Puna për zgjerimin e Sistemit Informativ të Menaxhimit të Burimeve Njerëzore (SIMBNJ) në institucionet e administratës publike, institucionet e pavarura dhe njësitë e qeverisjes vendore është fokusuar në drejtimet e mëposhtme:

- Në përfundimin e informacionit në lidhje me strukturat e të gjitha institucioneve, duke mundësuar popullimin e sistemit me të dhëna nga mbi 550 institucione. Për këto institucione janë përditësuar të dhënat për më shumë se 45,000 punonjës;
- Në trajnimin e personelit që merret me burimet njerëzore dhe financat si përdorues të SIMBNJ-së;
- Nëpërmjet modulit të pagave SIMBNJ, 30 institucione po pilotojnë gjenerimin e listës së pagave të plotë SIMBNJ.

Me qëllim të përmirësimit të procesit të rekrutimit dhe përmbushjes së nevojave institucionale, DAP-i gjatë vitit 2017 ka ndërmarrë disa masa, në kuadër të:

- Përmirësimit dhe pasurimit cilësor të bazës së të dhënave për pyetjet;
- Përgatitja e materialeve orientuese për të ndihmuar kandidatët potencialë (*video tutorial* mbi metodën e aplikimit, dokument shpjegues për pyetjet e shpeshta etj.);
- Trajnimi i anëtarëve të Komiteteve të Përhershme të Pranimi në metodologjinë dhe teknikat e duhura për vlerësimin e kandidatëve;
- Bashkëpunimi me institucionet e arsimit të lartë me qëllim të informimit të kandidatëve potencialë (studentë dhe të sapodiplomuar) për mundësinë e punësimit në administratën shtetërore etj.

Zhvillimi i karrierës përcaktohet në mënyrë të qartë në kuadrin ligjor dhe zbatohet në praktikë gjithashtu. Trendi i lëvizshmërisë brenda shërbimit civil përmes procedurave të transferimit paralel dhe

promovimit është rritur, siç është reflektuar qartë në raportin vjetor të DAP-it. Për vitin 2017 ka pasur 108 transferime paralele dhe 79 promovime.

Në lidhje me thjeshtimin e procedurave administrative dhe të mbikëqyrjes, në kuadrin e Reformës së procesit të reduktimit të rregulloreve shtetërore, e cila bazohet në inovacionin dhe përdorimin e teknologjisë së informacionit, është arritur progres drejt ofrimit të shërbimeve elektronike.

- Në të vërtetë, portali qeveritar *e-Albania* ofron 535 shërbime elektronike dhe ka 47 sisteme qeveritare që ndërveprojnë me njëra-tjetrën për të garantuar komunikim në kohë reale ndërmjet qytetarëve dhe institucioneve publike.

- Administrata publike mund të krijojë 29 dokumente me nënshkrimin digjital, të cilat ofrohen si shërbim për qytetarët, me qëllim të përmirësimit të disponueshmërisë, cilësisë dhe transparencës së shërbimeve publike dhe reduktimin e procedurave administrative dhe kostove administrative për qytetarët.

1.3 Çështjet rajonale dhe detyrimet ndërkombëtare

Forcimi i bashkëpunimit rajonal është në qendër të politikës të jashtme dhe udhëheq aksesin konstruktiv si dhe rolin aktiv të Shqipërisë në rajon. Në këtë kontekst theksohet qartësia gjeostrategjike që ka karakterizuar angazhimin e Shqipërisë në rajon, duke vazhduar të mbështesë, në çdo formë, integrimin e rajonit në Bashkimin Evropian dhe në NATO. Gjithashtu, Shqipëria vazhdon të tregojë vullnetin e palëkundur për të ndërtuar marrëdhëniet më të mira me fqinjët, pasi ato janë themeli i politikës së jashtme rajonale dhe i shërbejnë fqinjësisë së mirë, bashkëpunimit rajonal dhe perspektivës euroatlantike.

Institucionalizimi i mëtejshëm dhe forcimi i mekanizmave të takimeve të rregullta ndërqeveritare (G2G) me vendet fqinje, Kosovën, Maqedoninë dhe Malin e Zi ose në formate të tjera trilaterale dhe katërpalëshe me të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe rajonin e SEE-së, si Serbia, Kroacia, Sllovenia, Bullgaria, Rumania etj. Këto takime orientojnë punën e ndërmarrë për të lehtësuar barrierat tregtare, për të nxitur lidhjen, për të përmirësuar klimën e investimeve dhe për të promovuar lëvizjen e përbashkët të të rinjve, shkëmbimet njerëzore, kulturore dhe turistike. Përbushja e këtyre objektivave do të vazhdojë të materializohet përmes zgjerimit të kontributit të tanishëm në zgjerimin dhe intensifikimin e bashkëpunimit rajonal shumëpalësh, me qëllim të zbatimit të vendimeve të marra në kuadër të Procesit të Berlinit në mbështetje të projekteve zhvillimore, të energjetikës dhe të ndërlidhjeve infrastrukturore, në funksion të kohezionit ekonomik rajonal. Si vendi pritës i Zyrës Rajonale të Bashkëpunimit për Rininë dhe Fondin e Ballkanit Perëndimor, Shqipëria është e angazhuar fuqimisht për të dyja këto organizata në mënyrë që të jenë mekanizma të vazhdueshëm dhe me ndikim në ndërtimin dhe edukimin e marrëdhënieve të mira fqinjësore, besimin e ndërsjellë në të gjithë Ballkanin Perëndimor, si mënyra më e mirë për të forcuar sigurinë dhe stabilitetin e të gjithë rajonit.

Aktualisht, Zyra Rajonale e Bashkëpunimit Rinor dhe Fondi i Ballkanit Perëndimor janë plotësisht funksionale dhe kanë filluar të përmbushin objektivat përmes thirrjes së parë për projektet rajonale në fushat kyçe për promovimin e lëvizshmërisë, shkëmbimeve, me prioritet për rininë, barazinë gjinore dhe zhvillimin e qëndrueshëm. Zbatimi i këtyre projekteve do të japë një shtysë konkrete për nismat që promovojnë bashkëpunimin rajonal. Gjithashtu, brenda kuadrit të përmbushjes së detyrimeve ndërkombëtare, qeveria shqiptare do të jetë plotësisht e angazhuar të rrisë bashkëpunimin me partnerët ndërkombëtarë në fushën e bashkëpunimit gjyqësor ndërkombëtar, duke iu përgjigjur programeve të partnerëve rajonalë dhe ndërkombëtarë në këtë fushë, në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga zbatimi i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (nenet 1, 2, 4, 13 dhe 81 të MSA-së).

Përveç kësaj, do të ndërmarrë të gjitha hapat e nevojshëm, si në kuadrin ligjor ashtu edhe në atë institucional, për të bërë bashkëpunimin në këtë fushë më efektive dhe gjithëpërfshirëse.

Qëllimi i Shqipërisë është të kontribuojë përmes angazhimit aktiv në të gjitha forumet dhe iniciativat rajonale, me qëndrime parimore dhe të balancuara për çështje të ndryshme. Shqipëria do të marrë më shumë përgjegjësi në drejtim të bashkëpunimit rajonal dhe do të rrisë praninë dhe kontributin e saj aktiv në iniciativat rajonale. Përmes aktivitetit të saj në këto forume rajonale, Shqipëria synon të promovojë zhvillimin ekonomik rajonal nëpërmjet projekteve të përbashkëta, në fusha të tilla si energjia dhe transporti. Qeveria shqiptare do të vazhdojë të marrë pjesë aktive në të gjitha aktivitetet që lidhen me zbatimin e suksesshëm të Projektit të Gazsjellësit Trans-Adriatik (TAP) dhe Projekti i Tubacionit Adriatik Jon (IAP). Shqipëria vazhdon të rekomandojë për përfaqësimin e Kosovës në organizatat rajonale dhe iniciativat që kontribuojnë për paqen, stabilitetin dhe sigurinë në rajon. Vendi ynë do të vazhdojë të mbështesë marrëdhëniet e shkëlqyera dhe vëllazërore me Republikën e Kosovës, me qëllim

rritjen ekonomike, përshpejtimin e procesit të integritit evropian dhe afrimin e strukturave të NATO-s. Shqipëria do të vazhdojë të mbështesë dialogun ndërmjet Kosovës dhe Serbisë, duke u mbështetur nga BE-ja. Shqipëria ka mbështetur dhe do të vazhdojë të mbështesë fuqishëm Kosovën në përfaqësimin dhe pjesëmarrjen në organizatat rajonale dhe ndërkombëtare, si dhe në integrimin e saj euroatlantik. Do të vazhdojë të mbajë takime të rregullta ndërqeveritare (G2G), si një instrument shumë efektiv për thellimin e bashkëpunimit dypalësh. Një rëndësi e veçantë do t'i kushtohet edhe koordinimit midis dy vendeve në nismat rajonale, veçanërisht për projektet prioritare në kuadër të Procesit të Berlinit. Përmirësimi i barrierave tregtare, bashkëpunimi në fushën e energjisë, përmirësimi i lidhjes, rritja e lëvizshmërisë reciproke dhe avancimi i projekteve ndërkufitare do të sjellë një ndikim pozitiv dypalësh dhe rajonal.

Kriteri ekonomik

Kjo pjesë e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian, e cila është plotësisht në përputhje me Programin Kombëtar të Reformës Ekonomike (PKRE) dhe Strategjinë e Dytë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2014–2020, vë theksin te prioritetet për periudhën e ardhshme, me qëllim forcimin e konkurrencës dhe funksionimin e ekonomisë së tregut. Në mënyrë që Republika e Shqipërisë të integrohet me sukses në BE, është jashtëzakonisht e rëndësishme që të gjitha reformat e nevojshme ekonomike, politike dhe institucionale të zbatohen tërësisht.

2.1 Ekzistenca e një ekonomie tregu funksionale

Qeverisja ekonomike

Një ekonomi tregu funksionale kërkon që Shqipëria të ruajë stabilitetin e saj ekonomik, duke përfshirë qëndrueshmërinë e financave publike, ruajtjen e stabilitetit të çmimeve dhe bilancin e pagesave, ekuilibrin ndërmjet kërkesës dhe ofertës, eliminimin e barrierave ekzistuese, si dhe sigurimin e zbatimit të ligjit për kontratat dhe titujt e pronësisë.

Në vitet e fundit, Shqipëria ka arritur të ruajë stabilitetin e saj makroekonomik, por ngadalësimi ekonomik ka rezultuar në një tkurrje të deficitit të llogarisë korrente dhe disbalancat e jashtme janë ende të mëdha, duke reflektuar një bazë të limituar të prodhimit. Shqipëria ka ndërmarrë disa masa për të përfunduar procesin e privatizimit, si dhe disa reforma për adresimin e të drejtave të pronës dhe pasurisë.

Stabiliteti makroekonomik

Sipas vlerësimeve të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë (MFE), ekonomia shqiptare ka performuar në përputhje me pritshmëritë fillestare dhe ato të rishikuara (parashikimet) për vitin 2017. Ekonomia shqiptare vazhdoi përshpejtimin gradual të rritjes ekonomike gjatë nëntë muajve të vitit 2017. Gjatë periudhës janar–shtator 2017, norma e rritjes ekonomike shënoi një nivel prej 3.87%. Ky ritëm pozitiv i këtyre nëntë muajve pasoi ecurinë pozitive të vitit 2016, ku rritja ekonomike u rrit (në terma vjetorë) me 3.37% dhe atë të tremujorit të tretë të vitit 2017, ku u shënuar një rritje me 3.55% në terma vjetorë.

Tremujori i tretë i vitit 2017 prodhoi një normë reale të rritjes ekonomike prej 3.55% (përsëri mbi potencialin ekonomik prej 3%) krahasuar me tremujorin e tretë të vitit 2016. Kjo paraqet një normë të përshpejtuar, mbi rritjen potenciale të ekonomisë shqiptare, rritje e cila vijon që nga tremujori i parë i vitit 2016 (me përjashtim të Q3-2016).

Për sa u përket ndryshimeve të tremujorit paraardhës, treguesi i produktit të brendshëm bruto u rrit me 0.38% krahasuar me tremujorin e dytë të vitit 2017.

Kontribut kryesor në këtë rritje dhanë degë të ekonomisë, të tilla si: ndërtimi, me një rritje prej +0.68 pikë përqindjeje; tregtia, hotelet, restorantet dhe transporti u rritën me +0.90 pikë përqindjeje; administrata publike, arsimi, shëndetësia patën një rritje me +0.89 pikë përqindjeje, ndërsa degët që dhanë një kontribut negativ janë: industria, energjia elektrike dhe uji, që pësuan një rënie me nga -0.12 pikë përqindjeje dhe sektori i pasurive të patundshme me një rënie prej -0.02 pikë përqindjeje.

Për sa u përket shpenzimeve, gjatë tremujorit të tretë të vitit 2017, kërkesa e brendshme private përbënte burimin kryesor të rritjes ekonomike dhe kontribuoi (me rreth 4.09 pikë përqindjeje). Në të njëjtën kohë, konsumi familjar i cili luan një rol të rëndësishëm në ekonominë e përgjithshme, ka vazhduar të zgjerohet (në terma vjetorë) që nga Q3-2015, ndërkohë që konsumi publik (qeveria) rezultoi të jetë rritur me 4.42% edhe pse qeveria është e angazhuar drejt konsolidimit të financave publike. Gjatë nëntë muajve të vitit 2017, konsumi privat u rrit me 2.56% (duke kontribuar me 1.14 pikë përqindje) dhe konsumi publik u rrit me 5.86% (duke kontribuar me 0.38 pikë përqindje) në rritjen e produktit të brendshëm bruto.

Tatimet neto mbi produktet kontribuan pozitivisht me +0.57 pikë përqindjeje (në terma vjetorë) gjatë tremujorit të tretë të vitit 2017.

Sipas projekteve të MFE-së, rritja pritet të jetë rreth 3.9% për vitin 2017. Kjo do të vijë kryesisht nga kërkesa e brendshme dhe e jashtme, pothuajse me një kontribut të barabartë nga secila. Brenda kërkesës së brendshme, pritet që investimi të ketë kontributin kryesor, edhe pse konsumi do të ketë, gjithashtu, një kontribut pozitiv. Ndërkohë që performanca më e lartë e eksporteve të mallrave dhe shërbimeve në krahasim me vitin e kaluar do të gjenerojë rritje brenda kërkesës së jashtme neto, pasi importet do të vazhdojnë të kenë një rritje pozitive dhe si rrjedhojë një kontribut negativ.

Treguesit e besimit dhe të dhëna të tjera indirekte tregojnë ritme të qëndrueshme rritjeje për tremujorin e fundit të vitit 2017, me kërkesën e brendshme që mbetet drejtuesi kryesor i rritjes.

Megjithatë, inflacioni vijon të mos jetë në nivelet e synuara të Bankës Qendrore të Shqipërisë, pasi presionet e jashtme janë ende joinflacioniste. Në përputhje me rritjen e pritur të aktivitetit ekonomik, inflacioni parashikohet të rritet gradualisht në vitin pasues (2018).

Në periudhën afatmesme (2018–2020), ekonomia shqiptare pritet të përjetojë një normë të përsheptuar të rritjes. Kjo ecuri parashikohet të mbështetet nga kushtet e lehtësuara monetare, nga një politikë fiskale konsoliduese që gjeneron më shumë hapësirë për kreditimin e bizneseve dhe nivele më të ulëta të premiumit të rrezikut, si dhe nga përmirësimi i klimës së biznesit. Megjithatë, duhet theksuar se ky parashikim bazë mund të jetë subjekt i risqeve të ndryshme në rënie. Në kushtet e ngadalësimit ekonomik në Eurozonë, një kërkesë e dobët e huaj për mallrat dhe shërbimet shqiptare që vazhdon në periudhën afatmesme dhe çmimet e mallrave në tregun ndërkombëtar që stabilizohen në nivele të ulëta mund të ndikojnë në eksportet shqiptare. Paralelisht, intensiteti i kredisë për sektorin privat në periudhën afatmesme mund të kushtëzohet nga suksesi i autoriteteve për të ulur nivelin e kredive të këqija në ekonomi.

Ekonomia shqiptare ka baza të shëndosha ekonomike dhe financiare, pavarësisht nga konteksti sfidues makroekonomik. Presionet e ulëta inflacioniste gjatë vitit 2016 (me një inflacion vjetor mesatar prej 1.3%) janë përmirësuar lehtësisht në 2017–ën (me një inflacion vjetor mesatar prej 2%) nga efektet e politikës monetare. Norma bazë e interesit u ul me 0.25 pikë përqindjeje në total, në maj të vitit 2016, në një nivel minimal historik prej 1.25% dhe nuk ka ndryshuar që nga ajo kohë.

Gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2016, zhvillimet kanë treguar se ritmet e rritjes së ekonomisë shqiptare po përsheptohen dhe se hendeku i prodhimit po ngushtohet. Performanca ekonomike ka krijuar hapësirë për rritjen e punësimit. Megjithatë, presionet për rritjen e pagave dhe të kostove të prodhimit mbeten të ulëta. Ngjashëm, presionet inflacioniste nga jashtë janë të dobëta.

Gjatë tri viteve (të periudhës afatmesme 2018–2020), qeveria shqiptare do të vazhdojë të ndjekë objektivin e reduktimit të borxhit publik të qeverisë nga 71.5% që parashikohej të ishte në fund të vitit 2017 deri në 63.5% në fund të vitit 2020 (dhe të arrijë një nivel nën 60% deri në vitin 2021). Faktorët kryesorë që do të kontribuojnë në këtë rënie do të jenë: i) lufta kundër evazionit fiskal; ii) reforma e menaxhimit të fondeve publike me qëllim rritjen e efektivitetit dhe efikasitetit; iii) ndërmarrja e reformave të rëndësishme në administratën tatimore.

Për periudhën 2018–2020, rritja reale e PBB-së parashikohet të ndjekë një trend rritës (me një rritje mesatare vjetore prej 4.3%). Kërkesa e brendshme pritet të jetë nxitësi kryesor i ekonomisë. Kjo e fundit pritet të ndikohet nga një politikë stimuluese monetare, një përmirësim i ndjesisë ekonomike, një rritje në kreditim dhe në përsheptimin e investimeve të huaja direkte.

Hendeku i prodhimit parashikohet të qëndrojë mbi ekonominë shqiptare prej 3% gjatë gjysmës së parë të vitit 2018. Kjo do të shoqërohet me shfrytëzim më të mirë të kapaciteteve dhe pritet të japë një impuls për rritjen e punësimit dhe për të krijuar rritje të pagave dhe të fitimit. Si pasojë, presionet inflacioniste nga ekonomia e vendit priten të intensifikohen. Parashikimet e fundit makroekonomike tregojnë një trend rritës për normën e inflacionit gjatë vitit 2018 (me një inflacion vjetor mesatar prej 2.7%) për të arritur objektivin e inflacionit prej 3% të Bankës së Shqipërisë brenda vitit 2019.

Deficiti i llogarisë korrente

Deficiti i llogarisë korrente ishte 578 milionë euro në fund të tremujorit të dytë të vitit 2016. Deficiti u zgjerua me një mesatare prej 56.9% në vit gjatë dy tremujorëve të parë të vitit. Ai qëndron në një mesatare prej 11% të PBB-së nominale.

Kontributet kryesore në zgjerimin e deficitit të llogarisë korrente lidhen me një deficit më të lartë në tregtinë e mallrave dhe teprica më të ulëta në nënllogarinë e të ardhurave dytësore. Nga ana tjetër, llogaria e shërbimit dhe llogaria e të ardhurave primare dhanë kontribut në drejtim të kundërt. Eksportet e mallrave

dhe të shërbimeve u rritën me një mesatare prej 2% gjatë gjysmës së parë të vitit 2016. Importi i mallrave dhe i shërbimeve përjetoi një rritje të shpejtë me 12% gjatë së njëjtës periudhë. Si rezultat, deficitin e përgjithshëm tregtar u rrit mesatarisht me 31.1% krahasuar me gjysmën e parë të vitit 2015. Për sa u përket nënllagarive të tjera, të dhënat reflektojnë një ngushtim në deficitin e të ardhurave parësore dhe një rënie në tepërcën e të ardhurave dytësore. Kjo e fundit u prek nga një rënie e remitancave të emigrantëve shqiptarë që banonin jashtë vendit.

Flukset hyrëse të llogarisë kapitale kanë regjistruar një bilanc prej 13.8 milionë eurosh gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2016, një zbritje prej 47.3 milionë eurosh në gjysmën e parë të vitit të kaluar. Pozicioni neto i llogarisë financiare regjistroi një zgjerim vjetor prej 21.7% dhe ishte rreth 77 milionë euro më i lartë në terma absolutë. Hyrjet neto nga llogaria kapitale dhe financiare ishin në gjendje të financonin 75% të deficitit të përgjithshëm të llogarisë korrente. Investimet e huaja direkte neto u ulën me 10.6% në terma vjetorë. Deficiti i llogarisë rrjedhëse u financua kryesisht nga flukset hyrëse të krijuara jo nga borxhet. Varësia nga flukset e krijuara nga borxhi është zvogëluar në krahasim me gjysmën e parë të vitit të kaluar. Asetet e rezervës u ulën me 49.6% gjatë gjysmës së parë të vitit.

Rezervat ndërkombëtare dhe borxhi i jashtëm

Në lidhje me rezervat ndërkombëtare dhe borxhin e jashtëm, në fund të tremujorit të dytë të vitit 2016, borxhi i jashtëm bruto i Shqipërisë ishte 7,880 milionë euro, duke qëndruar në nivelin e 75.1% të PBB-së nominale dhe duke u zgjeruar me 9% në terma vjetorë. Sipas ndarjes sektoriale, borxhi i qeverisë së përgjithshme përbën 42.6% të borxhit të përgjithshëm të jashtëm; borxhi i korporatave depozituese qëndron në 16.5% të totalit; sektorë të tjerë në 16.5%; FDI-të në 23.5% dhe borxhi i jashtëm i autoritetit monetar në 0.9% të totalit. Për sa i përket totalit kontribues “investime të tjera” përbëjnë 61.6% të borxhit të jashtëm të përgjithshëm. Nga perspektiva e maturitetit, borxhi afatgjatë përbën 80.9% të borxhit të përgjithshëm dhe është zgjeruar me 1.5% krahasuar me tremujorin e dytë të vitit 2015.

Në fund të tremujorit të dytë të vitit 2016, rezervat ndërkombëtare bruto ishin 2,803 milionë euro, duke u zgjeruar me 17.4% në terma vjetorë. Treguesit e mjaftueshmërisë së rezervës qëndrojnë në nivele optimale. Raporti i stokut mbi borxhin e jashtëm afatshkurtër është 170%, dukshëm më i lartë se niveli kritik prej 100%. Rezervat janë të mjaftueshme për të financuar 7 muaj importe mallrash dhe shërbimesh.

Politika monetare

Politika monetare e Bankës së Shqipërisë është formuluar dhe zbatuar për të përmbushur objektivin e ruajtjes së stabilitetit të çmimeve në kuadrin e mbajtjes nën kontroll të inflacionit. Procesi i vendimmarrjes rregullohet nga devijimi i inflacionit nga objektivi prej 3% në periudhën afatmesme. Dobësia ciklike e ekonomisë dhe presionet e ulëta inflacioniste garantuan ndjekjen e një politike monetare akomoduese gjatë viteve të fundit. Kjo politikë synon të mbështesë rritjen ekonomike dhe kthimin e inflacionit brenda objektivit relevant të politikës. Norma e interesit qëndron në një nivel rekord të ulët prej 1.25% që nga maji i vitit 2016. Stimuli monetar ka kontribuar në zvogëlimin e kostove të financimit dhe përmirësimin e fluksit të parasë së agentëve ekonomikë, ndërkohë që komunikimi i hapur përmes udhëzimeve të ardhshme për mbajtjen e normave të ulëta të interesit ka kontribuar në zvogëlimin e premiumit të rrezikut.

Prioritetet e Bankës së Shqipërisë në fushën e kriterit ekonomik janë:

- Forcimi i stabilitetit të sektorit financiar nëpërmjet zbatimit të planit të veprimit për kreditë e këqija;
- Zhvillimi i një strategjie afatmesme për të promovuar përdorimin e monedhës vendëse.

Banka e Shqipërisë ndjek një regjim të kursit të luhatshëm të këmbimit, ku kursi i këmbimit përcaktohet nga kërkesa dhe oferta për monedhat e huaja.

Monedha vendëse ka ardhur duke u vlerësuar kundrejt monedhave të forta përgjatë gjithë vitit 2016. Në janar–gusht 2016, monedha shqiptare u vlerësua çdo vit me një mesatare prej 3.4%, në terma të volumit tregtar, duke reflektuar një vlerë më të lartë kundrejt të gjitha monedhave kryesore.

Në këtë periudhë, leku u vlerësua me 1.7% në vit kundrejt euros. Përkundër zgjerimit të deficitit tregtar, tregu i brendshëm u karakterizua nga një injektim i lartë i monedhës euro, si rezultat i hyrjeve të larta të turizmit. Deri në maj, kursi i këmbimit euro/lekë është stabilizuar në një mesatare prej 138.4. Efekti sezonal i verës së këtij viti arriti kulmin në korrik dhe gusht me kursin e këmbimit euro/lekë në 135.9. Megjithatë, shenjat e ndryshimit të këtij efekti sezonal janë të pranishme në shtator.

Kursi i këmbimit USD/lekë vazhdoi të tregojë luhatshmëri më të lartë, i nxitur kryesisht nga zhvillimet e kursit të këmbimit euro/USD në tregjet ndërkombëtare. Në përputhje me vlerësimin e euros kundrejt dollarit amerikan, leku shqiptar e forcoi pozicionin e tij kundrejt dollarit amerikan me

një mesatare prej 1.8% në vit gjatë periudhës janar–gusht.

Inflacioni

Në lidhje me inflacionin, në tetë muajt e parë të vitit 2016 presionet inflacioniste ishin të ulëta. Në veçanti, gjatë katër muajve të parë të vitit, zhvillimet ndërkombëtare të shoqëruara me një prodhim të brendshëm nën potencial rezultuan me norma të ulëta inflacioni. Siç pritej, ndikimi i goditjeve të jashtme në çmimet e brendshme ishte i përkohshëm dhe kontributet e inflacionit të huaj u rritën gjatë tre muajve të fundit. Në të njëjtën kohë, kontributet vendëse u rritën si rezultat i përmirësimit të rritjes ekonomike në vend.

Norma mesatare vjetore e inflacionit për periudhën janar–gusht 2016 ishte 1.0%, duke mbetur nën objektivin e Bankës së Shqipërisë. Këto zhvillime shoqërohen me çmime të ulëta ndërkombëtare për mallrat dhe një vlerësim të dukshëm të monedhës vendëse në terma nominalë. Pas normave, veçanërisht të ulëta në periudhën shkurt–prill (0.3% mesatarisht), inflacioni nisi një trajektore rritjeje për të arritur në 2% në gusht.

Për sa u përket kontributeve, inflacioni i përgjithshëm përcaktohet kryesisht nga paqëndrueshmëria e çmimeve të ushqimeve. Kontributi nga ushqimet e papërpunuara ishte i dobët dhe u vlerësua mesatarisht me 1.1 pikë përqindjeje për tetë muajt e parë të vitit. Në të njëjtën kohë, kontributi nga ushqimet e përpunuara ishte negativ, sidomos gjatë katër muajve të parë të vitit. Nga ana tjetër, kontributi i inflacionit të ushqimeve të papërpunuara u rrit në periudhën prill–gusht, ndërkohë që kontributi e ushqimeve të përpunuara u bë pozitiv dhe shënoi një trend në rritje.

Presionet anësore të kërkesës janë stabilizuar në nivele më të ulëta me inflacionin mesatar bazë në -0.27% për tetë muajt e parë të vitit. Kjo normë ishte më e ulët krahasuar me vitin e mëparshëm. Nga ana tjetër, sinjalet pozitive që rrjedhin nga kërkesa agregate vendëse kanë prodhuar një prirje në rritje për inflacionin bazë. Norma mbetet ende nën nivelet historike për shkak të pranisë së një hendeku negativ të prodhimit.

Banka e Shqipërisë parashikon një rritje graduale të inflacionit që është në drejtim të kundërt me objektivin në periudhën afatmesme. Në terma afatshkurtër, inflacioni projektohet të mbetet nën objektivin e parashikuar si rezultat i rritjes së ulët ekonomike dhe presioneve inflacioniste nga jashtë. Sipas projeksioneve të Bankës së Shqipërisë, hendeku i prodhimit pritet të mbyllet gjatë gjysmës së parë të vitit 2017 dhe të fillojë të krijojë presione të larta inflacioniste të brendshme.

Politika fiskale

Politika fiskale në periudhën afatmesme do të jetë e orientuar drejt konsolidimit fiskal, në përputhje me rregullat fiskale të përcaktuara në ligjin organik të buxhetit (shih tabelën më poshtë mbi parimet dhe rregullat fiskale). Konsolidimi fiskal dhe reduktimi i borxhit publik janë thelbësorë për reduktimin e risqeve makroekonomike, të cilat pengojnë rritjen ekonomike dhe shkaktojnë paqëndrueshmëri makroekonomike.

Për të zvogëluar risqet që lidhen me borxhin publik, disa masa rregulluese fiskale janë marrë gjatë viteve të fundit. Deficiti i përgjithshëm fiskal është përmirësuar me rreth 3 pikë përqindjeje të PBB-së ndërmjet viteve 2014–2017, mbështetur nga të ardhura të përmirësuara, kufizimet e shpenzimeve dhe zbatimi i një sërë reformash administrative.

Që nga viti 2016, është regjistruar një bilanc parësor pozitiv (suficiti primar), krahasuar me një deficit primar prej 2.3% në vitin 2014. Të ardhurat tatimore si raport ndaj PBB-së janë rritur ndjeshëm gjatë viteve të fundit, nga 22.2% në 2013 në rreth 26% në vitin 2017, si rrjedhojë e politikave në fushën e taksave dhe përmirësimit të administrimit të tyre. Reforma kundër informalitetit ndihmoi gjithashtu për të rritur mbledhjen e të ardhurave. Nga ana e shpenzimeve, janë bërë kursime të konsiderueshme nga reformat në sektorin e pensioneve dhe energjisë, si dhe nga rritja e efikasitetit në administratën publike. Gjithashtu, gjatë këtyre viteve, risqet e ndryshimit të kushteve janë zvogëluar nëpërmjet diversifikimit dhe zgjerimit të dukshëm të maturimit të borxhit publik.

Skenari bazë fiskal synon një deficit në nivelin 2.0% të PBB-së në vitin 2018, një nivel prej 1.7% të PBB-së më 2019–ën dhe një reduktim të mëtejshëm në nivelin e 1.2% deri në vitin 2020. Në të njëjtën kohë, ai vazhdon të synojë një bilanc parësor pozitiv dhe në rritje 2018–2020, respektivisht 0.6% të PBB-së në vitin 2018; 1% në vitin 2019; dhe 1.5 për qind në vitin 2020. Bilanci aktual, d.m.th. diferenca midis investimeve publike dhe deficitit vjetor, është synuar në nivele të larta dhe në rritje graduale për periudhën afatmesme. Në fakt, balanca aktuale në vitin 2018 është synuar në nivelin 3.3 të PBB-së, objektivi do të jetë i njëjtë dhe në vitin 2019, ndërsa synon nivelin 3.7% në vitin 2020.

Ky konsolidim fiskal synon të mbajë nivelin e borxhit publik si raport ndaj PBB-së, në mënyrë që të vazhdojë të jetë trajektore e sigurt në rënie, e cila ka nisur që në vitin 2016. Borxhi publik pritet të ulet në rreth 68.7% të PBB-së në vitin 2018; 66.4% të PBB-së në vitin 2019 dhe 63.5 për qind në vitin 2020.

Objektivi tregues afatmesëm në lidhje me borxhin publik është zvogëlimi nën 60% në vitin 2021.

Në të njëjtën kohë, kuadri fiskal akomodon politikat buxhetore për të mbështetur rritjen ekonomike dhe për të kompensuar efektet shtrënguese të konsolidimit fiskal. Në periudhën afatshkurtër dhe afatmesme, investimet publike janë parashikuar të jenë rreth 5 për qind e PBB-së, nivel i cili konsiderohet optimal për të ushqyer kërkesën agregate në një periudhë afatshkurtër dhe për të zhvendosur rritjen potenciale ekonomike në një nivel më të lartë në periudhën afatmesme dhe afatgjatë.

Reformat e menaxhimit të financave publike janë vendimtare për të rritur efikasitetin e shpenzimeve buxhetore dhe për krijimin e hapësirës për shpenzime më produktive në periudhën afatmesme dhe afatgjatë. Ne kemi nisur disa reforma të PFM-së, disa prej të cilave janë afër finalizimit dhe mbetemi plotësisht të angazhuar për përfundimin e tyre.

Borxhi publik

Për sa i përket borxhit publik, gjatë vitit 2016, borxhi është karakterizuar nga zhvillime pozitive, kryesisht në aspektin e përmbushjes së nevojave të financimit të qeverisë dhe në aspektin e përmirësimit të marrëdhënieve midis kostos dhe risqeve. Gjithashtu, vlen të përmenden aktivitetet e ndërmarra për të zhvilluar tregun primar të letrave me vlerë të qeverisë dhe për të udhëhequr rrugën për zhvillimin e tregut sekondar.

Gjatë tetë muajve të vitit 2016, për qëllime të likuiditetit të qeverisë, borxhi publik është rritur në terma nominalë me 29.8 miliardë lekë. Edhe pse, duke marrë parasysh planifikimin e deficitit buxhetor për 2016, pritshmëritë e rritjes ekonomike dhe supozimet mbi kursin e këmbimit, borxhi publik ndaj PBB-së në fund të vitit 2016 pritet të ulet përafërsisht me një pikë përqindjeje.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka arritur të mbulojë nevojat e qeverisë për likuiditet, duke emetuar në tregun e brendshëm letrat me vlerë të qeverisë, në vlerën 256.5 miliardë lekë ose në terma neto 12.5 miliardë lekë. Gjatë vitit 2016, financimi neto në tregun vendës u rrit nëpërmjet instrumenteve të borxhit afatgjatë dhe në të njëjtën kohë u arrit maturimi i instrumenteve afatshkurtra. Kjo strategji ka kontribuar veçanërisht në përmirësimin e strukturës së borxhit të brendshëm, duke reduktuar më tej ekspozimin ndaj rrezikut. Nga ana tjetër, strategjia e aplikuar e financimit nuk ka dëmtuar balancën midis kostos dhe riskut, për shkak të nivelit të ulët të normave të interesit që vazhduan edhe gjatë vitit 2016.

Kërkesa për letrat me vlerë të qeverisë ka qenë relativisht e lartë dhe ka gjeneruar një raport mbulues pozitiv (1.28), që tregon një kërkesë më të lartë se oferta e ofruar nga qeveria.

Brenda kuadrit për zhvillimin e tregut primar, strukturat e menaxhimit të borxhit kanë ndërmarrë aktivitete që janë të përqendruara kryesisht në reduktimin e fragmentimit të kërkesës dhe në krijimin e standardeve për letrat me vlerë afatgjata.

Në horizontin afatmesëm dhe afatgjatë, këto mund të kontribuojnë në lehtësimin e zbulimit të çmimeve për letrat me vlerë të qeverisë dhe të japin disa stimuj për tregtimin në tregun sekondar.

Diversifikimi i portofolit të borxhit të brendshëm ka vazhduar edhe gjatë vitit 2016 ku vlen të përmendet financimi i nevojave për fonde nëpërmjet obligacioneve 5- dhe 10-vjeçare, respektivisht në vlerën neto prej 9.6 dhe 11.4 miliardë lekësh. Ndërkohë, vërehet një rritje në peshën e instrumenteve me normë fikse.

Yieldi *mesatar i ponderuar*, për sa i përket borxhit të brendshëm ka rënë ndjeshëm gjatë vitit 2016, për shkak të rënies së vazhdueshme të normave të interesit për letrat me vlerë të qeverisë (yieldi *mesatar i ponderuar* ka rënë me 0.8 pikë përqindjeje krahasuar me fundin e vitit të kaluar), pavarësisht rritjes së pjesëmarrjes së letrave me vlerë me maturitet afatgjatë. Ky fakt tregon një përmirësim të dukshëm në raportin midis kostos dhe riskut për borxhin e brendshëm. Kostoja mesatare e borxhit të jashtëm ka mbetur e pandryshuar, por shërbimi i borxhit është rritur për shkak të rritjes së stokut të borxhit në krahasim me vitin e kaluar.

Sa i përket borxhit të jashtëm, vlen të përmendet se është i qëndrueshëm, duke kaluar disa ndryshime relativisht të vogla në kontekstin e diversifikimit të mëtejshëm të monedhave dhe rritjes së peshës së aksioneve me interes koncesionar, kryesisht për shkak të disbursimit të mbështetjes buxhetore.

Viti 2016 është karakterizuar nga një rritje në disbursimin e fondeve për projektet e financuara nga jashtë në një nivel prej rreth 23% krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë. Ndërkohë, disbursimet e mbështetjes buxhetore kanë qenë më të ulëta, por në përputhje me marrëveshjen me partnerët ndërkombëtarë (FMN).

Republika e Shqipërisë vazhdon të mbajë një marrëdhënie të qëndrueshme me kreditorët e huaj, duke shfaqur një nivel të lartë bashkëpunimi dhe në përcjelljen e besimit të kreditorët përmes likuidimit të

detyrimeve të saj në kohë.

Politikat makroekonomike

Për sa i përket miksit të politikave makroekonomike, Banka e Shqipërisë ka ndjekur një politikë ekspansioniste monetare, me qëllim vendosjen e nivelit të inflacionit në objektivin e parashikuar për periudhën afatmesme. Njëkohësisht, politika monetare ka siguruar një mbështetje kundërciklike për ekonominë, duke krijuar kushte adekuate të financimit, por, gjithashtu, edhe stimujt e duhur për kryerjen e shpenzimeve të konsumit dhe investimeve.

Duhet të theksohet se politika monetare është duke vepruar në një mjedis të kufizuar për manovrim, pasi politika fiskale po ndjek një rrugë konsoliduese, në mënyrë që të zvogëlojë dobësitë fiskale dhe të sigurojë qëndrueshmëri fiskale afatgjatë. Në planin afatgjatë, konsolidimi fiskal pritet të kontribuojë pozitivisht në reduktimin e premiumit të riskut në ekonomi dhe në elasticitetin e ekonomisë ndaj goditjeve të papritura.

Sipas Bankës së Shqipërisë, miksimi i politikave aktuale makroekonomike është optimal. Në tërësi, drejtimi i politikave mbetet ekspansionist, me qëllim mbështetjen e kërkesës agregate në një periudhë afatmesme, gjenerimin e rritjes ekonomike të qëndrueshme joinflacioniste dhe forcimin e treguesve të tregut të punës. Ky miksim i politikave publike adreson dobësitë e lidhura me një borxh publik të lartë, ndërkohë që krijon hapësirë të mëtijshme për kreditimin e sektorit privat në mënyrë që të nxisë konsumin dhe investimet.

Sipas Ministrisë së Financave, rritja vjetore ekonomike ka shënuar një rritje relativisht të lartë në tremujorin e dytë të vitit 2016, në nivelin 3.21%, krahasuar me të njëjtin tremujorin të vitit 2015. Politikat makroekonomike janë nxitur nga nevoja për të ruajtur stabilitetin e çmimeve të konsumit, borxhin publik dhe sistemin financiar.

Qeveria, Banka e Shqipërisë dhe Banka Botërore kanë hartuar një plan veprimi që synon reduktimin e kredive të këqija. Plan i finalizua në shtator 2015 dhe po zbatohet. Ai përmban një sërë ndryshimesh rregullatore që pritet të lehtësojnë procesin e administrimit të riskut nga sistemi bankar. Ballafaqimi me zgjidhjen e problematikës së kredive të këqija dhe ekzekutimit të kolateralit pritet të ketë një efekt thelbësor në përmirësimin e nxitjes së kreditimit në ekonomi.

Funksionimi i tregjeve të produkteve

Mjedisi i biznesit

- Këshilli Ekonomik Kombëtar, një platformë që institucionalizon diskutimet dhe bashkëveprimet midis institucioneve qeveritare dhe komunitetit të biznesit, është tërësisht funksional. Në vitin 2017 ka realizuar 2 takime, ku çështjet kryesore të diskutuara ishin: ndihma shtetërore dhe paketa fiskale.

- Këshilli Kombëtar për Investime, i krijuar në bazë të VKM-së nr. 294, datë 8.4.2015, “Për themelimin e Këshillit Kombëtar të Investimeve”. Këshilli është një platformë e krijuar nga autoritetet shqiptare me mbështetjen e BERZH-it për të intensifikuar dialogun midis qeverisë dhe sektorit privat, për të përmirësuar klimën e biznesit dhe për të promovuar qeverisjen e mirë. Deri më tani ka realizuar 12 takime duke u përqendruar në: reformën derregullatore, informalitetin, formalizimin e bujqësisë, aksesin në financim, *e-Permission*, apelin administrativ, inspektimin tatimor për rimbursimin e TVSH-së, incentivat për investime në Shqipëri/Ballkan, procedurat doganore, cilësinë e aftësive etj. (www.investment.com.al);

- AIDA ka ngritur shërbimin (*Help Desk*), në kuadër të paketës incentiveve të krijuar nga qeveria, e cila i dedikohet përmblotjes së nevojave të SME-ve, duke përfshirë ndërmarrjet “fason”. Nëpërmjet këtyre shërbimeve informohen, këshillohen dhe ndihmohen një numër i madh i SME-ve, të lidhura me kërkimet e tregut, planet e biznesit, partnerët e biznesit, panairët ndërkombëtare, takimet B2B etj.

Qeveria ka marrë masa për reformimin dhe modernizimin e sistemit tatimor, me qëllim rritjen e performancës në mbledhjen e të ardhurave buxhetore. Krijimi i kadastrës fiskale dhe kalimi në sistemin e vlerës për pasuritë e paluajtshme janë hapa të rëndësishëm për modernizimin e sistemit.

Procedurat e administratës tatimore janë thjeshtuar për të zvogëluar barrën administrative dhe për të rritur pajtueshmërinë. Është miratuar një Kod i ri Doganor, si dhe një sërë ndryshimesh të tjera që synojnë nxitjen e industrisë dhe sektorëve jetikë të vendit. Në të njëjtën kohë, është ndërmarrë një fushatë e gjerë kundër informalitetit në ekonomi, punës së zezë dhe evazionit fiskal, ku janë arritur rezultate inkurajuese në reduktimin e aktiviteteve ekonomike të paligjshme, si dhe në rritjen e ndjeshme të të punësuarve të ligjshëm që paguajnë kontributet e sigurimeve shoqërore dhe kontributin e tatimit mbi të ardhurat personale nga paga. Reformat e ndërmarra në fushën e legjislacionit dhe administratës tatimore, të kombinuara me reformat strukturore në përgjithësi, kanë rritur performancën në mbledhjen e të ardhurave fiskale të shtetit. Të ardhurat e buxhetit të shtetit për vitet 2016 dhe 2017 janë realizuar pa pasur nevojën e rritjes së nivelit të taksave dhe tarifave. Më 2017-ën, të ardhurat e buxhetit të shtetit arritën në 27.8% të PBB-së, ndërsa në

vitin 2013 ato ishin sa 24.2% e PBB-së. Në të njëjtën kohë, reformat e planifikuara dhe masat fiskale të ndërmarra synojnë përmirësimin e klimës së investimeve në vend. Pritet që të ardhurat të rriten për shkak të rritjes së niveleve të pajtueshmërisë dhe përpjekjeve për të përmirësuar performancën e administratës tatimore dhe doganore në mbledhjen e taksave. Synohet që të ardhurat buxhetore të rriten mbi 28% të PBB-së.

Privatizimi

Procesi i privatizimit mbetet një prioritet, veçanërisht në sektorët strategjikë, duke synuar tërheqjen e kapitalit të huaj dhe vendës që do të kishte një ndikim pozitiv në zhvillimin ekonomik.

Ofertat për privatizimin e 100% të aksioneve në INSIG s.a. u hapën më 10 mars 2016. U paraqitën katër ofertues. Oferta më e lartë prej 16.1 milionë eurosh u prezantua nga EUROSIG s.a. Oferta ishte pak më e lartë se vlerësimi i aksioneve të INSIG-ut të bëra nga konsulenti BDO Albania sh.p.k. Komisioni i Vlerësimit të Ofertës bëri vlerësimin e ofertave sipas kriterëve të përcaktuara në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 546, datë 18.6.2015, “Për përcaktimin e formës dhe formulës për privatizimin e aksioneve të INSIG s.a.”. Pas vendimit të Komisionit të Vlerësimit të Ofertave, u miratua vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 218, datë 23.3.2016, “Për miratimin e procedurës së tenderimit për shitjen e paketës së aksioneve (100%) në pronësi të shtetit në INSIG s.a. Tiranë dhe deklarimin e EUROSIG s.a. si fitues i ofertave”. Kontrata për shitjen e aksioneve të shoqërisë aksionare INSIG s.a. është nënshkruar në datën 1.6.2016, ndërmjet Ministrisë së Financave dhe EUROSIG s.a.

Në gjysmën e parë të vitit 2016, shitja e 8 aseteve shtetërore solli gjithsej 93,686,844 lekë (rreth 680,000 euro). Shitja e aseteve kryhet përmes një procedure ankandi publik dhe pronarët e mëparshëm të tokës kanë përparësi për blerjen e aseteve. Katër nga këto asete janë blerë nga pronarët e tokës që ushtrojnë të drejtën e tyre të parablerjes. Janë përgatitur dosjet e privatizimit të 20 aseteve të tjera shtetërore të përfshira në paketën e tretë të privatizimit. Paketa e tretë e privatizimit është pjesë e Planit të Veprimit për Privatizimin e Aseteve për periudhën 2016–2020, nënshkruar nga ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes, më 29.4.2016.

Më 2016-ën u privatizuan 14 asete që sollën në total 110,115,128 lekë. Disa nga këto asete u blenë nga pronarët e tokës që ushtrojnë të drejtën e tyre të parablerjes.

Janë përgatitur dosjet e privatizimit të 20 aseteve të tjera shtetërore të paketës së tretë të privatizimit të përfshira në “Planin e veprimit për privatizimin e aseteve për periudhën 2016–2020”, në trajtën e dokumentit 3459, datë 29.4.2016, miratuar nga ish-ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes.

Më 2017-ën u privatizuan 31 asete dhe kuota shtetërore në një kompani të kufizuar (l.t.d.), në një total prej 145,039,455 lekësh. Shitja e aseteve është kryer përmes procedurave të ankandit publik dhe ish-pronarët e tokës kanë pasur prioritet në blerjen e aseteve. Disa nga këto asete janë blerë nga pronarët e tokës që ushtrojnë të drejtën e tyre të parablerjes.

Gjithashtu, gjatë këtij viti, Plani i veprimit për privatizimin/likuidimin e shoqërisë shtetërore në sektorët jostrategjikë 2017–2020 u miratua nga ish-ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes, në trajtën e dokumentit nr. 2564, datë 29.3.2017.

Lidhur me planet për “Albpetrol” sh.a., ligji nr. 102/2015, datë 23.9.2015, “Për sektorin e gazit natyror”, përcakton ndarjen e aktivitetit prodhues nga aktivitetet e transmetimit dhe shpërndarjes së gazit natyror. Për këtë qëllim, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin nr. 848, datë 12.7.2016, “Për ngritjen e shoqërisë “Albgaz” sh.a. dhe përcaktimin e autoritetit publik që përfaqëson shtetin si pronar i aksioneve të shoqërive “Albpetrol” sh.a. dhe “Albgaz” sh.a.”.

Sipas këtij vendimi, kompania “Albgaz” sh.a. u krijua si një operator i kombinuar i cili ushtron veprimtarinë e Operatorit të Sistemit të Transmisionit dhe Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes së Gazit Natyror. Kapitali fillestar i “Albgaz” sh.a. u vendos në vlerën 359,068,000 lekë. Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes (aktualisht, Ministria e Financave dhe Ekonomisë) është autoriteti publik që përfaqëson shtetin si pronar i 100% të aksioneve në kompaninë e re, “Albgaz” sh.a., ndërsa Ministria e Energjisë dhe Industrisë (aktualisht, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë) përfaqëson shtetin si aksionar i kompanisë “Albpetrol” sh.a. Marrëdhënia ndërmjet Ministrisë së Energjisë dhe Industrisë (aktualisht, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë) dhe “Albgaz” sh.a. do të rregullohet sipas ligjit nr. 102/2015, datë 23.9.2015, “Për sektorin e gazit natyror”.

“Albgaz” sh.a. u regjistrua në Qendrën Kombëtare të Biznesit me numrin unik të identifikimit (NIUS) L71306034U.

Gjatë 3-mujorit I të vitit 2018 janë privatizuar 5 asete shtetërore, duke realizuar 32,430,795 lekë.

Referuar ndryshimeve të fundit ligjore, si dhe strukturore, me urdhrin nr. 88 datë 21.3.2018, është bërë ndryshimi i “Planit të veprimit për privatizimin e aseteve shtetërore, për periudhën 2016–2020”, për vitet 2018–2020.

Gjithashtu, gjatë kësaj periudhe, me urdhrin nr. 64, datë 22.2.2018, të ministrit të Financave dhe Ekonomisë, është miratuar “Paketa e pestë me 60 (gjashtëdhjetë) objekte shtetërore për t’u privatizuar gjatë vitit 2018”, pjesë e këtij plani veprimi.

Funksionimi i tregut financiar

Stabiliteti financiar

Gjatë gjysmës së parë të vitit 2016, indikatorët e sistemit financiar ishin të qëndrueshëm. Sistemi financiar e mbylli aktivitetin e tij me fitime dhe ruajti një pozicion të fortë të kapitalit dhe likuiditetit. Segmentet e tjera të sistemit financiar e zgjeruan aktivitetin e tyre. Raporti i institucioneve financiare jobankare në totalin e institucioneve financiare në vend ishte në nivelin 10%. Fondet private të investimit kanë përqindjen më të lartë. Efektet e drejtpërdrejta negative (efekti domino) të risqeve që vijnë nga segmente të tjera të sistemit financiar, ndaj sektorit bankar, mbeten të ulëta.

Nga ana tjetër, ekspozimi i segmenteve financiare jobankare ndaj sistemit bankar është i konsiderueshëm. Gjatë kësaj periudhe, treguesit kryesorë të aktivitetit të sistemit financiar ishin të qëndrueshëm, por ndërmjetësimi financiar pati një rritje më të ngadaltë. Kjo e fundit e vlerësuar si raport i aseteve të sistemit ndaj prodhimit të brendshëm bruto, ishte 100.7 % më e ulët se nivelet e vlerësuara në dy vitet e fundit. Aktiviteti i sektorit bankar kontribuoi kryesisht në këtë rënie duke qenë se u zgjerua me një ritëm më të ngadaltë se rritja e PBB-së. Bankat vazhdojnë të dominojnë strukturën e aseteve të sistemit financiar, me një përbërje prej 90.8% të aseteve të sistemit financiar ose rreth 90.5% të PBB-së.

Sektori bankar

Për sa i përket sektorit bankar, në gjysmën e parë të vitit 2016, sektori bankar ka ruajtur stabilitetin e tij. Aktiviteti i sektorit bankar u zgjerua me një ritëm më të ngadaltë se një vit më parë, kryesisht i mbështetur nga investimet në letrat me vlerë. Aftësia paguese, likuiditeti, krijimi i fondeve rezervë për risqet respektive, dhe indikatorët e kujdesit ishin në nivele të përshtatshme, në përputhje me kërkesat rregullatore. Cilësia e portofolit të kredisë ka pësuar rënie, pavarësisht procesit të vazhdueshëm të masave të marra për zgjidhjen e kredive me probleme. Ekspozimi ndaj risqeve të tregut mbetet nën kontroll, por duhet të monitorohet dhe vlerësohet rregullisht.

Në strukturën e aseteve, çështjet kryesore janë “operacionet me klientët” që përfaqësojnë aktivitetin kreditor, “Thesari dhe transaksionet ndërbankare” dhe “Transaksionet e letrave me vlerë”. Gjatë vitit të fundit, midis tyre, rritja më e shpejtë u shënuar për “Transaksionet e letrave me vlerë”, kryesisht duke reflektuar stanjacionin e performancës së aktivitetit kreditues dhe fondeve që kanalizohen nga sektori bankar drejt investimeve me norma kthimi relativisht më të larta. Rezervat për riskun e kredisë kanë rënë, për shkak të fshirjes nga bilanci të kredive të këqija. Për sa u përket pasiveve, elementet kryesore vazhdojnë të jenë “operacionet me klientët” që përfaqësojnë aktivitetin e depozitave dhe “Burimet e përhershme”, të cilat përfaqësojnë fondet e veta të bankës (kapitali).

Përgjatë vitit 2016 H1, asetet e sektorit bankar shqiptar u zgjeruan lehtësisht me 0.9% në nivelin 1,329 miliardë lekë, duke përbërë rreth 90.5% të PBB-së. Në terma vjetorë, aktivet e sektorit bankar u rritën me 1.3% nga 4.8% në vitin e shkuar. Asetet u zgjeruan në formën e investimeve në letrat me vlerë, si për entitetet qeveritare dhe ato jorezidente. Rezervat e sektorit bankar në letra me vlerë të borxhit qeveritar u rritën në nivelin 23.1% të totalit të aktiveve, nga 22.3% në vitin 2015 H2.

Aktiviteti bankar u financua kryesisht nga depozitat, të cilat përbëjnë rreth 83% të totalit të aseteve. Raporti kredi/depozitë është 53.2%. Baza e depozitave pësoi një rënie të lehtë prej rreth 0.04% në terma 6-mujor, si rezultat i rënies së depozitave në monedhën vendëse, e cila në terma vjetorë u rrit me 2.1%.

Në fund të vitit 2016 H1, kreditë e pashlyera u rritën në 597.4 miliardë lekë ose 2% më shumë në krahasim me fundin e 2015 H2. Gjatë kësaj periudhe, niveli i humbjeve ishte rreth 5.9 miliardë lekë. Nëse shmangim efektin e kredive të fshira nga bilanci të bankave, kredia e pashlyer e sektorit bankar do të shënonte një rritje prej 3% në terma 6-mujor. Në terma vjetorë, e ndikuar nga procesi i fshirjes nga bilanci, kredia e pashlyer për sektorin bankar u pakësua me 0.3%. Nëse shmangim efektin e kredive të fshira nga bilanci të bankave, kredia e pashlyer e sektorit bankar do të shënonte një rritje vjetore prej 3.1%.

Performanca e kredive të pashlyera ishte kryesisht e ndikuar nga zgjerimi i kredisë në monedhën

vendëse. Përveç tendencës së bankave që të marrin hua në monedhën vendëse, ky zhvillim pasqyron një proces më të shpejtë të shlyerjes të kredive në valutë (pjesa e kredive të shlyera në valutë është rreth 74% e totalit të kredive të shlyera). Kredia e pashlyer në monedhën vendëse u rrit me 3.9%, ndërsa ajo në valutë me vetëm 0.7%. Sipas maturitetit, kreditë afatgjata kanë dhënë kontributin kryesor në zgjerimin e kredisë gjatë kësaj periudhe dhe në të njëjtën kohë, nga viti në vit. Kredia për ekonomitë familjare ka ruajtur një trend pozitiv si në terma 6-mujorë dhe në terma vjetorë.

Në gjysmën e parë të vitit 2016, volumi i depozitave me rreth 1,100 miliardë lekë, ishte përafërsisht i njëjtë me fundin e vitit 2015, por rreth 2% më i lartë krahasuar me një vit më parë. Norma mesatare vjetore e rritjes së depozitave është ngadalësuar ndjeshëm dhe qëndron nën mesataren afatgjatë. Struktura e depozitave dhe norma e rritjes vjetore vazhdojnë të dominohen nga depozitat në valutë, të cilat u rritën mesatarisht me 5.4%, ndërsa depozitat në monedhën vendëse ranë me 0.4%. Si rezultat, në fund të periudhës, depozitat në valutë përfaqësonin rreth 52% të totalit të depozitave. Nëse përfshijmë efektin e kursit të këmbimit nga vlera e depozitave në valutë, rritja vjetore e depozitave në valutë në fund të qershorit 2016 do të ishte 5.9%, ndërsa depozitat totale do të ishin rreth 2.4%.

Rritja e depozitave për ekonomitë familjare dhe rënia e depozitave të bizneseve, kanë kontribuar në nivelin e stabilitetit të depozitave të sektorit bankar. Depozitat për ekonomitë familjare, të cilat përbëjnë rreth 85% të totalit të depozitave të sektorit bankar, u rritën mesatarisht me 1.5% gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2016, duke qëndruar nën mesataren vjetore të tri viteve të fundit (2.6%). Depozitat e bizneseve u ulën me 4.5% nga niveli i tyre në dhjetor 2015. Në krahasim me vitin e kaluar, ndërmjet depozitave për ekonomitë familjare në monedhë vendëse dhe të huaj dhe atyre të bizneseve në monedhë vendëse dhe të huaj, rritja më e shpejtë qëndron në depozitat e bizneseve në monedhë të huaj, depozitat e ekonomive familjare në lekë kanë rënë dukshëm. Në fund të periudhës, depozitat në valutë përbëjnë rreth 50% të depozitave për ekonomitë familjare dhe rreth 63% të depozitave të bizneseve.

Rënia e normave të interesit u shoqërua me tkurrjen e depozitave me afat dhe me një rritje të konsiderueshme të nivelit të aktiveve/aseteve dhe llogarisë korrente (rrjedhëse). Vlera e llogarive korrente u rrit më tej gjatë kësaj periudhe dhe në fund të qershorit 2016, vlera e saj ishte rreth 31.2% më e lartë se e një viti më parë. Nga ana tjetër, depozitat me afat kanë rënë gjatë kësaj periudhe si në vlerë ashtu edhe në përqindje (ndaj totalit të depozitave), megjithëse ato dominojnë vlerën e depozitave të sektorit bankar. Depozitat me afat pësuan një rënie me 22.7 miliardë lekë ose me 3.2% krahasuar me fundvitin 2015 dhe përqindja e tyre zbriti në 63% të totalit të depozitave.

Rezultati financiar neto i sektorit bankar është pozitiv, por është zvogëluar gjatë periudhës. Rënia më e shpejtë e interesit të të ardhurave krahasuar me rënien e kostove të financimit ka kontribuar në reduktimin e të ardhurave neto nga interesi dhe marzhi neto i interesave. Shpenzimet në formën e provigjioneve për riskun e kredisë dhe në përgjithësi, u rritën ndjeshëm, duke qenë faktori kryesor në rënien e fitimeve në sektorin bankar. Aktivitete të tjera kanë pasur impakt të ulët në fitimin e sektorit bankar. Për sektorin bankar, treguesit e kthimit të kapitalit (ROE) dhe kthimit të aseteve (RoA) treguan një rënie në terma vjetorë. Në qershor të vitit 2016, sektori bankar raportoi një rezultat pozitiv financiar prej rreth 5.1 miliardësh ose rreth 3.2 miliardë më pak se një vit më parë. Rritja e shpenzimeve të provigjionimit ishte një faktor kryesor në rënien e fitimit, aktiviteti kryesor bankar shënoi rënie, gjithashtu, duke rezultuar në të ardhura më të ulëta nga interesat. Treguesit kryesorë të përfitimit, norma e kthimit të aseteve (ROA) dhe norma e kthimit të kapitalit (ROE) u vlerësuan respektivisht në 0.8% dhe 8%, dhe respektivisht më të ulët me 0.5 p.p. dhe 6.2 p.p. krahasuar me një vit më parë.

Kapitalizimi i sistemit bankar vlerësohet në nivele të mira dhe bankat kanë ruajtur nivelet minimale të kërkuara të raportit të mjaftueshmërisë së kapitalit. Injektimi i kapitalit dhe nivelet e mira të përfitimit kanë ndikuar pozitivisht në ecurinë e kapitalit rregullator. Nga ana tjetër, kërkesat e kapitalit për riskun e kredisë dhe shtesat për investimet jorezidente kanë rritur asetet e ponderuara ndaj riskut të sektorit bankar. Në fund të qershorit 2016, raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit arriti në 16.1%, nga 16.0% në fund të vitit 2015 dhe 15.9% vitin e kaluar. Asetet e ponderuara ndaj riskut u rritën me 3.9% krahasuar me dhjetorin 2015, duke kontribuar në rënien e raportit të mjaftueshmërisë së kapitalit me 0.6 pikë përqindjeje. Për shkak të injektimit të kapitalit dhe rezultatit të vazhdueshëm pozitiv financiar, kapitali rregullator u rrit me 4.2%, duke përmirësuar raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit me 0.64 pikë. Asetet e ponderuara ndaj riskut të kredisë u zgjeruan me 16.8 miliardë lekë krahasuar me fundin e vitit 2015, duke u rritur në 677.1 miliardë lekë. Kërkesat për kapital për riskun e tregut dhe riskun operacional u rritën në krahasim me fundin e vitit 2015. Ata janë rritur përkatësisht nga 807.4 milionë lekë dhe 8.0

miliardë lekë, në nivelet 16.1 miliardë lekë dhe 83.9 miliardë lekë.

Gjysma e parë e vitit 2016 shënoi përkeqësimin e cilësisë së portofolit të kredisë, kryesisht nga prurjet e reja në stokun e kredive të këqija, në valutën e huaj për sektorin e biznesit, të përqendruar në grupin e bankave më të mëdha. Rreziku i kredisë zbutet nga nivelet e mira të fondeve rezervë (provigjioneve), ndonëse raporti i mbulimit të kredive të këqija ka rënë. Banka e Shqipërisë ka qenë aktive në procesin e zgjidhjes së kredive të këqija, duke thelluar bashkëpunimin me autoritetet publike dhe me sektorin bankar, për të zvogëluar riskun e kredisë.

Gjatë periudhës, kreditë e këqija të pashlyera u rritën me 11.7% ose në 119.3 miliardë lekë, duke reflektuar zgjerimin e raportit të kredive të këqija (NPLR). Prurjet e reja të kredive të këqija nuk mund të mbuloreshin nga kreditë me humbje në gjysmën e parë të vitit, duke rezultuar në zgjerimin e stokut të kredive me probleme. Vlera e kredive të fshira nga bilanci në gjysmën e parë të vitit shënon rreth 5.9 miliardë lekë.

Në fund të qershorit 2016, raporti i kredive të këqija ishte 19.96%, duke u zgjeruar me 1.7 pikë, nga niveli i dhjetorit 2015. Brenda strukturës së kredive të këqija, një zgjerim i konsiderueshëm i kredive nën standarde (30.8% e totalit të kredive me probleme, nga 23.3% në dhjetor 2015) tregon se ka një fluks të ri në kategoritë e kredive të këqija. Nga ana tjetër, zhvendosja brenda kategorive të kredive të këqija, tregon migrimin drejt kategorisë së “humbjes”, e cila u zgjerua me 2% gjatë periudhës, pa marrë parasysh efektin e shlyerjes.

Raporti i provigjionimit (mbulimit) të kredive të këqija ka rënë; prandaj performanca e tij duhet të monitorohet me kujdes. Në qershor të vitit 2016, raporti i provigjionimit ishte 65.9%, nga 70.8% në dhjetor 2015 dhe 68.7% vitin e kaluar. Mbulimi me kolateral i kredisë, një mjet i rëndësishëm mbrojtës për riskun e kredisë, mbetet në nivele të qëndrueshme. Garancia në formën e pasurisë së patundshme vazhdon të dominojë. Në qershor të vitit 2016, mbulimi me kolateral u ul në nivelin 71.0%, nga 71.8%, sipas të dhënave të referuara në dhjetor të vitit 2015. Kreditë e mbuluara nga kolaterali i pasurisë së paluajtshme përbëjnë 71% të kredive të kolateralizuara dhe 51% të totalit të kredive. Kualiteti i kredisë së kolateralizuar u ul gjatë periudhës dhe raporti i kredive të këqija për këtë kategori u rrit me 1.2 pikë përqindjeje, në nivelin 20.7%.

Ekspozimi indirekt ndaj riskut të kredisë mbetet i lartë. Pavarësisht kreditimit të reduktuar të bankave në valutë, brenda këtij portofoli, pjesa e kredive të pambrojtura ndaj kursit të luhatshëm të këmbimit mbetet në nivele të konsiderueshme. Në qershor të vitit 2016, kjo pjesë e kredive përbënte 44.1% të kredisë së pashlyer në monedhë vendëse (1.4 pikë përqindjeje më pak nga dhjetori 2015) dhe 26.5% e totalit të kredisë së pashlyer. Raporti i kredive të këqija ndaj kredive të pambrojtura në valutë u rrit në nivelin 22.9% (+ 0.4 pikë krahasuar me dhjetor 2015). Ky zhvillim pasqyron orientimin e ri të kredisë ndaj monedhës vendëse dhe procesit të shlyerjes.

Likuiditeti në sektorin bankar është në nivele të mira. Treguesit e likuiditetit në monedhë vendëse dhe të huaj janë mbi nivelet minimale të kërkuara nga kuadri rregullator. Burimi kryesor i financimit, mbeten depozitat që mbulojnë pothuajse dyfishin e volumit të kredive për sektorin. Sektori bankar vazhdon të mbajë një pozicion të mirë likuiditeti me një tepriçë të konsiderueshme të depozitave të klientëve krahasuar me huat. Në qershor të vitit 2016, raporti “depozitë/kredi” shënoi nivelin 184.1% (kredi/depozita 54.3%). Në bazë monedhe, ky raport shënon nivelin 223.0% për monedhën vendëse dhe 158.2% për valutën. Nivelet e aseteve likuide në bilancet e bankave vazhdojnë të mbeten të larta, për shkak të ecurisë së ngadaltë të kreditimit. Në fund të qershorit 2016, asetet likuide përbëjnë 31.0% të totalit të aseteve të sektorit bankar, duke pësuar një rënie gjatë kësaj periudhe me 1.3 pikë përqindjeje. Një tjetër tregues i raportit ndërmjet aseteve likuide dhe detyrimeve totale afatshkurtra, gjithashtu pësoi një rënie me 1.0 pikë përqindjeje, duke u ulur me 40%.

Hapja e këmbimit valutor ndaj kapitalit rregullator pasqyron një mbrojtje të kënaqshme kundrejt luhatjeve të kursit të këmbimit të lekut. Në qershor të vitit 2016, bankat më të mëdha mbajtën pozicionin e tyre të blerjes me 12.0% të kapitalit rregullator, ndërsa bankat e mesme u zhvendosën drejt shitjeve në dhjetor 2015 dhe në pozicionin “blerje” me 23.1%. Ekspozimi i bankave ndaj kursit të këmbimit, përfshirë kreditë e pambrojtura (nga normat e këmbimit të flukseve të huaja), shënoi rënie gjatë periudhës, kryesisht për shkak të tkurrjes së kredive të pambrojtura në valutë.

Sektori bankar është i ekspozuar ndaj luhatjes së normave të interesit në kushtet kur diferenca ndërmjet aseteve të ndjeshme ndaj normave të interesit dhe detyrimeve, në periudhat e rivlerësimit është negative. Megjithatë, efekti indirekt i riskut të normës së interesit, ku një rritje potenciale e normave të interesit ndikon negativisht në aftësinë paguese të huamarrësve dhe mund të kërcënojë

cilësinë e portofolit të kredisë së bankës, duhet të merret parasysh.

Vlerësimi i riskut të deficitit të llogarisë korrente dhe rekomandimet:

- Risku i kredisë u rrit gjatë periudhës.

- Rritja e kredive të këqija (NPL) gjatë periudhës tregon vështirësinë e procesit të zgjidhjes së tyre dhe nevojën për një monitorim më nga afër të këtij procesi. Banka e Shqipërisë pret që trendi i kurbës së kredive të këqija të ulët, edhe pse mund të ketë luhatje gjatë kësaj periudhe. Në këtë kontekst, Banka e Shqipërisë do të mbikëqyrë me kujdes proaktivitetin e bankave për t'i zbuluar në kohë dhe për t'i siguruar ato, si dhe për mënyrën se si po zbatojnë kërkesat rregullatore për largimin e tyre nga bilanci i NPL-ve.

- Risku i likuiditetit në aktivitetin bankar është i ulët

Niveli i ulët i raportit të kredive me depozitat, rritja e depozitave dhe niveli i lartë i aseteve likuide mbi kërkesat minimale të kuadrit rregullator, tregojnë një situatë mjaft të mirë likuiditeti në sektorin bankar. Ky kusht, gjithashtu tregon hapësirën dhe nevojën për të përmirësuar ndërmjetësimin financiar, si një fenomen i nevojshëm për të ndikuar, ndër të tjera, në përmirësimin dhe efikasitetin e operacioneve bankare. Megjithatë, këtu marrim në konsideratë se pesha e burimeve afatshkurtra të sektorit bankar në formën e llogarive rrjedhëse dhe depozitave pa afat, vazhdon të rritet. Kjo performancë dikton mbajtjen e niveleve të larta të aseteve likuide dhe ndikon negativisht në performancën e të ardhurave nga interesi.

- Sektori bankar është i ekspozuar dukshëm ndaj riskut të tregut (duke përfshirë këtu riskun e kursit të këmbimit dhe riskun e normës së interesit) pavarësisht reduktimit të ekspozimit gjatë periudhës.

Risku i drejtpërdrejtë i kursit të këmbimit në aktivitetin bankar është i kufizuar, pasi aktivet dhe pasivet në valutë të huaj kanë vlera përafërsisht të barabarta. Por rreziku rritet kur vlerësimi përfshin ndikimin indirekt të kursit të këmbimit, të transmetuar kryesisht nëpërmjet kredive në valutë të huaj ndaj entiteteve rezidentë, të ardhurat kryesore të të cilëve janë në lekë. Bankat dhe klientët e huamarrjes duhet të vlerësojnë me kujdes risqet që rrjedhin nga huadhëniet në valutë, ku palët janë të ekspozuara ndaj lëvizjeve të disfavorshme të kursit të këmbimit.

Për sa i përket riskut të normës së interesit, ai është i pranishëm në aktivitetin bankar në formën e tij të drejtpërdrejtë dhe të tërthortë. Në formën e drejtpërdrejtë, ai përhapet nëpërmjet hendekut që ekziston midis aktiveve dhe pasiveve të sektorit bankar sipas periudhave të shfaqjes. Ky hendek është disi negativ dhe thellohet në një afat të shkurtër. Risku do të materializohet në rast të rritjes së normës së interesit, e cila për shkak të hendekut negativ do të ndikonte shpejt në kostot operacionale të bankës, krahasuar me të ardhurat e saj.

- Prania e konsiderueshme e bankave të huaja në vend, si dhe ekspozimi i sektorit bankar ndaj jorezidentëve, tregon nevojën për monitorim të zhvillimeve ndërkombëtare.

Gjatë periudhës së raportimit, tregjet financiare evropiane treguan një rritje në luhatshmërinë e tyre në fund të kësaj periudhe, duke ndjekur rezultatin disi të papritur të "Brexit". Ndryshimet më të mëdha ishin në tregjet valutore, ku monedha britanike u zhvlerësua me shpejtësi. Humbja e vlerës së monedhës britanike mund të shoqërohet në një afat të shkurtër me një rënie në vlerën e produkteve bankare shqiptare në këtë monedhë. Analiza e kryer nga Banka e Shqipërisë raportoi se ky efekt ishte minimal, pasi kreditë dhe depozitat publike në valutën britanike ishin me vlerë të papërfillshme.

Funksionimi i tregut të punës

Tregu i punës po përmirësohet vazhdimisht duke reflektuar një aktivitet më të mirë ekonomik. Shkalla e papunësisë është ulur nga 15.3% në 2016 në 13.4% në tremujorin e katërt të vitit 2017. Rritja e punësimit ka vazhduar, por me një ritëm më të ngadaltë në tremujorët e fundit (vihet re një rënie e ritmit që nga Q4-2016 ku u regjistrua një rekord në rritjen e punësimit rreth 5.5% në terma vjetorë).

Në anën tjetër, shkalla e pjesëmarrjes së fuqisë punëtore u rrit në 67.4% në tremujorin e katërt të vitit 2017, rreth 1.7 pikë përqindjeje më e lartë krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar (dhe 0.3 pikë përqindjeje më e lartë krahasuar me tremujorin e mëparshëm të të njëjtë vit).

Sipas INSTAT-it, vlerësimi i pyetësorit të fuqisë punëtore tregon për dinamikën e vazhdueshme pozitive të punësimit, megjithëse ritmet e rritjes së punësimit gjatë tremujorit të katërt të vitit 2017, ishin pak më të ulëta krahasuar me të njëjtin tremujor të vitit 2016. Rritja vjetore e punësimit në tremujorin e katërt të vitit 2017 ishte rreth 3.4%, pak më e ulët krahasuar me rritjen vjetore prej 5.5% në Q4-2016. Zhvillimet pozitive në punësim ishin kryesisht për shkak të rritjes së fortë vjetore të punësimit në sektorin e shërbimeve (rreth 8.4% në terma vjetorë) dhe sektorit të industrisë (rreth 7.3% në terma vjetorë). Nga ana tjetër, punësimi në sektorin e bujqësisë ka ndikuar negativisht dhe ka rënë

(rreth 1.5% në terma vjetorë).

Krahas zhvillimeve pozitive në punësim, norma e papunësisë vazhdoi të binte gjatë tremujorit të katërt të vitit 2017, duke arritur në 13.4% (për grup-moshat 15–74 vjeç) dhe 13.6% (për grup-moshat 15–64 vjeç). Shkalla e papunësisë ka rënë me 0.2 dhe 0.4 pikë përqindje në terma tremujorë (për 15–74 dhe 15–64 vjeç) dhe 0.8 pikë përqindjeje në terma vjetorë për popullsinë e moshës 15–74 vjeç dhe 0.9 p.p. për grup moshën 15–64 vjeç. Moderimi në rritjen e normës së fuqisë punëtore ka vazhduar, ndërsa normat e pjesëmarrjes në fuqinë punëtore arritën në 67.4% (për 15–64 vjeç) në tremujorin e katërt të vitit 2017 (1.7 pikë përqindjeje më lartë krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë).

Tabela e të dhënave të tregut të punës

(Në %)	Shkalla zyrtare e papunësisë	Shkalla e PUNËSIMIT	Shkalla e pjesëmarrjes së fuqisë punëtore
2012	Q1	12.9	51.1
	Q2	13.3	50.2
	Q3	13.6	48.6
	Q4	13.6	48.7
2013	Q1	14.3	47.0
	Q2	16.0	44.1
	Q3	16.8	42.9
	Q4	16.8	42.4
2014	Q1	18.2	41.5
	Q2	17.2	44.4
	Q3	17.0	45.8
	Q4	17.6	45.6
2015	Q1	16.9	45.6
	Q2	17.0	45.8
	Q3	17.2	46.3
	Q4	17.3	47.0
2016	Q1	16.6	47.5
	Q2	15.5	48.4
	Q3	14.7	49.9
	Q4	14.2	49.1
2017	Q1	14.2	49.2
	Q2	13.9	50.0
	Q3	13.6	50.7
	Q4	13.4	51.2

Në lidhje me *politikat e punësimit*, zbatimi i Strategjisë Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë (NESS) 2014 – 2020 ka vijuar që nga fundi i vitit 2014, sipas aktiviteteve të parashikuara në planin përkatës të veprimt. Raporti i dytë i progresit të SKZHI-së u përgatit nga ish-Ministria e Mirëqenies Sociale dhe Rinisë (MMSR). me objektivin që: i) të rishikojë zbatimin e aktiviteteve të NESS-së të planifikuara për vitin 2016; ii) të vlerësojë nivelin e arritjeve sipas rezultateve të pritura dhe objektivave të NESS-së, veçanërisht rezultatet dhe objektivat e lidhur me Kontratën e reformës sektoriale për punësim dhe aftësi (2016 – 2018).

Rezultatet përfshijnë:

- 48 nga 52 (92%) aktivitete të iniciuara;
- Progresi i veprimeve të iniciuara arriti mesatarisht 66%;
- Gjatë vitit 2016 u arrit një nivel 10% progresi në zbatim.

Veprimet që u identifikuan me përparim të kufizuar janë ato që kanë të bëjnë me shtyllën e tretë të strategjisë.

Ka filluar zbatimi i Programit IPA të BE-së për Mbështetjen e Buxhetore dhe transhi i parë në shumë fiksë i buxhetit për mbështetjen sektoriale të BE-së është disbursuar në dhjetor të vitit 2016, ndërsa kësti i parë variabël është disbursuar në dhjetor 2017.

Informacioni i mëposhtëm është sipas shtyllave kryesore të prioriteteve strategjike. Disa nga arritjet janë si më poshtë:

21 zyra punësimi janë rinovuar dhe janë të aksesueshme për publikun me modelin e ri të shërbimeve të punësimit. Gjatë vitit 2017 u rikonstruktua 1 zyrë më shumë e punësimit sipas modelit evropian të shërbimeve të punësimit; deri në fund të vitit 2018 do të kemi 15 zyra të tjera të punësimit. Sistemi Informativ i Shërbimeve Kombëtare të Punësimit (SHKP) ka parë përmirësime të konsiderueshme dhe

paraqet një hap cilësor në modernizimin e institucionit. Aktualisht, sistemi është bërë më interaktiv, duke lejuar shkëmbimin e informacionit me sistemin e informacionit të gjendjes civile, sistemin tatimor, sistemin e detyrueshëm të kujdesit shëndetësor dhe sistemin e ndihmës ekonomike.

Sistemi i ndjekjes për të diplomuarit/ certifikuar në sistemin VET-ja është themeluar nga SHKP-ja në bashkëpunim me projektin GIZ.

Ligji i ri për punëkërkesit e papunë (ligji nr. 145/2015) i miratuar nga parlamenti në dhjetor 2015 dhe që është në zbatim që nga viti 2016 ka çuar në një reduktim të ndjeshëm të numrit të punëkërkesve të regjistruar të papunë nga 145,147 në vitin 2015 në 85,793 në shkurt 2018. Zbatimi i ligjit ka mundësuar zyrat e punësimit që të identifikojnë më mirë ata punëkërkes me nevoja reale të punësimit.

Që nga viti 2014 fondet për programet e nxitjes së punësimit kanë qenë në një trend të vazhdueshëm rritës nga 90 milionë lekë në vitin 2013, në 270 milionë lekë në vitin 2014, 450 milionë lekë në 2015 dhe 490 milionë lekë në vitin 2016. Shpërndarja buxhetore për zbatimin e një portofoli për 7 programet e nxitjes së punësimit (të listuara më poshtë) mbeti e pandryshuar për vitin 2017, duke mbështetur punësimin e 5 264 punëkërkesve të papunë (d.m.th. 5% të totalit).

- Trajnimi në vendin e punës;
- Punësimi i grave beqare kryefamiljare;
- Punësimi i personave me aftësi të kufizuara;
- Punësimi i grupeve vulnerabël;
- Punësimi i të rinjve në posedim të gradave të larta universitare;
- Praktika për të diplomuarit rishtas;
- Promovimi i punësimit për jetimët.

Disa nga karakteristikat e përfituesve të programeve të nxitjes së punësimit janë si më poshtë:

- 60% e pjesëmarrësve janë gra dhe vajza;
- 50% janë të rinj 15–30 vjeç;
- 2% janë persona me aftësi të kufizuara;
- 7% e pjesëmarrësve të përgjithshëm janë punëkërkes të papunë nga skemat e mbështetjes së të ardhurave;

- Punëkërkesit afatgjatë të përfshirë në programe janë 42% e numrit të përgjithshëm të pjesëmarrësve;

- 4% janë punëkërkes të papunë nga komunitetet romë dhe egjiptiane;
- 2% janë migrantë të kthyer;
- 3% janë viktimë të trafikimit;
- 0.1% të punëkërkesve të papunë jetimë.

Aktualisht (shkurt 2018) 85.793 punëkërkes të papunë janë regjistruar në Shërbimin Kombëtar të Punësimit, në nivel vendi, të cilët janë të ndarë sipas kategorive, si më poshtë:

- 53% janë gra;
- 48% e punëkërkesve të papunë janë përfitues të ndihmës sociale;
- Përfitojnë 2% nga pagesa e papunësisë;
- 53% janë të papunë afatgjatë;
- 19% janë njerëz të moshës 15–30 vjeç;
- 7% janë romë dhe egjiptianë.

2.2 Kapaciteti për të përballuar presionin konkurrues dhe forcat e tregut brenda Bashkimit Evropian

Edukimi dhe inovacioni

Zhvillimi i kapitalit njerëzor dhe tregu funksional i punës janë faktorët kyç që kontribuojnë në rritjen ekonomike, konkurrencën dhe pozicionin e sistemit ekonomik shqiptar si pjesëmarrës në tregun evropian dhe global. Problemet kryesore me të cilat ballafaqohet Shqipëria dhe pengimi i realizimit të plotë të kapitalit njerëzor janë: ndryshimet në sistemin e ekonomisë, “ikja e trurit” (*brain drain*) gjatë viteve të fundit, informaliteti dhe mungesa e sistemit të arsimit dhe formimit profesional. Si rezultat, bizneset shpesh përballen me mungesë aftësish që kufizojnë rritjen e tyre. Në fund të tremujorit të katërt 2017, shkalla e papunësisë ishte 13.4%, siç raportohet nga INSTAT-i.

Kapitali fizik dhe cilësia e infrastrukturës

Strategjia Sektoriale e Transportit dhe Plani i saj i Veprimit, 2016–2020, është në fazën përfundimtare të miratimit. Pritet të miratohet brenda shtatorit 2016. Të gjitha investimet janë kryesisht të fokusuar në ndërtimin dhe përmirësimin e rrjetit bazë.

Rrjeti rrugor kombëtar përbëhet nga 3740 km. Investimet në infrastrukturë synojnë integrimin e rrjetit rrugor kombëtar në rrjetin TEN-T rajonal dhe evropian, përfshirë arteriet strategjike, si autostrada Adriatiko-Joniane (në kuadër të procesit të Berlinit); përfundimi i akseve të mëdha rrugore, si segmenti rrugor Tiranë–Elbasan, ndërtimi i rrugës së Arbrit etj.

Rrjeti hekurudhor shqiptar është përfshirë në rrjetin bazë rajonal, me një gjatësi totale prej 420 km. Rehabilitimi dhe ndërtimi i segmentit hekurudhor Durrës–Tiranë–Aeroport është planifikuar të fillojë brenda vitit 2017 dhe të përfundojë brenda vitit 2019.

Infrastruktura e portit është përmirësuar, ndërtimi i terminalit të pasagjerëve në Portin e Durrësit ka përfunduar në vitin 2013, si dhe rehabilitimi i shtratit nr. 7 dhe nr. 8. Rehabilitimi i infrastrukturës portuale është në zhvillim në Portin e Vlorës, investime po kryhen dhe në portin e Shëngjinit dhe të Sarandës (shih kapitullin 21 rrjetet trans-evropiane).

Prioritetet në fushën e transportit janë:

i) Ndërtimi i korridoreve kryesore të transportit rrugor, përfshirë korridorin Pan-Evropian, Korridori 8, korridori “Durrës–Morinë”, i cili mundëson lidhjen me Korridorin 10, korridorin rrugor veri–jug (pjesë e autostradës Adriatiko-Joniane), Rruga e Arbrit, si degë Korridori 8 dhe aksi qendror jugor;

ii) Integrimi i mëtejshëm i rrjetit hekurudhor shqiptar në rrjetin rajonal të Evropës Juglindore dhe rehabilitimi dhe ndërtimi i segmentit hekurudhor Durrës–Tiranë–Aeroport;

iii) Përmirësimi i mëtejshëm i infrastrukturës portuale në Shqipëri;

Struktura sektoriale dhe e ndërmarrjeve

AIDA është pjesë e Rrjetit të Ndërmarrjeve Evropiane (EEN) që nga viti 2012 si koordinator i Konsorciumit Shqiptar. Në vitin 2015 AIDA përfitoi mbështetje financiare nga BE-ja për të qenë pjesë e këtij rrjeti. Pjesëmarrja në rrjetin më të madh, Rrjeti i Ndërmarrjeve Evropiane (EEN), synon të ndihmojë ndërmarrjet e vogla dhe të mesme që të shfrytëzojnë më mirë mundësitë e biznesit në tregun e përbashkët të Bashkimit Evropian, si dhe në vendet e tjera që janë partnerë/anëtarë. AIDA, aktualisht vazhdon zbatimin e këtij projekti që përfundon në dhjetor 2018. Gjithashtu, AIDA planifikon të riaplikojë për periudhën 2019–2020 përmes një thirrjeje të re që do të hapet më 29 mars 2018.

Fondi i konkurrencës menaxhohet nga AIDA. Në vitin 2016, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin e ri nr. 24, datë 1.20.2016, “Fondi i konkurrencës”, për periudhën 2016–2018, me një buxhet të përgjithshëm prej 84 milion lekësh. Për vitin 2016 janë ndarë 22 milionë lekë për këtë fond. Aktualisht, 26 kompani kanë përfituar dhe fondi është disbursuar 100%. Ky fond mbulon deri në 70% të kostove të projektit. Çdo kompani merr deri në 1,400,000 lekë.

Për vitin 2017 janë ndarë 22 milionë lekë për këtë fond. Aktualisht, 6 kompani kanë përfituar dhe fondi është disbursuar 28%.

Fondi për inovacion u miratua me vendimin nr. 406, datë 13.5.2015, “Për krijimin e fondit të inovacionit”. Ky fond ka një vlerë prej 40,000,000 lekësh, për një periudhë sfiduese 3-vjeçare, vlera e fondit në vitin 2015 ishte 10,000,000 lekë dhe për vitet 2016–2017, 15,000,000 lekë çdo vit. Qëllimi i fondit nuk është zëvendësimi i asaj që kompania do të financojë me burimet e veta, por për të rritur buxhetin e ndërmarrjes, duke shërbyer si nxitje për SME-të për të kontrolluar nevojat e tyre për inovacion dhe teknologji, për të identifikuar furnizuesin e teknologjisë dhe partnerë në vende të tjera, për të ndihmuar dhe për të lehtësuar promovimin dhe licencimin ose patentimin e inovacionit të SME-ve, duke u mundësuar përfituesve të SME-ve që të arrijnë më shumë se ç’mund të kishin arritur vetëm me mjetet e tyre.

- Një ndërmarrje mund të përfitojë plotësisht 400,000 lekë për një projekt.

- Skema mbulon 50% të kostove të marra brenda kufirit të mësipërm.

Për vitin 2017 janë dhënë 10 milionë lekë për këtë fond. Aktualisht, një kompani ka përfituar dhe fondi është disbursuar 4%. Është në proces një VKM e re.

Fondi i ekonomisë kreative

Fondi i ekonomisë kreative miratohet me vendimin nr. 954, datë 5.9.2012, “Për themelimin e fondit të ekonomisë kreative (artizanatit)” dhe është përmirësuar kohët e fundit me vendimin nr. 25, datë 1.10.2016. Janë ndarë gjithsej 40 milionë lekë, 10 milionë në vit për periudhën 2013–2016. Ky fond ofron mbështetje, për: i) zhvillimin e produkteve; ii) marketingun; iii) trajnimin dhe ngritjen e kapaciteteve në sektorin e artizanatit; dhe iv) blerjen e pajisjeve për promovimin e prodhimit artizanal.

Për vitin 2017 janë ndarë 10 milionë lekë për këtë fond. Aktualisht, 2 kompani kanë përfituar dhe fondi është disbursuar në nivelin 9%. Ky fond mbulon deri në 80% të kostove të projektit. Çdo

kompani merr deri në 500,000 lekë.

Fondi për gratë sipërmarrëse

Fondi për gratë sipërmarrëse u krijua në bazë të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 592, datë 10.9.2014, “Për krijimin e mbështetjes për gratë sipërmarrëse”. Qëllimi i përgjithshëm i fondit është të kontribuojë në rritjen ekonomike të sipërmarrjes femërore duke inkurajuar investime të reja përmes rritjes së fondeve nga institucionet financiare jobankare dhe institucionet e kursim-kreditit. Buxheti i planifikuar për këtë fond në vitin 2016 është 10,000,000 lekë. Fondi i grave sipërmarrëse synon të subvencionojë normën e interesit të mikrokredive për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, të cilat drejtohen nga gratë si pronare ose administratore. Kjo skemë konsiston në pagesën e interesit të kredive të marra nga gratë dhe që do të përdoren për investime në biznes. Ndihma financiare do të mbulojë 50% të normës së interesit, për katër (4) vite radhazi dhe jo më shumë se 1,000,000 lekë për një kredi.

Fondi i sipërmarrjes së grave nuk ishte aktiv për vitin 2017.

Fondi për Start-Up-et

Fondi për Start-Up-et u krijua me VKM-në nr. 593, datë 10.9.2014, “Për mbështetjen e ndërmarrjeve Start-Up”

Fondi synon të mbështesë bizneset e sapoformuara Start-Up në Shqipëri, nëpërmjet subvencioneve të drejtpërdrejta financiare, duke përmirësuar klimën dhe kushtet e tyre të punës, me qëllim krijimin e një zhvillimi të qëndrueshëm ekonomik dhe mundësive për punësim. Shuma totale e fondit është 25 milionë lekë për një periudhë 4-vjeçare. Skema mbulon 70% të shpenzimeve të miratuara. Një kompani mund të përfitojë një shumë totale 300,000 lekë për projektin. Buxheti i përgjithshëm për vitin 2016 është 10 milionë lekë. Aktualisht, 21 kompani kanë përfituar dhe shuma totale e alokuar është 6,300,000 lekë. Fondi është disbursuar në 63%, aplikimet vazhdojnë deri në fund të vitit. Pritet të disbursohet në masën 100% të fondit.

Sektorët e mbuluar nga ky fond janë:

- Prodhimi dhe sektori i shërbimeve;
- Sektori i industrisë së lehtë;
- Sektori i turizmit;
- Hulumtimi dhe zhvillimi;
- Agropërpunimi;
- Dizajnimi, modelimi, artizanati

Për vitin 2017 janë dhënë 10 milionë lekë për këtë fond. Aktualisht, kanë përfituar 18 kompani dhe fondi është disbursuar 54%. Ky fond mbulon deri në 70. Është në proces një VKM e re.

Skema Voucher

Skema Voucher është krijuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 715, datë 26.8.2015, “Për krijimin e skemës Voucher”. Kjo skemë synon të ofrojë ndihmë për SME-të e sektorit të prodhimit, agropërpunimit, dizenjimit të *software*-ve dhe kryerjes së ekspertizës dhe transferimit të teknologjisë, zhvillimit të produkteve të reja, marketingut etj. Skema Voucher do të financohet nga qeveria me një vlerë totale prej 9,000,000 lekësh për periudhën 2015–2017, 1,000,000 lekë në 2015 dhe 4,000,000 lekë në 2016–2017. Skema do të mbulojë deri në 85% të shpenzimeve të deklaruara, por jo më shumë se 350,000,000 lekë të kostove të pranueshme.

Skema Voucher nuk ishte aktive për vitin 2017.

Pas projektit *Triple Helix* me mbështetjen e OECD-së është hartuar një plan veprimi, 2016–2020, “Mbështetje për zhvillimin e politikave të inovacionit bazuar në qasjen *Triple Helix*”. Ky dokument përfshin aktivitete konkrete për të forcuar bashkëpunimin biznes–akademi–qeverisje dhe për të stimuluar inovacionin.

Integrimi ekonomik me BE-në dhe konkurrenca e çmimeve

Shkëmbimet tregtare të Shqipërisë janë kryesisht të dominuara nga vendet e BE28. Gjatë vitit 2017, eksportet e mallrave në vendet e BE28 arritën në 210.6 miliardë lekë ose 77.1% të totalit të eksporteve, me një rritje prej 11.0% krahasuar me një vit më parë. Importet e mallrave nga vendet e BE28 arritën në 385.7 miliardë lekë ose 61.6% të totalit të importeve, me një rritje vjetore prej 5.4%.

Italia ishte destinacioni kryesor për eksportet shqiptare (53.5% e totalit të eksporteve). Për sa i përket BE28, eksportet po rriten çdo vit me Italinë (9.9%), me Greqinë (4.1%), me Spanjën (87.5%). eksportet në Holandë, Kroaci dhe Mbretërinë e Bashkuar kanë rënë në terma vjetorë. Gjatë vitit 2017, importet nga vendet e BE28 kanë ardhur kryesisht nga Italia (28.6%), Gjermania (8.1%), Greqia (8.0%) dhe Spanja

(2.2%).

Gjatë vitit 2017, eksportet e mallrave në vendet e CEFTA-s arritën në 40.6 miliardë lekë ose 14.9% të totalit të eksporteve, me një rritje vjetore prej 22.7%.

Importet e mallrave nga vendet e CEFTA-s arritën në 49.4 miliardë lekë ose 7.9% të totalit të importeve, me një rritje vjetore prej 29.7%.

Eksportet e mallrave mbeten kryesisht të përqendruara në sektorët e tekstilit dhe të këpucëve, të cilat përbëjnë 43.0% të totalit në vitin 2017, duke u rritur me 10.1% krahasuar me vitin 2016. Pjesët e sektorëve, “Minerale, lëndë djegëse dhe energji elektrike” (15.8% të totalit të eksporteve) vazhdojnë të zvogëlohen në krahasim me 2016. Përveç sektorëve të tekstilit dhe të këpucëve, sektori i materialeve ndërtimore dhe metalike është një grup tjetër i mallrave që ka kontribuar pozitivisht në ecurinë e eksportit, duke u rritur me 37.4% krahasuar me vitin 2016. Pjesa e këtij grupi në totalin e eksporteve ka arritur 16.0%.

KAPITULLI 1

LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Parimi i përgjithshëm i lëvizjes së lirë të mallrave nënkupton se produktet duhet të tregtohen lirisht nga një vend i Bashkimit Evropian në një tjetër. Lëvizja e lirë e mallrave është faktor kyç në rritjen dhe zhvillimin e tregut të brendshëm. Ky parim është përcaktuar në nenet 34, 35 dhe 36 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU), duke parandaluar shtetet anëtare të miratojnë ose të ruajnë kufizime të pajustifikuara në tregtinë brenda BE-së.

Dispozitat e TFEU-së nuk përjashtojnë ndalimet e justifikuara për shkak të moralit publik, politikës publike ose sigurisë publike, mbrojtjes së shëndetit dhe jetës së njerëzve, kafshëve ose bimëve, ose mbrojtjes së pronës industriale dhe tregtare, si dhe kërkesave të tjera të detyrueshme të njohura nga Gjykata e Drejtësisë (p.sh., mbrojtjen e mjedisit). Megjithatë, ndalesa të tilla duhet të mbeten proporcionale dhe nuk duhet të përbëjnë diskriminim arbitrar ose një kufizim të fshehtë në lidhje me tregtinë midis shteteve anëtare.

Masat që kanë efekt të njëjtë me kufizimet sasiore janë të ndaluara me përjashtim të një grupi të vogël masash kufizuese. Kjo, konkretisht, nënkupton eliminimin e pengesave teknike dhe përmbushjen e parimit të njohjes reciproke. Dispozitat administrative relevante duhet të miratohen për të zbatuar procedurat e shkëmbimit të informacionit të përcaktuara në Rregulloren (EC) nr. 764/2008 dhe në Rregulloren *Strawberry* (KE) nr. 2679/98.

Në një numër sektorësh parimi i përgjithshëm plotësohet nga një kornizë rregulluese e harmonizuar. Masat horizontale përcaktojnë infrastrukturën e cilësisë që shtetet anëtare duhet të vendosin, në fusha të tilla si: standardizimi, vlerësimi i konformitetit, akreditimi, metrologjia dhe mbikëqyrja e tregut.

Legjislacioni i harmonizuar në lidhje me produktet evropiane, i cili duhet të transpozohet nga çdo shtet anëtar, përfaqëson pjesën më të madhe të *acquis* së këtij kapitulli. Ajo bazohet në “përjasjen e vjetër” që imponon specifikimet specifike të produktit dhe “përjasjen e re dhe globale” (imponon kërkesat e përgjithshme të produktit).

Legjislacioni në kuadër të përjasjes së re përfshin pajisjet e tensionit të ulët (LVD), përputhshmërinë elektromagnetike (EMC), lodrat, makineritë, ashensorët, emetimet e zhurmave në ambient, shkarkimet ndotëse nga pajisjet motorike të lëvizshme në rrugë, pajisjet personale mbrojtëse (PPE), sistemet mbrojtëse të destinuara për përdorim në atmosfera shpërthyes (ATEX), pajisje mjekësore, aparate të gazit, enë nën presion, teleferikët, prodhime ndërtimore, anijet rekreative, kërkesat e projektimit ekologjik për produktet e lidhura me energjinë (ERP). Legjislacioni i përjasjes së vjetër mbulon fushat e automjeteve dhe kimikateve.

Zbatimi në mënyrën e duhur i një sërë masash procedurale kërkojnë gjithashtu kapacitete të mjaftueshme administrative. Këto përfshijnë procedurën e njohjes në fushën e standardeve teknike dhe rregulloreve të përcaktuara në direktivën 98/34/KE të ndryshuar, legjislacionin mbi tregtinë e armëve, produktet e mbrojtjes, xhamin e kristaltë, këpucët, etiketimin e tekstilit, çmimet e produkteve mjekësore dhe direktivën 2014/60/BE për mallrat kulturore.

I 1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi për të përafëruar legjislacionin shqiptar me *acquis* e Bashkimit Evropian në kapitullin 1 buron nga nenet 70 dhe 75 i MSA-së.

Këto dispozita detyrojnë Shqipërinë jo vetëm të sjellë legjislacionin e saj kombëtar në linjë me atë të BE-së, por, gjithashtu, të sigurojë që ai të hyjë në fuqi dhe të zbatohet. Në këtë fazë të procesit të

paraanëtarësimit, organet e ndryshme shtetërore duhet të jenë të përfshira në ushtrimin e përafrimit të legjislacionit shqiptar me atë të *acquis* që është në fuqi.

Për më tepër, kur legjislacioni i BE-së është subjekt konstant zhvillimi, përafrimi i legjislacionit shqiptar nuk do të jetë i plotë me atë të legjislacionit evropian aktualisht në fuqi. Monitorimi i vazhdueshëm i zhvillimeve të BE-së është i nevojshëm për përgatitjen e Shqipërisë për anëtarësimin në të ardhmen në BE.

1.2 Situata aktuale

Shqipëria ka bërë një farë progresi në fushën e lëvizjes së mallrave. Legjislacioni mbi masat horizontale në lidhje me standardizimin, akreditimin, metrologjinë, marketingun e produkteve, mbikëqyrjen e tregut dhe vlerësimin e konformitetit është në fuqi.

Për sa u përket parimeve të përgjithshme, nga fundi i vitit 2011 u miratua paketa ligjore, për: i) sigurinë e përgjithshme të produkteve; dhe ii) për marketingun dhe mbikëqyrjen e tregut të produkteve joushqimore, të cilat transpozojnë dispozitat përkatëse të GPSD-së dhe kuadrin e ri legjislativ (vendimi 768/2008/KEE dhe rregullorja 765/2008/KEE). Ligji mbi tregtimin e produkteve dhe mbikëqyrjen e tregut krijon bazat e nevojshme ligjore për transpozimin e direktivave të përqasjes së re dhe të vjetër përmes legjislacionit sekondar.

Në këtë kontekst, të gjitha rregulloret teknike në lidhje me ligjin nr. 10489/2011 janë rishikuar. 16 rregullore teknike u miratuan nga Këshilli i Ministrave, të cilat transpozojnë legjislacionin përkatës të produkteve përfshirë: tekstil, tension të ulët (LVD), makineri, ashensorë, pajisje të gazit nën presion, pajisje mbrojtëse personale, pajtueshmëri elektromagnetike (EMC) shkarkimet nga pajisjet në natyrë, pajisjet dhe sistemi mbrojtës për përdorim në mjedis potencialisht shpërthyes, kërkesat e efikasitetit për kaldaja të reja për ujin të nxehtë, instrumentet matëse etj.

Megjithatë, nuk janë përafruar për teleferikët, pajisjet e radios dhe telekomunikacionit, pajisjet për mjediset shpërthyes, produktet e ndërtimit, motoskafët privatë, artikujt piroteknikë, ekologjikë dhe instrumentet e peshimit joautomatikë.

Legjislacioni kombëtar mbi çmimet e pajisjeve mjekësore është pjesërisht në përputhje me *acquis*.

Në lidhje me eksplozivët civilë, legjislacioni shqiptar nuk është përafruar.

Për sa i përket nënfushës së paharmonizuar, është përfunduar metodologjia në lidhje me *screening* e rregullave kombëtare teknike për të vlerësuar pajtueshmërinë me nenet 34–36 të TFBE-së. Është zhvilluar trajnimi i parë i GNP-së në lidhje me këtë çështje. Plani përkatës i veprimit është në përgatitje.

Është bërë pak përparim në heqjen e pengesave të pajustifikuara tregtare nëpërmjet ndryshimeve në ligjet për inspektimin e detyrueshëm për lubrifikantët e importuar të mbushur dhe pajisjet nën presion të transportueshme.

Strategjia, “Për mbrojtjen e konsumatorit dhe mbikëqyrjen e tregut” është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 753/2015, duke u shoqëruar edhe me një plan veprimi të detajuar.

Institucionet të infrastrukturës së cilësisë, si dhe harmonizimi afatshkurtër dhe afatgjatë i objektivave të *acquis* janë pjesë përbërëse e kësaj strategjie. Treguesit e rinj të pasaportave zhvillohen në funksion të monitorimit afatmesëm të strategjisë, e cila është në proces.

Është krijuar një koncept i strategjisë për lëvizjen e lirë të mallrave, por duhet të zhvillohet dhe të miratohet më tej. Inspektorati i Mbikëqyrjes së Tregut, si organi kryesor për zbatimin e sigurisë së produkteve është funksional nga janari 2016, me kapacitete në rritje në vëllim dhe njohuri profesionale për inspektorët e tregut, përmes trajnimeve. Për më tepër, është përcaktuar metodologjia për klasifikimin e rreziqeve dhe vlerësimin serioz të rrezikut, si dhe procedurat standarde të operimit.

Legjislacioni në fushën e standardizimit siguron qartë rregulla dhe procedura në përputhje me ato të përdorura nga organizatat evropiane dhe ndërkombëtare të standardizimit, si CEN, CENELEC, ETSI, ISO dhe IEC, ligji nr. 53/2015, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9870/2008, “Për standardizimin”, i ndryshuar, ka transpozuar vetëm pikën 2, të nenit 26 të rregullores së BE-së nr. 1025/2012, “Për standardizimin evropian”. Përveç legjislacionit në fuqi, të gjitha proceset e standardizimit bazohen në rregulloret e brendshme të DPS-së që janë në përputhje me ato të rregullave evropiane dhe ndërkombëtare.

Ligji nr. 116/2014, “Për akreditimin e organeve të vlerësimit të konformitetit në Republikën e Shqipërisë”, me qëllim që legjislacioni shqiptar të jetë në përputhje me dispozitat përkatëse të rregullores (KE) nr. 765/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 9 korrik 2008, kërkesat për akreditimin dhe mbikëqyrjen e tregut, u miratua. Të gjitha aktet dytësore në fushën e akreditimit janë miratuar në korrik 2015. DPA-ja nënshkroi EA-MLA dhe ILAC-MRA për laboratorë testimi, e cila është një arritje shumë e rëndësishme drejt heqjes së barrierave teknike të pajustifikuara në tregti.

Strukturat kryesore administrative përgjegjëse për standardizimin, akreditimin dhe metrologjinë janë të

ngritura dhe funksionale. Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit (DPS) është anëtare e plotë e Institutit Evropian të Standardeve të Telekomunikacionit (IEST) dhe një anëtar i asociuar i Komitetit Evropian për Standardizim (KES) dhe Komitetit Evropian për Standardizimin Elektroteknik (KESE). Databaza e DPS-së është përmirësuar në lidhje me regjistrimin/arkivimin e standardeve, terminologjinë e standardeve për përkthimin e tyre, urdhrin *online* për blerjen e standardeve, si dhe azhurnimin e standardeve të publikuara dhe lidhjen/referencën e tyre ndaj direktivave të përjasjes së re.

Që nga maji i vitit 2015, Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit (DPA) është anëtare e plotë e Bashkëpunimit Evropian për Akreditim (EA). DPA-ja nënshkroi EA-MLA dhe ILAC-MRA për laboratorët testues. Numri i përgjithshëm i organizmave të akredituar të vlerësimit të konformitetit është 65, prej të cilave 40 laboratorë testimi, 4 laboratorë mjekësorë, 3 laboratorë kalibruar, 7 trupa certifikues dhe 15 trupa inspektimi.

Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë është anëtar i EURAMET, si dhe anëtar i asociuar i WELMEC. Kapacitetet e kalibrimit dhe të matjes në DPM-së u regjistruan në bazën të krahasimit të Byrosë Ndërkombëtare të Peshave dhe Masave.

Për sa i përket legjislacionit të produkteve të përjasjes së vjetër, ligji për menaxhimin e kimikateve është pjesërisht në përputhje me dispozitat e rregullores mbi regjistrimin, vlerësimin, autorizimin dhe kufizimin e kimikateve (REACH) dhe aktet e tjera relevante të *acquis*. Legjislacioni kombëtar mbi klasifikimin, etiketimin dhe paketimin kimik ende nuk është në linjë me sistemin e harmonizuar të Kombeve të Bashkuara për klasifikimin dhe etiketimin e kimikateve.

Për prekursorët e ilaçeve, lista e substancave të kontrolluara është në përputhje me listat në *acquis* relevante të BE-së.

Në lidhje me masat procedurale ka një përafrim të pjesshëm, veçanërisht në lidhje me: armët e zjarrit; etiketimin dhe përzierjet e tekstilit; çmimet e produkteve mjekësore. Legjislacioni për produktet e mbrojtjes dhe prokurimin dhe kthimi i objekteve kulturore të larguara në mënyrë të paligjshme nga territori i një shteti anëtar nuk është në përputhje me *acquis*.

I.3 Prioritetet

- Harmonizimi i legjislacionit me *acquis* horizontale, sidomos për metrologjinë, standardizimin, akreditimin;

- Përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit në fushën e përjasjes së re dhe globale;
- Forcimi i mëtejshëm i kapaciteteve zbatuese në lidhje me të Inspektoratin e Mbikëqyrjes së Tregut;
- Progres i mëtejshëm në planin e veprimit në lidhje me *screening* në funksion të neneve 34–36 TFEU;
- Të përparohet në lidhje me Strategjinë e Lëvizjes së Lirë të Mallrave

II.1 Çështje horizontale

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia, “Për mbrojtjen e konsumatorit dhe mbikëqyrjen e tregut” është miratuar me VKM nr. 753/2015, duke përfshirë një plan veprimi të detajuar. Infrastruktura e cilësisë afatshkurtër dhe afatgjatë, si dhe harmonizimi i objektivave të *acquis* janë pjesë përbërëse e kësaj Strategjie.

Ligji nr. 10480, datë 17.11.2011, “Për sigurinë e përgjithshme të produkteve joushqimore”, i ndryshuar, është pjesërisht i përafëruar me direktivën nr. 2001/95/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, “Për sigurinë e përgjithshme të produkteve dhe rregulloren nr. 765/2008/KE, “Për përcaktimin e kërkesave për akreditimin dhe mbikëqyrjen e tregut në lidhje me tregtimin e produkteve”.

Ligji nr. 10489, datë 15.12.2011, “Për marketingun dhe sigurinë e tregut të produkteve joushqimore”, të ndryshuar, ka transpozuar rregulloren nr. 765/2008/KE dhe vendimin 768/2008/EC, “Për një kornizë të përbashkët për marketingun e produkteve”.

Lidhur me standardizimin është miratuar ligji nr. 53/2015, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9870, datë 4.2.2008, “Për standardizimin”, të ndryshuar”, i cili është i përafëruar me Rregulloren 1025/2012/BE. Janë miratuar rreth 98% të standardeve CEN dhe CENELEC dhe 80% të standardeve ETSI, si standardet shqiptare, 25% të standardeve ISO dhe 22% të standardeve IEC. Janë miratuar 100% të të gjitha standardeve të harmonizuara me EN standardet e harmonizuara shqiptare.

Në lidhje me metrologjinë, është miratuar ligji nr. 100/2015, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9875, datë 14.2.2008, “Për metrologjinë”, të ndryshuar, me synim harmonizimin e mëtejshëm me *acquis*. Përveç kësaj, vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 770/2016, “Për instrumentet e matjes dhe listën referuese të standardeve përkatëse të harmonizuar”, ka përafëruar plotësisht direktivën 2014/32/BE të njohur si “Direktiva e instrumenteve matëse”.

Lidhur me akreditimin, ligji nr. 116/2014, “Për akreditimin e organeve të vlerësimit të konformitetit në

Republikën e Shqipërisë” është përafruar pjesërisht me rregulloren nr. 765/2008/KE. Ky ligj rregullon funksionimin e Drejtorisë së Përgjithshme të Akreditimit, të bordit të saj të akreditimit, të komisioneve teknike dhe të çështjeve të tjera procedurale. Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit është anëtare e plotë e Bashkëpunimit Evropian për Akreditim (EA), anëtar i Forumit Ndërkombëtar të Akreditimit (IAF) dhe i marrëveshjes shumëpalëshe, “Për laboratorët e testimit të bashkëpunimit evropian për akreditim” dhe një anëtar i asociuar i Bashkëpunimit Ndërkombëtar të Akreditimit të Laboratorëve (ILAC).

Inspektorati Shtetëror për Mbikëqyrjen e Tregut (ISHMT) është ngritur në vitin 2016. Sektori i inspektimit të strukturave të metrologjisë, së drejtës së autorit dhe akomodimit është pjesë e këtij institucioni. ISHMT-ja, aktualisht ka 50 punonjës dhe po rekruton më shumë. Në maj të vitit 2017, nga ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes (që nga shtatori 2017, Ministria e Ekonomisë dhe Financave), u miratua rregullorja e brendshme për përcaktimin e detyrave dhe përgjegjësiave të ISHMT-së. Gjatë vitit 2017 janë kryer më shumë se 400 inspektime. Si rezultat, 11 importues të lodrave morën gjoba, u ndërmorën masa korrigjuese në lidhje me tre shitësit e produkteve të parapaketuara dhe rreth 700 produkte u bllokuan dhe u përgatitën për shkatërrim në bazë të njoftimeve të RAPEX (sistemi i shpejtë alert për produktet e rrezikshme joushqimore).

Në lidhje me eksplozivët civilë, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 675, datë 28.9.2016, “Për miratimin e rregullave dhe të procedurave për krijimin e sistemit të gjurmimit dhe të identifikimit të lëndëve plasëse për përdorim civil”, i cili hyri në fuqi në tetor 2017 dhe përafroi plotësisht direktivën 2008/43/KE, “Për ngritjen e një sistemi të identifikimit dhe gjurmimit të lëndëve plasëse për përdorim civil”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë
- Drejtoria e Përgjithshme e Standardizimit
- Drejtoria e Përgjithshme e Akreditimit
- Drejtoria e Përgjithshme e Metrologjisë
- Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut

II.1.3 Masat e planifikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk është parashikuar miratimi i dokumenteve të politikave gjatë periudhës 2018–2020.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për veprimtarinë e standardizimit”, i cili përafron pjesërisht rregulloren (EU) nr. 1025/2012 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 25 tetor 2012, “Për standardizimin evropian”, që ndryshon direktivat e këshillit 89/686/KEE dhe 93/15/KEE dhe direktivat 94/9/KE, 94/25/KE, 95/16/KE, 97/23/KE, 98/34/KE, 2004/22/KE, 2007/23 dhe 2009/105/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, i cili shfuqizon vendimin e Këshillit 87/95/KEE dhe vendimin nr. 1673/2006/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit;

- Projektligji, “Për metrologjinë” i cili përafron pjesërisht direktivën e Këshillit 71/316/KEE, të datës 26 korrik 1971, si dhe përafron ligjet e shteteve anëtare në lidhje me dispozitat e përbashkëta për instrumentet matëse dhe metodat e kontrollit metrologjik.

II.1.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Nuk është parashikuar marrja e masave të tjera në këtë nënkapitull.

II.2 Direktivat e përjasjes së vjetër

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Sa u përket kimikateve, plani kombëtar i veprimit për heqjen nga përdorimi dhe eliminimi i ndotësve organikë të qëndrueshëm është përditësuar në vitin 2016. Për më tepër, paketa ligjore që përafron pjesërisht rregulloret REACH dhe CLP është në fuqi:

- Ligji nr. 27 datë 17.3.2016, “Mbi menaxhimin e kimikateve”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 488, datë 29.6.2016, “Për klasifikimin, etiketimin dhe paketimin e kimikateve”, i cili përafron plotësisht rregulloren (KE) nr. 1272/2008, të Parlamentit dhe të Këshillit Evropian, të datës 16 dhjetor 2008, “Mbi klasifikimin, etiketimin dhe ambalazhimin e substancave dhe përzierjeve”, që ndryshon dhe shfuqizon direktivat 67/548/KEE dhe 1999/45/KE dhe ndryshon rregulloren (KE) 1907/2006; nr. CELEX 32008R1272;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 489, datë 29.6.2016, “Për miratimin e listës së substancave me rrezikshmëri shumë të lartë (SVHC) e të kritereve për përfshirjen e substancave në listën SVHC dhe lëshimin e një autorizimi të kushtëzuar, me qëllim vazhdimin e përdorimit të SVHC-ve”, i cili përafron

plotësisht shtojcat XIII, XIV dhe XVI të rregullores (KE) nr. 1907/2006 të Parlamentit dhe të Këshillit Evropian, të datës 18 dhjetor 2006, në lidhje me regjistrimin, vlerësimin, autorizimin dhe kufizimin e kimikateve (REACH), krijimin e Agjencisë Evropiane të Kimikateve, ECHA, që ndryshon direktivën 1999/45/KE dhe shfuqizon rregulloren e Këshillit (KEE) nr. 793/93, si dhe direktivën e Këshillit 76/769/KEE dhe direktivat e Komisionit 91/155/KEE, 93/67/KEE, 93/105/KE dhe 2000/21/KE;

- Vendim i Këshillit të Ministrave “Kufizimet në prodhimin, vendosjen në treg dhe përdorimin e disa kimikateve të caktuara dhe artikuj të caktuar të rrezikshëm” ;

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 665, datë 21.9.2016, “Për eksportin dhe importin e kimikateve të rrezikshme”, i cili përaftron plotësisht rregulloren (KE) nr. 649/2012 të Parlamentit dhe të Këshillit Evropian, të datës 4 korrik 2012, në lidhje me eksportin dhe importin e kimikateve të rrezikshme.

Sa i përket kozmetikës, ligji 26/2017 u miratua në mars 2017 dhe hyri në fuqi në mars 2018. Ligji transpozoi pjesërisht rregulloren nr. 1223/2009/KE mbi produktet kozmetike. Aktet nënligjore ende nuk janë miratuar dhe planifikuar.

Në fushën e produkteve farmaceutike, ligji nr. 105/2014, datë 31.7.2014, “Për barnat dhe shërbimin farmaceutik” është në fuqi, i përafuar pjesërisht direktivën 2001/83/KE; direktivën 2001/20/KE e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit.

Për sa u përket detergjenteve, rregullorja 648/2004/KE është përafuar plotësisht përmes ligjit nr. 10216, datë 21.2.2010, “Për detergjentet”, VKM-në nr. 669, datë 28.9.2011, “Për etiketimin dhe të dhënat përbërëse”, si dhe me VKM-në nr. 220, datë 28.3.2012, “Për përcaktimin e standardeve, metodave të testimit dhe kufijtë e lejuar për biodegradimin e detergjenteve dhe vlerësimin e rrezikut për lëndët tensioaktive në detergjente”; vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 222, datë 28.3.2012, “Për etiketimin e materialeve të përdorura në komponentët kryesorë të këpucëve për shitje konsumi”, i cili përaftron direktivën 94/11/KE.

Ligji nr. 10390/2011, “Për përdorimin e plehrave për bimët”, është miratuar, duke përafuar pjesërisht rregulloren 2003/2003/KE.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Mjedisit dhe Turizmit;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë.

II.2.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk është parashikuar miratimi i dokumenteve të politikave gjatë periudhës 2018–2020.

II.2.3.2 Kuadri politik dhe ligjor

Nuk është parashikuar miratimi i akteve ligjore të përafuara në këtë nënkapitull.

II.2.3.3 Masat e tjera të planifikuara

Nuk është parashikuar marrja e masave të tjera në këtë nënkapitull.

II.3. Direktivat përqasjes së re

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Legjislacioni shqiptar parashikon të njëjtat parime të legjislacionit të harmonizuar evropian lidhur me kërkesat minimale/kërkesat esenciale, referencën ndaj standardeve të harmonizuara për prezumimin e konformitetit etj. Këto pasqyrohen në ligjin 10489/2011 dhe në të gjitha rregulloret teknike të cilat transpozojnë direktivat përkatëse të përqasjes së re. 14 rregulloret teknike miratohen nga Këshilli i Ministrave, në bazë të këtij ligji në vitin 2015–2016, për: pajisjet e gazit, lodrat, etiketimin e energjisë, instrumentet matëse, pajisjet medicinale, ashensorët etj.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Mjedisit dhe Turizmit;
- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria e Brendshme;
- Autoriteti i Komunikimit Elektronik dhe Postar;
- Qendra Kombëtare për Kontrollin e Drogave;

- Inspektorati Qendror Teknik.

II.3.3 Masat e planifikuara

II.3.3.1 Kuadri i masave të planifikuara, 2018–2020

Nuk është parashikuar miratimi i dokumenteve të politikave gjatë periudhës 2018–2020.

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara, 2018–2020

- Projektligji, “Për vendosjen në treg të produkteve piroteknike dhe eksplozivëve për përdorim civil”, i cili përaftron plotësisht direktivën 2014/28/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 26 shkurt 2014, mbi harmonizimin e ligjeve të shtetesh anëtare, në lidhje me vënien në dispozicion të tregut dhe mbikëqyrjen e eksplozivëve për përdorime civile, si dhe direktivën 2013/29/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 12 qershor 2013, mbi harmonizimin e ligjeve të shteteve anëtare në lidhje me vënien në dispozicion të tregut të produkteve piroteknike;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave, “Për krijimin e një sistemi për gjurmueshmërinë e artikujve piroteknikë”, i cili do të përafrohet plotësisht me direktivën e implementimit të Komisionit 2014/58/BE, të datës 16 prill 2014, në përputhje me direktivën 2007/23/KE, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, një sistem për gjurmueshmërinë e artikujve piroteknikë;

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullores teknike për tension të ulët dhe përcaktimin e listës së standardeve të harmonizuara”, që synon përafrimin e plotë me direktivën 2014/35/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 26 shkurt 2014, për harmonizimin e ligjet e shteteve anëtare, lidhur me vënien në dispozicion të tregut të pajisjeve elektrike të dizajnuara për përdorim brenda kufijve të caktuar të tensionit (LVD);

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullores teknike për pajisjet e transportueshme me presion”, i cili përafrohet plotësisht me direktivën 2010/35/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 16 qershor 2010, mbi pajisjet nën presion të transportueshme dhe shfuqizon direktivat e Këshillit 76/767/KEE, 84/525/KEE, 84/526/KEE, 84/527/KEE dhe 1999/36/KE;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullave për vendosjen në treg të pajisjeve radio dhe shfuqizimin e VKM-së nr. 546, datë 13.6.2013, për transpozimin e direktivës 2014/53/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 16 prill 2014, mbi harmonizimin e ligjeve të shteteve anëtare, në lidhje me vënien në dispozicion të tregut të pajisjeve radiofonike dhe duke shfuqizuar direktivën 1999/5/EC.

II. 3.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Nuk është parashikuar marrja e masave të tjera në këtë nënkapitull.

II.4 Masat procedurale

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Ka përafrim të pjesshëm në fushën e masave procedurale, veçanërisht në: armët e zjarrit; etiketimin dhe përzierjet e tekstilit dhe çmimet e produkteve medicinale.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse janë palë të treta.

I.4.3 Masat e planifikuara 2018–2020

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk është parashikuar miratimi i dokumenteve të politikave gjatë periudhës 2018–2020.

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Projektligji, “Për trashëgiminë kulturore dhe muzetë” që do të shfuqizojë ligjin nr. 9048, datë 7.4.2003, “Për trashëgiminë kulturore” dhe që përaftron pjesërisht direktivën 2014/60/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 15 maj 2014, mbi kthimin e objekteve kulturore të larguara në mënyrë të paligjshme nga territori i një shteti anëtar, si dhe rregulloren e Këshillit nr. 116/2009, datë 18 dhjetor 2008, mbi eksportin e mallrave kulturore.

II.4.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Nuk është parashikuar marrja e masave të tjera në këtë nënkapitull.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total i institucionit koordinues për këtë kapitull	0	0	0
Buxheti total i institucioneve të tjera	9.485.569	0	0
Buxheti total i kapitullit	9.485.569	0	0

KAPITULLI 2

LËVIZJA E LIRË E PUNËTORËVE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Buxheti i BE-së në këtë fushë parashikon që qytetarët e një shteti anëtar kanë të drejtë të punojnë në një shtet tjetër anëtar, duke u mundësuar atyre të njëjtat kushte pune dhe sociale si punëtorët vendës. Lëvizja e lirë e personave bazohet në parimet e përgjithshme që rrjedhin nga Traktati i Bashkimit Evropian dhe Traktati mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian, si dhe nga jurisprudenca e Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian. Këto parime përfshijnë heqjen e pengesave për lëvizjen e lirë të punëtorëve, qasjen e barabartë në tregun e punës dhe ndalimin e diskriminimi. *Acquis* në këtë kapitull parashikon që shtetasit e BE-së kanë të drejtë të lëvizin dhe të punojnë në vende të tjera anëtare të BE-së, të qëndrojnë aty për këtë qëllim, së bashku me familjet e tyre dhe të trajtohen në të njëjtën mënyrë si punëtorët kombëtarë në kushtet e punës, si dhe në çështjet sociale dhe tatimore. Për më tepër, *acquis* përfshin instrumentet e BE-së për koordinimin e sistemeve të ndryshme kombëtare të sigurisë sociale.

Kapitulli është strukturuar si më poshtë:

- Aksesit në tregun e punës;
- Bashkërendimi i sistemit të sigurimeve shoqërore.

I.1.2 Kërkesat sipas MSA-së

Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit përmban detyrime të shumta, që burojnë nga dispozitat e neneve 48 dhe 49 të MSA-së, në fushën e qasjes në tregun e punës për shtetasit e BE-së në Republikën e Shqipërisë, lëvizjen e punëtorëve, kushtet e punësimit dhe trajnimit profesional. Një aspekt tjetër i lëvizjes së lirë të punëtorëve është të promovojë shkëmbimet rinore dhe përfundimin e marrëveshjeve dypalëshe për punësimin dhe formimin profesional ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe shteteve anëtare të Bashkimit Evropian. Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit parashikon që, në përputhje me kushtet dhe modalitetet e zbatueshme, Shqipëria dhe shtetet anëtare të BE-së të sigurojnë që shtetasit e vendit partner të cilët janë të punësuar ligjërisht në territorin e tyre nuk janë objekt diskriminimi, për sa i përket kombësisë, kushteve të punës, shpërblimit apo pushimit nga puna.

Detyrimi i Shqipërisë për koordinimin e skemave të mbrojtjes shoqërore buron nga nenet 48 e 99 të MSA-së. Nenet 46, 47, 49, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 70 SAA përcaktojnë shtyllat e bashkëpunimit ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian në fushën e aksesit në tregun e punës për qytetarët e BE-së.

Trajtimi i punëtorëve që janë shtetas shqiptarë dhe të cilët janë të punësuar ligjërisht në territorin e një shteti anëtar rregullohet sipas neneve 46 dhe 47 të MSA-së.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Sa i përket aksesit në tregun e punës, qytetarët e BE-së kanë të drejtë të punojnë në Shqipëri pa leje pune. Kjo është në përputhje me dispozitat e ligjit për të huajt dhe ndryshimet e mëvonshme dhe aktet nënligjore të tij, të cilat parashikojnë që të huajt nuk do të kenë nevojë për leje pune ose certifikatë për regjistrimin e biznesit, nëse janë shtetas të një shteti anëtar të BE-së ose shteti *Schengen* dhe banon ligjërisht në Shqipëri. Ligji për të huajt nr. 108/2013 dhe aktet nënligjore për zbatimin e tij u miratuan në përputhje me rekomandimet e BE-së. Ligji synon përafrimin e rendit juridik shqiptar me *acquis* të BE-së. Më konkretisht, neni 72, shkronja (a) e ligjit 108/2013, "Për të huajt", përcakton se: "Nuk pajisen me leje pune ose certifikatë regjistrimi të punës: a) shtetasit e një prej shteteve anëtare të Bashkimit Evropian të zonës *Schengen* që banojnë legalisht në territorin e Republikës së Shqipërisë që gëzojnë të drejtën e punësimit, si shtetasit shqiptarë, me përjashtim të rasteve kur punësimi është veçanërisht i lidhur me shtetësinë shqiptare, sipas legjislacionit shqiptar. Deklarimi i punësimit të tyre bëhet në zyrën përkatëse të punësimit nga punëdhënësi ose i vetëpunësuar, ose nga vetë investitori i huaj në zyrën e punësimit në vendin ku kryhet veprimtaria. Me

qëllim që të lehtësohet zbatimi i këtij neni, është miratuar urdhri i ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 70, datë 23 shkurt 2018.

Përshtatshmëria e skemave të sigurimeve shoqërore dhe të pensioneve profesionale rregullohen nëpërmjet marrëveshjeve dypalëshe.

Një përpjekje për të përafruar më tej ligjin shqiptar me *acquis* të BE-së për lëvizjen e lirë të personave është parashikuar për fazat e mëvonshme. Rregullorja 883/2004 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e datës 29 prill 2004, mbi koordinimin e sistemeve të sigurimeve shoqërore dhe rregulloren (EC) nr. 987/2009, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 16 shtatorit 2009, që përcakton procedurën për zbatimin e rregullores (KE) nr. 883/2004, mbi koordinimin e sistemeve të sigurimeve shoqërore do të bëhet direkt i zbatueshëm në lidhje me Shqipërinë, në datën e aderimit. Në përgjithësi, Shqipëria është në një fazë të hershme në fushën e lirisë së lëvizjes të punëtorëve.

1.3 Prioritetet

Fokusi kryesor i qeverisë në fushën e punësimit të të huajve në Shqipëri për një periudhë afatgjatë është arritja e përputhshmërisë me aktet e BE-së lidhur me lëvizjen e lirë të punëtorëve. Kjo do të thotë se qytetarët e BE-së do të kenë akses për punësim në Shqipëri dhe do të trajtohen në mënyrë të barabartë me shtetasit shqiptarë në aspektin e punësimit, kushtet e punësimit, shpërblimit, studimit dhe formimit profesional.

Gjithashtu, në fushën e sigurimeve shoqërore një prioritet afatshkurtër, afatmesëm dhe afatgjatë është përmirësimi i skemës aktuale, duke reformuar shtyllën e pensioneve publike. Reformimi sistematik do të synojë të rrisë qëndrueshmërinë financiare të skemës, duke forcuar lidhjen midis kontributeve të paguara dhe përfitimeve të ardhshme, duke krijuar një llogari personale për secilin kontribues dhe përfitues për të arritur transparencën maksimale, si dhe përgatitjen dhe integrimin e skemës sonë në sistem e Bashkimit Evropian.

Në adresim të rekomandimeve të Komisionit Evropian, qeveria shqiptare ka përqendruar përpjekjet e saj në koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore për qytetarët shqiptarë që jetojnë dhe punojnë jashtë vendit, si dhe punëtorët e shteteve anëtare të BE-së të punësuar në Shqipëri. Kjo përfshin nënshkrimin e marrëveshjeve të mbrojtjes sociale me shumë vende. Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, në bashkëpunim me Ministrinë e Punëve të Jashtme po punon për të forcuar koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore me vendet ku ka një numër të konsiderueshëm të qytetarëve shqiptarë, veçanërisht në Itali dhe Greqi. Për koordinimin e sistemeve të sigurimeve shoqërore ekzistojnë marrëveshje dypalëshe për sigurimet shoqërore me Belgjikën, Republikën Çeke, Gjermaninë, Luksemburgun, Hungarinë, Austrinë, Rumaninë, ish-Republikën Jugosllave të Maqedonisë dhe Turqinë. Negociatat po vazhdojnë me Zvicrën, Kosovën dhe Kanadanë. Ka pasur shkëmbime fillestare për koordinimin e skemave të sigurimeve shoqërore, me vende si: Bullgaria, Spanja, Franca dhe Kroacia. Kjo përfshin vazhdimin e negociatave dhe zbatimit të marrëveshjeve bilaterale të reja mbi sigurimet shoqërore, veçanërisht me vendet anëtare të BE-së, duke pasur parasysh se nuk është bërë progres gjatë periudhës raportuese lidhur me nënshkrimin e marrëveshjeve dypalëshe për qytetarët e Shqipërisë.

Gjithashtu, në lidhje me përgatitjet për t'u anëtarësuar në EURES (Rrjeti Evropian i Shërbimeve të Punësimit), Shqipëria ka krijuar një bazë të dhënash të integruar për Sistemin e Shërbimeve të Punësimit. Kjo do të lehtësojë shkëmbimin e informacionit ndërmjet departamenteve të TI-së për gjendjen civile, sistemin e taksave, sistemin e kujdesit të detyrueshëm shëndetësor dhe sistemin e ndihmës ekonomike. Ky shënon një hap para në përgatitjen e një baze kombëtare të punësimit. Autoritetet shqiptare janë të angazhuar për të vijuar me përgatitjet për pjesëmarrje në programin EURES (deri në aderim) të punësimit dhe iniciativat për marrjen e hapave për krijimin e databasave të shërbimeve kombëtare të punësimit. Në këtë kuadër është miratuar VKM-ja nr. 191, datë 9.3.2016, "Për krijimin e bazës së të dhënave shtetërore për sistemin e shërbimeve të punësimit". Ky vendim është në zbatim të ligjit nr. 10325, "Për bazën e të dhënave shtetërore" dhe synon të realizojë krijimin e bazës së të dhënave shtetërore për Sistemin e Shërbimeve të Punësimit. Objektivi i tij është krijimi i bazës së të dhënave shtetërore, duke siguruar dhe ndërveprimin me bazat e tjera të të dhënave shtetërore, si dhe lidhjen me portalin e punësimit të Bashkimit Evropian EURES.

II.1 Aksesit në tregun e punës

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Kuadri i politikave në fushën e aksesit në tregun e punës përfaqësohet nga Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi (SKPA), 2014–2020. Ky dokument strategjik synon të integrojë politikat ekonomike, arsimore, trajnimin dhe sipërmarrjen, duke prodhuar një plan veprimi që synon të nxjerrë shoqërinë shqiptare nga papunësia. Një mekanizëm për monitorimin e tij është gjithashtu në fuqi. Është publikuar

raporti i parë vjetor për zbatimin e SKPA-së, sipas të cilit përparimi më i madh është arritur në fushën e politikave dhe të shërbimeve të punësimit, ndërsa progresi ishte i kufizuar në fushën e përfshirjes sociale dhe kohezionit territorial, si dhe në lidhje me sistemin e qeverisjes së tregut të punës.

SKPA-ja është në përputhje me vizionin dhe direktivat e Bashkimit Evropian, Strategjinë Evropiane të Punësimit 2020 dhe kërkesat për integrimin e Shqipërisë në Bashkimin Evropian.

Akti kryesor ligjor që rregullon regjimin e hyrjes, qëndrimit, punësimit dhe daljes së të huajve për në dhe nga Republika e Shqipërisë është ligji nr. 108/201, datë 28.3.2013, “Për të huajt”, i ndryshuar. Ky ligj është në përputhje me disa akte të BE-së që kanë të bëjnë me emigracionin. Janë miratuar gjithsej 18 VKM, bazuar në ligjin për të huajt, të cilat specifikojnë rregulla për lëshimin, refuzimin dhe anulimin e lejeve të punës.

Në përgjithësi, kuadri ligjor ende nuk është plotësisht i harmonizuar me *acquis* të BE-së.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Kuadri institucional që trajton lirinë e lëvizjes për punëtorët përbëhet nga institucionet e mëposhtme:

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Këshilli i Ministrave;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (ISKSH);
- Ministria e Brendshme;
- Ministria për Evropën dhe e Punët të Jashtme;
- Avokati i Popullit;
- INSTAT.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të parashikuara

Projektvendimi i Këshillit të Ministrave për miratimin e Programi Kombëtar të Integrit Social të të Huajve, parashikohet të miratohet deri në tremujorin e fundit të vitit 2019, duke synuar përafrim të pjesshëm me direktivën 2014/54/EU.

II.1.3.3 Masa të tjera të parashikuara

N/A

II.2. Bashkërendimi i sistemit të sigurimeve shoqërore

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Një nga prioritetet kryesore për Shqipërinë në këtë fushë është të vazhdojë me negociatat e marrëveshjeve bilaterale mbi sigurimet shoqërore, veçanërisht me vendet anëtare të BE. Kuadri ligjor në fushën e sigurimeve shoqërore, sa i përket lëvizjes së lirë të njerëzve, përbëhet nga marrëveshje dypalëshe për sigurimet shoqërore që koordinojnë sistemet e sigurimeve shoqërore të shteteve kontraktuese.

Marrëveshjet e mëposhtme dypalëshe mbi sigurimet shoqërore ndërmjet Shqipërisë dhe shteteve përkatëse janë ratifikuar dhe kanë hyrë në fuqi:

- Me Belgjikën, ligji nr. 35/2014, datë 4.3.2014, hyri në fuqi më 1 janar 2016;
- Me Hungarinë, ligji nr. 150/2015, datë 21.12.2015, hyri në fuqi më 1 korrik 2016;
- Me Maqedoninë, ligji nr. 123/2015, datë 12.11.2015, hyri në fuqi më 1 qershor 2016;
- Me Luksemburgun, ligji nr. 42/2015, datë 4.16.2015, hyri në fuqi më 1 korrik 2016;
- Me Rumaninë, ligji nr. 42/2016, datë 4.14.2016, hyri në fuqi më 1 shtator 2016;
- Me Republikën Çeke, ligji nr. 34/2016, datë 24.3.2016, hyri në fuqi më 1 shkurt 2017.
- Me Gjermaninë, ligji nr. 23/2016, datë 3.10.2016, hyri në fuqi më 1 dhjetor 2017.

- Marrëveshja me Austrinë u nënshkrua më 25 janar 2017 nga ministrat që mbulonin çështjet sociale të dy shteteve përkatëse. Procedura ka vijuar me ratifikimin e saj nga Parlamenti Shqiptar, më 29 mars 2018.

- Pritet nënshkrimi i marrëveshjes me Kanada dhe më pas do të ndjekin procedurat në lidhje me ratifikimin dhe hyrjen në fuqi të saj.

- Është miratuar në parim me VKM-në nr. 68, datë 3 shkurt 2017, marrëveshjen ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe qeverisë së Republikës së Kosovës, për certifikimin e periudhave të sigurimit për realizimin e së drejtës për pension. Marrëveshja u nënshkrua më 27.11.2017 nga ministrat dhe vazhdoi procedurat për ratifikimin e saj në Kuvend.

- U mbajtën dy raunde bisedimesh (2–5 maj 2018 në Tiranë, Shqipëri dhe 13–16 nëntor 2017 në Bernë, Zvicër) midis përfaqësuesve të Republikës së Shqipërisë dhe Konfederatës Zvicerane, ku ata diskutuan dhe ranë dakord për draftin e marrëveshjes bazë në fushën e mbrojtjes sociale ndërmjet dy vendeve.

Bashkëpunimi në nivel teknik me Italinë është krijuar për të analizuar dhe vlerësuar sistemet e sigurimeve shoqërore në të dyja vendet, në mënyrë që të vazhdojnë negociatat e tyre për një marrëveshje dypalëshe.

Në kuadër të zbatimit të Marrëveshjes dypalëshe në fushën e mbrojtjes sociale ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Austrisë më 6–8 shtator 2016, në Tiranë, u zhvillua një takim ekspertësh për të diskutuar dhe për të përcaktuar format që duhen përdorur për zbatimin e tij. Ndërkohë, kjo marrëveshje u miratua me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 637, datë 7.9.2016.

Në kuadrin e zbatimit të Marrëveshjes dypalëshe për Mbrojtjen Sociale ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës Federale të Gjermanisë, ka pasur:

- Një takim më 20–21 shtator 2016 në Tiranë, për të diskutuar dhe për të përcaktuar format që do të përdoren për zbatimin e kësaj marrëveshjeje;

- Një tjetër mbledhje u mbajt në Bon, Gjermani më 17–18 tetor 2016, ku u diskutua marrëveshja e dytë administrative dhe format e saj të zbatimit.

Më 22–24 nëntor 2016, në Tiranë, u mbajt një takim për të diskutuar dhe për të përcaktuar format që do të përdoren në zbatimin e Marrëveshjes për Mbrojtjen Sociale ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës Çeke.

Bashkëpunim në këtë fushë është krijuar edhe me qeveritë e Spanjës, Kroacisë, Danimarkës, SHBA, Francës, të cilat kanë shprehur interesimin për të filluar bisedimet për një marrëveshje dypalëshe. Ky propozim u prit pozitivisht nga qeveria shqiptare dhe shkëmbimet reciproke të informacionit mbi sistemet e sigurimeve shoqërore kanë filluar. Shqipëria po punon për të lidhur marrëveshje me shtetet e tjera anëtare të BE-së dhe me vendet evropiane jashtë BE-së, siç është Zvicra.

Në përgjithësi kuadri ligjor nuk është ende plotësisht i harmonizuar me *acquis* të BE-së.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Kuadri institucional që trajton lirinë e lëvizjes për punëtorët përbëhet nga institucionet e mëposhtme:

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Këshilli i Ministrave;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Brendshme;
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme;
- Avokati i Popullit;
- INSTAT.

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.2.3.2 Masat ligjore të parashikuara

Projektligji, “Për ratifikimin e marrëveshjes për sigurimet shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Austrisë”, synon ratifikimin e pjesshëm të rregullores (EC) nr. 883/2004. Është planifikuar për miratim brenda tremujorit të parë të vitit 2018 dhe është nën përgjegjësinë e MFE-së.

Projektligji, “Për ratifikimin e marrëveshjes ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe qeverisë së Republikës së Kosovës, për certifikimin e periudhave të sigurimit për realizimin e së drejtës për pension”, synon ratifikim të pjesshëm të Rregullores (EC) nr. 883/2004. Është planifikuar për miratim brenda tremujorit të dytë të vitit 2018 dhe është nën përgjegjësinë e MFE-së.

Projektligji, “Për ratifikimin e marrëveshjes për sigurimet shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Kanadasë” synon transpozim të pjesshëm të rregullores (EC) nr. 883/2004. Është planifikuar për miratim brenda tremujorit të dytë të vitit 2020 dhe është nën përgjegjësinë e MFE-së.

Projektligji, “Për ratifikimin e marrëveshjes për sigurimet shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Konfederatës Zvicerane”.

II.2.3.3 Masa të tjera të parashikuara

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit përgjegjës	1,880,000	1,158,181	1,240,000
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera	0	0	
Buxheti total i kapitullit	1,880,000	1,158,181	1,240,000

Shënim. Kostoja e zbatimit të marrëveshjeve për mbrojtjen shoqërore ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe shteteve (si: Austria, Kanadaja, Zvicra, Kosova) nuk është përfshirë këtu, pasi nga zbatimi i këtyre marrëveshjeve nuk do të ketë efekte financiare të menjëhershme. Kjo, sepse e drejta për përfitime nga skema e sigurimeve shoqërore, u lind shtetasve shqiptarë në një periudhë të dytë, kur ata të kenë mbushur moshën për pension (grup-mosha që ka emigruar në këto shtete pretendohet të jetë kryesisht në moshë të re dhe nuk është afër moshës së pensionit). Në këtë kontekst, nga zbatimi i marrëveshjeve me shtetet e lartpërmendura nuk rrjedhin efekte të menjëhershme financiare. Për momentin nuk të llogaritet numri i shtetasve shqiptarë që kanë emigruar në këto shtete dhe që janë afër moshës së pensionit. Për periudhën e zbatimit të PKIE 2018–2020, mund të llogaritet kostoja e zbatimit të marrëveshjeve të parashikuara.

KAPITULLI 3

E DREJTA E VENDOSJES DHE LIRIA E OFRIMIT TË SHËRBIMEVE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* e BE-së

Shtetet anëtare duhet të sigurojnë se e drejta e vendosjes e shtetasve dhe personave juridikë të BE-së në çdo shtet anëtar dhe liria për të ofruar shërbime ndërkufitare, si në nenin 49 dhe 56 të traktatit të funksionimit të Bashkimit Evropian (TFEU), nuk pengohet nga legjislacioni kombëtar, duke iu nënshtruar përjashtimeve të përcaktuara në Traktat. Pjesa thelbësore e *acquis* në këtë fushë është direktiva 2006/123 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit për shërbimet në tregun e brendshëm (direktiva e shërbimeve). Praktika ligjore e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë në lidhje me nenet 49 dhe 56 është gjithashtu pjesë e *acquis*.

Acquis në këtë kapitull është e natyrës horizontale dhe mund të ndahet në tri fusha të përgjithshme: i) e drejta e vendosjes dhe liria e ofrimit të shërbimeve (nenet 49 dhe 56 të TFBE-së dhe direktiva e shërbimeve); ii) njohja reciproke e kualifikimeve profesionale (së pari direktiva 2005/36/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit mbi njohjen e kualifikimeve profesionale e ndryshuar kohët e fundit nga direktiva 2013/55/KE); dhe iii) shërbimet postare, të cilat përbëhen nga një kornizë rregullatore specifike sektoriale që siguron ofrimin e shërbimeve postare universale dhe krijimin e një tregu të brendshëm postar.

Në lidhje me të drejtën e vendosjes dhe lirinë për të ofruar shërbime, Direktiva e Shërbimeve përmban dispozita që synojnë të lehtësojnë ofrimin e shërbimeve për ofruesit e shërbimit, si dhe të ofrojnë shërbime të përkohshme ndërkufitare në një shtet tjetër anëtar. Direktiva është një instrument horizontal që mbulon një gamë të gjerë shërbimesh të ndryshme dhe që ka gjasë të ndikojë në një numër të konsiderueshëm të ligjeve dhe rregulloreve kombëtare. Zbatimi i saj kërkon që shtetet anëtare të ndërmarrin një kombinim të masave legjislative dhe jolegjislative (masa organizative ose praktike). Për këtë arsye dhe sa i përket legjislacionit zbatues, kërkohet një përzierje e masave legjislative specifike dhe horizontale, që ka të ngjarë të përfshijë ndryshimin e ligjeve ekzistuese, si dhe miratimin e legjislacionit të ri specifik dhe të një ligji kuadër horizontal. Dispozitat e direktivës, në masë të madhe, bazohen në jurisprudencën relevante të Gjykatës Evropiane të Drejtësisë, të cilat mbeten plotësisht të zbatueshme. Direktiva kërkon caktimin e një pike kontakti të vetëm (PKV), ku ofruesit e shërbimeve mund të marrin informacion elektronikisht dhe të plotë mbi procedurat administrative të kërkuara për akses dhe ushtrimin e aktiviteteve të shërbimit. Për më tepër, autoritetet e shteteve anëtare duhet të marrin pjesë në një sistem informacioni elektronik midis autoriteteve administrative (sistemi i brendshëm i informacionit të tregut ose IMI) që lejon bashkëpunimin në mbikëqyrjen e aktiviteteve të shërbimeve dhe shkëmbimin efektiv të informacionit midis shteteve anëtare.

Për sa i përket njohjes reciproke të kualifikimeve profesionale, direktiva 2005/36, e ndryshuar, përcakton rregullat në lidhje me njohjen e kualifikimeve profesionale ndërmjet shteteve anëtare për të lehtësuar aksesin në profesione të rregulluara për shtetasit evropianë që dëshirojnë të ushtrorjnë profesionin e tyre në një shtet anëtar tjetër sesa në atë ku ata fitojnë kualifikimet e tyre. Direktiva lehtëson, gjithashtu, ofrimin e shërbimeve të përkohshme dhe të rastësishme nga profesionistët (që mbulohen nga titulli II i direktivës). Për disa profesione të rregulluara, duhet të ndiqet një program i përbashkët trajnimi minimal, me qëllim që kualifikimi të njihet automatikisht në një shtet anëtar të BE-së (mbuluar nga kapitulli III i titullit III të direktivës). Në rastin e profesioneve të sektorit të shëndetësisë, kërkesat minimale të trajnimit janë të detyrueshme në çdo shtet anëtar si kushte për aksesin në profesion edhe në nivel kombëtar. Përveç direktivës së lartpërmendur, njohja e kualifikimeve profesionale për disa profesione udhëhiqet nga

legjislacioni specifik. Brenda kapitullit 3 ekzistojnë 5 direktiva të tilla.

Dy direktiva kanë të bëjnë me profesionet që merren me produkte toksike: direktiva 74/557/KEE dhe direktiva 74/556/KEE, sepse disa shtete anëtare kërkojnë kualifikime specifike për profesionet që merren me produkte toksike. Sidoqoftë, profesionistët që vijnë nga një shtet anëtar i BE-së që nuk kërkojnë kualifikime të tilla, ende mund t'i kryejnë këto aktivitete nëse ata ofrojnë dëshmi për përvojën profesionale. Direktivat mbulojnë profesionistët që merren me substancat toksike në vijim: pesticide, substanca helmuese, produkte medicinale (fito-farmaceutike dhe produkte të destinuara për përdorim si ruajtës të ushqimit), herbicide, produkte të dëmshme, për përdorim në: industri, gazra toksike, produkte mjekësore kirurgjikale, bactericide, germicide dhe dezinfektantë) dhe produktet kozmetike dhe ngjyresit që përmbajnë substanca helmuese.

Dy direktiva të tjera mbulojnë profesionin e avokatëve, direktiva 77/249/KEE dhe direktiva 98/5/KE, e para merret me ofrimin e shërbimeve dhe e dyta me të drejtën e vendosjes.

Direktiva e fundit rregullon profesionin e agjentëve tregtarë, ndërmjetësve të vetëpunësuar të autorizuar për të negociuar shitjen dhe blerjen e mallrave për dhe në emër të një personi tjetër (direktiva 86/653/KEE). Direktiva harmonizon rregullat, për: të drejtat dhe detyrimet e agjentëve tregtarë dhe drejtorëve të tyre; shpërblymimi i agjentëve tregtarë; dhe lidhjen dhe përfundimin e kontratave të agjencisë, çdo dëmshpërblym ose kompensim për agjentët komercialë kur përfundon një kontratë.

Acquis për shërbimet postare synon hapjen e sektorit të shërbimeve postare ndaj konkurrencës në mënyrë graduale dhe të kontrolluar, brenda një kuadri rregullator i cili garanton ofrimin e shërbimeve postare universale. Pjesa kryesore e legjislacionit përfshin tri direktivat postare në vijim: i) direktiva e parë (kornizë) është ajo 97/67/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e ndryshuar; ii) nga direktiva e dytë postare 2002/39/KE e Parlamentit dhe Këshillit; dhe iii) direktiva e tretë postare 2008/6/KE. *Acquis* parashikon krijimin e një tregu të brendshëm për shërbimet postare dhe promovon një shërbim postar të cilësisë së lartë për përdoruesit përfundimtarë. Për sa i përket kapacitetit administrativ, krijimi i një Autoriteti Kombëtar Rregullator (NRA) të pavarur në këtë fushë është vendimtar për zbatimin e duhur të legjislacionit relevant të BE-së.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Nenet e MSA-së që kanë rëndësi për këtë kapitull janë: 50, 57, 58, 70 dhe 100.

Neni 50 kërkon që Shqipëria të lehtësojë krijimin e veprimtarisë në territorin e saj nga kompanitë dhe shtetasit e komunitetit (duke përfshirë filialet dhe degët), duke u dhënë atyre trajtim jo më pak të favorshëm se ai që u akordohet kompanive të tij ose ndonjë kompanie të vendit të tretë, cilado që është më e mirë. Neni 57 kërkon që të dyja palët të ndërmarrin hapa të domosdoshëm për të lejuar në mënyrë progresive furnizimin e shërbimeve nga kompanitë përkatëse ose shtetasit të cilët janë themeluar në një palë tjetër nga ajo e personit për të cilin shërbimet janë të destinuara. Në hap me këtë proces liberalizimi, palëve u kërkohet të lejojnë lëvizjen e përkohshme të personave fizikë që ofrojnë shërbimin ose që janë të punësuar nga ofruesi i shërbimit si personel kyç. Neni 58 kërkon që Shqipëria të mos vendosë ndonjë masë apo veprimi të ri që i bëjnë kushtet më të rrepta për furnizimin e shërbimeve nga shtetasit e BE-së në krahasim me situatën ekzistuese përpara se të hyjë në fuqi të MSA-së.

Sipas nenit 70 të MSA-së, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me *acquis* të BE-së, si dhe të sigurojë që legjislacioni ekzistues dhe i ardhshëm të zbatohet dhe të zbatohet siç duhet.

I.2 Situata aktuale/përmbledhja

Sipas raportit të Komisionit 2018, Shqipëria është e përgatitur në mënyrë të moderuar në fushën e së drejtës së vendosjes dhe lirisë për të ofruar shërbime.

Në lidhje me të drejtën e vendosjes, Shqipëria ka disa ligje horizontale që kontribuojnë në sigurimin e lirisë së vendosjes, si dhe në legjislacionin sektorial që rregullon vertikalisht lirinë e vendosjes të sektorit. Ligji nr. 66/2016, i miratuar më 9.6.2016, “Për shërbimet në Republikën e Shqipërisë” dhe që ka hyrë në fuqi më 24 shtator 2016, është pjesa kryesore e legjislacionit në këtë fushë, pjesërisht i përafëruar me direktivën 2006/123/KE për shërbimet në fushën e brendshme të tregut. Ligji parashikon një periudhë kalimtare për përfundimin e shqyrtimit të legjislacionit ekzistues të sektorit dhe krijimin e një pike kontakti të plotë funksionale.

Për sa i përket kualifikimeve profesionale, ligji nr. 10171, datë 22.10.2009, “Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë” është ndryshuar me ligjin nr. 90/2014, datë 17.7.2014 dhe ligjin nr. 10357, datë 16.12.2010, duke shtuar në listën aktuale të dhjetë profesioneve të rregulluara dy profesione të tjera, punonjës social dhe psikolog (së bashku me: 1. Mjekësi e përgjithshme; 2. Stomatologji/dentistri; 3. farmacist; 4. infermiere; 5. mami; 6. fizioterapist; 7. veteriner; 8. arkitekt; 9. inxhinier; 10. Mësues). Aplikantët

për ushtrimin e këtyre profesioneve u nënshtrohen provimeve shtetërore të organizuara nga AKP-ja.

Për sa u përket shërbimeve postare, ligji nr. 46/2015, datë 7.5.2015, “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë” është plotësisht në përputhje me direktivën 97/67/KE, të ndryshuar. Ai përcakton rregullat për ofrimin e shërbimeve postare në një treg të hapur, sigurimin e një shërbimi universal postar dhe financimin e shërbimeve universale. Ligji përcakton parimet tarifore dhe transparencën e llogarive për ofrimin e shërbimeve universale, përcaktimin e standardeve të cilësisë për ofrimin e shërbimeve universale, si dhe garanton funksionimin e autoritetit të pavarur kombëtar rregullator.

Në fushën e shërbimeve postare, legjislacioni është i përafëruar plotësisht me direktivën 97/67/KE të amenduar me direktivën 2002/39/KE dhe direktivën 2008/6/KE.

Autoriteti i Komunikimit Elektronik dhe Postar është institucioni rregullator përgjegjës për zbatimin e legjislacionit në këtë fushë.

I.3 Prioritetet

Prioriteti kryesor në fushën e së drejtës së vendosjes është përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit me direktivën e shërbimeve. Ligji horizontal nr. 66/2016 dhe aktet nënligjore zbatuese të tij, që të zbatohet siç duhet brenda afatit të caktuar duhet të shoqërohet me zbatimin e procesit të shqyrtimit të legjislacionit. Ky do të jetë një proces gjithëpërfshirës që do të kërkojë angazhimin e pothuajse të gjitha ministrave në shqyrtimin e legjislacionit që mbulon të gjithë sektorët e ekonomisë. *Screening* është vetëm një pjesë e procesit të përafrimit. Për t’u konsideruar i përfunduar, legjislacioni duhet të shoqërohet me plane veprimi për rishikimin dhe shfuqizimin e legjislacionit ekzistues jo në përputhje me ligjin nr. 66/2016. Sipas këtij ligji, procesi i shqyrtimit duhet të përfundojë brenda shtatorit 2019.

Në fushën e kualifikimeve profesionale, prioritet kryesor është harmonizimi i legjislacionit me direktivën e kualifikimeve profesionale. Ai kërkon një qasje strategjike për të adresuar këtë prioritet, sipas nevojës, shqyrtimit të parë të legjislacionit/sistemit kombëtar në lidhje me direktivën e Kualifikimeve për 7 profesione nën sistemin e njohjes automatike dhe, së dyti hartimin e një plani për përafrimin e mëtejshëm me direktivën e kualifikimeve, si dhe me 5 direktivat e tjera për avokatët, profesionistët e produkteve toksike dhe agjentët tregtarë.

Përafrimi dhe zbatimi i Kualifikimeve Kombëtare Kuadër në Shqipëri duhet të jetë në përputhje me Kualifikimet Evropiane Kuadër dhe direktivat e BE-së si dhe përgatitjen e kuadrit sektorial që do të ndihmojë në procesin e njohjes së kualifikimeve në vendet e tjera evropiane. Urdhri i përbashkët i ministrit të Arsimit dhe Shkencës dhe i ministrit të Mirëqenies Sociale dhe Rinisë, përkatësisht urdhri nr. 7340/1, datë 29.9.2015 dhe urdhri nr. 4906 datë 29.9.2015, “Për themelimin e Task-Forcës për zhvillimin dhe zbatimin e Kuadrit Kombëtar të Kualifikimeve” është miratuar dhe, u ripërtëri në tetor 2017 për dy vitet e tjera.

Ofrimi i programeve studimore bazuar në përvojën më të mirë evropiane dhe angazhimet e Bolonjës në përputhje me Udhëzimet Evropiane të Standardeve (ESG), do të lejojë njohjen nga vendet e tjera të BE-së të diplomave të arsimit të lartë të pranuar në Shqipëri, si dhe njohjen e kualifikimeve në BE për të siguruar punësimin e ekspertëve shqiptarë në vendet e BE-së.

Ndërkohë, forcimi i kapaciteteve institucionale në të dyja fushat, e drejta e vendosjes dhe njohja e ndërsjellë e kualifikimeve profesionale, është me rëndësi të madhe.

Sa u përket shërbimeve postare, pasi që politika dhe kuadri ligjor tashmë janë në fuqi, prioritet mbetet zbatimi i atij kuadri ligjor.

II.1 E drejta e vendosjes dhe liria për ofrimin e shërbimeve ndërkufitare

II.1.1 Politikat dhe kuadri ligjor

Ligji nr. 66/2016, “Për shërbimet në Republikën e Shqipërisë” është miratuar më 9.6.2016 dhe ka hyrë në fuqi më 24 shtator 2016. Ky ligj paraqet parimet themelore dhe kërkesat për të siguruar të drejtën e vendosjes dhe të drejtën e ndjekjes së veprimtarisë për ofruesit e shërbimeve në Republikën e Shqipërisë, duke siguruar kështu cilësi të lartë të shërbimeve për përfituesit e tyre.

Legjislacioni tjetër i rëndësishëm horizontal përfshin:

- Ligji nr. 9723, datë 3.5. 2007, “Për Qendrën Kombëtare të Regjistrimit”, i ndryshuar, që rregullon regjistrimin e biznesit;

- Ligji nr. 10081, datë 23.2.2009, “Për licencat, autorizimet dhe lejet në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, që rregullon licencimin e biznesit;

- Ligji nr. 131/2015, “Për Qendrën Kombëtare të Biznesit”, që rregullon funksionimin e NBC-së si një ofrues shërbimi me një ndalesë;

- Ligji nr. 44/2016, “Kodi i Procedurave Administrative”, i harmonizuar me *acquis* të BE-së që rregullon procedurat administrative të administratës publike në të gjitha nivelet, qendrore dhe lokale;

- Ligji nr. 9880, datë 25.2.2008, “Për nënshkrimin elektronik”, që rregullon njohjen dhe përdorimin e nënshkrimit elektronik.

Qendra Kombëtare e Biznesit (bashkimi në një institucion i Qendrës Kombëtare të Regjistrimit dhe Qendrës Kombëtare të Licencimit) është në funksion që nga prilli i vitit 2016. Ky institucion funksionon si një ndalesë për regjistrimin e bizneseve dhe lirin e licencave, autorizimet dhe avancimet, heqjen e mëtejshme të pengesave administrative për bizneset. Përveç kësaj, disa nga shërbimet e QKB-së, në lidhje me regjistrimin dhe licencimin, mund të bëhen elektronikisht pa pagesë.

Sa i përket ligjit nr. 66/2016 për shërbimet, ai parashikon kërkesa të detyrueshme, për:

- Njoftimin e legjislacionit të ri të ardhshëm, para miratimit të tij formal, në ministrinë që mbulon ekonominë, në mënyrë shmangien e mospërputhjeve në legjislacionin e ardhshëm;

- Monitorimin dhe të harmonizimin në përputhje me rrethanat, legjislacionin ekzistues sektorial, brenda një periudhe kalimtare prej tre vjetësh pas hyrjes në fuqi të LIGJIT.

- Janë miratuar dy vendime të Këshillit të Ministrave për të siguruar zbatimin e mirë të ligjit në lidhje me të dy proceset e lartpërmendura.

- Vendimi i Këshillit të Ministrave Nr. 300 datë 5.4.2017, “Për procedurën e njoftimit dhe formularin për vlerësimin e përputhshmërisë së akteve të reja ligjore të sektorit me dispozitat e Ligjit Nr. 66/2016” Për shërbimet”. Ky vendim përcakton rregullat, procedurat dhe formatet standarde për të gjitha ministrinë dhe autoritetet e tjera rregullatore, me qëllim zbatimin e procedurës së njoftimit për legjislacionin e ardhshëm para miratimit. Formatet standarde të vlerësimit përmbajnë të gjitha elementet që sigurojnë përputhshmërinë me ligjin 66/2016;

-Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 299, datë 5.4.2017, “Për përcaktimin e autoriteteve përgjegjëse për shqyrtimin e legjislacionit dhe miratimin e metodologjisë për shqyrtimin e kriterëve ekzistues dhe metodologjinë e shqyrtimit të përputhshmërisë së kriterëve ekzistues që garantojnë të drejtën e themelimit me ligjin nr. 66/2016, “Për shërbimet”.

Një draft i parë i Planit të Veprimit të Integruar është përgatitur për të zbatuar VKM-në nr. 299/2017, dhe për të siguruar një mënyrë të strukturuar të kryerjes së procesit të shqyrtimit të legjislacionit. Ai përcakton: a) të gjithë sektorët dhe aktivitetet e shërbimeve të tyre që do të shqyrtohen (përfshihen dhe përjashtohen nga sfera e direktivave të shërbimeve); b) institucionet përgjegjëse; dhe c) afatin kohor. Ndërkohë, shqyrtimi i këtyre dispozitave ligjore për përputhshmërinë me Direktivën e Shërbimeve është finalizuar për këta sektorë: minierat, veterinarinë, tatimet, shërbimet sociale dhe profesionet ligjore (avokatët, noterët, përmbaruesit dhe ndërmjetësit).

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës për fushën e politikave është ministria përgjegjëse për tregtinë, në momentin e Ministrisë së Ekonomisë dhe Financave. Ajo, gjithashtu, është përgjegjëse për koordinimin e procesit të përgjithshëm të *screening*. Meqenëse kjo fushë është shumë horizontale nga natyra e saj, në parim, të gjitha ministrinë dhe institucionet përgjegjëse për politikën për çdo sektor të shërbimeve specifike, janë përgjegjëse për të siguruar përputhjen me direktivën e shërbimeve. Në nivelin e ministrive, lista relevante përcaktohet me VKM-në nr. 299/2017 dhe përbëhet nga këto ministri (të rishikuara sipas strukturës së re të ministrive deri në shtator 2017):

- Ministria e Ekonomisë dhe Financave (MEF);
- Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR);
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR);
- Ministria e Drejtësisë (MD);
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës (MIE);
- Ministria e Kulturës (MK);
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS);
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM).

Këto ministri dhe institucionet e tyre vartëse janë të ngarkuara për zbatimin dhe shqyrtimin e Planit të Veprimit të Integruar, siç përcaktohet me VKM-në nr. 299/2017.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i Politikave të Planifikuara 2018–2020

Nuk është planifikuar miratimi i dokumenteve të reja të politikave në këtë nënkapitull.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka zhvillime.

II.1.3.2 Masa të tjera të planifikuara

Shqyrtimi i legjislacionit ekzistues sektorial për të gjitha shërbimet, siç përcaktohet me ligjin nr. 66/2016 dhe me VKM-në nr. 299/2017 dhe, siç parashihet në Planin e Veprimit të Integruar.

II.2 Njohja e kualifikimeve profesionale

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Më 17.7.2014 u miratua ligji nr. 90/2014, “Për një shtesë në ligjin nr. 10171, datë 22.10.2009, “Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë”, duke shtuar në listën aktuale të dhjetë profesioneve të rregulluara dy profesione të tjera, punonjësin social dhe psikologun. Nga lista e profesioneve të rregulluara, provimet shtetërore zhvillohen vetëm për profesionet e mëposhtme:

- Mjek i mjekësisë,
- Dentist,
- Farmacist,
- Infermiere,
- Mami,
- Fizioterapist,
- Logoped,
- Teknik i imazhit,
- Teknik i laboratorit,
- Mësues.

Ekzistojnë katër urdhëresa profesionale në fushën mjekësore në Shqipëri:

- Urdhri i mjekut të përgjithshëm;
- Urdhri i dentistit;
- Urdhri i farmacistit;

- Urdhri i infermierit (i cili mbulon profesionet e mëposhtme: e infermierit, fizioterapistit, logopedit, teknikut laborant dhe teknikut imazherist).

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR) është përgjegjëse për profesionet e rregulluara në lidhje me kualifikimet e arsimit të lartë dhe Ministria e Ekonomisë dhe Financave (MEF) është përgjegjëse për profesionet e rregulluara në lidhje me kualifikimet profesionale.

II.2.3 Masat e planifikuara 2018–2020

II. 2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Përafrimi i plotë i direktivës 36/2005/KE, e ndryshuar, për sa ka të bëjë me profesionet e rregulluara në lidhje me kualifikimet e arsimit të lartë, do të përafrohet brenda dhjetorit 2019. Për këtë qëllim u formua një grup pune me urdhër të ministrit të Arsimit, Sportit dhe Rinisë nr. 115, datë 13.3.2018 dhe janë marrë hapat e parë në mënyrë që të finalizohet një udhërrëfyes i veçantë.

II. 2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Ndryshime në ligjin nr. 10171, datë 22.10.2009, “Për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, është parashikuar për miratim në fundin e vitit 2019.

II. 2.3.2 Masa të tjera të planifikuara

II.3 Shërbimet postare

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Politika e zhvillimit të shërbimit postar në Republikën e Shqipërisë është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 625, datë 24.7.2013. Ajo përcakton liberalizimin e mëtejshëm të tregut të shërbimeve postare nëpërmjet reduktimit të menjëhershëm të zonës së rezervuar nga 100 gram në 50 gram dhe heqjen e zonës së plotë të rezervuar në vitin 2016.

Shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë rregullohen me ligjin nr. 46/2015, datë 7.5.2015, “Për shërbimet postare në Republikën e Shqipërisë”. Ky ligj është plotësisht i përafëruar me direktivën 97/67/KE, të ndryshuar nga direktiva 2002/39/KE dhe direktiva 2008/6/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, të datës 20 shkurt 2008. Ligji përcakton rregullat për ofrimin e shërbimeve postare në një treg të hapur, të një shërbimi universal postar dhe të financimit të shërbimeve universale. Ligji përcakton parimet tarifore dhe transparencën e llogarive për ofrimin e shërbimeve universale, përcaktimin e standardeve të cilësisë për ofrimin e shërbimeve universale, si dhe garanton funksionimin e autoritetit të pavarur kombëtar rregullator.

Bazuar në këtë ligj janë miratuar disa akte nënligjore, si më poshtë:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 360, datë 11.5.2016, “Për miratimin e rregullave për themelimin e fondit universal të shërbimit postar dhe mënyrat e përcaktimit të kontributit në rast të bashkëfinancimit nga ofruesit e shërbimeve postare universale”. Vendimi siguron rregulla për fondin e shërbimit universal për

kompensimin e koston neto të shërbimeve postare universale në përputhje me dispozitat e *acquis* të BE-së;

- Rregullorja nr. 41, datë 3.3.2016, “Për ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e koston së shërbimit postar universal”, miratuar me vendimin e bordit drejtues të AKEP-it nr. 2670, datë 3.3.2016;

- Rregullorja nr. 42, datë 3.3.2016, “Për llogaritjen e kostove neto të shërbimit postar universal”, miratuar me vendimin e këshillit drejtues të AKEP-it nr. 2671, datë 3.3.2016;

- Rregullorja nr. 45, datë 27.10.2016, “Metodologjia e inspektimit të ofruesve të shërbimeve postare miratuar me vendim të këshillit drejtues të AKEP-it nr. 2694, datë 27.10.2016;

- Rregullore nr. 40, datë 17.12.2015, “Për të dhënat statistikore dhe financiare periodike mbi shërbimet e ofruara nga operatorët dhe ofruesit e shërbimeve postare”;

- Rregullore nr. 39 datë 17.12.2015, “Për procedurat e zgjidhjes së mosmarrëveshjeve ndërmjet përdoruesit dhe ofruesit të shërbimit postar dhe mosmarrëveshjeve ndërmjet ofruesve të shërbimit postar”;

- Rregullore nr. 20, datë 28.12.2015, “Për procedurën dhe mënyrën e llogaritjes së nivelit të pagesave vjetore që kryhen në AKEP për mbikëqyrjen e tregut të komunikimeve elektronike dhe shërbimeve postare;

- Rregullore nr. 38, datë 19.11.2015, “Për autorizimin e përgjithshëm për ofrimin e shërbimeve postare;

- Rregullore nr. 3, datë 29.10.2015, “Për ofrimin e shërbimit universal”.

Pas miratimit të ligjit të ri, skema e re për licencimin e operatorëve është në përputhje me nenin 9 të direktivës postare dhe zona e rezervuar nuk është më në vend që nga 1 janari 2017.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse përfshijnë si në vijim:

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës (MIE);
- Autoriteti i Komunikimit Elektronik dhe Postar (AKEP).

II.3.3 Veprimet e planifikuara

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

II.3.3.2 Masa të tjera të planifikuara

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti:

000 Lek

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total i institucionit koordinues për këtë kapitull	0	0	0
Buxheti total i institucioneve të tjera.	0	0	0
Buxheti total i kapitullit	0	0	0

KAPITULLI 4

LËVIZJA E LIRË E KAPITALIT

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Për sa u përket lëvizjeve të kapitalit dhe pagesave, shtetet anëtare duhet të heqin, me disa përjashtime, të gjitha kufizimet për lëvizjen e kapitalit si brenda BE-së, ashtu edhe midis shteteve anëtare dhe vendeve të treta. Dispozitat përkatëse të traktatit që rregullojnë lirinë e lëvizjes së kapitalit janë të sanksionuara në nenet 63 deri 66 të Traktatit mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU). Përkufizimi i llojeve të ndryshme të lëvizjes së kapitalit mbështetet në aneksin I të direktivës 88/361/KEE. Praktika relevante e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë dhe Komunikimeve të Komisionit 97/C220/06 dhe 2005/C293/02 japin interpretim shtesë të neneve të mësipërme.

Liberalizimi i pagesave është, gjithashtu, një kërkesë thelbësore për lëvizjen e lirë të kapitalit. rregullorja EC (nr.) 924/2009 për pagesat ndërkufitare rregullon tarifën e vendosura nga një institucion për transaksionet e pagesave elektronike në euro dhe valuta të tjera të njoftuara të shtetit anëtar (p.sh., transfertat e kredive, debitime të drejtpërdrejta, pagesa me kartë, tërheqje nga ATM-të). Direktiva 2007/64/KE për shërbimet e pagesave ka për qëllim lehtësimin e transaksioneve të pagesave brenda BE-së, duke krijuar një kornizë ligjore për tregun e vetëm “të brendshëm” të pagesave. Direktiva *e-Money* 2009/110/EC që amendon direktivat 2005/60/EC dhe 2006/48/EC dhe ndryshon direktivën 2000/46/EC parashikon kornizën legjislativë për marrjen e hapave të mëtejshme, ndjekjen dhe mbikëqyrjen e kujdesshme të biznesit të parave elektronike si dhe krijon një treg të vetëm në shërbimet e parave elektronike.

Pjesa kryesore e legjislacionit në fushën kundër pastrimit të parave është direktiva (EU) 2015/849 e

Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 20 maj 2015 mbi parandalimin e përdorimit të sistemit financiar për qëllime të pastrimit të parave ose financimit të terrorizmit, e cila ndryshon rregulloren (EU) 648/2012 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, dhe shfuqizon direktivën 2005/60/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe direktivën e Komisionit 2006/70/EC. Direktiva kërkon që subjektet që i nënshtrohen asaj të zbatojnë kujdesin e duhur ndaj klientit dhe të raportojnë transaksione të dyshimta, si dhe të marrin masat të rëndësishme mbështetëse, të tilla si ruajtja e të dhënave, trajnimi dhe vendosja e procedurave të brendshme. Për më tepër, rregullorja (EC) 1889/2005 e cila rregullon paratë *cash* që hyjnë ose dalin nga BE-ja, dhe rregullorja (EC) 1781/2006 (që do të zëvendësohet nga rregullorja (EU) 2015/847) parashikojnë që transferimet e fondeve duhet të shoqërohen me informacione kuptimplota mbi pagesin për të siguruar gjurmueshmërinë e plotë të fondeve.

Për të luftuar me sukses krimin financiar, shtetet anëtare duhet të sigurojnë që të ketë një kapacitet efektiv administrativ dhe zbatues, duke përfshirë bashkëpunimin ndërmjet autoriteteve mbikëqyrëse, të zbatimit të ligjit dhe prokurorisë.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi për të përafruar legjislacionin shqiptar në fushën e lëvizjes së lirë të kapitalit, me atë të Bashkimit Evropian rrjedh nga nenet 60–62 dhe 70 të MSA-së. Pastrimi i parave është parashikuar në nenet 4 dhe 82 të MSA-së.

Neni 62 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit parasheh që gjatë tri viteve të para pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, Palët do të marrin masa që lejojnë krijimin e kushteve të nevojshme për zbatimin e mëtejshëm gradual të rregullave të Komunitetit për lëvizjen e lirë të kapitalit dhe që deri në fund të vitit të tretë pas datës së hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, Këshilli i Stabilizim-Asociimit përcakton modalitetet për zbatimin e plotë të rregullave të Komunitetit për lëvizjen e kapitalit.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e lëvizjes së lirë të kapitalit.

Në përgjithësi, Shqipëria ka përmbyshur detyrimet që rrjedhin nga MSA-ja në këtë fushë. Blerja e pasurive të paluajtshme nga të huajt mbetet subjekt i kufizimeve: atyre nuk u lejohet të blejnë tokë bujqësore, pyje, livadhe dhe kullota. Shqipëria është e vonuar në përmbyshjen e angazhimeve të marra përsipër në kuadrin e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (SAA) të vitit 2006, për të ndryshuar regjimin për blerjen e pronës nga qytetarët/entitetet e BE-së deri në vitin 2016.

Ndryshimet në ligjin për investimet e huaja kanë zgjatur mbrojtjen e veçantë që gëzojnë investitorët/investimet e huaja sipas legjislacionit shqiptar, deri më 31 dhjetor 2018, mbrojtje nga e cila do të përfitojnë gjithashtu investimet strategjike sipas ligjit për investimet strategjike.

Sa u përket sistemeve të pagesave, bankat e huaja kanë të drejtë të hapin degë dhe agjenci në Shqipëri dhe të ofrojnë pagesa ndërkufitare. Kuadri ligjor kombëtar është pjesërisht i harmonizuar me *acquis*. Ndryshimet e bëra në dhjetor 2016, në rregulloret mbi licencimin e aktiviteteve të institucioneve financiare jobankare dhe mbi instrumentet e pagesave elektronike, pjesërisht në përputhje me direktivën evropiane, “Për shërbimet e pagesave në tregun e brendshëm” dhe me direktivën, “Për institucionet e parasë elektronike” kanë parashikuar procedura përjashtuese lidhur me kërkesat e licencimit për subjektet ose personat që ofrojnë shërbime të pagesave nëpërmjet telefonit celular ose mjeteve të tjera elektronike, si dhe, gjithashtu, për një rritje të kapitalit fillestar minimal të kërkuar për institucionet e parasë elektronike.

Kuadri ekzistues ligjor në luftën kundër pastrimit të parave është pjesërisht në përputhje me *acquis* e BE-së. Disa përparime u bënë me ndryshimet në maj të vitit 2017 në ligjin për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, si dhe me një ndryshim në rregulloren e Bankës së Shqipërisë mbi të njëjtën tematikë. Kapacitetet administrative të njësisë shqiptare të inteligjencës financiare (FIU), si dhe bashkëpunimi ndër-institucional me Drejtorinë e Përgjithshme të Policisë dhe Prokurorinë janë forcuar. Numri i raporteve të transaksioneve të dyshimta po rritet. Më 2016, strukturat e zbatimit të ligjit sekuestruan rreth 47.6 milionë euro në llogaritë bankare dhe pronat e lidhura me veprat penale të pastrimit të parave dhe një shtesë prej 38.8 milionë eurosh u konfiskua në vitin 2017. Megjithatë, një rritje e lehtë është vërejtur në numrin e dënimeve të gjykatave të apelit për akuzat të veprave penale të pastrimit të parave (4 në 2017 nga vetëm 2 në vitin 2016).

I.3. Prioritetet

Prioritetet janë si më poshtë:

- Të vijohet me harmonizimin e legjislacionit me *acquis* e BE-së në luftën ndaj pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit;

- Zbatimi i planit të veprimit për blerjen e tokës nga të huajt.

II.1 Lëvizjet e kapitalit dhe pagesat

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia ndërsektoriale për reformën mbi të drejtat e pronësisë 2012–2020 dhe plani i saj i veprimit është dokumenti kryesor i politikave për të drejtat e pronësisë. Përveç kësaj, plani i veprimit për blerjen e tokës nga të huajt është dokumenti i politikave që planifikon hapat për liberalizimin gradual në këtë fushë.

Strategjia afatmesme e zhvillimit të Bankës së Shqipërisë për vitet 2018–2020, gjithashtu, përfshin çështje që lidhen me lëvizjet e kapitalit dhe pagesat.

- Ligji shqiptar nr. 8438, datë 28.12.1998, “Për tatimin mbi të ardhurat” është pjesërisht i përafëruar me nenin 65 të TFBE-së; ligji nr. 7764, datë 2.11.1993, “Për investimet e huaja” është pjesërisht i përafëruar me nenin 63 të TFBE-së, si dhe Rregullorja e Bankës Qendrore nr. 70, datë 14.10.200, “Për aktivitetet e këmbimit valutor”, të ndryshuar.

- Ligji nr. 8337, datë 30.4.1998, “Për pronësinë e së drejtës bujqësore, të pyjeve, livadheve dhe kullotave”; ligji nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar; ligji nr. 7764, datë 2.11.1993, “Për investimet e huaja”, i ndryshuar; vendimi nr. 12, datë 23.2.2011, “Mbi miratimin e disa ndryshimeve në Rregulloren, “Për funksionimin e sistemit të pagesave ndërbankare shqiptare - AIPS” dhe në rregulloren, “Për funksionimin e sistemit të *kleringut* të sistemit automatik AECH”, rregullorja nr. 70, datë 14.10.2009, “Për aktivitetet e këmbimit valutor”, e ndryshuar, të Bankës së Shqipërisë, janë pjesërisht në përputhje me direktivën 88/361/KEE, të datës 24 qershor 1988 mbi zbatimin e nenit 67 të traktatit.

Ligjet dhe rregulloret e mëposhtme shqiptare janë pjesërisht në përputhje me direktivën 2015/2366/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 25 nëntor 2015 mbi shërbimet e pagesave në tregun e brendshëm:

- Ligji nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, i ndryshuar;
- Ligji nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë, i ndryshuar”;
- Ligji nr. 9902, datë 17.4.2008, “Për mbrojtjen e konsumatorëve”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Drejtësisë është përgjegjëse për të drejtat pronësore.

Banka e Shqipërisë monitoron pagesat ndërkombëtare që rezultojnë nga tregtia e jashtme, transaksionet jotregtare dhe angazhimet e bankave të tjera shqiptare, sipas kontratave me shtetet e huaja, banka dhe kompani.

Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural dhe Burimeve Ujore është përgjegjëse për menaxhimin e qëndrueshëm të tokës bujqësore.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri politik i planifikuar

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.1.3.3 Të tjera masa të planifikuara

Zbatimi i:

- Strategjisë ndërsektoriale për reformën e të drejtave pronësore 2012–2020 dhe planit të saj të veprimit;
- Strategjisë afatmesme të zhvillimit të Bankës së Shqipërisë për periudhën 2018–2020.

II.2 Sistemet e pagesave

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Kuadri i politikave dhe dokumenti i politikave mbikëqyrëse për sistemet e pagesave dhe shlyerjes janë parashikuar në strategjinë afatmesme të zhvillimit të Bankës së Shqipërisë për periudhën 2018–2020, miratuar me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 32, datë 30.4.2014.

Kuadri kryesor ligjor është themeluar me ligjin nr. 133, datë 29.4.2013, “Për sistemin e pagesave”, i cili përafrohet pjesërisht me direktivën 98/26/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 19 maj 1998, mbi përfundimin e shlyerjes në sistemet e pagesave dhe të shlyerjes së letrave me vlerë; direktiva 2002/47/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të 6 qershorit 2002 mbi marrëveshjet e kolateralit financiar; parimet themelore të BIS-së për sistemet e pagesave me rëndësi sistemike; protokollin (nr. 4) mbi statutin e sistemit evropian të bankave qendrore dhe të Bankës Qendrore

Evropiane. Pjesërisht të përafruara me direktivën 2002/47/EC janë, gjithashtu, ligji nr. 9974, datë 28.7.2008, “Për kontratën e riblerjes së letrave me vlerë”, ligji nr. 8537, datë 18. 10. 1999, “Për sigurimin e akuzave”, të ndryshuar dhe ligji nr. 110/2016, datë 27.10.2016, “Për falimentimin” dhe ligji nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar.

Rregullorja nr. 11, datë 6.2.2008, “Për instrumentet e pagesave elektronike”, të Bankës së Shqipërisë; ligji nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar; rregullorja nr. 14, datë 11.3.2009, “Për licencimin dhe zhvillimin e veprimtarisë nga bankat dhe degët e bankave të huaja në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, si dhe rregullorja nr. 2, datë 17.1.2013, “Për administrimin e rrezikut në veprimtarinë e institucioneve financiare jobankare” të Bankës së Shqipërisë, janë pjesërisht në përputhje me direktivën 2009/110/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 16 shtator 2009, mbi marrjen e masave, ndjekjen dhe mbikëqyrjen e biznesit të institucioneve të parasë elektronike.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Banka e Shqipërisë;
- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare;

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri politik i planifikuar

Duke filluar nga viti 2018 do të bëhet rishikimi i politikës së mbikëqyrjes së pagesave dhe sistemeve të shlyerjes.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Një ligj që transpozon pjesërisht direktivën 2015/2366/BE, “Për shërbimet e pagesave në tregun e brendshëm”, është planifikuar të miratohet në vitin 2019.

II.1.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Zbatimi i:

- Strategjisë së zhvillimit afatmesëm të Bankës së Shqipërisë, për periudhën 2018–2020;
- Dokumenti i Politikave Mbikëqyrëse për Sistemet e Pagesave dhe Shlyerjes së Bankës së Shqipërisë.

II.3 Lufta kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

-Ligji nr. 9917, datë 19.5.2008, “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, i ndryshuar dhe rregulloret e zbatimit të tij, janë të përafruara pjesërisht me direktivën 2005/60 EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, mbi parandalimin e përdorimit të sistemit financiar me qëllim të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Ministria e Brendshme;
- Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit të Pastrimit të Parave (GDML).

Drejtoria e Përgjithshme e Parandalimit të Pastrimit të Parave (GDML) është Njësia e Inteligjencës Financiare në Shqipëri, nën Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë, e fuqizuar nga legjislacioni AML/CFT (*Anti Money Laundering and Countering the Financing of Terrorism*), për të mbledhur, për të menaxhuar dhe për të analizuar raportet e paraqitura nga personat që kanë detyrimin për të parandaluar dhe për të luftuar pastrimin e parave dhe financimin e terrorizmit. DPPPP-ja iu shpërndan informacion autoriteteve shqiptare të zbatimit të ligjit nëse ekzistojnë baza për të dyshuar se pastrimi i parave ose financimi i veprave terroriste janë kryer ose po kryhen aktualisht. Gjithashtu, bashkëpunon ngushtë me njësitë e tjera të inteligjencës financiare në mbarë botën. DPPPP-ja, gjithashtu ka rol mbikëqyrës, me të cilin kontrollon përputhshmërinë e personave që kanë detyrimin për të raportuar, me kërkesat e ligjit AML/CFT dhe në këtë drejtim bashkëpunon me të gjitha autoritetet mbikëqyrëse dhe në veçanti me Bankën e Shqipërisë dhe Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare.

Gjithashtu, DPPPP-ja, në mënyrë proaktive bashkëpunon me organet vendore të zbatimit të ligjit dhe rregullatorët dhe homologët ndërkombëtarë për të ndihmuar në mënyrë efektive në zbulimin, vlerësimin dhe zhdukjen e kërcënimeve të pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit në ekonominë kombëtare.

II.3.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri politik i planifikuar

N/A

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.3.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

III. Alokimet financiare

III.1. Buxheti

N/A

Aktivitetet në lidhje me Bankën e Shqipërisë do të financohen nga buxheti i Bankës së Shqipërisë, jo nga buxheti i shtetit.

KAPITULLI 5 PROKURIMI PUBLIK

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të Bashkimit Evropian

Acquis i prokurimit publik bazohet në parimet e përgjithshme, siç janë transparenca, trajtimi i barabartë, konkurrenca e lirë dhe mosdiskriminimi që rrjedhin nga Traktati mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU), Pjesa e tretë, titulli IV dhe titulli VII dhe nga jurisprudenca e Gjykatës Evropiane të Drejtësisë (GJED). Këto parime zbatohen për të gjitha procedurat e prokurimit, duke përfshirë ato që janë jashtë fushëveprimit të direktivave të prokurimit të BE-së, për shembull, duke pasur parasysh vlerën e tyre (prokurimi nën kufijtë e BE-së) ose lëndën.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Kërkesat e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit përfshihen në nenin 74, “Kontratat publike”, i cili përcakton se Shqipëria dhe BE-ja do të konsiderojnë hapjen e dhënies së kontratave publike në bazë të mosdiskriminimit dhe reciprocitetit, veçanërisht në kontekstin e OBT-së, si një objektiv të dëshirueshëm.

Neni 70 i MSA-së, në anën tjetër, përcakton detyrimin e përgjithshëm të Republikës së Shqipërisë për të përafruar legjislacionin e saj me *acquis* të BE-së.

I.2 Situata aktuale

Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitjeje në prokurimin publik. Njëfarë përparimi u bë në vitin 2017 për të përafruar më tej *acquis*, për të përmirësuar sistemin e rishikimit të prokurimeve publike. Megjithatë, nevojiten përpjekje të mëtejshme për të përmirësuar pajtueshmërinë me procedurat dhe për të parandaluar korrupsionin në ciklin e prokurimit.

Legjislacioni i prokurimit publik është rishikuar në vitet e fundit, në mënyrë që të përafrohet më tej me parimet e përgjithshme të BE-së dhe *acquis* për dhënien e kontratave publike. Në këtë kuadër, ndryshimet e fundit në ligjin për prokurimin publik u miratuan në dhjetor të vitit 2014, me ligjin nr. 182/2014, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik”, të ndryshuar. Më pas, u miratuan edhe ndryshimet përkatëse në legjislacionin zbatues.

Ligji nr. 125/2013, datë 25.4.2013, “Për koncesionet dhe partneritetin publik privat” është në fuqi. Ligji nr. 125/2013 është i përafruar pjesërisht me direktivën 2014/23/BE për dhënien e kontratave të koncesionit. Ligji u ndryshua në vitin 2014 me ligjin nr. 88/2014 dhe në vitin 2015 me ligjin nr. 77/2015. Është miratuar legjislacioni zbatues i ligjit të koncesioneve.

Për sa i përket përafrimit të legjislacionit, duhet të ndërmerren punë të mëtejshme për të harmonizuar legjislacionin e prokurimit dhe koncesioneve me direktivat e reja përkatëse të BE-së, të miratuara në fillim të vitit 2014. Për këtë qëllim, analiza e mangësive ligjore mbi nivelin e përafrimit është përgatitur duke krahasuar legjislacionin shqiptar me direktivat e lartpërmendura. Ky dokument është një shqyrtim nën për nenin i nivelit të përafrimit të legjislacionit shqiptar në këtë fushë me direktivat përkatëse dhe do të shërbejë si bazë për përgatitjen e një plani pune për ndryshimin e legjislacionit drejt përafrimit të plotë me legjislacionin e Bashkimit Evropian.

Sa i përket prokurimit në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë, ende ekziston një boshllëk ligjor në këtë fushë për të cilën është e nevojshme të përgatitet një projektligji të ri, bazuar në direktivën 2009/81/EC.

Agjencia e Prokurimit Publik është plotësisht e angazhuar për të garantuar transparencën e procedurave të prokurimit publik dhe zbatimin e legjislacionit të prokurimit. Komisioni i Prokurimit

Publik është institucioni kryesor që merret me ankesat e operatorëve ekonomikë në lidhje me procedurat e prokurimit publik.

I.3 Prioritetet

Siç vlerësohet nga raporti i KE-së i vitit 2018 për Shqipërinë, legjislacioni aktual shqiptar i prokurimit publik është pjesërisht i përafuar me *acquis* e BE-së. Kjo është vërejtur edhe në raportin e Bankës Botërore për sistemin e prokurimit publik në Shqipëri, si dhe në raportin e monitorimit të SIGMA-s, mbi parimet e administratës publike, që u publikua më 9 mars 2018.

Prandaj, prioritetet kryesore për kapitullin 5 lidhur me përafrimin e legjislacionit janë:

- Përafrimi i ligjit të prokurimit publik me direktivat 2014/24 dhe 2014/25;
- Transpozimi i plotë i direktivave në lidhje me shqyrtimin e ankesave;
- Transpozimi i direktivës 2009/81 dhe hartimi i një ligji të ri për prokurimet e mbrojtjes dhe sigurisë;
- Përafrimi i plotë i ligjit për koncesionet me direktivën 2014/23 dhe përmbushjen e rekomandimeve të BE-së, në lidhje me koncesionet dhe PPP-në, veçanërisht lidhur me bonusin prej 10% në rastin e propozimeve të pakërkua dhe përjashtimit nga fusha e veprimit e ligjit të projekteve të infrastrukturës.

II.1.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Ligji nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik”, ishte fillimisht i përafuar pjesërisht me direktivat e mëposhtme të BE-së që janë shfuqizuar:

- Direktiva 2004/18/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 31 mars 2004, mbi koordinimin e procedurave për dhënien e kontratave për punë publike, kontratave të furnizimit publik dhe kontratave të shërbimeve publike;

- Direktiva 2004/17/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 31 mars 2004, që koordinon procedurat e prokurimit të subjekteve që operojnë në sektorët e ujit, energjisë, transportit dhe shërbimeve postare.

- Ligji është i përafuar pjesërisht me:

- Direktivën 2014/24/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e 26 shkurtit 2014, mbi prokurimin publik dhe shfuqizimin e direktivës 2004/18/EC;

- Direktivën e Këshillit 89/665/EEC, e datës 21 dhjetor 1989, mbi koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative në lidhje me zbatimin e procedurave të rishikimit për dhënien e kontratave publike të furnizimit dhe të punëve publike (ndryshuar me direktivën 2007/66/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 11 dhjetor 2007, për ndryshimin e direktivave të Këshillit 89/665/EEC dhe 92/13/EEC, në lidhje me përmirësimin e efektivitetit të procedurave të rishikimit në lidhje me dhënien e kontratave publike).

Sa u përket koncesioneve, ligji nr. 125/2013, “Për koncesionet dhe partneritetin publik privat” është i përafuar pjesërisht me direktivën 2014/23/BE për dhënien e kontratave të koncesionit.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Agjencia e Prokurimit Publik;
- Komisioni i Prokurimit Publik;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (ATRAKO);
- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria e Brendshme (Agjencia Qendrore e Blerjeve dhe Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit).

II.1.3 Aktivitetet e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka dokumente të planifikuara të politikave për t'u miratuar në vitin 2018.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Projektligji, “Për koordinimin e procedurave për dhënien e kontratave të punëve, kontratave të furnizimit dhe kontratave të shërbimeve nga autoritetet ose subjektet kontraktuese në fushën e mbrojtjes dhe sigurisë” do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2018. Ligji do të përafrohet pjesërisht me direktivën 2009/81/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 13 korrik 2009 mbi koordinimin e procedurave për dhënien e kontratave të caktuara të punëve, kontratave të furnizimit dhe kontratave të shërbimeve nga autoritetet ose subjektet kontraktuese në fushat e mbrojtjes dhe sigurisë, dhe ndryshimin e direktivave 2004/17/EC dhe 2004/18/EC.

Projektligji, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik”, i ndryshuar”, do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2019. Projektligji do të përafrohet

pjesërisht me direktivën 2014/24/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 26 shkurtit 2014, mbi prokurimin publik dhe shfuqizimin e direktivës 2004/18/EC dhe direktivës 2014/25/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 26 shkurt 2014, mbi prokurimin nga entitetet që veprojnë në sektorët e ujit, energjisë, transportit dhe shërbimeve postare dhe duke shfuqizuar direktivën 2004/17/EC.

Për zbatimin e ndryshimeve në ligjin nr. 9643, datë 20.11.2006, “Për prokurimin publik” i cili do të ndryshohet në vitin 2019, projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për disa shtesa dhe ndryshime në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 914 datë 29.12. 2014, “Për miratimin e rregullave të prokurimit publik”” do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2019. Projektvendimi i Këshillit të Ministrave do të përafrohet pjesërisht me direktivën 2014/24/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të datës 26 shkurt 2014 për prokurimin publik dhe shfuqizimin e direktivës 2004/18/EC dhe direktivën 2014/25/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 26 shkurt 2014, mbi prokurimin nga subjektet që operojnë në sektorët e ujit, energjisë, transportit dhe shërbimeve postare dhe duke shfuqizuar direktivën 2004/17/EC.

II.1.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka masa të tjera të planifikuara në këtë kapitull.

III. Alokimet financiare

III. 1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti i kapitullit i institucionit koordinues	5,330	5,330	n/a
Buxheti total i kapitullit i institucioneve kontribuese	718	n/a	n/a
Buxheti total i kapitullit	6,048	5,330	n/a

KAPITULLI 6 E DREJTA E NDËRMARRJEVE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* e BE-së

Ky kapitull përfshin rregulla të harmonizuara në fushën e së drejtës së shoqërive tregtare, duke përfshirë kërkesat për raportim financiar, që synojnë lehtësimin e ushtrimit të së drejtës së themelimit.

Në fushën e së drejtës së shoqërive tregtare, direktiva për bashkërendimin e masave mbrojtëse që kërkohej nga shoqëritë tregtare për mbrojtjen e interesave të anëtarëve dhe të palëve të treta (2009/101/KE - direktiva e mëparshme për shoqëritë tregtare) përfshin masat mbrojtëse që parashikojnë kërkesat e detyrueshme dhënien e informacioneve shpjeguese, duke kufizuar arsyet për pavlefshmërinë e detyrimeve të lidhura nga shoqëritë tregtare, si dhe duke kufizuar arsyet për pavlefshmërinë e shoqërive publike dhe private me përgjegjësi të kufizuar. Direktiva (89/666/KEE) parashikon, gjithashtu, kërkesat për dhënien e informacioneve shpjeguese në lidhje me degët e hapura në një shtet anëtar të qeverisur nga ligji i një shteti tjetër. Direktiva 2012/30/BE (e ndryshuar nga direktiva 77/91/KEE) përmban rregulla për formimin e shoqërive publike me përgjegjësi të kufizuar dhe mirëmbajtjen dhe ndryshimin e kapitalit të tyre. Direktiva 2009/102/KE kërkon nga shtetet anëtare të sigurojnë që ligji i tyre i brendshëm të njohë shoqëritë me përgjegjësi të kufizuar me një degë.

Direktivat 2011/35/BE dhe direktiva 82/891/KEE harmonizojnë rregullat kombëtare për mbrojtjen e aksionarëve dhe kreditorëve në kontekstin e bashkimit të brendshëm dhe ndarjeve të shoqërive publike me përgjegjësi të kufizuar. Direktiva 2009/109/KE paraqet kërkesa të thjeshtuara për raportim dhe dokumentim në rastin e bashkimeve dhe ndarjeve. Direktiva 2005/56/KE për bashkimet ndërkufitare parashikon rregullat dhe procedurat për të lehtësuar bashkimet ndërkufitare të shoqërive publike me përgjegjësi të kufizuara. Direktiva 2004/25/KE për ofertat e marrjes në detyrë përcakton rregullat e harmonizuara për të lehtësuar blerjet ndërkufitare brenda BE-së, si dhe përmirësimin e transparencës dhe mbrojtjen e aksionarëve të pakicave në kontekstin e marrjeve të tilla. Direktiva 2012/17/BE për ndërlidhjen e regjistrave qendrorë, tregtarë dhe të shoqërive përcakton krijimin e sistemit të interkoneksionit të regjistrave të biznesit, që përfshin një platformë qendrore evropiane përmes së cilës regjistrat kombëtarë të biznesit do t'i bëjnë të disponueshme informacionet e tyre në lidhje me mekanizmat e zbulimit ndërkufitar, duke përfshirë edhe portalin e-Drejtësisë.

Acquis e BE-së, gjithashtu, parashikon forma të caktuara evropiane ligjore, p.sh., grupimi evropian i

interesit ekonomik (GEIE - rregullorja 2137/85) dhe shoqëria evropiane (*Societas Europaea* ose SE - rregullorja 2157/2001), duke lënë disa aspekte të strukturës së tyre të brendshme dhe të funksionimit, të rregullohen përmes legjislacionit të brendshëm të shteteve anëtare.

Direktiva 2007/36/KE e të drejtave të aksionarëve paraqet standardet minimale për ushtrimin e të drejtave të caktuara të aksionarëve në shoqëritë e listuara. Rekomandimet e Komisionit (2004/913/KE, 2005/162/KE dhe 2009/385/KE, dhe 2009/384/KE) adresojnë parimet e një qeverisje korporatash për institucionet financiare në lidhje me shpërblimin e drejtorëve, pavarësinë e drejtorëve joekzekutivë dhe komisionet e bordit. Rekomandimi i Komisionit 2014/208/BE mbi cilësinë e raportimit të qeverisjes së korporatave (pajtohet ose shpjegon) jep udhëzime se si shoqëritë e listuara duhet të shpjegojnë ndryshimet nga rekomandimet e kodeve përkatëse të qeverisjes së korporatave.

Direktiva 2004/109/KE kërkon harmonizimin e kërkesave të transparencës në lidhje me shoqëritë e listuara.

Në fushën e kontabilitetit, *acquis* përfshin njohjen, vlerësimin dhe shpalosjen e rregullave dhe skemave për bilancin dhe llogarinë e fitimit dhe të humbjes për pasqyrat financiare vjetore të konsoliduara (direktiva 2013/34/BE) të shoqërive publike dhe private me përgjegjësi të kufizuar. Kjo direktivë, gjithashtu, përcakton se kush ka nevojë për një auditim, si dhe detyrimet e publikimit. Përveç kësaj, rregullorja (KE) nr. 1606/2002, mbi aplikimin e standardeve ndërkombëtare të kontabilitetit, kërkon që shoqëritë tregtare të BE-së të listuara në një treg të rregulluar të hartojnë pasqyrat financiare të tyre të konsoliduara, në përputhje me standardet ndërkombëtare të kontabilitetit, të cilat janë miratuar nga Bashkimi Evropian. Sipas kësaj rregulloreje, shtetet anëtare, gjithashtu, mund të vendosin të zbatojnë standardet ndërkombëtare të raportimit financiar për pasqyrat financiare individuale dhe/ose të konsoliduara të shoqërive tregtare.

Direktiva 2006/43/KE për auditimet e ligjshme harmonizon rregullat, duke përfshirë, ndër të tjera, miratimin dhe regjistrimin e auditëve ligjorë, sigurimin e jashtëm të cilësisë, mbikëqyrjen publike, pavarësinë e audituesit dhe zbatimin e standardeve ndërkombëtare të auditimit (SNA). Amendimi i direktivës 2014/56/BE përcakton kërkesat shtesë për të përmirësuar cilësinë e auditimit, me fokus në pavarësinë e audituesit, raportet e auditimit dhe mbikëqyrjen e auditimit publik. Rregullorja e re 537/2014/BE paraqet kërkesa specifike lidhur me auditimin ligjor të subjekteve të interesit publik (SIP). SIP-të janë institucione të kreditit, shoqëri të listuara, ndërmarrje të sigurimeve dhe subjektet të tjera të përcaktuara si të tilla nga shtetet anëtare. Rregullorja, gjithashtu parashtroi kërkesa specifike për organizimin e sistemit të mbikëqyrjes publike të audituesve ligjorë dhe kontrollon firmat e auditimit të cilat auditohen PIE-të.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Në përputhje me detyrimet e parashikuara në nenet 70(3), 49, 50(1), 51(1), 55(1) dhe 56 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria është e angazhuar të përafrojë legjislacionin e shoqërive tregtare me *acquis* të BE-së.

Neni 49 kërkon që legjislacioni shqiptar të ketë koncepte të përcaktuara qartë për shoqëritë tregtare, filialet, degët dhe ndërmarrjet.

Përveç kësaj, neni 50 parashikon lehtësimin e fillimit të aktiviteteve në territorin e Republikës së Shqipërisë, nga shoqëritë dhe qytetarët e BE-së, duke garantuar trajtim jo më pak të favorshëm se sa ai i akorduar shoqërive të saj ose shoqërive në një vend të tretë, si dhe bashkëpunëtorët dhe degët e tyre.

Neni 51 i MSA-së parashikon që çdo Palë mund të rregullojë vendosjen dhe funksionimin e shoqërive dhe shtetasve në territorin e saj, për sa kohë që këto rregullore nuk krijojnë diskriminim ndaj shoqërive dhe shtetasve të Palës tjetër, në krahasim me shtetasit dhe shoqëritë e saj. Krijimi dhe zbatimi i një kuadri ligjor tregtar në përputhje me standardet e BE-së, krijimi i shoqërive tregtare, zvogëlimi i barrierave të hapjes së biznesit, thjeshtësimi dhe standardizimi i praktikave të biznesit në përputhje me praktikat ndërkombëtare.

1.2 Gjendja aktuale/përmbledhja

Në fushën e së drejtës së shoqërive tregtare, legjislacioni shqiptar është përgjithësisht në përputhje me *acquis* të BE-së. Ligji nr. 9901, datë 14.4.2008, “Për sipërmarrësit dhe shoqëritë tregtare” rregullon formimin, organizimin dhe zhvillimin e organizatave të biznesit në Shqipëri. Ligji përputhet kryesisht me legjislacionin përkatës të BE-së, me amendamentet e bëra me kalimin e kohës. Progres i mëtejshëm është bërë me miratimin e ligjit nr. 110/2012, “Për bashkimet ndërkufitare të shoqërive tregtare”, që përafrojnë legjislacionin shqiptar me kërkesat e direktivës 2005/56/KE të BE-së, datë 26 tetor 2005, “Për bashkimet ndërkufitare të shoqërive tregtare me përgjegjësi të kufizuar”, të ndryshuar.

Është përfunduar infrastruktura teknike për aplikimin e nënshkrimit elektronik (*e-Signature*). Janë akredituar dy ofrues të shërbimit të certifikimit (CSHC) një publik, Agjencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit (AKSHI)), dhe një CSHC private, "Aleat" l.t.d.

Qendra Kombëtare e Biznesit funksionon që nga prilli 2016 si një ndalesë e vetme në lidhje me regjistrimin, marrjen e licencave dhe lejeve nga bizneset. Regjistrat e shoqërive tregtare njihen si një bazë të dhënash shtetërore. Shërbimi i aplikimit elektronik është funksional: regjistrimi elektronik, si dhe paraqitja e bilanceve vjetore dhe raporteve të auditimit nga ana e shoqërive është e disponueshme përmes portalit elektronik (*e-Albania*), duke siguruar kështu harmonizimin e mëtejshëm me *acquis*.

Për sa u përket ofertave të marrjes në detyrë, Shqipëria ka transpozuar plotësisht direktivën 2004/25/KE, "Për ofertat e marrjes në detyrë" sipas ligjit nr. 10236, datë 18.2.2010, "Për marrjen nën kontroll të shoqërive me ofertë publike".

Në fushën e kontabilitetit të korporatave, Standardet Kombëtare të Kontabilitetit janë miratuar që nga korriku 2014 dhe hynë në fuqi më 1 janar 2015. Kërkesat e standardeve kombëtare janë në përputhje me Standardin Ndërkombëtar të Raportimit Financiar (SNRF) për Ndërmarrjet e Mesme dhe të Vogla (SME-të), ndërsa paraqitja e pasqyrave financiare është plotësisht e përafëruar me kërkesat e direktivës së BE-së 2013/34, të Parlamentit dhe Këshillit Evropian, e amenduar (direktiva e kontabilitetit). Projektligji për kontabilitetin (shfuqizimi i ligjit të vjetër) u miratua nga Këshilli i Ministrave dhe së shpejti do të miratohet në parlament. Ligji i ri do të sigurojë më tej harmonizimin me direktivën e kontabilitetit, në lidhje me klasifikimin e njësisë ekonomike, grupeve dhe me kërkesat e raportimit të menaxhimit.

Nevojiten përpjekje të mëtejshme për të harmonizuar legjislacionin me *acquis* për pasqyrat financiare vjetore dhe të konsoliduara. Entet me interes publik (EIP) zbatojnë standardet ndërkombëtare të raportimit financiar. Kapaciteti i Këshillit Kombëtar të Kontabilitetit, i cili harton standardet e kontabilitetit dhe monitoron zbatimin e tyre, ende duhet të përforcohet.

Lidhur me auditimin ligjor, ligji nr. 10091, datë 5.3.2009, "Për auditimin ligjor, organizimin e profesionit të audituesit ligjor dhe të kontabilistit të miratuar", është amenduar dhe ka hyrë në fuqi në prill të vitit 2016. Amendamentet synuan krijimin e bordit si një strukturë e përhershme nga burimet e veta financiare. Bordi i Mbikëqyrjes Publike, i themeluar si autoritet i pavarur rregullator me burimet e tij financiare, është autoriteti kompetent që siguron sigurimin e cilësisë dhe sistemin e hetimeve dhe të sanksioneve. Auditorët ligjorë dhe firmat e auditimit zbatojnë standardet ndërkombëtare të auditimit - të përkthyer dhe të botuara në gjuhën shqipe dhe i nënshtrohen trajnimit të vazhdueshëm profesional. Ligji për auditimin ligjor përcakton dispozitat për etikën profesionale. Bordi i Mbikëqyrjes Publike mund të delegojë sigurimin e cilësisë së auditimeve jo-EIP, në organizimin profesional të auditorëve ligjorë. Përpjekjet e mëtejshme janë të nevojshme për t'u përafëruar me *acquis* më të fundit për auditimin ligjor.

I.3. Prioritetet

Prioritetet janë:

- Të rrisë përpjekjet në përafrimin e legjislacionit e saj me *acquis* në fushën e kontabilitetit dhe të përforcojë më tej kapacitetet zbatuese;
- Të garantojë transparencë të plotë të pasqyrave financiare të shoqërive tregtare në regjistrin e biznesit.

II.1.1 Legjislacioni tregtar

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Pjesa më e rëndësishme e legjislacionit në fushën e së drejtës së shoqërive është ligji nr. 9901, datë 14.4.2008, "Për tregtarë dhe shoqëritë tregtare", e cila rregullon formimin, organizimin dhe drejtimin e organizatave të biznesit në Shqipëri. Ligji është amenduar në vitin 2011 me ligjin nr. 10475, datë 27.10.2011, "Për një ndryshim në ligjin nr. 9901, datë 14.4.2008, "Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare", për të përshtatur nivelin e kapitalit minimal për shoqëritë aksionare me kërkesat e kapitalit të direktivës së dytë të ligjit për shoqëritë, direktiva e dytë e Këshillit 77/91/KEE. Ndryshimet u bënë në vitin 2014, "Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9901, datë 14.4.2008, "Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare", të ndryshuar, me qëllim harmonizimin me direktivat e reja të BE-së:

- Direktiva 2009/109/KE në lidhje me kërkesat e raportimit dhe informacionet në rast të bashkimeve dhe ndarjeve; si dhe
- Direktiva 2009/101 e masave për mbrojtjen e interesave të anëtarëve dhe të palëve të treta.

Ndryshimet parashikojnë rregullat për zbulimin e informacionit, mbrojtjen e palëve të treta që

ndërveprojnë me shoqëritë, duke ofruar një listë të plotë të shkaqeve të pavlefshmërisë, shkrirjeve ndërkufitare dhe kërkesave për raportim dhe dokumentim për bashkimet dhe ndarjet. Për të lehtësuar zbatimin e ligjit në praktikë, komenti i ligjit është finalizuar dhe publikuar në të dyja gjuhët në janar të vitit 2017. Ai përfshin në një dokument të vetëm paketën e plotë dhe të nevojshme për organizimin dhe funksionimin e një shoqërie në Shqipëri dhe u shërben praktikuesve ligjorë, zyrtarëve të politikave, si dhe komunitetit të biznesit.

Ligji nr. 9723, datë 3.5.2007, “Për regjistrimin e biznesit”, është amenduar në shkurt të viti 2015 me ligjin nr. 8/2015, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 9723, datë 3.5.2007”, “Për Qendrën Kombëtare të Regjistrimit”, të ndryshuar, duke u përshtatur më tej me direktivën 2009/101/KE me qëllim dorëzimin në formë elektronike të bilanceve vjetore dhe raporteve të auditimit nga shoqëritë tregtare. Kodi i Qeverisjes së Korporatave u miratua nga Këshilli Konsultativ i Biznesit në dhjetor 2011. Kodi siguron që shoqëritë shqiptare të jenë të qeverisura mirë dhe të qëndrueshme për një afat të gjatë dhe, si rrjedhim, të luajnë një rol të rëndësishëm në zhvillimin ekonomik të vendit.

Ligji nr. 110/2012, “Për bashkimin ndërkufitar të shoqërive tregtare” ka përafruar direktivën 2005/56/KE, “Për bashkimet ndërkufitare të shoqërive me përgjegjësi të kufizuar”, të amenduar. Ligji rregullon procedurat, autoritetet përgjegjëse të përfshira në rastet e shkrirjes së jashtme dhe të brendshme ndërmjet një shoqërie shqiptare dhe një shoqërie të themeluar në një shtet anëtar të BE-së, duke lehtësuar bashkimin pa kaluar në likuidim. Për të lehtësuar zbatimin e ligjit në praktikë: i) një koment i ligjit dhe një ToT për noterët është bërë, pasi ata janë caktuar nga ligji me detyrën e shqyrtimit të ligshmërisë së bashkimit; ii) 25 forma të regjistrimit ndërkufitar janë në dispozicion në QKB.

Ligji nr. 10236, datë 18.2.2010, “Për marrjen në dorëzim të shoqërive me ofertë publike”, ka transpozuar plotësisht direktivën 2004/25/KE, “Për ofertat e marrjes në detyrë”. Ligji zbatohet për ofertat publike për blerjen e letrave me vlerë të lëshuara nga një shoqëri aksionare e themeluar në territorin e Republikës së Shqipërisë dhe organizuar në tregun e letrave me vlerë të Republikës së Shqipërisë, në bazë të ligjit nr. 9879, datë 21.2.2008, “Për titujt”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Qendra Kombëtare e Biznesit;

II.1.3. Veprimet e planifikuara

II. 1.3.1 Korniza e politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka zhvillim të ri.

II. 1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka zhvillim të ri.

II. 1.3.2 Veprime të tjera të planifikuara

Nuk ka zhvillim të ri.

II.1 Kontabiliteti dhe auditimi

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Auditimi

Ligji nr. 10091, datë 5.3.2009, “Për auditimin ligjor, organizimin e auditorit statutor dhe profesionit të kontabilistit të certifikuar” është në përputhje me kërkesat e përcaktuara në direktivën e auditimit ligjor të vitit 2006. U miratua ligji nr. 47/2016, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 091, datë 5.3.2009, “Për auditimin ligjor, organizimin e profesionit të audituesit ligjor dhe të kontabilistit të miratuar””.

Ligji, duke përfshirë amendamentet, është pjesërisht në përputhje me direktivën 2014/56/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 16 prill 2014, që ndryshon direktivën 2006/43/KE për auditimet ligjore të llogarive vjetore dhe llogarive të konsoliduara dhe rregulloren BE nr. 537/2014 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 16 prill 2014, mbi kërkesat specifike lidhur me auditimin ligjor të subjekteve me interes publik dhe shfuqizimin e vendimit 2005/909/KE të Komisionit.

Fokusi kryesor i amendamenteve është forcimi i pavarësisë dhe kapaciteteve të Bordit Publik të Mbikëqyrjes (POB) dhe krijimi i një strukture profesionale të përhershme, e cila do të ndihmojë POB-në dhe do të kryejë rishikimet e sigurimit të cilësisë për entitetet me interes publik.

Kontabiliteti

Që nga viti 2008, sipas ligjit nr. 9228, datë 29.4.2004, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”, të amenduar, janë përkthyer rregullisht në gjuhën shqipe nën përgjegjësinë e Këshillit Kombëtar të llogarive (NAC) të gjitha ndryshimet e Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar, siç është

publikuar nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (IASB), Londër. Ndryshimet e SNRF-ve bëhen të detyrueshme me urdhër të ministrit të Financave dhe Ekonomisë, si dhe publikohen në faqen elektronike të MFE-së dhe NAC-së. Në përputhje me praktikën vjetore të BSNK-së, përgatitet dhe publikohet versioni i konsoliduar i SNRF-ve në gjuhën shqipe në faqen e internetit të NAC-së.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë, në bashkëpunim me Këshillin Kombëtar të Kontabilitetit dhe Bankën Botërore ka hartuar projektligjin, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”. Ky rishikim i ligjit synon përafrimin e mëtejshëm me direktivën nr. 2013/34/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit Evropian, të datës 26 qershor 2013, “Lidhur me pasqyrat financiare vjetore, pasqyrat financiare të konsoliduara dhe raportet në lidhje me lloje të caktuara të ndërmarrjeve”, që amendon direktivën 2006/43/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe shfuqizon direktivat e Këshillit 78/660/KEE dhe 83/349/KEE, duke mbështetur kështu angazhimin strategjik të vendit në Bashkimin Evropian.

Miratimi i këtij ligji parashikohet në NPEI, të realizohet brenda tremujorit të parë të vitit 2018. Projektligji, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare” është dërguar për komente pranë ministrive të linjës dhe palëve të tjera të interesit. Pas konsolidimit të komenteve, të dërguara nga institucionet dhe palët e interesit dhe pas marrëveshjes së tyre në versionin përfundimtar, projektligji u miratua në parim përmes vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 122, datë 7.3.2018, “Për propozimin e projektligjit për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”. Projektligji është dorëzuar në Parlament për t’u miratuar.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Bordi i Mbikëqyrjes Publike;
- Këshilli Kombëtar i Kontabilitetit;
- Qendra Kombëtare e Biznesit;
- Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit.

II.1.3 Masat e planifikuara 2018–2020

II.1.3.1 Korniza e politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka zhvillim.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Projektligji, “Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare”, synon përafrimin e pjesshëm me direktivën 2013/34/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 26 qershorit 2013, mbi pasqyrat financiare vjetore, pasqyrat financiare të konsoliduara dhe raportet përkatëse të llojeve të caktuara të ndërmarrjeve, duke ndryshuar direktivën 2006/43/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, si dhe duke shfuqizuar direktivat e Këshillit 78/660/KEE dhe 83/349/KEE.

II.1.3.2 Veprime të tjera të planifikuara

Nuk ka zhvillim.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

<i>000 Lekë</i>			
Viti	2018	2019	2020
Buxheti total i institucionit koordinues për këtë kapitull	0	0	0
Buxheti total i institucioneve të tjera	0	0	0
Buxheti total i kapitullit	0	0	0

KAPITULLI 7 E DREJTA E PRONËSISË INTELEKTUALE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Kapitulli paraqet një vështrim të situatës aktuale të pronësisë intelektuale në Shqipëri, duke përfshirë njohjen me legjislacionin në fuqi dhe ndryshimet përkatëse, por dhe rezultatet konkrete të punës së dy institucioneve përgjegjëse. Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale dhe Ministria e Kulturës/Drejtoria e së Drejtës së Autorit janë institucionet kryesore përgjegjëse, të angazhuara direkt me çështjet e pronësisë intelektuale në Shqipëri. Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale bashkëpunon

me Drejtorinë e të Drejtave të Autorit në aktivitete të përbashkëta, siç parashikohet në Strategjinë Kombëtare të pronësisë intelektuale 2016–2020. Të dyja institucionet përgatisin, promovojnë, shpërndajnë materiale informative, organizojnë fushata sensibilizimi për institucionet, grupet e interesit dhe publikun nëpërmjet medias elektronike dhe të shkruar, si dhe aktivitete të ndryshme kombëtare dhe ndërkombëtare, si: seminare, konferenca, trajnime etj. Ato bashkëpunojnë me një sërë institucioneve të tjera, siç janë: Drejtoria e Policisë së Shtetit, Drejtoria e Përgjithshme e Doganave etj., të cilat janë pjesë e mekanizmit zbatues të këtyre të drejtave në Republikën e Shqipërisë.

Forcimi i mbrojtjes së të drejtave të pronësisë intelektuale dhe sigurimi i një niveli mbrojtjeje, të njëjtë me atë të vendeve të BE-së, ka qenë një nga angazhimet e qeverisë shqiptare parashikuar në Marrëveshjen e Stabilizim-Asociimit (neni 73). Në zbatim të këtij angazhimi, janë ndërmarrë masa legislative dhe aktivitete zbatuese, si në drejtëm të përafrimit të legjislacionit kombëtar në fushën e pronësisë intelektuale me *acquis*, ashtu edhe në drejtëm të forcimit të kapaciteteve administrative të institucioneve përgjegjëse në këtë fushë.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me *acquis* të BE-së.

Neni 73, “Pronësia intelektuale, industriale dhe tregtare”;

- Në përputhje me dispozitat e këtij neni dhe të shtojcës V, Palët konfirmojnë rëndësinë që i japin sigurimit të mbrojtjes së përshtatshme dhe efikase, si edhe imponimin e të drejtave të pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare.

- Shqipëria merr masat e nevojshme për të garantuar, brenda katër viteve pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, një nivel mbrojtjeje të të drejtave të pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare të njëjtë me atë që ekziston në Komunitet, përfshirë mjetet e efektshme për realizimin e këtyre të drejtave.

- Shqipëria merr përsipër të bëhet palë brenda periudhës së përcaktuar më lart në konventat shumëpalëshe për të drejtat e pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare të përmendura në shtojcën VI, paragrafi 1. Këshilli i Stabilizim-Asociimit mund të vendosë për të detyruar Shqipërinë të bëhet palë në Konventa të veçanta shumëpalëshe në këtë fushë.

- Nëse ndodhin probleme në fushën e pronësisë intelektuale, industriale dhe tregtare që ndikojnë në kushtet e tregtisë, me kërkesë të një Pale, problemet i dërgohen urgjentisht Këshillit të Stabilizim-Asociimit, me synim arritjen e zgjidhjeve të kënaqshme për palët.

1.2 Situata aktuale/përmbledhja

Shqipëria ka arritur njëfarë niveli në përgatitje në fushën e të drejtave të pronësisë intelektuale. Në fushë e së drejtës së autorit dhe të drejtat e lidhura me të zbatimi i ligjit për të drejtën e autorit të vitit 2016 synonte përafrimin e Shqipërisë me direktivat përkatëse të BE. Në mars të vitit 2017, Kodi Penal u ndryshua për të përmirësuar mekanizmat ligjorë dhe për të trajtuar më mirë shkeljet e të drejtave të autorit, e cila tashmë ka sjellë rezultate pozitive dhe pritet të intensifikojë më tej veprimet kundër shkeljes së të drejtës së autorit. Për zbatimin, në vitin 2017 aplikacionet për regjistrimin e markave tregtare u rritën me 12.3% krahasuar me 2016 dhe aplikacionet për patentat dhe modelet e përdorimit u rritën me 16%. Gjatë periudhës raportuese GDIP-ja mori pjesë në 54 procedura gjyqësore.

Ligji për të drejtën e autorit sjell harmonizim të legjislacionit, në shkallën më të lartë të mundshme në juridiksionin shqiptar të legjislacionit për të drejtën e autorit dhe të drejtave të tjera të lidhura me të, me direktivat e Bashkimit Evropian në këtë fushë, me qëllim garantimin dhe mbrojtjen e respektimit të të drejtave të autorit në të njëjtin nivel, nga pikëpamja juridike, me ato të vendeve të Bashkimit Evropian, detyrim që buron drejtpërsëdrejti nga neni 73 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit.

Drejtoria për të Drejtën e Autorit (DDA) është një drejtori e dedikuar politikash me një gamë të gjerë kompetencash në rritje të profesionalizmit. DDA-ja ka kompetenca të reja për mbikëqyrjen e agjencive, bashkëpunim me aktorët e tjerë dhe me organet tatimore. Gjithashtu, është e orientuar qartë drejt ndërgjegjësimit publik të të drejtave pasurore të krijuesve dhe fushatave të edukimit.

Këshilli Kombëtar i të Drejtave të Autorit miratoi vendimin nr. 4, datë 10.10.2017 për krijimin e sistemit *One Stop Shop*. Aktualisht, ekzistojnë 4 CMO të licencuara në Shqipëri dhe menaxhimi kolektiv i prodhuesve të muzikës (AMP) është vendosur të ketë funksionin e mbledhjes së tarifave për të gjitha kategoritë e bartësve të të drejtave. Në vendimin e lartpërmendur, AMP-ja e cila është e detyruar të funksionojë në përputhje me parimin e transparencës dhe bashkëpunimit të të gjitha CMO-ve.

Qëllimi i *One Stop Shop* i titulluar “S.U.A.D.A” është një shërbim efikas dhe i thjeshtuar për përdoruesit. Të gjitha CMO-të e licencuara janë anëtarë të këshillit mbikëqyrës të S.U.A.D.A.

S.U.A.D.A. duhet të mbledhë *royalties* nga përdoruesit në mënyrë efektive dhe t'i shpërndajë ato në CMO, me qëllim që t'i shpërndajë ato për mbajtësit e së drejtës. Ministria e Kulturës / Drejtoria e të Drejtave të Autorit ka miratuar të gjitha aktet nënligjore të përcaktuara në ligjin për të drejtën e autorit dhe të drejtat e ndërlidhura.

Vizioni i DPPI-së, në lidhje me sistemin e mbrojtjes së të drejtave të pronësisë industriale është ndërtimi i një sistemi më të fortë të pronësisë industriale në Republikën e Shqipërisë, që siguron mbrojtje efektive të objekteve PI-së, inkurajon kreativitetin dhe inovacionin në shërbim të nxitjes së rritjes ekonomike dhe kulturore, si dhe zhvillimit shkencor në Republikën e Shqipërisë.

Neni 189, i ligjit nr. 9947, datë 7.7.2008, "Për pronësinë industriale", i ndryshuar, përcakton Drejtorinë e Përgjithshme të Pronësisë Industriale (DPPI) si një institucion publik jobuxhetor që regjistron, administron dhe promovon objektet e PI-së dhe funksionon si një agjenci autonome nën mbikëqyrjen e ministrit përgjegjës për ekonominë.

Shqipëria është anëtare e shumë marrëveshjeve ndërkombëtare në fushën e pronësisë industriale. DPPI, përfaqëson Shqipërinë në Organizatën Evropiane të Patentave (EPO), në Organizatën Botërore të Pronësisë Intelektuale (WIPO) dhe ka filluar procedurat për t'u bërë anëtare e Zyrës së Pronësisë Intelektuale të Bashkimit Evropian (EUIPO). Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale, me mbështetjen e vazhdueshme të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, ka ndërmarrë iniciativën për reformimin e sistemit të pronësisë industriale në vend.

1.3 Prioritetet

Shqipëria duhet, në veçanti, në fushën e së drejtës së autorit dhe të të drejtave të lidhura me të, të përmirësojë funksionimin e agjencive kolektive të menaxhimit dhe pagesën e honorarëve për mbajtësit e të drejtave.

Në mars të vitit 2017, Kodi Penal u ndryshua për të përmirësuar mekanizmat ligjorë dhe për të trajtuar më mirë shkeljet e të drejtave të autorit, e cila tashmë ka sjellë rezultate pozitive dhe pritjet të intensifikojë më tej veprimet kundër shkeljes së të drejtave të autorit.

Për IPR-të, në vitin 2017 u ndryshua ligji për pronësinë industriale, duke krijuar një bazë ligjore për mbrojtjen e objekteve IP:

- Përmirësimi i mëtejshëm i kapaciteteve administrative, trajnimi dhe rritja e ekspertizës së tyre;
- Krijimi i një mekanizmi të vazhdueshëm për të forcuar bashkëpunimin me agjencitë e administrimit kolektiv, si dhe për të përmirësuar gjithë sistemin në tërësi;
- Trajnimi i vazhdueshëm i sistemit gjyqësor si një nga hallkat kryesore në gjithë këtë proces mbetet prioritet;
- Organizimi dhe zbatimi i mëtejshëm i fushatave të ndërgjegjësimit publik mbi çështjet e pronësisë intelektuale;
- Aplikimi i regjistrimit *online* (*e-Registration*) të të drejtave të autorit;
- Forcimi i infrastrukturës së teknologjisë së informacionit;
- Zbatimi i masave dhe i planit të veprimit që do të jetë pjesë e Strategjisë Kombëtare për Zbatimin e të Drejtave të Pronësisë Intelektuale (2016–2020);
- Futja në kurrikulën mësimore dhe në cikle të tjera të arsimit parauniversitar;
- Fushata të gjera ndërgjegjësimi për komunitetin e biznesit dhe shoqërisë në tërësi.

Në fushën e pronësisë industriale Shqipëria inkurajohet të ndjekë përpjekjet e saj për të zbatuar në mënyrë efektive të drejtat e pronësisë intelektuale, veçanërisht në luftën kundër mallrave të falsifikuara dhe për të trajnuar më tej gjyqtarët në këtë fushë. Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut, i cili është përgjegjës për inspektimin, kontrollin dhe zbatimin e së drejtës së autorit dhe të drejtave të përafërta, duhet të vazhdojë të forcojë kapacitetet.

Duhet bërë shumë punë për numrin e lartë të produkteve të falsifikuara në vend, pasi gjatë periudhës raportuese administrata doganore ka pezulluar pastrimin e një numri mallrash që shkelin IPR-në, bazuar në një kërkesë të bartësit të së drejtës ose *ex officio*:

- Miratimi i akteve nënligjore dalë në zbatim të ligjit, "Për pronësinë industriale";
- Nënshkrimi i Marrëveshjes së Lisbonës dhe Akti i Gjenevës;
- Nënshkrimi i Marrëveshjes së Lokarnos;
- Nënshkrimi i Marrëveshjes e Vjenës për krijimin e një klasifikimi ndërkombëtar të elementeve figurative të markave;
- Forcimi i kapaciteteve administrative të saj dhe të infrastrukturës së TIK-ut;
- Forcimi i bashkëpunimit ndërmjet institucioneve dhe organizatave të përfshira në sistemin e

mbrojtjes së pronësisë industriale;

- Nënshkrimi i marrëveshjeve të bashkëpunimit;
- Hartimi i udhërrëfyesit për ekzaminimin e patentave;
- Ofrimi i shërbimeve *online* në portalin *e-Albania*;
- Fuqizimi i qendrave së informacionit teknik dhe shkencor;
- Zhvillimi i aktiviteteve promovuese dhe trajnuese me qëllim rritjen e ndërgjegjësimit të publikut të gjerë dhe biznesit;
- Trajnimi i stafit të DPPI-së, përfaqësuesve të autorizuar dhe grupeve të interesit;
- Implementimi dhe monitorimi i Strategjisë Kombëtare të Pronësisë Intelektuale (2016–2020);
- Identifikimi i bizneseve me potencial të mundshëm inovativ, si dhe organizimi i seminareve dhe aktiviteteve trajnuese në lidhje me to;
- Identifikimi i bizneseve me potencial të mundshëm për regjistrimin e shërbimeve që ato ofrojnë, si markë tregtare.

II.1 Të drejtat e autorit dhe të drejtat tjera të lidhura me të

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Ligji i ri, “Për të drejtën e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to” u miratua nga Kuvendi i Shqipërisë më datë 31 mars 2016. Ligji i ri është më i plotë dhe i integruar me zhvillimet e fundit të direktivave evropiane dhe adreson problematikat e hasura me ligjin aktual në fuqi, si në kuadrin e parashikimeve më të gjera të drejtave vetjake jopasurore, ashtu edhe në parashikimet e detajuara të të drejtave pasurore.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Në fushën e së drejtës së autorit dhe të drejtat tjera të lidhura me të institucion përgjegjëse është Ministria e Kulturës (MK), si dhe Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE), konkretisht Drejtoria e së Drejtës së Autorit dhe Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale.

Institucione të tjera, të përfshira në procesin e zbatimit, janë si më poshtë:

- Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave;
- Autoriteti i Mediave Audiovizive;
- Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut;
- Policia e Shtetit - Drejtoria e Krimit Ekonomik;
- Ministria e Drejtësisë;
- Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë;
- Shkolla e Magjistraturës;
- Agjencia Kombëtare e Shoqërisë së Informacionit.

II.1.3. Masat e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i Politikave të Planifikuara 2018–2020

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Amendimi i ligjit nr. 35/2016, “Për të drejtat e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Ligji do të përafrojë pjesërisht direktivën 2012/28/BE për disa përdorime të lejuara të veprave jetime.

II.2 Pronësia industriale

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

“Strategjia kombëtare për pronësinë intelektuale, 2016–2020”, është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 527, datë 20.7.2016, botuar në Fletoren Zyrtare nr. 140, datë 28.7.2016. Ky është një nga dokumentet më të rëndësishme në fushën e të drejtave të PI-së në Shqipëri. DPPI-ja në rolin e sekretariatit teknik ka luajtur një rol të rëndësishëm në hartimin e kësaj strategjie.

Ligji nr. 17/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9947, datë 7.7.2008, “Për pronësinë industriale”, të ndryshuar”, u miratua nga Kuvendi i Shqipërisë më datë 16 shkurt 2017 dhe ka hyrë në fuqi më 25 mars 2017.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Në fushën e pronësisë industriale, institucionet kryesore për zbatimin e këtij kapitulli janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale dhe Drejtoria e së Drejtës së Autorit.

Institucionet drejtpërdrejt përgjegjëse për zbatimin e të drejtave të pronësisë industriale janë:

- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave;

- Prokuroria e Përgjithshme;
- Policia e Krimit Ekonomik;
- Sistemi gjyqësor që ka të bëjë kryesisht me Gjykatën e Tiranës;
- Ministria e Arsimit Rinisë dhe Sporteve;
- Ministria e Drejtësisë;
- Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut;
- Shkolla e Magjistraturës;

II.2.3 Masat e planifikuara

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Për ndryshimin e ligjit nr. 9947, datë 7.7.2008, “Për pronësinë industriale” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2019. Ligji amendues do të përafrojë pjesërisht direktivën (BE) 2016/943 të Parlamentit Evropian.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit lider	0	0	0
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera	5000	1500	1600
Buxheti total i kapitullit	5000	1500	1600

KAPITULLI 8 POLITIKAT E KONKURENCËS

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhja e legjislacionit të Bashkimit Evropian

Acquis e konkurrencës mbulon politikat antikartel, kontrollin e bashkimeve dhe politikat e kontrollit të ndihmës shtetërore. Ai përfshin rregulla dhe procedura për të luftuar sjelljen antikonkurrese të kompanive (marrëveshjet kufizuese midis ndërmarrjeve dhe abuzimi i pozitës dominuese) dhe për të parandaluar qeveritë nga dhënia e ndihmës shtetërore e cila shprehë konkurrencën në tregun e brendshëm. Sa i përket kontrollit të bashkimit, Komisioni ka kompetencë të shqyrtojë bashkimet mbi kufijtë e caktuar të qarkullimit, ndërkohë që shtetet anëtare janë të lira të kontrollojnë bashkimet nën këta kufij.

Acquis e konkurrencës bazohet në nenin 37 (monopolin shtetëror me karakter tregtar), nenet 101-105 (Rregullat e zbatueshme për ndërmarrjet), nenin 106 (ndërmarrjet publike dhe ndërmarrjet me të drejta të veçanta ose ekskluzive) dhe nenet 107-109 (rregullat e zbatueshme për ndihmën shtetërore) e traktatit për funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU). Në fushën e antikarteleve, autoritetet kombëtare të konkurrencës duhet të bashkëpunojnë ngushtë me Komisionin në procedurat e konkurrencës. Që nga 1 maji 2004, të gjitha autoritetet kombëtare të konkurrencës, gjithashtu, janë të autorizuar të zbatojnë plotësisht nenin 101 dhe 102 të TFBE për të siguruar që konkurrenca të mos shprehërohet apo të kufizohet. Për këtë qëllim, ata duhet të kenë kompetenca të krahasueshme me ato të Komisionit Evropian. Gjykatat kombëtare mund të zbatojnë rregullat e antitrustit të BE-së drejtpërsëdrejti në mënyrë që të mbrojnë të drejtat individuale të dhëna për qytetarët nga TFEU-së. Termi liberalizimi i referohet në thelb nenit 3 të TFBE-së, i cili thotë se aktivitetet e BE-së do të përfshijnë një sistem që garanton që konkurrenca në tregun e brendshëm të mos shprehërohet. Për këtë qëllim, ekziston një sistem i veçantë mbikëqyrës në rastin e ndërmarrjeve publike dhe ndërmarrjeve në të cilat shtetet anëtare japin të drejta të veçanta ose ekskluzive.

Objekti kryesor i politikës së konkurrencës është promovimi dhe mbrojtja e konkurrencës së lirë dhe efektive nëpërmjet ruajtjes së mjedisit konkurrues dhe nxitjes së konkurrencës së lirë dhe efektive në treg. Ruajtja apo nxitja e konkurrencës efektive është e domosdoshme duke pasur parasysh kufizimet që sektori privat apo ai shtetëror, mund t'i bëjnë konkurrencës, prandaj ligji i konkurrencës ndalon marrëveshjet për fiksimin e çmimit, ndarjen e tregut, kufizimin apo kontrollin e prodhimit, të zhvillimit teknik, zbatimin e kushteve të ndryshme për transaksione të njëjta etj., abuzimin me pozitën dominuese, si dhe kontrollin e përqendrimeve që rrezikojnë të krijojnë ose forcojnë një pozitë dominuese në treg.

Kuadri ligjor i BE-së në fushën e konkurrencës përbëhet ndër të tjera nga aktet e mëposhtme:

- Nenet e Traktatit të Lisbonës, neni 101–102 i traktatit të funksionit të BE-së;
- Rregullorja e Këshillit Evropian (EC) nr. 1/2003, datë 16 dhjetor 2002, “Për zbatimin e rregullave të konkurrencës të përcaktuara në nenet 81 dhe 82 të traktatit”;
- Rregullorja e Komisionit Evropian (EC) nr. 773/2004, e datës 7 prill 2004, “Mbi kryerjen e procedurave nga ana e Komisionit në mbështetje të neneve 81 dhe 82 të traktatit të KE-së”;
- Rregullorja e Komisionit nr. 330/2010, e datës 20 prill 2010, “Mbi zbatimin e nenit 101/3 të traktatit të funksionimit të BE-së, për kategoritë e marrëveshjeve vertikale dhe praktikave të bashkërenduara”;
- Rregullorja e Komisionit (BE) nr. 1217/2010, e datës 14 dhjetor 2010, “Për zbatimin e nenit 101(3) të traktatit mbi funksionimin e Bashkimit Evropian për kategori të caktuara të marrëveshjeve të kërkimit dhe zhvillimit”;
- Rregullorja e Komisionit (BE) nr. 1218/2010, e datës 14 dhjetor 2010, “Për zbatimin e nenit 101(3) të Traktatit mbi Funksionimin e Bashkimit Evropian për kategori të caktuara të marrëveshjeve të specializimit”;
- Rregullorja e Komisionit (EC) nr. 772/2004, e datës 27 prill 2004, “Për zbatimin e nenit 81(3) të traktatit, për kategoritë e marrëveshjeve të transfertave teknologjike”;
- Rregullorja e Komisionit nr. 316/2014, e datës 21 mars 2014, “Mbi zbatimin e nenit 101(3) të traktatit të funksionimit të Bashkimit Evropian, për kategoritë e marrëveshjeve të transfertave teknologjike”;
- Rregulloren e Komisionit nr. 461/2010, e datës 27 maj 2010, “Mbi zbatimin e nenit 101/3 të traktatit të funksionimit të Bashkimit Evropian për kategoritë e marrëveshjeve vertikale dhe praktikave të bashkërenduara në sektorin e mjeteve motorike”;
- Rregullorja e Këshillit Evropian nr. 487/2009, e datës 25 maj 2009, “Mbi zbatimin e nenit 81(3) të traktatit, për disa kategori marrëveshjesh dhe praktika të bashkërenduara në sektorin e transportit ajror”;
- Rregullorja e BE-së, rregullorja e Këshillit nr. 246/2009, e datës 26 shkurt 2009, “Mbi zbatimin e nenit 81(3) të traktatit për disa kategori të marrëveshjeve, vendimeve dhe praktikave të bashkërenduara ndërmjet ndërmarrjeve të transportit detar”;
- Rregullorja e Komisionit nr. 906/2009, e datës 28 shtator 2009, “Mbi zbatimin e nenit 6, të ligjit për disa kategori të marrëveshjeve, vendimeve dhe praktikave të bashkërenduara ndërmjet ndërmarrjeve të transportit detar”;
- Direktiva 2014/104/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të 26 nëntorit 2014, “Mbi rregullat që menaxhojnë veprimet për dëmet sipas legjislacionit vendës për shkeljet e dispozitave të ligjit të konkurrencës të vendeve anëtare dhe të Bashkimit Evropian”.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Nenet 70, 71 dhe 72 të MSA parashikojnë detyrimet dhe përgjegjësitë e AK-së, në kuadër të mbrojtjes së konkurrencës së lirë dhe efektive nga veprimet dhe praktikave antikonkurrese, që mund të ndikojnë në tregtinë ndërmjet Komunitetit dhe Shqipërisë. Neni 71, “Konkurrenca dhe dispozita të tjera ekonomike”, parashikon përgjegjësinë që ka Autoriteti i Konkurrencës dhe ndërhyrjen që duhet të bëjë, në rastet e: 1) të gjitha marrëveshjeve ndërmjet sipërmarrjeve, vendimet e marra nga grupe sipërmarrjesh dhe praktikave të koordinuara ndërmjet sipërmarrjeve, të cilat kanë si objektive të tyre ose pasojë, parandalimin, kufizimin ose shtrembërimin e konkurrencës; 2) abuzimit me pozicionin dominues nga një ose më shumë ndërmarrje në territoret e BE-së apo të Shqipërisë, si një e tërë ose në një pjesë të konsiderueshme të tyre. Referenca janë nenet e Traktatit të Funksionimit të Bashkimit Evropian dhe, konkretisht, nenet 101, 102 dhe 106 të tij. Gjithashtu, në bazë të nenit 72, “Sipërmarrjet publike”, parashikohet se Shqipëria zbaton për sipërmarrjet publike dhe ndërmarrjet, të cilave iu janë akorduar të drejta të veçanta dhe ekskluzive, parimet e parashikuara në Traktatin Themelues të Komunitetit Evropian, me referencë të veçantë të nenit 86 (tani neni 106 i TFEU-së).

Neni 71 i MSA-së

Konkurrenca dhe dispozita të tjera ekonomike

1. Nuk janë të pajtueshme me funksionimin e duhur të Marrëveshjes, në masën që mund të ndikojnë në tregtinë ndërmjet Komunitetit dhe Shqipërisë:

i) Të gjitha marrëveshjet ndërmjet sipërmarrjeve, vendimet e marra nga grupe sipërmarrjesh dhe praktikave të koordinuara ndërmjet sipërmarrjeve, të cilat kanë si objektive të tyre ose pasojë, parandalimin, kufizimin ose shtrembërimin e konkurrencës;

ii) Abuzimi me pozicionin dominues nga një ose më shumë sipërmarrje në territoret e Komunitetit apo të Shqipërisë si një e tërë ose në një pjesë të konsiderueshme të tyre;

iii) Çdo ndihmë shtetërore e cila shtrembëron ose rrezikon të kërcënojë të shtrembërojë konkurrencën duke favorizuar sipërmarrje të caktuara ose produkte të caktuara.

2. Praktikrat në kundërshtim me këtë nen vlerësohen në bazë të kritereve që lindin nga zbatimi i rregullave të konkurrencës që zbatohen në Komunitet, sidomos në nenet 81, 82, 86 dhe 87 të Traktatit Themelues të Komunitetit Evropian dhe instrumenteve interpretues të adaptuara nga institucionet e Komunitetit.

3. Palët sigurojnë që një institucioni publik dhe funksionalisht të pavarur t'i jepen të gjitha kompetencat e nevojshme për zbatimin e plotë të paragrafit 1(i) dhe (ii) të këtij neni, lidhur me sipërmarrjet private dhe publike dhe sipërmarrjet të cilave iu janë akorduar të drejta të veçanta.

4. Shqipëria do të ngrejë një autoritet funksionalisht të pavarur të pajisur me të gjitha kompetencat e nevojshme për zbatimin e plotë të paragrafit 1(iii) të këtij neni, brenda katër vjetësh që nga data e hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje. Ky autoritet do të ketë, *inter alia*, kompetenca për të autorizuar skema të ndihmës shtetërore dhe grante ndihme individuale në përputhje me paragrafin 2 të këtij neni, si dhe kompetenca për të urdhëruar rikthimin e ndihmës shtetërore të dhënë në mënyrë të paligjshme.

5. Secila prej palëve garanton transparencë në fushën e ndihmës shtetërore, duke i paraqitur *inter alia* palës tjetër një raport të rregullt vjetor ose të njëjtë me të, duke ndjekur metodologjinë dhe paraqitjen e sondazhit të Komunitetit për ndihmën shtetërore. Me kërkesë të njërës palë, pala tjetër jep informacione për çështje të veçanta të ndihmës publike.

6. Shqipëria do të hartojë një inventar gjithëpërfshirës të skemave të ndihmës të krijuara para ngritjes së autoritetit të përmendur në paragrafin 4 dhe të sigurojë pajtueshmërinë e këtyre skemave ndihme me kriteret e përmendura në paragrafin 2 të këtij neni brenda një periudhe jo më shumë se katër vjet nga hyrja në fuqi e kësaj Marrëveshjeje.

7. a) Me qëllim zbatimin e dispozitave të paragrafit 1(iii), Palët pranojnë që gjatë dhjetë viteve të para pas hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, çdo ndihmë publike e dhënë nga Shqipëria vlerësohet duke marrë parasysh faktin se Shqipëria konsiderohet si një zonë e njëjtë me zonat e përshkruara në nenin 87 (3)(a) të Traktatit Themelues të Komunitetit Evropian.

b) Brenda pesë viteve që prej hyrjes në fuqi të kësaj Marrëveshjeje, Shqipëria do t'i paraqesë Komisionit të Komuniteteve Evropiane shifrat e PBB-së së saj për frymë të harmonizuar me nivelin NUTS II. Autoriteti i përmendur në paragrafin 4 dhe Komisioni i Komuniteteve Evropiane atëherë do t'i vlerësojnë bashkërisht nevojën e zonave të Shqipërisë, si dhe intensitetet maksimale të ndihmës në lidhje me to për hartimin e një harte ndihmash zonale në bazë të direktivave përkatëse të Komunitetit.

8. Në lidhje me produktet e përmendura në kapitullin II, të titullit IV:

- Paragrafi 1(iii) nuk zbatohet;

- Çdo praktikë në kundërshtim me paragrafin 1(i) vlerësohet sipas kritereve të vendosura nga Komuniteti në bazë të neneve 36 dhe 37 të Traktatit Themelues të Komunitetit Evropian dhe instrumenteve specifike të Komunitetit të adaptuara mbi këtë bazë.

9. Në qoftë se një nga Palët është e mendimit se një praktikë e veçantë nuk përputhet me termat e përcaktuar në paragrafin 1 të këtij neni, ajo mund të marrë masat e nevojshme pas këshillimeve me Këshillin e Stabilizim-Asociimit ose tridhjetë ditë pune pas kërkesës për këshillim. Asgjë në këtë nen nuk cenon ose ndikon në ndonjë mënyrë marrjen, nga secila prej palëve, të masave *antidumping* ose masave kundërbalancuese në përputhje me nenet përkatëse të GATT 1994 dhe Marrëveshjes së OBT-së, "Për subvencionet dhe masat kundërbalancuese" apo legjislacionit të brendshëm përkatës.

1.2 Situata aktuale/përmbledhja

Shqipëria ka arritur një farë niveli përgatitje/është mesatarisht përgatitur në fushën e politikës së konkurrencës. Ka pasur një farë progresi lidhur me përafrimin legjislativ gjatë periudhës raportuese.

Në fushën e antikarteleve dhe bashkimeve, kuadri legjislativ është gjerësisht në pajtim me *acquis* dhe dispozitat e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit. Ligji për mbrojtjen e konkurrencës është gjerësisht në përputhje me nenin 101, mbi ndryshimet respektive dhe nenin 102 mbi abuzimet e qëndrimit dominues të TFEU-së. Gjithashtu, ai parashikon kontrolle *ex ante* të bashkimeve, në përputhje me rregulloren e BE-së mbi bashkimet. Legjislacioni dytësor parashikon rregulla të tjera thelbësore dhe udhëzime mbi mënyrën se si duhet të aplikohen rregullat e konkurrencës, është gjerësisht në përputhje me rregulloret përkatëse të BE-së dhe udhëzuesit e Komisionit. Autoriteti i Konkurrencës ka thjeshtuar procedurat e saj për trajtimin e përqendrimeve dhe rregulloreve të saj mbi procedurat e angazhimit.

Në lidhje me kuadrin institucional, Autoriteti Shqiptar i Konkurrencës është përgjegjës për zbatimin e ligjit për mbrojtjen e konkurrencës. Një program lehtësues për kompanitë që ofrojnë informacion mbi rastet e kartelit është gati. Palët mund të apelojnë vendimet e AK-së në gjykatë.

Në lidhje me forcimin e kapaciteteve, AK-ja ka një staf me 39 punonjës. Përmes pjesëmarrjes së stafit të AK-së në një numër të konsiderueshëm seminaresh dhe trajnimesh, niveli i ekspertizës është përforcuar.

Në fushën e ndihmës shtetërore, kuadri legjislativ është gjerësisht në pajtim me *acquis* dhe me dispozitat e MSA-së. Ligji për ndihmën shtetërore, i ndryshuar më 2016-ën, reflekton kryesisht nenet 107 e 108 të TFEU-së, në lidhje me përkufizimin e pajtueshmërisë ose papajtueshmërisë për ndihmë shtetërore, si dhe procedurat. Legjislacioni shqiptar është ndryshuar për t'u përafruar me rregulloren *de minimis* mbi ndihmën e dhënë për shërbimet me interes të përgjithshëm ekonomik dhe modifikimet më të fundit të rregullores së përjashtimeve në bllok.

Në lidhje me kuadrin institucional, Komisioni i Ndihmës Shtetërore (KNSH) është përgjegjës për zbatimin e ligjit për ndihmën shtetërore.

Për sa i përket liberalizimit, ligji për mbrojtjen e konkurrencës dhe ligji për ndihmën shtetërore gjejnë zbatim për sipërmarrjet publike dhe sipërmarrjet me të drejta të veçanta ose ekskluzive, përveç rasteve kur zbatimi i tyre pengon kryerjen e detyrave të caktuara të shërbimeve me interes të përgjithshëm ekonomik që u janë caktuar atyre.

1.3 Prioritetet

- Zbatimi i ligjit të konkurrencës, zbulimi i marrëveshjeve të ndaluara, abuzimi me pozitën dominuese si dhe kontrolli i përqendrimeve;
- Avokatia e konkurrencës nëpërmjet dhënies së rekomandimeve për rritjen e konkurrencës në sektorët/tregjet ku ka të drejta ekskluzive/të veçanta, barriera të hyrjes në treg, monopolet natyrore etj.;
- Realizimi i studimeve mbi të drejtat ekskluzive/të veçanta, me qëllimin kryesor rekomandimin e ndërhyrjeve për liberalizimin e tregjeve në funksion të rritjes së konkurrencës së ndërmarrjeve private dhe/ose publike sipas tregjeve përkatëse;
- Rritja dhe forcimi i kapaciteteve administrative;
- Monitorimi i tregut;
- Hetimi i përgjithshëm në sektor të ekonomisë;
- Hetimi paraprak dhe hetimi i thelluar me synim rivendosjen e konkurrencës së lirë dhe efektive në treg;
- Procesi i përfarimit të legjislacionit;
- Organizimi i seminareve dhe *workshop*-ve për rritjen e kapaciteteve administrative, duke kërkuar edhe asistencën e programit TAIEK;
- Pjesëmarrja në seminare trajnuese të organizuara nga *International Competition Network (ICN)*, *UNCTAD*, *OECD*, *OECD-GVH/RCC*, *South-East Europe Transport Observer (SEETO)*, *Energy Community Secretariat (ECS)*, *Sofia Competition Forum (SCF)*, për trajtimin e çështjeve të konkurrencës;
- Sigurimi i pavarësisë operacionale i Komisionit të Ndihmës Shtetërore, si dhe forcimi i kapaciteteve në Njësinë e Ndihmës Shtetërore;
- Rritja e përpjekjeve për të përmirësuar të dhënat e zbatimit të saj në fushën e kontrollit të ndihmës shtetërore.

II.1 Politikat e konkurrencës

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Politika Kombëtare e Konkurrencës është miratuar nga Komisioni i Konkurrencës nr. 43, datë 28.12.2006, në bazë të nenit 24(a) të ligjit nr. 9121, "Për mbrojtjen e konkurrencës".

Është miratuar ligji nr. 9121, datë 28.7.2003, "Për mbrojtjen e konkurrencës", i ndryshuar.

Kuadri ligjor i konkurrencës në Shqipëri është përafruar me kornizën ligjore të BE-së, duke përfshirë nenet 101, 102, 106 TFEU, Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 1/2003, të datës 16 dhjetor 2002, mbi zbatimin e rregullave të konkurrencës të përcaktuara në nenet 81 dhe 82 të traktatit; rregullorja e Këshillit nr. 139 /2004, të datës 20 janar 2004, mbi kontrollin e përqendrimeve ndërmjet ndërmarrjeve (rregullorja e BE-së për bashkimet); njoftimi i Komisionit mbi përcaktimin e tregut përkatës për qëllimet e ligjit të konkurrencës së Komunitetit; njoftimi i Komisionit për imunitetin nga gjokat dhe zvogëlimi i gjobave në rastet e kartelit; udhëzime mbi mënyrën e përcaktimit të gjobave të imponuara në pajtim me nenin 23(2)(a) të rregullores nr. 1/2003 në njoftimin e Komisionit për marrëveshjet me rëndësi të vogël që nuk e kufizojnë ndjeshëm konkurrencën sipas nenit 81(1) të Traktatit Komuniteti

Evropian (*de minimis*) etj.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Autoriteti i Konkurrencës është koordinator dhe përgjegjës për kapitullin e 8-të, “Politika e konkurrencës”.

Autoriteti i Konkurrencës vepron për të siguruar një konkurrencë të lirë dhe efektive në treg në zbatim të ligjit, “Për mbrojtjen e konkurrencës”, duke u mbështetur në tri shtylla kryesore që përcaktojnë mbrojtjen e konkurrencës: abuzimin me pozitën dominuese; marrëveshjet e ndaluara në formën e karteleve dhe bashkimet ose përqendrimet e ndërmarrjeve, si dhe të gjithë kuadrin ligjor që rregullon aktivitetin e një institucioni të pavarur në Republikën e Shqipërisë. Ky institucion e koncepton funksionimin e tij si nxitës dhe avokat i konkurrencës dhe i interesave të konsumatorit, me synimin final që tregu të gjenerojë zhvillimin.

II.1.3 Akte të planifikuara

II. 1.3.1 Politika kuadër të planifikuara 2018–2020

II. 1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

- Udhëzimi, “Për kufizimet e lidhura në mënyrë të drejtpërdrejt me përqendrimet” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Udhëzimi do të përafrojë në mënyrë të plotë njoftimin e Komisionit mbi kufizimet drejtpërdrejt të lidhura dhe të nevojshme për përqendrimet.

- Udhëzim, “Për vlerësimin e marrëveshjeve në sektorin e telekomunikacioneve” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Udhëzimi do të përafrojë në mënyrë të plotë njoftimin mbi zbatimin e rregullave të konkurrencës për vlerësimin e marrëveshjeve në sektorin e telekomunikacioneve

- Udhëzim “Mbi dëmet që shkaktohen dhe veprimet që ndërmerren kur shkelen dispozitat e ligjit nr. 9121, datë 28.7.2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës” (i ndryshuar)” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2019. Udhëzimi do të përafrojë në mënyrë të pjesshme direktivën nr. 2014/104/BE, të datës 26 nëntor 2014, mbi rregullat lidhur me veprimet për dëmet sipas ligjeve kombëtare të shteteve anëtare dhe BE-së, për shkelje të dispozitave të ligjit të konkurrencës.

II.2 Ndhima shtetërore

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Ligji nr. 9374, datë 21.4.2005, “Për ndihmën shtetërore” është amenduar dhe është plotësisht i përfaruar me direktivat e mëposhtme të BE-së: rregullore nr. 69/2001, (KE) e datës 12 janar 2001, “Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të traktatit të BE-së, për ndihmën *de minimis*”; rregullore 70/2001, “Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të traktatit të BE-së lidhur me ndihmën për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme”; rregullore nr. 2204/2002, “Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të traktatit të KE-së për ndihmën shtetërore për punësimin”; rregullore nr. 68/2001, “Për zbatimin e neneve 87 dhe 88 të traktatit të BE-së për ndihmën për trajnim”; rregullore e Këshillit nr. 659/1999, “Për zbatimin e nenit 93 të traktatit të KE-së; rregulloren e Komisionit, “Për ndihmën *de minimis*”, nr. 1407/2013; rregullore e Komisionit (BE) nr. 651/2014 e 17 qershor 2014, “Për deklarimin e disa kategorive të ndihmës shtetërore, në përputhje me tregun e brendshëm, në zbatim të nenit 107 dhe 108 të traktatit”, vendimi i Komisionit Evropian, “Për zbatimin e nenit 106(2) TFBE, “Për ndihmën shtetërore në formën e kompensimit të shërbimeve publike dhënë ndërmarrjeve që janë mandatuar për të ofruar shërbime të interesit të përgjithshëm ekonomik””.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Komisioni i Ndhmës Shtetërore është organi vendimmarrës për kontrollin e ndihmës shtetërore. Komisioni është i pavarur në kryerjen e funksioneve të tij. Komisioni përbëhet nga pesë anëtarë, me kryetarin ministri që mbulon çështjet ekonomike. Anëtarët e Komisionit emërohen për një periudhë katërvjeçare dhe do të jenë profesionistë me përvojë në fushën e ekonomisë. Komisioni ka këto detyra dhe përgjegjësi kryesore: a) vlerëson dhe autorizon skemat e ndihmës shtetërore dhe ndihmat individuale, bazuar në propozimet e Drejtorisë së Ndhmës Shtetërore; b) urdhëron kthimin e ndihmës së paligjshme dhe të paligjshme; c) mbikëqyr përdorimin e ndihmës shtetërore dhe rezultatin ekonomik të përfutur nga granti; ç) merr vendime të tjera, bazuar në procedurat e këtij ligji; d) nxjerr udhëzime përkatëse, në pajtim me këtë ligj; f) harton, me ndihmën e Drejtorisë së Ndhmës Shtetërore, Raportin vjetor të Ndhmës Shtetërore dhe e paraqet atë në Këshillin e Ministrave, i cili ia përcjell atë Komisionit Evropian; e) bashkëpunon me organizatat ndërkombëtare, në kuadër të marrëveshjeve dhe angazhimeve ndërkombëtare të Republikës së Shqipërisë.

II.2.3 Akte të planifikuara

II. 2.3.1 Politika kuadër të planifikuara 2018–2020

II. 2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Udhëzim i Komisionit të Ndihmës Shtetërore, “Për hartimin e rregullave themelore që zbatohen për lloje të veçanta të ndihmës shtetërore” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2020. Udhëzimi do të përafrojë në mënyrë të plotë njoftimin e Komisionit për aplikimin e neneve 87 dhe 88 të Traktatit të Bashkimit Evropian për Ndihmën Shtetërore në formën e granteve Njoftimin e Komisionit për elementet e ndihmës shtetërore për shitjen e tokës dhe ndërtesave nga autoritetet publike.

Udhëzim i Komisionit të Ndihmës Shtetërore, “Për rregullat të cilat zbatohen për kategoritë e caktuara të ndihmës shtetërore sektoriale” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2020. Udhëzimi do të përafrojë në mënyrë të plotë njoftimin e Komisionit për Ndihmën Shtetërore për filmat dhe punët e tjera audiovizuale

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull të si institucion kryesor	2,656,000	960,600	0
Buxheti total për këtë kapitull nga institucionet e tjera kontribuese	0	0	0
Buxheti total për kapitull	2,656,000	960,000	0

KAPITULLI 9 SHËRBIMET FINANCIARE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Acquis në fushën e shërbimeve financiare përmban rregulla për licencimin, funksionimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare në fushat e veprimtarisë bankare, sigurimeve, pensioneve suplementare, shërbimet e investimeve dhe tregjet e titujve. Institucionet financiare mund të veprojnë në të gjithë BE-në, në përputhje me parimin e “kontrollit kombëtar”, duke krijuar degë ose duke ofruar shërbime ndërkufitare.

Objektivat kryesorë të *acquis*, në lidhje me shërbimet financiare janë sigurimi i stabilitetit financiar, forcimi financiar i shoqërive që operojnë në sektorin financiar dhe mbrojtja e duhur e konsumatorëve dhe investitorëve. Shërbimet financiare sipas *acquis* të Bashkimit Evropian (BE) bazohen në parimet themelore të legjislacionit parësor (traktatet), si dhe rregullohen më në detaj nga legjislacioni dytësor (rregullore, direktiva, vendime, rekomandime dhe vendimet gjyqësore).

Qëllimi është të krijohet besim mbi tregjet financiare dhe të sigurohet një fushë loje e barabartë për të gjithë aktorët e tregut. *Acquis* për shërbimet financiare përfshijnë rregullat për licencimin, funksionimin dhe mbikëqyrjen e institucioneve financiare në fushat e veprimtarive bankare, sigurimeve, pensioneve private vullnetare dhe tregjeve të titujve, si dhe mbi infrastrukturën e tregjeve financiare. Institucionet financiare mund të kryejnë veprimtari në të gjithë BE-në, sipas parimit të “një pasaportë të vetme” dhe “kontrollit në vendin e origjinës”, duke ngritur degë ose duke ofruar shërbime ndërkufitare drejtpërsëdrejti.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Përafrimi i kuadrit ligjor në fushën e shërbimeve financiare me *acquis*, lind si detyrim për përmbushjen e angazhimeve të marra në kuadër të zbatimit të neneve 50, 57, 70, 82 dhe 89 të MSA-së.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e shërbimeve financiare. Një farë progresi është bërë në mbikëqyrjen bankare, si dhe në harmonizimin e mëtejshëm të legjislacionit me direktivën *Solvency II*.

Në tërësi, Shqipëria ka bërë përpjekje pozitive për të harmonizuar legjislacionin e brendshëm të shërbimeve financiare me *acquis*. Legjislacioni aktual i Shqipërisë në fushën e shërbimeve financiare përbën një bazë të fortë për një harmonizim të mëtejshëm dhe të plotë me legjislacionin evropian. Në fushën e shërbimeve financiare bankare është konsoliduar puna për rishikimin e kuadrit rregullator dhe mbikëqyrës, duke synuar përafrimin e mëtejshëm të tij me *acquis* e Bashkimit Evropian dhe përshtatjen

me standardet e Komitetit të Bazelit. Në fushën e shërbimeve financiare bankare progres i mëtjeshëm është realizuar përmes përafrimit të kuadrit rregullativ mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë, respektivisht me kërkesat për mjaftueshmërinë e kapitalit, kërkesat për kapitalin rregullator të bankave dhe kërkesat minimale për publikimin e informacionit me kërkesat e rregullores nr. 575/2013, të Këshillit dhe Parlamentit Evropian, të datës 26 qershor 2013, “Mbi kërkesat prudenciale për institucionet e kreditimit dhe shoqëritë e investimit”; kërkesat për kontratat e kredisë konsumatorë dhe hipotekare për konsumatorin me kërkesat e direktivës 2014/17/BE, “Mbi kontratat e kredisë për konsumatorët lidhur me pasuritë e paluajtshme”; kërkesat për rregullimin e veprimtarisë valutore me kërkesat e neneve 60–62 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit për liberalizimin dhe lëvizjen e lirë të kapitalit, si dhe kërkesat për sistemin e kontrollit të brendshëm të bankave me parimet e Komitetit të Bazelit (2012).

Në fushën e shërbimeve financiare jobankare janë thelluar përpjekjet dhe është bërë progres në përafrimin e legjislacionit të tregut të sigurimeve, titujve dhe pensioneve private përkatësisht me legjislacionin evropian, si: direktiva 2004/39/EC (MiFID) të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 21 prill 2004, mbi tregjet në instrumente financiare; direktiva 2003/41/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 3 qershor 2003, aktivitetet dhe mbikëqyrjen e institucioneve për dhënien e daljes në pension në punë; direktiva 2009/65/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 13 korrik 2009, mbi koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative që lidhen me ndërmarrjet për investimet kolektive në letrat me vlerë të transferueshme (UCITS) etj. Mbas hyrjes në fuqi të ligjit nr. 52, datë 22.5.2014, “Për veprimtarinë e sigurimit dhe risigurimit”. Autoriteti ka vijuar punën për hartimin e akteve nënligjore në zbatim të këtij ligji me qëllim përafrimin e mëtjeshëm të tij me *acquis* të Bashkimit Evropian në fushën e tregut financiar jobankar.

Në tregun e titujve, AMF, u miratua ligji nr. 36, datë 31.3.2016, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10198, datë 10.12.2009, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive””, i përafruar pjesërisht me direktivën 2009/65/KE e Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 13 korrikut 2009, “Për koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative lidhur me sipërmarrjet për investimet kolektive në letrat me vlerë të transferueshme (UCITS)”.

Ndërkohë, ka vazhduar bashkëpunimi me Bankën Botërore nëpërmjet realizimit të projekteve: i) për rritjen e efektivitetit, forcimin e mbikëqyrjes dhe zgjerimit të mëtjeshëm të tregut të pensioneve vullnetare private; ii) të asistencës teknike për reformën në tregun e sigurimeve; dhe iii) të asistencës teknike në tregun e kapitaleve. Ndër sfidat e rëndësishme të AMF-së kanë qenë zbatimi i mbikëqyrjes me fokus rrezikun në tregun e sigurimeve; nxitja e qëndrueshmërisë në tregjet financiare nëpërmjet përmirësimit të procesit të mbikëqyrjes së konsoliduar; forcimi i punës së AMF-së në drejtim të mbrojtjes dhe edukimit konsumator.

Në funksion të rregullimit ligjor të tregut të fondeve të investimit gjithnjë e në rritje, si dhe në funksion të një mbikëqyrjeje efektive të veprimtarisë së operatorëve të këtij tregu, AMF-ja ka vazhduar punën për përmirësimin e bazës rregullatore për fondet e investimeve me objektivat kryesorë: i) forcimi i regjimit të transparencës ndaj klientit/investitorit; dhe ii) përmirësimi i kërkesave për administrimin e rreziqeve në treg.

1.3 Prioritetet

Prioritetet e Bankës së Shqipërisë janë:

- Të harmonizojë legjislacionin e saj me Bazel III dhe të përgatitet për zbatimin e dispozitave të Bazel IV;

- Të zbatojë planin e veprimit për kreditë me probleme;
- Të punojë për lehtësimin e procesit të ekzekutimit të kolateralit;
- Të punojë për rihapjen e bursës publike, e cila mbetet e pezulluar;
- Të nxisë përdorimin e monedhës kombëtare.

Në përputhje me strategjinë afatmesme të Bankës së Shqipërisë prioritetet në fushën e mbikëqyrjes bankare janë:

- Përafrimi i kuadrit rregullator me legjislacionin e Bashkimit Evropian dhe forcimi i bashkëpunimit me autoritetet mbikëqyrëse të huaja;

- Forcimi i bashkërendimit të mbikëqyrjes bankare, stabilitetit financiar dhe politikës monetare.

Në përputhje me rekomandimet e Bankës Qendrore Evropiane në fushën e mbikëqyrjes bankare prioritetet janë:

- Rishikimi i ligjit për Bankën e Shqipërisë në kuadër të harmonizimit të standardeve të Marrëveshjes së Basel III, direktivës për kërkesat e kapitalit dhe rregullores për kërkesat e kapitalit,

veçanërisht për sa u përket dispozitave që rregullojnë raportin e mbulimit me likuiditet;

- Hartimi i manualeve përkatëse për harmonizimin me standardet e Marrëveshjes së Basel III, direktivës për kërkesat e kapitalit dhe Rregullores për kërkesat e kapitalit;

- Harmonizimi i metodologjisë së raportimit financiar me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

Prioritetet e AMF-së janë:

- Miratimi dhe fillimi i zbatimit të ligjit, “Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit”. Konsolidimi i punës në hartimin dhe rishikimin e kuadrit rregullator dhe mbikëqyrës në sigurime, tregun privat të pensioneve dhe tregun e kapitaleve, në mënyrë që t’i përafrojë ato më tej me *acquis* të Bashkimit Evropian.

- Zhvillimi dhe zgjerimi i tregut të sigurimeve, tregut të pensioneve dhe tregut të kapitaleve.

- Forcimi i kapaciteteve mbikëqyrëse të AMF-së.

II.1 Bankat dhe konglomeratet financiare

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Banka e Shqipërisë ka vijuar procesin e finalizimit të rregulloreve të reja dhe ndryshimeve përkatëse në disa rregullore ekzistuese të mbikëqyrjes bankare, të cilat kanë marrë në konsideratë kryesisht përshtatjen me detyrimet që rrjedhin për Bankën e Shqipërisë nga dokumentet strategjike të integritimit evropian, të tilla si: Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit, raporttregoret e Komisionet Evropian dhe nënkomitetet e përbashkëta BE-Shqipëri. Paralelisht, gjatë procesit të rishikimit të kuadrit rregullator përpjekjet janë fokusuar mbi përafrimin e mëtejshëm me standardet e Komitetit të Bazelit, si dhe praktikat më të mira në fushën e rregullimit dhe mbikëqyrjes bankare.

Akte të reja rregullative dhe ndryshime me rëndësi në aktet në fuqi për mbikëqyrjen bankare, të cilat kanë realizuar një përafrim të pjesshëm me legjislacionin e Bashkimit Evropian dhe standardet e Komitetit të Bazelit mund të përmenden:

- Rregullore nr. 48, datë 31.7.2013, “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit” - përafruar pjesërisht me rregulloren e BE-së nr. 575/2013 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e datës 26 qershor 2013, “Mbi kërkesat e kujdesshme për institucionet e kreditimit dhe shoqëritë të investimit” që ndryshon rregulloren (BE) nr. 648/2012; direktivën 2013/36/KE, “Për aksesin e aktivitetit të institucioneve të kreditimit dhe mbikëqyrjen e kujdesshme të institucioneve të kreditimit dhe shoqëritë të investimit”; direktivën 2006/48/KE, “Për krijimin dhe funksionimin e sipërmarrjes së institucioneve të kreditit” dhe direktivën 2006/49/KE, “Për mjaftueshmërinë e kapitalit të firmave të investimit dhe institucioneve të kreditit”;

- Rregullore nr. 69, datë 18.12.2014, “Për kapitalin rregullator të bankës” - Përfaruar pjesërisht me rregulloren nr. 575/2013, “Mbi kërkesat prudenciale për institucionet e kreditimit dhe shoqëritë e investimit”;

- Rregullore nr. 10, datë 26.2.2014, “Për administrimin e rrezikut nga ekspozimet e mëdha të bankave” - përfaruar pjesërisht me rregulloren nr. 575/2013, “Mbi kërkesat prudenciale për institucionet e kreditimit dhe shoqëritë e investimit”;

- Rregullore nr. 11, datë 6.2.2008, “Për instrumentet e pagesave elektronike”, e ndryshuar - përafruar pjesërisht me direktivën 2009/110/KE, “Mbi sipërmarrjen, ndjekjen dhe mbikëqyrjen e aktivitetit të institucioneve elektronike të parasë” dhe direktivën evropiane 2015/2366, “Për shërbimet e pagesave në tregun e brendshëm”;

- Rregullore nr. 60, datë 29.8.2008, “Për kërkesat minimale të publikimit të informacionit nga bankat dhe degët e bankave të huaja”, ndryshuar me vendimin nr. 25, datë 1.4.2015 - përafruar pjesërisht me rregulloren nr. 575/2013, “Mbi kërkesat prudenciale për institucionet e kreditit dhe shoqëritë e investimit”, dokumentin e Komitetit të Bazelit “*International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards*”, si dhe dokumentin e Komitetit të Bazelit “*Pillar 3 disclosure requirements for remuneration*”;

- Rregullore nr. 70, “Për veprimtarinë valutore” - përafruar pjesërisht me direktivën 88/361/KEE për zbatimin e nenit 67 të traktatit;

- Rregullore nr. 48, datë 1.7.2015, “Për kredinë konsumatore dhe kredinë hipotekore” - përafruar pjesërisht me direktivën 2008/48/KE, “Mbi kontratat e kredisë për konsumatorët” dhe me direktivën 2014/17/KE, “Mbi kontratat e kredisë për konsumatorët në lidhje me pasuritë e paluajtshme”;

- Rregullore nr. 59, datë 29.8.2008, “Mbi transparencën për produktet dhe shërbimet bankare e financiare” - përafruar pjesërisht me direktivën 2008/48/KE, “Për marrëveshjen e kredisë konsumatore”;

- Rregullore nr. 72 datë 6.12.2017, “Për planet e rimëkëmbjes së bankave” - përafruar pjesërisht me rregulloren 2016/1075 të BE-së, që plotëson direktivën 2014/59/BE; me udhëzuesin e Autoritetit Bankar

Evropian (EBA) GL 2015-02, “Për listën minimale të treguesve cilësorë dhe sasiorë të planit të rimëkëmbjes”, si dhe me udhëzuesin e Autoritetit Bankar Evropian (EBA) GL 2014-06, “Për tërësinë e skenarëve që do të përdoren në planet e rimëkëmbjes”;

- Rregullore nr. 4, datë 1.2.2017, “Për mbikëqyrjen e konsoliduar” - përafruar pjesërisht me direktivën 2013/36/BE, “Mbi veprimtarinë e institucioneve të kreditimit dhe mbikëqyrjen e kujdesshme të institucioneve të kreditimit dhe shoqërive të investimit” dhe me rregulloren nr. 575/2013, “Mbi kërkesat prudenciale për institucionet e kreditimit dhe shoqëritë e investimit”;

- Ligji nr. 9662, datë 18.12.2006, “Për bankat në Republikën e Shqipërisë” - përafruar pjesërisht me direktivat sipas aneksit II.

- Ligji nr. 52/2016, datë 19.5.2016, “Për shoqëritë e kursim-kreditit dhe unionet e tyre”- përafruar pjesërisht me direktivën 2013/36/BE e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 26 qershor 2013, “Mbi veprimtarinë e institucioneve të kreditimit dhe mbikëqyrjen e kujdesshme të institucioneve të kreditimit dhe shoqërive të investimit”, që ndryshon direktivën 2002/87/KE dhe shfuqizon direktivat 2006/48/KE dhe 2006/49/KE;

- Ligji nr. 133/2016, datë 22.12.2016, “Për rimëkëmbjen dhe ndërhyrjen e jashtëzakonshme në banka, në Republikën e Shqipërisë”- përafruar pjesërisht me direktivën 2014/59/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 15 maj 2014, “Mbi krijimin e një kuadri për rimëkëmbjen dhe zgjidhjen e institucioneve të kreditit dhe firmave të investimit”, që ndryshon direktivën e Këshillit 82/891/KEE, dhe direktivat 2001/24/KE, 2002/47/KE, 2004/25/KE, 2005/56/KE, 2007/36/KE, 2011/35/BE, 2012/30/BE dhe 2013/36/BE, si dhe rregulloret (BE) nr. 1093/2010 dhe (BE) nr. 648/2012, të Parlamentit Evropian dhe Këshillit”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Banka e Shqipërisë.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri politik i planifikuar

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara

- Projektregullorja, “Për disa ndryshime në rregulloren nr. 48, datë 31.7.2013, “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit””, të ndryshuar.

- Projektregullorja, “Për disa ndryshime në rregulloren nr. 48, datë 1.7.2015, “Për kredinë konsumatore dhe kredinë hipotekore””, të ndryshuar.

- Projektregullorja, “Për disa ndryshime në rregulloren nr. 71, datë 14.10.2009, “Për administrimin e riskut të likuiditetit””, e ndryshuar.

II.1.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

II.2 Sigurimet dhe pensionet

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Legjislacioni ekzistues i Shqipërisë në shërbimet financiare jobankare ka qenë pjesërisht përafruar me legjislacionin e BE; megjithatë, kjo përbën një bazë të fortë për një përafrim të mëtejshëm dhe të plotë me legjislacionin e BE-së.

AMF-ja hartoi dhe parlamenti miratoi ligjet e mëposhtme:

- Ligji nr. 10 197, datë 10.12.2009, “Për fondet e pensionit vullnetar” - përafruar pjesërisht me direktivën 2003/41/KE, “Mbi aktivitetin dhe mbikëqyrjes e institucioneve të pensioneve profesionale”;

- Ligji nr. 10 076, datë 12.2.2009, “Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit”, i ndryshuar - përafruar pjesërisht me direktivën 72/166/KEE, për sigurimin e përgjegjësisë ndaj palëve të treta nga përdorimi i mjeteve motorike; direktivën 84/5/KEE, direktiva e dytë e sigurimit motorik, për sigurimin e përgjegjësisë ndaj palëve të treta nga përdorimi i mjeteve motorike; direktivën 90/232/KEE, direktiva e tretë e sigurimit motorik, për sigurimin e përgjegjësisë ndaj palëve të treta nga përdorimi i mjeteve motorike; direktivën 2000/26 KE, direktiva e katërt e sigurimit motorik për sigurimin e përgjegjësisë ndaj palëve të treta nga përdorimi i mjeteve motorike; direktiva 2005/14/KE, që amendon direktivat 72/166/KEE, 84/5/KEE, 88/357/KEE dhe 90/232/KEE dhe direktiva 2000/26/KE;

- Ligji nr. 52, datë 22.5.2014, “Për veprimtarinë e sigurimit dhe risigurimit” - përafruar pjesërisht me direktivat: 73/239/KEE, 73/240/KEE, 87/344/KEE, 87/343/KEE, 88/357/KEE, 92/49/KEE, 2002/13/KE, 98/78/KE, 2002/92/KE, 2005/68/KE, 2002/83/KE, 2001/17/KE dhe 84/641KEE.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri politik i planifikuar

N/A

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara

- Projektligj, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10 197, datë 10.12.2009, “Për fondet vullnetare të pensionit””;
- Projektligj, “Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit”

II.2.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

II.3 Infrastruktura e tregut financiar

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Legjislacioni ekzistues i Shqipërisë në shërbimet financiare jobankare ka qenë pjesërisht i përafëruar me legjislacionin e BE-së; megjithatë, kjo përbën një bazë të fortë për një përafërim të mëtejshëm dhe të plotë me legjislacionin e BE-së.

AMF-ja hartoi dhe parlamenti miratoi ligjin e mëposhtëm:

- Ligji nr. 10158, datë 15.10.2009, “Për obligacionet e shoqërive aksionare dhe të qeverisjes vendore” - përafëruar pjesërisht me direktivën 2004/39/KE (MiFID), “Mbi tregjet e instrumenteve financiarë”;

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë.

II.3.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri politik i planifikuar

N/A

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.3.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

II.4 Tregjet e sigurimeve dhe shërbimet e investimeve

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Legjislacioni ekzistues i Shqipërisë në shërbimet financiare jobankare ka qenë pjesërisht i përafëruar me legjislacionin e BE-së; megjithatë, kjo përbën një bazë të fortë për një përafërim të mëtejshëm dhe të plotë me legjislacionin e BE-së.

AMF-ja hartoi dhe parlamenti miratoi ligjet e mëposhtme:

- Ligji nr. 10 198, datë 10.12.2009, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” - përafëruar pjesërisht me direktivën 85/611/KEE, “Mbi koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative në lidhje me shoqëritë e investimeve kolektive për titujt e transferueshëm”, amenduar nga direktiva 88/220/KEE dhe direktiva 95/26/KE;

- Ligji nr. 9879, datë 21.2.2008, “Për titujt” - përafëruar pjesërisht me direktivën 2004/109/KE e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e datës 15 dhjetor 2004, “Mbi harmonizimin e kërkesave për transparencë, në lidhje me informacionin rreth lëshuesve të letrave, të cilat janë pranuar për t’u tregtuar në tregjet e rregullta”; amenduar me direktivën 2001/34/KE; direktivën 2003/71/KE, e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, 4 nëntor 2003, “Mbi publikimin e prospektusit, kur letrat me vlerë i janë ofruar publikut ose janë pranuar për t’u tregtuar”; që amendon direktivën 2001/34/KE; direktivën 2004/39/KE (MiFID), “Mbi tregjet e instrumenteve financiare”; direktivën 2003/6/KE, “Për trajtimin e informacionit të brendshëm dhe manipulimin e tregut”;

- Ligji nr. 36, datë 31.3.2016, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 198, datë 10.12.2009, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive” - përafëruar pjesërisht me direktivën 2009/65/KE e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 13 korrikut 2009, “Për koordinimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative lidhur me sipërmarrjet për investimet kolektive në letrat me vlerë të transferueshme (UCITS)”.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;

II.4.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.4.3.1 Kuadri politik i planifikuar

N/A

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Projektligji, “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive”.

II.4.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

KAPITULLI 10 SHOQËRIA E INFORMACIONIT DHE MEDIA

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Legjislacioni i BE-së synon:

- Eliminimin e pengesave ndaj funksionimit të efektshëm të tregut të brendshëm në rrjetet dhe shërbimet e komunikimeve elektronike;
- Promovimin e konkurrencës në tregun e brendshëm;
- Mbrojtjen e konsumatorit.

Pjesa kryesore e *acquis* në fushën e komunikimeve elektronike përbëhet nga paketa rregullatore, p.sh., kuadri rregullator 2002/2009 i BE-së për komunikimet elektronike. Më 14 shtator 2016, si pjesë e paketës së lidhjeve, Komisioni miratoi propozimin për Kodin Evropian të Komunikimeve Elektronike dhe propozimin për një rregulloreje të BEREC-it. Kjo do të rezultojë në një rishikim të kornizës rregullatore për komunikimet elektronike që ndryshojnë direktivat, mbi: qasjen në rrjete; shërbimet, të drejtat e përdoruesve të fundit; rrjetet *wireless*; Shërbimin universal; numërimin; NRA dhe BEREC.

Përveç rregullores së re të mbrojtjes së të dhënave të përgjithshme që hyn në fuqi në maj 2018, rregullat e e-Privatësisë në komunikimet elektronike janë ndryshuar duke rezultuar në Rregulloren e *e-Privacy* të BE-së që shfuqizon direktivën 2002/58/EC. Pjesë legjislative e kërkuar është direktiva për sigurinë e sistemeve të rrjetit dhe informacionit që duhet të transpozohet nga shtetet anëtare deri në maj 2018.

BE-ja, aktualisht, është duke rishikuar shumë politika për të përmbushur qëllimet e tregut të vetëm digjital. Rregulla të reja priten në lidhje me tregtinë elektronike dhe mbrojtjen e konsumatorit, në mënyrë që të sigurohet akses i mirë për konsumatorët dhe bizneset për mallrat dhe shërbimet digjitale. Gjithashtu, shumë përpjekje po bëhen për arritjen e përfitimeve nga ekonomia digjitale dhe ekonomia e të dhënave. Në këtë fushë, zbatimi i politikave që rregullojnë përdorimin e të dhënave të mëdha, të dhënat e hapura dhe siguri i shërbimeve të informatizimit *cloud* tashmë janë duke dhënë rezultatet e tyre.

Pjesa kryesore legjislative në fushën e politikës audiovizuale është direktiva 2010/13/BE për shërbimet audiovizive dhe audiovizuale që mbulon transmetimet televizive tradicionale dhe shërbimet mediatike audiovizuale në kërkesë dhe vendos një sërë rregullash minimale për të dyja llojet e shërbimeve. Prioriteti i ardhshëm do të jetë vlerësimi i domosdoshmërisë së hedhjes në treg të rregullave për platformat e internetit (motorët e kërkimit, mediat sociale, dyqanet e aplikacioneve etj.). Kjo do të mbulojë çështje të tilla, si mostransparenca e rezultateve të kërkimit dhe e politikave të çmimeve, si dhe mënyra se si të trajtohen më mirë përmbajtjet ilegale në internet.

I.1.2 Kërkesat sipas MSA-së

Nenet 102–104 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit parashikojnë detyrimin për përafrimin e legjislacionit të brendshëm me *acquis* të BE-së dhe harmonizimin me politikat e BE-së. Neni 102 i MSA-së parashikon bashkëpunimin në fushën audiovizuale. Kjo përfshin një detyrim që Shqipëria të harmonizojë politikat e saj në rregullimin e aspekteve të përmbajtjes së transmetimit ndërkufitar me standardet dhe legjislacionin e BE-së. Gjithashtu, kërkon që vëmendje e veçantë t'i kushtohet respektimit të të drejtave të pronësisë intelektuale në transmetimin e programeve me mjete të ndryshme, përfshirë tokësore, satelitore, kablllore etj. Ndryshimet e shpejta në teknologjinë e mediave, realitetin aktual të televizionit digjital në

Shqipëri dhe përditësimin e legjislacionit me standardet dhe praktikat më të mira evropiane në këtë fushë, kanë shërbyer si një nxitje e fuqishme për të ndërmarrë hapat e duhur në krijimin e një mjedisi të përshtatshëm dhe një vizioni afatgjatë të qasjeve rregullatore.

Neni 103 i MSA-së mbulon bashkëpunimin në fushën e shoqërisë së informacionit, ndërsa neni 104 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit merret me bashkëpunimin që fokusohet në rrjetet dhe shërbimet e komunikimeve elektronike.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Në vitet e fundit, Shqipëria ka bërë progres në përafrimin e legjislacionit të saj për komunikimet elektronike me rregullat e BE-së. Miratimi i ligjit nr. 9918, datë 19.5.2008, “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë” shënoi një hap të rëndësishëm, duke arritur liberalizimin e plotë të tregut të telekomunikacioneve dhe reformimin e sistemit të licencimit.

Në veçanti, ky ligj eliminoi pengesat për sipërmarrësit ndaj hyrjes në tregun shqiptar të komunikimeve elektronike, si edhe siguroi:

- Të drejtën e çdo sipërmarrësi për të ofruar rrjete dhe shërbime të komunikimeve elektronike, për të përmbushur kërkesat e autorizimit të përgjithshëm, si edhe ato të autorizimit individuale të nevojshme vetëm në rastin e përdorimit të burimeve të fundme (frekuenca dhe numra);
- Një mjedis rregullator të përshtatshëm, që respekton parimin e paanshmërisë teknologjike;
- Futjen në treg të “lojtarëve” të rinj pa kërkuar përdorimin e burimeve të fundme, çka realizohet me procedura të thjeshta dhe të shpejta, pa qenë nevoja e ndonjë vendimi specifik paraprak;
- Dhënien e të drejtave të përdorimit burimeve të kufizuara përmes procedurave transparente, jo-diskriminuese dhe proporcionale.

E ndërgjegjshme për rolin e teknologjisë së informacionit dhe të komunikimit (TIK) në zhvillimin e shoqërisë dhe rritjen ekonomike, në promovimin e pjesëmarrjes përfshirëse dhe qeverisjes efikase, në respektimin dhe kontributin që jep në përmbushjen e parimeve bazë që shërbejnë për demokraci cilësore, shtet ligjor funksional, si dhe përfaqësim politik transparent, qeveria shqiptare ka ndërmarrë një sërë reformash për zhvillimin e shoqërisë së informacionit. Në përmbushje të angazhimeve të MSA-së që rrjedhin nga nenet 102,103 dhe 104 të saj, është punuar për planifikimin dhe implementimin e politikave në fushën e telekomunikacioneve dhe shoqërisë së informacionit. Strategjia ndërsektoriale për Agjendën Digjitale 2015–2020, e miratuar në prill 2015 përbën një dokument strategjik për zhvillimet në të ardhmen në Shqipëri, në drejtim të një ekonomie të bazuar në njohuritë. Strategjia mbulon një sërë aspektesh për zhvillimin e TIK-ut në sektorë të ndryshëm, si dhe përfshin objektiva dhe aktivitete për përmirësimin e shërbimeve publike dhe e-Shërbimeve.

Janë bërë përpjekje për të harmonizuar legjislacionin kombëtar me *acquis* të BE-së për krimin kibernetik dhe Konventën e Këshillit të Evropës për krimin kibernetik (ETS nr. 185). Në vitin 2004 Shqipëria ratifikoi “Protokollin shtesë të Konventës për krimin kibernetik” në lidhje me kriminalizimin e akteve të një natyre raciste dhe ksenofobike të kryera nëpërmjet sistemeve kompjuterike” (ETS nr. 189). Ligji për sigurinë kibernetike u miratua në shkurt 2017.

Agjencia Kombëtare për shoqërinë e informacionit u përmirësua më tej dhe zbatimi i agjendës digjitale të Shqipërisë dhe plani kombëtar për zhvillimin e *broadband* vazhdoi. Shërbimet elektronike të ofruara institucioneve publike dhe qytetarëve janë rritur.

Në mars të vitit 2017, pas konsultimeve publike me aktorë të ndryshëm, AMA miratoi planin e saj strategjik të veprimit për 2017–2019.

I.3 Prioritete

Nënkomiteti BE-Shqipëri për Inovacionin, Shoqërinë e Informacionit dhe Politikën Sociale 2016 i ka inkurajuar autoritetet shqiptare, që të: i) vazhdojnë harmonizimin e politikave kombëtare me standardet e përcaktuara në *acquis* të BE-së; ii) vazhdojnë koordinimin efektiv të autoriteteve dhe të përfshijnë aktorët relevantë, me qëllim sigurimin e zbatimit të suksesshëm të Strategjisë Ndërsektoriale, Agjenda Digjitale 2015–2020.

Për të adresuar rekomandimin nga raporti i progresit i KE-së për Shqipërinë, për kalimin nga transmetimi analog në digjital, Autoriteti i Mediave Audiovizuale (AMA) ka ndërmarrë aktivitete të rëndësishme. Aktualisht, ka progres në zbatimin e infrastrukturës digjitale, e cila është e pranishme në të gjithë vendin dhe transmetimi analog është jashtë funksioni në tri qarqe.

Prioritetet normative afatshkurtra dhe afatmesme përfshijnë:

- Miratimin e akteve nënligjore për zbatimin e ligjit për zhvillimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike të shpejtësisë së lartë dhe sigurimin e tsë drejtës së kalimit;

- Plotësimi i kuadrit nënligjor të medias audiovizive në zbatim të ligjit nr. 97/2013, “Për median audiovizive në Republikën e Shqipërisë”;
- Përafrimi i mëtejshëm me *acquis* të BE-së të kapitullit 10, në përputhje me zhvillimet e *acquis* të BE-së.

II.1 Komunikimet elektronike dhe teknologjitë e informacionit

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Kuadri i politikave të komunikimeve elektronike përbëhet nga:

- Strategjia për Komunikimin Elektronik 2010–2017;
- Plani Kombëtar për *Broadband* 2013–2017;
- Strategjia ndersektoriale për agjendën digjitale 2015–2020.

Fusha e komunikimeve elektronike rregullohet nga masat e mëposhtme ligjore:

- Ligji nr. 9918, datë 19.5.2008, “Për komunikimet elektronike në Republikën e Shqipërisë”, ndryshuar me ligjin nr. 102/2012, i cili është në përputhje me zhvillimet më të fundit të *acquis* të BE-së, është ligji kryesor në fushën e komunikimeve elektronike (plotësisht në linjë me direktivën 2002/19/EC; direktivën 2002/20/EC; direktivën 2002/21/EC; direktivën 2002/22/EC; direktivën 2002/58/EC; direktivën 2009/136/EC; direktivën 2009/140/EC; direktivën 676/2002/EC; direktivën 2002/77/EC, si dhe pjesërisht në linjë me direktivën 2006/24/EC;

- Ligji nr. 120/2016, datë 24.11.2016, “Për zhvillimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike të shpejtësisë së lartë dhe sigurimin e së drejtës së kalimit”, i cili ka transpozuar plotësisht direktivën 2014/61/EU, të Parlamentit Evropian;

- Ligji për Mbrojtjen e të Dhënave Personale, pjesërisht në linjë me direktivën 2006/24/EC;
- Ligji për bazat e të dhënave shtetërore;
- Ligji për njoftimin dhe konsultimin publik.

Legjislacioni zbatues përfshin aktet në vijim:

- Rregullorja e AKEP-it nr. 24, datë 2.2.2012, “Për autorizimin e përgjithshëm”, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/20/EC dhe direktivën 2002/21/EC;

- Vendim i Këshillit Drejtues të AKEP-it nr. 2418, datë 6.2.2014, “Për miratimin e planit të përdorimit të frekuencave”, i ndryshuar, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/20/EC; direktivën 2002/21/EC; direktivën 2009/114/EC dhe vendimin 676/2002/EC;

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 277, datë 29.3.2017, “Për miratimin e planit kombëtar të frekuencave”, plotësisht në përputhje me direktivën 2009/114/EC; direktivën 2005/82/EC dhe vendimin 676/2002/EC;

- Rregullorja e AKEP-it nr. 30, datë 5.12.2013, “Për dhënien e autorizimit individual për përdorimin e frekuencave”, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/20/EC dhe direktivën 2002/21/EC;

- Vendim i Këshillit Drejtues të AKEP-it nr. 932, datë 11.8.2009, “Për miratimin e planit kombëtar të numeracionit”, i ndryshuar, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/20/EC dhe direktivën 2002/21/EC;

- Rregullorja e AKEP-it nr. 10, datë 11.8.2009, “Për përcaktimin e numrave dhe serive numerike”, e ndryshuar, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/20/EC dhe direktivën 2002/21/EC;

- Rregullorja e AKEP-it nr. 11, datë 8.1.2010, “Për kushtet e përdorimit të frekuencave dhe kërkesat për pajisjet radio që përdoren pa autorizim individual”, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/20/EC dhe direktivën 2002/21/EC;

- Vendim i AMA-s nr. 99, datë 7.6.2017, “Për kriteret dhe procedurat e dhënies së autorizimeve”, plotësisht në përputhje me Direktivën 2002/20/EC dhe Direktivën 2002/22/EC;

- Rregullorja nr. 13, datë 16.4.2010, “Për portabilitetin e numrit”, e ndryshuar, plotësisht në përputhje me Direktivën 2002/21/EC;

- Rregullore nr. 35, datë 10.9.2015 “Rregullat për përdorimin e përbashkët të faciliteteve dhe aseteve të rrjeteve të komunikimeve elektronike publike”, plotësisht në përputhje me Direktivën 2002/21/EC;

- Rregullore nr. 37, datë 19.10.2015 “Mbi masat teknike dhe organizative për të garantuar sigurinë dhe integritetin e rrjeteve dhe/ose shërbimeve të komunikimeve elektronike” plotësisht në përputhje me Direktivën 2002/21/EC dhe Direktivën 2002/58/EC;

- Rregullorja nr. 16, datë 16.4.2010, “Për treguesit e cilësisë së shërbimit”, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/22/EC;

- VKM nr. 546, datë 13.6.2013, “Për miratimin e rregullit teknik, “Për pajisjet radio dhe fundore të

telekomunikacioneve dhe njohjen e ndërsjellë të vlerësimit të konformitetit të tyre”, plotësisht në përputhje me direktivën 1999/5/EC;

- Rregullorja nr. 25, datë 14.6.2012, “Për pajisjet radio dhe fundore të telekomunikacioneve dhe njohjen e konformitetit të tyre”, plotësisht në përputhje me direktivën 1999/5/EC;

- Rregullorja nr. 9, datë 17.7.2009, “Për analizën e tregut”, ndryshuar me vendim të bordit drejtues nr. 2342, datë 31.7.2013, plotësisht në përputhje me rekomandimin 2007/879/EC dhe udhëzimet e komisionit mbi analizën e tregut dhe vlerësimin e fuqisë së rëndësishme të tregut në kuadrin rregullator të Komunitetit për rrjetet dhe shërbimet e komunikimeve elektronike (2002/C 165/03);

- Vendimet e Këshillit Drejtues të AKEP-it nr. 2431-2435, datë 13.3.2014, plotësisht në përputhje me Rekomandimin 2009/396/EC;

- Rregullore nr. 32, datë 26.12.2013, “Rregulla dhe udhëzime për ndarjen e llogarive dhe llogaritjen e koston për sipërmarrësit me fuqi të ndjeshme në treg (FNT)”, plotësisht në përputhje me rekomandimin 2005/698/EC dhe rekomandimin 2009/396/EC.

II.1.2. Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës (MIE);
- Autoriteti i Komunikimeve Elektronike dhe Postare (AKEP);
- Autoriteti Audiovizual i Medias (AMA);
- Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale;
- Ministria e Brendshme;
- Instituti i Statistikave.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

- Dokument politikash për politikën spektrale 2019–2020

II.1.3.2 Masat ligjore të parashikuara

- Projektligji për disa ndryshime në ligjin për komunikimet elektronike, pjesërisht në përputhje me direktivat 2002/21/EU; 2002/22/EU; 2002/20/EU;

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Mbi metodologjinë e përcaktimit të çmimit të aksesit dhe të çmimeve referuese”, për të përafëruar direktivën 2014/61/EU;

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Mbi rregullat për shpërndarjen e kostove të lidhura me koordinimin e punimeve civile”, për të përafëruar direktivën 2014/61/EU;

II.1.3.2 Akte të tjera të parashikuara

II.2 Shërbimet e shoqërisë së informacionit

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Kuadri i politikave në fushën e shërbimeve të shoqërisë së informacionit përbëhen nga:

- Strategjia ndërsektoriale për Agjendën Digjitale 2015–2020.
- Dokumenti i Politikave për Sigurinë Kibernetike 2015–2017.

Fusha e shërbimeve të shoqërisë së informacionit rregullohet nga masat e mëposhtme ligjore:

- Ligji nr. 10128, datë 11.5.2009, për “Tregtinë elektronike”, të ndryshuar me ligjin nr. 135/2013, plotësisht në përputhje me direktivën 2000/31/EC;

- Ligji nr. 9880, datë 25.2.2008, “Për nënshkrimin elektronik”, ndryshuar me akt normativ nr. 8, datë 30.9.2009, plotësisht në linjë me rregulloren 910/2014/EU;

- Ligji nr. 97/2013, “Për median audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, plotësisht në linjë me direktivën 98/84/EC;

- Ligji 72/2012, “Për organizimin dhe funksionimin e infrastrukturës kombëtare të të dhënave gjeohapësinore në Republikën e Shqipërisë”, pjesërisht në linjë me direktivën 2007/2/EC;

- Ligji nr. 107/2015, “Për identifikimin elektronik dhe shërbimet e besuara për transaksionet elektronike”, pjesërisht në linjë me rregulloren 910/2014/EU;

- Korniza Kombëtare e Ndërveprimit 2014, plotësisht në linjë me vendimin 2004/387/EC;

- Ligji për të drejtën e informimit;

- Ligji për dokumentin elektronik;

- Ligji për të dhënat shtetërore.

Legjislacioni zbatues përfshin aktet në vijim:

- Korniza Kombëtare e Ndërveprimit 2014, plotësisht në linjë me vendimin 2004/387/EC;

- VKM-ja nr. 1077 datë 23.12.2015, “Për krijimin ruajtjen dhe përditësimin e metadatave, strukturën e katalogimit dhe afatet për krijimin e metadatave specifike për çdo temë”, plotësisht në linjë

me rregulloren e Komisionit (EC) Nr. 1205/2008;

- Udhëzues nr. 40/2, datë 20.9.2016, “Rregullat për shërbimet e rrjetit”, plotësisht në linjë me rregulloren e Komisionit (EC) nr. 976/2009, e ndryshuar.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Energjisë dhe Infrastrukturës (MIE);
- Agjencia Kombëtare për Shoqërinë e Informacionit (AKSHI);
- Autoriteti Shtetëror për Informacionin Gjeohapsinor (ASIG);
- Autoriteti Audiovizual i Medias (AMA);
- Ministria e Brendshme.

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.2.3.2 Masat ligjore të parashikuara

- VKM-ja, “Për miratimin e listës së infrastrukturave kritike të informacionit”, për të përafëruar pjesërisht direktivën 2016/1148/EU;

- VKM-ja, “Rregullore mbi internetin e hapur”, për të përafëruar pjesërisht rregulloren (EU) 2015/2120.

II.3 Politikat audiovizuale

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Kuadri i politikave në politikën audiovizuale përbëhet nga:

- Strategjia e kalimit në transmetimet numerike;
- Plani i veprimit në zbatim të strategjisë për kalimin në transmetimet numerike, pjesë integrale e strategjisë.

Akti legjislativ kryesor në fushën e politikës audiovizuale është ligji nr. 97/2013, “Për mediat audiovizuale në Republikën e Shqipërisë”, plotësisht në përputhje me direktivën 2010/13/EC; direktivën 2002/19/EC; direktivën 2002/20/EC dhe pjesërisht në përputhje me direktivën 2002/21/EC; direktivën 2002/22/EC.

Legjislacioni zbatues përfshin aktet në vijim:

- Kodi i Transmetimeve miratuar nga AMA me vendimin nr. 228, datë 11.12.2017, plotësisht në linjë me direktivën 2010/13/EU;

- Rregullore, “Për transmetimin pa shpërbllim të informacioneve, mesazheve dhe njoftimeve me interes të lartë për publikun e gjerë”, miratuar nga AMA me vendimin nr. 76 datë 4.4.2016, **f** plotësisht në linjë me direktivën 2010/13/EU;

- Rregullorja e AMA-s nr. 3, datë 5.3.2013, “Për kriteret dhe procedurat për dhënien e autorizimeve”, plotësisht në përputhje me direktivën 2010/13/EU;

- Rregullore, “Për kriteret dhe procedurat e dhënies së autorizimeve”, miratuar nga AMA me vendimin nr. 99, datë 7.6.2017, plotësisht në përputhje me direktivën 2010/13/EU dhe direktivën 2002/21/EC;

- Rregullore, “Për procedurat për trajtimin e ankesave dhe për ushtrimin e së drejtës së përgjigjes”, miratuar me vendimin e AMA-s nr. 181, datë 11.9.2017, plotësisht në përputhje me direktivën 2010/13/EU;

- Rregullorja nr. 42, datë 19.3.2018, “Për komunikimet komerciale audio dhe/ose audiovizuale. Llojet, kërkesat dhe koha ditore e lejuar për transmetimin e tyre”, plotësisht në përputhje me direktivën 2010/13/EU;

- Rregullore, “Për licencimin e rrjeteve numerike dhe programeve të tyre përmes procedurës *beauty* kontest”, miratuar nga AMA-s me vendimin nr. 28, datë 16.4.2015, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/21/EC;

- Rregullore “Mbi dhënien e licencave audio të komunitetit” miratuar nga AMA-s me vendimin nr. 55, datë 4.4.2016, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/21/EC;

- Rregullore, “Për procedurat dhe kriteret për dhënien e licencës së transmetimit audio” miratuar nga AMA me vendimin nr. 153, datë 18.7.2016, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/21/EC;

- Rregullore “Rregullat për mbartjen”, miratuar nga AMA me vendimin nr. 4, datë 26.3.2014, plotësisht në përputhje me direktivën 2002/22/EC.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Autoriteti i Medias Audiovizive (AMA).

II.3.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.3.3.2 Masat ligjore të parashikuara

- Projektregullore “Mbi ofrimin e shërbimeve me akses të kushtëzuar”, në linjë me Direktivën 2010/13/EU;
- Projektregullore, “Për promovimin e prodhimit të veprave Evropiane nga shërbimet mediatike audio dhe/ose audiovizive në bazë të kërkesës së përdoruesit”;
- Projektregullore, “Për përcaktimin e ngjarjeve me rëndësi të madhe dhe mënyrën e transmetimit të tyre;
- Projektudhëzim “Mbi të drejtën për raporte të lajmeve të shkurtra.

III. Alokimet financiare

III.1. Buxheti

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit përgjegjës	74,100		
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera	41,000		
Buxheti total i kapitullit	115,100		

KAPITULLI 11

BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e legjislacionit të Bashkimit Evropian

Kapitulli i bujqësisë përmban një numër të madh të rregullave të detyrueshme, shumë prej të cilave janë drejtpërdrejt të zbatueshme. Zbatimi i duhur i këtyre rregullave dhe kontrolli efektiv nga një administratë publike efikase janë thelbësore për funksionimin e politikës së përbashkët bujqësore (PPB). Politika e PPB-së kërkon ngritjen e sistemeve të menaxhimit dhe cilësisë, të tilla si agjencia e pagesave, sistemin e integruar dhe të kontrollit të pagesave (IACS) dhe kapacitetin për të zbatuar masat e zhvillimit rural. Shtetet anëtare duhet të jenë në gjendje të zbatojnë legjislacionin e BE-së për skemat e mbështetjes direkte në fermë dhe për zbatimin e dispozitave për organizimin e përbashkët të tregut për produkte të ndryshme bujqësore.

Zbatimi, menaxhimi dhe kontrolli i Politikave të Përbashkëta Bujqësore (CAP) kërkojnë krijimin, modifikimin dhe/ose përf forcimin e strukturave të përshtatshme administrative. Në disa raste, *acquis* paraqet specifikime të hollësishme për strukturat e kërkuara administrative. Në shumë raste, *acquis* thjesht përdor terma të tillë si “autoriteti kompetent” për t’iu referuar strukturës administrative që është e nevojshme. Kjo do të thotë se i mbetet çdo shteti anëtar të vendosë se cili institucion është përgjegjës për zbatimin efektiv të *acquis*. Megjithatë, funksionet që shtetet anëtare të BE-së duhet të kryejnë përmes strukturave administrative që ato krijojnë janë të përcaktuara qartë në *acquis*.

Duke ndjekur reformën e politikës së përbashkët bujqësore pjesët kryesore të *acquis* të BE-së janë:

- Rregullorja (BE) nr. 1305/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, të datës 17 dhjetor 2013, në mbështetjen e zhvillimit rural nga Fondi Evropian Bujqësor për Zhvillim Rural (EAFRD) dhe shfuqizimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 1698/2005;
- Rregullorja (BE) nr. 1306/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 17 dhjetor 2013;
- Rregullorja (BE) nr. 1307/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 17 dhjetor 2013 në vendosjen e rregullave për pagesat direkte për fermerët nën skemat e mbështetjes në kuadër të politikës së përbashkët bujqësore dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (KE) Nr. 637/2008 dhe Rregullorja e Këshillit (KE) nr. 73/2009, mbi financimin, menaxhimin dhe monitorimin e politikës së përbashkët bujqësore dhe që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (KEE) nr. 352/78, (KE) nr. 165/94, (KE) nr. 2799/98, (KE) NR. 814/2000, (KE) nr. 1290/2005 dhe (KE) nr. 485/2008;
- Rregullorja (BE) nr. 1308/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 17 dhjetor 2013 në krijimin e një organizate të përbashkët të tregjeve të produkteve bujqësore dhe që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (KEE) nr. 922/72, (KEE) nr. 234/79, (KE) nr. 1037/2001 dhe (KE) nr. 1234/2007.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me *acquis* e Bashkimit Evropian.

Bashkëpunimi në fushën e bujqësisë dhe sektorit agroindustrial midis Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian është parashikuar në nenin 96 të MSA-së. Neni 96 përcakton se fokusi duhet të jetë në fushat prioritare që lidhen me *acquis* të Komunitetit në fushën e bujqësisë.

Bashkëpunimi do të synojë në mënyrë të veçantë modernizimin dhe ristrukturimin e sektorit bujqësor dhe sektorit agroindustrial shqiptar dhe mbështetjen e përafrimit gradual të legjislacionit dhe praktikave shqiptare me rregullat dhe standardet e Komunitetit.

1.2 Situata aktuale/përmbledhja

Pagesat direkte gjatë vitit 2017 kanë përfaqësuar një përqindje të lartë të mbështetjes së sektorit bujqësor (afërsisht 80 %) dhe do të marrë më rëndësi në vitin 2018. Pagesat direkte lidhen me prodhimin: mbjelljen e vreshtave, pemëve frutore, arra, lajthi, bajame dhe bimë medicinale dhe aromatike; lopë me një regjim gjysmë stallor; mbështetje për delet/dhitë të regjistruara; mbështetje për fermat blegtorale ekstensive, si dhe mbështetja për kosheret e bletëve (tri masat e fundit mbulojnë pagesat e kafshëve në këtë sektor).

Sa i përket fushës së zhvillimit rural, përparim i mirë është shënuar në dhënien e besimit të IPARD II. Paketa e plotë e fitimit të besimit për zbatimin e buxhetit për programin IPARD II, 2014–2020 është dorëzuar për miratim në Komisionin Evropian, më 20 shtator 2016 dhe pas disa konsultimeve dhe një misioni auditimi nga BE, Drejtoria e Përgjithshme për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural (DG AGRI), në janar 2018 solli vlerësimin pozitiv se autoritet kompetente në Shqipëri kanë adresuar të gjitha çështjet për ta marrë këtë besim. Ministri i Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nënshkroi Marrëveshjen e Financimit në mars 2018 dhe në datën 27.3.2018 kjo Marrëveshje u firmos nga Komisioni Evropian. Tri masat më të mëdha, siç janë investimet në fermat bujqësore, përpunimi dhe diversifikimi i aktiviteteve bujqësore i është dhënë besimi në fillim të vitit 2018.

Gjatë vitit 2017, ka pasur progres të mirë në forcimin e kapaciteteve të strukturave operuese dhe menaxhuese të IPARD II dhe në procesin e përgjithshëm për të fituar besimin.

Në fushën e organizimit të tregut të përbashkët është miratuar legjislacioni zbatues për ligjin e ri për vajin e ullirit. Janë miratuar dy akte ligjore në sektorin e vajit të ullirit, i cili pjesërisht harmonizon legjislacionin kombëtar përkatës me *acquis*.

Sa i përket bujqësisë organike, ligji për bujqësinë organike u miratua në tetor të vitit 2016. Ka pasur një rritje të subvencioneve sipas skemave direkte nga 600 euro për fermë të certifikuar në 2016 deri më 1 500 euro në vitin 2017. Dy operatorë organikë aplikuan në 2016, nga të cilët një ishte përfitues, ndërsa në vitin 2017, gjashtë (nga tetë) aplikues ishin përfitues. Kultivuesit e ullirit organik kanë përfituar edhe në mënyrë indirekte nga skema e mbështetjes për mbrojtjen e ullinjve nga miza e ullirit.

Sa i përket politikës së cilësisë, ligji për pronësinë industriale u ndryshua në gusht të vitit 2017 dhe është pjesërisht në linjë me *acquis* të BE-së.

1.3 Prioritetet

Sektori bujqësor dhe ai i agropërpunimit duhet të arrijnë një nivel më të lartë prodhueshmërie dhe konkurrueshmërie, si në tregun vendës dhe atë ndërkombëtar, mbi bazën e përmirësimit të kushteve për veprimin e iniciativës private, por dhe të një mbështetje zhvilluese më të plotë, në një mënyrë të qëndrueshme dhe që të garantohet nga institucione eficiente.

Prodhueshmëria dhe konkurrueshmëria më e lartë janë themelet e rritjes së prodhimit, të përmirësimit të daljes në treg për fermerët dhe biznesin agropërpunues, të rritjes së të ardhurave dhe të përmirësimit të nivelit të jetesës së fermerëve dhe familjeve të tyre.

Për periudhën afatshkurtër prioritetet më kryesore janë:

- Rritja e realizueshmërisë fermë dhe aftësisë konkurruese të bujqësisë dhe primare ushqimore, ndërsa progresive përafrimin me standardet e Bashkimit Evropian;
- Rivendosjen, ruajtjen dhe rritjen e ekosistemeve të varura nga bujqësia dhe pylltaria;
- Zhvillimi i balancuar territorial i zonave rurale promovimit të përfshirjes sociale, reduktimin e varfërisë dhe zhvillimin e balancuar ekonomik në zonat rurale;
- Transferimi i njohurive dhe inovacionit në bujqësi, pylltari dhe zonat rurale dhe ndihmë për zbatimin e politikave të zhvillimit rural;
- Stabilizimi ardhurat e fermerëve - mbështetje direkte për fermerët dhe skema të tjera mbështetëse;
- Përmirësimi i infrastrukturës rurale;

- Rreziqet e Menaxhimit në bujqësi;
- Zhvillimi institucional, implementimi dhe zbatimi i kërkesave rregullative të BE-së;
- Përfundimi i reformës së shërbimit këshillimor (ekstensioni bujqësor) në bujqësi me qëllim përfundimin e rritjes së investimeve në bujqësi dhe agropërpunim;
- Përfundimi i kuadrit ligjor, institucional dhe administrativ për produktet organike, emërtimit të origjinës së mbrojtur dhe treguesit gjeografik të mbrojtur.

II.1 Çështjet horizontale

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Ligji nr. 8702, datë 1.12.2000, “Për sistemin dhe identifikimin e regjistrit të kafshëve” është miratuar. Ky ligj përafrohet në mënyrë të pjesshme rregulloren e Bashkimit Evropian nr. 1306/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 17 dhjetor 2013, mbi financimin, menaxhimin dhe monitorimin e politikës së përbashkët bujqësore dhe shfuqizimin e rregulloreve të Këshillit (KEE) nr. 352/78, (KE) nr. 165/94, (KE) nr. 2799/98, (KE) nr. 814/2000, (KE) nr. 1290/2005 dhe (KE) nr. 485/2008.

Ligji nr. 9817, datë 22.10.2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural” është miratuar.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

Agjencia e Zhvillimit Bujqësor dhe Rural (ARDA) është struktura e zbatimit të skemave kombëtare të mbështetjes në bujqësi dhe zhvillim rural. ARDA është pjesë e strukturave të menaxhimit dhe e operimit që do t’u besohen detyrave të zbatimit të buxhetit nën programin IPARD II (2014–2020). Pas strukturimit në muajin nëntor të vitit 2017, ARDA ka 123 anëtarë të stafit.

II.1.3 Akte të planifikuara

II. 1.3.1 Politika kuadër të planifikuara 2018–2020

II. 1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa ligjore të parashikuara për miratim.

II.2 Organizimi i tregut të përbashkët

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Ligji nr. 87/2013, “Për kategorizimin e prodhimit, etiketimit dhe tregtimit të vajit të ullirit” është miratuar. Ligji përafrohet në mënyrë të pjesshme rregulloren (BE) nr. 1308/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 17 dhjetor (KEE) nr. 1037/2001 dhe (KE) nr. 1234/2007, për përcaktimin e një organizimi të përbashkët të tregjeve të produkteve bujqësore dhe shfuqizimin e rregulloreve të Këshillit (KEE) nr. 922/72, (KEE) nr. 234/79, (KE) nr. 1037/2001 dhe (KE) nr. 1234/2007

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

II.2.3 Akte të planifikuara

II.2.3.1 Politika Kuadër të Planifikuara 2018–2020

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Ligji “Për vreshtarinë dhe verën” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të parë të vitit 2019. Ky ligj do të përafrohet në mënyrë të pjesshme rregulloren (KE) nr. 1308/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 17 dhjetor 2013, për krijimin e organizimit të përbashkët të tregut në prodhimet bujqësore.

II.3 Zhvillimi rural

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet e zhvillimit rural mbulohen nga Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural, e cila është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014. Gjithashtu, Strategjia Kombëtare për Konsolidimin e Tokës në Shqipëri u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 700, datë 12.10.2016.

Ligji nr. 9817, datë 22.10. 2007, “Për bujqësinë dhe zhvillimin rural” është miratuar dhe përafrohet në mënyrë të pjesshme rregulloren e Komisionit (KE) nr. 718/2007, të datës 12 qershor 2007, për zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 1085/2006, për krijimin e një instrumenti për asistencën e paraanëtarësimit (IPA)

Ligji nr. 9840, datë 10.12.2007, “Mbi ratifikimin e marrëveshjes kornizë ndërmjet Këshillit të

Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Komisionit Evropian, për rregullat e bashkëpunimit për ndihmën e Shqipërisë në kuadër të Instrumentit të Paraadërimit (IPA)” është miratuar dhe përafron pjesërisht rregulloren e Këshillit (KE) nr. 1085/2006, të datës 17 korrik 2006, për krijimin e një Instrumenti për Ndihmën Paraanëtarësimit (IPA)

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR) është përgjegjëse për themelimin e Autoritetit Menaxhues (MA) dhe Agjencisë IPARD, si një forum për zbatimin e Programit të Zhvillimit Rural IPA II (2014–2020). Të dyja strukturat janë ngritur, trajnuar dhe përgatitur për zbatimin e procedurave kryesore të zbatimit të IPARD-së.

Autoriteti menaxhues (MA) është një strukturë e pavarur në MBZHR, e cila përgatit programimin, zgjedh masat, monitoron, vlerëson, raporton, koordinon dhe publikon programin IPARD.

II.3.3 Akte të planifikuara

II. 3.3.1 Politika kuadër të planifikuara 2018–2020

II. 3.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa ligjore të parashikuara për miratim.

II.4 Prodhimi organik

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Është miratuar ligji nr. 9199, datë 26.2.2004, “Për prodhimin, përpunimin, certifikimin dhe tregtimin e produkteve bio”, i cili përafron në mënyrë të pjesshme rregulloren e Këshillit (KE) nr. 834/2007, të datës 28 qershor 2007, mbi prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike dhe shfuqizon rregulloren (KEE) nr. 2092/91.

Është miratuar ligji nr. 106/2016, “Për prodhimin organik, etiketimin e produkteve organike dhe kontrollin e tyre”, i cili përafron në mënyrë të pjesshme rregulloren (KE) nr. 834/2007, të datës 28 qershor 2007, mbi prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

Trupat e kontrollit të miratuara nga Ministria e Bujqësisë kanë si funksion inspektimin dhe certifikimin e produkteve biologjike/organike.

Autoriteti Kombëtar i Ushqimit kryen inspektimin dhe kontrollin pas daljes në treg të këtyre produkteve nëse këto të fundit plotësojnë të gjitha kriteret.

II.4.3 Akte të planifikuara

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për rregullat e detajuara për prodhimin e bimëve organike dhe prodhimin e algave” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht rregulloren e Komisionit (KE) nr. 889/2008, të datës 5 shtator 2008, i cili përcakton rregulla të hollësishme në zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, për prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike në lidhje me prodhimin organik, etiketimin dhe kontrollin.

Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Për listën e produkteve dhe substancave të lejuara për t’u përdorur në prodhimin organik” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të parë të vitit 2018. Ky urdhër do të përafrojë pjesërisht rregulloren e Komisionit (KE) nr. 889/2008, të 5 shtatorit 2008, e cila përcakton rregulla të hollësishme në zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, për prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike në lidhje me prodhimin organik, etiketimin dhe kontrollin.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për rregullat për mbledhjen, paketimin, transportin, ruajtjen e produkteve organike” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2019. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht rregulloren e Komisionit (KE) nr. 889/2008, të 5 shtatorit 2008, e cila përcakton rregulla të hollësishme në zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, për prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike në lidhje me prodhimin organik, etiketimin dhe kontrollin.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullave të hollësishme për prodhimin e produkteve të përpunuara biologjike ushqimore, ushqimeve biologjike të përpunuara dhe majave biologjike” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2019. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht rregulloren e Komisionit (KE) nr. 889/2008, të datës 5 shtator 2008, që përcakton rregullat e detajuara për

zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, për prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike në lidhje me prodhimin organik, etiketimin dhe kontrollin.

Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Për miratimin e listës së produkteve dhe substancave të përdorura në përpunimin e ushqimeve biologjike” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2019. Ky urdhër do të përafrojë në mënyrë të pjesshme rregulloren e Komisionit (KE) nr. 889/2008, të datës 5 shtator 2008, që përcakton rregullat e detajuara për zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, për prodhimin organik dhe etiketimin e produkteve organike në lidhje me prodhimin organik, etiketimin dhe kontrollin.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për rregullat e detajuara për prodhimin e blegtorisë organike” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2020. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht rregulloren e Komisionit (KE) nr. 1235/2008, të 8 dhjetorit 2008, që përcakton rregullat e detajuara për zbatimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 834/2007, lidhur me aranzhimet për importin e produkteve organike nga vendet e treta.

II.5 Politikat e cilësisë

II.5.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 1705, datë 29.12.2008, “Për miratimin e rregullores për regjistrimin e treguesve gjeografikë” është miratuar dhe përafrohet në mënyrë të pjesshme rregulloren (BE) nr. 1151/2012, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 21 nëntor 2012, mbi cilësinë skemat për produktet bujqësore dhe produktet ushqimore.

Ligji nr. 17/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9947, datë 7.7.2008, “Për pronësinë industriale”, të ndryshuar”, është miratuar nga Kuvendi i Shqipërisë në datën 16 shkurt 2017.

II.5.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni përgjegjës për zhvillimin dhe miratimin e politikave në lidhje me skemat e cilësisë dhe standardet e marketingut në Shqipëri është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

Struktura kryesore përgjegjëse për rregullimin e emërimit të origjinës dhe treguesve gjeografikë në Shqipëri është Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale, e cila mban regjistrin ku është regjistruar emërtimi i origjinës dhe treguesit gjeografik.

II.5.3 Akte të planifikuara

II. 5.3.1 Politika kuadër të planifikuara 2018–2020

II. 5.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Ligji “Për skemën e cilësisë për specialitetin e garantuar tradicional” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2019. Ky ligj do të përafrojë pjesërisht rregulloren (BE) nr. 1151/2012 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 21 nëntor 2012, mbi skemat e cilësisë për produktet bujqësore dhe produktet ushqimore.

Vendimi i Këshillit të Ministrave “Për regjistrin e vreshtave, deklaratimet e detyrueshme dhe grumbullimin e informacionit për të monitoruar tregun e verës, dokumentet shoqëruese për ngarkesat e produkteve të verës dhe regjistrave që mbahen për sektorin e verës” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2019. Ky vendim do të përafrojë në mënyrë të pjesshme Rregulloren e Këshillit (KE) nr. 479/2008, për sa i përket regjistrit të vreshtave, deklaratave të detyrueshme dhe mbledhjes së informacionit për të monitoruar tregun e verës, të mbahen dokumentet që shoqërojnë dërgesat e produkteve të verës dhe regjistrat e sektorit të verës.

Vendimi i Këshillit të Ministrave “Për përcaktimin e kategorive të produkteve në sektorin e verës, praktikave enologjike dhe kufizimeve të zbatueshme” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2019. Ky vendim do të përafrojë në mënyrë të pjesshme Rregulloren e Komisionit (KE) nr. 606/2009, të 10 korrikut 2009, që përcakton disa rregulla të hollësishme për zbatimin e Rregullores së Këshillit (EC) nr. 479/2008 lidhur me kategoritë e produkteve të vreshtarisë, praktikat enologjike dhe kufizimet e zbatueshme.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për emërtimet e origjinës dhe treguesve gjeografikë të mbrojtur, termave tradicionale, etiketimet dhe paraqitjes së informacionit për konsumatorin të disa produkteve të sektorit të “ është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2019. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht rregulloren e Komisionit (KE) nr. 607/2009, të datës 14 korrik 2009, që përcakton disa rregulla të hollësishme për zbatimin e rregullores së Këshillit (EC) nr. 479/2008, për sa u përket emërtimeve të mbrojtura të origjinës dhe treguesve gjeografikë, termave tradicionale, etiketimit dhe

paraqitjes së produkteve të caktuara të sektorit të verës.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000/lekë

	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull si institucion kryesor	3050	30010	1500
Buxheti total për këtë kapitull nga institucionet e tjera kontribuese	0	0	0
Buxheti total për kapitull	3050	30010	1500

KAPITULLI 12

POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITETIT

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e legjislacionit të Bashkimit Evropian

Acquis për politikat e sigurisë ushqimore, politikat veterinarë dhe fitosanitare pasqyron qasjen e integruar të BE-së në sigurinë ushqimore me qëllim sigurimin e një niveli të lartë të sigurisë së ushqimit, shëndetit të kafshëve, mirëqenies së kafshëve dhe shëndetit të bimëve brenda Bashkimit Evropian nëpërmjet masave koherente dhe monitorimin, duke siguruar funksionimin efektiv të tregut të brendshëm. Parakushtet kryesore për një vend kandidat në këtë fushë janë transpozimi i legjislacionit të BE-së, si dhe zbatimi i tij nga një administratë e strukturuar mirë dhe e trajnuar. *Acquis* në këtë kapitull përbëhet nga një numër shumë i madh i rregulloreve, direktivave dhe vendimeve. Për zbatimin e legjislacionit të sigurisë ushqimore, çdo shtet anëtar duhet të ketë struktura adekuate administrative për të kryer kontrollet dhe kontrollin e produkteve ushqimore, duke përfshirë një kapacitet të përshtatshëm laboratorik. Rregullat themelore përcaktohen nga rregullorja e përgjithshme e ushqimit të kafshëve dhe ushqimit për njerëzit (KE) nr. 178/2002 që siguron parimet dhe kërkesat e përgjithshme të prodhimit, përpunimit, paketimit, etiketimit, marketingut dhe shpërndarjes së ushqimit. Në veçanti, ajo përcakton përkufizimet, parimet dhe detyrimet që mbulojnë të gjitha fazat e prodhimit dhe të shpërndarjes së ushqimit. Përmbushja e kërkesave të gjurmueshmërisë për të gjithë ushqimin dhe ushqimin e kafshëve, si dhe operatorët e lidhur me të, janë të detyrueshëm. Për më tepër, legjislacioni për sigurinë ushqimore mbulon paketimin, etiketimin, marketingun, aditivët, tretësit e nxjerrjes, aromatizuesit, materialet e kontaktit ushqimor, shtesat ushqimore, ujërat minerale dhe rrezatimet jonizuese, ndotësit, ushqimet e reja, ushqimet e ngrira të shpejta, cilësinë e farërave dhe materialit shumues, produktet, organizmat e dëmshëm, të drejtat e varieteteve të bimëve, si dhe organizmat e modifikuar gjenetikisht.

Në fushën e politikës veterinarë dhe fitosanitare, legjislacioni i BE-së përcakton rregullat për tregtinë e brendshme dhe futjen e kafshëve të gjalla dhe produkteve nga vendet e treta në sektorët veterinarë, shëndetin e bimëve dhe ushqimin e kafshëve duke mbrojtur shëndetin publik, shëndetin e bimëve dhe kafshëve dhe mirëqenien e kafshëve, si dhe sigurinë e ushqimit me origjinë shtazore në tregun e brendshëm.

Regjimi i BE-së bazohet në zbatimin e të njëjtave rregulla nga ana e autoriteteve në shtetet anëtare. Kontrollet e veterinarisë dhe shëndetit të bimëve në kufijtë e brendshëm janë shfuqizuar. Një regjim i përbashkët i kontrolleve në kufijtë e jashtëm zbatohet. Një pjesë thelbësore e *acquis* në këtë fushë mbulon aspektet e higjienës në lidhje me përpunimin dhe vendosjen në treg të ushqimit me origjinë shtazore, kontrollin e sëmundjeve të kafshëve dhe mbrojtjen e bimëve.

Legjislacioni i BE-së për sigurinë ushqimore bazohet në parimet e përgjithshme që rrjedhin nga Traktati i Bashkimit Evropian dhe Traktati për funksionimin e Bashkimit Evropian, si dhe nga jurisprudenca e Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian. Këto parime përfshijnë parimin parandalues, i cili kërkohet për të siguruar mbrojtjen e shëndetit në Komunitet dhe parimin e transparencës për të siguruar që konsumatorët, palët e tjera dhe partnerët tregtarë të kenë besim në proceset e vendimmarjes të destinuara për forcimin e legjislacionit të ushqimit, bazën e saj shkencore dhe strukturat dhe pavarësinë e institucioneve që mbrojnë shëndetin dhe interesat e tjerë. Duhet të sigurohet një nivel i lartë mbrojtjeje i jetës dhe shëndetit të njerëzve, në zbatim të politikave të Bashkimit, të cilat implementohen në të gjitha fazat e prodhimit, përpunimit dhe të shpërndarjes së ushqimit, në përputhje me parimin nga ferma te piruni/nga stalla te tavolina. Kërkesat e sigurisë ushqimore janë të rregulluara në tërësi në legjislacionin dytësor të Bashkimit Evropian.

Ky kapitull përfshin rregullat e detajuara në fushën e veterinarisë, të cilat janë thelbësore për ruajtjen e

shëndetit dhe mirëqenies së kafshëve, sigurinë e ushqimeve me origjinë shtazore në tregun e brendshëm. Në fushën e fitosanitetit, rregullat e Bashkimit Evropian përfshijnë çështjet e cilësisë së farërave, të sigurojë një nivel të lartë të mbrojtjes së shëndetit të njerëzve, bimëve dhe kafshëve, të sigurojë një funksionim efektiv të tregut të brendshëm nëpërmjet praktikave të drejta në tregtinë e produkteve të mbrojtjes së bimëve, duke marrë në konsideratë, në çdo rast edhe mbrojtjen e mjedisit si dhe materialet e mbrojtjes së bimëve, organizmat e dëmshëm dhe ushqimin e kafshëve.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me *acquis* të BE-së.

Bashkëpunimi në fushën e bujqësisë dhe sektorit agroindustrial midis Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian është parashikuar në nenin 96 të MSA-së. Neni 96 përcakton se fokusi duhet të jetë në fushat prioritare që lidhen me *acquis* të Komunitetit në fushën e bujqësisë. Bashkëpunimi do të synojë në mënyrë të veçantë modernizimin dhe rristurimin e sektorit bujqësor dhe sektorit agroindustrial shqiptar dhe mbështetjen e përafrimit gradual të legjislacionit dhe praktikave shqiptare me rregullat dhe standardet e Komunitetit.

1.2 Situata aktuale/përmbledhja

Shqipëria ka arritur njëfarë niveli përgatitjeje në politikat e sigurisë ushqimore, veterinarisë dhe fitosanitetit. Ky progres është vënë re dhe në zbatimin e politikave relevante në sektorët e sigurisë ushqimore dhe veterinarisë.

Në fushën e sigurisë ushqimore, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit ka kryer kontrollet zyrtare nën planin me bazë risku, të miratuar në fillim të vitit 2017. Gjithashtu, gjatë vitit 2017, Autoriteti Kombëtar i Ushqimit ka filluar të përdorë sistemin TRACE, me qëllim lëshimin e certifikatave të eksportit veterinar për produktet e kafshëve (peshk dhe vezë).

Referuar politikave veterinarë, ka vijuar fushata në masë kundër tërbimit të dhelprave e kuqe, brucelozës në bagëtitë e imëta, dermatozës nodulare të gjedhit dhe antraksit në zonat e infektuara. Janë bërë përpjekje pozitive për të përditësuar informacionin në sistemin e identifikimit dhe të regjistrimit të kafshëve.

Në lidhje me hedhjen në treg të ushqimit, ushqimit të kafshëve dhe nënprodukteve shtazore, programet vjetore të monitorimit të mbetjeve për substanca të padëshiruara, kanë mbuluar mbetjet e pesticideve në 10 produkte bimë. Është miratuar paketa ligjore e higjienës ushqimore duke përfshirë edhe kriteret mikrobike në produktet ushqimore dhe kontrollin e *Trichinella* në mish.

Në fushën e rregullave të sigurisë ushqimore, kanë vazhduar përgatitjet e legjislacionit dytësor në disa fusha, si: kriteret mikrobiologjike në ushqim, tricinelat në mish, materialet plastike që vijnë nga kontakti me ushqimin, niveli maksimal i mbetjeve të pesticideve në disa produkte dhe kufijtë maksimalë të mbetjeve për substancë aktive farmaceutike në ushqimet me origjinë shtazore.

Janë regjistruar përmirësime në metodologjinë e monitorimit mikrobiologjik të qumështit të papërpunuar të bazuar në mostrat e çdo përpunimi të qumështit ose në fabrikat e qumështit me kapacitet me më shumë se 1 ton në ditë. Mostrat janë analizuar për përmbajtjen e mikroflorës së përgjithshme dhe qelizave somatike, nga ku një mesatare gjeometrike gjenerohet çdo 3 muaj. Kjo qasje siguron një pasqyrë më të qartë të situatës në lidhje me qumështin e papërpunuar.

Në zbatim të ligjit nr. 10 433, datë 16.6.2011, “Për inspektimin në Republikën e Shqipërisë”, kontrollet dhe inspektimet sanitaro-veterinare kryhen në ferma, njësitë e mbajtjes së kafshëve të gjalla, tregjet dhe panairët e kafshëve, regjistrimin dhe identifikimin e kafshëve, transportin dhe lëvizjen e tyre, masat veterinarë profilaktike, mbrojtjen e mjedisit, kushtet e mbarështimit, trajtimin e kafshëve (mirëqenia) dhe kontrollin dhe shitjen e produkteve mjekësore veterinarë, si dhe monitorimin e mbetjeve në kafshë të gjalla dhe produktet me origjinë shtazore.

1.3 Prioritetet

Prioritetet afatshkurtra në fushën e sigurisë ushqimore përfshijnë:

- Forcimin e sistemit të sigurisë ushqimore dhe të sistemeve të kontrollit të ngjashme;
- Përforcimi i kapaciteteve laboratorike në fushën e sigurisë ushqimore.

Prioritetet në fushën e veterinarisë përfshijnë:

- Plotësimi i kuadrit ligjor mbi kontrollin e sëmundjeve në kafshë, higjienën e mirëqenien e kafshëve, kontrollet veterinarë në përputhje me aktet normative të BE-së dhe zbatimin e plotë të tyre;
- Përcaktim i qartë i përgjegjësive të institucioneve të përfshira në mbrojtjen e shëndetit të konsumatorit për të siguruar të ruajtjen e shëndetit të kafshëve dhe sigurinë ushqimore të produkteve me origjinë shtazore;
- Rritja e përmirësimeve të ndjeshme në lidhje me kushtet sanitaro-veterinarë në përputhje me kërkesat

e Bashkimit Evropian;

- Funksionim i plotë i sistemit të identifikimit për kafshët gjedhe e të imëta, regjistrimin dhe kontrollin e plotë të lëvizjeve të kafshëve; vendosja e sistemit të identifikimit në derra;
- Kontroll i plotë i situatës epizootike, veçanërisht lidhur me sëmundjet zoonotike; një sistem të mirë informacioni mbi kafshët;
- Staf i trajnuar në fushën e kontrollit të sëmundjeve në kafshë, të kontrollit të stabilimenteve dhe legjislacioni.

Në fushën e farave dhe materialeve fidanore, prioritet është përmirësimi i standardeve të tregtimit të materialit mbjellës dhe shumëzues bimor, për të rritur sasinë dhe cilësinë e prodhimit bujqësor. Organizimi dhe funksionimi strukturave të mbrojtjes së bimëve, përbërja e këtyre strukturave, si dhe detyrat specifike të tyre është një ndër prioritetet e forcimit të shërbimit të mbrojtjes së bimëve.

Lidhur me rregullat specifike të ushqimit të kafshëve, prioritet është hartimi i legjislacionit në këtë fushë.

Në lidhje me fushën e organizmave të modifikuar gjenetikisht, mbetet një prioritet kryesor hartimi i legjislacionit dhe caktimi i strukturës e cila mbulon këtë fushë.

II.1 Siguria ushqimore

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet e sigurisë ushqimore mbulohen nga strategjia ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural. Kjo strategji është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Ligji. nr. 9863, datë 28.1.2008, “Për ushqimin”, i ndryshuar, është përafëruar në mënyrë të pjesshme me aktet e mëposhtme:

- Rregullorja nr. 178/2002/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 28 janar 2002, që përcakton parimet dhe kërkesat e përgjithshme të ligjit të ushqimit, krijimin e Autoritetit Evropian të Sigurisë Ushqimore dhe përcaktimin e procedurave në çështjet e sigurisë ushqimore;

- Rregullorja (KE) nr. 882/2004 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 29 prill 2004, mbi kontrollin zyrtar të kryera për të siguruar verifikimin e përputhshmërisë me ligjin për ushqim dhe ushqim, rregullat e shëndetit të kafshëve dhe mirëqenies së kafshëve.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni lider është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MARD).

MARD-ja është përgjegjëse për formulimin e politikave, legjislacionit dhe strategjive për kontrollin e cilësisë dhe sigurisë së produkteve ushqimore, me qëllim integrimin e kontrollit të ushqimit si një funksion kyç në mbrojtjen e shëndetit dhe interesave të konsumatorit, duke siguruar konkurrencë të ndershme në tregun kombëtar dhe futjen e ushqimit produkteve në tregun ndërkombëtar.

Autoriteti Kombëtar i Ushqimit, si një institucion nën MARD, i cili siguron një nivel të lartë të mbrojtjes së qytetarëve dhe garanton sigurinë e produkteve ushqimore në vendin tonë. Autoriteti Kombëtar i Ushqimit është autoriteti kompetent për menaxhimin e funksioneve të inspektimit në nivel kombëtar në fushën e sigurisë ushqimore, mbrojtjen e konsumatorit, mbrojtjen e bimëve dhe shëndetin e kafshëve.

II.1.3 Akte të planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Rregullorja e ministrit për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural për kontrollin e salmonelës dhe agjentëve të tjerë zoonotikë është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Rregullorja do të përafërojë pjesërisht rregulloren (KE) nr. 2160/2003 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 17 nëntorit 2003, mbi kontrollin e salmonelës dhe agjentëve të tjerë të specifikuar të ushqimit të zoonotikëve.

Udhëzimi për ushqimin e destinuar për foshnja dhe fëmijë të vegjël, ushqim për qëllime mjekësore të veçanta dhe zëvendësim total i dietës për kontrollin e peshës është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Udhëzimi do të përafërojë në mënyrë të pjesshme rregulloren (BE) nr. 609/2013, Parlamenti Evropian dhe të Këshillit, të 12 qershorit 2013, mbi ushqimin e destinuar për foshnja dhe fëmijë të vegjël, ushqim për qëllime të posaçme mjekësore dhe zëvendësim i përgjithshëm i dietave për kontrollin e shpejtë dhe shfuqizimin e direktivës së Këshillit 92/52/KEE, direktivat e Komisionit 96/8/KE, direktiva 2009/39/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit dhe rregulloret e Komisionit (KE) nr. 41/2009 dhe (KE) nr. 953/2009.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për informimin e ushqimit për konsumatorin” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky vendim do të përafërojë pjesërisht rregulloren (BE) nr. 1169/2011 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 25 tetor 2011 (KE), nr. 1924/2006 dhe (KE) nr. 1925/2006 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe shfuqizimin e direktivës së Komisionit

87/250/KEE, direktiva e Këshillit 90/496, direktiva e Komisionit 1999/10/KE, direktiva 2000/13/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, direktivat e Komisionit 2002/67/KE dhe 2008/5/KE dhe Rregullorja e Komisionit (KE) nr. 608/2004. Vendimi synon të krijojë një bazë për sigurimin e një niveli të lartë të mbrojtjes së konsumatorit në lidhje me informacionin e ushqimit, duke marrë parasysh dallimet në perceptimin e konsumatorit, si dhe sigurimin e funksionimit normal të tregut.

Udhëzim i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Për sa u përket lëngjeve të frutave dhe produkteve të caktuara të ngjashme të destinuara për konsum njerëzor” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky udhëzim do të përafrojë pjesërisht direktivën e Këshillit 2001/112/KE të 20 dhjetor 2001 lidhur me lëngjet e frutave dhe disa produkte të ngjashme të destinuara për konsum njerëzor.

Udhëzim i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural “Udhëzim mbi përdorimin e ujit të ngrohtë të ricikluar për të larguar kontaminimin mikrobiologjik sipërfaqësor nga karkasat” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky udhëzim do të përafrojë në mënyrë të pjesshme rregulloren e Komisionit (BE) 2015/1474, e datës 27 gusht 2015 në lidhje me përdorimin e ujit të nxehtë të ricikluar për të hequr kontaminimin sipërfaqësor mikrobiologjik nga karkasat.

II.2 Politikat e veterinarisë

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet në fushën e veterinarisë mbulohen nga Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural, e cila është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Në fushën e veterinarisë, është miratuar ligji nr. 10465, datë 29.9.2011, “Për shërbimin veterinar në Republikën e Shqipërisë”, i cili është pjesërisht në përputhje me *acquis* të BE-së⁸.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni lider është Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MARD) e cila harton dhe zbaton politikat në fushën e veterinarisë.

Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinare (ISUV) është në varësi të Ministrisë të Bujqësisë, dhe Zhvillimit Rural dhe është përgjegjës për hartimin e strategjive të gjurmimit dhe luftimit të sëmundjeve infektive, parazitare në kafshët e tokës, të ujit dhe shpendëve. Ky Institut ka në varësi teknike 11 laboratorë rajonalë, të cilët janë përgjegjës për gjurmimin, analizimin dhe diagnostikimin e sëmundjeve infektive, parazitare në kafshët e tokës, të ujit dhe në shpendë.

Instituti kryen diagnozat veterinarë dhe testimin e profilaksisë së shëndetit të kafshëve në përputhje me programin kombëtar. Ai kryen programe testuese për kontrollin e sëmundjeve epizootike, ilaçeve veterinarë dhe diagnozat e sëmundjeve të përgjithshme, është përgjegjës për zbatimin e programeve kombëtare të

⁸ Direktivë e Këshillit 82/894/EEC, 21 dhjetor 1982, mbi njoftimin e sëmundjeve të kafshëve brenda komunitetit; direktivë e Këshillit 86/609/EEC, 24 nëntor 1986, mbi përafrimin e ligjeve, rregulloreve dhe dispozitave administrative të vendeve anëtare në lidhje me mbrojtjen e kafshëve që përdoren për eksperimente ose qëllime të tjera shkencore; direktivë e Këshillit 90/425/EEC, 26 qershor 1990, mbi kontrollet veterinarë dhe zooteknike të zbatueshme në tregtinë brendakomunitare për disa kafshë të gjalla dhe produkte me synim për plotësimin e tregut të brendshëm; direktivë e Këshillit 91/496/EEC, 15 korrik 1991, që skicon parimet që drejojnë organizimin e kontrolleve veterinarë mbi kafshët që hyjnë në Komunitet nga vendet e treta dhe që ndryshon direktivat 89/662/EEC, 90/425/EEC dhe 90/675/EEC; direktivë e Këshillit 92/119/EEC, e 17 dhjetor 1992, që paraqet masat e përgjithshme komunitare për kontrollin e disa sëmundjeve të kafshëve dhe masat e veçanta në lidhje me sëmundjen vezikulare të derit; direktivë e Këshillit 93/119/EEC, 22 dhjetor 1993, mbi mbrojtjen e kafshëve në kohën e therjes ose eliminimit; direktivë e Këshillit 96/23/EEC, 29 prill 1996, mbi masat për monitorimin e disa substancave dhe mbetjeve të tyre në kafshët e gjalla dhe produktet e kafshëve dhe që shfuqizon direktivat 85/358/EEC dhe 86/469/EEC, si dhe vendimet 89/187/EEC dhe 91/664/EEC; direktivë e Këshillit 97/78/EC, 18 dhjetor 1997, që skicon parimet që drejojnë organizimin e kontrolleve veterinarë mbi produktet që hyjnë në Komunitet nga vendet e treta; direktivë e Këshillit 98/58/EC, 20 korrik 1998, në lidhje me mbrojtjen e kafshëve që mbahen për qëllime mbarështimi; direktivë e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit 2002/32/EC, 6 nëntor 2001, mbi kodin komunitar në lidhje me produktet mjekësore veterinarë; direktivë e Këshillit 2002/99/EC, që skicon rregullat e shëndetit të kafshëve që drejojnë prodhimin, përpunimin, shpërndarjen dhe hyrjen e produkteve me origjinë shtazore për konsum njerëzor; direktivë e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit 2003/99/EC, 17 nëntor 2003, mbi monitorimin e zoonozave dhe agjentëve zoonotikë, që ndryshon vendimin e Këshillit 90/424/EEC dhe shfuqizon direktivën e Këshillit 92/117/EEC; direktivë e Këshillit 2006/88/EC, 24 tetor 2006, mbi kërkesat shëndetësore të kafshëve të akuakulturës dhe produkteve të tyre dhe mbi parandalimin dhe kontrollin e disa sëmundjeve në kafshët e ujit; rregullore EC nr. 999/2001 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, 22 maj 2001, që skicon rregullat për parandalimin, kontrollin, dhe çrrënjosjen e disa encefalopative sfungjerore të transmetueshme; rregullore EC nr. 178/2002 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, 28 janar 2002, që skicon parimet dhe kërkesat kryesore të ligjit të ushqimit, krijon Autoritetin Evropian të Sigurisë Ushqimore dhe përcakton procedurat për çështjet e sigurisë ushqimore; rregullore EC nr. 1774/2002 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, 3 tetor 2002, që përcakton rregullat në lidhje me nënproduktet shtazore jo për konsum njerëzor; rregullore EC nr. 1831/2003 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, 22 shtator 2003, mbi aditivët për përdorim në të ushqyerin e kafshëve.

monitorimit të mbetjeve, ujërave e molusqeve bivalve. Ai është përgjegjës, gjithashtu, për kryerjen e testeve të produkteve ushqimore me origjinë shtazore në bashkëpunim me Institutin e Shëndetit Publik. ISUV-ja bashkëpunon me FAO, WHO, OIE dhe laboratorë të tjerë reference për konfirmimin e sëmundjeve të ndryshme infektive.

II.2.3 Akte të planifikuara

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë tregtinë në vend dhe të importit nga vendet e treta të embrioneve të kafshëve shtëpiake të llojit të gjedhit” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky urdhër do të transpozohet pjesërisht direktivën e Këshillit 91/68/KEE, të datës 28 janar 1991, mbi kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë tregtinë ndërkomunitare të kafshëve të deleve dhe dhive.

Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Për përcaktimin e kriterëve për planet kombëtare për të përshpejtuar çrrënjosjen e brucelozës, tuberkulozit dhe leukozës “në gjedhë” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky urdhër do të transpozohet pjesërisht direktivën 78/52/KEE të 13 dhjetorit 1977, kriteret e Komunitetit për çrrënjosjen e përshpejtuar të brucelozës, tuberkulozit dhe leukozës enzootike në bagëti.

Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve për importet e zogjve të caktuar dhe kushtet e karantinës së tyre” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të 2018. Ky urdhër do të transpozohet pjesërisht rregulloren implementuese të Komisionit (BE) nr. 139/2013, datë 7 janar 2013, që përcakton kushtet e shëndetit të kafshëve për importet e zogjve të caktuar në bashkim dhe kushtet e karantinës.

Urdhër i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Për mbrojtjen e kafshëve të përdorura për qëllime shkencore” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky urdhër do të përafrohet pjesërisht direktivën 2010/63/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të datës 22 shtator 2010, për mbrojtjen e kafshëve të përdorura për qëllime shkencore.

II.3 Politikat e fitosanitare

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet fitosanitare mbulohen nga Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural.

Strategjia është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Ligji nr. 105/2016 “Për mbrojtjen e bimëve”, u miratua nga parlamenti në datën 14.10.2016.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

Strukturat kryesore administrative përgjegjëse për politikën fitosanitare, si dhe kontrollin zyrtar përcaktohen në bazë të dispozitave të ligjit nr. 105/2016 “Për mbrojtjen e bimëve”.

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural është institucioni që zbaton politikën fitosanitare.

II.3.3 Akte të planifikuara

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullave fitosanitare të karantinës” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. Vendimi do të përafrohet pjesërisht direktivën e Këshillit 2000/29/KE, të datës 8 maj 2000, mbi masat mbrojtëse kundër futjes në komunitetin e organizmave të dëmshëm për bimët ose produktet bimore dhe kundër përhapjes së tyre brenda komunitetit. Vendimi synon të sigurojë shëndetin e bimëve dhe produkteve bimore nga parazitët.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për rregullat për përdorimin e qëndrueshëm të PPP-ve, si dhe kriteret e përshtatshmërisë për përdoruesit” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Ky vendim do të përafrohet pjesërisht direktivën 2009/128/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 21 tetorit 2009, që përcakton një kornizë për veprim të Komunitetit për të arritur përdorimin e qëndrueshëm të pesticideve.

Udhëzim mbi Rregullat për njohjen e zonave të pastra është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2019. Udhëzimi do të përafrohet në mënyrë të pjesshme Rregulloren e Komisionit (EC) nr. 690/2008, të datës 4 korrik 2008, për njohjen e zonave të mbrojtura të ekspozuara ndaj rreziqeve të veçanta të shëndetit të bimëve në komunitet

II.4 Mbarështimi zooteknik/blegtori

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet zooteknike mbulohen nga Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural. Është

miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Është miratuar ligji nr. 9426, datë 6 tetor 2005, “Për blegtorinë”. Ligji përafuron pjesërisht direktivën 2009/157/KEE të datës 30 nëntor 2009, për kafshët riprodhuese të llojit të gjedhit të pastër.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural është institucioni që zbaton politikën e mbarështimit të blegtorisë.

II.4.3 Aktet e planifikuara

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Për kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë lëvizjen dhe importimin nga vendet e treta të hekurave” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. Ky urdhër do të përafrojë pjesërisht direktivën e Këshillit 2009/156/KE të 30 nëntorit 2009, për shëndetin e kafshëve kushtet që rregullojnë lëvizjen dhe importimin nga vendet e treta të hekurave.

Urdhri i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë lëvizjen dhe importin e njëthundrakëve nga vendet e treta” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky urdhër do të përafrohet pjesërisht me Rregulloren (KE) nr. 1950/2006, të datës 13 dhjetor 2006, duke vendosur në përputhje me direktivën 2001/82/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, mbi Kodin e Komunitetit në lidhje me produktet medicinale veterinarë, një listë të substancave thelbësore për trajtimin e hekurave dhe rregulloren (BE) nr. 122/2013 1950/2006, që përcakton, në përputhje me direktivën 2001/82/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi Kodin e Komunitetit në lidhje me produktet medicinale veterinarë, një listë të substancave esenciale për trajtimin e hekurave.

II.5 Cilësia e farës dhe materiali shumëzues

II.5.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet e cilësisë së farës dhe të materialit shumëzues mbulohen nga Strategjia Ndërsektoriale për Bujqësinë dhe Zhvillimin Rural, e cila është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 29.10.2014.

Legjislacioni shqiptar për farërat dhe materialet shumëzuese përfshin:

- Ligji nr. 10416, datë 7 prill 2011, “Për mbjelljen dhe materialin për përhapjen e bimëve”, i ndryshuar, i cili përafuron pjesërisht direktivën 66/401/KEE; direktiva 66/402/KEE; direktiva 2002/54/KE; direktiva 2002/55/KE; direktiva 2002/53/KE; direktiva 2002/56/KE; direktiva 68/193/KEE; direktiva 2008/72/KEE; direktiva 92/90/KEE; dhe direktiva 98/56/KE;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 86, datë 30.1.2013, “Për përcaktimin e kërkesave për marketingun, certifikimin dhe varietetet e testimit të farave të drithërave”, i cili përafuron pjesërisht direktivën 66/402/KEE;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 87, datë 30.1.2013, “Për përcaktimin e kërkesave për marketingun, certifikimin dhe testimin e farave të bimëve foragjere, i cili përafuron pjesërisht direktivën 66/401/KEE;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 409, datë 8.5.2013 për përcaktimin e kërkesave për marketingun dhe certifikimin e materialit për përhapjen vegjetative të hardhisë, i cili përafuron pjesërisht direktivën 2005/43/KE dhe direktivën 68/193/KEE;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 332, datë 18 prill 2013, për përcaktimin e kërkesave për marketingun dhe certifikimin e farave të perimeve, pjesërisht duke e miratuar direktivën 2002/55/KE;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 530, datë 13 qershor 2013, për përcaktimin e kërkesave për marketingun dhe certifikimin e mbjelljeve dhe materialeve riprodhuese të perimeve, përveç farërave, i cili përafuron pjesërisht direktivën 2008/72/KE.

II.5.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural është institucioni që zbaton politikën e cilësisë së farës dhe materialit shumëzues.

II.5.3 Aktet e planifikuara

II.5.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.5.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për kontrollin, marrjen e mostrave dhe analizën e materialit për

përhapjen e bimëve” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht direktivën e Këshillit 2002/56/KE të datës 13 qershor 2002, mbi tregtimin e patateve të farave.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000/lekë

	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull si institucion kryesor	25381	970	0
Buxheti total për këtë kapitull nga institucionet e tjera kontribuese	0	0	0
Buxheti total për kapitull	25381	970	0

KAPITULLI 13 PESHKIMI

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e legjislacionit të Bashkimit Evropian

Acquis për peshkimin përbëhet nga rregulloret, të cilat nuk kërkojnë ndryshime në legjislacionin kombëtar. Megjithatë, kjo kërkon futjen e masave për të përgatitur administratën dhe operatorët për zbatimin e Politikës së Përbashkët të Peshkimit. Qëllimi, objektivat dhe parimet e PPP-së janë të përcaktuara në rregulloren kuadër mbi Politikën e Përbashkët të Peshkimit (Rregullorja e Këshillit (BE) nr. 1380/2013). PPP-ja ofron rregulla për ruajtjen e burimeve ujore të gjalla, kufizimin e ndikimit mjedisor të peshkimit dhe kushtet e qasjes në ujërat dhe burimet. Ai, gjithashtu, përfshin një politikë strukturore dhe rregulla specifike për menaxhimin e kapacitetit të flotës, kontrollin e aktivitetit të peshkimit dhe zbatimin e rregullave të saj. PPP-ja bazohet në këshilla të shëndosha shkencore dhe ofron një kornizë për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave të peshkimit. Masat specifike të menaxhimit për shfrytëzimin e qëndrueshëm të peshkimit në Detin Mesdhe përcaktohen në Rregulloren (EC) nr. 1967/2006 (rregullorja mesdhetare). Në lidhje me menaxhimin e resurseve dhe flotës, *acquis* përmban rregulla specifike për rregullimin e kapacitetit të peshkimit me qëllim që të kërkojë një ekuilibër midis flotës dhe rezervave, si dhe për matjen e tonazhit. Shteteve anëtare u kërkohet të mbledhin dhe të përditësojnë të dhënat lidhur me kapacitetin e peshkimit në një regjistër të veçantë të flotës së peshkimit. Inspektimi dhe kontrolli janë kryesisht përgjegjësi e shteteve anëtare që kanë nevojë të sigurojnë kapacitetet administrative për zbatim efektiv, ndërsa korniza ligjore është themeluar në nivel të BE. *Acquis* krijon ndërmjet të tjerash rregulla të hollësishme për regjistrimin dhe raportimin e kapjeve dhe funksionimin e një sistemi monitorimi satelitor të anijeve.

Rregullorja (BE) nr. 508/2014 përcakton dispozitat për Fondin Evropian të Peshkimit Detar (EMFF) dhe përcakton masat financiare për zbatimin e Politikës së Përbashkët të Peshkimit, masat përkatëse në lidhje me ligjin e detit, zhvillimin e qëndrueshëm të fushës së peshkimit dhe akuakulturës, dhe peshkimin e brendshëm, si dhe politikën e integruar detare. Për të përfituar nga fondi evropian i peshkimit detar, shtetet anëtare të BE-së duhet të miratojnë një dokument strategjik dhe një program operacional (OP). Shtetet anëtare, gjithashtu, duhet të kenë kapacitetet e nevojshme administrative dhe të kontrollit, me qëllim që të sigurojnë një zbatim të shëndoshë dhe efikas të programit operacional.

Legjislacioni i Bashkimit Evropian për politikën e tregut përcaktohet nga rregullorja nr. 1379/2013 i Parlamentit Evropian dhe i Këshillit, si dhe është i bazuar në organizatat profesionale, standardet e përbashkëta të marketingut, informacionin për konsumatorin, rregullat e konkurrencës dhe intelijenca e tregut. Përveç rregulloreve të përgjithshme të ndihmës shtetërore, *acquis* përmban rregulla specifike të ndihmës shtetërore të zbatueshme për sektorin e peshkimit dhe akuakulturës. Duke pasur parasysh kompetencën e saj ekskluzive në fushën e ruajtjes së burimeve biologjike detare, BE-ja është pjesë e një numri të marrëveshjeve dhe organizatave ndërkombëtare. Në disa raste, marrëveshjet ekzistuese të peshkimit dhe konventat me vendet e treta ose organizatat ndërkombëtare duhet të përshtaten ose të raportohen përpara anëtarësimit.

I.1.2 Kërkesat e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin kombëtar me *acquis* e BE-së.

Detyrimi nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit rrjedh nga neni 96 i MSA-së. Neni përcakton rëndësinë e identifikimit të fushave me përfitim të ndërsjellë, me interes të përbashkët me prioritetin që lidhet me *acquis* e BE-së për peshkimin, duke përfshirë respektimin e detyrimeve ndërkombëtare lidhur me rregullat e organizimit ndërkombëtar dhe rajonale të peshkimit për menaxhimin dhe ruajtjen e burimeve të peshkimit.

Shqipëria ka harmonizuar kuadrin e saj ligjor dhe dispozitat e rregulloreve kombëtare me dispozitat e Politikës së Përbashkët të Peshkimit (CFP), me qëllim që në mënyrë adekuate të përgatisë sektorin dhe administratën për përmbushjen e plotë të detyrimeve të saj në kuadër të Politikës së Përbashkët të Peshkimit.

1.2 Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria ka bërë disa përparime në kuadër të përditësimit të regjistrit të anijeve dhe miratimit të masave përgatitore për përmirësimin e statistikave të zbarkimit. Është vënë në zbatim sistemi i lëshimit të certifikatave të kapjes për produktet e peshkimit.

Me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 701, datë 12.10.2016, u miratua “Strategjia kombëtare për peshkimin dhe akuakulturën 2016–2020”. Me qëllim harmonizimin dhe menaxhimin e politikës me legjislacionin e BE-së në fushën e peshkimit dhe politikës së përbashkët të peshkimit, ky dokument planifikimi strategjik udhëhiqet nga legjislacioni përkatës i politikave të BE-së për peshkimin, veçanërisht rregullorja (BE) nr. 1380/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e 11 dhjetorit 2013, mbi politikën e përbashkët të peshkimit.

Ligji nr. 103/2016, “Për akuakulturën” u miratua duke marrë në konsideratë rregulloren nr. 1380/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 11 dhjetor 2013, mbi politikën e përbashkët të peshkimit, rregullorja (BE) 508/2014 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 15 maj 2014, mbi fondin evropian të detarisë dhe peshkimit, si dhe vendimin e Komisionit të datës 25 shkurt 2016, për ngritjen e Komitetit Shkencor, Teknik dhe Ekonomik për Peshkimin (2016/C 74/05).

Ligji nr. 80/2017, datë 4.5.2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 64/2012”, “Për peshkimin”, të ndryshuar, është miratuar. Ligji përcakton qartë rolin dhe detyrat ndërmjet inspektorëve të peshkimit, monitoruesve dhe vëzhguesve, si dhe marrëdhëniet e tyre të ndërlidhura, me qëllim të sigurimit të përputhshmërisë me rregullat e Politikës së Përbashkët të Peshkimit”.

Regjistri Kombëtar i Flotës së anijeve të peshkimit është përditësuar dy herë.

Në lidhje me marrëveshjet ndërkombëtare, Shqipëria ka vazhduar të marrë pjesë në aktivitetet e Komisionit të Përgjithshëm të Peshkimit për Mesdheun dhe është e përkushtuar për të përmbushur rekomandimet e dhëna. Përpos kësaj, Shqipëria ka përmbushur të gjitha kërkesat e rekomandimet e Komisionit Ndërkombëtar për Ruajtjen e Peshkut Ton të Atlantikut.

Në kuadër të peshkimit, Shqipëria nënshkroi deklaratën *MedFish4Ever* të Maltës, në lidhje me qëndrueshmërinë e burimeve të peshkimit në Mesdhe (një iniciativë e BE-së për të kthyer peshkimin në Mesdhe për qëndrueshmëri dhe në këtë mënyrë të ruajë rritjen ekonomike dhe vendet e punës).

1.3 Prioritetet

- Arritja e përputhjes së mëtejshme me kuadrin ligjor me rregullat e BE-së në fushën e peshkimit, akuakulturës dhe ujërat e brendshme;

- Forcimi administrativ i administratës së peshkimit, duke përfshirë shërbimet e inspektimit dhe kontrollit, si dhe grumbullimi dhe përpunimi i të dhënave të zënieve për hartimin e planeve të menaxhimit të peshkimit, si dhe raportimin në organizatat rajonale të menaxhimit të peshkimit (GFCM); rekrutimi i monitoruesve dhe vëzhguesve për të bashkëpunuar me shërbimet e peshkimit sikurse parashikuar në ndryshimet e ligjit të peshkimit, në maj 2017;

- Zbatimi i strategjisë kombëtare të zhvillimit të peshkimit;
- Mbështetje për monitorimin vjetor të gjendjes së burimeve të peshkimit për të mundësuar zbatimin e politikës së peshkimit në Shqipëri;

- Zhvillimi i mekanizmave të duhur për grumbullimin e të dhënave në nivel kombëtar, të cilat duhet të jetë plotësisht në përputhje me *acquis* të BE;

- Zbatimi dhe zhvillimi i politikave për organizimin e tregjeve të produkteve të peshkut me shumicë dhe pakicë për të arritur kontrollin e 100% të produkteve të peshkut dhe promovuar përmirësimin e cilësisë së produkteve të peshkut;

- Ringritja sistemit të monitorimit satelitor të anijeve (VMS) për monitorimin dhe kontrollin e aktivitetit të peshkimit nga anijet me gjatësi mbi 12 m brenda 6-mujorit të parë të 2018 me fonde të buxhetit të shtetit;

- Zgjerimi i mëtejshëm i porteve të peshkimit ekzistuese, ndërtimin shkallëve për riparimin e anijeve dhe ndërtimin e bankinave për anijet e peshkimit në Vlorë, Sarandë dhe Shëngjinit, në mënyrë që të rritet gatishmërinë e treguesve teknikë për flotën e peshkimit detar;

- Mbështetje për dhënien e kredive të buta për operatorët e peshkimit, me qëllim riparimin dhe modernizimin e anijeve të tyre të peshkimit.

- Rritja e nivelit të përpunimit industrial të produkteve të peshkimit dhe të akuakulturës, përmirësimin e marketingut të tyre përmes rritjes së cilësisë dhe sigurisë; ndërmarrja e hapave për të siguruar menaxhimin e duhur të burimeve peshkore, duke përfshirë shpërndarjen e burimeve të nevojshme në këtë fushë, duke ndërmarrë veprimet e duhura zbatuese, duke zhvilluar një sistem të përshtatshëm të mbledhjes së të dhënave, duke siguruar rregullimin e kapaciteteve të flotës së peshkimit për mundësitë e peshkimit me objektiv arritjen e një balance të qëndrueshme midis tyre dhe mbledhjen e statistikave të sakta të zënies së peshkut;

- Forcimi i kapaciteteve të inspektimit, kontrollit, monitorimit dhe mbikëqyrjes.

II.1 Peshkimi dhe akuakultura

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet e peshkimit dhe akuakulturës mbulohen nga Strategjia Kombëtare për Peshkimin dhe Akuakulturën 2018–2020.

Ligji nr. 80/2017, datë 4.5.2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 64/2012, “Për peshkimin”, i ndryshuar, përafrohet pjesërisht me legjislacionin e mëposhtëm të BE-së:

- Rregullorja e Këshillit (KE) nr. 1224/2009, e datës 20 nëntor 2009. për krijimin e një sistemi kontrolli të komunitetit, për të siguruar përputhjen me rregullat e politikës së përbashkët të peshkimit, duke ndryshuar rregulloret (KE) nr. 847/96, (KE) Nr. 2371/2002, (KE) nr. 811/2004, (KE) nr. 768/2005, (KE) nr. 2115/2005, (KE) nr. 2166/2005, (KE) nr. 388/2006, (KE) nr. 509/2007, (KE) Nr. 1342/2008 dhe shfuqizimin e Rregulloreve (KEE) nr. 2847/93, (KE) Nr. 1627/94 dhe (KE) nr. 676/2007, (KE) nr. 1098/2007, nr. 1966/2006;

- Rregullore nr. 1380/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 11 dhjetor 2013, mbi Politikën e Përbashkët të Peshkimit, duke ndryshuar Rregulloret e Këshillit (KE) nr. 1954/2003 dhe (KE) nr. 1224/2009 dhe duke shfuqizuar Rregulloret e Këshillit (KE) nr. 2371/2002 dhe (KE) nr. 639/2004 dhe vendimit të Këshillit 2004/585/EC;

- Rregullorja (BE) 2015/2102 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 28 tetor 2015, për ndryshimin e rregullores (BE) nr. 1343/2011, për disa dispozita për peshkim në GFCM (Komisioni i Përgjithshëm i Peshkimit për Mesdheun);

- Vendimi Zbatues i Komisionit (BE) 2016/1251, i datës 12 korrik 2016, që miraton një program shumëvjeçar të bashkimit për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave në sektorët e peshkimit dhe akuakulturës për periudhën 2017–2019

Ligji 103/2016, “Për akuakulturën” është pjesërisht i përafëruar me legjislacionin e mëposhtëm të BE-së:

- Rregullorja nr. 1380/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 11 dhjetor 2013, mbi Politikën e Përbashkët të Peshkimit, që ndryshon Rregulloret e Këshillit (KE) nr. 1954/2003 dhe (KE) nr. 1224/2009 dhe shfuqizon rregulloret e Këshillit (EC) nr. 2371/2002 dhe (EC) nr. 639/2004 dhe vendimit të Këshillit 2004/585/EC;

- Rregulloren e Këshillit (BE) nr. 199/2008 të Këshillit, e datës 25 shkurt 2008, lidhur me krijimin e një kornize të Komunitetit për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave në sektorin e peshkimit dhe mbështetjen për këshilla shkencore në lidhje me politikën e përbashkët të peshkimit.

- Rregulloren (BE) nr. 508/2014 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 15 maj 2014, mbi fondin evropian të detarisë dhe të peshkimit dhe shfuqizimin e Rregulloreve të Këshillit (KE) nr. 2328/2003, (EC) nr. 861/2006, (KE) nr. 1198/2006 dhe (KE) nr. 791/2007 dhe rregullorja (EU) nr. 1255/2011 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Në zbatim të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 512, datë 13.9.2017, “Për përcaktimin e fushës së përgjegjësisë shtetërore të Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural”, strukturat kryesore administrative përgjegjëse për peshkimin dhe akuakulturën janë si në vijim:

- Sektori i politikave dhe i strategjive të peshkimit dhe akuakulturës, nën Drejtorinë e Politikave dhe Strategjisë së Bujqësisë, Sigurisë Ushqimore dhe Zhvillimit Rural;

- Sektori i programeve të peshkimit dhe të akuakulturës, nën Drejtorinë e Programeve të Bujqësisë,

Sigurisë Ushqimore dhe Zhvillimit Rural;

- Sektori i politikave dhe strategjive të peshkimit dhe akuakulturës është përgjegjës për përcaktimin e vizionit të përgjithshëm për zhvillimin e sektorëve të peshkimit dhe akuakulturës, duke përcaktuar objektivat dhe përparësitë në secilën nga fushat në përputhshmëri edhe me politikën e përbashkët të peshkimit (PPP) të BE-së, të organizmave rajonalë dhe ndërkombëtarë, ku vendi ynë aderohet dhe kontribuon (GFCM dhe ICCAT). Gjithashtu, sektori harton objektivat, strategjitë dhe politikat specifike të peshkimit detar, peshkimit në ujëra të brendshme dhe akuakulturës, së bashku me indikatorët matës të realizimit të tyre në kohë dhe volume etj.;

- Sektori i programeve të zhvillimit në fushën e peshkimit dhe akuakulturës mbulon funksione rregullatore në lidhje me peshkimin dhe akuakulturën në Shqipëri. Ky sektor harton dhe propozon plane afatshkurtra, afatmesme dhe afatgjata të menaxhimit, zhvillimit dhe bashkëmenaxhimit të peshkimit detar dhe në ujëra të brendshme e akuakulturën, në përputhje me politikat dhe strategjinë e zhvillimit të këtij sektori.

II.1.3 Akte të planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Amendimi i ligjit nr. 64/2012, “Për peshkimin”, “Për organizimin e tregjeve të prodhimeve të peshkimit dhe akuakulturës” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018, duke përafshuar në mënyrë të pjesshme rregulloren (BE) nr. 1379/2013 të (KE) nr. 1184/2006 dhe (KE) nr. 1224/2009 dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (KE) nr. 104 / 2000.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për disa ndryshime në VKM-në nr. 301, datë 10.4.2013”, “Për përcaktimin e rregullave për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave në sektorin e peshkimit dhe mbështetjen për këshilla shkencore në Strategjinë Kombëtare të Peshimit” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht vendimin zbatues të Komisionit (BE) 2016/1251 të 12 korrikut 2016. Miratimi i një programi shumëvjeçar të Unionit për mbledhjen, menaxhimin dhe përdorimin e të dhënave në peshkimin dhe sektorët e akuakulturës për periudhën 201–2019.

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për disa ndryshime në VKM-në nr. 407, datë 3.5.2013, “Për përcaktimin e një regjimi kontrolli për të garantuar respektimin e rregullave të politikave menaxhuese në peshkim” (sistemi pikëzimit) është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. Ky vendim do të përafrojë në mënyrë të pjesshme rregulloren zbatuese të Komisionit nr. 404/2011 të 8 prillit 2011, që përcakton rregullat e detajuara për zbatimin e Rregullores së Këshillit (EC) nr. 1224/2009, për krijimin e një sistemi kontrolli të Komunitetit për të siguruar pajtueshmërinë me rregullat e Politikës së Përbashkët të Peshkimit.

Vendimi i Këshillit të Ministrave “Procedurat për shitjen e parë të produkteve të peshkimit dhe organizimin e tregjeve të produkteve të peshkimit dhe akuakulturës” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Ky vendim do të përafrojë pjesërisht rregulloren implementuese të Komisionit (BE) 1418/2013, të datës 17 dhjetor 2013, në lidhje me planet e prodhimit dhe të marketingut ,në përputhje me rregulloren (EU) nr. 1379/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi organizimin e përbashkët të tregjeve në produktet e peshkimit dhe akuakulturës. Vendimi synon të formalizojë më tej sektorin e peshkimit dhe në veçanti tregjet e produkteve të peshkimit.

Rregullorja “Procedurat për shitjen e parë të produkteve të peshkimit dhe organizimin e tregjeve të produkteve të peshkimit dhe akuakulturës” është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Kjo rregullore do të përafrojë pjesërisht rekomandimin e Komisionit Evropian, të datës 3 mars 2014, për krijimin dhe zbatimin e rregullores nr. 1379/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, për organizimin e përbashkët të tregjeve në produktet e peshkimit dhe akuakulturës.

Rregullore dhe planmenaxhimi është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2019 dhe do të përafrojë pjesërisht rregulloren e Këshillit (KE) nr. 1100/2007, të datës 18 shtator 2007, që përcakton masat për rimëkëmbjen e stokut të ngjales evropiane.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000/lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull si institucion kryesor	20000	1553	0
Buxheti total për këtë kapitull nga institucionet e tjera kontribuese	0	0	0
Buxheti total për kapitull	20000	1553	0

KAPITULLI 14 TRANSPORTI

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të Bashkimit Evropian

Politika e BE-së në sektorin e transporti ka për qëllim lëvizjen e qëndrueshme, duke kombinuar konkurrueshmërinë e Evropës me mirëqenien e qytetarëve të saj dhe duke kontribuar kështu në një siguri rrugore më të madhe, siguri dhe të drejta të zgjeruara. Ky është një komponent thelbësor i strategjisë “Evropa 2020” dhe kontribuon në kohezionin social dhe territorial të BE-së. Objektivat e politikës së transportit të BE-së janë: të përmirësojë funksionimin e tregut të brendshëm, duke promovuar një sistem transporti të sigurt, konkurrues, me përdorim eficient të resurseve, në përputhje me kërkesat mjedisore, lehtësisht të përdorshëm nga përdoruesit dhe efektivisht të integruar, duke ofruar një nivel të lartë të mobilitetit të qëndrueshëm në të gjithë Bashkimin Evropian, mbrojtjen e mjedisit, promovimin e standardeve të punës dhe të kualifikimeve për sektorin dhe mbrojtjen e sigurisë së qytetarëve. Politika e qëndrueshme e transportit të BE-së kërkon një sistem transporti të integruar, ndërveprues dhe të ndërlidhur për të plotësuar nevojat ekonomike, sociale dhe mjedisore të shoqërisë.

Politika e transportit rregullohet nga titulli VI, nenet 90–100 të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (TFEU). Një pjesë e rëndësishme e *acquis* përbëhet nga legjislacioni i detyrueshëm dhe i zbatueshëm direkt në formën e rregulloreve dhe vendimeve. Pjesa tjetër e legjislacionit në këtë kapitull përbëhet kryesisht nga direktiva që duhet të transpozohen në sistemin ligjor të vendit.

Acquis në këtë kapitull mbulon transportin rrugor, transportin hekurudhor, transportin ujor të brendshëm, transportin e kombinuar, aviacionin, transportin detar dhe navigimin satelitor.

Pjesë të *acquis* në këtë kapitull mbulohen nga Marrëveshja e Hapësirës së Përbashkët Evropiane të Aviacionit (EECA), veçanërisht nëpërmjet shtojcës I.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Kërkesat e MSA-së në sektorin e transportit përfshihen në disa nene. Neni 106 “Transporti” parashikon që palët, d.m.th., Shqipëria dhe Bashkimi Evropian do të përqendrohen në fushat prioritare që lidhen me *acquis* e BE-së, me qëllim ristrukturimin dhe modernizimin e mënyrave të transportit shqiptar, përmirësimin e lëvizjes së lirë të udhëtarëve dhe mallrave, lehtësimin e aksesit në tregun dhe infrastrukturën e transportit, duke mbështetur zhvillimin e infrastrukturave multimodale dhe lidhjen me rrjetet kryesore trans-evropiane dhe arritjen e standardeve operative të krahasueshme me ato të Bashkimit Evropian.

Neni 59 i MSA-së në lidhje me protokollin 5, “Për transportin tokësor” përcakton detyrimet e palëve në lidhje me ofrimin e shërbimeve të transportit midis Komunitetit dhe Shqipërisë. Neni 59 parashikon se palët do të sigurojnë trafikun rrugor transit të pakufizuar bazuar në zbatimin efektiv të parimit të mosdiskriminimit. Në transportin detar, palët do të aplikojnë në mënyrë efektive parimin e aksesit të pakufizuar në treg dhe trafik në baza komerciale pa hyrë në marrëveshje për ndarjen e mallrave me shtetet e treta, duke eliminuar të gjitha masat e njëanshme dhe pengesat administrative, teknike dhe të tjera që mund të pengojnë aksesin në transportin detar dhe garantimin e trajtimit kombëtar ndaj anijeve të palës tjetër. Në transportin ajror, palët do të bien dakord mbi kushtet e aksesit të ndërsjellë në tregun e transportit ajror.

Neni 70 dhe neni 59(6) përcaktojnë se Shqipëria do të përafrojë gradualisht legjislacionin e saj me *acquis* të BE-së, me qëllim përmirësimin e sistemit të transportit dhe shërbimeve të transportit.

I.2 Situata aktuale

Në përgjithësi, në fushën e politikës së transportit është arritur njëfarë niveli përgatitjeje. Një farë përparimi u bë edhe gjatë vitit 2017, me miratimin e Strategjisë së Transportit dhe Kodit të ri Hekurudhor.

Ligji nr. 8/2018, datë 26. 2.2018, “Për ratifikimin e traktatit që themelon komunitetin e transportit” u miratua nga Parlamenti Shqiptar. Ngritja e Komunitetit të Transportit do të përmirësojë sektorin e

transportit në të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe shtrirjen e lidhjen e tij me rrjetin e transportit të BE-së. Traktati parashikon përafrimin e mëtejshëm të legjislacioneve kombëtare me *acquis* e BE-së.

Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020, miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016, “Për miratimin e strategjisë së sektorit të transportit dhe planit të veprimit 2016–2020” është duke u zbatuar. Është përgatitur raporti i parë i monitorimit të Strategjisë së Sektorit të Transportit.

Shqipëria duhet të rishikojë Planin Kombëtar të Transportit Shqiptar (ANTP3) në përputhje me Strategjinë e Transportit. Puna për rishikimin e ANTP3 ka filluar tashmë.

Në transportin rrugor janë nxjerrë dy udhëzime të ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës për kushtet që duhen përmbushur për të punuar si operator i transportit rrugor dhe për sistemet inteligjente të transportit. Por, mirëmbajtja e aseteve rrugore duhet të përmirësohet dhe legjislacioni të përafrohet më tej, veçanërisht në lidhje me inspektimet e automjeteve komerciale, sistemet e menaxhimit të trafikut dhe sigurinë rrugore.

Kodi i ri Hekurudhor u miratua. Megjithatë, duhet të miratohet edhe legjislacioni zbatues i këtij Kodi. Përgatitja e legjislacionit zbatues ka filluar dhe ky legjislacion është planifikuar të miratohet në vitin 2018.

Në transportin ajror, faza I e marrëveshjes shumëpalëshe kalimtare mbi themelimin e hapësirës së përbashkët evropiane të aviacionit (ECAA), po zbatohet, në përputhje me kushtet e përcaktuara në Protokollin I të kësaj Marrëveshjeje. Shqipëria po përgatitet për vizitën përfundimtare të vlerësimit, me qëllim verifikimin e plotësimit të kërkesave të fazës 1 të ECAA-së. Vizita pritet të bëhet gjatë vitit 2018. Projektligji “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”, i cili është një tekst i konsoliduar i ligjit aktual, duke përfshirë ndryshimet në përputhje me *acquis* të BE-së është përgatitur. Megjithatë, në menaxhimin e trafikut ajror, duhet të garantohet përputhshmëria me kërkesat e fazës së parë transitore të qiellit të vetëm evropian, sepse përdorimi funksional i hapësirës ajrore ende nuk është në zbatim.

I.3 Prioritetet

Transporti rrugor

Legjislacioni rrugor do të përafrohet më tej me *acquis* të BE-së, siç rekomandohet nga Komisioni Evropian dhe në përputhje me Strategjinë e Sektorit të Transportit që parashikon përafrimin e legjislacionit si veprimi prioritar 1 në transportin rrugor. Për këtë qëllim do të synohet përafrimi i plotë me rregulloret 1071/2009/EC, 1072/2009/EC dhe 1073/2009/EC. Qëllimi do të jetë përmirësimi i rregullave për pranimin në tregun e transportit të mallrave dhe pasagjerëve, si dhe kriteret për licencimin/autorizimin/certifikimin në transportin rrugor.

Komisioni ka rekomanduar që Shqipëria t'i kushtojë vëmendje mirëmbajtjes së rrugëve. Kjo është vërejtur edhe në Strategjinë e Transportit Shqiptar, pasi vetëm 25% e fondeve të nevojshme për mirëmbajtjen e rrugëve alokohen nga buxheti i shtetit. Strategjia e transportit përfshin si veprimi prioritar 4 në transportin rrugor rritjen e fondeve për mirëmbajtjen e rrugëve. Për këtë arsye, do të përdoren partneritetet publike-private për të rritur financimin dhe për të përmirësuar efikasitetin e mirëmbajtjes së rrugëve, para së gjithash për mirëmbajtjen dhe funksionimin e akseve kryesore rrugore, siç janë rrugët Milot–Morinë, Tiranë–Elbasan dhe Rruga e Arbrit.

Gjithashtu, do të synohet përmirësimi i sigurisë rrugore. Ky objektivi është në përputhje me rekomandimet e shërbimeve të KE-së dhe Strategjinë Kombëtare të Sigurisë Rrugore 2011–2020 të miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 125, datë 23.2.2011, “Për zbatimin e objektivave për përmirësimin e sigurisë rrugore”. Strategjia Kombëtare e Sigurisë Rrugore përcakton se Shqipëria synon të zvogëlojë viktimat e trafikut rrugor në 250 viktimë në vit, nga 378 viktimë në vitin 2009. Reduktimi i pikave të zeza është parashikuar, gjithashtu, në Strategjinë Kombëtare të Transportit si veprimi prioritar 4 në transportin rrugor.

Transporti hekurudhor

Në sektorin hekurudhor, gjatë vitit 2018 do të synohet hartimi dhe miratimi i legjislacionit zbatues të ligjit nr. 142/2016, datë 22.12.2016, “Kodi Hekurudhor i Republikës së Shqipërisë”. Miratimi i legjislacionit zbatues do të bëjë të mundur ngritjen e strukturave administrative hekurudhore siç kërkohet nga *acquis* të BE-së. Objektivi është në përputhje me rekomandimin e raportit të KE-së për Shqipërinë të vitit 2016 dhe raportin e vitit 2018 dhe konkluzionet operative të nënkomitetit BE-Shqipëri për Transportin, Energjinë, Mjedisin dhe Zhvillimin Rajonal për vitin 2018. Përveç kësaj, Strategjia e sektorit të transportit shqiptar dhe plani i saj i veprimit 2016–2020 parashikojnë përafrimin e legjislacionit shqiptar me *acquis* të BE-së, ngritjen e strukturave administrative dhe përmirësimin e mirëmbajtjes hekurudhore. Këto qëllime janë parashikuar në këtë Strategji si veprimet prioritare 1, 2 dhe 3 në transportin hekurudhor.

Objektivi përfshin ngritjen e strukturave të mëposhtme administrative (siç parashihet në Veprimin Prioritar 3 të Strategjisë Kombëtare të Transportit):

- Menaxheri i infrastrukturës;
- Ndërmarrjet hekurudhore;
- Autoriteti i sigurisë hekurudhore;
- Autoriteti i licencimit;
- Autoriteti rregullator i tregut hekurudhor;
- Autoriteti Kombëtar i Hekurudhave për Hetimin e Incidenteve dhe Aksidenteve.

Transporti detar

Në transportin detar, BE-ja rekomandoi që Shqipëria të bëhet pjesë e Memorandumit të Mirëkuptimit të Parisit për kontrollin shtetëror të porteve. Për këtë qëllim, Strategjia Kombëtare e Transportit parashikon përafrimin e mëtejshëm të legjislacionit dhe rritjen e kapaciteteve administrative, përkatësisht si objektivat 1.1 dhe 1.2 në sektorin e transportit detar.

Si pjesë e procesit të përafrimit, do të miratohet një projektligj plotësisht në përputhje me direktivën 2009/18/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 23 prillit 2009, që vendos parimet themelore që rregullojnë hetimin e aksidenteve në sektorin e transportit detar, duke ndryshuar direktivën e Këshillit 1999/35/EC dhe direktivën 2002/59/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit.

Përforcimi i mëtejshëm i sigurisë dhe i kontrollit detar do të arrihet përmes miratimit të një projektvendimi të Këshillit të Ministrave për miratimin e rregullores për sistemin e monitorimit të trafikut dhe sistemit të informacionit të anijeve (VTMIS), i cili do të përafrohet plotësisht me *acquis* të BE-së. Miratimi i këtij vendimi do të jetë në përputhje me rekomandimin e Komisionit Evropian për transportin detar. Strategjia Kombëtare e Transportit, gjithashtu, parasheh ngritjen e VTMIS-së në Shqipëri, si veprimi prioritar 5 në transportin detar.

Përafrimi i legjislacionit do të shoqërohet me forcimin e përgjithshëm të kapaciteteve administrative, në përputhje me veprimin prioritar 3 në transportin detar të Strategjisë Kombëtare të Transportit. Kjo do të adresojë rekomandimet e KE-së për të përmirësuar kontrollin shtetëror të flamurit për anijet me flamurin e Shqipërisë dhe kontrollin shtetëror portual, me qëllim që të reduktohet më tej shkalla e ndalimit të anijeve shqiptare.

Përveç kësaj, Shqipëria synon të ratifikojë ndryshimet e Manilës në Konventën Ndërkombëtare mbi Standardet e Trajnimit, Certifikimit dhe Kujdesit për Detarët (*STCW - Manila Amendments*).

Transport ajror

Në transportin ajror, Shqipëria synon të përafrojë më tej legjislacionin e saj me *acquis* të BE-së. Objektivi është në përputhje me rekomandimin e përgjithshëm të Komisionit Evropian në sektorin e transportit. Ky objektivi është parashikuar në Strategjinë Kombëtare të Transportit si veprimi prioritar 5 në transportin ajror. Për këtë qëllim, do të miratohet Kodi i Transportit Ajror, me qëllim përmirësimin e përafrimit të legjislacionit.

Përafrimi i legjislacionit do të mundësojë përfshirjen e shpejtë të Shqipërisë me të drejta të plota në “Hapësirën e përbashkët evropiane të aviacionit”, si dhe në iniciativën evropiane “Qielli i vetëm evropian”. Shqipëria duhet të marrë masa për të zbatuar përdorimin funksional të hapësirës ajrore.

Përafrimi i legjislacionit do të shoqërohet me forcimin e kapaciteteve administrative.

II.1 Transporti rrugor

II.1.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor i politikave në sektorin e transportit është Strategjia e sektorit të transportit dhe plani i saj i veprimit 2016–2020 i miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016, “Për miratimin e strategjisë së sektorit të transportit dhe planit të veprimit 2016–2020”. Objektivi i përgjithshëm i Strategjisë kombëtare të transportit dhe planit të veprimit 2016–2020 është: i) të zhvillojë më tej sistemin kombëtar të transportit të Shqipërisë; dhe ii) përmirësojë ndjeshëm ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij me sistemin e transportit ndërkombëtar dhe evropian dhe rajonin.

Strategjia dhe plani i veprimit janë në përputhje të plotë me vizionin strategjik të qeverisë shqiptare dhe me konceptet kryesore të Politikës Evropiane të Transportit. Ajo parashikon zhvillimin e një sistemi transporti efikas, të qëndrueshëm dhe ekologjik, i aftë për të mbështetur objektivat kryesorë të zhvillimit ekonomik dhe social të Shqipërisë dhe integrimin e ardhshëm të vendit në Bashkimin Evropian.

10 veprimet prioritare në transportin rrugor të identifikuar për periudhën 5-vjeçare janë thellësisht të ndërlydhura dhe marrin parasysh rekomandimet e Komisionit Evropian dhe prioritetet e pranimit në BE.

Është përgatitur raporti i parë i monitorimit të Strategjisë së sektorit të transportit.

Është duke u përgatitur Plani Kombëtar i Transportit (ANTP3).

Legjislacioni në transportin rrugor përfshin një numër aktesh të përafruara me *acquis* të BE-së.

Ligji nr. 8378, datë 22.7.1998, “Kodi Rrugor i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar, është pjesërisht i përafruar me rregulloren (EU) nr. 165/2014 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 4 shkurt 2014, mbi tahografin në transportin rrugor, që shfuqizon Rregulloren e Këshillit (EEC) nr. 3821/85, mbi pajisjet e regjistrimit në transportin rrugor dhe ndryshon rregulloren (EC) nr. 561/2006 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për harmonizimin e disa rregullave sociale në lidhje me transportin rrugor. Të gjitha aktet zbatuese të ligjit nr. 8378, datë 22.7.1998, janë miratuar tashmë.

Përveç kësaj, vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 153, datë 7.4.2000, “Për miratimin e rregullores për zbatimin e Kodit Rrugor” është i përafruar plotësisht me direktivën 2006/126/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 20 dhjetor 2006 mbi patentat.

Për sa u përket mallrave të rrezikshme, është miratuar ligji nr. 118/2012, datë 13.12.2012, “Për transportin e mallrave të rrezikshme”, pjesërisht i harmonizuar me:

- Direktivën 2008/68/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e 24 shtatorit 2008, mbi transportin tokësor të mallrave të rrezikshme;

- Direktivën e Këshillit 95/50/EC të 6 tetorit 1995, mbi procedurat uniforme për kontrollin e transportit të mallrave të rrezikshme në rrugë;

- Direktivën 2010/35/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 16 qershorit 2010, mbi pajisjet nën presion të transportueshme dhe shfuqizimin e direktivave të Këshillit 76/767/EEC, 84/525/EEC, 84/526/EEC, 84/527/EEC dhe 1999/36/EC.

Për sa i përket aksesit në tregun rrugor, ligji nr. 8308, datë 18.3.1998, “Për transportin rrugor”, i ndryshuar së fundmi, nga ligji nr. 10/2016, datë 11.2.2016, është pjesërisht i përafruar me:

- Rregulloren (EC) nr. 1071/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 21 tetor 2009, që përcakton rregullat e përbashkëta në lidhje me kushtet që duhet të respektohen për t'u pranuar në profesionin e operatorit të transportit rrugor dhe shfuqizimin e Direktivës së Këshillit 96/26/EC;

- Rregulloren (KE) nr. 1072/2009, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 21 tetor 2009, mbi rregullat e përbashkëta për aksesin në tregun ndërkombëtar të transportit rrugor;

- Direktivën 2006/22/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 15 mars 2006, mbi kushtet minimale për zbatimin e Rregullores të Këshillit (EEC) nr. 3820/85 dhe (EEC) nr. 3821/85 lidhur me legjislacionin shoqëror në lidhje me aktivitetet në transportin rrugor dhe shfuqizimin e direktivës së Këshillit 88/599/EEC;

- Direktivën 2010/40/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 7 korrik 2010, mbi kornizën për vendosjen e sistemeve inteligjente të transportit në fushën e transportit rrugor dhe për ndërlidhjen me mënyrat e tjera të transportit;

dhe në përputhje të plotë me direktivën 2003/59/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 15 korrik 2003, mbi kualifikimin fillestar dhe trajnimin periodik të drejtuesve të automjeteve të caktuara rrugore për transportin e mallrave ose udhëtarëve, duke ndryshuar Rregulloren e Këshillit (KEE) nr. 3820/85 dhe Direktivës së Këshillit 91/439/EEC dhe shfuqizimin e direktivës së Këshillit 76/914/EEC.

Politikat në sigurinë rrugore janë përcaktuar në Strategjinë Kombëtare të Sigurisë Rrugore 2011–2020, të miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 125, datë 23.2.2011, “Për zbatimin e objektivave për përmirësimin e sigurisë rrugore”. Sipas këtij dokumenti, baza e vitit 2009 ishte 378 viktima. Objektivi 2020 është 250 vdekje në vit.

Kuadri ligjor në sigurinë rrugore është i përafruar me *acquis* të BE-së. Urdhri i ministrit të Punëve Publike dhe Infrastrukturës nr. 2, datë 11.2.2010, “Për inspektimin teknik të mjeteve rrugore”, është përafruar plotësisht me direktivën 2009/40/EC e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 6 maj 2009, për testet e automjeteve dhe rimorkiot e tyre.

Direktiva 2006/126/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 20 dhjetor 2006, mbi patentat, është përafruar plotësisht me miratimin e tri akteve ligjore shqiptare:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 940, datë 18.11.2015, “Për disa ndryshime në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 153 datë 7.4.2000, “Për miratimin e Rregullores për zbatimin e Kodit Rrugor””;

- Udhëzimi i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 241/3, datë 19.2.2016, “Mbi karakteristikat e materialit, elementet e sigurisë, elementet grafike dhe mënyrën e plotësimit të leje- drejtimit të ri të mjeteve rrugore”;

- Udhëzimi i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 682/4, datë 1.4.2016, “Për aktivitetin e autoshkollave, pajisjen e kandidatëve me leje drejtimi, kualifikimin e instruktorëve të autoshkollave dhe

specialistëve të Drejtorisë së Përgjithshme të Shërbimeve të Transportit Rrugor (DPSHTRR)”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Autoriteti Rrugor Shqiptar;
- Instituti i Transportit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor;
- Ministria e Brendshme/Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit.

II.1.3 Aktivitetet e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Rishikimi i Planit Kombëtar të Transportit Shqiptar (ANTP3) po përgatitet nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës dhe Instituti i Transportit. Hartimi i ANTP3 mbështetet nga Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri, me një fond prej 450,000 eurosh. Objektivi i përgjithshëm i ANTP3 do të jetë rritja e zhvillimit ekonomik dhe social e udhëhequr nga një sektor transporti eficient në një kuadër politikash gjithëpërfshirëse. ANTP3 do të shërbejë si instrument kryesor për planifikimin e transportit në Shqipëri, në përputhje me Strategjinë Kombëtare të Transportit dhe Planin e saj të veprimit 2016–2020 dhe, duke synuar forcimin e kapaciteteve të planifikimit, zbatimit dhe monitorimit të ministrisë përgjegjëse për transportin dhe infrastrukturën dhe Institutit të Transportit.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa ligjore të planifikuara për periudhën 2018–2020.

II.1.3.2 Aktivitete të tjera të planifikuara

Projektligji, “Për ratifikimin e traktatit të komunitetit të transportit” do të miratohet nga Parlamenti Shqiptar. Traktati i Komunitetit të Transportit synon të rrisë përpjekjet e vendeve të Ballkanit Perëndimor drejt standardeve të BE-së. Në veçanti, traktati parashikon listën e akteve të BE-së që duhet të transpozohen në legjislacionin kombëtar. Miratimi i projektligjit parashikohet në tremujorin e parë të vitit 2018. Miratimi i projektligjit është në përputhje me synimin e përgjithshëm të Strategjisë Kombëtare të Transportit.

II.2 Transporti hekurudhor

II.2.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor i politikave në sektorin e transportit është Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020, i miratuar, me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016, “Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020”. Objektivi i përgjithshëm i Strategjisë Kombëtare të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020 është: i) të zhvillojë më tej sistemin kombëtar të transportit të Shqipërisë; dhe ii) të përmirësojë ndjeshëm ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij me sistemin e transportit ndërkombëtar dhe evropian dhe rajonin.

Strategjia dhe plani i veprimit janë në përputhje të plotë me vizionin strategjik të qeverisë shqiptare dhe me konceptet kryesore të Politikës Evropiane të Transportit. Ajo parashikon zhvillimin e një sistemi transporti efikas, të qëndrueshëm dhe ekologjik, të aftë për të mbështetur objektivat kryesorë të zhvillimit ekonomik dhe social të Shqipërisë dhe integrimin e ardhshëm të vendit në Bashkimin Evropian.

Shtatë veprimet prioritare në transportin hekurudhor të identifikuar për periudhën 5-vjeçare janë thellësisht të ndërlidhura dhe marrin parasysh rekomandimet e Komisionit Evropian dhe prioritetet e pranimi në BE.

Është përgatitur raporti i parë i monitorimit të Strategjisë së Sektorit të Transportit.

Është duke u përgatitur Plani Kombëtar i Transportit (ANTP3).

Legjislacioni në transportin hekurudhor po përmirësohet në mënyrë që të përafrohet me *acquis* të BE-së.

Ligji nr. 142/2016, datë 22.12.2016, “Kodi Hekurudhor i Republikës së Shqipërisë”, u miratua nga Kuvendi i Shqipërisë. Kodi i ri hekurudhor është përafëruar pjesërisht me:

- Direktivën 2012/34/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 21 nëntor 2012 për krijimin e një zone të vetme hekurudhore evropiane;
- Direktivën (EU) 2016/798 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 11 maj 2016, për sigurinë hekurudhore;
- Direktivën (EU) 2016/797 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 11 maj 2016, mbi ndërveprimin e sistemit hekurudhor brenda Bashkimit Evropian;
- Direktivën 2007/59/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 23 tetor 2007, mbi

certifikimin e drejtuesve të trenave që drejtojnë lokomotivat dhe trenat në sistemin hekurudhor në Komunitet;

- Rregulloren (EU) 2016/796 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 11 maj 2016 mbi Agjencinë e Bashkimit Evropian për Hekurudhat dhe shfuqizimin e Rregullores (KE) Nr 881/2004;

- Rregulloren (EC) 1370/2007 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 23 tetorit 2007 mbi shërbimet e transportit publik të udhëtarëve me rrugë hekurudhore dhe rrugore dhe shfuqizimin e Rregulloreve të Këshillit (EEC) Nr. 1191/69 dhe 1107/70;

- Rregulloren (KE) Nr 1371/2007 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 23 tetor 2007 mbi të drejtat dhe detyrimet e udhëtarëve hekurudhorë.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Instituti i Transportit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Hekurudhave;
- Departamenti i Inspektimit Hekurudhor.

II.2.3 Aktivitetet e planifikuara

II. 2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018 – 2020

Rishikimi i Planit Kombëtar të Transportit Shqiptar (ANTP3) po përgatitet nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës dhe Instituti i Transportit. Hartimi i ANTP3 mbështetet nga Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri me një fond prej 450,000 eurosh. Objektivi i përgjithshëm i ANTP3 do të jetë rritja e zhvillimit ekonomik dhe social e udhëhequr nga një sektor transporti eficient në një kuadër politikash gjithëpërfshirëse. ANTP3 do të shërbejë si instrument kryesor për planifikimin e transportit në Shqipëri, në përputhje me Strategjinë Kombëtare të Transportit dhe Planin e saj të Veprimit 2016–2020 dhe duke synuar forcimin e kapaciteteve të planifikimit, zbatimit dhe monitorimit të ministrisë përgjegjëse për transportin dhe infrastrukturën dhe Institutit të Transportit.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Për zbatimin e Kodit Hekurudhor do të miratohen aktet e mëposhtme ligjore:

- Projektligji për administratorin e infrastrukturës hekurudhore, i cili do të përafrohet plotësisht me direktivën 2012/34/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 21 nëntor 2012 për krijimin e një zone të vetme hekurudhore evropiane. Projektligji synon të ndajë administratorin e hekurudhës nga operacionet, siç kërkohet nga *acquis* të BE-së. Projektligji do të garantojë pavarësinë e administratorit të hekurudhës;

- Projektligji për sipërmarrësit hekurudhorë, i cili do të përafrojë pjesërisht Rregulloren Zbatuese të Komisionit (BE) nr. 869/2014, të datës 11 gusht 2014, mbi shërbimet e reja të udhëtarëve hekurudhorë. Projektligji synon të ndajë menaxhimin hekurudhor nga operacionet që përcaktojnë rregullat mbi funksionimin e ndërmarrjeve hekurudhore;

- Projektligji për Autoritetin Rregullator të Hekurudhave, i cili do të përafrojë pjesërisht Rregulloren Zbatuese të Komisionit (BE) 2015/10 të 6 janarit 2015 mbi kriteret për aplikantët për kapacitetin e infrastrukturës hekurudhore dhe shfuqizimin e rregullores zbatuese (BE) nr. 870/2014;

- Projektligji për autoritetin licencues hekurudhor, i cili do të përafrojë pjesërisht Rregulloren Zbatuese të Komisionit (BE) 2015/171, të datës 4 shkurt 2015, për disa aspekte të procedurës së licencimit të ndërmarrjeve hekurudhore;

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave mbi Autoritetin Licencues Hekurudhor i cili do të përafrojë plotësisht Rregulloren Zbatuese të Komisionit (BE) 2016/545 të 7 prillit 2016 mbi procedurat dhe kriteret në lidhje me marrëveshjet kuadër për ndarjen e kapacitetit të infrastrukturës hekurudhore. Projektligji për Autoritetin e Licencimit të Hekurudhave dhe projektvendimi i Këshillit të Ministrave do të parashikojnë rregullat për funksionimin e autoritetit licencues për ndërmarrjet hekurudhore;

- Projektligji për autoritetin kombëtar për hetimin e aksidenteve dhe incidenteve në hekurudhë, i cili do të përafrohet pjesërisht me direktivën (BE) 2016/797 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 11 maj 2016, mbi ndërveprimin e sistemit hekurudhor brenda Bashkimi Evropian. Autoriteti kombëtar do të jetë i ngarkuar për të hetuar incidentet në transportin hekurudhor si një organ i pavarur nga menaxherët hekurudhor, organi licencues dhe ndërmarrjet;

- Projektligji për Autoritetin e Sigurisë Hekurudhore, i cili do të përafrojë plotësisht direktivën (EU)

2016/798 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 11 maj 2016, për sigurinë hekurudhore dhe pjesërisht rregulloren (EU) 2016/796 të Parlamentit Evropian dhe Këshillin, e datës 11 maj 2016 për Agjencinë e Bashkimit Evropian për Hekurudhat dhe shfuqizimin e Rregullores (KE) nr. 881/2004. Autoriteti i Sigurisë Hekurudhore do të jetë përgjegjës për të mbajtur standardet e sigurisë nga menaxheri i infrastrukturës dhe ndërmarrjet hekurudhore.

Të gjitha projektaktet në transportin hekurudhor do të miratohen në tremujorin e katërt të vitit 2018.

II.2.3.2 Aktivitete të tjera të planifikuara

Projektligji, “Për ratifikimin e Traktatit të Komunitetit të Transportit” do të miratohet nga Parlamenti Shqiptar. Traktati i Komunitetit të Transportit synon të rrisë përpjekjet e vendeve të Ballkanit Perëndimor drejt standardeve të BE-së. Në veçanti, traktati parashikon listën e akteve të BE-së që duhet të transpozohen në legjislacionin kombëtar. Miratimi i projektligjit parashikohet në tremujorin e parë të vitit 2018. Miratimi i projektligjit është në përputhje me synimin e përgjithshëm të Strategjisë Kombëtare të Transportit.

II.3 Transporti detar

II.3.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor i politikave në sektorin e transportit është Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020 i miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016, “Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020”. Objektivi i përgjithshëm i Strategjisë Kombëtare të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020 është: i) të zhvillojë më tej sistemin kombëtar të transportit të Shqipërisë; dhe ii) të përmirësojë ndjeshëm ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij me sistemin e transportit ndërkombëtar dhe evropian dhe rajonin.

Strategjia dhe plani i veprimit janë në përputhje të plotë me vizionin strategjik të qeverisë shqiptare dhe me konceptet kryesore të Politikës Evropiane të Transportit. Ajo parashikon zhvillimin e një sistemi transporti efikas, të qëndrueshëm dhe ekologjik, i aftë për të mbështetur objektivat kryesorë të zhvillimit ekonomik dhe social të Shqipërisë dhe integrimin e ardhshëm të vendit në Bashkimin Evropian.

13 veprimet prioritare në transportin detar të identifikuar për periudhën 5-vjeçare janë thellësisht të ndërlidhura dhe marrin parasysh rekomandimet e Komisionit Evropian dhe prioritetet e pranimit në BE.

Është përgatitur raporti i parë i monitorimit të Strategjisë së Sektorit të Transportit.

Është duke u përgatitur Plani Kombëtar i Transportit (ANTP3).

Legjislacioni shqiptar në transportin detar po përafrohet me *acquis* të BE-së dhe njëkohësisht, Shqipëria po ratifikon konventat ndërkombëtare në transportin detar.

Në mënyrë të veçantë, ligji nr. 103/2015, datë 23.9.2015, “Për ratifikimin nga Republika e Shqipërisë të Konventës së Punës të ILO-s (MLC) 2006”, ratifikoi Konventën e Punës Detare.

Përveç kësaj, disa konventa të tjera ndërkombëtare janë ratifikuar si më poshtë:

- UNCLOS 1982;
- MARPOL 73/78;
- SOLAS 74/78;
- Linjat e ngarkesës 66;
- Konventa e tonazhit 69;
- Konventa e COLREG ’72;
- Konventa STCW 78/95;
- Konventa e SAR-it 79;
- Konventa e lehtësimit 65;
- Konventa e QNL 69;
- Konventa e fondit 71/76/92;
- Konventa PAL 74/76/90;
- Konventa LLMC 76/96;
- Konventa e SUA dhe Protokoli 2005;
- Konventa e rikuperimit 89;
- Konventa e OPRC 90;
- Protokoli OPRC-HNS 2000;
- Konventa HNS 96;
- Konventa e bunkerëve 01;

- Konventa e BWM 2004;
- Nairobi WRC 2007.

Aktet kryesore ligjore të harmonizuara me *acquis* të BE-së përfshijnë:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 892, datë 21.12.2011, “Për miratimin e rregullores, “Për formalitetet e anijeve që operojnë në portet detare të Republikës së Shqipërisë”, i përafuar plotësisht me direktivën 2010/65/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 20 tetor 2010, mbi formalitetet e raportimit për anijet që mbërrijnë dhe/ose dalin nga portet e shteteve anëtare dhe që shfuqizon direktivën 2002/6/EC;
- Urdhri i ministrit nr. 113, datë 13.12.2011, “Për miratimin e udhëzimit të MINISTRIT të Transportit për Rregulloren e Trajnimit të Detarëve”, i përafuar plotësisht me direktivën 2008/106/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 19 nëntor 2008, mbi nivelin minimum të trajnimit të detarëve;
- Ligji nr. 168/2013, datë 30.10.2013, “Për sigurinë e anijeve dhe porteve”, i cili është i përafuar pjesërisht me direktivën 2005/65/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 26 tetor 2005, mbi rritjen e sigurisë së portit;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 462, datë 9.7.2014, “Për miratimin e Rregullores për regjistrimin e anijeve në Republikën e Shqipërisë”, i përafuar plotësisht me Rregulloren (EC) nr. 789/2004 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 21 prillit 2004, mbi transferimin e anijeve të mallrave dhe pasagjerëve në mes të regjistrave brenda Komunitetit dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (EEC) nr. 613/91;
- Urdhri i ministrit nr. 85, datë 11.6.2015, “Për rritjen e sigurisë detare në anijet dhe portet e Republikës së Shqipërisë” i përafuar pjesërisht me Rregulloren (EC) nr. 725/2004 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të datës 31 mars 2004 për rritjen e sigurisë së objekteve të anijeve dhe porteve;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 809, datë 16.11.2016, “Për miratimin e rregullores për zbatimin e Kodit të ISM-së në Republikën e Shqipërisë”, në përputhje të plotë me Rregulloren (EC) nr. 336/2006 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 15 shkurt 2006, mbi zbatimin e Kodit të Menaxhimit Ndërkombëtar të Sigurisë, brenda Komunitetit dhe shfuqizimin e Rregullores së Këshillit (EC) nr. 3051/95;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 13, datë 11.1.2017, “Për miratimin e rregullores për kontrollin shtetëror portual në Republikën e Shqipërisë”, i përafuar plotësisht me direktivën 2009/16/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të datës 23 prill 2009, për kontrollin shtetëror portual.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Instituti i Transportit;
- Drejtoria e Përgjithshme Detare;
- Regjistri Detar Shqiptar sh.a.

II.3.3 Aktivitetet e planifikuara

II. 3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Rishikimi i Planit Kombëtar të Transportit Shqiptar (ANTP3) po përgatitet nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës dhe Instituti i Transportit. Hartimi i ANTP3 mbështetet nga Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri me një fond prej 450,000 eurosh. Objektivi i përgjithshëm i ANTP3 do të jetë rritja e zhvillimit ekonomik dhe social e udhëhequr nga një sektor transporti eficient në një kuadër politikash gjithëpërfshirëse. ANTP3 do të shërbejë si instrument kryesor për planifikimin e transportit në Shqipëri, në përputhje me Strategjinë Kombëtare të Transportit dhe Planin e saj të Veprimeve 2016–2020 dhe, duke synuar forcimin e kapaciteteve të planifikimit, zbatimit dhe monitorimit të ministrisë përgjegjëse për transportin dhe infrastrukturën dhe Institutit të Transportit.

II. 3.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e Rregullores për sistemin e monitorimit dhe të informacionit të trafikut të anijeve (VTMIS)”, do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2020. Miratimi i vendimit do të adresojë një rekomandim të Komisionit Evropian dhe një nga veprimet prioritare sipas Strategjisë Kombëtare të Transportit. Vendimi i Këshillit të Ministrave do të përafrohet plotësisht me:

- Direktivën 2002/59/EC e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 27 qershor 2002, për

krijimin e sistemit të monitorimit dhe informacionit të trafikut të anijeve të Komunitetit dhe shfuqizimin e direktivës së Këshillit 93/75/EEC;

- Direktivën 2009/17/EC e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 23 prillit 2009 që ndryshon direktivën 2002/59/EC për krijimin e një sistemi komunitar për sistemin e monitorimit dhe informacionit të trafikut të anijeve;

- Direktivën e Komisionit 2011/15/BE, e 23 shkurtit 2011, për ndryshimin e direktivës 2002/59/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për krijimin e një sistemi komunitar për sistemin e monitorimit dhe informacionit të trafikut të anijeve;

- Direktivën e Komisionit 2014/100/BE e 28 tetorit 2014 që ndryshon direktivën 2002/59/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, për krijimin e një sistemi komunitar të monitorimit dhe informacionit të trafikut të anijeve.

Projektligji për ngritjen e Autoritetit të Hetimeve të Incidentit dhe Aksidenteve do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2020. Miratimi i ligjit do të trajtojë një rekomandim të Komisionit Evropian dhe një nga veprimet prioritare të Strategjisë Kombëtare të Transportit. Projektligji do të përafrohet plotësisht me direktivën 2009/18/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 23 prillit 2009 që përcakton parimet themelore që rregullojnë hetimin e aksidenteve në sektorin e transportit detar dhe që amendon direktivën e Këshillit 1999/35/EC dhe direktivën 2002/59/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit.

II. 3.3.2 Aktivitete të tjera të planifikuara

Projektligji “Për ratifikimin e Traktatit të Komunitetit të Transportit” do të miratohet nga Parlamenti Shqiptar. Traktati i Komunitetit të Transportit synon të rrisë përpjekjet e vendeve të Ballkanit Perëndimor drejt standardeve të BE-së. Në veçanti, Traktati parashikon listën e akteve të BE-së që duhet të transpozohen në legjislacionin kombëtar. Miratimi i projektligjit parashikohet në tremujorin e parë të vitit 2018. Miratimi i projektligjit është në përputhje me synimin e përgjithshëm të Strategjisë Kombëtare të Transportit.

II.1.4 Transporti ajror

II.1.4.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor i politikave në sektorin e transportit është Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020 i miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016, “Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020”. Objektivi i përgjithshëm i Strategjisë Kombëtare të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020 është i) të zhvillojë më tej sistemin kombëtar të transportit të Shqipërisë; dhe ii) përmirësojë ndjeshëm ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij me sistemin e transportit ndërkombëtar dhe evropian dhe rajonin.

Strategjia dhe Plani i Veprimit janë në përputhje të plotë me vizionin strategjik të qeverisë shqiptare dhe me konceptet kryesore të Politikës Evropiane të Transportit. Ajo parashikon zhvillimin e një sistemi transporti efikas, të qëndrueshëm dhe ekologjik, i aftë për të mbështetur objektivat kryesorë të zhvillimit ekonomik dhe social të Shqipërisë dhe integrimin e ardhshëm të vendit në Bashkimin Evropian.

Shtatë veprimet prioritare në transportin ajror të identifikuar për periudhën 5-vjeçare janë thellësisht të ndërlidhura dhe marrin parasysh rekomandimet e Komisionit Evropian dhe prioritetet e pranimit në BE.

Është përgatitur raporti i parë i monitorimit të Strategjisë së Sektorit të Transportit.

Është duke u përgatitur Plani Kombëtar i Transportit (ANIP3).

Legjislacioni shqiptar në transportin ajror është kryesisht në përputhje me *acquis* të BE-së. Shqipëria ka përmbushur kushtet në lidhje me përfundimin e fazës së parë të marrëveshjes ECAA. Legjislacioni i BE-së i përfshirë në fazën e parë të Marrëveshjes Shumëpalëshe për Themelimin e Zonës së Përbashkët Evropiane të Aviacionit - ECAA (shtojca I) është transpozuar në legjislacionin shqiptar.

Rregullat në lidhje me aksesin në treg, menaxhimin e trafikut ajror, sigurinë e aviacionit, aspektet sociale dhe mbrojtjen e konsumatorit përcaktohen me ligjin nr. 10040, datë 22.12.2008, “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë” dhe legjislacioni zbatues i tij, të përafëruar me legjislacionin evropian. Ligji nr. 10040, datë 22.12.2008, është përafëruar pjesërisht me Rregulloren (EC) nr. 1008/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 24 shtatorit 2008, mbi rregullat e përbashkëta për funksionimin e shërbimeve ajrore në Komunitet.

Republika e Shqipërisë ka ratifikuar Konventën e Montrealit për unifikimin e rregullave të caktuara për transportin ajror ndërkombëtar me ligjin nr. 9255, datë 15.7.2004, “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën, “Për unifikimin e disa rregullave për transportin ajror ndërkombëtar”, e cila hyri në fuqi më 9.12.2004.

Rregullat e sigurisë së aviacionit miratohen me aktet kryesore ligjore në vijim:

- Urdhri i ministrit të Punëve Publike dhe Transportit nr. 3, datë 7.2.2011, “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, i përputhur plotësisht me rregulloren (EC) nr. 216/2008 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të datës 20 shkurt 2008, mbi rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil dhe krijimin e Agjencisë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit dhe shfuqizimin e direktivës së Këshillit 91/670/EEC, rregulloren (EC) nr. 1592/2002 dhe direktivën 2004/36/EC;

- Urdhri i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 149, datë 7.4.2014, “Mbi përcaktimin e rregullave implementuese për vlefshmërinë ajrore dhe certifikimin mjedisor të avionëve, produkteve, pjesëve dhe pajisjeve të ngjashme me to, gjithashtu dhe për certifikimin e organizatave projektuese dhe prodhuese” i përafruar plotësisht me Rregulloren e Komisionit (EU) nr. 748/2012, të 3 gushtit 2012, që përcakton rregullat zbatuese për certifikimin e vlefshmërisë ajrore dhe mjedisore të avionëve dhe produkteve, pjesëve dhe pajisjeve të lidhura me të, si dhe për certifikimin e organizatave të projektimit dhe prodhimit;

- Urdhri i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 151 datë 9.4.2014, “Për miratimin e rregullores për kërkesat teknike dhe procedurat administrative për operacionet ajrore”, në përputhje të plotë me Rregulloren e Komisionit (BE) nr. 965/2012, të datës 5 tetor 2012, kërkesat teknike dhe procedurat administrative lidhur me operacionet ajrore në përputhje me rregulloren (EC) nr. 216/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit;

- Urdhri i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 250, datë 12.9.2014, “Për miratimin e rregullores, “Për kërkesat teknike dhe procedurat administrative në lidhje me ekuipazhin ajror të aviacionit civil, sipas parashikimeve të udhëzimit të ministrit nr. 3, datë 7.2.2011, “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil”, në përputhje të plotë me Rregulloren e Komisionit (BE) nr. 1178/2011, të 3 nëntorit 2011, që përcakton kërkesat teknike dhe procedurat administrative lidhur me ekuipazhin e aviacionit civil në përputhje me rregulloren (EC) nr. 216/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit;

- Urdhri i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 33, datë 25.2.2015, “Për miratimin e rregullores, “Për kërkesat për vlerësimin dhe zbatimin e ndryshimeve që kanë të bëjnë me mbikëqyrjen e sigurisë në menaxhimin e trafikut ajror”, në përputhje të plotë me rregulloren zbatuese të Komisionit (BE) nr. 1034/2011, të datës 17 tetor 2011, mbi mbikëqyrjen e sigurisë në menaxhimin e trafikut ajror dhe shërbimet e lundrimit ajror dhe ndryshimin e rregullores (BE) nr. 691/2010;

- Udhëzimi i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 3, datë 13.3.2015, “Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 3, datë 7.2.2011, “Për rregullat e përbashkëta në fushën e aviacionit civil në fushën e aerodromeve, menaxhimin e trafikut ajror dhe shërbimet e lundrimit ajror” në përputhje të plotë me rregulloren (EC) nr. 1108/2009 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 21 tetorit 2009, që ndryshon rregulloren (EC) nr. 216/2008, në fushën e aerodromeve, menaxhimin e trafikut ajror dhe shërbimet e navigacionit ajror dhe shfuqizimin e direktivës 2006/23/EC;

- Udhëzimi i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 8, datë 15.9.2015, “Për disa shtesa dhe ndryshime në udhëzimin nr. 5, datë 3.6.2010, “Kudri rregullator në qiellin e vetëm evropian”, në udhëzimin nr. 6, datë 3.6.2010, “Për dispozitat e shërbimeve të navigimit ajror në qiellin e vetëm evropian”, në udhëzimin nr. 7, datë 3.6.2010, “Për organizimin dhe përdorimin e hapësirës ajrore në qiellin e vetëm evropian” dhe udhëzimin nr. 8, datë 3.6.2010, “Për ndërveprimin në rrjetin evropian të menaxhimit të trafikut ajror”, me qëllim të përmirësimit të performancës dhe qëndrueshmërisë së sistemit të aviacionit civil”, i përafruar plotësisht me rregulloren (KE) nr. 1070/2009 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 21 tetorit 2009, që ndryshon rregulloret (KE) nr. 549/2004, nr. 550/2004, (KE) nr. 551/2004 dhe (KE) nr. 552/2004, me qëllim të përmirësimit të performancës dhe qëndrueshmërisë së sistemit të aviacionit evropian;

- Urdhri i ministrit të Transportit dhe Infrastrukturës nr. 124, datë 28.9.2015, “Për miratimin e rregullores për kërkesat e përbashkëta të përdorimit të hapësirës ajrore dhe procedurave të operimit për shmangien e përplasjeve ajrore”, në përputhje të plotë me Rregulloren e Komisionit (BE) nr. 1332/2011, të 16 dhjetor 2011, duke përcaktuar kërkesat e përbashkëta të përdorimit të hapësirës ajrore dhe procedurat operative për shmangien e përplasjeve në ajër.

II.4.2. Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Instituti i Transportit;

- Autoriteti i Aviacionit Civil.

II.4.3 Aktivitetet e planifikuara

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Rishikimi i Planit Kombëtar të Transportit Shqiptar (ANTP3) po përgatitet nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës dhe Instituti i Transportit. Hartimi i ANTP3 mbështetet nga Delegacioni i Bashkimit Evropian në Shqipëri, me një fond prej 450,000 eurosh. Objektivi i përgjithshëm i ANTP3 do të jetë rritja e zhvillimit ekonomik dhe social e udhëhequr nga një sektor transporti eficient në një kuadër politikash gjithëpërfshirëse. ANTP3 do të shërbejë si instrument kryesor për planifikimin e transportit në Shqipëri, në përputhje me Strategjinë Kombëtare të Transportit dhe Planin e saj të Veprimit 2016–2020 dhe duke synuar forcimin e kapaciteteve të planifikimit, zbatimit dhe monitorimit të ministrisë përgjegjëse për transportin dhe infrastrukturën dhe Institutit të Transportit.

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Projektligji “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë” do të miratohet në tremujorin e tretë të vitit 2018. Projektligji është një tekst i konsoliduar i ligjit aktual nr. 10040, datë 22.12.2008, “Kodi ajror i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar me ligjin nr. 10484, datë 24.11.2011, si dhe ndryshimet në dispozitat në fuqi, duke marrë parasysh edhe rekomandimet e ekspertëve të Komisionit Evropian, në kuadër të marrëveshjes shumëpalëshe, në veçanti, aneksin e saj të përditësuar, gjetet e vizitave të standardizimit të Agjencisë Evropiane të Sigurisë së Aviacionit (EASA) dhe rekomandimet e ekspertëve të IPA 2012, “Forcimi i Autoritetit të Aviacionit Civil Shqiptar”. Projektligji, gjithashtu, bën një sqarim gjuhësor dhe standardizon të gjitha kushtet në fushën e aviacionit civil.

Projektligji “Kodi ajror i Republikës së Shqipërisë” do të përafrohet pjesërisht me:

- Rregulloren (KE) nr. 1070/2009 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 21 tetor 2009, për ndryshimin e Rregulloreve (KE) nr. 549/2004, (KE) nr. 550/2004, (KE) nr. 551/2004 dhe (KE) nr. 552/2004, për të përmirësuar performancën dhe qëndrueshmërinë e sistemit evropian të aviacionit;
- Rregulloren (BE) nr. 996/2010 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 20 tetor 2010 mbi hetimin dhe parandalimin e aksidenteve dhe incidenteve në aviacionin civil dhe shfuqizimin e direktivës 94/56/EC;
- Rregulloren (EC) nr. 1008/2008 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 24 shtator 2008, mbi rregullat e përbashkëta për funksionimin e shërbimeve ajrore në Komunitet;
- Rregulloren (EC) nr. 300/2008 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 11 mars 2008, mbi rregullat e përbashkëta në fushën e sigurisë së aviacionit civil dhe shfuqizimin e rregullores (KE) nr. 2320/2002.

II.1.3.2 Aktivitete të tjera të planifikuara

Projektligji “Për ratifikimin e traktatit të komunitetit të transportit” do të miratohet nga Parlamenti Shqiptar. Traktati i Komunitetit të Transportit synon të rrisë përpjekjet e vendeve të Ballkanit Perëndimor drejt standardeve të BE-së. Në veçanti, traktati parashikon listën e akteve të BE-së që duhet të transpozohen në legjislacionin kombëtar. Miratimi i projektligjit parashikohet në tremujorin e parë të vitit 2018. Miratimi i projektligjit është në përputhje me synimin e përgjithshëm të Strategjisë Kombëtare të Transportit.

III. Alokimet financiare

III.1. Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total i institucionit koordinues të këtij kapitulli	691,987	696,456	705,100
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera	47,160,643	50,742,125	50,290,543
Buxheti total i kapitullit	47,852,630	51,438,581	50,995,643

KAPITULLI 15 ENERGJIA

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* së Bashkimit Evropian

Objektivat e politikës energjetike të BE-së janë konkurrueshmëria, siguria e furnizimit dhe qëndrueshmëria. *Acquis* e energjisë përbëhet nga rregulla dhe politika, veçanërisht në lidhje me konkurrencën dhe ndihmën shtetërore, duke përfshirë sektorin e qymyrit, kushtet për akses të barabartë në

burimet për kërkimin, eksplorimin dhe prodhimin në sektorin e hidrokarbureve, tregun e brendshëm të energjisë (hapja e tregjeve të energjisë elektrike dhe gazit), energjia bërthamore dhe siguria bërthamore dhe mbrojtja nga rrezatimi, si dhe promovimi i burimeve të rinovueshme të energjisë dhe eficiencës së energjisë. Sa i përket marrëveshjeve ndërkombëtare, kapitulli përmban Traktatin e Kartës së Energjisë dhe instrumentet përkatëse.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Kërkesat e MSA-së në sektorin e energjisë përfshihen në nenin 107 që përcakton se bashkëpunimi energjetik do të përqendrohet në fushat prioritare që lidhen me *acquis* të BE-së në fushën e energjisë, duke përfshirë aspektet e sigurisë bërthamore. Bashkëpunimi në sektorin e energjisë reflekton parimet e ekonomisë së tregut dhe do të bazohet në Traktatin Rajonal të Komunitetit të Energjisë të nënshkruar me qëllim integrimin gradual të Shqipërisë në tregjet e energjisë të Evropës.

Përveç kësaj, neni 17(2) parashikon se tregtia e produkteve të mbuluara nga Traktati Themelues i Komunitetit Evropian të Energjisë Atomike do të bëhet në përputhje me dispozitat e këtij Traktati.

Neni 70 parashikon se Shqipëria do të përafrojë gradualisht legjislacionin e saj me *acquis* të BE-së me qëllim përmirësimin e sektorit të saj energjetik.

1.2 Situata aktuale

Në përgjithësi, Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në sektorin e energjisë për anëtarësim në Bashkimin Evropian. Në përgjithësi, gjatë dy viteve të fundit ka pasur njëfarë përparimi në sektorin e energjisë elektrike dhe gazit dhe në linjat e interkoneksionit. Zbatimi i masave të buta ka vazhduar dhe përgatitjet po bëhen për ngritjen e bursës së energjisë. Aktivitetet vazhduan për të garantuar qëndrueshmërinë ekonomike të sektorit të energjisë elektrike dhe zbatimin e legjislacionit të sektorit të energjisë.

Shqipëria është anëtare e Komunitetit të Energjisë. Ligji nr. 9501, datë 3.4.2006, “Për ratifikimin e Traktatit që themelon Komunitetin e Energjisë”, është miratuar nga Parlamenti Shqiptar. Themelimi i Komunitetit të Energjisë ka ndihmuar në përmirësimin e sektorit të energjisë në Shqipëri, në përmirësimin e bashkëpunimit me vendet e tjera të Ballkanit Perëndimor dhe në harmonizimin e legjislacionit shqiptar me *acquis* të BE-së. Si rezultat, rrjeti shqiptar i energjisë elektrike është pjesë e rrjetit evropian të energjisë elektrike. Komuniteti i Energjisë po ndihmon, gjithashtu, në zbatimin e masave të buta në kuadër të Procesit të Berlinit.

Miratimi i Strategjisë së Energjisë 2018–2030 është prioritet. Dokumenti është përgatitur dhe do të miratohet nga Këshilli i Ministrave. Strategjia analizon situatën aktuale dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri në 15 vitet e ardhshme.

Në sektorin e energjisë elektrike, ligji nr. 43/2015, datë 30.4.2015, “Për Sektorin e Energjisë Elektrike” është plotësisht i përafëruar me direktivën 2009/72/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 13 korrik 2009, lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm në energjinë elektrike dhe që shfuqizon direktivën 2003/54/EC. Në bazë të këtij ligji, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 519, datë 13.7.2016, “Për miratimin e modelit të tregut të energjisë elektrike”. Miratimi i modelit shqiptar të tregut të energjisë elektrike ishte hapi i fundit drejt zhvillimit të tregut të energjisë elektrike në Shqipëri në një treg të energjisë plotësisht konkurrues, në përputhje me detyrimet e Traktatit të Komunitetit të Energjisë.

Ligji nr. 43/2015, datë 30.4.2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” është ndryshuar kohët e fundit me ligjin nr. 7/2018, datë 15.2.2018, për të lejuar ngritjen e bursës së energjisë elektrike. Bursa e energjisë do të organizohet dhe do të funksionojë si një platformë e tregut elektronik për energjinë elektrike, duke plotësuar një nga angazhimet e Republikës së Shqipërisë në kuadrin e Traktatit të Komunitetit të Energjisë. Kjo masë do të liberalizojë më tej tregun e energjisë në Shqipëri. Ndarja e ndërmarrjeve të energjisë elektrike ka bërë përparim të mirë, por duhet të finalizohet.

Kapaciteti total i instaluar për prodhimin e energjisë elektrike u rrit në 2,011 mw në fund të vitit 2016. Rritja i dedikohet kryesisht hidrocentraleve të vogla dhe të mesme të vënë në punë në vitin 2016. Përparim është arritur gjatë vitit 2017 në lidhje me reduktimin e humbjeve dhe rritjen e faturimit në rrjetin e shpërndarjes së energjisë.

Linja e interkoneksionit Shqipëri–Kosovë përfundoi më 28 qershor 2016. Ndërtimi i kësaj linje synon të përmirësojë balancën e tregut të energjisë mes dy vendeve dhe të reduktojë rrezikun hidrologjik në Shqipëri. Ndërtimi i kësaj linje interkoneksioni është pjesë e krijimit të një tregu të integruar rajonal të energjisë elektrike. Linja e energjisë 110 kV *Albania Southern Ring* është, gjithashtu, funksionale. Do të ndërtohet linja transmetimit të energjisë 400 kV Elbasani (Shqipëri)–Bitola (Maqedoni), pjesë e korridorit “Lindje–

perëndim”, është prokuruar konsulenti për ndërtimin e kësaj linje transmetimi.

Sektori i gazit rregullohet me ligjin nr. 102/2015, datë 23.9.2015, “Për sektorin e gazit natyror”, i cili është plotësisht i përafshuar me direktivën 2009/73/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 13 korrik 2009 lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të gazit natyror dhe për shfuqizimin e direktivës 2003/55/EC. Legjislacioni zbatues i ligjit nr. 102/2015, datë 23.9.2015, është duke u miratuar nga Këshilli i Ministrave dhe Enti Rregullator i Energjisë.

Për zhvillimin e infrastrukturës së gazit në Shqipëri, Këshilli i Ministrave do të miratojë vendimin e Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e planit të zhvillimit të sektori të gazit natyror në Shqipëri dhe identifikimin e projekteve prioritare”. Masterplani i Gazit përcakton linjat kryesore për zhvillimin e tregut dhe shërbimeve të gazit në Shqipëri bazuar në gazin natyror të furnizuar nga TAP AG.

Ndarja në sektorin e gazit u realizua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 848, datë 12.7.2016, “Për krijimin e shoqërisë “Albgaz” sh.a. dhe përcaktimin e autoritetit publik që përfaqëson shtetin si pronar të aksioneve të shoqërive “Albpetrol” sh.a. dhe “Albgaz” sh.a.”. Prandaj, “Albgaz” sh.a., i ri, u krijua si një operator i kombinuar në aktivitetet e transmetimit dhe shpërndarjes së gazit natyror.

Plani Kombëtar Sektorial për projektin TAP u ndryshua për herë të tretë me vendimin e Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 1, datë 12.12.2017, “Për miratimin e amendimit të tretë të Planit Kombëtar Sektorial për Projektin e Gazsjellësit Trans-Adriatik (Projekti TAP)”. Pas këtij vendimi, Këshilli Kombëtar i Territorit miratoi vendimin nr. 2, datë 12.12.2017, “Për miratimin e ndryshimit të tretë të lejes komplekse të zhvillimit të Projektit të Gazsjellësit Trans-Adriatik (projekti TAP)”. Ndërtimi i seksioneve në det të hapur të projektit TAP po vazhdon. Që nga shtatori 2016, zhvillimi i projektit TAP ka kaluar në fazën e ndërtimit të tubacionit të seksionit të tij në tokë. 13,000 tuba u morën në dorëzim dhe ruhen në magazinat e tubave në Shqipëri. Deri në fund të dhjetorit 2017, u pastrua dhe u nivelua më shumë se 77% e korridorit të tubacionit, u ngjiti rreth 72% e tubave dhe u vendosën në tokë (në kanal) 62% e tubave. Në vitin 2017 filluan punimet për ndërtimin e Stacionit të Kompresorëve të Fierit, si dhe për ndërtimin e Stacionit të Matjes në Korçë.

Gjatë vitit 2016 dhe në muajt e parë të vitit 2017 u zhvilluan negociata ndërmjet TAP AG dhe qeverisë shqiptare, për të shqyrtuar kushtet e marrëveshjes së qeverisë pritëse (HGA), si dhe përfitimet lokale dhe mbështetjen për krijimin e gazit tregu në Shqipëri. Në përfundim të negociatave u nënshkruan marrëveshjet përkatëse. Këto marrëveshje u miratuan respektivisht me ligjin nr. 53/2017, datë 13.4.2017, “Për ratifikimin e Marrëveshjes së ndryshimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë, duke vepruar nëpërmjet Këshillit të Ministrave, dhe Trans-Adriatic Pipeline AG, lidhur me marrëveshjen me qeverinë e vendit pritës”, si dhe me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 233, datë 21.3.2017, “Për miratimin e Marrëveshjes së angazhimit për zhvillimin e tregut të gazit dhe Marrëveshjes për përfitimet vendase, të lidhura ndërmjet Republikës së Shqipërisë, e cila vepron nëpërmjet Këshillit të Ministrave dhe Trans-Adriatic Pipeline AG, lidhur me projektin e gazsjellësit Trans-Adriatik”.

Përpjekjet për të ndërtuar Gazsjellësin Adriatiko-Jonian (IAP) po vazhdojnë. Palët kanë ftuar si vëzhgues kompaninë SOCAR (kompania shtetërore e naftës e Republikës së Azerbajxhanit), si dhe palët e tjera të interesuara për të dhënë mbështetjen dhe kontributin e tyre në punën e PMU-së në projekt dhe IAP-së. Takimi i përbashkët për Projektin e Gazsjellësit Adriatiko-Jonian u mbajt më 8 shtator 2017 në Tiranë, me pjesëmarrjen e përfaqësuesve të lartë zyrtarë të ministrave të secilit vend dhe pjesëmarrjen e diplomatëve të lartë nga Ambasada e SHBA etj. që dhanë mbështetje të plotë politike për Projektin IAP. Diskutime janë zhvilluar për të përfshirë projektin në listën e projekteve PECE/PMI në 2018 (si dhe listën e projekteve PCI). Shqipëria, në bashkëpunim me Malin e Zi, aplikoi në raundin e 15-të të WBIF-së për fonde për të përgatitur dizajnin teknik paraprak dhe hartimin e projektit kryesor për pjesët shqiptare dhe malazeze të këtij projekti. Vlera e grantit e miratuar nga WBIF-ja është 2.5 milionë euro. Në mars 2018, WBIF-ja miratoi termat e referencës për këtë projekt dhe së shpejti do të zgjidhet konsulenti.

Në bashkëpunim me Republikën e Kosovës, Ministria e Energjisë dhe Industrisë aplikoi në raundin e 15-të të WBIF-së për fonde për të përgatitur një studim fizibiliteti dhe vlerësimin mjedisor për një gazsjellës që do të lidhë Shqipërinë me Kosovën (projekti ALKOGAP). Për këtë projekt në mars të vitit 2016, është paraqitur një kërkesë në Komunitetin e Energjisë për të përfshirë këtë projekt në listën e projekteve me interes për Komunitetin e Energjisë (lista PECE). Nga WBIF, u aprovua një grant me vlerë 0.3 milion euro për të financuar përgatitjen e studimit të parafizibilitetit për gazsjellësin ALKOGAP. Pasi WBIF-ja miratoi termat e referencës, në mars të vitit 2018, COWI-IPF filloi të përgatiste studimin e parafizibilitetit për projektin ALKOGAP.

Shqipëria synon të zhvillojë një venddepozitim nëntokësor të gazit natyror në Dumre, pranë Elbasanit.

Shqipëria aplikoi në nëntor 2017 në Sekretariatit të Komunitetit të Energjisë, për të përfshirë këtë venddepozitim nëntokësor në listën PECE/PMI të vitit 2018. Ndërkohë, në shkurt të vitit 2018, Shqipëria aplikoi në raundin e 17-të të WBIF-së për një grant për të financuar Studimin e Fizibilitetit dhe VNSM për Projektin e Depozitimit Nëntokësor të Gazit në Dumre (*UGS Dumrea Project*).

Sa i përket sigurisë së furnizimit, ligji nr. 8450, datë 24.2.1999, “Për përpunimin, për transportin dhe tregtimin e naftës, të gazit dhe nënprodukteve të tyre”, i ndryshuar, është ende në fuqi. Ligji është përafëruar pjesërisht me direktivën e Këshillit 2009/119/EC, të datës 14 shtator 2009, që vendos një detyrim ndaj shteteve anëtare për të ruajtur rezervat minimale të naftës bruto dhe/ose produkteve të naftës. Ligji përcakton detyrimin për të mbajtur një rezervë sigurie për naftën dhe nënproduktet e naftës për 90 ditë, duke filluar nga viti 2010. Shqipëria po punon aktualisht për hartimin e një ligji të ri në përputhje me direktivën e Këshillit 2009/119/EC të 14 shtatorit 2009, që vendos një detyrim ndaj shteteve anëtare për të ruajtur rezervat minimale të naftës bruto dhe/ose produkteve të naftës.

Cilësia e karburanteve rregullohet me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 781, datë 14.11.2012, “Për cilësinë e disa lëndëve të djegshme, të lëngshme, për përdorim termik, civil e industrial, si dhe për përdorim në mjetet e transportit ujor (detar, lumor dhe liqenor)” dhe vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 147, datë 21.3.2007, “Për cilësinë e lëndëve djegëse, benzinë dhe diezel”. Këto dy vendime kanë përafëruar direktivën e Këshillit 1999/32/EC, të datës 26 prill 1999, lidhur me reduktimin e përmbajtjes së squfurit në lëndët djegëse të caktuara të lëngshme dhe ndryshimin e direktivës 93/12/KEE, si dhe direktivën 98/70/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 13 tetor 1998, lidhur me cilësinë e benzinës dhe diezeleve dhe që amendon direktivën e Këshillit 93/12/EEC.

Eficiencia e energjisë në Shqipëri është e rregulluar me ligjin nr. 124/2015, datë 12.11.2015, “Për eficiencën e energjisë” që pjesërisht transpozon direktivën 2012/27/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 25 tetor 2012, mbi eficiencën e energjisë, që ndryshon direktivat 2009/125/EC dhe 2010/30/BE dhe shfuqizon direktivat 2004/8/EC dhe 2006/32/EC. Megjithatë, përafërimi i plotë i kësaj direktive duhet të arrihet siç rekomandohet nga raporti i KE-së për vitin 2018. Ky ligj, gjithashtu, synon krijimin dhe zbatimin e politikave kombëtare dhe rregullore për promovimin dhe përmirësimin e përdorimit efikas të energjisë, me qëllim kursimin e energjisë sipas pikësnyimit kombëtar të përcaktuar në PKVEE-në e dytë dhe të tretë 2017–2020 të miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 1.12.2017. Duhet të krijohet fondi i energjisë dhe agjencia e eficiencës së energjisë.

Ligji Nr. 116/2016, “Për performancën energjetike të ndërtesave” është pjesërisht në përputhje me direktivën 2010/31/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 19 maj 2010m mbi performancën energjetike të ndërtesave. Ky ligj ka për qëllim krijimin e kuadrit ligjor për përmirësimin e performancës së energjisë në ndërtesa, duke marrë parasysh kushtet lokale të klimës, nivelet e brendshme të komoditetit të një ndërtese dhe, gjithashtu, efektivitetin e kostos për ndërtimin e ndërtesave të reja dhe rindërtimin e ndërtesave ekzistuese. Si një kërkesë e ligjit nr. 124/2015, “Për Eficiencën e Energjisë”, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin nr. 852, datë 7.12.2016, “Për krijimin dhe mënyrën e organizimit e të funksionimit të Agjencisë për Eficiencën e Energjisë”, si institucion përgjegjës për zbatimin e politikave dhe promovimin e masave për eficiencë energjetike. Megjithatë, përafërimi i plotë i direktivës 2010/31/BE duhet të arrihet.

Lidhur me energjinë e rinovueshme, ligji nr. 7/2017, datë 2.2.2017, “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme”, u miratua pjesërisht i përafëruar me direktivën 2009/28/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të 23 prillit 2009, për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e direktivave 2001/77/EC dhe 2003/30/EC.

Këshilli i Ministrave ka miratuar vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 27, datë 20.1.2016, “Për miratimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Burimet e Rinovueshme të Energjisë 2015–2020”. Vendimi përcakton objektivat kombëtarë për energjitë e rinovueshme në konsumin total përfundimtar të energjisë, si dhe masat mbështetëse për arritjen e tyre. Plani i ri i Veprimit për Burimet e Rinovueshme të Energjisë 2018–2020 do të miratohet brenda tremujorit të dytë të vitit 2018. Plani i ri i Veprimit për Burimet e Rinovueshme të Energjisë do të jetë në përputhje me ligjin nr. 7/2017, datë 2.2.2017. Është miratuar edhe legjislacioni zbatues i ligjit nr. 7/2017, datë 2.2.2017, “Për nxitjen e përdorimit të energjive nga burimet e rinovueshme”.

Qeveria shqiptare gjatë Samitit të Parisit, në korrik 2016, nënshkroi udhërrëfyesin “Karta e qëndrueshmërisë së Ballkanit Perëndimor”, duke nënvizuar nevojën për të zbatuar eficiencën e energjisë, për të promovuar përdorimin e burimeve të rinovueshme dhe për të mbështetur politikat e ndryshimeve klimatike. Nënshkrimi i kësaj agjende të gjerë kërkon miratimin e legjislacionit dytësor në fushën e eficiencës së energjisë duke krijuar, gjithashtu, Fondin për Eficiencën e Energjisë dhe, gjithashtu, Agjencinë për Eficiencën e Energjisë, Auditimin e Energjisë dhe ESCO-të.

Siguria dhe mbrojtja nga rrezatimet në Republikën e Shqipërisë rregullohet me ligjin nr. 8025, datë 9.11.1995, “Për mbrojtjen nga rrezatimi jonizues”, i ndryshuar me ligjin nr. 9973, datë 28.7.2008, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 8025, datë 11.9.1995, “Për mbrojtjen nga rrezatimet”, i cili transponon direktivën e Këshillit 96/29/Euratom të 13 majit 1996, i cili përcakton standardet themelore për mbrojtjen e shëndetit të punëtorëve dhe publikut të gjerë nga rreziqet që dalin nga rrezatimi jonizues, dhe me ligjin nr. 26/2013, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8025, datë 9.11.1995”, amendime të cilat janë bërë në përputhje me ligjin nr. 10433, datë 16.6.2011, “Për inspektimet në Republikën e Shqipërisë”.

Ligji është një ligj kuadër bazë, i cili hap rrugën për zbatimin e të gjitha elementeve të përfshira në këtë direktivë në lidhje me sigurinë mbrojtjen kundër rrezatimit. Nenet që nuk janë përafruar në ligj janë përafruar ose do të përafrohen në rregulloret përkatëse.

Strukturat kryesore në fushën e mbrojtjes nga rrezatimi dhe sigurisë janë: Komisioni për Mbrojtjen nga Rrezatimi (RPC) dhe Zyra për Mbrojtjen nga Rrezatimi (ZMR) respektivisht si organe rregullatore dhe ekzekutive për sigurinë e burimeve të rrezatimit jonizues dhe jojonizues.

1.3 Prioritetet

Siguria e furnizimit

Lidhur me sigurinë e furnizimit, projektligji, “Për krijimin, mbajtjen dhe menaxhimin rezervave minimale të sigurisë të naftës bruto dhe/ose nënprodukteve të saj” do të finalizohet dhe miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2018. Projektligji synon të përafrojë pjesërisht direktivën e Këshillit 2009/119/EC të datës 14 shtator 2009 që vendos një detyrim ndaj shteteve anëtare për të ruajtur rezervat minimale të naftës bruto dhe/ose produkteve të naftës. Miratimi i Ligjit do të jetë në përputhje me rekomandimin e Komisionit Evropian dhe do të përmbushë një nga detyrimet e Shqipërisë sipas Traktatit të Komunitetit të Energjisë. Miratimi i ligjit do të pasohet me miratimin e rregulloreve zbatuese.

Siguria e furnizimit do të rritet me ndërtimin e linjës 400 kV që lidh Shqipërinë dhe Maqedoninë.

Përveç kësaj, projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e udhëzuesit për infrastrukturën energjetike në sektorin hidrokarbur që do të jetë pjesë e infrastrukturës energjetike trans-evropiane” do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2018. Projektvendimi synon të përafrojë pjesërisht Rregulloren (BE) nr. 347/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 17 prill 2013, mbi udhëzimet për infrastrukturën trans-evropiane të energjisë dhe shfuqizimin e vendimit nr. 1364/2006/EC dhe ndryshimin e rregulloreve (KE) nr. 713/2009, (KE) nr. 714/2009 dhe (KE) nr. 715/2009. Në vetvete, vendimi do të rregullojë ndërtimin e infrastrukturës energjetike në Shqipëri si pjesë e TEN-T. Miratimi i projektvendimit do të jetë në përputhje me rekomandimin e Komisionit Evropian se Shqipëria duhet të zhvillojë më tej infrastrukturën e saj energjetike duke respektuar standardet e BE-së.

Tregu i energjisë

Strategjia e Energjisë 2018–2030 është përgatitur dhe do të miratohet nga Këshilli i Ministrave. Strategjia analizon situatën aktuale dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri në 15 vitet e ardhshme. Miratimi i Strategjisë së Energjisë do të adresojë një nga rekomandimet më të rëndësishme të Komisionit Evropian në sektorin e energjisë. Do të hapë mundësinë që sektori i energjisë të marrë fonde shtesë nga asistenca e BE-së.

Finalizimi i ndarjes dhe liberalizimit të tregut të energjisë sipas ligjit nr. 43/2015 është një nga prioritetet kryesore në sektorin e energjisë. Aktualisht, ndarja ligjore dhe funksionale e OSHEE sh.a. është në proces. Qëllimi është të krijohet një ndërmarrje përgjegjëse për menaxhimin e rrjetit të shpërndarjes dhe një ndërmarrje përgjegjëse për furnizimin e konsumatorëve të lidhur me rrjetin e shpërndarjes.

Liberalizimi dhe ndarja do të shoqërohen me masa të mëtejshme për të përmirësuar stabilitetin financiar të ndërmarrjeve të energjisë elektrike duke ulur humbjet teknike dhe duke rritur mbledhjen e faturave.

Në sektorin e gazit natyror do të finalizohen dhe miratohen aktet zbatuese të ligjit nr. 102/2015, datë 23.9.2015, “Për sektorin e gazit natyror”.

Legjislacioni i ri në sektorin e gazit natyror do të shoqërohet me masa zbatuese që synojnë të garantojnë ndërtimin sipas planit të projektit TAP (*Trans-Adriatic Pipeline Project*). Përveç kësaj, Shqipëria do të përfundojë studimin e parafizibilitetit për projektin e gazsjellësit Shqipëri–Kosovë (ALKOGAP) financuar nga WBIF. Në bashkëpunim me Malin e Zi do të kryhet edhe përgatitja e dizajnit paraprak teknike dhe projektimit për Projektin e Gazsjellësit Adriatiko–Jonian (IAP). Shqipëria synon të ndjekë aplikimet për dhënien e statusit PECE/PMI 2018 në projektin e gazsjellësit IAP, gazsjellësit ALKOGAP dhe magazinimin e gazit nëntokë në zonën e Dumresë (*UGS Dumrea Project*).

Eficienca e energjisë dhe burimet e rinovueshme të energjisë

Prioritet në eficiencën e energjisë dhe burimet e rinovueshme të energjisë është përafrimi i legjislacionit

që lejon krijimin e organeve (publike ose private) dhe zbatimin e programeve.

Projektligji, “Për prodhimin, transportin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe karburanteve të tjera të rinovueshme për transport” do të miratohet në tremujorin e tretë të vitit 2018. Projektligji do të përafrohet pjesërisht me direktivën 2009/28/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të 23 prillit 2009, për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e ripërtëritshme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e direktivave 2001/77/EC dhe 2003/30/EC. Miratimi i projektligjit do t'i përgjigjet një prej rekomandimeve të Komisionit Evropian në lidhje me burimet e rinovueshme të energjisë në transport. Pas miratimit të projektligjit, do të përgatitet dhe miratohet legjislacioni zbatues.

Do të përgatitet dhe miratohet projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullores për kategoritë, kushtet, kualifikimet dhe kërkesat e eksperiencës për licencimin e auditorëve të energjisë dhe kompanive të shërbimit të energjisë”. Projektvendimi do të miratohet në tremujorin e tretë të vitit 2018, i përafëruar pjesërisht me Direktivën 2012/27/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 25 tetorit 2012 mbi eficiencën e energjisë, duke ndryshuar Direktivat 2009/125/EC dhe 2010/30/BE dhe shfuqizimin e Direktivave 2004/8/EC dhe 2006/32/EC. Projektvendimi i përgjigjet rekomandimit të Komisionit Evropian për përafrimin e *acquis* të energjisë.

Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e kategorive, kushteve dhe kërkesave të kualifikimit për menaxherët e energjisë në konsumatorët e mëdhenj të energjisë” do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2018. Projektvendimi do të përafrohet pjesërisht me direktivën 2012/27/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 25 tetorit 2012 mbi eficiencën e energjisë, duke ndryshuar direktivat 2009/125/EC dhe 2010/30/BE dhe duke shfuqizuar direktivat 2004/8/EC dhe 2006/32/EC. Projektvendimi i përgjigjet rekomandimit të Komisionit Evropian për përafrimin e *acquis* të energjisë.

Siguria bërthamore dhe mbrojtja nga rrezatimi

Prioriteti kryesor në mbrojtjen nga rrezatimi është përafrimi i legjislacionit shqiptar me *acquis* e BE-së. Në këtë drejtim, do të miratohet projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Mbi miratimin e rregullores për gatishmërinë dhe përgjigjen në rast emergjence radiologjike, për mbrojtjen e punonjësve dhe publikut”. Projektvendimi u miratua në parim nga Komisioni për Mbrojtjen nga Rrezatimi që në vitin 2017. Projektvendimi do të miratohet në vitin 2018, pjesërisht i përafëruar me direktivën e Këshillit 2013/59/Euratom, të datës 5 dhjetor 2013, që përcakton standardet bazë të sigurisë për mbrojtjen nga rreziqet që shkakton ekspozimi ndaj rrezatimit jonizues dhe që shfuqizon direktivat 89 / 618 / Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom dhe 2003 /122/Euratom.

Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullores për mbrojtjen e publikut nga rrezatimi jonizues” shtyhet për miratim më 2018-ën. Projektvendimi do të përafrohet pjesërisht Direktivën e Këshillit 2013/59/Euratom të 5 dhjetorit që përcakton standardet bazë të sigurisë për mbrojtjen nga rreziqet që dalin nga ekspozimi ndaj rrezatimit jonizues dhe shfuqizimin e direktivave 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96 /29/Euratom, 97/43/Euratom dhe 2003 /122/ Euratom.

Do të përgatitet një vendim i tretë i Këshillit të Ministrave, “Mbi miratimin e Rregullores për mbrojtjen e publikut dhe punonjësve profesionalisht të ekspozuar ndaj rrezatimit jonizues, si dhe siguria e ekspozimeve mjekësore me burimet e rrezatimit jonizues”. Projektvendimi do të miratohet në tremujorin e katërt të 2018-ës, me qëllim që të transpozohet pjesërisht direktivën e Këshillit 2013/59/Euratom të datës 5 dhjetor 2013, që përcakton standardet bazë të sigurisë për mbrojtjen nga rreziqet që dalin nga ekspozimi ndaj rrezatimit jonizues dhe shfuqizimin e direktivave 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96 / 29/Euratom, 97/43/Euratom dhe 2003 /122/ Euratom.

II.1 Siguria e furnizimit

II.1.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor i politikës në sektorin e energjisë është Strategjia e Energjisë 2003–2015 e miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 424, datë 26.6.2003, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë deri më 2015-ën”. Strategjia analizon situatën, burimet e energjisë (uji, hidrokarburet, qymyri dhe burimet e rinovueshme të energjisë) dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri, me qëllim rritjen e sigurisë së furnizimit, rritjen e përdorimit të burimeve të rinovueshme të energjisë etj.

Aktualisht, Strategjia e re e Energjisë 2018–2030 është e përgatitur dhe e gatshme për t'u miratuar.

Legjislacioni shqiptar në lidhje me sigurinë e furnizimit është kryesisht në përputhje me *acquis* të BE-së.

Ligji nr. 43/2015, datë 30.4.2015, “Për sektorin e energjisë elektrike”, është plotësisht në linjë me direktivën 2009/72/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të datës 13 korrik 2009, lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë elektrike dhe shfuqizimin e Direktivës 2003/54/EC.

Ligji nr. 102/2015, datë 23.9.2015, “Për sektorin e gazit natyror”, i cili është plotësisht i përafuar me direktivën 2009/73/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 13 korrik 2009, lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të gazit natyror dhe shfuqizimin e direktivës 2003/55/EC.

Të dyja ligjet e sipërpërmendura synojnë ndër të tjera të përmirësojnë sigurinë e furnizimit në sektorin e energjisë elektrike dhe gazit natyror.

Ligji nr. 7/2017, datë 2.2.2017, “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme”, u miratua pjesërisht i përafuar me direktivën 2009/28/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 23 prillit 2009, mbi promovimin e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e direktivave 2001/77/EC dhe 2003/30/EC. Ligji ka për qëllim të nxisë përdorimin e energjisë nga burimet e rinovueshme të energjisë në Shqipëri, duke synuar në mënyrë indirekte rritjen e sigurisë së furnizimit.

Ligji nr. 8450, datë 24.2.1999, “Për prodhimin, transportin dhe tregtimin e naftës dhe gazit dhe nënprodukteve të tyre”, i ndryshuar, është ende në fuqi. Ligji është i përafuar pjesërisht me direktivën e Këshillit 2009/119/EC, të datës 14 shtator 2009, që vendos një detyrim ndaj shteteve anëtare për të ruajtur rezervat minimale të naftës bruto dhe/ose produkteve të naftës. Ligji përcakton detyrimin për të mbajtur një rezervë sigurie për naftën dhe nënproduktet e naftës për 90 ditë, duke filluar nga 2010.

Ligji nr. 9876, datë 14.2.2008, “Për prodhimin, transportin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe lëndëve të tjera djegëse të rinovueshme, për transport” i ndryshuar, është pjesërisht i përafuar me direktivën 2009/28/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të datës 23 prill 2009, për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e direktivave 2001/77/EC dhe 2003/30/EC.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Enti Rregullator i Energjisë;
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore.

II.1.3 Aktivitetet e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Strategjia e Energjisë 2018–2030 është përgatitur dhe do të miratohet nga Këshilli i Ministrave. Strategjia analizon situatën aktuale dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri në 15 vitet e ardhshme.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Projektligji, “Për krijimin, mbajtjen dhe menaxhimin rezervave minimale të sigurisë të naftës bruto dhe/ose nënprodukteve të saj” do të finalizohet dhe miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2018. Projektligji synon të përafrojë pjesërisht direktivën e Këshillit 2009/119/EC të 14 shtatorit 2009 që vendos një detyrim ndaj shteteve anëtare, për të ruajtur rezervat minimale të naftës së papërpunuar dhe/ose të nënprodukteve të naftës. Miratimi i ligjit do të pasohet me miratimin e rregulloreve zbatuese.

Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e udhëzimit për infrastrukturën energjetike në sektorin e hidrokarbureve që do të jetë pjesë e infrastrukturës energjetike trans-evropiane” do të miratohet në tremujorin e katërt të 2018. Projektvendimi synon të përafrojë pjesërisht Rregulloren (BE) nr. 347/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 17 prill 2013, mbi udhëzimet për infrastrukturën trans-evropiane të energjisë dhe shfuqizimin e vendimit nr. 1364/2006/EC dhe ndryshimin e rregulloreve (KE) nr. 713/2009, (EC) nr. 714/2009 dhe (KE) nr. 715/2009.

II.1.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Miratimi i ligjit “Për krijimin, mbajtjen dhe menaxhimin rezervave minimale të sigurisë të naftës bruto dhe/ose nënprodukteve të saj” do të pasohet me miratimin e rregulloreve zbatuese.

II.2 Tregu i energjisë

II.2.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor politik në sektorin e energjisë është Strategjia e Energjisë 2003–2015 e miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 424 datë 26.6.2003, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë deri në vitin 2015”. Strategjia analizon situatën, burimet e energjisë (uji, hidrokarburet, qymyri dhe burimet e rinovueshme të energjisë) dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri, me qëllim rritjen e sigurisë së furnizimit, rritjen e përdorimit të burimeve të rinovueshme të energjisë etj.

Aktualisht, Strategjia e re e Energjisë 2018–2030 është e përgatitur dhe e gatshme për t’u miratuar.

Legjislacioni shqiptar në tregun e energjisë është kryesisht në përputhje me *acquis* të BE-së.

Ligji nr. 43/2015, datë 30.4.2015, “Për sektorin e energjisë elektrike” është plotësisht i përputhur me direktivën 2009/72/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 13 korrik 2009, lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm të energjisë elektrike dhe shfuqizimin e direktivës 2003/54/EC. Në bazë të këtij ligji, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 519, datë 13.7.2016, “Për miratimin e modelit të tregut të energjisë elektrike”. Miratimi i modelit shqiptar të tregut të energjisë elektrike ishte hapi i fundit drejt zhvillimit të tregut të energjisë elektrike në Shqipëri në një treg të energjisë plotësisht konkurruese, në përputhje me detyrimet e Traktatit të Komunitetit të Energjisë.

Ligji nr. 102/2015, datë 23.9.2015, “Për sektorin e gazit natyror”, i cili është plotësisht i përafër me direktivën 2009/73/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 13 korrik 2009, lidhur me rregullat e përbashkëta për tregun e brendshëm natyror gaz dhe shfuqizimin e direktivës 2003/55/EC.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Enti Rregullator i Energjisë;
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore.

II.2.3 Aktivitetet e planifikuara

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Strategjia e Energjisë 2018–2030 është përgatitur dhe do të miratohet nga Këshilli i Ministrave. Strategjia analizon situatën aktuale dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri në 15 vitet e ardhshme.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk janë planifikuar masa ligjore në PKIE 2018–2020.

II.2.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Do të miratohen aktet zbatuese të ligjit nr. 102/2015, datë 23.9.2015, “Për sektorin e gazit natyror”.

II.3 Eficiencia e energjisë dhe burimet e energjisë së rinovueshme

II.3.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor politik në sektorin e energjisë është Strategjia e Energjisë 2003–2015 e miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 424 datë 26.6.2003, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë deri në vitin 2015”. Strategjia analizon situatën, burimet e energjisë (uji, hidrokarburet, qymyri dhe burimet e rinovueshme të energjisë) dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri, me qëllim rritjen e sigurisë së furnizimit, rritjen e përdorimit të burimeve të rinovueshme të energjisë etj.

Aktualisht, Strategjia e re e Energjisë 2018 - 2030 është e përgatitur dhe e gatshme për t’u miratuar.

Duke synuar arritjen e qëllimeve që lidhen me eficiencën e energjisë në Shqipëri, PKVEE i dytë dhe i tretë 2017–2020 u miratuan me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 709, datë 1.12.2017. PKVEE 2017–2020 është në përputhje me ligjin nr. 124/2015, datë 12.11.2015, “Për eficiencën e energjisë”. PKVEE-ja përfshin politikat/masat kombëtare për nxitjen dhe përmirësimin e përdorimit eficient të energjisë, me qëllim kursimin e energjisë sipas objektivave kombëtarë.

Këshilli i Ministrave ka miratuar gjithashtu Planin e Veprimit për Burimet Kombëtare të Rinovueshme të Energjisë 2015–2020, me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 27, datë 20.1.2016. Vendimi përcakton objektivat kombëtarë për energjitë e rinovueshme në konsumin total përfundimtar të energjisë, si dhe masat mbështetëse për arritjen e tyre. Plani Kombëtar i Veprimit për Burimet e Energjisë së Rinovueshme është duke u rishikuar.

Legjislacioni shqiptar mbi eficiencën e energjisë dhe burimet e rinovueshme të energjisë është kryesisht në përputhje me *acquis* të BE-së.

Ligji nr. 124/2015, datë 12.11.2015, “Për eficiencën e energjisë”, transponon pjesërisht direktivën 2012/27/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 25 tetorit 2012 mbi eficiencën e energjisë, duke ndryshuar direktivat 2009/125/EC dhe 2010/30/BE dhe shfuqizuar direktivat 2004/8/EC dhe 2006/32/EC. Ky ligj, gjithashtu, synon krijimin dhe zbatimin e politikave dhe rregulloreve kombëtare për nxitjen dhe përmirësimin e përdorimit eficient të energjisë, me qëllim kursimin e energjisë sipas objektivave kombëtarë.

Ligji nr. 116/2016, “Për performancën energjetike të ndërtesave” është pjesërisht në përputhje me direktivën 2010/31/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 19 maj 2010, mbi performancën energjetike të ndërtesave. Ky ligj rregullon përmirësimin e performancës energjetike të ndërtesave, duke marrë parasysh kushtet lokale të klimës, nivelet e komoditetit të brendshëm të një ndërtese dhe, gjithashtu, efektivitetin e koston për ndërtimin e ndërtesave të reja dhe rindërtimin e ndërtesave ekzistuese.

Si një kërkesë e ligjit nr. 124/2015, “Për eficiencën e energjisë”, Këshilli i Ministrave miratoi vendimin nr. 852, datë 7.12.2016, “Për krijimin dhe mënyrën e organizimit e të funksionimit të Agjencisë për Eficiencën e energjisë”, si institucion përgjegjës për zbatimin e politikave dhe promovimit të masave për eficiencën e energjisë.

Lidhur me energjinë e rinovueshme, ligji nr. 7/2017, datë 2.2.2017, “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme” u miratua pjesërisht i përafruar me direktivën 2009/28/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të 23 prillit 2009, për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e direktivave 2001/77/EC dhe 2003/30/EC. Plani i ri i veprimit për Burimet e Rinovueshme të Energjisë 2018–2020 do të miratohet brenda tremujorit të dytë të vitit 2018. Plani i ri i Veprimit për Burimet e Rinovueshme të Energjisë do të jetë në përputhje me ligjin nr. 7/2017, datë 2.2.2017.

Bazuar në ligjin nr. 7/2017, datë 2.2.2017, “Për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e rinovueshme”, janë miratuar aktet e mëposhtme ligjore:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 369, datë 26.4.2017, “Për miratimin e metodologjisë për vendosjen e çmimit të blerjes për energjinë elektrike të prodhuar nga burimet e vogla të rinovueshme nga dielli dhe era”;

- Vendimi i Bordit të ERE-s nr. 120, datë 27.7.2017, “Mbi përcaktimin e çmimeve të blerjes së energjisë elektrike të prodhuar nga burimet e vogla gjeneruese fotovoltaike me kapacitet të instaluar deri në 2 mw dhe eolike me kapacitet të instaluar deri në 3 mw”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 687, datë 22.11.2017, “Për miratimin e metodologjisë për përcaktimin e çmimit të blerjes vjetore të energjisë elektrike që duhet paguar te prodhuesit me prioritet ekzistues”;

- Bordi i bordit të ERE-s nr. 19, datë 19.1.2018, “Për çmimin vjetor të blerjes që duhet t’u paguhet prodhuesve me prioritet ekzistues të energjisë elektrike për vitin 2018”;

- Urdhri i ministrit të Infrastrukturës dhe Energjetikës nr. 170, datë 2.11.2017, “Për vendosjen e sasisë së energjisë që do të përdoret për masat mbështetëse për prodhimin e energjisë elektrike nga burimet e rinovueshme të energjisë”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 27, datë 17.1.2018, “Për miratimin e metodologjisë për përcaktimin e çmimit të blerjes së energjisë elektrike të prodhuar nga gjeneruesit e vegjël me burime të rinovueshme nga pjesa e biodegradueshme e mbeturinave të ngurta duke shfrytëzuar mbeturinat industriale, urbane dhe rurale”.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Enti Rregullator i Energjisë;
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore.

II.3.3 Aktivitetet e planifikuara

II. 3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Strategjia e Energjisë 2018–2030 është përgatitur dhe do të miratohet nga Këshilli i Ministrave. Strategjia analizon situatën aktuale dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri në 15 vitet e ardhshme.

II. 3.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Në eficiencën e energjisë dhe burimet e rinovueshme të energjisë, parashikohet miratimi i tri akteve ligjore:

- Projektligji, “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport” do të miratohet në tremujorin e tretë të vitit 2018. Projektligji do të përafrohet pjesërisht me direktivën 2009/28/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të 23 prillit 2009, për nxitjen e përdorimit të energjisë nga burimet e ripërtërishme dhe ndryshimin dhe shfuqizimin e direktivave 2001/77/EC dhe 2003/30/EC. Pas miratimit të projektligjit, legjislacioni zbatues do të përgatitet dhe miratohet;

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullores për kategoritë, kushtet, kërkesat e kualifikimit dhe të eksperiencës profesionale për licencimin e audituesit të energjisë dhe shoqërive për shërbime energjetike”, do të aprovohet në tremujorin e tretë të vitit 2018, i përafruar pjesërisht me direktivën 2012/27/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të datës 25 tetor 2012, mbi efikasitetin e energjisë, ndryshimin e direktivave 2009/125/EC dhe 2010/30/BE dhe shfuqizimin e direktivave 2004/8/EC dhe 2006/32/EC;

- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e kategorive, kushtet dhe kërkesat e kualifikimit për menaxherët e energjisë së konsumatorëve të mëdhenj të energjisë”, do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2018. Projektvendimi do të përafrohet pjesërisht me direktivën 2012/27/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 25 tetorit 2012, mbi eficiencën e energjisë, duke ndryshuar direktivat 2009/125/EC dhe 2010/30/BE dhe duke shfuqizuar direktivat 2004/8/EC dhe 2006/32/EC.

II.3.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Do të miratohen aktet zbatuese për projektligjin, “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport”.

II.4 Siguria bërthamore dhe mbrojtja nga rrezatimet

II.4.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Kuadri i politikave në mbrojtjen e rrezatimit përfshin tri dokumente të politikave:

- Politika për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë, e përgatitur si dokumenti nr. 1319/3, e datës 25.3.2013 nga Komisioni për Mbrojtjen nga Rrezatimi;

- Urdhri i ministrit të Shëndetësisë nr. 435, datë 14.10.2015, “Për miratimin e dokumentit “Hapat strategjikë për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë””. Dokumenti është i vlefshëm për periudhën 2017–2030, duke përcaktuar masat që duhen marrë për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Shqipëri;

- Urdhri i ministrit të Shëndetësisë nr. 434, datë 14.10.2015, “Për miratimin e dokumentit “Arsimi dhe trajnimi për mbrojtjen dhe sigurinë nga rrezatimi jonizues dhe hapat për zbatimin e tij””, që përcakton masat për trajnimin e personelit që merret me materiale radioaktive.

Akti kryesor ligjor në mbrojtjen e rrezatimit është ligji nr. 8025, datë 9.11.1995, “Për mbrojtjen nga rrezatimi jonizues”, i ndryshuar, pjesërisht i përafëruar me direktivën e Këshillit 2013/59/Euratom të 5 dhjetorit 2013 që përcakton standardet themelore të sigurisë për mbrojtjen kundër rreziqeve që dalin nga ekspozimi ndaj rrezatimit jonizues dhe shfuqizimin e direktivave 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom dhe 2003/122/Euratom. Kjo direktivë është e përafëruar pjesërisht me:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 8, datë 7.1.2010, “Për miratimin e rregullores për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Shqipëri”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 9, datë 7.1.2010, “Për miratimin e rregullores për kategorizimin e burimeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 10, datë 7.1.2010, “Për miratimin e rregullores për licencimin dhe inspektimin e veprimtarive me rrezatim jonizues”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 481, datë 25.7.2012, “Për miratimin e rregullores për sigurinë e publikut ndaj ekspozimit ndaj burimeve të rrezatimit jonizues”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 543, datë 7.7.2010, “Për miratimin e rregullores për punën e sigurt me burimet e rrezatimit jonizues”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 590, datë 18.8.2011, “Për miratimin e rregullores për mbrojtjen e punëtorëve të ekspozuar profesionalisht ndaj rrezatimit jonizues”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 877, datë 30.10.2015, “Për miratimin e rregullores për mbrojtjen fizike të materialeve radioaktive”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 957, datë 25.11.2015, “Për miratimin e rregullores mbi nivelet e përqendrimit të radonit të brendshëm dhe përqendrimin radioaktiv në mallra, me qëllim mbrojtjen e publikut”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 638, datë 7.9.2016, “Për miratimin e rregullores për menaxhimin e sigurt të mbetjeve radioaktive në Republikën e Shqipërisë”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 815, datë 16.11.2016, “Për miratimin e rregullores për transportin e sigurt të materialeve radioaktive”.

Përveç kësaj, në fushën e mbrojtjes bërthamore dhe të rrezatimit, Shqipëria ka ratifikuar konventat e mëposhtme ndërkombëtare:

- Konventa e përbashkët për sigurinë e menaxhimit të lëndës djegëse të përdorur dhe për sigurinë e menaxhimit të mbetjeve radioaktive, ratifikuar me ligjin nr. 10379, datë 24.2.2011, “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën e Bashkuar, “Për sigurinë e menaxhimit të lëndës djegëse të konsumuar dhe për sigurinë e menaxhimit të mbetjeve radioaktive””, i cili hyri në fuqi më 27.9.2011;

- Konventa për Sigurinë Bërthamore, ratifikuar me ligjin nr. 10380, datë 24.2.2011, “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në Konventën për Sigurinë Bërthamore”, që ka hyrë në fuqi më 27.9.2011;

- Konventa mbi Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore, ratifikuar me ligjin nr. 8853, datë

31.1.2002, “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “Konventën për Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore””, hyrë në fuqi më 4.4.2002. Amendamentet e Konventës për Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore të ratifikuara me ligjin nr. 88/2013, datë 21.2.2013, “Për ratifikimin e ndryshimeve në Konventën për Mbrojtjen Fizike të Materialeve Bërthamore”, hynë në fuqi më 6.3.2013;

- Konventa për njoftimin e hershëm të një aksidenti bërthamor, e ratifikuar me ligjin nr. 9026, datë 13.3.2003, “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “Konventën për njoftimin e hershëm të një aksidenti bërthamor””, që hyri në fuqi më 30.10.2003;

- Konventa për ndihmën në rastin e një aksidenti bërthamor ose të emergjencave radiologjike, ratifikuar me ligjin nr. 9015, datë 20.2.2003, “Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “Konventën për ndihmë në rast aksidenti bërthamor ose emergjence radiologjik””, e cila hyri në fuqi më 31.5.2003;

- Konventa mbi protokollin shtesë, ratifikuar me ligjin nr. 10314, datë 16.9.2010, “Për ratifikimin e Protokollit Shtesë ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Agjencisë Ndërkombëtare të Energjisë Atomike, për zbatimin e garancive për të gjitha aktivitetet bërthamore në Shqipëri”, e cila hyri në fuqi më 3.11.2010.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Agjencia Kombëtare Bërthamore;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Zyra e Mbrojtjes nga Rrezatimi.

II.4.3 Aktivitetet e planifikuara

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk është planifikuar miratimi i ndonjë dokumenti politikash në periudhën 2018–2020.

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Prioriteti kryesor në mbrojtjen e rrezatimit është përafrimi i legjislacionit shqiptar me *acquis* të BE-së. Në këtë drejtim, për përafrimin e pjesshëm të direktivës së Këshillit 2013/59/Euratom të 5 dhjetorit 2013, që përcakton standardet themelore të sigurisë për mbrojtjen nga rreziqet që dalin nga ekspozimi ndaj rrezatimit jonizues dhe shfuqizon direktivat 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom dhe 2003/122/Euratom, do të miratohet në tremujorin e katërt të vitit 2018, projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e rregullores, “Për mbrojtjen e publikut, punëmarrësve të ekspozuar profesionalisht dhe sigurinë ndaj ekspozimeve mjekësore me burime të rrezatimit jonizues””.

II.4.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk është parashikuar miratimi i akteve të tjera ligjore ose masave të tjera që lidhen me mbrojtjen bërthamore dhe rrezatimit.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për kapitull i institucionit koordinues	691,987	696,456	705,100
Buxheti total për kapitullin i institucioneve të tjera	47,160,643	50,742,125	50,290,543
Buxheti total i kapitullit	47,852,630	51,438,581	50,995,643

KAPITULLI 16

TATIMET

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Acquis në fushën e tatimit indirekt përbëhet kryesisht nga legjislacioni i harmonizuar në fushën e Tatimit mbi Vlerën e Shtuar (TVSH) dhe akcizave. Tatimi mbi Vlerën e Shtuar përfshin zbatimin e një takse të përgjithshme akumuluese mbi konsumin e cila është vendosur në të gjitha fazat e prodhimit dhe të shpërndarjes së mallrave dhe shërbimeve. *Acquis* i TVSH-së parashikon një trajtim tatimor të barabartë të transaksioneve vendëse dhe jokombëtare. TVSH-ja bazohet, gjithashtu, në parimin e neutralitetit ku tatimi i aplikuar është proporcional me çmimin, pavarësisht nga numri i transaksioneve të ndërmjetme.

Në fushën e akcizave, *acquis* përfshin legjislacionin e harmonizuar për produktet e fushës së energjisë duke përfshirë energjinë elektrike dhe produktet e naftës, prodhimet e duhanit dhe pijet alkoolike.

Legjislacioni i BE-së përcakton strukturën e akcizës që duhet të ngarkohet, së bashku me një sistem të normave minimale për secilin grup produkti. Mallrat u nënshtrohen detyrimeve kur ato prodhohen brenda BE-së ose importohen nga një vend i tretë. Megjithatë, në parim, detyrimi i paguhet vetëm shtetit anëtar në të cilin mallrat lëshohen për konsum (me përjashtime të caktuara të kufizuara) dhe sipas normave të aplikueshme në atë shtet anëtar. Legjislacioni i BE-së përcakton dispozitat për prodhimin, mbajtjen, lëvizjen dhe monitorimin e mallrave të akcizës, si dhe dispozitat për lejimet e udhëtarëve. Sa u përket produkteve të akcizës, mbajtja dhe lëvizja e tyre për qëllime komerciale brenda tregut të brendshëm vazhdon të monitorohet nga afër për të përcaktuar tatimin përkatës.

Acquis në fushën e tatimit të drejtpërdrejtë ka të bëjë me aspekte të caktuara të tatimeve të fitimit dhe shmangies së taksimit të dyfishtë. Fokusi është në eliminimin e parregullsive për aktivitetet ekonomike ndërkufitare ndërmjet ndërmarrjeve brenda Bashkimit. Kodi i Sjelljes për Taksimin e Biznesit përfaqëson një angazhim politik nga shtetet anëtare për të trajtuar konkurrencën e dëmshme tatimore. Shtetet anëtare janë të detyruara të mos vendosin masa të reja të dëmshme tatimore dhe të rikthejnë ato ekzistuese.

Legjislacioni i BE-së në fushën e bashkëpunimit administrativ dhe asistencës së ndërsjellë midis autoriteteve tatimore dhe doganore të shteteve anëtare siguron mjete për të shkëmbyer informacione me qëllim parandalimin e evazionit fiskal dhe shmangien e tyre dhe ndihmën e tyre në zbatimin e legjislacionit doganor. Informata të caktuara lidhur me tatimet dhe doganat shkëmbehen automatikisht; informacione të tjera shkëmbehen në mënyrë spontane ose pas një kërkesë.

Acquis në fushën e kapaciteteve operationale dhe kompjuterizimit mbulon fusha të ndryshme të taksimit. *Acquis* për sistemin e shkëmbimit të informacionit mbi vlerën e shtuar (VIES) parashikon shkëmbimin e drejtpërdrejtë elektronik të të dhënave ndërmjet administratave kombëtare të TVSH-së. Kjo lejon që administratat kombëtare të monitorojnë dhe kontrollojnë tregtinë brenda BE-së dhe të zbulojnë parregullsi të mundshme. Përveç kësaj, kërkohet një sistem specifik i TI (*Mini One Stop Shop - MOSS*) për të vendosur ndërlidhjen për shkëmbimin e informacionit ndërmjet shteteve anëtare lidhur me skemën e veçantë për shërbimet elektronike, telekomunikacionet dhe transmetimet e ofruara nga tregtarët që nuk janë të vendosur në shtetin anëtar, qe do të thotë personat jo të tatueshëm. Rimbursimi i TVSH-së është sistemi që u mundëson tregtarëve të regjistruar të TVSH-së që të marrin rimbursimin e TVSH-së së zbritshme të paguar në një shtet tjetër anëtar në të cilin tregtari nuk ka ndërmarrje apo aktivitet. Bashkëpunimi administrativ përdor formatin e standardizuar elektronik që ka për qëllim komunikimin dhe kërkimin e informacionit që konsiderohet i duhur për të siguruar tatimin korrekt të aktiviteteve në çdo shtet anëtar. Këto forma sigurohen nga Komisioni Evropian dhe do të vendosen dhe mbështeten nga shërbimet informative të shteteve anëtare. Lidhur me akcizat, *acquis* kërkon që sistemet e TI-së t'u lejojnë shteteve anëtare të shkëmbejnë informacion mbi prodhuesit dhe tregtarët e produkteve të akcizës. Sisteme të tilla janë regjistri evropian i operatorëve (sistemi për shkëmbimin e të dhënave të akcizave - SEED) dhe sistemi për monitorimin e shërbimeve qendrore/sistemit të menaxhimit të informacionit për akcizat (CS/MISE). Lëvizjet e mallrave të akcizës nën regjimin e pezullimit mbikëqyren brenda BE-së nëpërmjet sistemit elektronik të lëvizjes dhe kontrollit të akcizës (EMCS). Në fushën e tatimit të drejtpërdrejtë, shtetet anëtare duhet të vendosin një sistem të shkëmbimit automatik të informacionit për pesë kategori të të ardhurave dhe kapitalit (të ardhurat nga punësimi, tarifat e drejtorëve, pensionet, produktet e sigurimit të jetës dhe pronësia e të ardhurave nga pronat e paluajtshme (dividentë, fitime kapitale, të ardhura të tjera të gjeneruara në lidhje me pasuritë e mbajtura në një llogari financiare, çdo shumë në lidhje me faktin nëse një institucion financiar është obliguesi apo debitori, duke përfshirë pagesat e riblerjes, balancat e llogarisë) përmes formave të kompjuterizuara standarde. Përdorimi i formave standarde dhe formateve kompjuterike parashikohet edhe në fushën e informacionit të shkëmbyer sipas spontanisht dhe pas një kërkesë.

1.1.2. Kërkesat sipas MSA-së

Neni 98 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit parashikon se, Shqipëria dhe BE-ja do të vendosin bashkëpunimin në fushën e tatimeve, duke përfshirë masat që synojnë reformimin e mëtejshëm të sistemit fiskal dhe ristrukturimin e administratës tatimore, me qëllim që të sigurohet efikasitet në mbledhjen e taksave dhe luftën kundër evazionit fiskal. Për më tepër, ky bashkëpunim duhet të marrë në konsideratë fushat prioritare që lidhen me *acquis* e BE-së në fushën e tatimeve dhe të luftës kundër konkurrencës së dëmshme të tatimeve. Në këtë drejtim, Shqipëria dhe BE-ja e njohin rëndësinë e përmirësimit të transparencës dhe shkëmbimit të informacionit ndërmjet shteteve anëtare të bashkimit evropian dhe shqipërisë, në mënyrë që të lehtësohet zbatimi i masave që parandalojnë mospagimin ose

evazionin tatimor. Gjithashtu, neni 98 i MSA-së kërkon konsultime ndërmjet Shqipërisë dhe BE-së me qëllim që të eliminohet konkurrenca e dëmshme e tatimeve midis shteteve anëtare të BE-së dhe Shqipërisë, për të siguruar një nivel të barabartë për sa i përket tatimit të biznesit.

1.2. Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e tatimeve. Njëfarë progresi është bërë, veçanërisht në përafrimin e legjislacionit me *acquis* për procedurat tatimore, në zhvillimin e mëtejshëm organizativ të Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve (DPT), në zbatimin e planit të veprimit kundër ekonomisë informale dhe pajtueshmërisë së taksave. Performanca e të ardhurave për vitin 2017 ishte mbi nivelet e vitit 2016 (+7.8 %) kryesisht për shkak të mungesës së tatimit mbi të ardhurat personale dhe taksave vendore.

Në fushën e tatimit të tërthortë, norma standarde e tatimit mbi vlerën e shtuar (TVSH) është 20%. Që nga qershori 2017, një normë e reduktuar prej 6% aplikohet për shërbimet e akomodimit turistik. Përfshirjet nga TVSH-ja për furnizimet pa të drejtë të zbritjes së TVSH-së janë kryesisht në përputhje me *acquis*. Taksimi i akcizës është pjesërisht në përputhje me *acquis* të BE-së. Markimi i vajrave minerale është bërë për disa kategori. Akciza e duhanit do të rritet gradualisht gjatë 3 viteve të ardhshme, nga 44 euro për 1 000 cigare nga 1 janari 2018 në 48,9 euro nga 1 janari 2021. Që nga viti 2016, niveli i taksimit mbi puro dhe *cigarillos* të prodhuara në vend me gjethe duhani rritur në Shqipëri, është vendosur në 18.8 euro/kg krahasuar me 33.1 euro/kg për të importuarat në një përpjekje për të luftuar ekonominë informale. Prodhuesit e vegjël të pijeve alkoolike gëzojnë norma tatimore të reduktuara. Për konsum personal, sasitë deri në 100 litra për pije alkoolike dhe deri në 200 litra për verë janë të përjashtuara nga tatimi. Ligji kombëtar i TVSH-së përfshin të gjitha produktet e energjisë elektrike të listuara në direktivën 2003/96/KE.

Sa i përket taksimit të drejtpërdrejtë, institucionet financiare janë të detyruara që të llogarisin, të ndalojnë, të deklarojnë dhe të paguajnë tatimin mbi të ardhurat për të ardhurat nga kursimet. Shqipëria është zotuar t'i bashkohet kornizës përfshirëse të organizatës për bashkëpunim dhe zhvillim ekonomik (OECD) mbi erozionin antibazë dhe zhvendosjen e fitimit deri në vitin 2019.

Sa i përket kapacitetit operacional dhe kompjuterizimit, administrata tatimore ka 1 569 poste pune. Më 2017, 22 punonjës u shkarkuan për shkak të masave disiplinore. Programi vjetor i trajnimit bazohet në nevojat dhe është miratuar nga Drejtori i Përgjithshëm i Tatimeve në janar 2017. Trajnimi ofrohet përmes Qendrës së Trajnimit të Administratës Tatimore dhe Doganore dhe Shkollës Shqiptare të Administratës Publike. Sistemi elektronik i administratës tatimore është bërë funksional në janar 2015, si një aplikacion rrjeti me një platformë qendrore që vepron në të gjithë administratën tatimore. DPT-ja miratoi planin vjetor të veprimit 2017, për luftën kundër ekonomisë informale dhe e zbatoi atë në përputhje me rrethanat.

1.3. Prioritetet

Aktualisht, legjislacioni fiskal shqiptar është pjesërisht në përputhje me *acquis* të BE-së dhe për këtë arsye një nga prioritetet kryesore është përafrimi i plotë i legjislacionit me *acquis* të BE-së. Në një periudhë afatmesme, fokusi ynë kryesor do të jetë përafrimi i mëtejshëm i strukturës dhe normave të akcizës me *acquis*. Gjithashtu, vazhdon të jetë prioritet zbatimi i legjislacionit të përafëruar me *acquis* për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar. Ky ligj ka përafëruar legjislacionin shqiptar me direktivën 2006/112/KE.

Disa nga objektivat kryesorë janë krijimi i kadastër fiskale dhe zbatimi i ligjit të rishikuar të tatimit mbi pronë; rritja e përpjekjeve për të negociuar marrëveshjet e taksimit të dyfishtë, veçanërisht me shtetet anëtare të BE-së; adresimi i përsëritjes së vonës në rimbursimet e TVSH-së dhe evitimi i grumbullimit të madh të të prapambeturave.

Lidhur me politikat tatimore prioritet mbetet përafrimi i legjislacionit shqiptar me legjislacionin e Bashkimit Evropian, si edhe përmirësimi i administrimit të tatimeve në rritjen e bazës së tatueshme. Ky objektiv strategjik do të realizohet nëpërmjet:

- Harmonizimit të politikave tatimore me *acquis* të BE-së;
- Krijimit të klimës së biznesit të favorshme për zhvillimin dinamik të sipërmarrjes private dhe tërheqjen e investimeve të huaja;
- Formulimit të politikave tatimore që mbështesin zhvillimin ekonomik dhe social në Shqipëri dhe në xisin formalizimin e ekonomisë;
- Përmirësimit të menaxhimit të administratës tatimore, duke u bazuar në realizimin e të ardhurave me profesionalizëm, integritet dhe ndershmëri, me një standard që krijon besueshmëri te qytetarët dhe kredibilitet me partnerët ndërkombëtarë dhe komunitetin e biznesit, vendës dhe të huaj.

II.1. Tatimi i tërthortë: Tatimi mbi vlerën e shtuar dhe detyrimet e akcizës

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Politikat tatimore mbulohet nga Plani Strategjik i Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve 2017–2020, ndërsa çështjet specifike për tatimin e tërthortë mbulohen nga Strategjia e Financave Publike 2014–2020.

Ligji nr. 61/2012, “Për akcizat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar është pjesërisht në përputhje me direktivën 2008/118/EC, të datës 16 dhjetor 2008, lidhur me aranzhimet e përgjithshme të akcizës dhe shfuqizimin e direktivës 92/12/EEC.

Ligji nr. 92/2014, datë 24.7.2014, “Për TVSH-në” është pjesërisht në përputhje me direktivën 2006/112/EC, të datës 28 nëntor 2006, mbi sistemin e përbashkët të tatimit mbi vlerën e shtuar.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për këtë kapitull janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë (përfaqësuar kryesisht nga Drejtoria e Politikave dhe Marrëdhënieve Fiskale) dhe Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve.

Drejtorja e Përgjithshme e Politikave Makroekonomike dhe Fiskale harton ligjet fiskale, duke respektuar programin ekonomik dhe bën një analizë të thellë të ekonomisë dhe të rajonit.

Drejtorja e Përgjithshme e Tatimeve (DPT) është Institucioni Kryesor Tatimor në Republikën e Shqipërisë dhe ka autoritetin për të zbatuar ligjet tatimore, duke administruar taksat dhe tarifat kombëtare, të përcaktuara me ligjet përkatëse. Qëllimi kryesor i DPT-së është të ndihmojë tatimpaguesit që të paguajnë detyrimet e tyre tatimore, në përputhje me ligjet e aplikueshme tatimore dhe të sigurojë që të ardhurat nga këto taksa të shkojnë në llogaritë e buxhetit të shtetit, duke u ofruar tatimpaguesve një sistem efektiv pagesash.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të parashikuara

N/A

II.2 Tatimi i drejtpërdrejtë

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Politikat tatimore mbulohen nga plani strategjik i Drejtorisë së Përgjithshme të Tatimeve 2017–2020, ndërsa çështjet specifike për tatimin e drejtpërdrejtë mbulohen nga Strategjia e Menaxhimit të Financave Publike 2014–2020.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për këtë kapitull janë Ministria e Financave (përfaqësuar kryesisht nga Drejtoria e Politikave dhe Marrëdhënieve Fiskale) dhe Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve.

Drejtorja e Përgjithshme e Politikave Makroekonomike dhe Fiskale harton ligjet fiskale, duke respektuar programin ekonomik dhe bën një analizë të thellë të ekonomisë dhe të rajonit.

Drejtorja e Përgjithshme e Tatimeve (DPT) është institucioni kryesor tatimor në Republikën e Shqipërisë dhe ka autoritetin për të zbatuar ligjet tatimore, duke administruar taksat dhe tarifat kombëtare, të përcaktuara me ligjet përkatëse. Qëllimi kryesor i DPT-së është të ndihmojë tatimpaguesit që të paguajnë detyrimet e tyre tatimore në përputhje me ligjet e aplikueshme tatimore dhe të sigurojë që të ardhurat nga këto taksa të shkojnë në llogaritë e buxhetit të shtetit, duke u ofruar tatimpaguesve një sistem efektiv pagesash.

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.2.3.2 Masat ligjore të parashikuara

Ligji nr. 8438, datë 28.12.1998, “Për të ardhurat”, do të ndryshohet më tej në vitin 2020, lidhur me shkrirjen dhe bashkimin. Me këtë ligj do të transpozohet pjesërisht direktiva 2009/133/EC, e datës 19 tetor 2009, mbi sistemin e përbashkët tatimor të zbatueshëm për bashkimet, shkrirjet, shkrirjet e pjesshme, transferimet e aseteve dhe shkëmbimet e aksioneve në lidhje me kompanitë e shteteve të ndryshme anëtare dhe për transferimin e zyrës së regjistruar të SE-së ose SCE-së ndërmjet shteteve anëtare.

Për shkak të nevojave të tregut është planifikuar ndryshimi i ligjit për tatimin mbi të ardhurat, sipas praktikave më të mira ndërkombëtare. Ligji nr. 8438, datë 28.12.1998, “Për tatimin mbi të ardhurat” do

të ndryshohet në vitin 2020, duke transpozuar pjesërisht direktivën 2009/133/EC. Pritet të rregullojë më tej çështjet që kanë të bëjnë me tatimin mbi të ardhurat personale dhe të korporatave. Objektivi kryesor është miratimi i rregullave dhe procedurave të qarta për më pak burokraci dhe më pak nevojë për interpretim.

II.3 Bashkëpunimi administrativ dhe ndihma e ndërsjellë

II.3.1. Kuadri politik dhe ligjor

N/A

II.3.2. Institucionet përgjegjëse

Institucionet përgjegjëse për këtë kapitull janë Ministria e Financave (përfaqësuar kryesisht nga Drejtoria e Politikave dhe Marrëdhënieve Fiskale) dhe Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve. Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Makroekonomike dhe Fiskale harton ligjet fiskale, duke respektuar programin ekonomik dhe bën një analizë të thellë të ekonomisë dhe të rajonit.

Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve (DPT) është institucioni kryesor tatimor në Republikën e Shqipërisë dhe ka autoritetin për të zbatuar ligjet tatimore, duke administruar taksat dhe tarifat kombëtare, të përcaktuara me ligjet përkatëse. Qëllimi kryesor i DPT-së është të ndihmojë tatimpaguesit që të paguajnë detyrimet e tyre tatimore në përputhje me ligjet e aplikueshme tatimore dhe të sigurojë që të ardhurat nga këto taksa të shkojnë në llogaritë e buxhetit të shtetit, duke u ofruar tatimpaguesve një sistem efektiv pagesash.

II.3.3. Masat e parashikuara 2018–2020

N/A

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

Në lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total i institucionit përgjegjës për këtë kapitull	N/A	N/A	900.000
Buxheti total i institucioneve të tjera kontribuese për këtë kapitull	N/A	N/A	N/A
Buxheti total për kapitullin	N/A	N/A	900.000

KAPITULLI 17

POLITIKA EKONOMIKE DHE MONETARE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Acquis në fushën e politikës ekonomike dhe monetare rregullohet nga titulli VIII (nenet 119 deri 144) të Traktatit për Funkcionimin e Bashkimit Evropian (TFEU) dhe nga legjislacioni përkatës zbatues. Dispozitat e Traktatit që lidhen me miratimin e euros nuk zbatohen për shtetet anëtare me një përjashtim të përkohshëm siç përcaktohet në nenin 139 të TFEU-së.

Legjislacioni përmban rregulla specifike që kërkojnë pavarësinë e bankave qendrore në shtetet anëtare, duke ndaluar financimin e drejtpërdrejtë të sektorit publik nga bankat qendrore dhe duke ndaluar qasjen e privilegjuar të sektorit publik në institucionet financiare. Shtetet anëtare i konsiderojnë politikat e tyre ekonomike si një çështje me interes të përbashkët dhe i nënshtrohen një mbikëqyrje më të gjerë fiskale, ekonomike dhe financiare. Ata janë të detyruar gjithashtu t'u përmbahen rregullave të detajuara në lidhje me karakteristikat e kuadrit të tyre kombëtar në fushën e buxhetit. Shtetet e reja anëtare duhet të përmbushin, gjithashtu, kriteret e përcaktuara në traktat në mënyrë që të jenë në gjendje të adaptojnë euron në kohën e duhur pas anëtarësimit. Deri atëherë, ata do të jenë një shtet anëtar me përjashtim nga përdorimi i euros dhe do të trajtojnë politikat e tyre të kursit të këmbimit si një çështje me interes të përbashkët.

Acquis përbëhet kryesisht nga dispozitat dhe protokollet e Traktatit, si dhe rregulloret dhe vendimet që nuk kërkojnë transpozim në legjislacionin kombëtar. Megjithatë, siç tregohet në nenin 131 të TFEU-së, secili shtet anëtar do të sigurojë që legjislacioni i tij kombëtar, duke përfshirë edhe statutet e bankës qendrore, të jetë në përputhje me TFEU –në dhe Statutin e Sistemit Evropian të Bankave Qendrore dhe të Bankës Qendrore Evropiane (Statuti i ESCB/ECB). Rregulloret sipas këtij kapitulli u kërkojnë shteteve anëtare të identifikojnë rreziqet e mundshme, parandalojnë ose korrigjojnë çdo deficit fiskal të tepërt, si dhe pabarazitë makroekonomike të dëmshme. Direktiva 2011/85 përcakton kërkesat për

kuadret buxhetore të shteteve anëtare dhe kërkon transpozimin në rendin juridik dhe administrativ të vendit.

I.1.2. Kërkesat e MSA-së

Neni 87 i MSA-së përcakton bashkëpunimin në fushat e politikave ekonomike dhe tregtare, duke theksuar se Komuniteti dhe Shqipëria do të lehtësojnë procesin e reformës ekonomike nëpërmjet bashkëpunimit për të përmirësuar të kuptuarit e bazave të ekonomive të tyre përkatëse dhe formulimit e zbatimit të politikës ekonomike në ekonomitë e tregut. Me kërkesë të autoriteteve shqiptare, Komuniteti mund të ofrojë asistencë të dizenuar për të mbështetur përpjekjet e Shqipërisë për krijimin e një ekonomie tregu funksionale dhe përafrimin gradual të politikave të saj me politikat e orientuara drejt stabilitetit të Bashkimit Ekonomik dhe Monetar.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e politikës ekonomike dhe monetare. Një farë progresi është bërë, veçanërisht në fushën e politikës fiskale ku u zbatuan rregulla të reja për reduktimin e borxhit dhe ekzekutimin e buxhetit në vitet zgjedhore.

Në fushën e politikës monetare, Banka e Shqipërisë është e pavarur financiarisht dhe ka kapacitete të mjaftueshme administrative për të funksionuar në mënyrë efektive. Objektivi kryesor i bankës qendrore, siç përcaktohet në ligjin për Bankën e Shqipërisë, është arritja dhe ruajtja e stabilitetit të çmimeve. Banka e Shqipërisë ka përcaktuar stabilitetin e çmimeve në nivelin e rritjes vjetore prej 3% të çmimeve të konsumit dhe synon të mbajë inflacionin e çmimeve të konsumit në atë nivel në periudha afatmesme dhe afatgjata. Politika monetare kryhet nëpërmjet një paket instrumentesh standarde dhe brenda një regjimi të lirë të kursit të këmbimit. Rezervat valutore mbahen në një nivel adekuat.

Në fushën e politikës ekonomike, tabelat e njoftimit të EDP-së dërgohen rregullisht në Eurostat në bazë të përpjekjeve më të mira. Një Memorandum Mirëkuptimi u nënshkrua në vitin 2016 ndërmjet Institutit të Statistikave, Bankës së Shqipërisë dhe Ministrisë së Financave për të përmirësuar më tej raportimin e statistikave fiskale, sipas kërkesave të Sistemit Evropian të Llogarive Kombëtare dhe Rajonale (ESA 2010). Përgatitjet për pjesëmarrje në procedurat e mosbalancimit makroekonomik (MIP) kanë filluar në Bankën e Shqipërisë dhe në Institutin e Statistikave. Shqipëria paraqiti në kohë ERP-in 2018–2020.

I.3. Prioritetet

Prioritetet e kapitullit janë si më poshtë:

- Ndërmarrja e masave për të harmonizuar më tej legjislacionin me *acquis* në lidhje me pavarësinë dhe llogaridhënien e Bankës së Shqipërisë;
- Forcimi i mekanizmit të qeverisë për koordinimin dhe konsultimin e politikave me palët e interesuara joqeveritare kur formulohen reformat prioritare sektoriale;
- Përafrimi i mëtejshëm me direktivën mbi kërkesat për kuadrin buxhetor;
- Plotësimi i boshllëqeve për statistikën ndërvjeçare;
- Transmetimet e rregullta të statistikave të deficitit qeveritar dhe të borxhit dhe statistikave të financave të qeverisë;
- Harmonizimi i statistikave fiskale me ESA 2010.

II.1. Politika monetare

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Aktualisht, ligji i Bankës së Shqipërisë është pjesërisht në përputhje me *acquis* e BE-së. Megjithatë një pjesë e madhe e dispozitave të tij janë përafruar, është e nevojshme të punohet më tej për të plotësuar parimet e përgjithshme të *acquis* së BE-së dhe rekomandimeve të KE-së lidhur me forcimin e pavarësisë së saj.

Dokumenti i Politikës Monetare përcakton kuadrin e politikës monetare. Është rishikuar në janar 2105. Ky dokument i ri përshkruan regjimin e shënjestrimit të inflacionit, kuadrin teorik që udhëheq formulimin e politikës monetare dhe instrumentet e përdorura për zbatimin e saj. Vendimet e politikës monetare bazohen në devijimet e inflacionit nga objektivi dhe vlerësimi i pritjeve të inflacionit për periudhën e ardhshme. Kuadri aktual i politikës monetare, i njohur si regjimi i shënjestrimit të inflacionit, është komplementar me regjimin e lirë të luhatjeve të kursit të këmbimit.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Politika monetare në Republikën e Shqipërisë është një detyrë dhe e drejtë ekskluzive e Bankës së Shqipërisë. Është formuluar për të përmbushur objektivin kryesor: arritjen dhe ruajtjen e stabilitetit të

çmimeve.

Koordinimi i punës për formulimin, miratimin dhe zbatimin e politikës monetare në Bankën e Shqipërisë realizohet nëpërmjet strukturave të mëposhtme:

- Këshilli Mbikëqyrës i Bankës së Shqipërisë, i cili është përgjegjës për formulimin dhe miratimin e udhëzimeve për zbatimin e politikës monetare në Republikën e Shqipërisë. Ai përcakton normën bazë të interesit në operacionet e tregut të hapur të Bankës së Shqipërisë, normën e interesit për depozitat e mbajtura në Bankën e Shqipërisë, normat e zbritjes dhe të huadhënies së Bankës së Shqipërisë dhe nivelin e kërkuar të rezervës së detyruar që bankat tregtare duhet të mbajnë në Bankën e Shqipërisë;

- Departamenti i Politikës Monetare mbështet Këshillin Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë në formulimin, zbatimin dhe vlerësimin e efikasitetit të politikës monetare, me qëllim arritjen e objektivit ligjor parësor të Bankës;

- Departamenti i Operacioneve Monetare zbaton politikën monetare të Bankës së Shqipërisë, menaxhon rezervën valutore, llogarinë qendrore të Ministrisë së Financave dhe tregun primar, si dhe regjistrin e letrave me vlerë të emetuara nga qeveria e Bankës së Shqipërisë;

- Departamenti i Kërkimeve kontribuon me punën e tij kërkimore për thellimin e njohurive mbi fenomenet ekonomike dhe ndihmon në krijimin e një politike të shëndoshë monetare dhe të vendimeve të mbikëqyrjes bankare;

- Zbatimi i Politikës Monetare dhe Komiteti Këshillimor, një organ ndërdepartamental në Bankën e Shqipërisë, merr vendime në lidhje me ndërhyrjet në tregun e parasë dhe tregun e brendshëm valutor dhe mund të marrë rolin e këshilltarit të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë për çështjet që lidhen me qëndrimin e politikës monetare në lidhje me normën bazë të interesit.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Projektligji për ndryshimin e ligjit nr. 8269, datë 23.12.1997, “Për Bankën e Shqipërisë”, i ndryshuar, është planifikuar për vitin 2019. Ky ligj ka për qëllim përshtatjen e mëtejshme me dispozitat e protokollit 4 të Statutit të Bankës Qendrore Evropiane, Traktatit mbi Funksonimin e Bashkimit Evropian dhe rekomandimeve të Raportit të Komisionit Evropian për Shqipërinë.

II.1.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

II.2 Politika ekonomike

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Si vend kandidat për anëtarësim në BE, Shqipëria paraqet një herë në vit në Komisionin Evropian Programin e Reformave Ekonomike (ERP).

ERP për periudhën 2018–2020 paraqet prioritetet kryesore, politikat dhe reformat e qeverisë shqiptare dhe Bankës së Shqipërisë në aspektet ekonomike. Ky program bazohet në ligjin nr. 147/2015, “Për buxhetin e 2016” dhe në Kuadrin Makroekonomik dhe Fiskal 2019–2021, të miratuar në janar 2018.

Kuadri Makroekonomik dhe Fiskal parashikojnë:

- PBB. Rritja reale ekonomike parashikohet të vazhdojë përsheptimin gradual nga 3.9% në 2017 në rreth 4.5% në vitin 2021.

- Shkalla e papunësisë. Objektivi kryesor është që norma e papunësisë vazhdon të bjerë, duke parashikuar një normë papunësie prej 13.9% për 2017, duke arritur një nivel prej 10.6% në vitin 2021.

- Deficitet fiskale. Ky kuadër fiskal synon një deficit total fiskal prej 1.7 për qind të PBB-së për vitin 2019, nga 2.0 për qind të programuar për vitin 2018; 1.2 për qind e PBB-së në vitin 2020; dhe 0.5 për qind në vitin 2021. Parashikimi i vitit 2017 është 2% e Prodhimit të Brendshëm Bruto, ndërsa skenari më i mirë është arritja e deficitit prej -0.5% në vitin 2021. Të ardhurat totale pritet të arrijnë një nivel mesatar prej 28.1% të PBB-së për periudhën afatmesme 2019–2021, me një parashikim prej 28.5% të PBB-së për vitin 2017, ndërsa shpenzimet totale parashikohet të arrijnë një nivel prej 29.2% të PBB-së në periudhën afatmesme 2017–2019, me një parashikim prej 30.5% të PBB-së për vitin 2017.

- Borxhi publik. Ky objektivi mbetet i rëndësishëm për arritjen e objektivave të qeverisë. Konsolidimi fiskal do të mundësojë që niveli i borxhit publik në raport me PBB-në të vazhdojë trajektoren në rënie të nisur që nga viti 2016. Borxhi publik pritet të bjerë rreth 66.4 për qind të PBB-së

deri në 2019, 63.5 për qind në 2020 dhe më tej në 59.9 për qind në 2021.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Financave dhe Ekonomisë është institucioni përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e politikës fiskale në Shqipëri.

Në mënyrë të veçantë, Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Makroekonomike dhe Politikave Fiskale në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë është struktura përgjegjëse për zbatimin e politikës fiskale me qëllim arritjen e stabilitetit makroekonomik. Ajo është përgjegjëse për analizën makroekonomike dhe fiskale dhe parashikimet në përputhje me programet e zhvillimit ekonomik të vendit.

Drejtoria e Përgjithshme e Politikave Makroekonomike dhe Politikave Fiskale përbëhet nga dy drejtori:

- Drejtoria e Makroekonomisë dhe Statistikave, e cila është përgjegjëse për analizën e vazhdueshme të zhvillimeve ekonomike makroekonomike, parashikimin afatshkurtër, afatmesëm dhe afatgjatë të ecurisë së ekonomisë dhe për parashikimin afatshkurtër, afatmesëm dhe afatgjatë të burimeve buxhetore, si dhe rekomandon objektivat kryesorë afatshkurtër dhe afatmesëm të politikës fiskale, duke synuar një kurs optimal të politikës fiskale, në përputhje të plotë me zhvillimet dhe perspektivat makroekonomike të vendit. Dokumenti kryesor përmes të cilit materializohen dhe formulohen përgjegjësitë e mësipërme të kësaj drejtorie, është vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 34, datë 29.01.2014 për kornizën makroekonomike dhe fiskale afatmesme dhe afatgjatë dhe rishikimet periodike të saj. Drejtoria e Makroekonomisë përbëhet nga 7 punonjës.

- Drejtoria e Politikës Fiskale, e cila është përgjegjëse për hartimin e politikave tatimore dhe të ligjit të taksave në vend, duke zhvilluar një model të plotë fiskal. Ajo ka në përbërjen e saj 6 punonjës.

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

Qeveria do të miratojë Programin Ekonomik dhe të reformave 2019–2021 deri në fund të vitit 2018.

Do të vijojë, gjithashtu, me miratimin e dokumentit të politikave mbi kuadrin makroekonomik dhe fiskal.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.1.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

III. Alokimet financiare

III.1. Buxheti

N/A

Aktivitetet në lidhje me Bankën e Shqipërisë do të financohen nga buxheti i Bankës së Shqipërisë, jo nga buxheti i shtetit.

III.2 Fondet e planifikuara të ndihmës së huaj

N/A

KAPITULLI 18

STATISTIKAT

I. 1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* të BE-së

Acquis në fushën e statistikave përbëhet pothuajse ekskluzivisht nga legjislacioni i cili është direkt i zbatueshëm në shtetet anëtare, siç janë rregulloret e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe vendimet dhe Rregulloret e Komisionit. *Acquis* statistikore përmban, gjithashtu, një gamë të gjerë të manualeve metodologjike në fusha të ndryshme statistikore, si: bujqësia, politikat ekonomike dhe monetare, statistikat demografike dhe sociale dhe kërkimet. Marrëveshjet ndërkombëtare ose standardet ndërkombëtare, si kodet e praktikës në statistika, ofrojnë një bazë tjetër për prodhimin statistikor.

I.1.2 Kërkesat sipas MSA-së

Detyrimi për të përafëruar legjislacionin shqiptar për statistikën zyrtare me atë të Bashkimit Evropian buron nga nenet 70 dhe 88 të MSA-së.

Neni 88 parashikon se “bashkëpunimi midis palëve do të përqendrohet kryesisht në fushat prioritarë që lidhen me *acquis* të Komunitetit në fushën e statistikave. Kjo do të synojë në veçanti zhvillimin e një sistemi statistikor efikas dhe të qëndrueshëm, të aftë për të siguruar të dhëna krahasimore, të besueshme, objektive dhe të saktë të nevojshëm për të planifikuar dhe për të monitoruar procesin e

tranzicionit dhe reformën në Shqipëri Ai, gjithashtu, do t'i mundësojë Institutit të Statistikave të Shqipërisë që të plotësojë më mirë nevojat e klientëve të saj kombëtarë dhe ndërkombëtarë (si administratës publike, ashtu edhe sektorit privat). Sistemi statistikor duhet të respektojë parimet themelore të statistikave të prodhuara nga Kombet e Bashkuara, Kodi Statistikor Evropian i Praktikës dhe dispozitat e ligjit evropian statistikor dhe të zhvillohet drejt *acquis* të Komunitetit”.

1.2. Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e statistikave. Njëfarë progresi është bërë në shumë fusha statistikore dhe duke miratuar programin zyrtar të statistikave 2017–2021. Instituti i Statistikave (INSTAT) ka nënshkruar disa memorandume mirëkuptimi me agjenci të ndryshme statistikore.

Sa i përket infrastrukturës statistikore, kuadri ligjor është pjesërisht në përputhje me Kodin Statistikor Evropian të Praktikës dhe klasifikimet janë në përputhje me standardet e BE-së. Programi Kombëtar i Statistikave Zyrtare 2017–2021 u miratua në shkurt 2017. INSTAT-i ka lidhur marrëveshje me poseduesit e të dhënave për të pasur akses në të dhënat administrative, me qëllim lehtësimin e përdorimit statistikor të këtyre të dhënave. Në tetor 2016 u nënshkrua Memorandumi i Mirëkuptimit ndërmjet prodhuesve të statistikave zyrtare (INSTAT, BSH dhe Ministria e Financave dhe Ekonomisë) për përmirësimin e statistikave të llogarive kombëtare dhe komunikimin, si dhe transmetimin e të dhënave ndërmjet palëve. Gjatë vitit 2017, u nënshkruan memorandume mirëkuptimi me 12 agjenci të ndryshme statistikore dhe institucione të tjera publike për akses në të dhënat administrative. INSTAT-i ka përmirësuar gamën dhe cilësinë e statistikave që boton. Që nga janari i vitit 2017, INSTAT-i i transmeton të dhënat Eurostat-it përmes Sistemit të Administrimit të të Dhënave Elektronike dhe Menaxhimit të Informacionit.

Sa u përket statistikave makroekonomike, të dhënat e PBB-së vjetore dhe tremujore vazhdojnë të prodhohen bazuar në metodën e prodhimit dhe shpenzimeve, në çmimet aktuale dhe konstante. Tabelat e furnizimit dhe përdorimit dhe tabelat e rezultateve hartohen dhe harmonizohen me konceptet dhe përkuftizimet e Sistemit Evropian të Llogarive (ESA 2010). Tabelat e njofimit të procedurave të deficitit të tepruar dërgohen rregullisht në Eurostat. Gjatë shtatorit 2017, INSTAT publikoi për herë të parë listën e plotë të institucioneve publike në sektorin qeveritar.

Sa u përket statistikave strukturore të biznesit, mbledhja e të dhënave dhe prodhimi janë përmirësuar më tej. INSTAT prodhon dhe publikon Indeksin e Harmonizuar të Çmimeve të Konsumatorit. Shpenzimet klasifikohen duke përdorur klasifikimin evropian të konsumit individual sipas qëllimit ECOICOP-5 shifror. Që prej tremujorit të parë 2017, seria e statistikave afatshkurtra publikohet rregullisht çdo tremujor. Zhvillimi i Indeksit të Çmimeve të Prodhuesve të Shërbimeve filloi në shkurt 2017. Gjatë muajit prill 2017, INSTAT zhvilloi një anketë pilot të harmonizuar me rregulloret e BE-së, si dhe një studim të plotë gjatë muajit maj 2017.

Lidhur me statistikatat sociale, anketa e fuqisë punëtore kryhet rregullisht dhe mikrodatat i dërgohen Eurostat-it. Në vitin 2016, INSTAT lançoi për herë të parë një anketë të plotë mbi të ardhurat dhe kushtet e jetesës me përfaqësues 9 216 familje. Statistikat e kostos së punës (LCS) llogariten mbi bazën e një ankete të kostos së punës, e cila kryhet çdo 4 vjet. Ka nisur sondazhi i dytë është për periudhën prill 2017–prill 2018. Statistikat mbi migracionin e jashtëm dhe azilin janë përafëruar pjesërisht me legjislacionin e BE. Publikimet tremujore mbi statistikatat e krimeve u publikuan gjatë vitit 2017. Botimi vjetor i “Grave dhe burrave në Shqipëri” u pasurua me 15 tregues të tjerë, duke përfshirë tregues specifikë për fëmijët në fushat e demografisë, shëndetësisë, drejtësisë, arsimit dhe punësimit.

Statistikat bujqësore janë pjesërisht të përafëruara me *acquis* të BE-së. INSTAT-i ka realizuar Anketën Vjetore Bujqësore 2016 në bashkëpunim me Ministrinë e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural dhe të dhënat u publikuan në vitin 2017. Të dhënat përfundimtare të Regjistrimit të Fermave Bujqësore 2012 u publikuan në tetor 2017.

Në fushën e statistikave të mjedisit dhe energjisë, INSTAT-i prodhon Bilancin e Energjisë Elektrike dy herë në vit dhe publikon Bilancin e Energjisë të prodhuar nga Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore. Të dhënat e detajuara për statistikatat e mbetjeve urbane janë në përputhje me *acquis* të BE-së. Llogaritë e emetimit të ajrit janë pjesërisht në përputhje me kërkesat e BE-së.

1.3 Prioritetet

Qëllimi kryesor i INSTAT-it është të vazhdojë përafrimin me *acquis* e BE-së, lidhur me standardet statistikore evropiane, si dhe për të rritur rolin e tij si koordinator i Sistemit Kombëtar të Statistikave.

Duke u bazuar në rekomandimet e BE-së, prioritetet e identifikuara janë si më poshtë:

- Rritja e pavarësisë profesionale të INSTAT-it dhe agjencive statistikore;
- Përmirësimi i aksesit në të dhënat administrative dhe zhvillimin e një inventari të proceseve sistematike dhe të dhënave.
- Përmirësimi i disa fushave të statistikave sektoriale për të siguruar që të dhënat statistikore të jenë të disponueshme për publikun e gjerë.
- Zbatimi i Programit të Statistikave Zyrtare 2017–2021, duke vënë në dispozicion burimet e nevojshme financiare.
- Rritja e bashkëpunimit ndërmjet agjencive shtetërore dhe ministrive për të lehtësuar prodhimin efikas të statistikave të besueshme.

II.1 Infrastruktura statistikore

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Puna e INSTAT-it bazohet në Programin Kombëtar për Statistikat Zyrtare 2017–2021 të miratuar me VKM-në nr. 10/2017, datë 9.2.2017. Ky është dokumenti kryesor që rregullon prodhimin e statistikave zyrtare nga Sistemi Kombëtar i Statistikave dhe i cili është i nevojshëm për të vëzhguar gjendjen ekonomike, sociale dhe mjedisore në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me parimet statistikore të parashikuara në nenet 4 dhe 4/1 të ligji mbi statistikën, të cilat janë në përputhje me Kodin e Praktikave të Statistikave Evropiane. Programi shërben, gjithashtu, për të orientuar INSTAT-in dhe agjencitë e tjera statistikore drejt cilësisë së prodhimit statistikor të kërkuar nga standardet e *acquis*.

Ligji Shqiptar për Statistikat Zyrtare nr. 9180, datë 5.2.2004, i ndryshuar me ligjin nr. 2/2012, datë 1.3.2012 dhe ligji nr. 7/2013, datë 14.2.2013, është pjesërisht në përputhje me *acquis* e mëposhtme:

- Rregullorja (EC) nr. 223/2009 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit, e datës 11 mars 2009, mbi statistikën evropiane dhe shfuqizimin e rregullores (EC, Euratom) nr. 1101/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi transmetimin e të dhënave që i nënshtrohen konfidencialitetit statistikor në Zyrën e Statistikave të Komuniteteve Evropiane;

- Rregullorja e Këshillit (EC) nr. 322/97 mbi statistikën e Komunitetit;

- Vendimi i Këshillit 89/382/EEC, Euratom, që krijon një Komitet për Programet Statistike të Komuniteteve Evropiane (neni 7, Komiteti ESS).

Aktet tjera të rëndësishme ligjore janë:

- Ligji nr. 9665, datë 18.12.2006, “Për huamarrjen shtetërore, borxhin shtetëror dhe garancitë shtetërore të huas në Republikën e Shqipërisë”, i mbështetur me udhëzimin e ministrit të Financave nr. 22, datë 5.10.2011, “Për publikimin e të dhënave të borxhit të qeverisë së përgjithshme dhe hartimit të raportit të tij” dhe ligjin, “Për ligjin vjetor buxhetor”, në lidhje me të ardhurat e planifikuara, deficitin, shpenzimet dhe financimin e tij dhe të borxhit për çdo vit, janë përafëruar pjesërisht me Rregulloren e Këshillit (EC) nr. 479/2009 e datës 25 maj 2009 për zbatimin e protokollit për procedurën e deficitit të tepruar, bashkëlidhur traktatit themelues të Komunitetit Evropian.

- Ligji nr. 115/2014, “Për ndarjen territoriale administrative të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

INSTAT-i është prodhuesi kryesor i statistikave zyrtare në Republikën e Shqipërisë dhe institucioni përgjegjës për koordinimin e funksionimit të Sistemit Kombëtar të Statistikave. Bashkëpunëtorë të tjerë janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, Ministria e Turizmit dhe Mjedisit dhe Banka e Shqipërisë.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të parashikuara

Projektligji i ri për statistikën zyrtare planifikohet të miratohet në tremujorin e dytë të vitit 2018, duke përafëruar pjesërisht rregulloren (EC) nr. 223/2009 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të 11 marsit 2009, mbi Statistikën Evropiane dhe shfuqizimin e Rregullores (KE, Euratom) nr. 1101/2008, të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, mbi transmetimin e të dhënave që i nënshtrohen konfidencialitetit statistikor në Zyrën e Statistikave të Komuniteteve Evropiane, Rregulloren e Këshillit (EC) nr. 322/97, mbi statistikën e komunitetit dhe vendimin e Këshillit 89/382/EEC, Euratom për krijimin e një Komiteti për Programet Statistike të Komuniteteve Evropiane (Komiteti ESS) (neni 7)

OJ L 87, 31.3.2009, f. 164.

Synimi i këtij ligji është krijimi i kuadrit ligjor për grumbullimin, organizimin, prodhimin dhe shpërndarjen e statistikave zyrtare në Republikën e Shqipërisë.

II.2 Statistikat makroekonomike

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Puna e INSTAT-it bazohet në Programin Kombëtar për Statistikat Zyrtare 2017–2021 të miratuar me VKM-në 10/2017, datë 9.2.2017. Ky është dokumenti kryesor që rregullon prodhimin e statistikave zyrtare nga Sistemi Kombëtar i Statistikave dhe i cili është i nevojshëm për të vëzhguar gjendjen ekonomike, sociale dhe mjedisore në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me parimet statistikore të parashikuara në nenet 4 dhe 4/1 të ligjit mbi statistikën, të cilat janë në përputhje me Kodin e Praktikave të Statistikave Evropiane. Programi shërben, gjithashtu, për të orientuar INSTAT-in dhe agjencitë e tjera statistikore drejt cilësisë së prodhimit statistikor të kërkuar nga standardet e *acquis*.

Aktet tjera të rëndësishme ligjore për këtë nënkapitull janë:

- Ligji Shqiptar për Statistikat Zyrtare nr. 9180, datë 5.2.2004, i ndryshuar me ligjin nr. 2/2012, datë 1/3/2012 dhe ligji nr. 7/2013, datë 14.2.2013, i cili përafron pjesërisht një numër të konsiderueshëm aktesh të *acquis*.

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 320, “Për zbatimin e klasifikimit të aktiviteteve ekonomike NACE Rev 2”, i cili është plotësisht në linjë me rregulloren 715/2010/BE.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

INSTAT-i është prodhuesi kryesor i statistikave zyrtare në Republikën e Shqipërisë dhe institucioni përgjegjës për koordinimin e funksionimit të Sistemit Kombëtar të Statistikave. Kontribues të tjerë janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Banka e Shqipërisë.

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.2.3.2 Masat ligjore të parashikuara

Projektligji i ri për statistikën zyrtare planifikohet të miratohet në tremujorin e dytë të vitit 2018, duke përafruar pjesërisht rregulloren (EC) nr. 223/2009 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, të 11 marsit 2009, mbi Statistikat Evropiane dhe shfuqizimin e Rregullores (KE, Euratom) nr. 1101/2008 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi transmetimin e të dhënave që i nënshtrohen konfidencialitetit statistikor në Zyrën e Statistikave të Komuniteteve Evropiane, Rregulloren e Këshillit (EC) nr. 322/97 mbi Statistikat e Komunitetit dhe vendimin e Këshillit 89/382 /EEC, Euratom për krijimin e një Komiteti për Programet Statistikore të Komuniteteve Evropiane (Komiteti ESS) (neni 7) OJ L 87, 31.3.2009, f. 164.

Synimi i këtij ligji është krijimi i kuadrit ligjor për grumbullimin, organizimin, prodhimin dhe shpërndarjen e statistikave zyrtare në Republikën e Shqipërisë.

II.3 Statistikat e biznesit

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Puna e INSTAT-it bazohet në Programin Kombëtar për Statistikat Zyrtare 2017–2021 të miratuar me VKM-në 10/2017, datë 9.2.2017. Ky është dokumenti kryesor që rregullon prodhimin e statistikave zyrtare nga Sistemi Kombëtar i Statistikave dhe i cili është i nevojshëm për të vëzhguar gjendjen ekonomike, sociale dhe mjedisore në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me parimet statistikore të parashikuara në nenet 4 dhe 4/1 të ligjit mbi statistikën, të cilat janë në përputhje me Kodin e Praktikave të Statistikave Evropiane. Programi shërben, gjithashtu, për të orientuar INSTAT-in dhe agjencitë e tjera statistikore drejt cilësisë së prodhimit statistikor të kërkuar nga standardet e *acquis*.

Aktet tjera të rëndësishme ligjore për këtë nënkapitull janë:

- Ligji shqiptar për statistikën zyrtare nr. 9180, datë 5.2.2004, i ndryshuar me ligjin nr. 2/2012, datë 1/3/2012 dhe ligji nr. 7/2013, datë 14.2.2013, i cili përafron pjesërisht një numër të konsiderueshëm aktesh të *acquis*;

- Ligji nr. 8957, datë 17.10.2002, “Për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme, NVM”, i ndryshuar me ligjin nr. 10042, datë 22.12.2008, pjesërisht në përputhje me rregulloren 177/2008/KEE.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

INSTAT-i është prodhuesi kryesor i statistikave zyrtare në Republikën e Shqipërisë dhe institucioni përgjegjës për koordinimin e funksionimit të Sistemit Kombëtar të Statistikave. Kontribues të tjerë janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Banka e Shqipërisë.

II.3.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.3.3.2 Masat ligjore të parashikuara

N/A

II.4. Statistikat monetare, financiare, tregtare dhe statistikatat e bilancit të pagesave

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Puna e INSTAT-it bazohet në Programin Kombëtar për Statistikat Zyrtare 2017–2021 të miratuar me VKM-në nr. 10/2017, datë 9.2.2017. Ky është dokumenti kryesor që rregullon prodhimin e statistikave zyrtare nga Sistemi Kombëtar i Statistikave dhe i cili është i nevojshëm për të vëzhguar gjendjen ekonomike, sociale dhe mjedisore në Republikën e Shqipërisë, në përputhje me parimet statistikore të parashikuara në nenet 4 dhe 4/1 të ligjit mbi statistikatat, të cilat janë në përputhje me Kodin e Praktikave të Statistikave Evropiane. Programi shërben, gjithashtu, për të orientuar INSTAT-in dhe agjencitë e tjera statistikore drejt cilësisë së prodhimit statistikor të kërkuar nga standardet e *acquis*.

Gjithashtu, i rëndësishëm për këtë nënkapitull është edhe ligji shqiptar për statistikatat zyrtare nr. 9180, datë 5.2.2004, i ndryshuar me ligjin nr. 2/2012, datë 1.3.2012 dhe ligjin nr. 7/2013, datë 14.2.2013, i cili përaftron pjesërisht një numër të konsiderueshëm aktesh të *acquis*.

Aktet e tjera politike dhe ligjore që mbulojnë këtë nënkapitull janë:

- Strategjia Afatmesme e Zhvillimit të Bankës së Shqipërisë 2016–2018;
- Ligji nr. 8269, datë 23.12.1997, “Mbi Bankën e Shqipërisë”, pjesërisht në përputhje me Rregulloren 184/2005 EC;
- Rregullore e BSH-së nr. 45, “Mbi raportimet në Bankën e Shqipërisë sipas sistemit raportues të unifikuar”, i ndryshuar me vendimin nr. 80, datë 6.7.2016, e cila përaftron pjesërisht rregulloren 184/2005 EC;
- Metodika e statistikave monetare dhe financiare, Banka e Shqipërisë - korrik 2003, pjesërisht në përputhje me rregulloren 184/2005 EC;
- Metodologjia e bilancit të pagesave, Banka e Shqipërisë, dhjetor 2016, pjesërisht në përputhje me rregulloren 1055/2008/EC.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

INSTAT-i është prodhuesi kryesor i statistikave zyrtare në Republikën e Shqipërisë dhe institucioni përgjegjës për koordinimin e funksionimit të Sistemit Kombëtar të Statistikave. Kontribues të tjerë janë Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe Banka e Shqipërisë.

II.4.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.4.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.4.3.2 Masat ligjore të parashikuara

Përditësimi i rregullores së statistikave monetare dhe financiare në linjë me standardet ndërkombëtare. Ky akt parashikohet të miratohet tremujorin e fundit të 2020, në përputhje të plotë me Rregulloren (EU) nr. 1071/2013 e Bankës Qendrore Evropiane e 24 shtatorit 2013, “Mbi bilancin e institucioneve monetare dhe financiare” (ECB/2013/33).

II.4.3.3 Akte të tjera të planifikuara

Aktet e mëposhtme janë, gjithashtu, të parashikuara për miratim gjatë tremujorit të fundit të 2020:

- Përditësimi i Manualit të Bilancit të Pagesave, pozicionit të investimeve ndërkombëtare, shërbimeve ndërkombëtare të tregtisë dhe investimet e huaja, i cili do jetë në përputhje të plotë me Rregulloren (EC) nr. 184/2005 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, të 12 janarit 2005 mbi statistikatat e Komunitetit në lidhje me bilancin e pagesave, tregtinë ndërkombëtare të shërbimeve dhe investimet e huaja direkte;
- Përditësimi i Manualit të Bilancit të Pagesave, pozicionit të Investimeve Ndërkombëtare, shërbimeve ndërkombëtare të tregtisë dhe Investimet e Huaja, i cili do jetë në përputhje të plotë me Rregulloren e Komisionit (EU) nr. 555/2012 e 22 qershorit 2012 që ndryshon rregulloren (EC) nr. 184/2005 e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, mbi Statistikat e Komunitetit në lidhje me bilancin e pagesave, tregtinë ndërkombëtare të shërbimeve dhe investimet e huaja direkte, në lidhje me përditësimin e kërkesave

dhe përkufizimeve të të dhënave;

- Përditësimi i manualit të bilancit të pagesave, pozicionit të investimeve ndërkombëtare, shërbimeve ndërkombëtare të tregtisë dhe investimet e huaja, i cili do jetë në përputhje të plotë me rregulloren e Komisionit (EU) nr. 1227/2010 e 20 dhjetorit 2010 që ndryshon rregulloren (EC) nr. 1055/2008 rregulloren zbatuese (EC) nr. 184/2005 Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, në lidhje me cilësinë e kriterëve dhe të raportimit për statistikën e bilancit të pagesave;

- Përditësimi i manualit të llogarive financiare, i cili do të jetë në përputhje të plotë me udhëzimin e Bankës Qendrore Evropiane, e 25 korrik 2013, mbi kërkesat e raportimit statistikor të Bankës Qendrore Evropiane në fushën e llogarive financiare tremujore.

III. Alokimet financiare

Instituti i Statistikave ka alokuar fondet e mëposhtme në lekë:

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit përgjegjës	442.000	442.000	
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera (Banka e Shqipërisë)	2,520,471		7,721,000
Buxheti total i kapitullit	2,962,000	442.000	7,721,000

KAPITULLI 19

POLITIKA SOCIALE DHE PUNËSIMI

1.1 Përmbajtja e kapitullit

1.1.1 Përmbledhje EU *acquis*

Në bazë të artikullit 153 të Traktatit të Funkcionimit të Bashkimit Evropian (TFBE), Unioni mbështet dhe plotëson aktivitetet e vendeve anëtare në fushën e politikave sociale.

Acquis në fushën e politikës sociale përfshin standarde minimale në fusha, si: ligji i punësimit, trajtimi i barabartë i grave dhe burrave në punësim dhe politika sociale⁹, shëndeti dhe siguria në punë, mosdiskriminimi në punësim dhe politika sociale, gjithashtu në përfshirje sociale dhe mbrojtje.

Fondi Social Evropian (FSE) është instrumenti financiar kryesor me anë të së cilit BE-ja mbështet zbatimin e strategjisë së punësimit dhe kontribuon në përpjekjet për përfshirje sociale.

Më tej, kapitulli 19 fokusohet në funksionimin e dialogut social, veçanërisht struktura e përgjithshme ligjore mbi sindikatat dhe organizimet e punëdhënësve, e drejta për të organizuar/bashkuar sindikatat, kontratat kolektive dhe veprimi industrial, e drejta e grevës, mekanizmat trepalësh të konsultimit, duke përfshirë këshillin ekonomik dhe social, dialogun/kontratën, marrëveshjet dypalëshe dhe përfshirjen e partnerëve socialë në dizajnimin dhe zbatimin e legjislacionit.¹⁰

Në fushën e aftësive të kufizuara, BE-ja është pjesë e Kuvendit për të drejtat e personave me aftësi ndryshe të Kombeve të Bashkuara dhe ka përshtatur një strategji që synon integrimin, përhapjen e çështjeve të aftësive të kufizuara me politikën e përshtatshme të Unionit dhe rritjen e përfshirjes dhe pjesëmarrjes së njerëzve me aftësi ndryshe, njëloj si të tjerët.

Marrëveshjet ndërkombëtare të lidhura me punësimin, punën dhe çështjet sociale, siç është Kuvendi i ONP-së dhe Kuvendi i Kombeve të Bashkuara për të drejtat e njerëzve me aftësi të kufizuara, duhet të merren në konsideratë.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi i përgjithshëm për të përafruar ligjin shqiptar me atë të Bashkimit Evropian buron nga artikulli 70 i MSA-së. E ndarë nga kjo dispozitë, Shqipëria nuk ka vetëm detyrimin për të sjellë teknikisht legjislacionin e saj kombëtar në linjë me atë të BE-së, por, gjithashtu, të sigurojë që implementohet dhe zbatohet siç duhet.

Mënyrën nga përafrimi i përgjithshëm i klauzolave të ligjit, MSA-ja siguron, gjithashtu, dispozita të hartuara në mënyrë të posaçme mbi kushtet e punës dhe mundësi të barabarta. Për sa i përket artikullit 77 MSA, Shqipëria duhet të harmonizojë në mënyrë progresive legjislacionin e saj me atë të Unionit në fushat e kushteve të punës, sidomos në shëndetin dhe sigurinë në punë dhe mundësi të barabarta.

⁹ Aspekte të tjera mbas punësimit dhe politikave sociale lidhur me mosdiskriminimin dhe barazisë midis grave dhe burrave janë të mbuluara nga kapitulli 23, “Drejtesia dhe të drejtat themelore”.

¹⁰ Kapitulli 23, “Drejtesia dhe të drejtat themelore” mbulojnë lirinë e asamblesë dhe të shoqërive nga një e perspektive themelore e të drejtave.

Detyrimet në fushën sociale dhe politikave të punësimit rrjedhin nga artikulli 99, “Mbi zhvillimin dhe përmirësimin e sistemit të sigurisë sociale”, artikulli 48, “Mbi koordinimin e sistemeve të mbrojtjes sociale për komunitetin e qytetarëve punëtorë në territorin shqiptar dhe të shtetasve shqiptarë të punësuarve në vendet e Bashkimit Evropian”.

Nenet 46, 47, 48, 77, 99 të MSA-së përcaktojnë bashkëpunimin ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian, duke synuar në modernizimin dhe ristrukturimin e shërbimeve të punësimit dhe trajnimit profesional, zbatimit të programeve të punësimit aktiv dhe pasiv dhe mbështetjen e përafrimit gradual të legjislacionit shqiptar dhe praktikave në fushën e tregut të punës dhe trajnimit profesional me rregullat dhe standardet e Unionit. Për më tepër, artikulli 70 i MSA-së, bashkë me artikullin 99, mbi bashkëpunimin social është i përshtatshëm në këtë fushë.

1.2 Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria ka njëfarë niveli të përgatitjes në fushën e politikave sociale dhe punësimit.

Njëfarë zhvillimi pozitiv përfshin, njëfarë progresi në rritjen e përfshirjes në tregun e punës dhe në cilësinë dhe efikasitetin e institucioneve dhe shërbimeve të tregut të punës dhe në zbatimin e Strategjisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive (NESS), për 2014–2020; inicimi i ristrukturimit të qeverisjes së punësimit të përcaktuara në ligjin e rishikuar mbi trajnimin dhe edukimin profesional (VET); punësim i përmirësuar dhe statistika të zhvillimit të kapitalit njerëzor të krahasueshme me një vit më parë. Sfidat e mbetura përfshijnë: shkalla e punësimit dhe pjesëmarrjen në tregun e punës janë akoma të ulëta, dhe ekonomia informale është akoma një ofrues pune i rëndësishëm.

Shqipëria duhet:

- Të sigurojë kapacitetet e nevojshme njerëzore dhe financiare dhe burimet për të mundësuar zbatimin e politikave sociale dhe të punësimit dhe të zhvillojë një dialog domethënës social;
- Të zhvillojë një qasje strategjike për të luftuar ekonominë informale dhe punën e padëkluar;
- Të shtojë përpjekjet për të zbatuar Strategjinë e Mbrojtjes Sociale 2015–2020, duke përfshirë progres të mtejshëm në reformën e kujdesit social dhe lidhjet me masat e punësimit aktiv dhe fuqizimin e zbatimit të rolit të qeverisjes lokale.¹¹

Konkluzion. Përgjithësisht, politika dhe struktura ligjore në punësim dhe politika sociale është kryesisht por jo e gjitha në linjë me *acquis* të BE-së. Ka një përafrim i plotë në fushën e dialogut social, politikat e punësimit dhe mosdiskriminimit në punësim dhe politika sociale. Më tej, masat e për përafrim janë planifikuar në disa nënkapituj të tjerë në periudhën afatshkurtër dhe afatmesme. Masa janë parashikuar, gjithashtu, për zbatimin efektiv të *acquis* së transpozuar në punësim dhe politika sociale.

1.3 Prioritetet

Qeveria e Shqipërisë është e vendosur të zhvillojë një politikë sociale dhe punësimi, që është në linjë me kërkesat e BE-së dhe praktikave më të mira, duke investuar në kapital njerëzor dhe kohezion social, si një ndër shtyllat kryesore të vizionit strategjik primar e të bërit një anëtar i Bashkimit Evropian.¹²

Objektivat primarë të Shqipërisë për sa u përket politikave të punësimit dhe sociale përfshijnë:

- Zbatimi efektiv i Strategjisë së Dokumentit të Mbrojtjes Sociale dhe Politikës së Përfshirjes Sociale, për të reduktuar varfërinë, përmirësuar kohezionin social dhe territorial, lufta kundër mospërfshirjes sociale dhe vendosjes së një sistemi të kujdesit social.
- Reduktimi i punës së padëkluar dhe informalitetit përmes zbatimit të politikave më të mira dhe shërbimeve më efektive të inspektimit të punës.
- Përmirësimi i statistikave të tregut të punës dhe zhvillimit të statistikave sociale në dakordësi me sondazhet e BE-së, dhe përmirësimi i mbledhjes së të dhënave statistikore mbi OSH-në, në mënyrë që kemi dëshmi të mirë dhe zhvillim të instrumenteve të monitorimit.

II.1. E drejta e punës

II.1.1 Përmbledhja e arritjeve kryesore

Në dhjetor të 2015, amendamentet e ligjit të punës u miratuan nga Parlamenti, me ligjin nr. 136, datë 12.5.2015, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 7961, datë 12.7.1995, “Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë”. Amendamentet e reja, të hyra në fuqi në qershor të 2016, po zbatohen. Një ndër arsytet themelore për shtesat në Kodin e Punës, ishte, gjithashtu, nevoja për t’u përafruar me *acquis* relevante të BE-së.

Ndryshimet sjellin rritjen e moshës minimale për punë nga 14 në 15 në linjë me konventat e ILO-s. Dispozita e Kodit të Punës, në lidhje me punën e detyruar, mbetet akoma e paqartë dhe ligji nuk saktëson

¹¹ Raporti i Komisionit Evropian mbi Shqipërinë 2018.

¹² Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim 2015–2020.

sanksione në rast shkelje. Në qershor 2018 një ligj mbi zanatet u miratua.

Në terma të zbatimit, hapa pozitivë u bënë për depozitimin dhe regjistrimin e organizatave të sapokrijuara për punëmarrësit dhe punëdhënësit në pajtim me dispozitat e Kodit të Punës.

Nënshkrimi i kontratave kolektive të punës është bërë pas rishikimit të përshtatshmërisë së tyre me ligjin nga institucionet përgjegjëse dhe asistencë e dhënë për partitë në të gjitha fazat e negociatave në bazë të kërkesës së tyre. Procedura e parashtruar në artikullin 148 për reduktimet kolektive është ndërmarrë. Procedurat për ndërmjetësimin e të mosmarrëveshjeve kolektive të punës, bazuar në artikujt 188–192, sipas kërkesës dhe brenda afateve janë ndërmarrë, gjithashtu:

Puna informale vazhdon të mbetet një problem, aq sa ekonomia informale mbetet një ofrues i rëndësishëm pune.

Kapacitetet e shërbimeve të inspektimit të punës duhet të forcohen, ndërkohë monitorimi i zbatimit të amendamenteve të Kodit të Punës kërkon fuqizim të mbledhjes dhe procesimit të të dhënave. Puna e të miturve mbetet akoma një shqetësim. Masa më të dobishme duhen ndërmarrë për ta parandaluar atë.¹³

Kuadri politik

Nuk ka politika kombëtare apo dokument të lidhur veçanërisht me ligjin e punës.

Kuadri ligjor

Kuadri ligjor në fushën e ligjit të punës është prezantuar parimisht nga Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë, miratuar paraprakisht më 12.7.1995. Ndryshimet e fundit të Kodit të Punës transpozuan 16 direktiva të BE-së mbi ligjin e punës, duke mbuluar të drejtën e informimit dhe konsultimit të të punësuarit, marrëdhëniet punëmarrës–punëdhënës, orari i punës, reduktimet kolektive, e drejta e punësimit në rast të transferimit të ndërmarrjes, punësimi në agjenci të përkohshme dhe tele-puna, por, gjithashtu, dhe direktiva të BE-së mbi mosdiskriminimin në punë, të drejta të barabarta midis grave dhe burrave në punësim dhe politika sociale (leje lindje) dhe siguria dhe shëndeti në punë i punonjësve shtatzëna, që kanë lindur së afërmi ose që ushqejnë fëmijën me gjë.¹⁴

Gjithashtu, një “Ligj mbi profesionet në Republikën e Shqipërisë”, u miratua në qershor të 2016-ës.

Bazuar në ligjin nr. 7961/1995, “Kodi i Punës në Republikën e Shqipërisë” i ndryshuar, një draftvendim i Këshillit të Ministrave është zhvilluar “Mbi themelimin, organizimin dhe funksionimin e këtyre agjencive”. Deri tani, ky draftvendim po kalon konsultime me ministratë e linjës, duke pritur aprovimin nga Këshilli i Ministrave.

Konkluzion. Edhe pse një sasi e madhe e *acquis* të BE-së në fushën e ligjit të punës është zhvendosur tashmë në ligjin kombëtar, legjislacioni i tanishëm i punës, është kryesisht, por jo plotësisht në linjë me *acquis* relevante të BE-së. Të gjitha direktivat në fushën e ligjit të punës janë transpozuar, por shumë prej tyre vetëm pjesërisht, pra ato duhet të vihen plotësisht në linjë me *acquis* të BE-së.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës në fushën e ligjit të punësimit tani është Ministria e Financave dhe Ekonomisë. Roli i ministrisë është të përkujdeset për hartimin e politikave dhe akteve ligjore dhe nënligjore në fushën e ligjit të punës dhe të mbikëqyrë agjencitë e tjera që merren me çështjet e punës.

Inspektorati Shtetëror për Punën dhe Shërbimet Sociale (ISHPSHS) është përgjegjës për përfundimin e kërkesave të ligjit të punës përmes supervizimit të tregut të punës, inspektimeve dhe penaliteteve. Më specifikisht fusha përfshin, kushtet e punës, mbrojtjen e punëtorëve, orari i punës, pagesat, siguria, higjiena dhe mirëqenia në punë, puna e të miturve, minorenët, gratë dhe çështje të tjera të lidhura.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri politik i planifikuar

Nuk parashikohen dokumente që parashikojnë politika nga qeveria në fushën e ligjit të punës për periudhën në vijim.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Nuk parashikohen masa ligjore nga qeveria në fushën e ligjit të punës për periudhën në vijim.

II.1.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Në mënyrë që të promovohen amendamentet e Kodit të Punës, disa aktivitete po organizohen për të rritur ndërgjegjësimin midis punëmarrësve dhe punëdhënësve me inovacionet dhe përmirësimet.

Aktivitete janë parashikuar, gjithashtu, në Strategjinë për OSH-në dhe aftësitë dhe punësimin për të forcuar kapacitetet e Inspektoratit të Punës, i cili është një nga prioritetet, pasi ka një impakt të madh në

¹³ Raporti i Komisionit Evropian mbi Shqipërinë 2018.

¹⁴ Shih në aneks, tabela IV.2, “Masat ligjore të planifikuara dhe ekzistuese”.

sigurimin e duhur të zbatimit të ligjit të punës.

II.2. Kërkesat e shëndetit dhe sigurisë në punë

Objektiva specifike

Objektivat prioritarë të Shqipërisë për sa i përket sigurisë dhe shëndetit në punë përfshijnë, politika OSH më të mira dhe më të dobishme dhe ligje që mund të zbatohen në mënyrë të dobishme, përfundim i procesit të zhvendosjes së direktivave OSH të BE-së, dhe zhvillimin e një inspektimi më të dobishëm OSH dhe sistemeve të menaxhimit.

Reduktimi i punës së padeklaruar dhe informalitetit me anë të zbatimit të politikave më të mira dhe shërbimeve të inspektimit më efektive, është pjesë e veprimeve të parashikuara për të forcuar kapacitetet për qeverisje transparente dhe zbatim të dobishëm të politikave OSH.¹⁵

Si një prioritet i rëndësishëm në sistemet menaxhuese të OSH-ve është, gjithashtu, përmirësimi i mbledhjes së të dhënave statistikore, në mënyrë që të kemi një dëshmi të mirë dhe zhvillim të instrumenteve monitorues.

Dokumenti i punësimit, politikave të sigurisë dhe shëndetit dhe plani i tij i veprimit janë në zbatim. Ligji i inspektimit të punës u ndryshua në mars 2017, por inspektimi i punës kërkon më shumë financim dhe kapital njerëzor. Aksidentet e raportuara në punë ranë nga 125 në 2015, në 107 në 2016–2017, dhe vdekjet në punë ranë nga 28 në 13. Të dhënat statistikore në shëndet dhe siguri duhet të përmirësohen akoma.¹⁶

Kuadri politik

Kuadri ligjor në fushën e Sigurisë dhe Shëndetit në Punë është parashtruar në “Dokumentin e punësimit, sigurisë dhe shëndetit” 2016–2020 dhe plani i tij i veprimit, miratuar në 2016. Dokumenti i SSP dhe plani i tij i veprimit, 2016–2020, është konsistent me kuadrin strategjik të BE-së, mbi shëndetin dhe sigurinë në punë, 2014–2020, strategjia e OBSH-së në shëndetin në punësim për të gjithë, dhe planit të veprimit të ONP-së, 2010–2016, i cili synon të arrijë përhapjen e ratifikimit dhe zbatimit të dobishëm, të instrumenteve të sigurisë dhe shëndetit në punë.

Kuadri ligjor

Kuadri ligjor në fushën e Shëndetit dhe Sigurisë në punë është i përfaqësuar në dispozitat e Kodit të Punës së Republikës së Shqipërisë, i ndryshuar, ligjin nr. 10237, më 18.2.2010, “Për sigurinë dhe shëndetin në punësim”, i cili transponon plotësisht OSH-në e BE-së, direktivën kuadër 89/391/EEC të 12 qershorit 1989, “Hyrje e masave të inkurajara për përmirësimin e sigurisë dhe shëndetit të punëtorëve në punë”, dhe një set rregullash (në nivel të aktit normativ të qeverisë me forcë detyruese të përgjithshme), duke transpozuar plotësisht një pjesë të madhe të direktivave individuale të OSH-së së BE-së dhe *acquis* të tjera të BE-së të lidhura me OSH-në.¹⁷

Së fundmi, VKM-të të cilat transpozojnë direktiva të BE-së, janë miratuar, si dhe një VKM, “Për disa shtesa dhe amendamente të ligjit të inspektoratit të punës”, respektivisht:

- VKM-ja nr. 969 i datës 2.12.2015, “Për miratimin e rregullores, “Mbi kërkesat minimale për përmirësimin e sigurisë dhe shëndetit të punëtorëve nëntokë apo industri minierash në sipërfaqe””, e cila transponon direktivën 92/104/EEC, “Industritë mineral-nxjerrëse”(hyrë në fuqi më 4.6.2016);

- VKM-ja nr. 484, datë 29.6.2016, “Për miratimin e rregullores “Mbi mbrojtjen e punëtorëve nga risqet e lidhura me asbestin në vendet e punës””, i cili transponon direktivën 2009/148/EC, “Mbi mbrojtjen e punëtorëve nga risqet e lidhura me ekspozimin ndaj asbestit në punë” (hyrë në fuqi më 6.7.2018);

- VKM-ja nr. 639, e datës 7 shtator 2016, “Mbi përcaktimin e rregullave, procedurave dhe llojeve të ekzaminimeve mjekësore të ndërmarra në varësi të punës së kryer nga punëtori dhe të mënyrës së funksionimit të shërbimit mjekësor në punë, marrë nga Komisioni i Rekomandimit 66/464, mbi kontrollin mjekësor të punëtorëve që kanë një rrezik të ekspozimit ndaj risqeve të veçanta;

- VKM-ja nr. 108, datë 15.2.2017, “Për miratimin e rregullores, “Për mbrojtjen e të miturve në punë””, e cila transponon direktivën e Këshillit 94/33/EC, të 22 qershorit 1994, “Për mbrojtjen e njerëzve të rinj në punë”.

Gjithashtu, ligji nr. 9634, i datës 30.10.2006, “Mbi inspektimin e punës” u ndryshua në 2017 për të

¹⁵ Shih në aneks, tabela IV.2, “Masat ligjore të planifikuara dhe ekzistuese”.

¹⁶ 2016–2020, dokumenti i punësimit, sigurisë dhe shëndetit dhe plani i tij i veprimit.

¹⁷ Raporti i Komisionit Evropian mbi Shqipërinë 2018.

fuqizuar kapacitetet e ISHPSHS-së dhe për të përmirësuar zbatimin e ligjit, dhe për të adresuar në mënyrë më të dobishme punën e padeklaruar. Në veçanti, artikulli 35 i ligjit nr. 9634 i 30.10.2006, u ndryshua duke lejuar pezullimin e punës nga inspektorët e Inspektoratit Shtetëror të Punës, në rast të punës informale apo rrezikut të menjëhershëm, serioz dhe të pashmangshëm të shëndetit dhe sigurisë që kërkon evakuimin e punëtorëve.

Gjatë gjysmës së parë të 2017, mbi 460 punëtor të padeklaruar u identifikuan dhe mbi 1650 masa urgjente u morën. Inspektimet e bëra në qershor të 2017-ës tregojnë se 37% e punëtorëve janë të deklaruar që paguhen me rrogë minimale. Instituti i statistikave ka burime të konsiderueshme për të kontribuar me të dhëna të besueshme dhe të krahasueshme.¹⁸

Të gjitha VKM-të, pasi janë publikuar në Fletoren Zyrtare, janë zbatuar nga Inspektorati Shtetëror i Punës (ISHP), duke filluar me trajnimin e inspektorëve për sa u përket risive të prezantuara nga VKM-ja. U organizuan, gjithashtu, takime pune dhe tryeza të rrumbullakëta për të rritur ndërgjegjësimin mbi këto VKM për punëmarrësit dhe punëdhënësit.

Për sa i përket VKM-së nr. 639, të gjitha organizmat janë informuar për ndryshimet në marrëdhënie me praktikën mjekësore, në varësi të orareve të doktorëve, në varësi të llojit të aktivitetit dhe numrit të punëtorëve si grupim, gjithashtu, llojet e testeve dhe analizave që do të ndërmerren në varësi të procesit të punës. VKM-ja nr. 150, datë 1.3.2017, “Mbi disa shtesa dhe ndryshime në ligjin mbi inspektimin e punës” përcakton masat administrative, rastet kur sigurohen masa administrative dhe urgjente, sipas konceptit të përcaktuar në ligjin e inspektimit, për të shmangur abuzimet me subjektet. Ky draft jep përcaktimin e “punësimit informal” në vijim të kërkesave të vazhdueshme të ekspertëve ndërkombëtarë, ILO-s, Indeksit të Rishikuar Social apo Nënkomitetit të Zhvillimit të Burimeve Njerëzore, sikurse dhe përcaktimet e pamundësisë për të punuar në vendin e punës për personat me aftësi të kufizuara. Ky është një proces në vazhdimësi dhe ia vlen të përmendet që VKM-ja e re ka lehtësuar shumë biznese.

Konkluzion. Legjislacioni i tanishëm i Shqipërisë për sigurinë dhe shëndetin në punë është kryesisht por jo plotësisht i përafëruar me *acquis* e BE-së, duke marrë parasysh që disa direktiva të BE-së janë duke pritur transpozimin, por janë parashikuar të transpozohen sikurse përshkruar në seksionin më poshtë, “Masat ligjore të planifikuara”.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës në fushën e ligjit të punësimit tani është Ministria e Financave dhe Ekonomisë. Roli i ministrisë është të përkujdeset për hartimin e politikave dhe akteve ligjore dhe nënligjore në fushën e ligjit të punës dhe të mbikëqyrë agjencitë e tjera që merren me çështjet e punës.

Inspektorati Shtetëror për Punën dhe Shërbimet Sociale (ISHPSHS) është përgjegjës për përfundimin e kërkesave të ligjit të punës përmes supervizimit të tregut të punës, inspektimeve dhe penaliteteve. Më specifikisht fusha përfshin, kushtet e punës, mbrojtjen e punëtorëve, orari i punës, pagesat, siguria, higjiena dhe mirëqenia në punë, puna e të miturve, minorenët, gratë dhe çështje të tjera të lidhura.

II.2.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri politik i planifikuar

Asnjë dokument strategjik apo që parashikon politika nuk është parashikuar në fushën e sigurisë dhe shëndetit në punë.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Me synim përafrimin e legjislacionit shqiptar mbi sigurinë dhe shëndetin në punë me atë të *acquis* të BE-së, masat e mëposhtme janë parashikuar për t’u përshtatur:

- Draftvendimi i KM-së, “Për miratimin e rregullores “Mbi masat për inkurajimin e përmirësimeve në siguri dhe shëndet në punë të punëtorëve me kohëzgjatje fikse apo të përkohshme””, e cila transponon tërësisht direktivën e Këshillit 91/383/EEC të 25 qershorit 1991, për të plotësuar masat që inkurajojnë përmirësimin e sigurisë dhe shëndetit në punë të punëtorëve me kohëzgjatje fikse apo të përkohshme”. Përshtatja është parashikuar të ndodhë në tremujorin e dytë të 2019.

- Draftamendamentet e ligjit, “Për sigurinë dhe shëndetin në vendin e punës” të cilat transpozojnë plotësisht rekomandimin e Këshillit të 18 shkurtit 2003, në lidhje me përmirësimet e mbrojtjes së shëndetit dhe sigurisë në punë të të vetëpunësuarve (2003/134/EC). Miratimi parashikohet të ndodhë në tremujorin e dytë të 2019-ës.

- Draftrregullorja e MoHSP-së dhe MEI-t, “Mbi minimumin e kërkesave të sigurisë dhe shëndetit

¹⁸ Për informacion më të detajuar shih aneksin, tabela IV.2, “Masat ligjore të planifikuara dhe ekzistuese”.

për trajtimin mjekësor të përmirësuar në bordin e anijeve”, e cila do të transpozohet plotësisht direktivën 92/29/EEC, “Mbi minimumin e kërkesave të sigurisë dhe shëndetit për trajtimin mjekësor të përmirësuar në bordin e anijeve”. Miratimi parashikohet të ndodhë në tremujorin e katërt 2019.

Ndërsa planifikimi i transpozimit për direktivat e mëposhtme pritet që të ndodhë:

- Direktiva 2010/32/EU, “Për zbatimin e marrëveshjes kuadër mbi parandalimin e lëndimeve nga mjete të mprehta në spital dhe sektorin e përkujdesjes mjekësore përfunduar nga HOSPEEM dhe EPSU”;

- Direktiva e Këshillit 2013/59/Euratom e 5 dhjetorit 2013, “Vendosja e standardeve minimale të sigurisë për mbrojtjen ndaj rreziqeve të ekspozimit ndaj radioaktivitetit jonizues, e cila shfuqizon direktivat 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom dhe 2003/122/Euratom”;

- Direktiva 2014/27/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 26 shkurtit 2014, e cila ndryshon direktivat e Këshillit 92/58/EEC, 92/85/EEC, 94/33/EC, 98/24/EC dhe direktivën 2004/37/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, në mënyrë që t’i përafrojë ato me rregulloren (EC) nr. 1272/2008 Mbi klasifikimin, etiketimin, dhe paketimin e substancave dhe përzierjeve.

II.2.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Mbledhja e të dhënave statistikore të OSH-së do të përmirësohet në mënyrë që të ketë një dëshmi të mirë dhe zhvillim të instrumenteve monitorues.

II.3. Dialogu social

II.3.1 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Objektiva specifike

Prioriteti kryesor i qeverisë në dialogun social përfshin angazhimin për të shtrirë dialogun social trepalësh në nivel rajonal, duke siguruar konsultime të mirëfillta dhe efektive në nivel kombëtar në përputhje me standardet e ILO-s, dhe të nënshkruajë një pakt social trepalësh nga përfaqësues të qeverisë, sindikatave dhe punëdhënësve.

Lidhur me dialogun social në nivel qendror Këshilli Kombëtar i Punës është duke funksionuar rregullisht. Mandati i anëtarëve të Këshillit Kombëtar të Punës ka skaduar dhe duhet vendosur urgjentisht. Kërkohen përpjekje domethënëse që ai të jetë një forum efektiv për dialogun social, me synim përmirësimin e marrëveshjeve kolektive.

Në nivel rajonal, vendimi për një këshill rajonal trepalësh të përbërë nga përfaqësues të organizatave të punëdhënësve, dhomave të tregtisë dhe përfaqësuesve të strukturave shtetërore.

Pritet ende të miratohet.

Dialogu social dypalësh midis organizatave të të punësuarve dhe punëdhënësve në ndërmarrje, kompani dhe degë të tyre nuk është në nivelin e kërkuar dhe kjo reflektohet në kontratat në sektorin privat. Nevojitet intensifikimi i dialogut social dypalësh. Kërkohen përpjekje domethënëse që ai të jetë një forum efektiv për dialogun social, me synim përmirësimin e marrëveshjeve kolektive.

Për sa u përket zhvillimeve legislative lidhur me dialogun social dhe veçanërisht marrëveshjet kolektive dhe grevat, neni 200/1, “Këshilli tripalësh konsultativ rajonal” është shtuar në Kodin e Punës dhe për zbatimin e tij është draftuar vendimi që pritet të miratohet deri në fund të vitit 2017.

Lidhur me negociatat kolektive janë bërë disa ndryshime të dispozitave ekzistuese, të cilat parashikojnë negociimin paraprak dhe përmirësime në kontratat kolektive të punës. Gjithashtu, afati i marrëveshjeve kolektive ka ndryshuar nga 5 në 15 ditë.

Kodi i Punës ka përmirësuar dispozitat për të drejtën e grevës, duke futur “grevën e solidaritetit” si dhe “grevën e përgjithshme”. Gjithashtu, parashikohet se vetëm mbi bazën e një vendimi gjyqësor mbi paligjshmërinë e një greve, punëdhënësi mund të ndërpresë marrëdhëniet e punës me grevistët.

Bazuar në Kodin e Punës është krijuar dhe funksionon Këshilli Kombëtar i Punës. Mandati i tij, aktualisht ka mbaruar dhe priten procedurat e rithemelimit. Kontratat kolektive, në nivel kompanie, mbeten ende në nivel të ulët për shkak të mangësive të partnerëve në këtë nivel. Nga ana jonë po bëhen përpjekje për të rritur nivelin e asistencës dhe për të përmirësuar strukturat për zgjidhjen paragjyqësore të mosmarrëveshjeve kolektive. Neni 200/1, “Mbi këshillin tripalësh konsultativ rajonal”, është shtuar në Kodin e Punës dhe për zbatimin e tij është draftuar vendimi që pritet të miratohet deri në fund të vitit 2017.

Kuadri politik

Nuk ka strategji apo dokumente politike të veçanta për dialogun social.

Kuadri ligjor

Kuadri ligjor në fushën e dialogut social përbëhet nga Kodi i Punës, i amenduar (ligji nr. 7961, datë 12.7.1995, “Kodi i Punës i Republikës së Shqipërisë”.

Konkluzion. Kuadri ligjor në fushën e dialogut social është plotësisht i përafuar me *acquis* e BE-së.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës për dialogun social është Ministria e Shëndetësisë dhe e Mbrojtjes Sociale. Roli i ministrisë është që të përkujdeset për hartimin e politikave dhe akteve ligjore dhe nënligjore në fushën e dialogut social dhe, gjithashtu, të mbikëqyrë dhe të koordinojë agjencitë e tjera që punojnë në këtë fushë.

Gjithashtu, Këshilli Kombëtar i Punës (KKP) shërben si forum i dialogut social

II.3.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri politik i planifikuar

Nuk ka strategji apo dokumente politike të veçanta për dialogun social.

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.3.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Kontratat kolektive, në nivel kompanie, mbeten ende në nivel të ulët për shkak të mangësive të partnerëve në këtë nivel.

II.4. Politikat e punësimit

II.4.1 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Objektiva specifike

Objektivat prioritarë në këtë fushë të punësimit përfshijnë politika efektive të tregut të punës, duke modernizuar shërbimet e ofruara nga Shërbimi Kombëtar i Punësimit, duke zgjeruar rangun dhe targetin e shërbimeve të punësimit dhe duke shpalosur programe të promovimit të punësimit që rrisin punësimin e grave dhe të rinjve.

Një sistem i arsimit dhe trajnimit profesional më të mirë për të rinj dhe të rritur, duke optimizuar rrjetin e ofruesve të VET, duke siguruar cilësinë e ofruesve VET, dhe forcimin e lidhjeve midis të mësuarit dhe punës.

Një objektiv i rëndësishëm është qeverisje më e mirë e tregjeve të punës dhe sistemeve kualifikuese, duke reformuar financimin dhe qeverisjen e tregjeve të punës dhe sistemeve VET, duke përmirësuar cilësinë dhe ndjeshmërinë me bazë gjinore të informacionit mbi tregun e punës, dhe të sigurojë përdorimin e tij për një qeverisje më efektive dhe të barabartë, përfshirë dhe financimin.

Për të përmirësuar statistikën e tregut të punës dhe për të zhvilluar statistika sociale në dakortësi me ato të sondazheve të BE-së.

Zbatimi i Strategjisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive (NESS) 2014–2020 ka vijuar që nga fundi i vitit 2014 sipas aktivitete të parashikuara në planin përkatës të veprimtari. Rezultatet e arritura përfshijnë përmirësimin e punësimit të të rinjve, reduktimin të hendeut në punësim, rritjen e numrit të punëkërkuarve që u punësuan në saj të programeve të punësimit, rritjen e kapacitete të mësuesve dhe instruktorëve për arsimin dhe arsimin profesional.

U përgatit një raport progresi i strategjisë për zbatimin e saj në vitet 2014–2015–2016.

Rezulton se është përmirësuar cilësia e kushteve fizike e zyrave të punësimit dhe si rezultat ofrimi i shërbimeve të tyre për publikun, nëpërmjet një modeli të ri të shërbimit të punësimit. Gjatë vitit 2016 janë rindërtuar 10 zyra punësimi në përputhje me modelet evropiane. Gjithashtu, është përmirësuar aktiviteti i zyrave të punësimit dhe ndërveprimi i tyre me regjistrat e publikë dhe elektronikë.

Bazuar në ligjin “Për nxitjen e punësimit”, programe të ndryshme të promovimit të punësimit, janë realizuar në vitet 2016 dhe 2017, të fokusuara në grupet vulnerabël, në trajnimet për punë, të rinjtë, personat me aftësi të kufizuara, nënat e vetme, praktikantët për të diplomuarit, jetimët, emigrantët e kthyer, punëkërkuarët që janë pjesë e skemës së mbështetjes, romët dhe viktimat e trafikimit, me një buxhet total 490 milionë lekë më 2016-en dhe 490 milionë lekë më 2017-en.

Paketës së programeve të nxitjes së punësimit 2016 i janë bërë disa ndryshime që po zbatohen nga Shërbimi Kombëtar i Punësimit. Ndryshimet synojnë rritjen e transparencës, të mirëpërdorimit të fondeve, të numrit të punëdhënësve dhe punëkërkuarve të përfshirë, duke prodhuar rezultate të dukshme për grupet e përfshira në këto programe, si më lart.

Reforma e Shërbimit Kombëtar të Punësimit është përqendruar në një model të ri të shërbimit që po aplikohet në të gjitha zyrat e punësimit për të përmirësuar shërbimin ndaj klientit (punëkërkuarët dhe punëdhënësit) dhe për të rritur depërtimin në treg.

Trajnimi i stafit të zyrave të punësimit ka vazhduar, shërbimet publike të punësimit janë forcuar dhe është përmirësuar imazhi dhe njohja e tyre. Përpjekje të mëtejshme nevojiten për të përfunduar riorganizimin e zyrave të mbetura të punësimit.¹⁹

Sfida të tjera të mbetura në politikën e punësimit mbeten: adresimi i ndikimit të ristrukturimit administrativ të kohëve të fundit, për të mënjeluar efektet negative mbi kapacitetet njerëzore dhe rrjedhimisht mbi planifikimin dhe zbatimin e politikave dhe masave; lufta kundër papunësisë dhe ekonomisë informale; kryerja e një rishikimi afatmesëm të strategjisë dhe planit të veprimit deri në mes të vitit 2018; miratimi i akteve nënligjore të ligjit mbi arsimin dhe trajnimin profesional, të ndryshuar; shtrirja e shërbimeve të punësimit dhe arsimit profesional në zonat rurale; miratimi i kuadrit shqiptar të kualifikimeve; miratimi ligjit mbi programet e nxitjes së punësimit; lidhja e reformës së asistencës sociale me programet ekzistuese të punësimit dhe të zhvillimit të aftësive.

Gjithashtu, papunësia afatgjatë mbetet një sfidë për t'u adresuar me ndërhyrje më elastike dhe të posaçme.

Metodologjia e hendekut të pagave mbetet për t'u përputhur me kërkesat e Eurostatit. Kërkohet vëmendje e veçantë për raportin zona urbane/rurale në të gjitha statistikat e punësimit. Nuk ka pasur zhvillime të reja për përdorimin e Fondit Social Evropian.

Kuadri politik

Strategjia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive 2014–2020 dhe Plani i saj i Veprimit, është dokumenti kryesor strategjik i qeverisë në fushën e punësimit. Ajo fokusohet në punësimin dhe zhvillimin cilësor të fuqisë punëtore, duke reflektuar prioritetet e qeverisë dhe zhvillimin e përsheptuar ekonomik, duke konsideruar punësimin si kolona kryesore e ndihmës sociale.

Dokumenti strategjik synon të integrojë politikat ekonomike, edukuese dhe trajnuese të sipërmarrjes, duke prodhuar një plan veprimi që synon ta nxjerrë shoqërinë shqiptare nga situata e papunësisë. Është vendosur një mekanizëm për monitorimin.. Raporti i parë vjetor për zbatimin e NESS-së është përgatitur, dhe progresi më i madh është arritur në fushën e politikave dhe shërbimeve të punësimit, ndërkohë që progresi ishte i kufizuar në fushat e përfshirjes sociale, kohezionit territorial dhe sistemit të qeverisjes së tregut të punës.

Strategjia është në përputhje me vizionin dhe direktivat e Bashkimit Evropian, Strategjinë Evropiane të Punësimit 2020, dhe kërkesat e integritetit të vendit në BE.

Në kuadrin e politikave për rininë, me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 383, datë 6 maj 2015 u miratua Plani Kombëtar i Veprimit për Rininë 2015–2020 që synon zhvillimin dhe koordinimin ndërsektorial të politikave për rininë në arsim, shëndetësi, kulturë dhe forcimin e pjesëmarrjes së rinisë në jetën sociale dhe procesin e vendimmarrjes. Në përputhje me VKM-në nr. 377, datë 11.6.2014, është krijuar Shërbimi Kombëtar i Rinisë, si institucioni përgjegjës për zbatimin e politikave dhe të programeve për rininë, miratuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

Kuadri ligjor

Kuadri ligjor në fushën e punësimit në Shqipëri është prezantuar fillimisht nga ligji nr. 7995, i datës 20.9.1995, “Mbi promovimin e punësimit”, i amenduar dhe aktet e tij nënligjore, si dhe ligji nr. 8872, datë 29.3.2002, “Mbi sistemin e edukimit dhe trajnimit”, i amenduar dhe aktet nënligjore përkatëse

Ligje të tjera përfshijnë ligjin nr. 70/2016, “Mbi zejtarinë në Shqipëri”, i cili parashikon krijimin e një dhome të zejtarisë dhe rregullon të gjithë sistemin e trajnimit profesional në nivel nxënësi, asistenti dhe mjeshtri, në bashkëpunim me shkollat profesionale në këtë duke prezantuar për herë të parë një sistem të dyfishtë.

Gjithashtu, një ligj i ri mbi nxitjen e punësimit është finalizuar dhe pritët miratimi nga Këshilli i Ministrave.

Është finalizuar një ligj i ri mbi arsimin dhe trajnimin profesional që synon të mbështesë reformat në këtë fushë, duke u përshtatur me nevojat e tregut të punës dhe të përmirësuar elemente kyçe të këtij sistemi si menaxhimi, financimi, decentralizimi dhe të tjerë. Projekti u miratua nga kuvendi me ligjin 15/2017, 16.2.2017, “Mbi arsimin dhe trajnimin profesional në Republikën e Shqipërisë”. Ndërkohë, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale ka filluar punën për draftimin e akteve nënligjore të këtij ligji. Me urdhrin e ministrit nr. 102, 2.5.2017, është ngritur grupi i punës për këtë qëllim, i cili përbëhet nga institucionet dhe partnerët socialë të përfshirë dhe do të bashkëpunojë me donatorë dhe ekspertë të

¹⁹ Raporti i Komisionit Evropian për Shqipërinë 2018.

fushës.

Me qëllim forcimin e luftës kundër informalitetit është miratuar ligji nr. 57/2017, 20.4.2017, “Për disa amendime dhe shtesa në ligjin nr. 9634, 30.10.2016, “Mbi inspektimet e punës”. Ndryshimet kanë hyrë në fuqi më 25.5.2017. Në mënyrë të veçantë u amendua neni 35 që lejon pezullimin e punës nga inspektorët e Inspektoratit Shtetëror të Punës, në rast konstatimi të punësimit informal apo të risqeve serioze për sigurinë dhe shëndetin në punë që kërkojnë evakuimin e të punësuarve.

Konkluzion. Kuadri ligjor në fushën e punësimit është plotësisht i përputhur me kërkesat e BE-së.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës në fushën e punësimit është Ministria e Ekonomisë dhe Financave. Ministria është përgjegjëse për zhvillimin dhe hartimin e politikave në fushën e punësimit dhe zhvillimin e akteve ligjore dhe nënligjore në këtë fushë. Ajo është, gjithashtu, përgjegjëse për mbikëqyrjen, koordinimin e përgjithshëm të të gjitha institucioneve që mbulojnë punësimin.

Ajencia kryesore për zbatimin e politikës së punësimit në varësi të Ministrisë së Financës dhe Ekonomisë është Shërbimi Kombëtar i Punësimit, i cili drejton programet e punësimit dhe ofron shërbimet e punësimit. Inspektorati për Punën dhe Shërbimet Sociale është përgjegjës për zbatimin e legjislacionit mbi punësimin, duke kryer mbikëqyrje, inspektime dhe ndërgjegjësim. Inspektorati është përgjegjës për mbikëqyrjen e tregut të punës nëpërmjet inspektimeve dhe penaliteteve. Fusha e tij e përgjegjësisë përfshin kushtet e punës, mbrojtjen e të punësuarve, kohën e punës, pagën, sigurinë, higjienën dhe mirëqenien në punë, punësimin e të miturve dhe grave dhe çështje të tjera.

II.4.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.4.3.1 Kuadri politik i planifikuar

Nuk ka dokumente politike të parashikuara për këtë periudhë në fushën e punësimit.

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Nuk ka masa ligjore të parashikuara për këtë periudhë në fushën e punësimit.

II.4.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Masa të tjera përfshijnë nevojën për të modernizuar dhe rritur eficiencën e shërbimeve të punësimit publik, duke shpalosur programe të reja eficiente të promovimit të punësimit që rrisin punësimin e grave dhe të rinjve.

Gjithashtu, masa për të reformuar VET-në në përputhje me nevojat e tregut të punës.

Masa për të përmirësuar statistikën e tregut të punës dhe për të zhvilluar statistika sociale në përputhje me sondazhet e BE-së.

II.5 Përfshirja dhe mbrojtja sociale

II.5.1 Përmbledhja e arritjeve kryesore

Në fushën e mbrojtjes dhe përfshirjes sociale përparësitë kryesore të qeverisë të parashikuara në Strategjinë e Mbrojtjes Sociale dhe Dokumentin Politik të Përfshirjes Sociale përfshin objektivat e reduktimit të varfërisë, monitorimit të politikave ndërsektoriale të përfshirjes zbatimin e reformave në fushën e mosdiskriminimit dhe krijimin e sistemit të mbrojtjes sociale.

Objektivat specifikë

Reduktimi dhe lehtësimi i varfërisë parashikohet të arrihet nëpërmjet reformimit të skemës së Ndihmës Ekonomike, duke forcuar funksionimin dhe transparencën e saj dhe duke reduktuar subjektivizmin, me qëllim të një përfshirje sociale më të mirë dhe një targetim më të mirë të familjeve në nevojë, me fokus te fëmijët dhe të shkuarit deri në fund të përgjigjes komunitare dhe veprimet për zhvillimin adekuat të shërbimeve rinore komunitare.

Promovimi i përfshirjes sociale dhe kohezionit territorial, zgjerimi i shërbimeve të punësimit dhe trajnimit në zonat rurale, promovimi i sipërmarrjes sociale dhe fuqizimi ekonomik i grave dhe hartimi i një strategjie aktivizimi për të minimizuar kurrthet e pasivitetit dhe të mirëqenies.

Reforma e pensioneve do të vazhdojë të zbatohet për të synuar rritjen e qëndrueshmërisë financiare të skemës përmes rritjes së të ardhurave nga kontributet, për të çuar në një mbulim të plotë të popullsisë me elemente të sigurimit social dhe përfitim të vazhdueshëm të rritjes nga kjo skemë.

Strategjia e Strehimit Social përfshin objektiva për të zhvilluar kapacitetet e pushtetit vendor për të trajtuar në mënyrë efektive banesat sociale, për të përmirësuar kuadrin ligjor dhe institucional për rritjen e aksesit ndaj strehimit në 50% të familjeve të pafavorizuara dhe rritjen e numrit të familjeve të pranueshme për 20%. Gjithashtu, zgjerimi i alternativave të strehimit përmes programeve që targetojnë familjet me të ardhura të ulëta dhe të mesme, dhe kryesisht ato në disavantazh me 30%.

Përmirësimi i cilësisë së jetës së personave me aftësi të kufizuara duke prezantuar një sistem integrimi të

shërbimeve, që kombinon shërbimet e kujdesit social me pagesat në para në dorë, në kuadër të një pakete të integruar të shërbimeve për personat me aftësi të kufizuara deri në vitin 2020. Strategjia për Personat me Aftësi të Kufizuara përfshin prioritet objektivat për nxitjen e përfshirjes së personave me aftësi të kufizuara në shoqëri, parandalimin e diskriminimit dhe eliminimin e pengesave për qasje në shërbime dhe të drejta, duke rritur pjesëmarrjen në tregun e punës të personave me aftësi të kufizuara dhe duke përmirësuar cilësinë e jetës së personave me aftësi të kufizuara duke ofruar shërbime/përfitime të arritshme, të përballueshme, të orientuara nga klientët dhe të bazuara në komunitet.

Përfshirjen më të mirë sociale të komuniteteve romë dhe egjiptiane përmes integritit të tyre në tregun e punës nëpërmjet VET dhe programeve aktive të punësimit, nxitjen e sipërmarrjes (sociale) dhe vetëpunësimit të romëve dhe egjiptianëve dhe ngritjen e kapaciteteve të stafit të sistemit të NES dhe VET për integrimin e Romëve dhe Egjiptianëve në tregun e punës.

Gjithashtu, mbrojtja më e mirë sociale e komuniteteve romë dhe egjiptiane, duke përmirësuar përfshirjen në programet e mbrojtjes sociale për pjesëtarët e komunitetit rom dhe egjiptian, promovimin/përgatitjen e programeve të riintegritit që fokusohen në forcimin e familjes dhe riintegrimin në punë, dhe integrimin në shoqëri të familjeve që qëndrojnë në Qendrën e Emergjencave Tranzitore.

Strategjia Kombëtare për Mbrojtjen Sociale për 2015–2020 është në zbatim. Ligji për shërbimet e kujdesit social hyri në fuqi në nëntor të vitit 2016 dhe ligji për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijës në shkurt 2017.

Agjenda kombëtare e të drejtave të fëmijëve 2017–2020 u miratua në prill 2017, duke promovuar një qeverisje më të fortë në mbrojtjen e këtyre të drejtave.

Në dhjetor 2016, Këshilli i Ministrave miratoi kriteret, procedurat, dokumentacionin dhe shumën e ndihmës ekonomike për të ofruar më shumë autonomi për njësitë e qeverisjes vendore. Përdorimi i Sistemit Informativ të Menaxhimit për përfituesit me aftësi të kufizuara tashmë është miratuar dhe është në fazën pilot të implementimit.

Procesi i kalimit nga institucional në komunitar për kujdesin për grupet vulnerabel është duke u pilotuar në Durrës, Shkodër dhe Sarandë.

Programi për kujdesin është promovuar nga shërbimet sociale shtetërore por duhet të zhvillohet dhe të rregullohet më tej.

Lidhur me Dokumentin e Politikave të Përfshirjes Sociale për 2016–2020, është bërë pak përparim në ngritjen e strukturave të nevojshme ose në sqarimin e masave për zbatimin e politikës.

Sfidat e mbetura përfshijnë përpjekjet e qeverisë për të siguruar një plan gjithëpërfshirës për ndërtimin e kapaciteteve të të gjitha ministrive të linjës dhe qeverive lokale për të zbatuar veprimet në Dokumentin e Politikave të Përfshirjes Sociale; Strategjia e Strehimit Social, miratuar nga qeveria në vitin 2016, ka nevojë për më shumë buxhet, pasi që buxheti i dedikuar për programet (sociale) të strehimit është i kufizuar dhe nuk parashikon që të gjitha veprimet e propozuara të kryhen. Për të trajtuar shumë nga mangësitë e Shqipërisë të identifikuar nga organet ndërkombëtare në fushën e strehimit dhe të dëbimit me forcë, Këshilli i Ministrave miratoi një projekt ligj të plotësuar për strehimin social në prill 2017. Megjithatë, ky projekt u tërhoq pas ristrukturimit të qeverisë pas zgjedhjeve në qershor të vitit 2017, dhe ende nuk është miratuar.

Kuadri i politikave

Kuadri kryesor i politikave në fushën e mbrojtjes së përfshirjes sociale përfaqësohet nga “Strategjia Kombëtare për Mbrojtjen Sociale 2015–2020” dhe Dokumenti i Politikave të Përfshirjes Sociale 2016–2020. Gjithashtu, me rëndësi në këtë fushë janë Plani Kombëtar i Veprimit për Romët dhe Egjiptianët 2016–2020, Plani Kombëtar i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara (PAK), Plani i Veprimit për Fëmijët 2012–2015, Plani Kombëtar i Veprimit për Personat LGBT në Shqipëri 2016–2020, Strategjia e Sigurimeve Shoqërore 2015–2020 dhe Agjenda Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2017–2020, Strategjia Kombëtare e Strehimit Social 2016–2025.

Strategjia e Mbrojtjes Sociale është duke u hartuar në përputhje me nenet 70 dhe 99 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Dokumentin e Partneritetit 2007 dhe në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga Plani Kombëtar për Integrimin Evropian, 2014–2020.

Strategjia Kombëtare për Mbrojtjen Sociale 2015–2020 dhe Plani i saj i Veprimit monitorohen nga Grupi për Menaxhimin e Politikave të Integruara që do të sigurojnë aksesueshmërinë e masave për arritjen e rezultateve strategjike, duke marrë parasysh rrezikun e mundshëm. Ministria do të jetë përgjegjëse për të azhurnuar informacionin e monitorimit dhe ta paraqesë atë në qeveri.

Reforma e pensioneve u materializua në përgatitjen e Dokumentit të Politikave Pensionale, i cili u

prezantua nga Kryeministri, më 29.4.2014, dhe ligji nr. 104/2014, datë 31.7.2014, “Për përmirësimin e sigurimeve shoqërore”. Reforma u shoqërua nga një fushatë e gjerë e fushatave informuese dhe sensibilizuese për popullatën, për futjen e përmirësimeve dhe inovacioneve të ligjit duke organizuar takime me palët e interesit, shoqërinë civile, mediat dhe prezantime të shumta në fushatën reklamuese të medias sociale. Reforma e pensioneve garanton, përfitime të një niveli normal duke sjellë një përmirësim të ndjeshëm në shkallën e zëvendësimit në krahasim me skemën aktuale. Zbatimi i reformës do të çojë në një reduktim më të shpejtë të deficitit të skemës së pensioneve, përmirësimin e gjendjes financiare të skemës dhe uljen e subvencioneve nga buxheti i shtetit.

Një rezultat i prekshëm i reformës është fakti se përfitimet janë rritur ndjeshëm, përkatësisht pensioni maksimal i moshës i llogaritur sipas formulës së re, është rritur në rreth 37,000 lekë nga 24,000 lekë në vitin 2014. Obligimi ligjor për indeksimin e pensioneve është zbatuar në shkallë prej 1.4%, sipas inflacionit vjetor, në vitin 2015, për rreth 600,000 pensionistë. Gjatë vitit 2015 pensionet janë rritur për 6600 veteranë të luftës në masën 15.6%; gjatë vitit 2016 pensionet dhe përfitimet e tjera u rritën me 1.6% për 635.000 njerëz, me një fond vjetor prej rreth 660 milionë lekësh.

Një nga programet për zbutjen e varfërisë është skema e ndihmës ekonomike. Ligji nr. 9355/2005, “Për ndihmën sociale dhe shërbimet” të ndryshuar me ligjin nr. 44/2016 parasheh që kriteret përjashtuese do të hiqen, aplikimi dhe verifikimi dhe dhënia e ndihmës financiare për familjet në nevojë do të kryhet në mënyrë efikase, transparente, duke përdorur një formulë të shënuar të synuar më të varfrit, përmes përdorimit të një Sistemi Informativ të Menaxhimit.

Aktualisht po punojmë në krijimin e skemës së re në të gjithë vendin ndërkohë që korniza ligjore është përfunduar. Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 955, datë 7.12.2016, “Për përcaktimin e kriterëve, procedurës, dokumentacionit dhe shumës së ndihmës ekonomike” është miratuar.

Reforma e Shërbimeve Sociale me qëllim të decentralizimit të shërbimeve të kujdesit social dhe deinstitutionalizimit të shërbimeve të ofruara në qendrat e kujdesit social dhe shërbimet e integruara të kujdesit social.

I gjithë kuadri i politikave në përfshirjen sociale dhe mbrojtjen sociale është në përputhje me kornizën strategjike të BE-së, siç është Strategjia EVROPA 2020 dhe Paketa e Investimeve Sociale të synuara nga varfëria dhe Platforma Evropiane kundër Varfërisë dhe Përjashtimit Social, Strategjia Evropiane për Aftësinë e Kufizuar 2010–2020.

Kuadri ligjor

Kuadri ligjor në fushën e përfshirjes dhe mbrojtjes sociale përfaqësohet nga Ligji i ri për ndihmën ekonomike, i miratuar nga parlamenti në maj 2016, i cili synon ta bëjë sistemin më transparent, të drejtë dhe efikas.

Gjithashtu, ligji “Përfshirjen dhe përfshirjen e personave me aftësi të kufizuara”, ligji nr. 7703, datë 11.5.1993, “Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë” dhe ligji nr. 65/2016, “Për Ndërmarrjet Shoqërore”, ligji për pensionet dhe aktet nënligjore të tyre.

Zhvillim i ngjashëm është edhe ligji nr. 121/2016, “Për shërbimet e kujdesit social në Republikën e Shqipërisë” dhe ndjekja e akteve nënligjore, ku parashihet edhe krijimi i një Fondi Social dhe ligji 65/2016, “Për ndërmarrjet sociale” dhe ngritje e vazhdueshme e kapaciteteve për profesionistët. Aktet nënligjore të reja të legjislacionit mbi ndërmarrjet sociale do të mundësojnë krijimin e bizneseve të vogla artizanale, ku njerëzit nga grupet e prekshme do të punësohen, nëpërmjet mbështetjes financiare të shtetit në fillimet e tyre fillestare. Një paketë standarde e shërbimeve është hartuar dhe është miratuar nga Strategjia Kombëtare e Mbrojtjes Sociale 2015–2020 për të ndihmuar komunat që të planifikojnë siç duhet dhe shërbimet e kujdesit buxhetor në nivel lokal për të adresuar nevojat e familjeve dhe fëmijëve të tyre.

Përfundimi: Kuadri ligjor në këtë fushë është kryesisht, por jo plotësisht në përputhje me kërkesat e BE-së. Përafrimi i mëtejshëm është planifikuar sipas seksionit “Masat ligjore të planifikuara” më poshtë.

II.5.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës në këtë fushë është Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale. Ai është përgjegjës për zhvillimin ose strategjitë dhe politikën, si dhe aktet ligjore dhe nënligjore. Ai është përgjegjës për të koordinuar dhe mbikëqyrur agjencitë e tjera që merren me përfshirjen sociale dhe çështjet e mbrojtjes.

Këshilli Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar, i themeluar me VKM-në nr. 48, datë 21.1.2015, rregullorja, “Për funksionimin e Këshillit Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar”.

Gjithashtu Fondi i Sigurimit të Detyrueshëm të Shëndetit - CHIF.

II.5.3. Veprimet e planifikuara

II.5.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara në 2018–2020

Asnjë dokument strategjik ose politik nuk parashikohet për periudhën e ardhshme në këtë fushë. Shumica e dokumenteve strategjike ose të politikave të zbatueshme mbulojnë periudhën deri në vitin 2020.

II.5.3.2 Masat ligjore të parashikuara për në 2018–2020

Në përputhje të mëtejshme të legjislacionin shqiptar me acquis të BE-së në fushën e përfshirjes sociale dhe mbrojtjes sociale, masat e mëposhtme ligjore janë planifikuar për miratim:

- Hartimi i VKM, “Për shërbimet” për përafrimin e pjesshëm të Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian (2010/C 83/02). Miratimi parashikohet të bëhet në tremujorin e 4-t të vitit 2018 dhe është nën përgjegjësinë e Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

- Hartimi i VKM, “Për asistentin personal të PAN”, për përafrimin e pjesshëm të Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian (2010/C 83/02) Miratimi parashikohet të zhvillohet në tremujorin e 4-t të vitit 2019.

- Projektligji, “Për sigurimin e detyrueshëm shëndetësor” për të transpozuar pjesërisht Direktivën 2011/24/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 9 marsit 2011 mbi zbatimin e të drejtave të pacientëve në kujdesin shëndetësor ndërkufitar. Vendimi është planifikuar të zbatohet deri në tremujorin e dytë të vitit 2019.

II.5.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Masat e tjera përfshijnë përpjekjet për të siguruar zbatimin efektiv të “Strategjisë së Mbrojtjes Sociale 2015–2020” dhe përparimin e mëtejshëm me Reformën e Kujdesit Social dhe për të zhvilluar një qasje strategjike për trajtimin e përjashtimit social.

II.6 Mosdiskriminimi në punësim dhe politika sociale

II.6.1 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Parimi i mosdiskriminimit ofrohet në Kartën e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian dhe në direktivat që qeverisin zbatimin dhe respektimin e parimit të trajtimit të barabartë. Me hyrjen në fuqi të Traktatit të Lisbonës, Karta e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian u bë e detyrueshme për shtetet anëtare, duke e bërë atë burimin kryesor të legjislacionit të BE-së. Parimi i mosdiskriminimit gjithashtu sigurohet në Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (neni 14 dhe protokoli 12) dhe në disa instrumente ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

Objektivat specifikë

Prioritetet e qeverisë së Shqipërisë për mosdiskriminimin dhe mundësitë e barabarta përfshijnë përmirësimin e legjislacionit për punësimin e të huajve (përafrimi i mëtejshëm me legjislacionin e BE-së dhe zbatimin e tij i plotë), si dhe hartimin dhe zbatimin e Programit Kombëtar të Integritimit Social të të Huajve nga ana e Ministrisë, siç parashihet me ligjin për të huajt.

Ka pasur ndryshime legjislative në mjedisin e punësimit dhe në vendin e punës për gratë. Këto kanë të bëjnë me ndryshimin e Kodit të Punës që përcakton dhe ndryshon barrën e provës në rastet e ngacmimit seksual.

Më shumë punë duhet për të adresuar çështjet specifike të diskriminimit të personave LGBTI në Shqipëri. Me VKM-në nr. 390, datë 5.25.2016, “Për një ndryshim në VKM-në nr. 87, datë 3.2.2016, “Për miratimin e Dokumentit të Politikave për Përfshirjen Sociale 2016–2020”, u miratua Plani Kombëtar i Veprimit për Personat LGBTI në Republikën e Shqipërisë. Ky Plan është një angazhim i ri në afatin kohor 2016–2020, i cili përcakton drejtimit kryesorë në fushat e legjislacionit dhe zhvillimit të politikave, sigurisë dhe mbrojtjes së të drejtave dhe qasjes në shërbime të personave LGBTI.

Gjithashtu u rrit numri i rasteve të trajtuara nga Komisioneri për Mbrojtjen kundër Diskriminimit në lidhje me punësimin. Një qasje më proaktive kërkohet në trajtimin e rasteve të diskriminimit në punësim dhe në politikat sociale.

Kuadri i politikave

Kuadri i politikave në fushën e mosdiskriminimit në punësim dhe politikë sociale përfaqësohet nga Strategjia Kombëtare për Punësimin dhe Aftësitë 2014–2020, Plani Kombëtar i Veprimit për Personat LGBT në Shqipëri 2016–2020, Plani Kombëtar i Veprimit për Romët dhe Egjiptianët, Plani i Veprimit për Personat me Aftësi të Kufizuara (PAK).

Dokumenti i Politikave për Përfshirjen Sociale 2016–2020 përcakton një kuadër politik dhe monitoron përfshirjen sociale dhe integrimin e grupeve të prekshme.

Ndërsa qëllimi i Agjendës Kombëtare për të Drejtat e Fëmijëve 2017–2020 është të mbrojë dhe promovojë të drejtat e fëmijëve në Shqipëri, nëpërmjet zbatimit të standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare në fushën e të drejtave të fëmijëve, me një qasje gjithëpërfshirëse dhe të integruar të të drejtave të fëmijëve. Agjenda paraqet një kuadër multidisiplinar dhe sistematik, i cili duhet të integrohet në të gjitha dokumentet, planet dhe aktivitetet e tjera vendore dhe kombëtare në lidhje me fëmijët, në frymën e Konventës së OKB-së, “Për të drejtat e fëmijës”

Në zbatim të ligjit nr. 93/2014, datë 24.7.2014, janë miratuar; VKM nr. 48, datë 21.1.2015, “Për miratimin e rregullave për funksionimin e Këshillit Kombëtar për Aftësitë e Kufizuara; VKM nr. 708, datë 26.8.2015, “Për kategoritë, periodicitetin dhe raportimin e të dhënave statistikore për aftësinë e kufizuar nga organet shtetërore, në nivel qendror dhe lokal”; draft-vendimi, “Për masat për eliminimin e pengesave mjedisore dhe infrastrukturore në ofrimin e shërbimeve publike” është finalizuar. Shqipëria paraqiti më 2015-n Raportin e Parë Kombëtar mbi Konventën e të Drejtave të Personave me Aftësi të Kufizuara, Riorganizimin e Këshillit Kombëtar për Aftësinë e Kufizuar si një organ këshillues dhe hartues i politikave.

Në përgjithësi, kuadri i politikave në fushën e mosdiskriminimit në punësim dhe në politikat sociale është në përputhje me kërkesat e BE-së.

Kuadri ligjor

Një projektligj, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijëve” është përgatitur dhe miratuar nga Këshilli i Ministrave. Ky projektligj synon të krijojë një qasje të integruar dhe multidisiplinare në koordinimin e politikave dhe ndërhyrjeve për mbrojtjen e fëmijëve. Drafti do të diskutohet në komisionet parlamentare.

Në Shqipëri, me miratimin e ligjit nr. 10221/2010, “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, mosdiskriminimi, trajtimi i barabartë mori një nivel të ri të mbrojtjes së të drejtave të njeriut në kuadrin ligjor. Miratimi i këtij ligji dhe emërimi i një komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi (CPD) konsiderohen një arritje për Shqipërinë në aspektin institucional dhe në politikën e saj antidiskriminuese.

Përfundimi: Kuadri ligjor në fushën e mosdiskriminimit dhe mundësive të barabarta është plotësisht në linjë me *acquis* e BE-së.

II.6.2. Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës në fushën e mosdiskriminimit dhe mundësive të barabarta është Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale. Ministria është përgjegjëse për zhvillimin e politikave në fushën e punësimin dhe hartimit të akteve ligjore dhe nënligjore në këtë fushë. Ajo, gjithashtu, është përgjegjëse për mbikëqyrjen dhe koordinimin e përgjithshëm të të gjitha institucioneve që merren me punësimin.

Agjencia kryesore për zbatimin e legjislacionit për mosdiskriminimin, gjithashtu në lidhje me çështjet e mosdiskriminimit dhe mundësive të barabarta është Zyra e Komisionerit për Mbrojtjen nga Diskriminimi. Kjo zyrë u krijua si rezultat i kërkesave të BE-së në kuadër të procesit të integrimit dhe tregon angazhimin e autoriteteve shqiptare për respektimin e të drejtave të barabarta të njeriut dhe mosdiskriminimin. Roli i Zyrës së Komisionerit është të merret me ankesat për diskriminim jo vetëm nga administrata publike, por edhe nga palët private. Ajo gjithashtu kryen hetime administrative, anketime dhe paraqet rekomandime dhe gjithashtu imponon sanksione sipas ligjit.

Gjithashtu, Zyra e Avokatit të Popullit ka një rol në mbrojtjen nga diskriminimi.

II.6.3. Masat e parashikuara 2018–2020

II.6.3.1 Kuadri politik i planifikuar

Një Program Kombëtar i Integritit Social të të Huajve 2018–2020 do të zhvillohet dhe është parashikuar për miratim deri në tremujorin e 4-t të vitit 2017, dhe hyrje në fuqi deri në tremujorin e tretë të vitit 2018.

II.6.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.6.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

II.7 Barazia midis grave dhe burrave në punësim dhe politikë sociale

II.7.1 Përmbledhje e arritjeve kryesore

Objektivat specifike

Sa i përket barazisë midis grave dhe burrave në punësim dhe politikë sociale, prioritetet kryesore përfshijnë fuqizimin ekonomik të grave dhe burrave, duke rritur pjesëmarrjen e grave në tregun e punës dhe reduktimin e hendekut gjinor, reduktimin e punës së papaguar të grave në familje nëpërmjet rritjes së qasjes dhe cilësisë së shërbimeve sociale, fuqizimin ekonomik të grave në zonat rurale dhe uljen e varfërisë të gratë dhe vajzat.

Fuqizimi i grave dhe vajzave përmes pjesëmarrjes së tyre në vendimmarrje, politike dhe ekzekutive - duke pasqyruar ndryshimet në Kodin Zgjedhor në zgjedhjet lokale 2015, ku u përcaktua kuota e përfaqësimit prej 50% të secilës gjini në listat e kandidatëve për anëtarë në Këshillin Bashkiak. Zbatimi i masës në praktikë tregoi se përfaqësimi i grave në këshillat bashkiakë arriti në 34% (nga 12% në zgjedhjet lokale të vitit 2011).

Hendeku gjinor në punësim u zvogëlua më 2016-n në 12%, 2.5 pikë përqindje më pak se 2014. Raporti i Forumit Ekonomik Botëror 2017 mbi Indeksin e Hendekut Gjinor në tregoi se Shqipëria u përmirësua krahasuar me vitin 2016 (duke u rritur nga vendi 62 në vendin e 38-të nga 144 vende në total). Indeksi i 2017-s e rendit Shqipërinë të tretën në barazinë e pagave për punë të ngjashme dhe në vend të 10-të për gratë në pozitat ministrore.

Sfdat e mbetura përfshijnë, ndërtimin e më shumë kopshteve dhe qendrave për edukimin dhe kujdesin në fëmijërinë e hershme për të mundësuar prindërit, veçanërisht gratë, të punojnë;

Shqetësues mbetet numri i grave në tregun joformal të punës, sidomos në industrinë e tekstilit dhe të këpucëve, pa mbrojtjen e duhur të punës dhe sociale. Shqetësuese mbetet situata e të dhënave të paunifikuara, për numrin e grave në tregun informal të punës..

Kuadri i politikave

Në këtë fushë, kuadri i politikave në barazinë midis grave dhe burrave në punësim dhe politikë sociale përfaqësohet nga Strategjia e re për Barazinë Gjinore dhe Planin e Veprimit 2016–2020. Zbatimi i Strategjisë së mëparshme Kombëtare për Barazinë Gjinore, Zvogëlimi i Dhunës me Bazë Gjinore dhe Dhunës në Familje, 2011–2015, ka kontribuar ndjeshëm në përmirësimin e kuadrit ligjor për promovimin e avancimit të barazisë gjinore.

Strategjia e re synon veprime konkrete për përmirësimin dhe forcimin e mekanizmave institucionale që sigurojnë monitorimin e zbatimit të kuadrit ligjor, veprime të mëtejshme për zbatimin siç duhet të përmirësimeve ligjore dhe adresimin e çështjeve që ndikojnë në rritjen e aksesit dhe fuqizimin socio-ekonomik të grave në zonat rurale; zhvillimin e shërbimeve të nevojshme, në numër të mjaftueshëm, në dispozicion dhe lehtësisht të arritshme për viktimat/të mbijetuarit, si dhe përmirësimin e burimeve ekzistuese njerëzore dhe financiare (sipas standardeve dhe në përputhje me instrumentet ndërkombëtare të ratifikuara).

Korniza e politikave për barazinë gjinore është në përputhje me strategjinë kuadër të BE-së për barazi gjinore.

Kuadri ligjor

Kuadri ligjor në fushën e barazisë midis grave dhe burrave në punësim dhe politikë sociale kryesisht përfaqësohet nga ligji nr. 9970, datë 24.7.2008, “Për barazinë gjinore në shoqëri”, ligji nr. 10221, datë 4.2.2010, “Për mbrojtjen nga diskriminimi”, Kodi i Punës, ligji nr. 7995, datë 20.9.1995, “Për promovimin e punësimit”, i ndryshuar, si dhe ligji nr. 7703, datë 11.5.1993, “Për sigurimet shoqërore në Republikën e Shqipërisë”.

Si rezultat i zbatimit të kuotave të parashikuara në ligjin nr. 9970, datë 24.7.2008, “Për barazinë gjinore në shoqëri” dhe në Kodin Zgjedhor, Parlamenti i ri i Shqipërisë i dalë nga zgjedhjet e 25 qershorit 2017, ka numrin më të madh të grave deputetë në 27 vitet e fundit. Një total prej 39 grash anëtare të Parlamentit nga 140 ose 27.85%. Në postet qeveritare 6 gra ministre nga 13 në total, ose 46.1%. Risia është se posti i zëvendëskryeministrit përfaqësohet nga një grua.

Gjatë periudhës së fundit legjislacioni shqiptar në këtë fushë u përafrua më tej me acquis e BE-së. Kështu, ndryshimet e fundit në Kodin e Punës përafruan një numër direktivash të BE-së në këtë fushë, duke përfshirë ato që lidhen me barrën e provës në rastet e diskriminimit të bazuar në seks, lejen e lindjes, dhe trajtimin e barabartë të burrave dhe grave në çështjet e punësimit dhe profesion, trajtim të barabartë për burrat dhe gratë për sa i përket qasjes në punësim, aftësimit profesional dhe kushteve të punës, trajtimin të barabartë për burrat dhe gratë në skemat e sigurimeve shoqërore profesionale, sigurinë dhe shëndetin në punë të punëtoreve shtatzënë dhe punëtoreve që kanë lindur kohët e fundit, ose ushqejnë fëmijët me gji.

Përfundim: Në përgjithësi kuadri ligjor në fushën e barazisë midis grave dhe burrave në punësim dhe

politikë sociale është kryesisht, por jo plotësisht në linjë me acquis e BE-së.

II.7.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale

II.7.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 kuadri politik i planifikuar

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Me qëllim harmonizimin e mëtejshëm të legjislacionit shqiptar me acquis e BE-së:

- Draft-VKM, “Për indeksimin e pensio-neve” do të miratohet deri në tremujorin e dytë të vitit 2019 për të përafëruar pjesërisht direktivën e Këshillit 86/378/EEC të 24 korrikut 1986 “Mbi zbatimin e parimit të trajtimit të barabartë për burrat dhe gratë në skemat e sigurimeve shoqërore profesionale.

II.1.3.3 Masa të tjera të planifikuara

N/A

III. Alokimet financiare

III.1. Buxheti

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për kapitullin i institucionit koordinues	19,473,935	3,524,120	327,000
Buxheti total i institucioneve kontribuuese	483,500	0	0
Buxheti total i kapitullit	19,957,435	3,524,120	327,000

KAPITULLI 20

NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1. Përmbledhje e acquis së Bashkimit Evropian

Acquis në kapitullin e ndërmarrjeve dhe politikës industriale përbëhet nga parime dhe instrumente të politikave të cilat kryesisht reflektohen në komunikimet, rekomandimet dhe konkluzionet e Këshillit dhe kryesisht zbatohen në nivel kombëtar. Në nivelin e BE-së, këto zbatohen përmes programeve të BE-së. Përveç parimeve horizontale dhe instrumenteve, ndërmarrjet dhe politikat industriale mund të përfshijnë edhe politika sektoriale. Në përgjithësi, ndërmarrjet dhe politikat industriale të BE-së janë nxitur fuqimisht nga strategjia Evropa 2020.

Duke vendosur parime të përgjithshme të politikave, BE-ja kërkon të nxisë hartimin e politikave industriale dhe të ndërmarrjeve që përmirësojnë konkurrueshmërinë. Këto janë zhvilluar, në përputhje me nenin 173 të Traktatit për Funksimin e Bashkimit Evropian (TFEU), për të përshpejtuar përshtatjet strukturore, duke inkurajuar një mjedis të favorshëm për krijimin e biznesit, investimet e huaja brenda dhe jashtë vendit, promovimin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme (NVM), dhe sipërmarrjen dhe inovacionin. Më konkretisht, politika e BE-së për NVM-të karakterizohet nga rekomandimet e politikave dhe mekanizmat e përbashkët të rishikimit të politikave të përfshira në Aktin e Biznesit të Vogël, si dhe në një përkufizim të përbashkët të NVM-ve.

Instrumentet e politikës së ndërmarrjeve dhe asaj industriale janë zhvilluar në programin e BE-së për Konkurrueshmërinë e Ndërmarrjeve dhe të Ndërmarrjeve të Vogla dhe të Mesme (COSME). Programi siguron mbështetje financiare për ndërmarrjet dhe hartuesit e politikave dhe fokusohet në masat që promovojnë aksesin në financa, aksesin në tregje, sipërmarrjen, shërbimet mbështetëse të biznesit si rrjeti i Ndërmarrjeve Evropiane, zhvillimin e politikave më të mira në mbështetje të NVM-ve. Një instrument i rëndësishëm i politikave është direktiva 2011/7/BE për luftën kundër pagesave të vonuara në transaksionet tregtare. Programet e politikës së hapësirës së BE-së gjithashtu, janë pjesë e këtij kapitulli, pasi ato kontribuojnë në përmirësimin e konkurrueshmërisë së BE-së.

Përmes politikave të ndërmarrjeve dhe atyre sektoriale industriale, BE-ja nxit një analizë më të fokusuar në konkurrueshmërinë e sektorëve të veçantë dhe fillimin e iniciativave specifike sektoriale, siç janë grupet e nivelit të lartë, forumet e politikave, panele studimesh dhe ekspertësh si dhe iniciativat e rrjetëzimit.

Formulimi dhe zbatimi i politikës së ndërmarrjeve dhe asaj industriale kërkon kapacitete adekuatë administrative në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal, përfshirë proceset efikase të konsultimit dhe një mekanizëm bashkëpunimi me grupet kryesore të interesit, siç janë shoqatat e industrialistëve.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Bashkëpunimi mes BE-së dhe Shqipërisë në lidhje me politikat e ndërmarrjeve dhe atyre industriale rregullohet në disa nene të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit. Së pari, neni 86 përcakton se bashkëpunimi do të synojë të kontribuojë në potencialin për zhvillim dhe rritje të Shqipërisë. Masat do të hartohen për të nxitur zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social në Shqipëri. Këto masa do të marrin parasysh bashkëpunimin rajonal.

Neni 91 përcakton se palët (si BE-ja dhe Shqipëria) do të synojnë të sjellin një klimë të favorshme për investimet private të cilat janë vendimtare për zhvillimin e Shqipërisë.

Neni 92 përqendrohet në bashkëpunimin industrial që mbulon modernizimin dhe ristrukturimin e industrisë shqiptare, forcimin e sektorit privat, bashkëpunimin ndërmjet operatorëve ekonomikë etj. Bashkëpunimi industrial do të marrë parasysh edhe aspektet rajonale të politikave industriale. Acquis e BE-së do të përafrohet gjithashtu.

Neni 93 i dedikohet ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme dhe synon të fokusojë bashkëpunimin BE-Shqipëri në zhvillimin dhe forcimin e NVM-ve duke marrë parasysh Aktin e Biznesit të Vogël etj.

Neni 94 trajton turizmin si një sektor të veçantë të industrisë. Neni 94 parashikon forcimin e rrjedhës së informacionit mbi turizmin dhe transferimin e njohurive. Duhet të përafrohet edhe acquis në lidhje me turizmin.

Së fundi, neni 70 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit përcakton detyrimin e përgjithshëm të Shqipërisë për të përafëruar legjislacionin e saj me acquis e BE-së.

1.2 Situata aktuale

Në përgjithësi, në fushën e ndërmarrjeve dhe politikës industriale, Shqipëria është mesatarisht e përgatitur. Njëfarë përparimi u bë në vitin 2017, pasi u prezantuan një numër incentivash për të stimuluar investimet në sektorin e turizmit dhe u ruajt fokusi në parimet e Aktit të Biznesit të Vogël.

Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 635, datë 1.10.2014 “Mbi miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020”. Strategjia po zbatohet si dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që përcakton përqasjen ndaj zhvillimit industrial/ristrukturimit dhe përmirësimit të konkurrencës. Zhvillimi industrial dhe përmirësimi i konkurrencës janë prioritet kryesor për qeverinë që adresojnë çështjet kryesore që ndikojnë në zhvillimin ekonomik të vendit.

Kryeministri nxori urdhrin nr. 1, datë 10.1.2017, “Për miratimin e Planit të Veprimit 2017–2021 ‘Mbështetje për zhvillimin e politikave inovative të bazuara në Modelin Triple Helix’”. Megjithatë, siç vuri në dukje Raporti i KE-së i vitit 2018 mbi Shqipërinë, efektiviteti i zbatimit të planit të veprimit triple helix duhet të rritet.

Fondi Shqiptar i Zhvillimit të Investimeve (AIDA) menaxhoi gjatë vitit 2017, pesë fonde mbështetëse:

- Fondi i Konkurrueshmërisë,
- Fondi i Inovacionit,
- Fondi i Ekonomisë Kreative,
- Fondi i Ndërmarrjeve të Reja (Start Up),
- Fondi i Sipërmarrjeve Turistike.

Këto fonde synojnë të përmirësojnë nivelin teknologjik të ndërmarrjeve shqiptare. Megjithatë, duhet të ndërmerren hapa të mëtejshëm për të rritur aftësinë e NVM-ve për të përthithur teknologjitë e reja dhe proceset e biznesit.

Shqipëria merr pjesë në programin COSME të BE-së për NVM-të dhe Rrjetin e Ndërmarrjeve Evropiane nëpërmjet një konsorciumi të udhëhequr nga Agjencia Shqiptare për Zhvillimin e Investimeve. Projekti i dytë Evropian i Rrjetit të Ndërmarrjeve do zbatohet deri në fund të vitit 2018.

Ligji nr. 48/2014, datë 24.4.2014, “Për pagesat e vonuara” është përafëruar pjesërisht me direktivën 2011/7/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 16 shkurtit 2011 mbi luftën kundër pagesave të vonuara në transaksionet tregtare. Ligji hyri në fuqi më 4 qershor 2014. Ligji përcakton rregullat për luftën kundër pagesave të vonuara në transaksionet tregtare ndërmjet ndërmarrjeve dhe ndërmarrjeve dhe autoriteteve publike. Sipas nenit 17 të këtij ligji, dispozitat e tij nuk do të zbatohen ndaj detyrimeve

financiare të krijuara dhe të mos ekzekutuara para hyrjes në këtë ligj, d.m.th. ligji nuk zbatohet për pagesat e vonuara të autoriteteve publike të grumbulluara para 4 qershorit 2014. Sidoqoftë, siç rekomandohet nga Raporti i KE-së i vitit 2018 mbi Shqipërinë, duhet të arrihet përafrimi i plotë i direktivës.

Dy studime u përfunduan në vitin 2017 në industrinë e bakrit dhe sektorin e lëkurë-këpucës si pjesë e reformave strukturore në kuadrin e Programit të Reformave Ekonomike që synon nxitjen e investimeve private në këto fusha. Shqipëria po përgatit një dokument politikash mbi zhvillimin e industrisë joushqimore, i cili do të miratohet më 2018-n.

Ligji nr. 93/2015, “Për turizmin” është miratuar në korrik të vitit 2015. Ligji bazohet në parimin e zhvillimit të turizmit të qëndrueshëm dhe mbrojtjes së mjedisit. Ligji është në përputhje me angazhimet që rrjedhin nga nenet 70 dhe 94 “Turizmi” të MSA-së. Ligji është përafëruar pjesërisht me Rregulloren (EU) nr. 692/2011 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 6 korrik 2011 lidhur me statistikën evropiane mbi turizmin dhe shfuqizimin e direktivës së Këshillit 95/57/EC dhe direktivën e Këshillit 90/314/KEE të 13 qershorit 1990 mbi paketat e udhëtimit, paketat e pushimeve dhe paketat e tureve turistike. Për më tepër, gjatë kësaj kohe, 12 nga 14 aktet nënligjore të përcaktuara në ligjin nr. 93/2015 janë miratuar nga Këshilli i Ministrave. Për më tepër, Ministri përgjegjës për turizëm miratoi 9 urdhra të ministrit dhe 4 udhëzime të ministrit. Grupi i punës është në proces hartimi të paketës së plotë të akteve ligjore.

Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Turizmit të Qëndrueshëm 2018–2022, u rishikua nga Ministria e Turizmit dhe Mjedisit, pas ndryshimit në fushën e përgjegjësive të ministrive që ndodhi në shtator 2017, duke forcuar dimensionin mjedisor. Ky dokument u prezantua dhe u konsultua me aktorë të ndryshëm, biznese, universitete, organizata ndërkombëtare dhe individë. Komentet dhe sugjerimet e tyre po reflektohen në projektstrategji. Strategjia do të miratohet nga Këshilli i Ministrave në tremujorin e tretë të vitit 2018.

Përpjekje të mëtejshme u ndërmorën në vitin 2017, me qëllim zbatimin e masave efektive për formalizimin e ekonomisë joformale, për të luftuar evazionin fiskal dhe për të nxitur pajtueshmërinë vullnetare të taksave. Për këtë qëllim, Drejtori i Përgjithshëm i Tatimeve miratoi një Plan të ri Veprimi kundër Informalitetit më 20 dhjetor 2016. Plani i Veprimit u përgatit nga Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve me kontribute të konsiderueshme nga Drejtoritë Rajonale të Tatimeve.

Më 2017-n, u privatizuan 31 asete dhe kuota shtetërore në kompani me përgjegjësi të kufizuar (sh.p.k.), duke siguruar në total 145,039,455 lekë. Shitja e aseteve është kryer përmes procedurave të ankandit publik dhe ish pronarët e tokës kanë pasur të drejtën e parablerjes. Disa nga këto asete janë blerë nga pronarët e tokës që ushtrojnë të drejtën e tyre të parablerjes.

Në një perspektivë afatshkurtër, duhet të arrihet reduktimi i barrës rregullatore, duke adresuar sfidat kryesore të mjedisit të biznesit në fushat e politikave përkatëse.

I.3 Prioritetet

Në vitin 2018, Shqipëria do të vazhdojë përpjekjet e saj për të zbatuar masat për përmirësimin e kuadrit rregullator për biznesin, duke përfshirë hyrjen dhe daljen nga tregu, me fokus të veçantë në përmirësimin e vazhdueshëm të treguesve të *Doing Business*. Sipas Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020, dhe duke marrë parasysh Raportin e KE-së të vitit 2018 për Shqipërinë, prioritetet janë:

- Vazhdimi i zbatimit të SBA për NVM-të;
- Forcimi i kapaciteteve teknologjike të NVM-ve, duke përfshirë zbatimin e Planit të Veprimit Triple Helix;
- Hartimi dhe zbatimi i një politike kërkimore të integruar dhe zhvillimi i mëtejshëm i masave për të nxitur inovacionin dhe konkurrueshmërinë e ndërmarrjeve të vogla.

II.1 Politika industriale – operacionet sektoriale

II.1.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 është dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që përcakton përqasjen ndaj zhvillimit industrial / rishtrukturimit dhe përmirësimit të konkurrueshmërisë. Strategjia u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 635, datë 1.10.2014, “Për miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020”. Zhvillimi industrial dhe përmirësimi i konkurrueshmërisë janë prioritet kryesor për qeverinë që adresojnë çështjet kryesore që ndikojnë në zhvillimin ekonomik të vendit.

Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 është në përputhje me dokumentet

kryesore të BE-së në fushën e nxitjes së biznesit dhe investimeve dhe si e tillë, ajo ka si fokus të saj një nga prioritetet kryesore të BE-së për periudhën 2014–2020, rritjen e konkurrueshmërisë së ekonomisë. Prioritetet e Strategjisë për Zhvillimin e Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 janë në përputhje me Strategjinë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI), miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 348, datë 11.5.2016.

Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 është në harmoni me strategjinë e Evropës Juglindore 2020, e cila reflekton politikat e nevojshme për të përmirësuar mirëqenien e të gjithë qytetarëve dhe për të lehtësuar integrimin evropian.

Qendra Kombëtare e Biznesit (NBC) e themeluar sipas ligjit nr. 131/2015 funksionon si “one-stop-shop” për biznesin, për regjistrimin e tij dhe procesin e licencimit/dhënies së lejeve.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Qendra Kombëtare e Biznesit;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria për Evropën dhe Punëve të Jashtme;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Drejtësisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Agjencia e Prokurimit Publik;
- Autoriteti Kombëtar për Certifikimin Elektronik (NAEC);
- Instituti i Statistikave (INSTAT).

II.1.3 Aktivitetet e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Shqipëria po përgatit një dokument politikash mbi zhvillimin e industrisë joushqimore 2018–2025, i cili do të miratohet në tremujorin e dytë të vitit 2018.

Është duke u finalizuar Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Turizmit të Qëndrueshëm 2018–2022. Strategjia do të miratohet nga Këshilli i Ministrave në tremujorin e tretë të vitit 2018.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa të planifikuara ligjore sipas këtij nënkapitulli.

II.1.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka masa të tjera të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.2 Privatizimi dhe ristrukturimi

II.2.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Privatizimi i paketave aksionare strategjike (shoqërive tregtare që operojnë në sektorë me rëndësi të veçantë për ekonominë) zbatohet në përputhje me ligjin nr. 8306, datë 14.3.1998, “Për strategjinë e privatizimit të sektorëve me rëndësi të veçantë”, të ndryshuar.

Ministri përgjegjës për ekonominë rishikon çdo vit planin për privatizimin e pasurive publike. Plani aktual i veprimit për privatizimin/likuidimin e shoqërisë shtetërore në sektorët jostrategjikë 2017–2020, u miratua nga ministri i Zhvillimit Ekonomik, Turizmit, Tregtisë dhe Sipërmarrjes si dokumenti nr. 2564, datë 29.3.2017.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë.

II.2.3 Aktivitetet e planifikuara

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa politikash të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka akte ligjore të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.2.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka aktivitete të tjera të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.3 Mjedis i biznesit

II.3.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 është dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që përcakton përfaqshen ndaj zhvillimit industrial / ristrukturimit dhe përmirësimit të konkurrueshmërisë. Strategjia u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 635, datë 1.10.2014,

“Për miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020”. Zhvillimi industrial dhe përmirësimi i konkurrueshmërisë janë prioritetet kyçe të qeverisë që adresojnë çështjet kryesore që ndikojnë në zhvillimin ekonomik të vendit.

Lidhur me konkurrueshmërinë, Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 synon veprime dinamike për të përmirësuar klimën e biznesit, për të krijuar mekanizma rregullatorë dhe institucionale për të përmirësuar proceset e regjistrimit dhe licencimit të biznesit dhe për të zvogëluar kostot e saj, si dhe masat për të reduktuar ekonominë informale dhe për të siguruar konkurrencë të ndershme në treg, diçka që do të ketë një ndikim të rëndësishëm në zhvillimin e biznesit.

Për përmirësimin e konkurrueshmërisë është miratuar vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 591, datë 10.9.2014, “Për miratimin e planit të veprimit për përmirësimin dhe monitorimin e treguesve të *“Doing Business”*”, të ndryshuar. Masat synojnë të përmirësojnë treguesit e *Doing Business* duke u përqendruar kryesisht në lejet e ndërtimit, regjistrimin e biznesit, marrjen e energjisë elektrike dhe tregtinë jashtë kufijve.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Qendra Kombëtare e Biznesit;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Drejtësisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Instituti i Statistikave (INSTAT).

II.3.3 Aktivitetet e planifikuara

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa politikash të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka akte ligjore të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.3.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka aktivitete të tjera të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.4 Politika e NVM-ve

II.4.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 është dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që përcakton përqasjen ndaj zhvillimit industrial / rristurimit dhe përmirësimit të konkurrueshmërisë. Strategjia u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 635, datë 1.10.2014, “Për miratimin e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020”. Zhvillimi industrial dhe përmirësimi i konkurrueshmërisë janë prioritetet kyçe të qeverisë që adresojnë çështjet kryesore që ndikojnë në zhvillimin ekonomik të vendit.

Strategjia e Zhvillimit të NVM-ve është pjesë integrale e Strategjisë së Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020. Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2014–2020 shërben si dokument bazë i politikës së NVM-ve. Vizioni i këtij dokumenti politikash është “Përmirësimi i klimës për përshpejtimin e zhvillimit të biznesit dhe investimeve, rritja e konkurrueshmërisë së NVM-ve në tregjet rajonale dhe globale, përmes zhvillimit dhe teknologjisë së informacionit, dhe reduktimit të barrierave administrative dhe krijimit të lehtësirave për biznesin”.

Objektivi i përgjithshëm i këtij programi strategjik është zhvillimi i qëndrueshëm ekonomik i sektorit të NVM-ve përmes rritjes së numrit të ndërmarrjeve të reja dhe sigurimit të përmirësimit të vazhdueshëm të produktivitetit, konkurrueshmërisë dhe treguesve të eksportit.

Në Republikën e Shqipërisë, SME-të rregullohen në ligjin nr. 8957, datë 17.10.2002, “Për ndërmarrjet e vogla dhe të mesme”, të ndryshuar. Ligji është në përputhje me Rekomandimin e Komisionit të 6 majit 2003 lidhur me përcaktimin e ndërmarrjeve mikro, të vogla dhe të mesme. Ky ligj i klasifikon ndërmarrjet si ndërmarrje mikro, ndërmarrjet e vogla dhe ndërmarrjet e mesme.

Neni 4 i këtij ligji përcakton kriteret për secilën kategori. Kategoria e ndërmarrjeve mikro, të vogla dhe të mesme (NVM) përbëhet nga ndërmarrjet që punësojnë më pak se 250 persona me një qarkullim vjetor dhe / ose një bilanc vjetor total prej jo më shumë se 250 milionë lekë (rreth 2.03 milionë euro).

Një ndërmarrje e vogël përkufizohet si një ndërmarrje e cila punëson më pak se 50 persona dhe qarkullimi vjetor dhe / ose totali i bilancit vjetor nuk i kalon 50 milionë lekë (rreth 0.41 milion euro).

Një ndërmarrje mikro është definuar si një ndërmarrje e cila punëson më pak se 10 persona dhe qarkullimi vjetor dhe / ose totali i bilancit vjetor nuk kalon 10 milionë lekë (afërsisht 0.08 milion euro).

Për qëllime statistikore, ndërmarrjet klasifikohen:

a) Ndërmarrjet mikro: 0 deri në 9 persona, brenda këtij grupi ndahen në 0–1 persona dhe 2–9 njerëz;

b) Ndërmarrjet e vogla: 10 deri në 49 persona;

c) Ndërmarrjet e mesme: 50 deri në 249 persona.

Ligji nr. 48/2014, datë 24.4.2014, “Për pagesat e vonuara” është përafuar pjesërisht me direktivën 2011/7/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 16 shkurtit 2011 mbi luftën kundër pagesave të vonuara në transaksionet tregtare. Ligji hyri në fuqi më 4 qershor 2014. Ligji përcakton rregullat për luftën kundër pagesave të vonuara në transaksionet tregtare ndërmjet ndërmarrjeve dhe ndërmarrjeve dhe autoriteteve publike. Sipas nenit 17 të këtij ligji, dispozitat e tij nuk do të zbatohen ndaj detyrimeve financiare të krijuara dhe të mos ekzekutuara para hyrjes në këtë ligj, d.m.th. ligji nuk zbatohet për pagesat e vonuara të autoriteteve publike të grumbulluara para 4 qershorit 2014. Sidoqoftë, siç rekomandohet nga Raporti i KE-së i vitit 2018 mbi Shqipërinë, duhet të arrihet përafrimi i plotë i direktivës.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Qendra Kombëtare e Biznesit;
- Instituti i Statistikave (INSTAT).

II.4.3 Aktivitetet e planifikuara

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa politikash të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka akte ligjore të planifikuara në këtë nënkapitull.

II.4.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka aktivitete të tjera të planifikuara në këtë nënkapitull.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total i institucionit koordinues për këtë kapitull	380,000	380,000	380,000
Buxheti total i institucioneve të tjera	431,800	400,300	383,400
Buxheti total i kapitullit	811,800	780,300	763,400

KAPITULLI 21

RRJETET TRANS-EVROPIANE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1. Përmbledhje e acquis së Bashkimit Evropian

Politika e Bashkimit Evropian në lidhje me rrjetet trans-evropiane për transport (TEN-T) dhe energji (TEN-E) bazohet në tri elemente themelore: baza ligjore për TEN-të, nenet 170–172 të Traktatit për Funkcionimin e Bashkimit Evropian, rregullorja (BE) 1315/20131 mbi udhëzimet e Unionit për zhvillimin e rrjetit trans-evropian të transportit në transport dhe energji dhe rregullorja (BE) 1316/2013 për krijimin e Connecting Europe Facility, që ndryshon rregulloren (BE) 913/2010 dhe shfuqizon rregulloret (KE) 680/2007 dhe (KE) 67/2010. Kjo kornizë përcakton objektivat e politikës së BE-së për politikën e rrjetit ndërevropian, i cili përfshin rrjetet e transportit dhe të energjisë dhe synon përshtatjen dhe zhvillimin e rrjeteve dhe sigurimin e ndërlidhjeve dhe ndërveprimit të tyre. Politikat TEN-T dhe TEN-E kanë pësuar një rishikim substancial. Instrumenti i ri i financimit për rrjetet trans-evropiane, CEF (Connecting Europe Facility) dhe udhëzimet e rishikuara TEN-T dhe TEN-E hynë në fuqi më 1 janar 2014. Qëllimi i krijimit dhe zhvillimit të rrjeteve trans-evropiane dhe promovimi i interkonjeksioni dhe ndërveprimi të përshtatshëm të rrjeteve kombëtare është për të përfutur plotësisht nga tregu i brendshëm dhe për të kontribuar në rritjen ekonomike dhe krijimin e vendeve të punës në Bashkimin Evropian.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Lidhur me rrjetet trans-evropiane në transport, Marrëveshja e Stabilizim-Asocimit në nenin 106 “Transporti” përcakton se palët, d.m.th. Shqipëria dhe Bashkimi Evropian do të përqendrohen në fushat prioritare që lidhen me acquis e BE-së, duke synuar ristrukturimin dhe modernizimin e mënyrave të

transportit të Shqipërisë, duke mbështetur zhvillimin e infrastrukturave multimodale dhe lidhjen me rrjetet kryesore trans-evropiane dhe arritjen e standardeve operative të krahasueshme me ato të Bashkimit Evropian.

Në sektorin energjetik, neni 107 përcakton se bashkëpunimi në energji do të bazohet në Traktatin rajonal të Komunitetit të Energjisë të nënshkruar me synim integrimin gradual të Shqipërisë në tregjet e energjisë të Evropës.

Neni 70 përcakton se Shqipëria do të përafrojë gradualisht legjislacionin e saj me acquis të BE-së me qëllim përmirësimin e sistemit dhe shërbimeve të transportit dhe energjisë.

1.2 Situata aktuale

Njëfarë niveli përgatitjeje është arritur tashmë në fushën e rrjeteve ndërevropiane. Shqipëria bëri një njëfarë përparimi vitin e kaluar si në rrjetet e transportit ashtu edhe në atë energjetik.

Lidhur me rrjetet trans evropiane të transportit, Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plan i saj i Veprimit 2016–2020 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016, “Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020”. Strategjia parashikon zhvillimin e rrjeteve bazë dhe gjithëpërfshirëse të transportit në përputhje me kërkesat e BE-së nën qasjen trans-evropiane.

Ratifikimi i Traktatit që themelon Komunitetin e Transportit do të përmirësojë sektorin e transportit në të gjitha vendet e Ballkanit Perëndimor dhe shtrirjen e tij dhe lidhjen me rrjetin e transportit të BE-së. Traktati parashikon përafrimin e mëtejshëm të legjislacioneve kombëtare me acquis e BE-së.

Në sektorin e energjisë, Shqipëria ka përfunduar hartimin e Strategjisë së Energjisë. Përparim është arritur veçanërisht në sektorin e gazit. Së pari, u përfundua Master Plan i Gazit dhe u përgatit plani strategjik i vlerësimit mjedisor dhe identifikimit të projektit. Së dyti, gazsjellësi Trans-Adriatik po ndërtohet sipas planit. Në sektorin e energjisë elektrike u finalizua linja e transmetimit të energjisë elektrike Shqipëri–Kosovë dhe do të fillojë ndërtimi i linjës së transmetimit të energjisë Shqipëri–Maqedoni.

Sidoqoftë, në periudhën e ardhshme, zhvillimi i rrjeteve bazë të transportit dhe energjisë duhet të përshpejtohet siç parashikohet në strategjitë kombëtare dhe në përputhje me prioritetet e investimeve në infrastrukturë në kuadër të listës së vetme të projekteve dhe agjendës së konektivitetit.

Përveç kësaj, kuadri ligjor shqiptar nuk është plotësisht i përafruar me acquis e BE-së dhe me rregulloret mbi TEN-T dhe TEN-E. Përafrimi ligjor duhet të pasohet me forcimin e kuadrit institucional dhe kapaciteteve administrative për të zhvilluar dhe monitoruar rrjetet trans-evropiane.

1.3 Prioritetet

Rrjetet trans-evropiane të transportit

Për sa u përket rrjeteve trans-evropiane të transportit, prioritet kryesor mbetet përshpejtimi i ndërtimit dhe mirëmbajtjes së infrastrukturës bazë dhe gjithëpërfshirëse të transportit në përputhje me kërkesat e Observatorit të Transportit të Evropës Juglindore (që do të zëvendësohet nga Komuniteti i Transportit) dhe sipas listës kombëtare të vetme të projekteve. Ky prioritet, në përputhje me Strategjinë e Transportit, përkthehet në masat e mëposhtme kryesore:

- Ndërtimi i korridoreve kryesore të transportit rrugor me parametrat teknikë të autostradave ndërurbane, duke përfshirë Korridorin VIII Pan-Evropian, Korridorin Durrës–Morinë, që bën të mundur lidhjen me Korridorin 10, Korridorin Rrugor VeriJug (pjesë e autostradës Adriatiko-Joniane), Rrugës së Arbrit, si një degë e Korridorit VIII dhe Boshtit Qendror Jugor;
- Mirëmbajtja e infrastrukturës rrugore ekzistuese dhe eliminimi i pikave të zeza;
- Rritja e vëmendjes ndaj Vlerësimit të Ndikimit në Mjedis të projekteve rrugore;
- Integrimi i mëtejshëm i rrjetit hekurudhor shqiptar në rrjetin rajonal të Evropës Juglindore, si dhe ndërtimi i lidhjes hekurudhore me Maqedoninë.

Rrjetet trans-evropiane të energjisë

Lidhur me rrjetet energjetike trans-evropiane, prioritet kryesor mbetet zgjerimi i rrjeteve energjetike me qëllim rritjen e sigurisë së furnizimit, diversifikimin e furnizimit dhe përmirësimin e integritetit të rrjetit elektrik shqiptar në rrjetet rajonale dhe evropiane.

Në përputhje me Strategjinë e Energjisë që është përgatitur, Shqipëria synon të eksplorojë mundësitë për të zgjeruar linjat e saj të transmetimit të energjisë dhe gazit me vendet e tjera të Ballkanit.

Për sektorët e transportit dhe të energjisë, kërkohet përafrimi i mëtejshëm i acquis së BE-së dhe rregulloreve mbi TEN-T dhe TEN-E.

Forcimi i kapaciteteve administrative do të mbështetet veçanërisht në sektorin e gazit në mënyrë që të

zbatojë masat që përfshihen në Master Planin e Gazit.

II.1 Rrjetet trans-evropiane të transportit

II.1.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor i politikës në sektorin e transportit është Strategjia e Sektorit të Transportit dhe Plani i saj i Veprimit 2016–2020 i miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 811, datë 16.11.2016, “Për miratimin e Strategjisë së Sektorit të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020”. Objektivi i përgjithshëm i Strategjisë Kombëtare të Transportit dhe Planit të Veprimit 2016–2020 është: (i) të zhvillojë më tej sistemin kombëtar të transportit të Shqipërisë; dhe (ii) përmirësojë ndjeshëm ndërlidhjen, ndërveprimin dhe integrimin e tij me sistemin dhe rajonin më të gjerë të transportit ndërkombëtar dhe evropian.

Strategjia dhe Plani i saj i Veprimit janë plotësisht në përputhje me vizionin strategjik të qeverisë Shqiptare dhe me konceptet kryesore të politikës evropiane të transportit. Ai siguron zhvillimin e një sistemi transporti eficient, të qëndrueshëm dhe ekologjik, në gjendje të mbështesë objektivat kyçe të zhvillimit ekonomik dhe social të Shqipërisë dhe të anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

Strategjia e Sektorit të Transportit parashikon zhvillimin në Shqipëri të shtrirjes të TEN-T indikative në Ballkanin Perëndimor të rrjeteve gjithëpërfshirëse dhe bazë sipas rregullores (BE) nr. 1315/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 11 dhjetorit 2013 mbi udhëzimet e Bashkimit Evropian për zhvillimin e rrjetit trans-evropian të transportit dhe shfuqizimin e vendimit nr. 661/2010/BE të ndryshuar nga rregullorja e deleguar e Komisionit (BE) 2016/758 e datës 4 shkurt 2016 për ndryshimin e rregullores (EU) nr. 1315/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit në lidhje me përshtatjen e aneksit III me to.

Shqipëria ka marrë pjesë në mënyrë aktive në Observatorin e Transportit të Evropës Juglindore (SEETO) dhe ka për qëllim të vazhdojë të bashkëpunojë me fqinjët e saj me qëllim përcaktimin e përbashkët të projekteve me interes rajonal, shkëmbimin e informacionit mbi projektet aktuale të infrastrukturës dhe projektet prioritare për të ardhmen.

Ratifikimi i Traktatit që themelon Komunitetin e Transportit do të rrisë edhe më tej integrimin e rrjetit shqiptar dhe rajonal të transportit në rrjetet evropiane të transportit. Sipas Traktatit, domethënë neni 8(1) “Infrastruktura”, hartat e zgjatjes së rrjeteve gjithëpërfshirëse dhe bazë të rrjetit indikativ trans-evropian të transportit (TEN-T) në Ballkanin Perëndimor janë pjesë përbërëse e Traktatit të detyrueshme për të gjithë palët në Traktat. Neni 3 i Traktatit përcakton se palët kontraktuese janë të detyruar të harmonizojnë legjislacionin e tyre me *acquis* e BE-së, në përputhje me dispozitat e këtij neni dhe vendimet e Komitetit Drejtues Rajonal.

Në rastin e rrjetit bazë rrugor, është arritur përparim në lidhje me cilësinë dhe densitetin e tij. Gjatë viteve të fundit janë realizuar disa projekte që synojnë të zvogëlojnë distancën kohore midis Tiranës dhe qyteteve të mëdha dhe / ose midis qyteteve të mëdha. Investimet synonin gjithashtu përmirësimin e sigurisë rrugore. Projektet janë të hartuara për të integruar rrjetin kombëtar në rrjetin rajonal dhe pan-Evropian TEN-T.

Rrjeti hekurudhor shqiptar është pothuajse i përfshirë në rrjetin rajonal të transportit. Gjatësia e përgjithshme e linjës kryesore është rreth 420 km; ka 200 kilometra linjë dhe degë hekurudhore dytësore.

Lidhur me infrastrukturën portuale, investime janë kryer në të gjitha portet shqiptare. Qëllimi ishte rritja e kapaciteteve, shtimi i terminalëve / mjediseve të reja për anijet, pastrimi i baseneve të porteve etj.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Autoriteti Rrugor Shqiptar;
- Instituti i Transportit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Shërbimeve të Transportit Rrugor;
- Drejtoria e Përgjithshme Detare;
- Portet detare, Sh.A;
- Autoriteti Portual i Durrësit.

II.1.3 Aktivitetet e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Rishikimi i Planit Kombëtar të Transportit Shqiptar (ANTP3) po përgatitet nga Ministria e Infrastrukturës dhe Energjetikës dhe Instituti i Transportit. *Për informacione të mëtejshme shihni Kapitullin 14.*

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Një projektvendim i Këshillit të Ministrave, “Për udhëzimet e Bashkimit Evropian për rrjetin e transportit trans-evropian”, do të përgatitet dhe aprovohet në tremujorin e katërt të vitit 2018. Vendimi i

Këshillit të Ministrave do të përafrohet pjesërisht me rregulloren (BE) nr. 1315/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 11 dhjetor 2013 mbi udhëzimet e Bashkimit për zhvillimin e rrjetit trans-evropian të transportit dhe shfuqizimin e vendimit nr. 661/2010/BE.

Miratimi i vendimit do të jetë në përputhje me rekomandimin e Raportit të KE-së të vitit 2018 për Shqipërinë dhe masat prioritare të Strategjisë Shqiptare të Transportit që synon të zhvillojë infrastrukturën e transportit në lidhje me sistemet dhe standardet e transportit rajonal dhe evropian.

II.1.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka masa të tjera të planifikuara në këtë nënkapitulli.

II.2 Rrjetet trans-evropiane të energjisë

II.2.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Dokumenti kryesor i politikave në sektorin e energjisë është Strategjia e Energjisë 2003 – 2015, e është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 424, datë 26.6.2003, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Energjisë deri në vitin 2015”. Strategjia analizon situatën, burimet e energjisë (uji, hidrokarburet, qymyri dhe burimet e rinovueshme të energjisë) dhe përcakton linjat kryesore për zhvillimin e sektorit të energjisë në Shqipëri me qëllim rritjen e sigurisë së furnizimit, rritjen e përdorimit të burimeve të rinovueshme të energjisë etj.

Në sektorin e gazit, Master Plani i Gazit do të miratohet me vendimin e Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e planit zhvillimor për sektorin e gazit natyror në Shqipëri dhe identifikimin e projekteve prioritare”, duke përcaktuar linjat kryesore për zhvillimin e tregut të gazit dhe shërbimeve në Shqipëri bazuar në gazin natyror të furnizuar nga TAP AG.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Agjencia Kombëtare e Burimeve Natyrore;
- Enti Rregullator i Energjisë.

II.2.3 Aktivitetet e planifikuara

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Aktualisht, Strategjia e re e Energjisë 2018–2030 është e përgatitur dhe e gatshme për t'u miratuar. Projektstrategjia e Energjisë është plotësisht në përputhje me vizionin strategjik të qeverisë së Shqipërisë dhe me konceptet kryesore të politikës evropiane të energjisë. Projektstrategjia do të parashikojë zhvillimin e sektorit të energjisë deri në vitin 2030, kërkesat në rritje për përdorimin e burimeve të rinovueshme të energjisë dhe eficiencën e energjisë, futjen e gazit natyror pas vitit 2020 (gazsjellësi Trans Adriatik do të funksionojë nga viti 2020), bashkëpunimin rajonal dhe krijimin e një tregu rajonal të energjisë. Ajo siguron zhvillimin e një sistemi energjetik eficient, të qëndrueshëm dhe miqësor ndaj mjedisit, në gjendje të mbështesë objektivat kyç të zhvillimit ekonomik dhe social të Shqipërisë dhe të anëtarësimit në Bashkimin Evropian.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Në përputhje me kërkesat e ligjit nr. 9501, datë 3.4.2006, “Për ratifikimin e Traktatit për themelimin e Komunitetit të Energjisë”, duke pasur parasysh zbatimin e vendimeve të Këshillit Ministror të Komunitetit të Energjisë, përkatësisht vendimit të Këshillit të Ministrave të Komunitetit të Energjisë 2015/09/MC-EnC: Për zbatimin e rregullores (EU) nr. 347/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi udhëzimet për infrastrukturën trans-evropiane të energjisë, është përgatitur projektvendimi i Këshilli i Ministrave, “Për miratimin e udhëzuesit për infrastrukturën energjetike në sektorin hidrokarbur që do të jetë pjesë e infrastrukturës energjetike trans-evropiane”.

Objektivi i këtij projektvendimi është përafrimi i plotë i rregullores (EU) nr. 347/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 17 prill 2013 mbi udhëzimet për infrastrukturën trans-evropiane të energjisë dhe shfuqizimin e vendimit nr. 1364/2006/KE dhe ndryshimin e rregullores (KE) nr. 713/2009, (KE) nr. 714/2009 dhe (KE) nr. 715/2009. *Miratimi i këtij akti parashikohet në kapitullin 15.*

II.2.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka masa të tjera të planifikuara.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit koordinues	5,000	155,000	5,000
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve kontribuuese	0	0	0
Kostoja totale e kapitullit	5,000	155,000	5,000

KAPITULLI 22

POLITIKAT RAJONALE DHE KOORDINIMI I INSTRUMENTEVE STRUKTURORË

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e *acquis* së Bashkimit Evropian

Acquis në këtë kapitull përbëhet kryesisht nga rregulloret kuadër dhe ato zbatuese, të cilat nuk kërkojnë transpozim në legjislacionin kombëtar. Këto rregullore përcaktojnë rregullat për hartimin, miratimin dhe zbatimin e programeve të fondeve strukturore dhe investuese evropiane (ESIF) të cilat do të pasqyrohen në organizimin territorial të secilit vend. Këto programe janë negociuar dhe janë dakordësuar me Komisionin, por zbatimi është përgjegjësi e shteteve anëtare.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Republika e Shqipërisë në kapitullin 22, do të fokusohet në:

- Zbatimin e nenit 110 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit që përcakton se Palët do të përpiqen të forcojnë bashkëpunimin në zhvillimin rajonal dhe lokal në mënyrë që të kontribuojnë në zhvillimin ekonomik dhe të zvogëlojnë pabarazitë rajonale. Ndihma financiare e siguruar nga BE-ja është e rregulluar me nenet 112–115 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA);
- Marrjen e masave për të reduktuar pabarazitë ekonomike, duke krijuar rajone konkurruese, me zhvillim të qëndrueshëm ekonomik, zhvillim social, mjedisor dhe rrjedhimisht ekonomik dhe social të vendit në përputhje me standardet e BE-së;
- Përgatitjet e strukturave institucionale shqiptare për të zbatuar pas hyrjes në Bashkimin Evropian, programet e Bashkimit Evropian të përmendura më lart.

I.2 Situata aktuale

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e politikës rajonale dhe koordinimit të instrumenteve strukturore. Njëfarë progresi u bë me nënshkrimin e Marrëveshjes së Financimit për programin kombëtar të IPA-s 2016, dhe duke përfunduar procesin e besimit.

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2015–2020 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 348, datë 11.5.2016, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim”. SKZHI 2015–2020 është dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që siguron kombinimin e agjendës së integrimit në BE me zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social të vendit, duke përfshirë korrelacionin me Synimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDGs). SKZHI është dokumenti ombrellë për të gjitha strategjitë sektoriale dhe ndërsektoriale dhe në të njëjtën kohë strategjia kombëtare që promovon zhvillimin e përgjithshëm harmonik dhe koheziv të Shqipërisë.

Qeveria shqiptare e inicioi konceptin e ri të Menaxhimit Rajonal në janar 2015. Koncepti ishte një përgjigje ndaj domosdoshmërisë për të pasur një politikë koherente rajonale në përputhje me parimet e politikës së kohezionit të BE-së, duke mundësuar krijimin e rajoneve konkurruese, duke synuar një politikë të ekuilibruar dhe zhvillimin e qëndrueshëm të të gjitha rajoneve përmes reduktimit të pabarazive të zhvillimit midis rajoneve të ndryshme. Përqasja e re përqendrohet në hartimin e politikave zhvillimore që marrin parasysh perspektivën horizontale (territoriale), të koordinuar me instrumentet sektoriale dhe vendimmarrëse.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 961, datë 2.12.2015, “Për ngritjen, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare për Zhvillimin Rajonal, Agjencisë për Zhvillimin Rajonal dhe agjencive Rajonale të Zhvillimit Ekonomik”, përcakton themelimin e dy institucioneve kombëtare: Agjencisë

për Zhvillimin Rajonal (NARD) dhe Agjencisë Rajonale të Zhvillimit Ekonomik (RED) dhe krijimin e katër agjencive për zhvillim rajonal (AZHR) një për secilën zonë të zhvillimit rajonal (AZHR 1 – Shkodër, AZHR 2 – Tiranë, AZHR 3 – Korçë, AZHR 4 – Vlorë). Një pjesë integrale e këtij vendimi të Këshillit të Ministrave është harta e Zonave të Zhvillimit Rajonal që përcakton katër fusha të zhvillimit rajonal, të cilat nuk janë njësi administrative siç parashikohet me ligjin nr. 115/2014, datë 31.7.2014, “Për ndarjen administrative territoriale të njësive të qeverisjes vendore në Republikën e Shqipërisë”.

Programi Operacional i Zhvillimit Rajonal (RDOP) është dokumenti kuadër që paraqet drejtimit kryesore të Fondit të Zhvillimit Rajonal dhe ndërhyrjen për periudhën 2017–2018, si dhe udhëzimet kryesore për alokimin e fondeve të zhvillimit rajonal. “Programi Operacional i Zhvillimit Rajonal 2017–2018” u miratua me vendimin e Komitetit për Zhvillimin Rajonal nr. 2, datë 9. 2.2017. Drejtimit prioritarë të Fondit për Zhvillim Rajonal për vitin 2017 janë si më poshtë:

- Rivitalizimi i qyteteve, fshatrave, ekonomive urbane dhe lokale;
- Kohezioni territorial dhe zhvillimi rajonal;
- Stimulimi i zonave potenciale të zonave dhe zhvillimit të grupimeve;
- Qytetet moderne;
- Mbështetje për ekonominë.

Struktura e re e Zyrës së Kryeministrit, u miratua me urdhrin e Kryeministrit nr. 176, datë 10.10.2017. Sipas urdhrit, Zyra e Kryeministrit përfshin tri departamente kryesore drejtpërdrejt nën Sekretarin e Përgjithshëm të Këshillit të Ministrave:

- Departamenti i Zhvillimit dhe Mirëqeverisjes;
- Departamenti Rregullator dhe i Pajtueshmërisë;
- Departamenti i Burimeve, Transparencës dhe Miradministrimit.

Departamenti i Zhvillimit dhe Mirëqeverisjes është përgjegjës për planifikimin strategjik, menaxhimin e politikave rajonale duke përfshirë Fondin për Zhvillim Rajonal dhe listën e vetme të projekteve.

Fondi i Zhvillimit Rajonal është një instrument zhvillimor dhe një mekanizëm konkurrues financiar që mbështet politikën kombëtare të zhvillimit rajonal dhe lokal për të siguruar përmbushjen e objektivave të politikës së kohezionit territorial. RDF organizohet në 3 programe financimi, respektivisht: i) programi për zhvillimin e infrastrukturës lokale dhe rajonale; ii) programi për mbështetjen e ekonomisë; iii) programi Digjital Albania.

NSPP 2016–2017 u miratua më 17 maj 2017 nga Këshilli Kombëtar i Investimeve (NIC) / Komiteti i Planifikimit Strategjik (KPS), që është organi vendimmarrës, i kryesuar nga Kryeministri.

Në nivel sektori, çështjet e bashkëpunimit zhvillimor diskutohen në Grupet e Menaxhimit të Integruar të Politikave të krijuara si pjesë e Mekanizmit të Qasjes së Integruar të Sektorit sipas urdhrit të Kryeministrit nr. 129, datë 21.12.2015.

Megjithatë, duke iu referuar rekomandimeve të KE-, Shqipëria synon të rrisë kapacitetin e saj të programimit në përputhje me përqasjen sektoriale dhe politikat sektoriale dhe për të përmirësuar hartimin e listës së vetme të projekteve të maturuara.

Sa i përket krijimit dhe koordinimit institucional në kontekstin e menaxhimit të fondeve të BE-së, në shtator 2017, Ministria e Punëve të Jashtme dhe Ministria e Integritimit Evropian u bashkuan për të formuar Ministrinë për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEFA). Rrjedhimisht, Kryeministri nxori urdhrin e tij nr. 151, datë 27.9.2017, që emëron Koordinatorin Kombëtar të IPA-s (NIPAC), Ministrin për Evropën dhe Punëve të Jashtme dhe Drejtorinë për Fondet e BE-së si Zyrën Mbështetëse të NIPAC-ut. NIPAC-i i ri dhe NIPAC OS kanë të njëjtat detyra dhe përgjegjësi siç kërkohet në Marrëveshjen Kuadër të BE-së ndërmjet KE – Shqipëri. Drejtoria e Fondeve të BE-së është ngritur në kuadër të Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme.

Marrëveshja financiare për IPA 2016 u nënshkrua nga NIPAC në dhjetor 2017. Marrëveshja financiare për IPA 2017 u nënshkrua në mars të vitit 2018. Sidoqoftë, Zyra Mbështetëse e NIPAC ka për qëllim përshejtimin e përgatitjes së dokumentacioneve të projekteve për të shmangur vonesat në përdorimin e fondeve të BE-së dhe vështirësitë në përmbushjen e afateve kontraktuese, siç vërehen në programet 2013, 2014 dhe 2015. Ky është një nga rekomandimet e Raportit të KE 2018 për Shqipërinë.

Zyrtari Kombëtar Autorizues (Zëvendësministri i Financave dhe Ekonomisë) mban përgjegjësinë e përgjithshme për menaxhimin financiar të asistencës IPA në Shqipëri duke siguruar ligjshmërinë dhe rregullsinë e shpenzimeve sipas IPA I dhe IPA II. ZKA-ja mbështetet nga strukturat drejtuese, të cilat përbëhen nga Fondi Kombëtar dhe Drejtoria për Mbështetjen e ZKA/NAO. Të dyja këto janë struktura të veçanta brenda Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, të përgjegjshme te NAO-ja për qëllimet e zbatimit

të IPA-s.

Agjencia e Auditimit të Programeve të Asistencës e Akredituar nga BE-ja u krijua me ligjin nr. 90/2016, datë 15.9.2016, “Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë së Auditimit për Programet e Asistencës të akredituar nga BE-ja në Republikën e Shqipërisë”.

Shqipëria synon të rrisë kapacitetet e saj lidhur me menaxhimin e IPA-s si pjesë e përgatitjeve për anëtarësimin në BE. Kjo është në përputhje me rekomandimin e Raportit të KE-së të vitit 2018 për Shqipërinë që bëri thirrje për forcimin e kapaciteteve administrative, veçanërisht të Njesisë Qendrore të Financimeve dhe Kontraktimeve (CFCU) të Ministrisë së Financave, Zyrës për Mbështetje të Zyrtarëve Kombëtar të Autorizuar dhe Autoritetit të Auditimit.

Programet e trajnimit që lidhen me ciklin e projekteve të fondeve të BE-së, janë zhvilluar dhe dorëzuar tri herë në vit nga Shkolla Shqiptare e Administratës Publike (ASPA). Staf i strukturave IPA (NIPAC SO, NAO SO, NF, CFCU, njësitë e IPA-s etj.) merr pjesë në këto trajnime.

1.3 Prioritetet

Prioritetet në kapitullin 22 janë në përputhje me rekomandimet e shërbimeve të KE-së siç janë paraqitur në Raportin EC të vitit 2018 për Shqipërinë. Këto prioritetet janë:

- Forcimi i kapaciteteve administrative të Njesisë Qendrore të Financimit dhe Kontraktimit, Autoritetit të Auditimit dhe në veçanti Zyrës Mbështetëse të Zyrtarit Kombëtar të Autorizuar (CAO);
- Ngritja e kapaciteteve për Menaxhimin e Sistemit të Planifikimit të Integruar (IPSIS);
- Përsheptimi i zbatimit të programeve reformuese sektoriale duke shmangur vonesat në thithjen e fondeve për përkrahjen e buxhetit për të ecur përpara drejt plotësimit të kriterëve të anëtarësimit;
- Rritja e kapaciteteve programore në përputhje me përqasjen sektoriale dhe përmirësimin e funksionimit të listës sektoriale të projekteve të maturuara;
- Programimi sektorial shumëvjeçar në përputhje me përqasjen sektoriale IPA 2014–2020 dhe Programin Buxhetor Afatmesëm;
- Forcimi i koordinimit midis Ministrisë për Evropën dhe Punët e Jashtme, Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, Këshillit të Ministrave etj., për zhvillimin e politikave dhe programeve të zhvillimit rajonal realiste dhe të buxhetuara;
- Rritja e numrit të grupeve të menaxhimit të integruar të politikave;
- Bashkërendimi i suksesshëm dhe zbatimi i kuadrit ligjor dhe institucional të Zhvillimit Rajonal;
- Përdorimi në mënyrë eficiente dhe strategjike i fondeve për zhvillimin e rajoneve përmes një përqasjeje të bazuar në partneritet;
- Rritja e pjesëmarrjes së suksesshme të Shqipërisë në Strategjinë e BE-së për Rajonin e Adriatikut dhe Jonit (EUSAIR) dhe lehtësimi i hartimit të projekteve rajonale në mbështetje të Strategjisë.

II.1.1 Kuadri i politikave dhe ai ligjor

Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2015–2020 u miratua me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 348, datë 11.5.2016, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim”. SKZHI 2015–2020 është dokumenti kryesor strategjik i qeverisë shqiptare që siguron kombinimin e agjendës së integritetit në BE me zhvillimin e qëndrueshëm ekonomik dhe social të vendit, duke përfshirë korrelacionin me Synimet e Zhvillimit të Qëndrueshëm (SDGs). Është dokumenti ombrellë për të gjitha strategjitë sektoriale dhe ndërsektoriale dhe në të njëjtën kohë strategjia kombëtare që nxit zhvillimin e përgjithshëm harmonik dhe koheziv të Shqipërisë. SKZHI 2015–2020 dhe strategjitë sektoriale rregullojnë përgatitjen e Programit Buxhetor Afatmesëm.

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 961, datë 2.12.2015, “Për ngritjen, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare për Zhvillimin Rajonal, Agjencitë për Zhvillimin Rajonal dhe Agjencinë Rajonale të Zhvillimit Ekonomik”, përcakton themelimin e dy institucioneve kombëtare: Agjencisë për Zhvillimin Rajonal (NARD) dhe Agjencisë Rajonale të Zhvillimit Ekonomik (RED); krijimin e katër agjencive për zhvillim rajonal (AZHR) një për secilën zonë të zhvillimit rajonal (AZHR 1 – Shkodër, AZHR 2 – Tiranë, AZHR 3 – Korçë, AZHR 4 – Vlorë).

Projektligji për Zhvillimin Rajonal dhe Kohezionin është duke u përgatitur. Projektligji rregullon koordinimin e institucioneve dhe programeve të zhvillimit rajonal. Projektligji parashikohet të miratohet deri në qershor 2018. Miratimi i Projektligjit për Zhvillimin Rajonal dhe Kohezionin do të pasohet nga përgatitja dhe miratimi i legjislacionit të nevojshëm dytësor, i cili do të sqarojë autoritetet menaxhuese dhe sistemin e qeverisjes së fondeve strukturore.

Buxheti shumëvjeçar dhe fleksibiliteti i buxhetit parashikohen në ligjin nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar. Ligji nr. 9936, datë

26.6.2008, kërkon përgatitjen e buxhetit vjetor për vitin e ardhshëm dhe përgatitjen njëkohësisht të programit buxhetor afatmesëm (PBA). Sipas neneve 25 dhe 26 të ligjit, PBA siguron parashikimin trevjeçar të shpenzimeve buxhetore për të gjitha institucionet buxhetore në Republikën e Shqipërisë.

Ligji nr. 10296, datë 8.7.2010, “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, i ndryshuar me ligjin nr. 110/2015, datë 15.10.2015, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10296, datë 8.7.2010 ‘Për menaxhimin financiar dhe kontrollin’ është akti kryesor ligjor që rregullon kontrollin financiar.

Ligji nr. 114/2015, datë 22.10.2015, “Për auditimin e brendshëm në sektorin publik” është akti kryesor ligjor që rregullon auditimin e brendshëm në entitetet publike.

Struktura institucionale dhe koordinimi për menaxhimin e fondeve IPA rregullohen me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 541, datë 18.6.2015, “Për përcaktimin e funksioneve, përgjegjësi dhe marrëdhënieve ndërmjet autoriteteve dhe strukturave të menaxhimit të decentralizuar të Instrumentit të Ndihmës së Para-Anëtarësimit IPA II (2014–2020). Çdo rol siç përcaktohet në rregulloret e KE-së dhe nga Marrëveshja Kuadër midis Shqipërisë dhe Komisionit Evropian është përcaktuar për strukturat dhe autoritetet brenda qeverisë shqiptare dhe funksionet e tyre janë përshkruar në detaje.

Ligji nr. 90/2016, datë 15.9.2016, “Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë së Auditimit për Programet e Asistencës së Akredituar nga BE-ja në Republikën e Shqipërisë, krijoi Agjencinë e Auditimit për Programet e Asistencës së Akredituar të BE-së dhe rregullon aktivitetin e saj.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Evropës dhe Punëve të Jashtme;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Zyra e Kryeministrit; Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- INSTAT-i;
- Agjencia e Auditimit për Programet e Ndihmës së Akredituar në BE;
- Njësite zbatuese IPA në ministritë e linjës;
- Agjencia Rajonale e Zhvillimit Ekonomik (RED) dhe katër agjenci të zhvillimit rajonal.

II.1.3 Aktivitetet e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka dokumente të planifikuara të politikave për t’u miratuar në vitin 2018.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka dokumente të planifikuara të politikave për t’u miratuar në vitin 2018.

II.1.3.3 Aktivitete të tjera të planifikuara

Nuk ka masa të tjera të planifikuara në këtë kapitull.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti i kapitullit i institucionit koordinues	429,330	381,000	406,000
Buxheti total i kapitullit i institucioneve kontribuuese			
Buxheti total i kapitullit	429,330	381,000	406,000

KAPITULLI 23

GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE

I.1 Përmbajtja

Kapitulli 23 është një kapitull thelbësor për përpjekjet e para-aderimit dhe ka një rëndësi të veçantë gjatë negociatave për anëtarësim, ku përcaktohen kufizime të sakta dhe pika të rëndësishme së bashku me monitorimin nga Bashkimi Evropian. Ky kapitull mbulon tri fusha të rëndësishme, sistemin gjyqësor,

politikat kundër korrupsionit dhe të drejtat themelore.

Në pajtim me deklaratën e Politikës së BE-së për Fqinjësinë dhe Negociatave të Zgjerimit në kapitullin 23 përfshihen: “Politikat e BE-së në fushën e gjyqësorit dhe të të drejtave themelore, të cilat synojnë të ruajnë dhe zhvillojnë më tej Bashkimin si një fushë të lirisë, sigurisë dhe drejtësisë. Krijimi i një gjyqësori të pavarur dhe efikas ka një rëndësi të madhe. Paanshmëria, integriteti dhe standardi i lartë i gjykimit nga ana e gjykatave janë thelbësore për ruajtjen e sundimit të ligjit. Kjo kërkon një angazhim të fortë për të eliminuar ndikimet e jashtme mbi gjyqësorin dhe për t'i përkushtuar burime të mjaftueshme financiare dhe trajnime. Garancitë ligjore për procedurat e gjykimit të drejtë duhet të krijohen. Po kështu, shtetet anëtare duhet të luftojnë korrupsionin në mënyrë efektive, pasi kjo paraqet një kërcënim për stabilitetin e institucioneve demokratike dhe sundimin e ligjit. Një kuadër i fortë ligjor dhe institucione të besueshme janë të nevojshme për të mbështetur një politikë koherente për parandalimin e korrupsionit. Shtetet anëtare duhet të sigurojnë respektin për të drejtat themelore dhe të drejtat e qytetarëve të BE-së, siç garantohet nga *acquis* dhe nga Karta e të Drejtave Themelore.”²⁰

Ky parashtrim i parimeve është përkthyer në kuadrin e fortë ligjor të Bashkimit Evropian i cili përcakton të drejtat dhe detyrimet e shteteve anëtare të tij dhe gjithashtu të atyre vendeve kandidatë që synojnë të jenë shtete anëtare të Bashkimit Evropian. Prandaj është e domosdoshme për secilin vend kandidat që synon të bëhet një shtet anëtar i BE-së për të njohur dhe përfunduar *acquis* e BE-së që mbulon kapitullin 23.

Më konkretisht, neni 2 i Traktatit për Bashkimin Evropian (TBE) parashikon që Bashkimi themelohet nga parimet e dinjitetit njerëzor, lirisë, demokracisë, barazisë, sundimit të ligjit dhe respektimit të të drejtave të njeriut. Neni 3 (2) i TBE dhe neni 67 (1) i Traktatit për Funkcionimin e Bashkimit Evropian (TFBE) kanë krijuar zonën e lirisë, sigurisë dhe drejtësisë.

Parimi i sundimit të ligjit dhe e drejta për një gjykim të drejtë, gjithashtu përfshihen në nenin 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) dhe në nenin 47 të Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian (Karta). Të dy artikujt parashikojnë që gjyqësori duhet të jetë i pavarur dhe i paanshëm. Zbatimi i këtyre parimeve kërkon angazhimin e shteteve anëtare për eliminimin e ndikimeve të jashtme mbi gjyqësorin, për të vendosur burime të mjaftueshme financiare dhe trajnime për rritjen e nivelit të gjyqësorit dhe gjithashtu për të pasur garancitë ligjore për procedurat e gjykimit të drejtë.

Përveç kësaj, shtetet anëtare duhet të luftojnë korrupsionin në mënyrë efektive pasi paraqet një kërcënim për stabilitetin e institucioneve demokratike dhe për sundimin e ligjit. Neni 83 (1) i TFBE-së përcakton kompetencën e BE-së për të hartuar rregulla minimale në lidhje me përcaktimin e veprave penale dhe sanksioneve në fushën e korrupsionit. Konventa e vitit 1995 për Mbrojtjen e Interesave Financiare të Komuniteteve Evropiane dhe Konventa e vitit 1997 e hartuar në bazë të nenit K.3 (2) (c) të TBE-së për luftën kundër korrupsionit që përfshin zyrtarët e Komuniteteve Evropiane ose zyrtarët e shteteve anëtare të Bashkimit Evropian nënkuptojnë se për të luftuar korrupsionin kërkohet dënimi penal “efektiv, proporcional dhe bindës”. Një kornizë e fortë ligjore dhe institucione të besueshme janë të nevojshme për të mbështetur një politikë koherente të parandalimit të korrupsionit.

Respektimi dhe mbrojtja e të drejtave themelore është i domosdoshëm. Sipas nenit 6 të TBE-së dhe jurisprudencës së Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian (GJDBE), Bashkimi respekton të drejtat themelore, të garantuara në Kartën e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian siç rezulton nga traditat kushtetuese të përbashkëta për shtetet anëtare, si parime të përgjithshme të së drejtës së BE-së. Kështu, ato janë të detyrueshme për institucionet e Bashkimit në ushtrimin e kompetencave të tyre dhe për shtetet anëtare kur zbatojnë ligjin e BE-së (neni 51 i Kartës së të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian). Mbrojtja e të drejtave themelore përfshin të drejtat tradicionale civile, si e drejta për jetë, e drejta për dinjitet dhe integritet, ndalimi i torturës dhe trajtimi degradues, e drejta për liri dhe siguri, e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare, liria e feja, liria e fjalës, liria e asociimit dhe e kuvendit, liria e edukimit, e drejta e pronësisë etj.

Këto të drejta mbrohen jo vetëm në nivelin e Kartës së të Drejtave Themelore, por edhe nëpërmjet akteve ligjore në fuqi. Për shembull, e drejta themelore për jetën private dhe mbrojtja e të dhënave personale mbrohet nëpërmjet një sërë aktesh ligjore: në veçanti nëpërmjet direktivës 95/46/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi mbrojtjen e individëve në lidhje me përpunimin e të dhënave personale dhe lëvizjen e lirë të këtyre të dhënave; vendimit kuadër 2008/977 mbi mbrojtjen e të dhënave personale të përpunuara në kuadrin e bashkëpunimit policor dhe gjyqësor në çështjet penale dhe direktivës 2002/58/EC në lidhje me përpunimin e të dhënave personale dhe mbrojtjen e privatësisë në sektorin e komunikimeve

²⁰ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership/chapters-of-the-acquis_en

elektronike (direktiva mbi privatësinë dhe komunikimet elektronike). Acquis, gjithashtu, përmban garancitë për të siguruar barazinë. Ekziston një ndalim i përgjithshëm i diskriminimit në baza të ndryshme; duhet të sigurohet barazia ndërmjet burrave dhe grave; si dhe respektimi i barazisë kulturore, fetare dhe gjuhësore. Sipas nenit 21 të Kartës së të Drejtave Themelore të BE-së, anëtarët e pakicave kombëtare nuk duhet të diskriminohen. Për më tepër, të drejtat e fëmijëve kanë nevojë për mbrojtje të veçantë; përmbajtja e këtyre të drejtave mund të nxirret nga Konventa e Kombeve të Bashkuara mbi të Drejtat e Fëmijës të ratifikuara nga të gjitha shtetet anëtare. Së fundi, acquis në fushën e të drejtave themelore përmban një numër të garancive të rëndësishme gjyqësore dhe vendimeve përkatëse gjyqësore.

Acquis i lartpërmendur i BE-së është i detyrueshëm për procesin e integritetit dhe gjithashtu një detyrim për Shqipërinë që rrjedh nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit (SAA). Në veçanti, nenet 1, 2, 13, 70 dhe 78 të MSA-së janë të një rëndësie të madhe për këtë kapitull. Sipas nenit 78 të MSA-së, një rëndësi e veçantë duhet t'i kushtohet forcimit të sundimit të ligjit dhe forcimit të institucioneve në të gjitha nivelet në fushën e administratës në përgjithësi, si dhe të zbatimit të ligjit dhe administrimit të drejtësisë. Përveç kësaj, neni 78 i MSA-së vendosi që bashkëpunimi midis Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian duhet të synojë forcimin e pavarësisë së gjyqësorit dhe përmirësimin e efektivitetit të tij, përmirësimin e funksionimit të organeve të policisë dhe të zbatimit të ligjit duke siguruar trajnime të përshtatshme si dhe duke luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar.

1.1.2 Gjendja aktuale / përmbledhja

Shqipëria është plotësisht e angazhuar në detyrimin dhe zbatimin e një reforme gjithëpërfshirëse të të gjitha aspekteve që janë të përshtatshme në kapitullin e gjyqësorit dhe të të drejtave themelore. Kjo jo vetëm për shkak të faktit se ky kapitull dhe fushat e tij në fokus janë thelbësore për integritetin evropian, por gjithashtu sepse ato janë thelbësore drejt krijimit të një shteti të bazuar në sundimin e ligjit. Tri shtyllat kryesore aktuale për reformën janë:

- sistemi gjyqësor;
- Lufta kundër korrupsionit;
- Përmirësimi dhe mbrojtja e të drejtave dhe lirive themelore.

Të tria këto shtylla janë të lidhura ngushtësisht me njëra tjetrën në një mënyrë të tillë, ku zbatueshmëria e njërës pa tjetrën është e pamundur.

Reforma e thellë strukturore e shtetit shqiptar ka filluar në sistemin gjyqësor, e cila është dhe një nga degët më problematike. Siç është shpjeguar në pjesën përkatëse të kriterit politik, sistemi gjyqësor shqiptar po pëson një transformim të vazhdueshëm. Qëllimi është harmonizimi me standardet e BE-së për pavarësinë dhe paanshmërinë, profesionalizmin dhe kompetencën, efektivitetin dhe integritetin. Për këtë arsye organet qeverisëse të gjyqësorit janë përmirësuar në aspektin e organizimit dhe funksionimit dhe përzgjedhjes së anëtarëve të tyre. Përveç kësaj, janë krijuar edhe organe të reja të cilat janë të përshtatshme për shtyllën tjetër të reformës shtetërore, atë të luftës kundër korrupsionit.

Në lidhje me reformën e mbrojtjes së të drejtave themelore në Shqipëri, aktivitetet kryesore janë të përqendruara në mbrojtjen e së drejtës së pronësisë, mbrojtjen e së drejtës së fëmijëve dhe reformimin e sistemit të burgjeve.

1.2 Prioritetet

Sa u përket tri shtyllave të kapitullit 23, Shqipëria po zbaton energjikisht dhe hap pas hapi prioritetet e vendosura në vitet e fundit.

Prioritetet e reformës të sistemit të drejtësisë për Shqipërinë janë si më poshtë:

- Forcimi i pavarësisë, efektivitetit, llogaridhënies të sistemit gjyqësor;
- Konsolidimi i arsimit dhe aftësisë ligjor, specializimi i magjistratëve;
- Përmirësimi i funksionimit të sistemit të drejtësisë duke forcuar transparencën dhe qasjen e saj në përputhje me standardet e BE-së;
- Rritja e efikasitetit të sistemit të drejtësisë penale dhe masave antikorrupsion përmes konsolidimit të sistemit të drejtësisë penale;
- ërmirësimi i funksionimit të sistemit të drejtësisë nëpërmjet sistemeve moderne të TI-së dhe lehtësirave për zhvillimin e bashkëpunimit të rëndësishëm ndërkombëtar;
- Forcimi i mbrojtjes së të drejtave të njeriut;
- Përmirësimi i funksionimit të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të varësisë;
- Përmirësimi i cilësisë së shërbimeve juridike dhe krijimi i një kuadri ligjor për arbitrazhin.

Për sa i përket luftës kundër korrupsionit, objektivi strategjik i Shqipërisë mund të përmbledhet në: Forcimi i luftës kundër korrupsionit në administratën publike dhe përmirësimi i efikasitetit dhe efektivitetit të hetimeve penale kundër korrupsionit. Objektivat specifike, janë:

- të përmirësojë trajtimin e raporteve kundër korrupsionit;
- të rrisë numrin e operacioneve në të cilat përdoren teknika të veçanta të hetimit;
- rritjen e hetimit proaktiv dhe ngritjen e kapaciteteve të strukturave të zbatimit të ligjit;
- ndërtimin e kapaciteteve përmes trajnimeve të përbashkëta me agjencitë e zbatimit të ligjit të përfshirë në luftën kundër korrupsionit;
- të garantojnë pandryshueshmërinë e zyrtarëve të policisë gjyqësore (ZPGJ) dhe zyrtarëve të zbatimit të ligjit;
- të përmirësojë bashkëpunimin, organizimin e takimeve si dhe kryerjen e analizave me Njësitë e Përbashkëta Hetimore (NJPH);
- të rritet ndërgjegjësimi në luftën kundër korrupsionit;
- ngritja e kapaciteteve si dhe rritjes të tyre në luftën kundër korrupsionit përmes disa trajnimeve.

Në lidhje me mbrojtjen e të drejtave themelore ekzistojnë prioritete të ndryshme për fushat e përfshira. Të drejtat themelore më të rëndësishme të cilat janë prioritet për reformën aktuale në situatën të vendit janë:

Të drejtat e fëmijëve

Vizioni i strategjisë për të drejtat e fëmijëve është përmirësimi i drejtësisë për të mitur që garanton një drejtësi të favorshme ndaj fëmijëve dhe që mbron interesat e tyre më të mira. Për të arritur këtë vizion, janë parashikuar pesë qëllime / objektiva strategjike të nivelit të lartë:

- Garantimi i aksesit së fëmijëve në drejtësi;
- Siguria për një gjykim të drejtë për fëmijët;
- Parandalimi i ripërfshirjes së fëmijëve në shkeljet ligjore;
- Riintegrimi dhe përfshirja sociale e fëmijëve në konflikt me ligjin;
- Ngritja e kapaciteteve të strukturave të sistemit të drejtësisë për fëmijët.

Sistemi i burgjeve

Prioritet i qeverisë shqiptare në kuadër të rekomandimeve të Komisionit Evropian të vitit 2016 të Komitetit Evropian kundër Torturës (KEKI) është reforma e sistemit të burgjeve. Duke marrë parasysh rekomandimet e projektit të binjakëzimit, “Për reformën e sistemit të burgjeve dhe shërbimin e provës”, mbështetur nga Bashkimi Evropian, Ministria e Drejtësisë dhe Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve do të vazhdojnë reformimin e sistemit të burgjeve bazuar në këto fusha kyçe:

- Përmirësimi i akteve ligjore dhe nënligjore për Sistemin e Burgjeve;
- Përmirësimin strukturor dhe organizativ të Sistemit të Burgjeve;
- Krijimin e një sistemi për menaxhimin e monitorimit të të burgosurve me rrezik të lartë dhe vlerësimit të rrezikut;
- Krijimin e një sistemi për të përmbushur nevojat për të burgosurit e rrezikuar;
- Forcimi i sistemit të integritetit dhe rehabilitimit për të burgosurit.

Në vitin 2018, janë planifikuar ndryshimet e mëposhtme në kuadrin ligjor ekzistues me qëllim të përmirësimit të standardeve të menaxhimit të sigurisë së burgjeve:

- Ndryshimet në ligjin nr. 1032, datë 11.12.2008, “Për Policinë e Burgjeve”, të ndryshuar;
- Ndryshimi i ligjit, “Për funksionimin e kontrollit të brendshëm në sistemin e burgjeve, në Ministrinë e Drejtësisë”;
- Ndryshime në ligjin nr. 8328, datë 16.4.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të burgosurve dhe të burgosurve”, të ndryshuar.

E drejta e pronës

Prioriteti kryesor i Shqipërisë në aspektin e së drejtës së pronës është reformimi i shërbimeve publike në lidhje me të drejtat e pronësisë, me qëllim krijimin e një sistemi modern, efektiv dhe transparent, në përputhje me praktikën më të mira evropiane. Objektivat kryesorë të kësaj reforme konsistojnë në:

- Trajtimi i integruar dhe i koordinuar për çështjet e pronësisë: një ndalesë për lëshimin dhe regjistrimin e titujve të pronësisë;
- Krijimi i Agjencisë së Integruar të Titujve të Pronësisë;
- Përfundimi i regjistrimit të tokave të përcaktuara në Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme

dhe verifikimit të tokave bujqësore të përcaktuara në dispozicion të Agjencisë të Trajtimit të Pronës.

II.1 Funksionimi i sistemit gjyqësor

Reforma shqiptare në sistemin e drejtësisë po zbatohet me qëllim që të harmonizojë sistemin gjyqësor shqiptar me standardet e BE-së në lidhje me pavarësinë dhe paanshmërinë, llogaridhënien, cilësinë e drejtësisë dhe efikasitetin.

Me paketën ligjore të miratuar, një kuadër i ri institucional që pritet të sigurojë standardet e mësipërme, është krijuar dhe po fillon me plotësimin e tij të plotë. Institucionet e reja të gjyqësorit shqiptar janë si më poshtë:

- Këshilli i Lartë Gjyqësor (KLGJ),
- Këshilli i Lartë Prokurorial (KLP),
- Inspektorati i Lartë i Drejtësisë (ILD),
- Këshilli i Emërimeve të Drejtësisë (KED),
- Struktura e Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar²¹ (SPAK),
- Njësia Speciale e Hetimeve/Byroja Kombëtare e Hetimeve²²,
- Gjykata kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar²³,
- Këshilli Gjyqësor²⁴.

Deri tani ka pasur përparim të konsiderueshëm drejt krijimit të këtyre institucioneve. Disa prej tyre tashmë janë krijuar dhe funksionojnë plotësisht, të tjerë janë në proces dhe pritet të krijohen brenda një afati të shkurtër. Më poshtë jepet një përmbledhje e progresit të krijimit të institucioneve të reja gjyqësore:

Përparimi drejt krijimit të Këshillit të Lartë Gjyqësor (KLGJ)

Procesi i zgjedhjes së pesë anëtarëve të KLGJ-së në mesin e juristëve me kualifikim të lartë nga ana e Kuvendit të Shqipërisë është finalizuar përmes vendimit të Parlamentit nr. 18/2018, “Për zgjedhjen e anëtarëve të Këshillit të Lartë Gjyqësor, sipas ligjit nr. 115/2016, “Për organet drejtuese të sistemit të drejtësisë”. Për të qenë pjesë e KLGJ-së, 14 gjyqtarë paraqitën kandidaturat e tyre: 2 nga Gjykata e Lartë; 3 nga gjykatat e Apelit; dhe 9 nga Gjykatat e Shkallëve të Para. Zgjedhja e gjyqtarëve kryhet nga Mbledhja e Përgjithshme e Anëtarëve pasi kandidatët për anëtarët e KLGJ-së i janë nënshtruar procesit të rivlerësimit.

Përparimi drejt krijimit të Këshillit të Lartë të Prokurorisë (KLP)

Procesi i zgjedhjes së 5 anëtarëve të KLP-së ndërmjet juristëve me kualifikim të lartë nga ana e Kuvendit të Shqipërisë është finalizuar përmes vendimit të Parlamentit nr. 19/2018, “Për zgjedhjen e anëtarëve të Këshillit të Lartë Prokurorial, sipas ligjit nr. 115/2016, “Për organet drejtuese të sistemit të drejtësisë”.²⁵

Procesi i përzgjedhjes së anëtarëve nga prokuroria është në vazhdim. 19 prokurorë kanë paraqitur kandidaturat e tyre: 2 nga Prokuroria e Përgjithshme; 4 nga prokurorët e Gjykatave të Apelit; 2 nga Prokuroria e Krimeve të Rënda; dhe 11 nga prokurorët e rretheve. Zgjedhja e prokurorëve kryhet nga takimi i përgjithshëm i prokurorëve, pasi prokurorët që konkurrojnë si kandidatë të KLP-së, po kalojnë në procesin e rivlerësimit.

Përparimi drejt krijimit të Këshillit të Emërimeve të Drejtësisë (KED)

KED-i është themeluar si një organ i pavarur përgjegjës për të vlerësuar përmbushjen e kushteve ligjore dhe kërkesat profesionale dhe morale të kandidatëve për Inspektoratin e Lartë të Drejtësisë dhe kandidatët e Gjykatës Kushtetuese. KED-i zgjidhet me short nga Presidenti i Republikës rreth datave 1 deri më 5 dhjetor të çdo viti kalendarik dhe fillon të veprojë në fillim të janarit të vitit të ardhshëm. Si rregull, procedura fillon që nga data 15 nëntor, si afat i fundit kur Gjykata Kushtetuese, Këshilli i Lartë Gjyqësor dhe Këshilli i Lartë Prokurorial verifikojnë nëse kandidatët që aplikojnë si anëtarë të Këshillit të Emërimeve të Drejtësisë përmbushin kërkesat e parashikuara me ligj dhe i paraqesin Presidentit të Republikës dhe të Parlamentit, listën e kandidatëve që plotësojnë kërkesat përkatëse. Në kushtet kur KLGJ-ja dhe KLP-ja ende nuk janë krijuar, procedurat për zgjedhjen e KED-it mund të ndiqen sipas dispozitave për zgjedhjen e Këshillit të Emërimit të Përkohshëm. Më 7 dhjetor 2017, Kryetari i Kuvendit zhvilloi procedurën e shortit për KED-in, ku u zgjodhën 9 anëtarë, si dhe emrat e anëtarëve zëvendësues u shpallën në fund të procesit. Nuk kishte anëtarë zëvendësues për Prokurorin e Përgjithshëm për shkak të mungesës së kandidaturave. Njoftimi i

²¹ Kushtetuta e Shqipërisë dhe ligji nr. 95/2016

²² Kushtetuta e Shqipërisë dhe ligji nr. 95/2016

²³ Ligji nr. 95/2016

²⁴ Ligji nr. 98/2016

²⁵ Këta anëtarë janë: Nurihan Meta (Seiti) dhe Tartar Bazaj nga komuniteti i avokatëve; Gent Ibrahimit dhe Sandër Beci nga Akademia; Alfred Balla nga shoqëria civile.

rezultateve të shortit, si dhe raporti dhe procesverbali përkatës, publikohen në faqen zyrtare të internetit të Kuvendit të Shqipërisë. Lista e personave të zgjedhur iu dorëzua Komisionit të Pavarur të Kualifikimeve për rivlerësim me përparësi të lartë. Rivlerësimi është në fazë procesi.

Përparimi drejt krijimit të Inspektorit të Lartë të Drejtësisë (ILD)

Krijimi i Këshillit të Emërimeve të Drejtësisë së bashku me zbatimin e procesit të rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve do të mundësojë fillimin e procedurave të përzgjedhjes së ILD-së. Deri më tani dy kandidatë kanë paraqitur në Kuvend një kërkesë për shprehje interesi. Kandidatët do t'i nënshtrohen një procesi të rivlerësimit me përparësi të lartë. Deri në themelimin e plotë të KED-it dhe finalizimit të procesit të rivlerësimit, përzgjedhja e ILD-së do të jetë në proces.

Përparimi drejt krijimit të institucioneve të rivlerësimit

Institucionet e rivlerësimit, të përbërë nga Komisioni i Pavarur i Kualifikimeve (KPK), Kolegji Apelimt Special (KAS), Komisionerët Publikë dhe Operacioni i Monitorimit Ndërkombëtar (OMN) janë krijuar plotësisht dhe aktualisht po veprojnë me rivlerësimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve.

Përparimi në lidhje me krijimin e Strukturës së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Njësisë Speciale të Hetimeve/Byrosë Kombëtare të Hetimeve dhe të Gjykatës kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar.

Në përputhje me dispozitat kushtetuese dhe ligjin nr. 95/2016 këto institucione të përqendruara në luftën kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit do të krijohen vetëm pas themelimit të KLGJ-së dhe KLP-së. Prandaj përparimi drejt krijimit të institucioneve të fundit është thelbësor për ngritjen e Strukturës së Posaçme kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Njësisë Speciale të Hetimeve / Byrosë Kombëtare të Hetimeve dhe të Gjykatës kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar.

II.1.1 Dokumentet strategjike

Nëpërmjet VKM nr. 773, datë 2.11.2016, “Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë 2017–2020 dhe Planit të saj të Veprimit” (Strategjia Ndërsektoriale 2017–2020), qeveria shqiptare po ndjek angazhimin e saj në miratimin dhe zbatimin për reformën e përgjithshme të sistemit gjyqësor shqiptar. Kjo strategji dhe plani i saj i veprimit është një vazhdim i dokumenteve të mëparshme të politikave mbi reformën e drejtësisë, duke i zhvilluar ato më tej në mënyrë që të zbatohet çdo aspekt i reformës. Me anë të saj identifikohen aktivitetet ligjore, administrative dhe organizative, tabela kohore dhe më e rëndësishmja masat e nevojshme financiare.²⁶

Strategjia ndërsektoriale 2017–2020 është hartuar me qëllim trajtimin dhe identifikimin e çështjeve të drejtësisë në një mënyrë gjithëpërfshirëse dhe të koordinuar mirë. Kjo qasje strategjike është në përputhje të plotë me qasjen sektoriale të BE-së. Sa i përket reformës së drejtësisë, strategjia ka këto objektiva kryesorë: (i) konsolidimin e pavarësisë dhe paanshmërisë, llogaridhënien, profesionalizmin dhe kompetencën, cilësinë e drejtësisë dhe efikasitetin e gjyqësorit; (ii) rritjen e transparencës dhe besimit publik në sistemin e drejtësisë. Strategjia ndërsektoriale 2017–2020 jo vetëm që liston objektivat, por gjithashtu parashikon një Plan Veprimi të detajuar dhe masat përkatëse financiare të nevojshme për zbatimin e objektivave.

Përveç dokumentit të politikave të lartpërmendura, Shqipëria ka miratuar një kuadër të rëndësishëm të akteve ligjore të nevojshme për t'i harmonizuar me standardet e BE-së, një gjyqësor të pavarur dhe të paanshëm, të përgjegjshëm, profesional, kompetent, cilësor dhe efikas. Së pari, ligji nr. 76/2016, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8417/1998 “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë” mundësoi fillimin drejt reformës së sistemit të drejtësisë. Më pas u vijua me paketën e ligjeve organike²⁷ të

²⁶ VKM nr. 773, datë 2.11.2016 “Për miratimin e Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë 2017–2020 dhe Planit të saj të Veprimit”, f. 5.

²⁷ Ligji nr. 84/2016 “Për rivlerësimin e përkohshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, ligji nr. 95/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar” - botuar në Gazetën Zyrtare nr. 194, datë 20.10.2016; ligji nr. 96/2016 “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”, botuar në Gazetën Zyrtare nr. 208, datë 7.11.2016, ligji nr. 97/2016 “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë të Shqipërisë” - botuar në Gazetën Zyrtare nr. 209, datë 7.11.2016, ligji nr. 98/2016, datë 6.10.2016” Për organizimin dhe funksionimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë “Gazeta nr. 209, datë 7.11.2016, ligji nr. 115/2016 “Për institucionet qeverisëse të sistemit të drejtësisë” - botuar në Gazetën Zyrtare nr. 231, datë 1.12.2016.

Ligji nr. 32/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime të ligjit nr. 10173, datë 22.10.2009 “Për bashkëpunëtorët e drejtësisë dhe mbrojtjen e dëshmitarëve”, të ndryshuar; ligji nr. 35/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995 “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar; ligji nr. 36/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995 “Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë”, ligji nr. 37/2017 “Kodi i Drejtësisë për të Mitur”, ligji nr. 38/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime të ligjit nr. 8116, datë 29.3.1996 “Kodi i Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar; ligji nr. 39/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime të ligjit nr. 49/2012 “Për

miratuara për krijimin e institucioneve të reja të sistemit të drejtësisë. 15 ligje të tjera nën procesin e reformës së drejtësisë janë miratuar nga Parlamenti Shqiptar dhe 14 projektligje të tjera dhe akte nënligjore të nevojshme për zbatimin e reformës së drejtësisë janë në proces.

Një nga prioritetet e qeverisë shqiptare për vitin 2018 është zbatimi i plotë i reformës së drejtësisë duke siguruar përmirësimin e kuadrit ligjor dhe funksionimin e institucioneve të reja të drejtësisë. Ky prioritet do të arrihet nëpërmjet objektivave strategjike në vijim, si:

- mbështetja për krijimin e institucioneve të reja qeverisëse të sistemit të drejtësisë;
- rritja e aksesit në sistemin e drejtësisë, veçanërisht për grupet e rrezikuara;
- zbatimi i reformës së sistemit të drejtësisë në lidhje me fëmijët në konflikt me ligjin, duke rritur sistemin e drejtësisë restauruese dhe mbrojtjen efektive procedurale.

Organet drejtuese

Reforma në drejtësi ka sjellë ndryshime të rëndësishme në vendosjen institucionale të gjyqësorit shqiptar. Këto ndryshime janë veçanërisht të rëndësishme për organet e tij të menaxhimit dhe kompetencat e tyre. Institucionet ekzistuese janë gati të zëvendësohen dhe aktualisht po kryejnë funksione të administratës së zakonshme. Përmes këtyre ndryshimeve kushtetuese dhe ligjeve specifike organike të aprovuara si pjesë e reformës së drejtësisë, organet drejtuese të gjyqësorit shqiptar janë modifikuar me qëllim arritjen e standardeve të lartpërmendura të pavarësisë dhe paanësisë, llogaridhënies, profesionalizmit dhe kompetencës, efikasitetit dhe integritetit. Organet e sapo krijuara të drejtimit të gjyqësorit shqiptar janë si në vijim:

Këshilli i Lartë Gjyqësor (KLGJ)²⁸ është organi i ri që qeveris gjyqësorin shqiptar dhe zëvendëson Këshillin e Lartë të Drejtësisë (KLD). Për shkak të mekanizmit të emërimit dhe përbërjes së tij, pritet që KLGJ-ja të ketë pavarësi më të madhe nga ndikimi politik si dhe të luftojë korrupsionin. KLGJ përbëhet nga 11 anëtarë me të drejta të plota, përkatesisht gjashtë gjyqtarë të emëruar nga radha e tyre dhe pesë anëtarë të zgjedhur nga parlamenti nga rrethi i juristëve me kualifikim të lartë. Dy anëtarë të tjerë do të përzgjidhen nga profesionet e drejtësisë, dy nga profesorët e jurisprudencës dhe Shkolla e Magjistraturës dhe një anëtar nga shoqëria civile. Përzgjedhja e kandidatëve është përgjegjësi e komisionit parlamentar për çështjet ligjore.

Këshilli i Lartë Prokurorial (KLP)²⁹ është një organ i sapoformuar i cili është kompetent për menaxhimin e karrierës së prokurorëve si dhe çështjeve disiplinore. Në mënyrë të ngjashme me KLGJ-në, për shkak të mekanizmit të ri të emërimit dhe përbërjes së tij, pritet që KLP-ja të përmirësojë menaxhimin e organit

organizimin dhe funksionimin e gjykatave administrative dhe gjykimin e ankesave administrative”, të ndryshuar; ligji nr. 40/2017 “Për disa ndryshime të ligjit nr. 8678, datë 14.5.2001 “Për organizimin dhe funksionimin e Ministrisë së Drejtësisë”, i ndryshuar; ligji nr. 41/2017 “Për një shtojcë dhe ndryshim në ligjin nr. 152/2013 “Për nëpunësit civilë”, të ndryshuar. Ligji nr. 42/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9049, datë 10.4.2003 “Për deklarimin dhe kontrollin e pasurisë, detyrimeve financiare të zyrtarëve të zgjedhur dhe nëpunësve civilë “të ndryshuar; ligji nr. 43/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 157/2013 “Për masat që parandalojnë financimin e terrorizmit”; ligji nr. 44/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9917, datë 19.5.2008 “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit”, të ndryshuar; ligji nr. 69/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9157, datë 4.12.2003 “Për mbikëqyrjen e komunikimeve elektronike”, të ndryshuar; ligji nr. 70/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10192, datë 3.12.2009 “Për parandalimin dhe ndjekjen penale të krimit të organizuar, trafikimit dhe korrupsionit nëpërmjet masave parandaluese që zbatohen ndaj pasurisë”; ligji nr. 111/2017 “Për ndihmën juridike të garantuar nga shteti”; ligji nr. 98/2017 “Për taksat gjyqësore në Republikën e Shqipërisë”.

Projektligji “Për organizimin dhe funksionimin e policisë gjyqësore”; projektligji “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8331, datë 21.4.1998 “Për ekzekutimin e dënimeve penale”, të ndryshuar; projektligji “Për provimin e shtetit për profesionin e Avokatit”; projektligji “Për profesionin e Avokatit në Republikën e Shqipërisë”; projektligji “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 385, datë 24.2.2011 “Për ndërmjetësimin për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve”; projektligji “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7829, datë 1.6.1994 “Për noterët”, të ndryshuar; projektligji “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10 031, datë 11.12.2008, “Për Shërbimin e Përmbarimit Privat”; Projektligji “Për disa shtesa në ligjin nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për menaxhimin e sistemit buxhetor në Republikën e Shqipërisë”; projektligji “Për vlerësimin e përkohshëm të punonjësve të Policisë së Shtetit, Gardës së Republikës dhe Shërbimit për Çështje të Brendshme dhe ankesave, në kuadër të Ministrisë së Punëve të Brendshme”; projektligji “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 70/2014 “Për Shërbimin për Çështjet e Brendshme dhe Ankesat në Ministrinë e Punëve të Brendshme”; projektligji “Për ndryshimet në ligjin nr. 1032, datë 11.12.2008 “Për Policinë e Burgjeve”, të ndryshuar; projektligji “Për funksionimin e kontrollit të brendshëm në sistemin e burgjeve, brenda Ministrisë së Drejtësisë”; projektligji “Për ndryshimet në ligjin nr. 8328 datë 16.4.1998 “Për të drejtat dhe trajtimin e të burgosurve dhe të burgosurve”, të ndryshuar; projektligji “Për Shërbimin e Provës”.

²⁸ Nenet 147–147 (ç) të Kushtetutës së Shqipërisë dhe ligjit nr. 115/2016

²⁹ Nenet 149–149 (ç) të Kushtetutës dhe ligjit shqiptar nr. 115/2016.

prokurorial shqiptar duke siguruar pavarësi më të madhe nga ndikimet politike për luftimin e korrupsionit. KLP-ja është gjithashtu një organ kolegjal, i përbërë nga 11 anëtarë me të drejta të plota, përkatësisht gjashtë prokurorë të emëruar nga radhët e tyre dhe pesë anëtarë të zgjedhur nga parlamenti në rrethin e juristëve me kualifikim të lartë. Dy anëtarë të tjerë që do të përzgjidhen nga profesionet e drejtësisë, dy nga profesorët e jurisprudencës dhe Shkolla e Magjistraturës dhe një anëtar nga shoqëria civile. Përzgjedhja e kandidatëve është përgjegjësi e komisionit parlamentar për çështjet ligjore.

Inspektori i Lartë i Drejtësisë (ILD)³⁰ është një nga organet e reja të krijuara për të kontribuar në sistemin gjyqësor shqiptar të paraqitur përmes Reformës së Drejtësisë. Zgjidhet nga Parlamenti me një shumicë të kualifikuar prej 3/5 për një periudhë 9-vjeçare midis juristëve me kualifikim të lartë. ILD-ja ushtron inspektime të rëndësishme dhe funksione qeverisëse në gjyqësorin shqiptar duke përfshirë gjykatësit, prokurorët e të gjitha niveleve, anëtarët e KLGJ-së, anëtarët e KLP-së dhe Prokurorit të Përgjithshëm. Është kompetent për vlerësimin e ankesave, hetimet *ex officio* dhe fillimin e procedurave disiplinore midis anëtarëve të lartpërmendur të gjyqësorit shqiptar. Gjithashtu ka në kompetencë inspektimet në gjykata dhe prokurori.

Institucionet e rivlerësimit³¹ janë organe të sapoformuara që do të funksionojnë për një periudhë të kufizuar kohore, në mënyrë që të kryejnë rivlerësimin e anëtarëve të gjyqësorit shqiptar. Këto janë Komisioni i Pavarur i Kualifikimeve (KPK) dhe Kolegji i Apelit Special (KAS), Komisionerët Publik, në bashkëpunim me vëzhguesit ndërkombëtarë Operacioni Ndërkombëtar i Monitorimit (ONM). Këto nuk janë organe drejtuese, pasi ato do të veprojnë për një periudhë të kufizuar kohore, por aktualisht po kryejnë një funksion shumë të rëndësishëm qeverisës të gjyqësorit ekzistues shqiptar, atë të rivlerësimit të anëtarëve bazuar në tri kritere: vlerësimi i pasurisë, vlerësimi i kualifikimeve dhe aftësive (vlerësimi i kompetencave profesionale). Në fakt, vendimi i KPK-së dhe i KAS-it mund të shkaktojë pezullimin nga detyra ose edhe shkarkimin nga sistemi i gjyqësorit. Të dy institucionet janë themeluar dhe aktualisht po zbatojnë procesin e rivlerësimit. (Për më shumë informacion mbi ecurinë e punës së institucioneve të rivlerësimit, ju lutemi kontrolloni paragrafin “Përgjegjshmëria” më poshtë.)

Pavarësia dhe paanësia

Reforma e drejtësisë ka filluar dhe po zbatohet me qëllim të sigurimit të pavarësisë së gjyqësorit shqiptar, një parim i cili pavarësisht se ishte i sanksionuar në kushtetutë edhe para ndryshimeve të tij, de facto u rrezikua nga politizimi i lartë i Gjykatës së Lartë dhe Gjykatës Kushtetuese, emërimet gjyqësore dhe kompetencave që gëzonin KLD-ja dhe Prokurori i Përgjithshëm në menaxhimin e sistemit të karrierës të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Pritet që reforma e drejtësisë me organet e reja të administrimit më në fund të garantojë pavarësinë e gjyqësorit nga ndikimet politike apo të tjera. Kjo si rezultat i mekanizmave të reja të emërimit në organet që administrojnë sistemin gjyqësor shqiptar dhe kompetencave të reja që u ofrohen këtyre organeve.

Përgjegjësia

Përgjegjësia e sistemit të gjyqësorit dhe prokurorisë në Shqipëri është një nga shtyllat e reformës së ndërmarrë të drejtësisë. Ndryshimet kushtetuese dhe legjislative kanë si qëllim forcimin e sistemit të llogaridhënies në afat të shkurtër dhe afatgjatë.

Procesi i përgjegjësisë aktualisht po ndërmerret për të gjithë gjyqtarët dhe prokurorët. Ky proces njihet ndryshe si rivlerësimi ose procesi i vettingut. Është e rregulluar në pjesën e veçantë të Kushtetutës së ndryshuar dhe me ligjin nr. 84/2016, si dhe zbatohet nga institucionet e rivlerësimit:

- Komisioni i Pavarur i Kualifikimeve (KPK);
- Kolegji Special i Apelit (KSA);
- Komisionerët Publikë;
- Operacioni Ndërkombëtar i Monitorimit (ONM) si një organ bashkëpunimi i përbërë nga vëzhgues ndërkombëtarë.

Sipas ligjit nr. 84/2016, “Për rivlerësimin kalimtar të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë” procesi i rivlerësimit është duke u bazuar në tri kritere: (i) vlerësimi i pasurisë; (ii) vlerësimi i kualifikimeve; (iii) vlerësimi i aftësisë.

Meqenëse KPK-ja ka filluar punën, disa dorëheqje janë kryer brenda gjyqësorit dhe prokurorisë. 1

³⁰ Nenet 147 (d) dhe 147 (ë) të Kushtetutës së Shqipërisë dhe të ligjit nr. 115/2016.

³¹ Shtojca e Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, e miratuar me ligjin nr. 76/2016 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8417/1998 “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë”; ligji nr. 84/2016 “Për rivlerësimin e përkohshëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve në Republikën e Shqipërisë”.

Gjyqtar i Gjykatës Kushtetuese dhe ish-Prokurori i Përgjithshëm zyrtarisht kanë dhënë dorëheqje dhe KPK ka marrë vendimin për ndërprerjen e procedurave të rivlerësimit për këtë të fundit.³² Gjithashtu, në datën 19.3.2018, subjektet e mëposhtme kanë dorëzuar dorëheqjen e tyre Presidentit të Republikës brenda afatit tremujor të parashikuar në nenin 56 të ligjit nr. 84/2016:

- 1 gjyqtar në Gjykatën e Shkallës së Parë të Elbasanit;
- 1 gjyqtar në Gjykatën e Lartë;
- 1 prokuror në Prokurorinë e Shkallës së Parë të Krujës;
- 1 asistent ligjor në Gjykatën e Lartë;
- 1 asistent ligjor në Gjykatën e Lartë;
- 1 asistent ligjor në Gjykatën e Lartë;
- 1 asistent ligjor në Gjykatën e Lartë.

Në pajtim me nenin 56 të ligjit 84/2016, KPK-ja duke u bazuar në procedurat e rivlerësimit ka vendosur të shkarkojë subjektet e lartpërmendur. Më 23.3.2018, KPK-ja vendosi të shkarkojë nga detyra 1 gjyqtar në Gjykatën Kushtetuese.³³ Më 5.4.2018, KPK-ja vendosi të konfirmojë në detyrë 1 gjyqtar në Gjykatën Kushtetuese³⁴ që kaloi me sukses procesin e rivlerësimit. Në datën 13.4.2018, KPK-ja vendosi të shkarkojë nga detyra një gjyqtar tjetër të Gjykatës së Apelit Durrës.³⁵ Ekzistojnë edhe 36 gjykatës dhe prokurorë të tjerë nën shqyrtimin e KPK-së.³⁶

Përveç procesit të verifikimit, i cili do të funksionojë për një periudhë të kufizuar kohore, llogaridhënia në afat të gjatë është përmirësuar edhe nga paketa ligjore e reformës së drejtësisë. Kjo për arsye të një sërë risive në sistemin e përgjithshëm të drejtësisë. Gjithashtu krijimi i Inspektorit të Lartë të Drejtësisë, si një organ i pavarur kompetent për hetimin dhe fillimin e procedimeve disiplinore kundër gjyqtarëve dhe prokurorëve të të gjitha niveleve, anëtarëve të KLGJ-së, anëtarëve të KLP-së dhe Prokurorit të Përgjithshëm shman mbivendosjen e mëparshme të inspektimit nga Ministria e Drejtësisë dhe funksionimit të Këshillit të Lartë të Drejtësisë.

Në fakt, që nga hyrja në fuqi e ligjit nr. 96/2016, datë 6.10.2016, “Për statusin e gjyqtarëve dhe prokurorëve”, Ministria e Drejtësisë, e humbet kompetencën e mëparshme në lidhje me procedurat hetimore dhe disiplinore. Brenda sistemit të ri gjyqësor, Ministria e Drejtësisë është përgjegjëse për koordinimin e zhvillimit dhe zbatimit të politikave shtetërore dhe strategjisë sektoriale të sektorit të drejtësisë; për përgatitjen e projekt-akteve ligjore në fushën e drejtësisë penale pas marrjes së mendimit të Këshillit të Lartë Gjyqësor dhe Këshillit të Lartë Prokurorial; për paraqitjen e ankesës / apelit me Inspektorin e Lartë të Drejtësisë për shkelje të dyshuar disiplinore të prokurorëve; për të kërkuar nga Inspektori i Lartë i Drejtësisë që të kryejë inspektime institucionale dhe tematike në Prokurorinë e Përgjithshme ose në zyrat e prokurorisë. Përveç kësaj, ministri i Drejtësisë bashkëpunon me KLGJ-në dhe KLP-në për të siguruar përputhjen e planeve strategjike dhe buxhetore të sistemit gjyqësor me politikat shtetërore dhe strategjinë sektoriale të sektorit të drejtësisë.

Së dyti, vlen të përmendet se procedura disiplinore është përmirësuar me rregulla dhe procedura shumë të detajuara, kritere, shkelje konkrete, ndarje të hollësishme të funksioneve të institucioneve të përfshira dhe të drejta të apelit të përcaktuara me ligjin nr. 96/2016. Gjithashtu janë sqaruar dhe strukturuar procedurat e bashkëpunimit me organet e tjera ekzistuese si Inspektorati i Lartë i Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesit (ILDKPKI), autoritetet tatimore, autoritetet e pastrimit të parave.

Sa i përket etikës, integritetit dhe formimit profesional, ligji nr. 96/2016 rregullon në detaje të gjitha aspektet e këtyre elementeve. Neni 4 i ligjit nr. 96/2016 parashikon rëndësinë e etikës dhe përcakton se standardet etike dhe rregullat për gjyqtarët dhe prokurorët do të miratohen nga organet përkatëse administruese, KLGJ-ja dhe KLP-ja. Neni 5 i ligjit nr. 96/2016 parashikon detyrimin e formimit të vazhdueshëm profesional të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Përveç kësaj, të gjitha këto elemente janë të rëndësishëm për vlerësimin e karrierës të gjyqtarëve dhe prokurorëve, si dhe për sanksionet disiplinore.

Deklarimi dhe kontrolli i pasurive është një detyrim për gjyqtarët dhe prokurorët. Pavarësisht se ekzistonte në të kaluarën, aktualisht është përforcuar dhe rifreskuar nga reforma e drejtësisë. Siç u tha më lart, procesi i rivlerësimit / verifikimit është përqendruar në deklarimin e pasurive dhe në posedimin e

³² <http://kpk.al/vendime/>

³³ <http://kpk.al/2018/03/23/njoftim-6/>

³⁴ <http://kpk.al/2018/04/05/njoftim-7/>

³⁵ <http://kpk.al/2018/04/13/njoftim-8/>

³⁶ <http://kpk.al/2018/03/16/njoftim-4/>

pasurisë së gjyqtarëve dhe prokurorëve. Në këtë kuadër, koordinimi ndërmjet institucioneve të kontrollit është forcuar. Përveç kësaj është parashikuar për të ardhmen që gjyqtarët / prokurorët, të cilët do të kenë rritje të pajustifikuar të pasurisë ose stilit të jetesës, do të mbajnë barrën e provës gjatë procedurës disiplinore dhe në rastet e mungesës së arsytimit gjyqtarët dhe prokurorët mund të shkarkohen nga detyra.

Profesionalizmi dhe kompetenca

Me organet e reja qeverisëse të gjyqësorit, përkatësisht KLGJ-së dhe KLP-së, shkalla e pavarësisë nga ndikimi politik është rritur për shkak të ndryshimeve kushtetuese siç u shpjegua më lart, sistemi për rekrutimin, përzgjedhjen, emërimin, transferimin dhe shkarkimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve, të cilët priten të jenë të pavarur nga ndikimi politik dhe të fokusuar në kriteret bazë dhe objektive. Kjo do të kontribuojë në forcimin e profesionalizmit dhe kompetencave të gjyqësorit dhe prokurorisë shqiptare.

Integriteti i gjyqtarëve dhe prokurorëve është një kriter jo vetëm gjatë procesit të përzgjedhjes, por edhe në shkarkimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve gjatë procesit të rivlerësimit. Paketa e re ligjore ka vendosur rregulla dhe procedura të qarta dhe objektive për vlerësimin e karrierës së gjyqtarëve dhe prokurorëve si dhe shkarkimin e tyre. Përveç kësaj, organet që do të kryejnë këtë vlerësim janë të përcaktuara qartë dhe funksionet e tyre janë të ndara në KLGJ, KLP dhe ILD. Ligji i ri nr. 96/2016 përmirëson dukshëm sistemin e vlerësimit periodik të magistratëve (gjyqtarëve dhe prokurorëve) përmes kriterëve objektive për vlerësimin e kompetencave profesionale dhe integritetit të tyre moral dhe psikologjik. Sistemi i vlerësimit të magistratëve tani përfshin edhe gjyqtarët e Gjykatës së Lartë.

Cilësia e drejtësisë

Sikurse u përmend edhe më lart, formimi profesional dhe trajnimi është një detyrim i rëndësishëm i sistemit gjyqësor shqiptar, të përforcuar dhe vendosur më mirë me paketën e re ligjore të reformës së drejtësisë. Detyrimi i formimit të vazhdueshëm profesional të gjyqtarëve dhe prokurorëve përcaktohet me nenin 5 të ligjit nr. 96/2016. Përveç kësaj ligji nr. 115/2016, “Për organet drejtuese të sistemit të drejtësisë” rregullon funksionet e autoritetit zyrtar përgjegjës për trajnimin fillestar dhe të përhershëm të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Në pajtim me pjesën VI të ligjit nr. 96/2016 ky organ është Shkolla e Magistraturës, e cila është një institucion publik me autonomi akademike, financiare dhe administrative. Ajo gjithashtu mund të sigurojë trajnime për kancelarët e gjykatës, nëpunësit civilë të gjyqësorit, prokurorisë dhe profesioneve të tjera ligjore të lidhura me sistemin e drejtësisë. Nga buxheti afatmesëm 2017–2019³⁷ rezulton me një rritje të burimeve buxhetore të Shkollës së Magistraturës. Nga 91 milionë lekë më 2017-n në 106 milionë lekë në vitin 2018 dhe 107 milionë lekë më 2019-n. Numri më i madh i gjyqtarëve dhe prokurorëve për shkak të krijimit të gjykatave të reja dhe organeve të ndjekjes penale për antikorrupsion dhe krim të organizuar do të kërkojnë programe specifike të trajnimit dhe burime të tjera njerëzore dhe buxhetore të Shkollës së Magistraturës.

Me paketën e re ligjore të reformës së drejtësisë, monitorimi dhe vlerësimi i funksionimit të gjykatave shqiptare është kompetencë e organit të ri të pavarur drejtues të gjyqësorit shqiptar, KLGJ-së. Këto kompetenca përcaktohen në detaje në ligjin nr. 115/2016. KLGJ-ja, gjithashtu, është përgjegjëse për hartimin dhe ndjekjen e politikave të menaxhimit të gjykatave. Gjykatat janë të detyruara të informojnë KLGJ-në për çdo çështje të funksionimit të tyre të kërkuar nga ky i fundit. Përveç kësaj, ligji nr. 115/2016 parashikon krijimin e një sistemi elektronik të teknologjisë së TI-së. Sistemi, së bashku me funksione të tjera, do të gjenerojë informata statistikore që përmbajnë tregues mbi funksionimin e gjyqësorit, në përputhje me standardet evropiane, të tilla si norma e evazionit të rasteve, numri i rasteve për secilin gjyqtar, ecuria mesatare e rasteve etj.³⁸ Pas vendosjes së sistemit këto të dhëna mund të përdoren për vlerësimin e performancës së gjykatave.

Sa i përket buxhetit dhe burimeve të gjyqësorit, paketa e re ligjore e reformës së drejtësisë përmirëson kapacitetet planifikuese dhe synon të shmangë ndikimin e ekzekutivit në buxhet. Në të vërtetë dispozitat e reja legjislative³⁹ e bëjnë KLGJ-në organin përgjegjës për planifikimin strategjik të buxhetit të gjyqësorit, duke i lënë Ministrisë së Drejtësisë thjesht të drejtën për të marrë pjesë pa të drejtë vote në takimin ku plani strategjik dhe buxheti është duke u diskutuar në sistemin gjyqësor. Sa u përket fondeve buxhetore të alokuara, duke filluar nga viti 2017, Qeveria ka programuar një fond specifik nga fondi rezervë për financimin e institucioneve të reja të reformës së drejtësisë. Në bazë të Planit Afatmesëm të Buxhetit 2018–

³⁷http://www.financa.gov.al/files/userfiles/Buxheti/Programi_Buxhetor_Afatmesem_ne_Vite/PBA_2017-2019_Faza_III_Shkurt_2017.pdf

³⁸ Neni 92 i ligjit nr. 115/2016.

³⁹ Ligji nr. 115/2016

2020 (PBA 2018–2020)⁴⁰ fondi rezervë për vitin 2017 ishte 500 milionë lekë; për 2018-n, 1 miliardë lekë; dhe për vitin 2019 1.8 miliardë lekë. Prandaj, një rritje e treguesit të buxhetit rezervë të alokuar nga Qeveria e Shqipërisë në reformën e drejtësisë është i dukshëm, që tregon vullnetin për të vazhduar me zbatimin efektiv të reformës në drejtësi. Vlen të përmendim disa veprime konkrete të qeverisë shqiptare drejt krijimit të institucioneve të verifikimit. Më konkretisht me vendimet nr. 518, datë 20.9.2017 dhe nr. 497, datë 13.9.2017, Këshilli i Ministrave ka caktuar disa ndërtesa për përdorimin nga institucionet verifikuese. Për më tepër përmes vendimit nr. 574, datë 9.10.2017, Këshilli i Ministrave ka përcaktuar një pagesë shtesë mujore për anëtarët e institucioneve të rivlerësimit për shkak të vështirësive në detyrën e tyre. Përveç kësaj, disa masa ligjore janë planifikuar të miratohen nga qeveria gjatë vitit 2018, duke rregulluar çështjet që lidhen me buxhetin e gjyqësorit, siç është vendimi për buxhetin fillestar të SPAK-ut; vendimet për rritjen e pagave për nëpunësit civil të gjyqësorit dhe prokurorisë.

Paketa e re ligjore gjithashtu rregullon në mënyrë shumë të hollësishme burimet njerëzore të gjyqësorit, duke përfshirë stafin jogjyqësor, pozitën e tyre, përzgjedhjen, transferimin, kriteret e shkarkimit, procedurat disiplinore, funksionet etj. Të gjitha këto elemente janë të rëndësishme për të siguruar stabilitetin në zyra të stafit mbështetës të gjyqësorit, cilësinë, profesionalizmin dhe kompetencat e tyre

Efikasiteti

Efikasiteti i gjyqësorit shqiptar ka qenë një shqetësim për një kohë të gjatë. Kjo si pasojë e një sërë faktorësh, si burimet e pamjaftueshme njerëzore dhe financiare, planifikimi strategjik jo i përshtatshëm dhe mungesa e dispozitave ligjore të hollësishme që rregullojnë funksionimin e brendshëm të gjykatave me procedura specifike për menaxhimin, shpërndarjen e çështjeve si dhe çështje të tjera. Problemet kryesore kanë qenë çështjet e mbetura, veçanërisht në gjykatat administrative, gjykatat e Apelit dhe në Gjykatën e Lartë; njoftimi i akteve; prodhimin e të dhënave statistikore. Kuadri i ri ligjor ka hyrë në fuqi me reformën e drejtësisë, janë prezantuar disa risi thelbësore të cilat pritet të adresojnë çështjet e efikasitetit të gjyqësorit shqiptar.

Për shembull kufizimi i kompetencave të Gjykatës së Lartë, duke e shndërruar atë në një gjykatë të kasacionit, do të sjellë pasojat e zvogëlimit të ngarkesës së punës. Gjithashtu, Gjykata e Lartë do të lirohet nga kompetenca e saj për të gjykuar akuzat penale ndaj zyrtarëve më të lartë shtetërorë të cilët do të gjykohen nga gjykata të veçanta. Përveç kësaj krijimi i gjykatave të posaçme që merren me korrupsionin dhe krimin e organizuar do të rezultojë në zvogëlimin e numrit të çështjeve të prapambetura të gjykatave ekzistuese penale dhe do të përmirësojë sistemin e drejtësisë penale në aspektin e efikasitetit, për shkak të specializimit të gjykatave të reja në shumë krime të tjera.

Me qëllim të adresimit të problemit të njoftimit janë miratuar disa akte ligjore⁴¹, duke futur mundësinë për të përdorur njoftimin elektronik, për të përdorur konceptin e ri të personit të autorizuar për të marrë njoftim kur palët nuk kanë mundësi, përmirësimin e procedurës së njoftimit publik dhe futjen e portalit elektronik për njoftime publike.

Vlen të përmendet se çështje të tilla si rritja e buxhetit, rregullimi i statusit të stafit mbështetës si ndihmesa civile të gjyqësorit, miratimi i rregullave të hollësishme për sistemin e menaxhimit të rasteve, për monitorimin dhe mbikëqyrjen e gjykatave, krijimi i një sistemi IT që do të mbledhë dhe ofrojë të dhëna në përputhje me standardet e BE-së, janë të gjitha elementet që do të kontribuojnë në rritjen e efikasitetit.

II.1.3 Aktet e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Së pari vlen të përmendet se Mekanizmi Institucional i Monitorimit të Strategjisë Ndërsektoriale të Drejtësisë 2017-2020 do të fillojë procesin e përditësimit të Planit të Veprimit për 2018-2020. Përditësimi i Strategjisë do të identifikojë masat e nevojshme politike që duhen miratuar në të ardhmen e afërt.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

II.1.3.3 Akte të tjera të planifikuara 2018–2020

II.2 Lufta kundër korrupsionit

Lufta kundër korrupsionit është një nga prioritetet kryesore të qeverisë shqiptare, e cila është e lidhur ngushtë me reformën e gjyqësorit. Politikat kundër korrupsionit synojnë uljen progresive të nivelit të korrupsionit, duke rritur integritetin e institucioneve dhe duke promovuar administrimin përmes përmirësimit të shërbimeve publike për qytetarët, zbatimin e ligjit dhe transparencën.

⁴⁰http://www.financa.gov.al/files/userfiles/Buxheti/Programi_Buxhetor_Afatmesem_ne_Vite/PBA_2017-2019_Faza_III_Shkurt_2017.pdf

⁴¹ Ligji nr. 38/2017 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8116, datë 29.3.1996, “Kodi i Procedurës Civile të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar.

Objektivi strategjik i luftës kundër korrupsionit është: Forcimi i luftës kundër korrupsionit në administratën publike dhe përmirësimi i efikasitetit dhe efektivitetit të hetimeve penale kundër korrupsionit. Objektivat specifike janë:

- të përmirësojë trajtimin e raporteve kundër korrupsionit;
- të rrisë numrin e operacioneve në të cilat përdoren teknika të posaçme të hetimit;
- rritja e hetimit proaktiv dhe ngritjen e kapaciteteve të strukturave të zbatimit të ligjit;
- përdorim më të mirë dhe menaxhimi i informacionit për hetimin e korrupsionit;
- ngritja e kapaciteteve përmes trajnimit me agjencitë e zbatimit të ligjit të përfshirë në luftën kundër korrupsionit;
- të garantohet stabilitet në zyrën e zyrtarëve të policisë gjyqësore (ZPGJ) dhe zyrtarëve të zbatimit të ligjit;
- të përmirësojë bashkëpunimin dhe të organizojë takime dhe analiza me Njësitë e Përbashkëta Hetimore (NJPH);
- rritja e ndërgjegjësimit për luftën kundër korrupsionit.

Një nga arritjet kryesore të Shqipërisë është fillimi i reformës së drejtësisë që pritet të sjellë përmirësime thelbësore në luftën kundër korrupsionit në vend. Si hap i parë, reforma po lufton korrupsionin brenda gjyqësorit me procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve. Ky proces do të sigurojë që sistemi gjyqësor shqiptar të funksionojë në mënyrë të pavarur nga zyrtarët e korruptuar dhe do të jetë një sfidë e madhe në parandalimin dhe ndëshkimin e korrupsionit të administratave publike dhe zyrtarëve të lartë politikë.

Qeveria shqiptare ka ndërmarrë disa masa konkrete politike të cilat janë dëshmi e vullnetit politik për të luftuar korrupsionin në vend. Në mars të vitit 2015, Shqipëria miratoi dokumentet strategjike më të rëndësishme kundër korrupsionit: Strategjia Ndërsektoriale Antikorrupsion 2015–2020 dhe Plan i Veprimit i Strategjisë Ndërsektoriale AntiKorrupsion 2015–2017, miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 247, datë 20.3.2015. Këto akte bazohen në një analizë të plotë të dokumenteve të mëparshme të politikave dhe pasqyrojnë rekomandimet e raporteve të progresit të BE-së, udhëzimet mbi 5 prioritetet për integrimin në BE. Strategjia është plotësisht në përputhje me objektivat e qeverisë shqiptare për arritjen e standardeve të BE-së në luftën kundër korrupsionit dhe reflekton rekomandimet e treguara nga projekti i BE-së për Vlerësimin e Kornizës Shqiptare kundër Korrupsionit (ACFA).⁴²

Strategjia gjithëpërfshirëse antikorrupsion 2015-2020 përmban një akses të trefishtë për të luftuar korrupsionin: parandalimin, eliminimin dhe edukimin (rritjen e ndërgjegjësimit). Rrjedhimisht, për të zbatuar Strategjinë dhe Planin e Veprimit kundër Korrupsionit, janë paraqitur disa ndryshime legjislative.

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Kuadri institucional

Ministria e Drejtësisë caktohet si Koordinatorë Kombëtarë kundër Korrupsionit (KKKK) me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 506, datë 13.9.2017, “Për përcaktimin e qëllimit të veprimtarisë shtetërore të Ministrisë së Drejtësisë”. Për shkak të këtij vendimi, Ministria e Drejtësisë është organi përgjegjës për të koordinuar përpjekjet dhe politikat kundër korrupsionit midis të gjithë aktorëve në nivel kombëtar dhe lokal.

Roli i Inspektoratit të Lartë të Deklarimit dhe Kontrollit të Pasurive dhe Konfliktit të Interesave (ILDKPKI) konsiderohet thelbësor për parandalimin e korrupsionit. Janë bërë ndryshime ligjore për të përmirësuar auditimin e pasurive, në kuadër të luftës kundër korrupsionit. Përveç kësaj, ILDKPKI-ja është e përfshirë fuqimisht në procesin e reformës së drejtësisë, veçanërisht gjatë procesit të rivlerësimit të gjyqtarëve dhe prokurorëve ku është angazhuar në hartimin dhe dorëzimin e raporteve të vlerësimit tek institucionet përkatëse të rivlerësimit. Për më tepër, bazuar dhe zbatuar ligjin nr. 12/2018, “Për vlerësimin kalimtar dhe periodik të punonjësve shtetërorë të Policisë, Gardës Kombëtare të Republikës dhe Shërbimit të Çështjeve të Brendshme dhe ankesave në Ministrinë e Punëve të Brendshme”, ILDKPKI-ja është caktuar si institucion përgjegjës për përmbushjen e një prej elementeve që është vlerësimi i pasurisë së më shumë se 12.700 punonjësve të policisë. Ky aktivitet do të ushtrohet nëpërmjet komisioneve të posaçme të vendosura në zbatimin e ligjit, ku secila prej tyre përbëhet nga inspektorët e ILDKPI-së.

Kuadri ligjor

Kuadri ligjor shqiptar në luftën kundër korrupsionit po përmirësohet për të arritur standardet përkatëse të BE-së. Ligji ka tendencë të trajtojë aspektet e luftës kundër korrupsionit: parandalimin dhe eliminimin e të

⁴² Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 247, datë 20.3.2015, f. 3.

gjitha formave të tij.

Zhvillimet e fundit në aspektin e legjislacionit, pas rekomandimeve të Raportit të Progresit të BE-së të vitit 2016 janë si në vijim:

- Ligji nr. 60/2016 “Mbi sulmin dhe mbrojtjen e informatorëve”, i cili siguron rregullat dhe procedurat e mbrojtjes të informatorëve brenda administratës publike ose në vendin e punës private. Po ashtu, janë miratuar dhe aktet nënligjore.

- Ligji nr. 95/2016, “Për organizimin dhe funksionimin e institucioneve për luftën kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar”. Ky ligj i miratuar si pjesë e paketës ligjore të reformës së drejtësisë krijon institucionet e reja që do të jenë përkushtuar ekskluzivisht për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar: Struktura e Specializuar kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Zyra Kombëtare e Hetimeve dhe Gjykata kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar.

- Ligji nr. 35/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 7905, datë 21.3.1995 “Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë””;

- Ligji nr. 90/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 8580, datë 17.2.2000, “Për partitë politike”, të ndryshuar”. Ky ligj synonte përmirësimin e rregullave për financimin e partive politike gjatë zgjedhjeve dhe rritjen e transparencës për shpërndarjen e fondeve publike duke shmangur mundësinë e favorizimit të padrejtë të partive politike nëpërmjet financimit publik. Ndryshimet rregulluan mjetet financiare dhe shpenzimet e partive politike gjatë fushatës zgjedhore, duke parashikuar që financimi i fushatës zgjedhore të partive politike të regjistruara si subjekte zgjedhore do të bazohet vetëm në burimet e përcaktuara në Kodin Zgjedhor.

- Ligji nr. 42/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9049, “Për deklarimin dhe kontrollin e pasurisë, detyrimet financiare të zyrtarëve të zgjedhur dhe disa zyrtarëve publikë”. Ky ligj solli përmirësimin e kodit të sjelljes dhe etikës së prokurorëve. Me anë të tij përmbushet një nga dhjetë rekomandimet e përcaktuara nga raundi i katërt vlerësues i GRECO-s për Shqipërinë në lidhje me parandalimin e korrupsionit midis deputetëve, gjyqtarëve dhe prokurorëve.

- Ligji nr. 70/2017, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10192, datë 3.12.2009, “Për parandalimin dhe goditjen e krimit të organizuar, trafikimit dhe korrupsionit nëpërmjet masave parandaluese kundër pasurisë, i ndryshuar”. Ndryshimet paraqesin zgjerimin e fushës së veprave penale mbi të cilat mund të konfiskohen pasuritë, zbatimin e këtij ligji nga strukturat e tjera kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar, sqarimin e procedurave të konfiskimit, sekuestrimit dhe konfiskimit të pasurive të barasvlershme, revokimin e sekuestrimit etj.

- Disa shtesa dhe ndryshime u miratuan në vitin 2017 në lidhje me ligjin, “Për masat kundër financimit të terrorizmit”; ligjin, “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, ligjit, “Për mbrojtjen e dëshmitarëve dhe bashkëpunëtorëve të drejtësisë”, ligjit, “Për përgjimin e komunikimeve elektronike”. Ndryshimet synonin harmonizimin e këtyre ligjeve me strukturat e reja të krijuara me Kushtetutë për të luftuar korrupsionin dhe krimin e organizuar.

Kuadri ligjor në kuptimin e parandalimit përbëhet nga ligjet që kanë të bëjnë me transparencën e administratës publike, procedurat e prokurimit publik, ndarja e financave politike etj. Përmes miratimit të ligjit nr. 119/2014, “Për të drejtën e informimit”, transparenca e veprimtarisë të administratës publike është rritur. Sidoqoftë, zbatimi i plotë i këtij ligji kërkon përpjekje të mëdha.

Vështirësi të mëdha zakonisht ka pasur në drejtim të hetimit dhe të eliminimit të praktikave korruptive. Një nga aktivitetet kryesore që po zbatohet është reforma e drejtësisë e cila ofron masa të forta antikorrupsion. Para së gjithash lufta kundër korrupsionit brenda gjyqësorit ka sjellë procesin e rivlerësimit të gjyqtarëve, prokurorëve dhe stafit ligjor brenda gjyqësorit shqiptar. Siç është shpjeguar edhe më sipër, procesi ka filluar dhe po jep rezultatet e para. Përveç kësaj, mekanizmat e reja të cilat po krijohen do luftojnë korrupsionin në kuadër të reformës së drejtësisë janë: Struktura e Specializuar kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar, Zyrës Kombëtare të Hetimeve dhe Gjykatës kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar. Kjo vendosje e re institucionale është themeluar në bazë të ligjit nr. 95/2016. Këto institucione janë të përkushtuara në luftën kundër krimit të organizuar dhe korrupsionit si dhe kanë kompetenca të mirë vendosura, ku kompetencat e tyre ekskluzive do të sjellin specializimin e lartë të zyrtarëve të tyre duke rezultuar në një luftë më efektive kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar.

Vlen të theksohet se procesi i rivlerësimit të zyrtarëve të Policisë së Shtetit ka hyrë në fuqi, ligji përkatës është miratuar dhe procesi pritet të fillojë së shpejti.

Regjistrimi dhe aksesimi në bazat e të dhënave

Sa i përket statistikave të harmonizuara dhe procesverbalit të rasteve të korrupsionit, grupi i punës i kryesuar nga Ministria e Drejtësisë ofron informacion të rregullt, duke aplikuar metodologjinë për raportimin e të dhënave të konsoliduara të korrupsionit.

Të dhënat statistikore janë gjithashtu shumë të rëndësishme. Prandaj, për të forcuar bashkëpunimin ndërinstitucional dhe për të siguruar statistika të plota dhe në kohë, ministri i Drejtësisë, ministri i Evropës dhe Punëve të Jashtme dhe Kryetari i Gjykatës së Lartë nënshkruan më 17.6.2016 një Memorandum Bashkëpunimi, "Për harmonizimin e të dhënave statistikore dhe raportimin e progresit të gjyqimit të çështjeve penale në lidhje me veprat penale të korrupsionit dhe krimit të organizuar".

Akresi në bazat e të dhënave të shtetit është gjithashtu i rëndësishëm për hetimin cilësor, të shpejtë dhe efektiv të rasteve të korrupsionit. Në këtë kuadër, Prokuroria ka ndërmarrë hapa konkretë për të bashkëpunuar me të gjitha institucionet kompetente për të arritur këtë objektiv. Zyra e Prokurorit nënshkroi një Memorandum Mirëkuptimi në vitin 2016 me Drejtorinë e Përgjithshme të Shërbimeve të Transportit Rrugor për akses në sistemin e TI-së, në Arkivin Kombëtar të Automjeteve dhe Regjistrin Kombëtar të Drejtuesve të Automjeteve. Më tej, në korrik 2017, Policia e Shtetit Shqiptar dhe Prokuroria nënshkruan një Marrëveshje Bashkëpunimi, "Për Shkëmbimin e Informacionit ndërmjet Policisë së Shtetit dhe Sistemit të Menaxhimit të Çështjeve të Prokurorisë. Së fundmi, në gusht të vitit 2017, në parim ishte rënë dakord me Zyrën Qendrore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme për nënshkrimin e Marrëveshjes së Bashkëpunimit, "Për dhënien e së drejtës për aksesin në ndjekjet penale në regjistrin elektronik të pasurive të paluajtshme", ndërkohë teknikat e marrëveshjes janë duke u trajtuar.

Hetimi

Kapaciteti për hetimin proaktiv në rastet e korrupsionit dhe krimit të zyrtarëve është përmirësuar, ndërsa fokusi kundër korrupsionit të zyrtarëve të lartë në sistemin gjyqësor do të vazhdojë të mbetet prioritet gjatë vitit 2018, deri në themelimin e Byrosë Kombëtare të Hetimeve. Aktualisht po punohet për riorganizimin e strukturave dhe ngritjen e Drejtorisë Qendrore të Hetimeve (Task-Force). Në vitin 2018, objektiv është rritja e raportimit të numrit të kërkesave të qytetarëve për veprat penale të korrupsionit si dhe numrit të kërkesave ndaj subjekteve të proceduara penalisht për çështjet financiare të përfshira në veprime korruptive ose krime të kryera gjatë detyrave institucionale, paralelisht me hetimin e çështjeve përkatëse për veprat penale.

Deklarimi i pasurive

Prioritet i ILDKPKI-së është finalizimi i procesit të digjitalizimit të deklarimit të pasurisë (deklaratë në internet), e cila do të mundësojë rritjen e efektivitetit të këtij procesi, si dhe botimin brenda afateve kohore të deklaratave të zyrtarëve për interesat publike, pa nevojën e kërkesave të mëparshme nga publiku.

Edukimi dhe sensibilizimi

Sa i përket veprimeve edukative dhe ndërgjegjësuere në lidhje me parandalimin dhe luftën kundër korrupsionit, janë parashikuar disa masa për të rritur rolin e shoqërisë civile si dhe rritjen e pjesëmarrjes dhe bashkëpunimit të publikut në luftën kundër korrupsionit. Aktualisht po zbatohet dhe parashikohet një plan i masave edukative në formën e një fushate kombëtare sensibilizimi për rastet e korrupsionit dhe vendosjes të mjeteve inovative për të raportuar korrupsionin.

Nën kontekstin e rritjes së ndërgjegjësisë, qeveria shqiptare vendosi zgjerimin e fushëveprimit të mjeteve të saj të monitorimit dhe vlerësimit duke nisur një platformë të gjerë për cilësinë e shërbimeve publike, duke krijuar platformën digjitale www.shqiperiaqeduam.al. Kjo platformë lejon çdo qytetar, Organizata të ndryshme dhe grupe të interesit jo vetëm të paraqesin një ankesë për një shërbim publik të caktuar, por edhe të parashtrijnë ide dhe iniciativa të dobishme për komunitetin, kërkesa për seanca me zyrtarë qeveritarë, përfshirë ministrat dhe Kryeministrin për çështje specifike, propozime për përmirësimin e klimës së biznesit etj. Platforma menaxhohet nga një agjenci e krijuar nën autoritetin e Kryeministrit, Agjencisë për Dialog dhe Bashkëqeverisje, e cila ka një rrjet të zyrtarëve të trajnuar shumë mirë rreth administratës dhe funksionon si një njësi e reagimit të shpejtë për shërbimet publike.

Së fundi vlen të theksohet se në bazë të raportit të raundit të katërt të vlerësimit GRECO, të botuar më 15.1.2016, 9 nga 10 rekomandimet e GRECO-s u vlerësuan si "të zbatuara pjesërisht", ndërsa rekomandimi i dhjetë u vlerësua si "zbatuar në mënyrë të kënaqshme".

Shqipëria është aktualisht në raundin e katërt të vlerësimit të GRECO-s dhe ka marrë 10 rekomandime që kanë të bëjnë me konfliktin e interesit, deklarimin e pasurisë, rregullat e etikës dhe kodin e sjelljes për anëtarët e parlamentit, prokurorët dhe gjyqtarët. Për të adresuar këto rekomandime, institucionet shqiptare kanë përgatitur dhe dorëzuar raportin përfundimtar para GRECO-s.

II.2.2 Aktet e planifikuara

II.2.2.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Përditësimi i Planit të Veprimit të Strategjisë Ndërsektoriale Antikorrupsion 2015–2017 është prioritet.

II.2.2.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

II.2.2.3 Akte të tjera të planifikuara

II.3 Të drejtat themelore

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Shqipëria është e angazhuar në mbrojtjen e të drejtave themelore. Pjesa II e Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë i kushtohet mbrojtjes të të drejtave themelore, si: të drejtat civile, të drejtat ekonomike dhe të drejtat politike. Përveç kësaj, Shqipëria ka ratifikuar të gjitha konventat kryesore ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

Është e rëndësishme të përmendet se Shqipëria ka ratifikuar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ) dhe e ka bërë atë pjesë të kuadrit të brendshëm ligjor, duke e vendosur në nivel hierarkik kushtetues. Nga 1959 deri më 2017, GJEDNJ-ja ka gjykuar gjithsej 70 raste kundër Shqipërisë, duke e gjetur në shkelje 57 herë.⁴³ Sipas statistikave të GJEDNJ-së, shumica e shkeljeve të Shqipërisë lidhen me: të drejtën e mbrojtjes së pronës (29 shkelje); e drejta për gjykim të drejtë (28 shkelje); e drejta për kompensim efektiv (27 shkelje); moszbatimi i vendimeve (24 shkelje).⁴⁴

Për sa i përket promovimit dhe zbatimit të të drejtave të njeriut, ekziston korniza ligjore dhe institucionale. Megjithatë, forcimi i kapaciteteve në aspektin e burimeve njerëzore dhe financiare është i nevojshëm dhe i vazhdueshëm përmes ndërhyrjeve politike dhe ligjore. Avokati i Popullit është një institucion kushtetues i rregulluar në kapitullin VI. Përveç kësaj, ligji nr. 8454, datë 4.2.1999, i ndryshuar, përcakton organizimin dhe funksionimin e Avokatit të Popullit. Avokati i Popullit mbron të drejtat, liritë dhe interesat e ligjshme të individëve nga veprimet dhe mosveprimet e paligjshme dhe të parregullta nga organet e administratës publike, si dhe palët e treta që veprojnë në emër të tyre. Avokati i Popullit promovon në mënyrë aktive të drejtat e njeriut, veçanërisht ato të grupeve më të prekshme dhe bashkëpunon intensivisht me shoqërinë civile. Është ndër promotorët e standardeve më të larta të të drejtave dhe lirive të njeriut në vend.

Vlen të përmendet se për shkak të ndryshimeve të fundit kushtetuese u paraqit një përmirësim i dukshëm në aspektin e mbrojtjes së të drejtave të njeriut. Më konkretisht në nenin 134 të Kushtetutës që rregullon të drejtën për t'iu adresuar Gjykatës Kushtetuese, shtohet shkronja (e) me kusht që kjo e drejtë shtrihet te “çdo komisioner i krijuar me ligj për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të garantuara me Kushtetutë”. Kjo do të thotë që komisionerët e Avokatit të Popullit tani kanë të drejtë të drejtohen në Gjykatën Kushtetuese kur, gjatë ushtrimit të funksioneve të tyre, ata ndeshen me shkelje të të drejtave të njeriut.

Për sa i përket parandalimit të torturës dhe keqtrajtimin, mekanizmi kombëtar parandalues i Avokatit të Popullit ka kryer 90 inspektime gjatë vitit 2016⁴⁵ në shumicën e institucioneve të paraburgimit duke përfshirë: burgjet, njësitë e policisë, spitalet psikiatrike, qendrat për shtetasit e huaj, azilërkuesit, viktimat e trafikimit, si dhe pikat doganore për trajtimin e përkohshëm të emigrantëve. Raporti i vitit 2016 dha rekomandime të hollësishme për secilën strukturë të monitoruar dhe tregoi problemet që lidhen me gjendjen e strukturave, përdorimin e dhunës, trajtimin çnjerëzor dhe degradues etj.

Sistemi i burgjeve

Për sa i përket sistemit të burgjeve, lirimi i 968 të burgosurve pas ligjit të amnistisë së janarit 2016 reduktoi ndjeshëm numrin e të burgosurve. Megjithatë, mbipopullimi dhe rreziqet që kanë të bëjnë me trajtimin çnjerëzor dhe degradues mbeten çështje me rëndësi. Sipas statistikave të Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve për muajin mars 2018, në paraburgim janë 2357 persona dhe 3175 persona janë burgosur. Numri i personave në ambientet e paraburgimit mbetet i lartë dhe masat e shërbimit të provës duhet të rriten. Kjo kërkon reformimin e shërbimit të provës, i cili është një nga prioritetet e qeverisë shqiptare.

Shqipëria po reformon sistemin e saj të burgjeve në mënyrë që të arrijë standardet më të larta të BE-së dhe të përmbushë detyrimet ndërkombëtare lidhur me parandalimin e torturës dhe trajtimin degradues brenda sistemit të burgjeve. Një sërë aktesh ligjore janë propozuar për adoptim gjatë vitit 2018 (ju lutem shihni si më poshtë).

Duke iu drejtuar rekomandimeve të BE-së nga Raporti i Progresit 2015, janë bërë dhe janë planifikuar disa ndërhyrje në sistemin shqiptar të burgjeve. BE-ja rekomandoi krijimin e një institucioni të posaçëm për

⁴³https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_violation_1959_2017_ENG.pdf

⁴⁴https://www.echr.coe.int/Documents/Stats_violation_1959_2017_ENG.pdf

⁴⁵ Special Annual Report 2016, Ombudsman, pg.8.

<http://www.avokatipopullit.gov.al/sites/default/files/MEKANIZMI/2016%20Raporti%20Vjetor%20%20MKPT.pdf>

trajtimin e personave të sëmurë mendorë brenda burgjeve. Nën këtë kuadër janë ndërmarrë hapat e mëposhtëm: u miratua gjatë takimit të 14 shkurtit 2017 lista e projekteve që do të dorëzoheshin nën raundin e 18-të të Kornizës Investuese të Ballkanit Perëndimor.

Në shtator 2016 u nënshkrua një marrëveshje bashkëpunimi midis Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe Qendrës “Sole”. Marrëveshja parashikonte shërbime të drejtpërdrejta për gratë dhe vajzat në burgje, duke ofruar mundësi punësimi dhe trajnime profesionale.

Në tetor 2017 u nënshkrua një marrëveshje bashkëpunimi midis Drejtorisë së Përgjithshme të Burgjeve dhe Bashkisë së Tiranës. Marrëveshja ka për qëllim riintegrimin në komunitetin e personave të burgosur përmes përfshirjes së tyre në disa projekte sociale. Kjo praktikë e mirë po ndiqet nga institucionet penitenciare përmes nënshkrimit të marrëveshjeve të bashkëpunimit me bashkitë në nivel lokal.

Përmes urdhrit nr. 9533, datë 13.10.2017 të Drejtorit të Përgjithshëm të Burgjeve, u miratuan “Trajtime udhëzuese në aspektin psiko-social të të dënuarve që kanë kryer krime seksuale. “Ky është një mjet suporti për stafin social gjatë trajtimit të autorëve seksualë.

Në kuadrin e masave afatshkurtra të miratuara për zbatimin e rekomandimeve të Komitetit Evropian për parandalimin e torturës janë miratuar disa masa në lidhje me kushtet e burgut. Një burg i ri u hap në Shkodër dhe të burgosurit që janë nën trajtim të detyruar pritët të transferohen në burgun e Shkodrës nga burgjet e Krujës dhe Lezhës. Kjo pritët të përmirësojë trajtimin e kësaj kategorie të të burgosurve. Përveç kësaj, burgun e Shkodrës pritët gjithashtu të përmirësojë kushtet e trajtimit të personave të paraburgosur.

Për të lehtësuar qëndrimin në burg të personave me probleme shëndetësore janë krijuar tetë burgjet (Durrës, Krujë, Ali Demi, Elbasan, Korçë, Peqin, Jordan Misja, Lezhë).

Mbrojtja e të dhënave personale

Komisioneri për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale miratoi Strategjinë⁴⁶ për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale për periudhën 2018–2020. Kjo strategji synon të harmonizojë Shqipërinë me standardet e BE-së në aspektin e mbrojtjes së të dhënave personale.

Komisioneri për të drejtën e informimit dhe mbrojtjen e të dhënave personale miratoi Strategjinë⁴⁷ për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjen e të Dhënave Personale për periudhën 2018–2020. Kjo strategji synon të harmonizojë Shqipërinë me standardet e BE-së në drejtëm të mbrojtjes së të dhënave personale. Kjo strategji kryesisht ka të bëjë me: të drejtën për informacion dhe të drejtën për mbrojtjen e të dhënave personale. Vizioni i strategjisë është garantimi i zbatimit të legjislacionit për të drejtën e informimit dhe të drejtën e mbrojtjes së të dhënave personale. Në këto kushte, prioritet mbetet përmirësimi i llogaridhënies së autoriteteve publike dhe kontrolluesve publikë dhe privatë, përmirësimi i transparencës që garanton të drejtat dhe liritë themelore.

Kuadri ligjor shqiptar për mbrojtjen e të dhënave personale përbëhet nga ligji nr. 9887, datë 10.3.2008, “Për mbrojtjen e të dhënave personale”, të ndryshuar dhe aktet nënligjore. Ligji ende nuk është i përfunduar me acquis të BE-së, i cili aktualisht është një nga prioritetet e Qeverisë Shqiptare.

Për shkak të ndryshimeve të fundit kushtetuese u paraqit një përmirësim i dukshëm në aspektin e mbrojtjes së të dhënave personale. Në mënyrë më specifike në nenin 134 të Kushtetutës, e cila rregullon të drejtën për t’iu drejtuar Gjykatës Kushtetuese, shtohet shkronja (e) duke shtuar se kjo e drejtë shtrihet te “çdo komisioner i krijuar me ligj për mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore të garantuara me Kushtetutë”. Kjo do të thotë që Komisioneri i Mbrojtjes së të Dhënave ka të drejtë të drejtohet në Gjykatën Kushtetuese kur, gjatë ushtrimit të funksioneve përkatëse, ndeshet në shkelje të mbrojtjes së të dhënave personale.

Në vitin 2017, Kuvendi i Shqipërisë miratoi rezolutën, “Për vlerësimin e veprimtarisë së Komisionerit për të Drejtën e Informimit dhe Mbrojtjes së të Dhënave Personale për vitin 2017”,⁴⁸ i cili përmban gjetjet dhe rekomandimet për vitin 2018. Në përmbledhje u konstatua se gjatë vitit 2017:

- Komisioneri ka ndjekur inspektimet për autoritetet publike në lidhje me zbatimin e programeve të transparencës;
- Ankesat ndaj Komisionerit në lidhje me të drejtën e informacionit kanë rënë duke pasqyruar rritjen e zbatimit të së drejtës për informacion nga autoritetet publike;
- Ka një rritje të numrit të ankesave drejtuar Komisionerit nga qytetarët krahasuar me ato të adresuara nga OJQ-të, duke treguar rritje të ndërgjegjësimit të qytetarëve në lidhje me të drejtat e tyre;

⁴⁶ <http://www.idp.al>

⁴⁷ <http://www.idp.al>

⁴⁸ http://www.idp.al/wp-content/uploads/2018/04/rezolute_2017.pdf

- Ka një rritje të hetimeve administrative të iniciuara *ex officio* nga Komisioneri;
- Forcimi i rolit të Komisionerit në dhënien e mendimit të tij për përputhshmërinë e projekt-akteve të propozuara në lidhje me të drejtën për mbrojtjen e të dhënave personale.

Liria e shprehjes

Liria e shprehjes është një e drejtë kushtetuese në Shqipëri e parashikuar në nenin 22 të Kushtetutës. Përveç kësaj, ligjet specifike rregullojnë specifikimet e ndryshme që merr liria e shprehjes.

Ligji nr. 7756, datë 11.10.1993, “Për shtypin”, i ndryshuar, aktualisht ka vetëm një nen që përcakton lirinë e shtypit. Përveç kësaj, veprat penale të mëparshme të shpifjes dhe ofendimit tani trajtohen si kundërvajtje penale të dënueshme vetëm me gjobë.

Kuadri ligjor që rregullon mediat audiovizive është përmirësuar. Ligji nr. 97/2013, “Për mediat audiovizive në Republikën e Shqipërisë”, rregullon çështjen dhe Autoriteti i Mediave Audiovizive (“AMA”) është organi mbikëqyrës. AMA rregullon veprimtarinë e medias audiovizive dhe shërbimet mbështetëse në bazë të parimit të neutralitetit teknologjik në territorin e Republikës së Shqipërisë. Gjatë vitit 2017, AMA ka përfunduar miratimin e legjislacionit sekondar në vijim, të cilat kanë një ndikim të rëndësishëm në veprimtarinë e medias audiovizive:

- Rregullorja, “Për procedurat dhe kriteret për dhënien e autorizimeve”, miratuar me vendimin e AMA-s nr. 99, datë 7.6.2017;
- Rregullorja, “Për procedurat dhe kriteret për dhënien e licencës për transmetim audioviziv lokal në periudhën e tranzicionit”, miratuar me vendimin e AMA-s nr. 100, datë 7.6.2017;
- Rregullorja, “Për procedurat e inspektimit të shërbimit të medias audio dhe/ose audiovizive”, të miratuar me vendimin e AMA-s nr. 101, datë 7.6.2017;
- Rregullorja “Mbi procedurat për trajtimin e ankesave dhe të drejtën e përgjigjes”, të miratuar me vendimin e AMA-s nr. 181, datë 11.9.2017;
- “Kodi i Transmetimit për Media Audiovizive”, miratuar me vendimin e AMA-s nr. 228, datë 11.12.2017;
- Ndryshime në rregulloren, “Për procedurat dhe kriteret për licencën e transmetimeve audio”, miratuar me vendimin e AMA-s nr. 192, datë 6.10.2017;
- Ndryshime në rregulloren, “Për kriteret dhe procedurat për ndarjen e shërbimeve audio dhe/ose audiovizuale në lidhje me rrjetet numerike” miratuar me vendimin e AMA-s nr. 196, datë 25.10.2017;
- “Tarifat për licencën/autorizimet dhe shërbimet e kryera nga Autoriteti i Mediave Audiovizive” miratuar me vendimin e AMA-s nr. 220, datë 1.12.2017.

Disa nga aktet nënligjore të miratuara janë përqendruar në zgjidhjen e aspekteve që lidhen me procesin e kalimit në procesin e transmetimit digjital dhe përmes përshtatjeve që kanë për qëllim lehtësimin e procedurave për subjektet audio/audiovizive të prekura nga procesi i digjitalizimit. Rregullorja për dhënien e licencave në periudhën kalimtare ka hapur rrugën për kalimin në transmetimet digjitale të subjekteve audiovizive ekzistuese, kjo kategori përkatëse ndikohet drejtpërdrejt nga procesi i transmetimit analog.

Duke u përqendruar në aktivitetet që lidhen me procesin e kalimit digjital, ku rëndësi të veçantë i është dhënë renditjes së operatorëve numerikë (publik dhe privatë) kombëtarë dhe operatorëve lokal/rajonal që mbështesin programet e tyre në këto rrjete, në mënyrë që publiku të mund të ndahet lehtësisht me shërbime të reja digjitale, AMA ka ndryshuar rregulloren për renditjen e shërbimeve të programeve audiovizive që mbështeten në rrjetet digjitale. Në përputhje me këtë rregullore AMA ka përcaktuar edhe Numrat e Programeve Logjike (NPL).

Ndryshimi më i rëndësishëm në kuadrin nën-ligjor për dhënien e autorizimeve lidhet me ndryshimin e teknologjisë të aplikuar nga subjektet kabllore, duke zëvendësuar teknologjinë analoge me atë digjitale, përfitimet e teknologjisë janë të rëndësishme për konsumatorin, sipërmarrjen dhe rritjen ekonomike të vendit.

Në përputhje me nenin 5 të ligjit që sanksionon parimin e lirisë së marrjes dhe ritransmetimit nga Bashkimi Evropian dhe shtetet e tjera anëtare, AMA ka ndryshuar rregulloren për procedurat e lëshimit të një licence transmetimi audio, duke hapur rrugën për procesin e rilicencimit e subjekteve që ritransmetojnë programe audio dhe audiovizive të vendeve të tjera. Akte të tjera që kanë plotësuar kuadrin rregullator për aktivitetet e subjekteve audio dhe/ose audiovizive janë “Kodi i Transmetimeve” dhe rregullorja “Për ushtrimin e së drejtës së përgjigjes”.

Në pajtim me obligimet e përcaktuara me ligjin nr. 97/2013, të ndryshuar, AMA ka përfunduar procesin e dhënies së licencave për komunitetin e shërbimit audio, një shërbim që synon nxitjen e nevojave të

komuniteteve të caktuara.

Gjithashtu, në përputhje me dispozitat e ligjit organik, dhe duke pasur parasysh transparencën institucionale, por edhe për shkak të nevojës për marrjen e mendimeve, sugjerimeve dhe komenteve nga grupet e interesit, hartimi i kuadrit rregullator shoqërohet me një proces konsultimi të gjerë me publikun dhe me të gjithë aktorët e interesuar.

Miratimi dhe hyrja në fuqi e këtyre akteve kanë shërbyer për zbatimin efektiv të kërkesave të ligjit organik për të përmbushur objektivat e autoritetit rregullator për të siguruar larmishmërinë dhe cilësinë e programeve nga Ofruesit e Shërbimeve të Mediave Publike dhe Private (“OSHMPP”); përmbushjen e objektiveve nga transmetuesit e shërbimit publik sipas dispozitave të këtij ligji, si dhe rritjen e shumëllojshmërisë të shërbimeve audiovizive.

Të drejtat e pronës

Për sa i përket kompensimit të pronës, me qëllim të zbatimit të ligjit nr. 133/2015, “Për trajtimin e pronës dhe kompletimin e procesit të kompensimit të pronës”, procesi i mëposhtëm ka vazhduar:

i. Shqyrtimi i vendimeve përfundimtare që njohin të drejtën e kompensimit

Agjencia e Trajtimit të Pronave (ATP) ka shqyrtuar gjithsej 15.856 vendime të nxjerra në vitet 1993, 1994, 1995 dhe 1996 që njohin të drejtën e subjekteve të shpronësuar për kompensim, në të gjithë territorin e Republikës së Shqipërisë. Nga të cilat 11.936 janë shqyrtuar gjatë periudhës janar–dhjetor 2017.

ii. Kompensimi financiar dhe fizik

Gjatë vitit 2017, ATP-ja shpërndau një fond financiar prej 1.959.411.055 lekësh dhe kreu kompensimin fizik prej 257.5 ha nga Fondi i Tokës Fizike

iii. Kompensimi sipas kërkesave të veçanta

Gjatë vitit 2017, ATP-ja ka bërë kompensimin financiar (kompensim progresiv 20%, 30% dhe 40%), duke iu referuar nenit 17 të ligjit nr. 133/2015 mbi kërkesat e veçanta për 12 aplikacione.

Për sa i përket regjistrimit të pronës, procesi i përfundimit të regjistrimit fillestar të pronës është në vazhdim. Procesi fillestar i regjistrimit të pasurive të paluajtshme ka përfunduar në 2.698 zonat kadastrale, prej të cilave: 2587 Zonë Kadastrale Rurale dhe 111 zonë kadastrale urbane. Numri i pasurive të regjistruara është afërsisht 3.5 milionë prona nga 4 milionë prona, që është vlerësimi i numrit të përgjithshëm të pasurive të paluajtshme në territorin e vendit. Regjistrimi fillestar nuk ka përfunduar në 359 zonat kadastrale, me rreth 500,000 prona të paluajtshme. Gjatë vitit 2017 u përfundua regjistrimi fillestar në 7 zonat kadastrale, me rreth 31.000 regjistrime shtesë të pasurive të paluajtshme.

Të drejtat e fëmijëve

Kuadri ligjor shqiptar për mbrojtjen e të drejtave të fëmijëve nga abuzimi përbëhet nga dispozita kushtetuese, ratifikimi i instrumenteve ndërkombëtare, ligji vendas, aktet nënligjore dhe procedurat administrative. Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë sanksionon të drejtat e fëmijëve në nenin 54 të saj dhe parashikon, ndër të tjera, parimin që çdo fëmijë ka të drejtë të mbrohet nga dhuna, keqtrajtimi dhe shfrytëzimi që mund të dëmtojë shëndetin, moralin ose rrezikimin e jetës dhe zhvillimin normal⁴⁹ të tyre. Përveç dispozitave kushtetuese, Shqipëria ka ratifikuar gjithashtu konventat ndërkombëtare për të drejtat e fëmijëve, dhe në mënyrë të veçantë: (i) ka ratifikuar Konventën për të Drejtat e Fëmijëve përmes ligjit nr. 7531, datë 11.12.1991, “Për ratifikimin e Konventës për të Drejtat e Fëmijëve”; (ii) Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut përmes ligjit nr. 8137, datë 31.7.1996, “Për ratifikimin e Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore” duke u bërë palë shtetërore e KEDNJ; (iii) ratifikoi Konventën e Lanzarotit përmes ligjit nr. 10071, datë 9.2.2009, “Për ratifikimin e Këshillit Evropian për mbrojtjen e fëmijëve nga abuzimi dhe shfrytëzimi seksual”.⁵⁰

Agjenda Kombëtare për të Drejtat e Fëmijës 2017–2020 miratoi me VKM-në nr. 372, datë 26.4.2017, “Për miratimin e Agjendës Kombëtare për të drejtat e fëmijëve 2017–2020”. Bazuar në vizionin e Agjendës, qëllimet kryesore strategjike të strategjisë janë formuluar sipas objektivave përkatëse. Shtyllat strategjike përbëhen nga: (i) qeverisja e mirë në promovimin, respektimin dhe mbrojtjen e të drejtave të fëmijës; (ii) eliminimin e të gjitha formave të dhunës kundër fëmijëve; (iii) sistemimi i fëmijëve dhe shërbimet për të rinjtë: zhvillimi dhe edukimi, drejtësia, shëndeti dhe ushqimi, mbrojtja sociale. Aksesit që është përdorur për Agjendën është aksesimi i të drejtave të fëmijëve. Fëmijët meritojnë vëmendjen në interesin e tyre më të mirë të pasqyruar në alokimin e burimeve dhe zbatimin e të drejtave.

Përveç kësaj, projekt-strategjia e Drejtësisë Penale për Fëmijët është përgatitur, pas rekomandimeve të

⁴⁹ Neni 54 (3), i Kushtetutës të Republikës së Shqipërisë.

⁵⁰ Revista Juridike Shqiptare, botimi nr. 3, kolona III e të Drejtave të Njeriut, “Abuzimi seksual i fëmijëve, mbrojtja ndërkombëtare dhe rendi ligjor shqiptar”, f. 51.

Raportit të Progresit, nga një grup pune i përbërë nga ekspertë të Ministrisë së Drejtësisë dhe institucioneve të saj vartëse, me mbështetjen e UNICEF-it. Draft-strategjia përbëhet nga objektiva dhe ndërhyrje në drejtësinë penale për fëmijët dhe në qasjen e barabartë të fëmijëve në drejtësi. Qëllimi i Strategjisë Shqiptare për Drejtësinë për Fëmijë 2017–2020 është të promovojë dhe të mbrojë në mënyrë efektive të drejtat dhe nevojat e fëmijëve në konflikt me ligjin, fëmijët viktimë apo dëshmitarë të krimit, fëmijët nën moshën e përgjegjësisë penale, qoftë në procedurat gjyqësore penale ose alternativat e tyre, si dhe fëmijët pjesëmarrës në procedurat administrative ose civile, përmes zbatimit të standardeve kombëtare dhe ndërkombëtare të të drejtave të fëmijëve.

Si rezultat i disa dokumenteve të politikave dhe strategjisë, gjatë vitit 2017 ka pasur përmirësime të rëndësishme në lidhje me mbrojtjen legjislative të së drejtës së fëmijës në Shqipëri. Disa arritje të mëdha janë arritur nga Shqipëria gjatë vitit 2017, si miratimi i një pakete ligjore të fokusuar në mbrojtjen e fëmijëve. Një kuadër ligjesh tashmë janë miratuar, ndërkohë aktet nënligjore janë në proces. Më specifikisht:

- Ligji nr. 18/2017, datë 23.2.2017, “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijëve” (ligji 18/2017) shfuqizon dhe zëvendëson ligjin e vitit 2010 që rregullon të njëjtën çështje. Ajo përbën një përmirësim të dukshëm të legjislacionit shqiptar në këtë çështje. Ligji nr. 18/2017 është tani ligji organik i cili siguron parimet e përgjithshme, masat, standardet e mbrojtjes dhe kuadrin institucional mbi të drejtat e fëmijëve. Ajo ka prezantuar dhe rregulluar në mënyrë të detajuar dhe sistematike parimet, standardet dhe masat e parashikuara në Konventën e Lanzarote dhe në instrumentet e tjera ndërkombëtare për mbrojtjen e së drejtës së fëmijës. Një risi e ligjit nr. 18/2017 është krijimi i regjistrit elektronik kombëtar që përmban rastet e fëmijëve në nevojë për mbrojtje.⁵¹ Këto të dhëna do të mbledhen dhe menaxhohen në nivel kombëtar nga Agjencia Shtetërore për të Drejtat dhe Mbrojtjen e Fëmijëve (ASHDMF). Përveç kësaj ligji nr. 18/2017 krijon një kuadër institucional të organizuar mirë, me organe të ndryshme që ushtrojnë funksione të ndryshme në nivel qendror dhe lokal. Ajo që është më e mirëpritur është se funksionet e secilit organ përshkruhen në mënyrë të detajuar dhe të strukturuar. Aktet nënligjore për zbatimin e ligjit nr. 18/2017 po hartohen dhe konsultohen me shoqërinë civile.

- Ligji nr. 37/2017, miratoi Kodin e Drejtësisë Penale për Fëmijët: Për herë të parë Shqipëria zhvillon një sërë normash për të rregulluar pozitën e fëmijëve brenda sistemit të drejtësisë penale dhe për të miratuar rregulla dhe procedura specifike të nevojshme për të trajtuar këtë kategori delikate. KDPF-ja është kryesisht e fokusuar në rregullimin e aspekteve të përgjegjësisë penale të fëmijëve që kryejnë vepra penale, por siguron, gjithashtu, dispozita të rëndësishme në lidhje me fëmijët viktimë të krimeve, duke përfshirë abuzimin seksual. Në fakt, KDPF-ja rregullon çështje, të tilla si: pozita e fëmijës viktimë gjatë hetimit dhe ndjekjes penale; intervistat me fëmijët; masat mbrojtëse gjatë gjithë procesit, në mënyrë që të mos përkeqësohet gjendja e tyre; mbrojtjen e të dhënave personale të fëmijëve viktimë, si dhe çështje të ngjashme. Kështu, janë përfshirë disa aspekte të përmendura dhe të kërkuara për rregullimin nga mekanizmat ndërkombëtare. Po në zbatim të ligjit, aktet nënligjore janë në procesin e miratimit.

Mbrojtja e minoriteteve

Për të zbatuar rekomandimet e Komisionit Evropian dhe Këshillit Evropian në lidhje me respektimin dhe mbrojtjen e të drejtave të pakicave, Shqipëria ka përmirësuar dukshëm kuadrin ligjor për mbrojtjen e pakicave kombëtare, duke miratuar, më 24 tetor 2017, ligjin nr. 96/2017, “Për mbrojtjen e pakicave kombëtare në Republikën e Shqipërisë”. Ky ligj plotëson boshllëqet e identifikuar ligjore dhe sqaron politikat në lidhje me minoritetet; përcakton një pakicë kombëtare dhe shfuqizon dallimin mes pakicave kombëtare dhe etnike-gjuhësore dhe kriteret për njohjen ligjore të të gjitha pakicave kombëtare në bazë të kriterëve subjektive (vetidentifikuese) dhe objektive; siguron të drejta dhe liri specifike të personave që i përkasin pakicave kombëtare pa asnjë diskriminim dhe mundëson gëzimin e tyre në praktikë; përmirëson kuadrin institucional për mbrojtjen e pakicave kombëtare. Aktet nënligjore në zbatimin e ligjit parashikohen të hartohen në aprovimin e tyre brenda majit 2018.

Të drejtat e komunitetit rom dhe egjiptian

Shqipëria ka hartuar Planin Kombëtar të Veprimit për Integrimin e Komunitetit Rom dhe Egjiptian 2016–2020, të miratuar me VKM-në nr. 1072, datë 23.12.2015, “Për miratimin e Planit të Veprimit për Integrimin e Komunitetit Rom dhe Egjiptian 2016–2020”. Në zbatim të Planit të Veprimit u krijuan lehtësira për procedurat e aplikimit të Skemës së Ndihmës Ekonomike për komunitetin rom dhe egjiptian.

Institucioni përgjegjës për politikat për përfshirjen dhe integrimin e komunitetit rom dhe egjiptian në Shqipëri është Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, e cila vazhdon të ofrojë shërbime në Qendrën

⁵¹ Neni 38 (2) (ë), ligji nr. 18/2017, datë 23.2.2017 “Për të drejtat dhe mbrojtjen e fëmijëve”.

Kombëtare të Urgjencës në Shish-Tufinë duke ofruar strehim dhe shërbime psiko-sociale për forcimin e familjeve në nevojë. Mbrojtja e fëmijëve romë dhe forcimi i familjeve të tyre sigurohet përmes ngritjes së shërbimeve të mbrojtjes së fëmijëve, menaxhimit të çështjeve dhe aksesit shumëdisiplinor.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Agjencia për Mbrojtjen e të Drejtave të Fëmijëve dhe Shërbimi Social Shtetëror mbështesin fëmijët e braktisur dhe familjarët e tyre regjistrohen si punëkërkuar. Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë ka ofruar kuota për arsimin e lartë të nxënësve romë dhe egjiptianë si dhe shpërndarjen e librave për këta studentë. Arsimi gjithëpërfshirës për komunitetin rom dhe egjiptian mbështetet nëpërmjet dispozitave për të rriturit romë që nuk e kanë përfunduar arsimin e detyrueshëm dhe që përfitojnë nga arsimi fillor dhe ai i lartë me kohë të pjesshme. 120 nga 565 të rritur të regjistruar në arsimin me kohë të pjesshme i përkasin komunitetit rom dhe egjiptian, veçanërisht në Fushë-Krujë, Berat dhe Shkodër.

Në maj 2017, palët e interesuara nga vendet e Ballkanit Perëndimor si dhe shoqëria civile u mblodhën nga Qeveria në nivel kombëtar dhe vendor, për të diskutuar mbi zbatimin e Planit Kombëtar të Veprimit për Integrimin e Komunitetit Rom dhe Egjiptian (2016–2020) në 6 zonat prioritare përsa i përket regjistrimit civil, aksesit në drejtësi, arsim, punësim, shëndetësi, strehim dhe mbrojtje sociale si dhe duke u bazuar në konkluzionet e arritura, për të vendosur prioritetet për vitin 2018. Masat prioritare, si procesi i monitorimit dhe buxheti janë diskutuar në këtë takim.

Raporti i parë i monitorimit të Planit të Veprimit për Shqipërinë publikohet në bashkëpunim me Iniciativën për Integrimin e Romëve 2020. Raporti është publikuar në bazë të të dhënave të treguesit të “Planit Kombëtar të Veprimit për Integrimin e Komunitetit Rom dhe Egjiptian në Republikën e Shqipërisë, 2016–2020”, të dhënave të sistemit Romalb, si dhe të dhënave administrative. Raporti përmban informacion mbi fushën e arsimit dhe dialogut ndërkulturor, akses të barabartë në regjistrin civil, drejtësi, mbrojtjen sociale, punësimi, arsimim dhe formim profesional, strehimin urban, kujdesin mjekësor, koordinimin dhe monitorimin e politikave respektive.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale organizon në mënyrë të rregullt aktivitetet promovuese të kujdesit të fëmijëve, për kujdesin ushqimor, planifikimin familjar, parandalimin e SST-së dhe parandalimin e shtatzënisë në të gjithë vendin, me një fokus të veçantë te vajzat rome. Procesi i identifikimit të fëmijëve që nuk janë të regjistruar vazhdon të kryhet nga zyrat e regjistrimit në bashkëpunim me OJF-të që veprojnë në fushën e mbrojtjes së të drejtave të njeriut dhe të të drejtave të fëmijës në veçanti.

Strategjia e Strehimit Social 2016–2025 përcakton përparësitë strategjike si përfituese për popullsinë rome dhe egjiptiane. Projektligji për strehimin social së bashku me aktet nënligjore do të specifikojë procedurat e aplikimit për strehim social dhe thjeshtëzimin e procedurave në bashkëpunim me pushtetin vendor. Programet e strehimit janë hartuar, duke përfshirë strehimin social me qira, me kosto të ulët strehimi, subvencione për strehim dhe grante të vogla. Projektligji për programet e strehimit social përfshin një kuotë prej 5% për familjet rome dhe egjiptiane.

Zhvillime të tjera që ndikojnë në të drejtat themelore

Ndryshime të tjera ligjore kanë ndodhur gjatë vitit 2017, të cilat kanë ndikim në aspekte të ndryshme të të drejtave themelore. Më specifikisht:

- Kodi i Procedurës Penale i Republikës së Shqipërisë është ndryshuar me ligjin nr. 35/2017. Disa nga risitë kryesore përfshijnë: konceptin e ri të viktimave dhe të drejtat e tyre, përfshirë të drejtat e viktimës së veprës penale, të drejtat e viktimës së të miturve, të drejtat e viktimave të dhunuara seksualisht dhe viktimave të trafikimit të qenieve njerëzore, në përputhje me direktivat përkatëse të BE-së; mbrojtja e të drejtave dhe mbrojtja e të pandehurit në procedurën penale në përputhje me direktivat e BE-së; sigurimi i rasteve kur mbrojtja e detyrueshme e paguar nga shteti është e detyrueshme nëse i pandehuri nuk ka mjete të mjaftueshme financiare; rishikimin e dispozitave për marrëdhëniet ndërkombëtare të bashkëpunimit gjyqësor që pasqyrojnë konventat dhe marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara nga Shqipëria pas miratimit të Kodit të Procedurës Penale. Për më tepër, rregullat ekzistuese për gjykimet e veçanta (shkurtimi i gjykimit dhe gjykimit të drejtpërdrejtë) janë përmirësuar për të parandaluar keqpërdorimin e këtyre institucioneve dhe është përmirësuar rregullorja mbi apelin.

- Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë është ndryshuar me ligjin nr. 36/2017. Ndryshimet synojnë ruajtjen e koherencës së brendshme të Kodit, si dhe përfshirjen e detyrimeve ndërkombëtare të Shqipërisë dhe disa standardeve të BE-së që do të jenë të detyrueshme në të ardhmen. Qëllimi i ndryshimeve është dhënia e përparësisë së rehabilitimit të autorëve më pak të rrezikshëm në vend që vuajnë dënimin, me qëllim të reduktimit të numrit të të burgosurve dhe lidhjes së dispozitave të Kodit Penal në fuqi me shërbimin e provës për lirin e hershëm me kusht të individëve. Përdorimi i alternativave të burgimit pasqyron një

ndryshim rrënjësor ndaj krimit, shkelësit e ligjit dhe pozitën e tyre në shoqëri, duke ndryshuar fokusin e ndëshkimit nga izolimi në drejtësinë e riintegritetit dhe ripërmirësimit.

- Ndryshimet e miratuara në lidhje me ligjin për përgjimin e komunikimit elektronik parashikojnë rregulla të hollësishme mbi përgjimin, kohëzgjatjen, gjykatën kompetente që aprovon kërkesën për përgjim, revokimin e vendimit të përgjimit, rregullat e eliminimit të materialeve të përgjimit, të drejtën për të informuar qytetarët e tyre zbuluar. Për herë të parë ndryshimet përmirësojnë dukshëm procedurat e përgjimit dhe garantojnë mbrojtje më të mirë të të drejtave të qytetarëve.

II.3.2 Veprimet e planifikuara

II.3.2.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Për shkak të shumëllojshmërisë së strategjive dhe dokumenteve të politikave të miratuara në vitin e kaluar, Shqipëria po planifikon të zbatojë politikat e saj në fusha të ndryshme të të drejtave themelore.

Sistemi i burgjeve

Reformimi i sistemit të burgjeve është një nga prioritetet e qeverisë shqiptare edhe pas rekomandimeve të 2016-s të Komisionit Evropian dhe Komitetit Evropian kundër Torturës (KET). Ky plan veprimi për zbatimin e reformës do të përqendrohet në aktivitetet e mëposhtme:

- Kryerja e një analize të plotë të sistemit të burgjeve dhe hartimi i një platforme gjithëpërfshirëse për reformimin e sistemit penitenciar;
- Reformimi i mënyrës së rekrutimit të punonjësve të burgjeve dhe stafit të burgjeve, duke siguruar procedura transparente për vendet e lira dhe kriteret e testimit bazuar në meritokracinë, integritetin moral dhe profesional;
- Krijimi i një sistemi të qëndrueshëm dhe profesional për stafin e burgjeve;
- Kryerja e procesit të verifikimit për stafin e burgjeve dhe çdo punonjës tjetër për të krijuar një sistem funksional me kapacitete profesionale të sistemit të burgjeve;
- Rritja e cilësisë së shërbimeve dhe përmirësimi i legjislacionit që synon kthimin e institucioneve për t'i shërbyer qytetarëve;
- Krijimi i një sistemi funksional për adresimin e ankesave;
- Lehtësimi i procedurave të qytetarëve dhe shkurtimi i afatit për sigurimin e certifikatës së vërtetimit gjyqësor;
- Forcimi i masave antikorrupsion dhe parandalimi i akteve korruptive brenda burgjeve;
- Forcimi i mekanizmit për kërkimin e ankesave dhe sigurimin e informatave për qytetarët.

E drejta e pronës

Një prioritet tjetër i qeverisë shqiptare është reformimi i shërbimeve publike në lidhje me të drejtat pronësore, me qëllim të krijimit të një sistemi modern, efektiv dhe transparent, në përputhje me praktikatat më të mira evropiane. Objektivat dhe planet kryesore të kësaj reforme konsistojnë në:

- Trajtimin e integruar dhe të koordinuar të çështjeve pronësore: një ndalesë për lëshimin dhe regjistrimin e titujve të pronësisë;
- Themelimin e Agjencisë së Integruar të Titujve të Pronësisë;
- Përfundimin e regjistrimit të fondit fizik të tokës në ZRPP dhe verifikimi i fondit fizik të tokës bujqësore në dispozicion të ATP-së.

Mbrojtja e të dhënave personale

Vizioni i Zyrës së Komisionerit dhe disa nga objektivat për periudhën 3-vjeçare të zbatimit të strategjisë në kuadër të hyrjes në fuqi të “Rregullores së përgjithshme të mbrojtjes së të dhënave” (RPMDFH), janë:

- Shtrirja e legjislacionit shqiptar në fuqi për mbrojtjen e të dhënave personale me rregulloren e BE-së 679/2016, RPMDFH dhe direktiva 680/2016;
- Ngritja e kapaciteteve të stafit të Zyrës së Komisionerit në kuadër të harmonizimit të ligjit me *acquis* të BE-së;
- Bashkëpunimi dhe partneriteti me homologët e shteteve anëtare të BE-së dhe institucionet shtetërore;
- Mbrojtja e të dhënave personale në sektorin e teknologjisë së informacionit dhe komunikimit;

- Njohja dhe ndërgjegjësimi i kontrolluesve publikë dhe atyre privatë mbi risitë e ligjit të ri të harmonizuar;

- Edukimi i studentëve për të drejtat dhe përgjegjësitë e përdorimit të të dhënave personale në sistemin

digjital.

II.3.2.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Sistemi i burgjeve

Për të arritur objektivin e përmirësimit të sistemit të burgjeve në Republikën e Shqipërisë, disa ligje dhe akte nënligjore janë propozuar që të miratohen gjatë vitit 2018. Më konkretisht:

- Projektligji, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 8328, datë 16.4.1998, “Për të drejtat dhe trajtimin e të burgosurve”, të ndryshuar”. Ky ligj është propozim i ministrit të Drejtësisë. Është propozuar për miratim në tremujorin e dytë të vitit 2018. Propozimi për miratimin e tij vjen si pasojë e problematikave të identifikuar pas vlerësimit të sistemit shqiptar të burgjeve. Me anë të tij synohet të përmirësohen të drejtat dhe trajtimi e të burgosurve në burg ose paraburgim dhe të përafrohet plotësisht me *acquis* të BE-së.

- Projektligji, “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10032 datë 11.12.2008, “Për policinë e burgjeve” Ky ligj është propozim i ministrit të Drejtësisë, i propozuar për miratim gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Ky ligj ka për qëllim garantimin e sistemit të menaxhimit të sigurisë të burgjeve në përputhje me standardet e BE-së nëpërmjet forcimit të kapacitetit të policisë së burgjeve.

Liria e shprehjes

Për të garantuar përmbushjen e objektivave ligjore në lidhje me mediat audiovizive dhe në përputhje me planin e miratuar të veprimit të autoritetit, AMA do të vazhdojë procesin e plotësimit të mëtejshëm të kuadrit ligjor përmes hartimit dhe miratimit të akteve nënligjore që synojnë zhvillimin e qëndrueshëm të ofruesit audioviziv e shërbimeve të medias.

Në vitin 2018, do të miratohen aktet e mëposhtme:

- Rregullore, “Për komunikimet komerciale dhe/ose audiovizive të një natyre tregtare, mënyrat, kushtet dhe koha e lejuar për transmetimin e reklamave”;

- Rregullorja, “Për ofrimin e shërbimeve me akses të kufizuar”;

- Rregullorja, “Për përcaktimin e ngjarjeve të interesit publik dhe transmetimi i tyre”;

- Rregullorja, “Për e drejta për raportim të shkurtër”;

- Rregullorja, “Për promovimin e prodhimit të veprave evropiane nga shërbimet audiovizive dhe/ose audiovizive në bazë të kërkesës së përdoruesve” (sipas strategjisë në vitin 2019);

- Një udhëzim për regjistrimin e transmetimeve.

Përveç kësaj, aktet e mëposhtme janë planifikuar për miratim në vitin 2019:

- Rregullorja për kriteret dhe masat rregullative me përdorimin e rregullimit të infrastrukturës së transmetimit të Transmetuesit Publik;

- Rregullorja për dhënien e licencave të transmetimit audio për qëllime të përkohshme dhe nevojat institucionale;

- Një udhëzues rezolutë ndërmjet ofruesve të shërbimeve të transmetimit audioviziv ose audio, duke përfshirë mosmarrëveshjet me transmetuesin publik.

Minoritetet

Në kontekstin e mbrojtjes së pakicave, gjatë periudhës 2018–2019 janë planifikuar të miratohen aktet e mëposhtme ligjore që garantojnë zbatimin praktik të të drejtave të pakicave:

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave mbi strukturën dhe funksionet e Komisionit *ad hoc* dhe procedurat për shqyrtimin e një kërkesë për njohjen e një pakice kombëtare;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për kriteret, dokumentacionin dhe procedurat përkatëse për mbledhjen e të dhënave, në lidhje me identifikimin e personave që i përkasin pakicave kombëtare, bazuar në të drejtën e tyre të vetidentifikimit dhe Dokumentacionit të Regjistrat Civil;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për përdorimin e gjuhës së pakicave kombëtare në lidhje me autoritetet administrative dhe shfaqjen e emrave të njësisë administrative përkatëse, rrugëve dhe treguesve të tjerë topografikë;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për kriteret për përcaktimin e njësisë së vetëqeverisjes lokale, numrin substancial dhe kërkesat e përshtatshme për mundësinë e mësimi ose marrjes së mësimave në gjuhën e pakicës;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për masat përshtatshme në fushën e arsimit dhe kërkimit shkencor me qëllim nxitjen e njohjes së kulturës, historisë, gjuhës dhe besimit fetar të pakicave kombëtare dhe shumicës, në përputhje me legjislacionin përkatës në fushën e arsimit;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për masat e përshtatshme për krijimin e mundësive dhe

kushteve për furnizim me tekstet shkollore, trajnimin fillestar, për trajnimin e mëtejshëm, zhvillimin profesional të mësimdhënësve, si dhe për krijimin dhe funksionimin e klasave në gjuhën e vendit për pakicat;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për miratimin e strategjive, programeve dhe planeve të veprimit për krijimin e kushteve të nevojshme për pakicat kombëtare për ruajtjen dhe zhvillimin e identitetit të tyre të veçantë;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për masat dhe politikat e nevojshme për të siguruar pjesëmarrjen e pakicave kombëtare në jetën publike, kulturore, sociale dhe ekonomike;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për organizimin, funksionimin dhe nivelin e pagave për anëtarët e Komitetit për pakicat kombëtare dhe personelin administrativ;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave për procedurat dhe rregullat për zhvillimin e procesit të përzgjedhjes së kryetarit, zëvendëskryetarit dhe anëtarëve të Komitetit për Pakicat Kombëtare;

- Projektvendim i Këshillit të Ministrave mbi kriteret për mbështetjen e iniciativave dhe projekteve që synojnë mbrojtjen e të drejtave të pakicave kombëtare, ruajtjen dhe promovimin e identitetit të dallueshëm kulturor, etnik, gjuhësor, tradicional dhe fetar të pakicave kombëtare, si dhe përzgjedhjen kriteret për financimin e tyre dhe për menaxhimin e Fondit për Pakicat Kombëtare;

- Masat për të siguruar të drejtat e personave që i përkasin pakicave kombëtare për të shprehur mendimet e tyre dhe për të marrë dhe për të dhënë informacion në gjuhën e pakicave kombëtare.

II.3.2.3 Veprime të tjera të planifikuara

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lekë

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total i institucionit koordinues për këtë kapitull	460,500	487,600	432,000
Buxheti total i institucioneve të tjera.	500,900	464,500	447,900
Buxheti total i kapitullit	961,400	952,100	879,900

KAPITULLI 24

DREJTËSIA, LIRIA DHE SIGURIA

I. Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Acquis i BE-së

Politikat e BE-së kanë për qëllim të zhvillojnë më tej Bashkimin si një fushë lirie, sigurie dhe drejtësie. Për çështje të tilla si kontrolli kufitar, vizat, migrimi i jashtëm, azili, bashkëpunimi policor, lufta kundër krimit të organizuar dhe kundër terrorizmit, bashkëpunimi në fushën e drogës, bashkëpunimi doganor dhe bashkëpunimi gjyqësor në çështjet penale dhe civile, shtetet anëtare duhet të jenë të pajisura në mënyrën e duhur për të zbatuar në mënyrë të përshtatshme kuadrin në rritje të rregullave të përbashkëta. Mbi të gjitha, kjo kërkon një kapacitet administrativ të fuqishëm dhe të integruar brenda agjencive të zbatimit të ligjit dhe organeve të tjera relevante, të cilat duhet të arrijnë standardet e nevojshme. Një polici profesionale e organizuar mirë, e besueshme dhe efikase është me rëndësi të madhe. Pjesa më e detajuar e politikave të BE-së për drejtësinë, lirinë dhe sigurinë është acquis e Shengen-it, që përfshin heqjen e kontrolleve të brendshme kufitare në BE. Megjithatë, për shtetet e reja anëtare, disa pjesë të konsiderueshme të acquis të Shengen-it do të zbatohen pas një vendimi të veçantë të Këshillit që do të merret pas pranimit.

Pas hyrjes në fuqi të Traktatit të Lisbonës, Fusha e Lirisë, Sigurisë dhe Drejtësisë rregullohet në titullin V të Traktatit për Funksionimin e Bashkimit Evropian (nenet 67–89). Për më tepër, Karta e të Drejtave Themelore është bërë e detyrueshme dhe Bashkimi Evropian - sipas nenit 6 TEU - është në rrugën drejt anëtarësimit në Konventën Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore. Protokollin 36 i traktateve themelore rregullon statusin e legjislacionit përpara Lisbonës, i cili ishte miratuar nën kuadrin e Shtyllës së Tretë së mëparshme të Bashkimit Evropian. Fusha e lirisë, Sigurisë dhe Drejtësisë përfshin legjislacionin dytësor në tri fusha kryesore: Emigracioni, Vizat dhe Azili; Bashkëpunimi Policor dhe Gjyqësor në Çështjet Penale; dhe Bashkëpunimi Gjyqësor në Çështjet Civile. Dy fushat e para dominohen nga direktivat dhe vendimet kornizë, ndërkohë që këto të fundit

përmbajnë direktiva të zbatueshme drejtpërdrejt. Legjislacioni primar dhe sekondar plotësohet nga një vëllim i madh i jurisprudencës së Gjykatës së Drejtësisë të Bashkimit Evropian.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë të drejtën e saj kombëtare me acquis të BE-së. Bashkëpunimi në fushën e menaxhimit të kufijve ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe BE-së është parashikuar në nenin 80 të MSA-së. Në vazhdim, bashkëpunimi në fushën e migracionit midis Shqipërisë dhe BE-së është parashikuar në nenet 4, 80 dhe 81 të MSA-së, ndërsa bashkëpunimi në fushën e politikës së vizave dhe azilit ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian parashikohet në nenin 80 të MSA-së. Neni 80 përcakton që puna duhet përqendruar në zbatimin e legjislacionit të brendshëm për të përmbushur standardet e Konventës së Gjenevës të vitit 1951 dhe protokollit të Nju-Jorkut të vitit 1967, për të siguruar respektimin e parimit të moskthimit të individit në vendin që përbën një kërcënim për jetën e tij, si dhe të drejta të tjera të azilkërkuessve dhe refugjatëve.

Zhvillimet në fushën e bashkëpunimit policor dhe luftën kundër krimit të organizuar midis Republikës së Shqipërisë dhe BE-së është parashikuar në nenet 4, 82, 84 dhe 85 të MSA-së. Nenet 4 dhe 85 të MSA-së parashikojnë bashkëpunimin midis Shqipërisë dhe BE-së në luftën kundër trafikimit të paligjshëm. Më tej, nenet 4 dhe 82 të MSA-së parashikojnë bashkëpunim në luftën kundër pastrimit të parave. Gjithashtu, në nenet 5, 82 dhe 84 SAA, parashikohet bashkëpunimi midis Shqipërisë dhe BE-së në luftën kundër terrorizmit. Nenet 83 dhe 85 të MSA-së parashikojnë bashkëpunim në luftën kundër drogës. Detyrimet në fushën e doganave parashikohen në nenet 14, 15, 34, 43 dhe 97. Së fundi, bashkëpunimi në çështjet penale është përcaktuar në nenin 85 të MSA-së.

1.2 Situata në Shqipëri

Bazuar në rekomandimet e BE-së dhe prioritetet e vendosura kombëtare, Shqipëria ka marrë masa të fuqishme për të rritur zbatimin e rekomandimeve, kryesisht nëpërmjet përpjekjeve për zbatim dhe masave detyruese.

Sipas Raportit Vjetor të BE-së për vitin 2018, Shqipëria ka njëfarë niveli përgatitje në zbatimin e acquis dhe standardeve Evropiane në këtë fushë dhe njëfarë progresi është arritur gjatë vitit të kaluar.

Lufta kundër krimit të organizuar, si një nga pesë prioritetet në procesin e pranimit në BE, është prioritet kyç i qeverisë. Rezultate të prekshme janë duke u arritur. Gjatë vitit 2016 dhe 2017 u arritën dhe u tejkaluan objektivat vjetore të përcaktuara për rastet e identifikuara për shitjen dhe trafikimin e narkotikëve, operacionet policore të kryera në bashkëpunim ndërkombëtar, grupet kriminale të goditura, hetimet duke përdorur metoda speciale hetimi. Objektivi vjetor i përcaktuar është arritur për rritjen e vlerës së pasurisë së sekuestruar për pastrimin e të ardhurave nga vepra penale, (jo më pak se 4 milionë euro në vitin 2016 dhe 5 milionë në vitin 2017), duke pasur parasysh se ishte 43 632 737 euro në vitin 2016 dhe 33 888 537 euro më 2017-n.

Vëmendje e veçantë i është kushtuar gjithashtu përmirësimit të kuadrit ligjor për konfiskimin efikas të aseteve që lidhen me të ardhurat nga krimi.

Procesi i reformës është duke vazhduar në Policinë e Shtetit, duke synuar përmbushjen e standardeve më të larta për sa u përket strukturave policore dhe zbatimit të vazhdueshëm të një modeli pune bazuar në zbatimin e ligjit, forcimin e marrëdhënieve me institucionet e pavarura dhe bashkëpunimin intensiv me partnerët ndërkombëtarë.

Bashkëpunimi ndërmjet agjencive të zbatimit të ligjit është përmirësuar, si dhe bashkëpunimi me agjencitë e BE-së. Në kontekstin e analizës së riskut, Policia e Shtetit ka përgatitur raportin SOCTA për vitin 2016/2017 mbi përdorimin e produkteve analitike nga sektorët e hetimit të krimit të organizuar dhe hetimet janë në rritje.

Procesi i vettingut në Policinë e Shtetit ka filluar.

Duke trajtuar çështjen e aplikimeve të pabazuara për azil të shtetasve shqiptarë në vendet e BE-së, Qeveria e Shqipërisë ka miratuar dhe po zbaton Planin e Veprimit, “Për parandalimin e fenomenit të azil-kërkuessve të qytetarëve shqiptarë në vendet e BE-së/Shengen”.

Në fushën e bashkëpunimit të luftës kundër drogës, ka pasur intensifikim të luftës kundër trafikimit dhe shpërndarjes së substancave narkotike, si dhe në bashkëpunimin me EMCDDA, EUROPOL, INTERPOL, vendet e BE-së ose ato vende kandidatë të rajonit të Ballkanit dhe gjithashtu operacione dhe trajnime të ndryshme të përbashkëta. Janë zbatuar programe efektive në lidhje me reduktimin e prodhimit dhe trafikimit të drogës, si dhe garantimin e një kontrolli efektiv në të gjithë territorin.

Përafrimi me acquis është duke përparuar në të gjitha fushat e mbuluara nga kapitulli. Pas takimeve

shpjeguese për acquis në fushën e sundimit të ligjit më 2017-n, administrata shqiptare vazhdon me identifikimin e boshllëqeve të sistemit ligjor kombëtar në lidhje me acquis, në përgatitje për negociatat e pranimit.

1.3 Prioritetet

Prioritetet në kapitullin e drejtësisë, lirisë dhe sigurisë, janë:

- Rritje e mëtejshme e hetimeve proaktive, ndjekjeve penale dhe dënimeve finale kundër grupeve të krimit të organizuar;
- Intensifikimin e hetimeve dhe ndjekjen e anëtarëve të nivelit të lartë të grupeve të krimit të organizuar;
- Ngritja, pajisja dhe ndërtimi i kapaciteteve të Strukturës Speciale kundër Korrupsionit dhe Krimit të Organizuar dhe Byroja Kombëtare e Hetimit, për të luftuar krimin e organizuar;
- Sigurimi i koordinimit ndërmjet strukturave relevante kombëtare përgjegjëse për luftën kundër krimit të organizuar;
- Intensifikimi i luftës kundër pastrimit të parave përmes përdorimit më efektiv të inteligjencës kriminale, identifikimit, gjurmimit, ngrirjes dhe konfiskimit të të ardhurave nga krimi;
- Paraqitja e raporteve të transaksioneve të dyshimta si të pranueshme si provë në gjykatë; ku të përfshihen konceptet e konfiskimit të zgjeruar dhe tavani financiar në transaksionet në para të gatshme;
- Forcimi i kapaciteteve të autoriteteve të zbatimit të ligjit për t'u marrë me mashtrimet tatimore dhe evazionin fiskal.
- Të krijojë ose të përcaktojë një agjenci të centralizuar përgjegjëse për identifikimin dhe ndjekjen e aseteve kriminale (agjencia e rikuperimit të mjeteve) me qëllim të rritjes së mëtejshme të efektivitetit të sistemit kombëtar të rimëkëmbjes së aseteve dhe lehtësimin e bashkëpunimit operacional me zyrat e rikuperimit të aseteve në shtetet anëtare të BE-së.

II.1 Lufta kundër krimit të organizuar

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

“Strategjia Ndërsëktoriale e Luftës kundër Krimit të Organizuar, Trafikimi i Paligjshëm 2013–2020”, miratuar nga VKM-ja nr. 663, datë 17.7.2013 është dokumenti kryesor strategjik kombëtar në këtë fushë. Dokumentet e tjera relevante të politikave janë si në vijim:

- “Plani i Veprimit kundër Kultivimit dhe Trafikimit të Kanabisit 2017–2020” (VKM nr. 248, datë 29.3.2017);
- Dokumenti i Politikave për Sigurinë Kibernetike 2015–2017 (VKM nr. 973, datë 2.12.2015);
- Plani i Veprimit për Riintegrimin Social dhe Ekonomik të Viktimave/Viktimave të Mundshme të Trafikimit të Grave dhe Vajzave” (VKM nr. 115, datë 17.2.2016).

Kuadri ligjor shqiptar është pjesërisht i përafruar me vendimin kuadër të Këshillit 2008/841 /DÇB të datës 24 tetor 2008 mbi luftën kundër krimit të organizuar, i cili është pjesërisht i transpozuar në ligjin nr. 7895, datë 27.1.1995, “Për Kodin Penal”, të ndryshuar, ligji nr. 9754, datë 14.6.2007, “Përgjegjësia penale e personave juridikë”. Boshllëqet aktuale të identifikuar përfshijnë nenin 28 të Kodit Penal – i cili nuk përcakton se krimi i organizuar përfshin vepra penale që parashikojnë dënimin deri në 4 vjet burgim.

Kuadri ligjor shqiptar është plotësisht në përputhje me Konventën e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Ndërkombëtar, Palermo dhjetor 2000 (ratifikuar në vitin 2002). Marrëveshja Operacionale ndërmjet Europolit dhe Republikës së Shqipërisë lejon shkëmbimin e të dhënave personale ndërmjet palëve. Shkëmbimi i informacionit bëhet nga Aplikacioni i Rrjetit të Sigurt të Shkëmbimit të Informacionit (SIENA). Shqipëria ka një Zyrë Ndërlidhëse të emëruar në Europol dhe një Njësi Kombëtare në ambientet e Policisë së Shtetit të Shqipërisë. Në kuadrin e bashkëpunimit me Europol, në lidhje me vendimin e Këshillit 2009/936/DÇB të datës 30 nëntor 2009 për miratimin e rregullave të zbatimit të dosjeve të punës për analizën e Europolit, Shqipëria bën pjesë në 8 dosje (nga 20).

Akademia e Sigurisë ka një marrëveshje bashkëpunimi me Kolegjin Evropian të Policisë (CEPOL), N.210, datë 21.5.2013.

Lidhur me Rezolutën e Këshillit të datës 30 nëntor 2009 mbi shkëmbimin e rezultateve të analizës së ADN-së, Shqipëria aktualisht është duke shkëmbyer të dhëna të ADN-së dhe gjurmëve të gishtërinjve nëpërmjet Europolit dhe Interpolit.

Legjislacioni shqiptar nuk është në përputhje me direktivën 2011/93/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 13 dhjetor 2011 mbi luftën kundër abuzimit seksual dhe shfrytëzimit seksual të fëmijëve dhe pornografisë së fëmijëve.

Legjislacioni shqiptar (dispozitat përkatëse të Kodit Penal) është në përputhje me vendimin kornizë të Këshillit 2001/413/DÇB të datës 28 maj 2001 për luftimin e mashtrimit dhe falsifikimit të mjeteve të pagesave jokash, direktivën 2013/40/BE të Parlamentit Evropian dhe i Këshillit të datës 12 gusht 2013 mbi sulmet kundër sistemeve të informacionit.

Lidhur me direktivën e Këshillit 91/477/KEE të 18 qershorit 1991 mbi kontrollin e blerjes dhe posedimit të armëve, ligji shqiptar është përafëruar pjesërisht.

Në lidhje me direktivën 2011/36/BE të datës 5 prill 2011 mbi parandalimin dhe luftimin e trafikimit të qenieve njerëzore dhe mbrojtjen e viktimave të tij, janë identifikuar mangësi në përcaktimin e “rrezikshmërisë ndaj personave”, kompensimin e viktimave të trafikimit dhe aksesin në drejtësi.

Legjislacioni kombëtar përputhet pjesërisht me direktivën 2014/62/BE të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 15 maj 2014 mbi mbrojtjen e euros dhe monedhave të tjera kundër falsifikimit me anë të ligjit penal dhe vendimit të Këshillit 2001/887/DÇB të 6 dhjetor 2001 mbi mbrojtjen e euros nga falsifikimi. Mangësi identifikohen në lidhje me përkufizimin e qartë si vepër penale të importit, eksportit, transportit të monedhës së falsifikuar me njohuri të falsifikuara; dallimin midis prodhimit të falsifikimeve dhe vënien në qarkullim të monedhës së falsifikuar si vepra të ndara dhe përcaktimin e prodhimit të hologramëve ose përbërësve të tjerë të monedhës që shërbejnë për t'u mbrojtur kundër falsifikimit duhet të jetë si kundërvajtje.

Me ndryshimet në ligjin nr. 10192, datë 3.12.2009, “Për parandalimin dhe luftën kundër krimit të organizuar, trafikimit dhe korrupsionit nëpërmjet masave parandaluese kundër pasurisë”, harmonizimi është arritur me vendimin kornizë 2005/212/DÇB të Këshillit të 24 shkurtit 2005 për konfiskimin e të ardhurave, mjeteve dhe pronave të lidhura me krimin.

Legjislacioni është pjesërisht në përputhje me vendimin e Këshillit 2004/919/EC të datës 22 dhjetor 2004 mbi trajtimin e krimit të automjeteve me implikime ndërkuftare. Në nëntor të vitit 2017, Ministria e Brendshme miratoi planin e veprimit për luftën kundër krimit të organizuar (operacion “Fuqia e ligjit”), i cili parashikon ngritjen e task-forcës shumë-disiplinore për monitorimin dhe zbatimin e saj, me fokus të veçantë në rikuperimin e të ardhurave e krimit. Në këtë kuadër, Ministria e Brendshme dhe Prokuroria e Përgjithshme nënshkruan në shkurt 2018 një marrëveshje bashkëpunimi për trajtimin e përbashkët për krimet e rënda dhe korrupsionin. Marrëveshja do të jetë në fuqi dhe e zbatueshme deri në themelimin e zyrës së prokurorit special (SPAK). Në pajtim me urdhrin e Kryeministrit nr. 204, datë 23.11.2017, Policia e Shtetit ka siguruar qasje në bazat e të dhënave të institucioneve të përfshira në zbatimin e Planit të Veprimit për Luftimin e Krimit të Organizuar nëpërmjet Agjencisë Kombëtare të Shoqërisë së Informacionit.⁵²

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Punëve të Brendshme,
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë,
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale,
- Ministria e Drejtësisë,
- Agjencia për Administrimin e Pasurive të Sekuestruara dhe të Konfiskuara,
- Drejtoria e Përgjithshme për Parandalimin e Pastrimit të Parave,
- Prokuroria e Përgjithshme,
- Gjykatat.

II.1.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

Plani Kombëtar i Veprimit kundër Trafikimit të Qenieve Njerëzore 2018–2020 parashikohet të miratohet me vendim të Këshillit të Ministrave në vitin 2018. Ky plan do të marrë parasysh masat e nevojshme për zbatimin e plotë të direktivës 2011/36/BE të datës 5 prill 2011 mbi parandalimin dhe

⁵² Qasja është siguruar në këto institucione: Ujësjellës-Kanalizime Tiranë, Fondi i Sigurimit të Përgjegjësisë Shëndetësore, Qendra Kombëtare e Biznesit, Zyra për Regjistrimin e Pasurive të Paluajtshme, Drejtoria e Përgjithshme e Rugor Transportit, Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve, Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, ALUIZNI Ndhima, Instituti i Sigurimeve Shoqërore, Shërbimi Kombëtar i Punësimit, Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike, Drejtoria e Përgjithshme e Doganave, Ministria e Financave dhe Ekonomisë.

luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe mbrojtjen e viktimave të saj duke shfuqizuar vendimin kornizë të Këshillit 2002/629/DÇB të 19 korrikut 2002 mbi luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore.

Draft-Plani i Veprimit për Strategjinë e Rendit Publik 2018–2020 do të miratohet nga një vendim i Këshillit të Ministrave më 2018-n.

Ligji për ratifikimin e Konventës së Gjenevës të vitit 1929, “Për shtypjen e falsifikimit të monedhave” është në përputhje me vendimin e Këshillit 2001/887/DÇB të 6 dhjetorit 2001 mbi mbrojtjen e euros nga falsifikimi.

II.1.3.2 Plani i masave ligjore

Ligji për vlerësimin e përkohshëm të punonjësve të Policisë së Shtetit, Gardës së Republikës dhe Shërbimit për Çështjet e Brendshme dhe ankesat në kuadër të Ministrisë së Brendshme (“Ligji për verifikimin në radhët e policisë”) është planifikuar të miratohet në vitin 2018. Ligji përcakton: rregullat për vlerësimin e përkohshëm të punonjësve; subjekt i vlerësimit në pajtim me këtë projektligj; kategoritë e punonjësve që do të vlerësohen; llojet e vlerësimit të përkohshëm; themelimin, funksionimin dhe kompetencat e organeve të vlerësimit; subjektin dhe procedurat e vlerësimit; vendimin e komisionerëve në përfundimin e procedurës; rregullat përkatëse dhe të drejtën e ankesës.

Një shtesë ndaj ligjit nr. 28/2014 për Marrëveshjen e Bashkëpunimit Operacional midis Republikës së Shqipërisë dhe Europolit është planifikuar në pjesën e veprave penale të cilat mbulohen nga marrëveshja.

II.1.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

II.2. Lufta kundër terrorizmit

II.2.1 Politika dhe kuadri ligjor

Dokumentet kryesore të politikave, janë:

- Strategjia Kombëtare kundër Ekstremizmit të Dhunshëm dhe Planit të Veprimit 2016–2020, (miratuar me VKM-në nr. 756, datë 2.11.2016).

- Strategjia Ndërsektoriale për Luftën kundër Krimit të Organizuar, Trafikimit të Paligjshëm dhe Terrorizmit, 2013–2020 dhe Planit të Veprimit 2013–2016 (miratuar me VKM nr. 663, datë 17.7.2013).

Kuadri strategjik kombëtar ka marrë parasysh objektivat e dokumenteve strategjike të BE-së: Strategjia e BE-së për Sigurinë e Brendshme në Veprim - COM (2010) 673 final, Plani i Veprimit i BE-së për Luftimin e Terrorizmit dhe Strategjinë Kundër Terrorizmit, Strategjia e Rishikuar mbi Terrorizmin Financimi i Korrikut 2008, Strategjia e Rishikuar e BE-së për Luftimin e Radikalizimit dhe Rekrutimit ndaj Terrorizmit - 19 maj 2014.

Pozita e Përbashkët e Këshillit 2001/930/CFSP e 27 dhjetorit 2001 mbi luftën kundër terrorizmit dhe pozitën e përbashkët të Këshillit 2001/931/CFSP të 27 dhjetorit 2001 mbi zbatimin e masave specifike për luftimin e terrorizmit janë zbatuar në legjislacionin e mëposhtëm kombëtar:

- Kodi Penal i Republikës së Shqipërisë, i ndryshuar me ligjin nr. 9686, datë 26.2.2007”;
- Kodi i Procedurës Penale, Marrëdhëniet Juridike me Autoritetet e Huaja;
- Ligji 10193, datë 3.12.2009, “Për marrëdhëniet e jashtme juridiksionale në çështjet penale”;
- Ligji nr. 157/2013, “Për masat kundër financimit të terrorizmit”, i ndryshuar me ligjin nr. 43/2017, datë 6.4.2017;
- Ligji nr. 121/2014, “Për Azilin në Republikën e Shqipërisë”;
- Ligji nr. 9917, datë 19.5.2008, “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimin e terrorizmit”, Gazeta Zyrtare nr. 83, datë 10.6.2008, të ndryshuar;
- VKM nr. 718, datë 29.10.2004, “Lista e personave të shpallur si financues të terrorizmit”, të ndryshuar;
- Instruksioni nr. 8, datë 28 korrik 2004, i ministrit të Financave, “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit në sistemin e taksave”;
- Udhëzimi nr. 28, datë 31.12.2012 të ministrit të Financave, “Për metodat dhe procedurat e raportimit dhe njohjes së masave parandaluese nga subjektet e ligjit nr. 9917, datë 19.5.2008, “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit”, si ndryshuar”;
- Marrëveshja mes Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës së Malit të Zi, “Për bashkëpunimin në fushën e luftës kundër krimit të organizuar, terrorizmit, trafikimit të paligjshëm dhe aktiviteteve të tjera ilegale”, nënshkruar në Podgoricë, Mali i Zi, 31 tetor 2003.

Rregullorja e Këshillit nr. 2580/2001 e datës 27 dhjetor 2001 mbi masat kufizuese specifike të drejtuara kundër personave dhe entiteteve të caktuara për të luftuar terrorizmin dhe Rregulloren Zbatuese të Këshillit (EU) Nr. 1375/2011 të datës 22 dhjetor 2011 për zbatimin e rregullores së Këshillit 2580/2001/KE mbi masat e veçanta kufizuese të drejtuara kundër personave dhe subjekteve të caktuara për të luftuar terrorizmin dhe shfuqizimin e rregullores zbatuese (BE) 687/2011 janë transpozuar pjesërisht përmes:

- Ligji nr. 9917, datë 19.5.2008, “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit, të ndryshuar me ligjin nr. 66/2012 dhe 44/2017”.
- Ligji nr. 157/2013, “Për masat kundër financimit të terrorizmit”, i ndryshuar;
- Udhëzimi i ministrit të Financave nr. 1, datë 16.1.2014, “Për përcaktimin e rregullave dhe procedurave për shpenzimet për financimin dhe pasuritë e siguruara të personave të regjistruar.
- Udhëzimi nr. 28, datë 31.12.2012, i ministrit të Financave, “Për metodat dhe procedurat e raportimit dhe njohjes së masave parandaluese nga subjektet e ligjit nr. 9917, datë 19.5.2008” Për parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit “; të ndryshuar”;
- Udhëzimi nr. 8, datë 28 korrik 2004, i ministrit të Financave, “Për parandalimin e pastrimit të parave dhe luftimin e financimit të terrorizmit në sistemin e taksave”;
- VKM-ja nr. 718, datë 29.10.2004 “Lista e personave të deklaruar si financues të terrorizmit”, të ndryshuar.

Hendeku aktual lidhet me masat kufizuese që nuk janë përcaktuar në një akt ligjor ose nënligjor. Vendimi kuadër i Këshillit 2002/475 /DÇB i datës 13 qershor 2002 mbi luftën kundër terrorizmit dhe vendimi kuadër i Këshillit 2008/919/DÇB i datës 28 nëntor 2008 për ndryshimin e vendimit kuadër 2002/475/DÇB për luftimin e terrorizmit janë transpozuar plotësisht përmes:

- Kodi Penal i RSH-së, i ndryshuar;
- Kodi i Procedurës Penale të RSH-së, i ndryshuar.

Legjislacioni kombëtar nuk është në linjë me direktivën e Këshillit 2008/114 / EC të datës 8 dhjetor 2008 mbi identifikimin dhe caktimin e infrastrukturave kritike evropiane dhe vlerësimin e nevojës për të përmirësuar mbrojtjen e tyre.

Ligji kombëtar nuk është në përputhje me rregulloren (EU) nr. 98/2013 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 15 janar 2013 mbi tregtimin dhe përdorimin e prekursorëve të eksplozivëve.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Brendshme (Policia e Shtetit, Drejtoria e Antiterrorizmit);
- Ministria e Mbrojtjes (AISM);
- Shërbimi Informativ Shtetëror (SHIS);
- Prokuroria e Përgjithshme (Prokuroria për Krime të Rënda);
- Ministria e Drejtësisë (Drejtoria e Përgjithshme e Burgjeve);
- Ministria e Evropës dhe Punëve të Jashtme;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (DPPP);
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë.

II.2.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

Shqipëria duhet të zbatojë në mënyrë pro-aktive strategjinë kundër terrorizmit dhe planin e veprimit.

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

Plan Veprimi Kimik, Biologjik, Radiologjik dhe Bërthamor (CBRN) i miratuar nga Këshilli më 1 dhjetor 2009 - Hartimi dhe miratimi i një strategjie të veçantë janë planifikuar. Është ngritur një grup pune i cili është trajnuar për hartimin e strategjisë.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Një ligj mbi terrorizmin është planifikuar të miratohet në vitin 2018, që do të përafrohet me vendimin kuadër të Këshillit 2002/475/DÇB të 13 qershorit 2002 mbi luftën kundër terrorizmit dhe vendimin kuadër të Këshillit 2008/919/DÇB të datës 28 nëntor 2008. Ajo, gjithashtu, lidhet me zbatimin e pozitës së përbashkët të Këshillit 2001/930/CFSP të datës 27 dhjetor 2001 mbi luftën kundër terrorizmit, vendimin e Këshillit 2005/671/DÇB të datës 20 shtator 2005 mbi shkëmbimin e informacionit dhe bashkëpunimit në lidhje me veprat penale terroriste.

Ligji përcakton kompetencën e substancës së hetimit të këtyre veprimeve nga strukturat e Drejtorisë

së Antiterrorizmit, objekt i punës, kompetencave, përgjegjësi dhe lehtësimit gjatë aktivitetit policor / hetues.

II.2.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

- Përmirësimi i Zyrës së Koordinimit të Qendrës kundër Ekstremizmit të Dhunshëm;
- Rritja e efikasitetit të standardeve të menaxhimit të stafit në çdo agjenci ose strukturë;
- Rritja e kapaciteteve operationale dhe goditjes së krimit të organizuar bazuar në vlerësimin e kërcënimeve dhe hetimet proaktive;
- Rritja e bashkëpunimit me strukturat vendore dhe partnerët rajonal të BE-së, si dhe institucionet relevante të sistemit të Kombeve të Bashkuara për luftimin e krimit të organizuar, trafikëve të paligjshme, krimit financiar dhe korrupsionit, duke krijuar një rekord të qëndrueshëm Hetimet proaktive;
- Ndjekja dhe dënimi i rasteve të korrupsionit në të gjitha nivelet dhe, në veçanti, profilin e zyrtarëve të lartë;
- Rritja e kapaciteteve hetimore dhe orientimi i këtyre strukturave drejt inteligjencës;
- Rritja dhe përmirësimi i kapacitetit për aplikimin e teknologjive të reja në zbulimin dhe identifikimin e provave ligjore;
- Rritja e efikasitetit në fushën e ndjekjes, zbulimit, ngrirjes, sekuestrimit, konfiskimit dhe rikuperimit të produkteve të krimit të organizuar;
- Forcimi i masave për parandalimin e akteve terroriste dhe ekstremizmit;
- Rritja e efikasitetit të bashkëpunësorëve të mbrojtjes së dëshmitarëve dhe drejtësisë.
- Rritja e koordinimit të institucioneve qeveritare dhe aktorëve të komunitetit lokal.

Qendra për Koordinimin e Ekstremizmit të Dhunshëm me mbështetjen e Ministrisë së Arsimit, Rinisë dhe Sporteve ka filluar që nga tetori i vitit 2017, zbatimin e një projekti mbarëkombëtar me të gjitha shkollat e sistemit parauniversitar në vend për trajnimin e stafit mësimdhënës për të qenë në gjendje të zbulojnë shenjat e hershme të radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm në mjediset e shkollës. Tri fazat e para të trajnimit janë realizuar dhe tani po zbatohet faza përfundimtare, e cila merret me përpunimin e të dhënave dhe analizën e të dhënave.

II.3 Migrimi ligjor dhe ilegal

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Çështjet ligjore të migracionit të parregullt mbulohen nga Strategjia Kombëtare për Zhvillim dhe Integrim (SKZHI) 2015–2020 dhe Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësi (SKPA) 2014–2020. SKZHI 2015–2020 përfshin çështjet e migracionit në seksionin 11.5 “Menaxhimi i migracionit”, ndërkohë që SKPA 2014–2020 ka një seksion të veçantë mbi politikën e migrimit të punës, si dhe masa konkrete për migracionin e fuqisë punëtore në planin e saj të veprimit.

Plani i Veprimit, “Për parandalimin e fenomenit të azilkërkuesve të shtetasve shqiptarë në vendet e BE/Shengenit” parashikon masa dhe aktivitete specifike për të gjitha institucionet e përfshira si Ministria e Brendshme, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, Shërbimi Social Shtetëror etj. për të parandaluar fenomenin e azilkërkuesve.

Kuadri ligjor për emigracionin ligjor për qëllime punësimi është kryesisht në përputhje me instrumentet ndërkombëtare për migracionin e ligjshëm për qëllime punësimi. Detyrimet që rrjedhin nga instrumentet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, siç është Konventa e Migracionit për Punësimin (e rishikuar), 1949 (nr. 97), Konventa Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Drejtave të të Gjithë Punëtorëve Migrantë dhe Anëtarëve të Familjeve të tyre, 18 dhjetor 1990), Konventa Evropiane mbi Statusin Ligjor të Punëtorëve Migrantë, Konventa e ONP-së nr. 181, agjencitë private të punësimit, punëtorët emigrantë (dispozitat shtesë), 1975 (n r. 143), janë inkorporuar në ligjin nr. 9668, datë 18.12.2006, “Për emigrimin e shtetasve shqiptarë për qëllime emigrimi”.

Ligji nr. 108/2013, “Për të huajt”, datë 28.3.2013, i ndryshuar me ligjin nr. 74/2016, datë 14.7.2016, përafrohet pjesërisht me *acquis* të BE-së.⁵³

⁵³ Rregullorja e Parlamentit Evropian 810/2009 e 13 qershorit 2009 mbi krijimin e Kodit të Komunitetit për Vizat “Direktiva e Parlamentit Evropian dhe Këshillit 2009/52/EC e 18 qershorit 2008 mbi ofrimin e standardeve minimale të sanksioneve dhe masave kundër punëdhënësve të punëtorëve nga vendet e treta që jetojnë në mënyrë të paligjshme; direktiva e Këshillit 2009/50/EC e datës 25 maj 2009 mbi kushtet e hyrjes dhe qëndrimit të shtetasve të vendeve të treta me qëllim të punësimit të kualifikuar; direktiva e Parlamentit Evropian dhe Këshillit 2008/115/EC e 16 dhjetorit 2008 mbi standardet dhe procedurat e përbashkëta në shtetet anëtare për kthimin e shtetasve të vendeve të treta që qëndrojnë në

Mangësitë kryesore të identifikuara në kuadrin ligjor në lidhje me direktivën e Këshillit 2003/86/KE të 22 shtatorit 2003 mbi të drejtën e ribashkimit familjar kanë të bëjnë me nenin 3 të Direktivës që nuk shprehet qartë në ligjin për të huajt dhe se integrimi i të miturve të huaj të pashoqëruar nuk parashihet në ligj. Përveç kësaj, ligji parashikon ribashkimin familjar të personave të cilëve iu është dhënë mbrojtje e përkohshme dhe mbrojtje e përkohshme në të njëjtën mënyrë me ato të dhëna të refugjatëve. Ligji për azil nuk ka parashikuar dispozita lidhur me: të drejtën e një anëtarit të familjes të refugjatit për të paraqitur një kërkesë për bashkim familjar, kjo e drejtë i është dhënë posaçërisht refugjatit dhe dhënien e një leje qëndrimi autonome në rast të rrethanave veçanërisht të vështira.

Lidhur me direktivën e Këshillit 2004/114/EC të datës 13 dhjetor 2004 mbi kushtet e pranimit të shtetasve të vendeve të treta për qëllime studimi, shkëmbimin e nxënësve, trajnimin e papaguar ose shërbimin vullnetar,⁵⁴ mungon një përkufizim në ligjin për të huajt lidhur me kuptimi i kategorive “studentë”, “pupil exchange”, “trajtime të papaguara” në kuptim të *acquis*.

Lidhur me direktivën e Këshillit 2003/109/EC të 25 nëntorit 2003 lidhur me statusin e shtetasve të vendeve të treta që janë rezidentë afatgjatë, ligji nuk parashikon dispozita për trajtimin e të huajve me mbrojtje të përkohshme. Mbrojtja dytësore dhe e përkohshme trajtohen me të drejta të njëjta si të refugjatit. Lidhur me direktivën 2009/52/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 18 qershorit 2009 që parashikon standardet minimale për sanksionet dhe masat kundër punëdhënësve të shtetasve të vendeve të treta që qëndrojnë në mënyrë të paligjshme, nuk ka dispozitë për “kushte veçanërisht shfrytëzuese të punës”; mbi nënkontraktimin; lehtësimi i ankesave; dhe inspektimet e bazuara në vlerësimin e rrezikut;

Direktiva e Këshillit 2001/40/KE e 28 majit 2001 mbi njohjen reciproke të vendimeve për dëbimin e shtetasve të vendeve të treta dhe direktivës së Këshillit 2003/110/KE të datës 25 nëntor 2003 mbi asistencën në rastet e transitit për qëllime largimi nga ajri nuk është transpozuar.

Procedurat ligjore për të kthyer në mënyrë efektive (vullnetarisht dhe nëse është nevoja e detyruar) kapur emigrantët e paligjshëm janë parashikuar në ligjin nr. 108/2013, “Për të huajt”, të ndryshuar dhe në udhëzimin e ministrit të Punëve të Brendshme nr. 293, datë 4.6.2015, “Për trajtimin e emigrantëve të paligjshëm në Republikën e Shqipërisë”.

Republika e Shqipërisë zbaton me lehtësi marrëveshjen e Ripranimit me BE-në dhe protokollin e zbatimit,⁵⁵ në përputhje të plotë me detyrimet e parashikuara. Republika e Shqipërisë ka lidhur marrëveshje ripranimi me vendet e tjera.⁵⁶

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Brendshme është institucioni që zbaton politikën e migracionit. Në varësi të Ministrisë së Brendshme është Departamenti për Kufirin dhe Migracionin/Drejtoria e Përgjithshme e Policisë së Shtetit dhe Drejtoria për Azil. Përgjegjësitë e këtyre organeve janë dhënë në ligjin nr. 108/2013, “Për të huajt”, të ndryshuar.

Departamenti për Kufirin dhe Migracionin nëpërmjet strukturave të saj qendrore dhe lokale është përgjegjës si për çështjet e migrimit të ligjshëm dhe për parandalimin e luftës kundër migracionit të parregullt përmes menaxhimit të integruar të kufijve; kontrollin e ligjshmërisë së qëndrimit të të huajve në territor dhe marrja vullnetare, dëbimi, ndalimi i të huajve të parregullt në territor dhe kthimi i tyre në vendin e tyre të origjinës ose vendit transit; zbatimin e marrëveshjeve të ripranimit me vendet e tjera; pritja, intervistimi i banorëve të kthyer të kufirit dhe informimi i tyre për mundësitë e riintegrit në

mënyrë të parregullt; direktiva e Këshillit 2005/71/EC e datës 12 tetor 2005 mbi procedurat specifike për pranimin e shtetasve të vendeve të treta për qëllime të kërkimit shkencor; direktiva e Këshillit 2004/82 / EC e datës 29 prill 2004 mbi detyrimin e transportuesve për të komunikuar të dhënat e udhëtarëve; direktiva e Këshillit 2004/81/EC e datës 29 prill 2004 mbi lejet e qëndrimit të lëshuara shtetasve të vendeve të treta që janë viktime të trafikimit të qenieve njerëzore ose që kanë qenë objekt i një veprimi për të lehtësuar imigracionin e paligjshëm, të cilët bashkëpunojnë me autoritetet kompetente; direktiva e Këshillit 2004/114 / EC e datës 13 dhjetor mbi kushtet e pranimit të shtetasve të vendeve të treta për qëllime studimi, programe shkëmbimi të studentëve, trajnimin falas ose shërbimit vullnetar; direktiva e Këshillit 2003/109/EC e 25 nëntorit 2003 lidhur me statusin e shtetasve të vendeve të treta që janë rezidentë afatgjatë; direktiva e Këshillit 2003/86/EC e datës 22 shtator 2003 mbi të drejtën e bashkimit familjar; vendimi i kornizës 2002/946/DÇB të Këshillit të datës 28 nëntor 2002 mbi forcimin e kornizës penale për të forcuar ndalimin e hyrjes, transitit dhe qëndrimit të paautorizuar.

⁵⁴ Direktiva (BE) 2016/801, publikuar me 21.5.2016 dhe me efekt nga 24.5.2018.

⁵⁵ Protokollin e ripranimit me Republikën Çeke 2012; protokollin e ripranimit me Sllovakinë, nënshkruar më 21 janar 2010; protokollin e ripranimit me Maltën, nënshkruar më 27 janar 2011; protokollin e ripranimit me Francën, nënshkruar më 8 prill 2013. Protokollin implementues me Portugalinë 2014.

⁵⁶ Marrëveshjet e ripranimit janë lidhur me Serbinë; Mali i Zi, Republika e Maqedonisë, Bosnja dhe Hercegovina dhe Moldavia.

vend; bashkëpunimi rajonal dhe më gjerë në fushën e shkëmbimit të të dhënave statistikore mbi migracionin e paligjshëm dhe paralajmërimin e hershëm; përzgjedhjen dhe intervistimin e të huajve të parregullt në kufi dhe referimin e tyre në mekanizmat përkatës si azilkërkuesit, viktimat e mundshme të trafikimit të personave, të miturit e pashoqëruar, migrantët ekonomikë, duke përfshirë luftën kundër trafikimit të njerëzve.

Struktura e përgjithshme institucionale për të koordinuar dhe zbatuar politikën e migracionit në vend është Departamenti për Kufirin dhe Migracionin në Policinë e Shtetit.

Departamenti i Kufirit dhe Migracionit po punon për të finalizuar strukturën e re në nivel qendror dhe lokal.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE) është autoriteti përgjegjës për zhvillimin e politikave shtetërore në fushën e punësimit, emigracionit dhe politikat e emigracionit për qëllime pune.

Drejtoria e Politikave të Punësimit dhe Formimit Profesional në MFE dhe Shërbimin Kombëtar të Punësimit me strukturat e saj rajonale mbulojnë çështjet e zbatimit të ligjit për të huajt lidhur me emigracionin për punësim në Republikën e Shqipërisë dhe zbatimin e ligjit nr. 968, datë 18.12.2006, “Për emigracionin e qytetarëve shqiptarë për qëllime pune” (i ndryshuar).

Shqipëria ka ngritur dhe përmirësuar kapacitetet e qendrave të akomodimit për migrantët e parregullt të kapur (me kapacitet 150 shtretër në Qendrën Pritëse të Mbyllur për migrantët e parregullt).

Regjistrimi dhe Qendra e Akomodimit të Përkohshëm për Migrantët e Parregullt janë ngritur në Gërxhë (kapaciteti prej 60 personash), Kakavija (kapaciteti prej 20 personash).

Në përgjithësi, këto qendra të vendosura në qendër dhe në jug të Shqipërisë plotësojnë nevojat për akomodimin e migrantëve të parregullt të kapur nga Policia Kufitare dhe Migracionit.

II.3.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

Projektligji, “Për miratimin e Planit Kombëtar të Zhvillimit për Migracionin” i planifikuar për tremujorin e tretë të vitit 2018 në Programin Analitik të Projektakteve.

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 513, datë 13.6.2013, “Për përcaktimin e kërkesave, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë” do të ndryshohet në vitin 2018, dispozita që rregullojnë regjimin e hyrjes, vendbanimin për arsye të ndryshme dhe daljen e të huajve nga Republika e Shqipërisë, dhe merr parasysh ndryshimet dhe zhvillimet që kanë ndodhur në fushën e emigracionit.

Me këtë vendim, direktiva e Këshillit 2003/86/KE e 22 shtatorit 2003 mbi të drejtën për bashkim familjar, direktiva e Këshillit 2003/109/KE të 25 nëntorit 2003 lidhur me statusin e shtetasve të vendeve të treta që janë rezidentë afatgjatë, 2004/81/KE e datës 29 prill 2004 mbi lejen e qëndrimit të lëshuar shtetasve të vendeve të treta që janë viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore ose që kanë qenë objekt i një veprimi për të lehtësuar imigracionin e paligjshëm, të cilët bashkëpunojnë me autoritetet kompetente, do të jenë më tej të transpozuar.

Në fushën e ripranimit, planifikohet të përfundohet një protokoll i ripranimit me Spanjën, i miratuar në parim me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 387, datë 3.5.2017. Procedurat për përfundimin e marrëveshjeve të ripranimit me Marokun, Afganistanin, Irakun dhe Iranin do të vazhdojnë.

II.3.3.3 Masat e tjera të planifikuara

Ka pasur gjithashtu zhvillime në parandalimin e migracionit të parregullt për punësim përmes monitorimit dhe inspektimit të agjencive private të punësimit. Në këtë drejtim, në shkurt 2018, u miratua vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 101, datë 23 shkurt 2018, “Për organizimin dhe funksionimin e agjencive private të punësimit”.

Përkrahur nga UNHCR-ja, Policia Kufitare dhe Migracionit dhe Bashkia Gjirokastrë po punojnë për të finalizuar Memorandumin e Mirëkuptimit të Qendrës Sociale kushtuar strehimit të përkohshëm të grupeve të prekshme me nevoja të posaçme të mbrojtjes, me kapacitet prej 15 personash.

II.4 Azili

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Shqipëria ka aderuar në Konventën lidhur me Statusin e Refugjatëve.

Ligji nr. 121/2014, “Për azilin në Republikën e Shqipërisë” dhe legjisllacioni i tij zbatues përafrohet pjesërisht me *acquis* të BE-së. Mangësitë kryesore lidhen me direktivën e Këshillit 2001/55/EC të 20 korrikut 2001 mbi standardet minimale për sigurimin e mbrojtjes së përkohshme në rastet e flukseve

masive të personave të zhvendosur dhe mbi masat që nxisin një balancim të përpjekjeve midis vendeve anëtare gjatë marrjes së këtyre njerëzve dhe përballimit me pasojat; direktiva e Këshillit 2003/9/EC e 27 janarit 2003 mbi vendosjen e standardeve minimale për pranimin e azilkërkesve; direktiva e Këshillit 2003/86/EC 22 e shtatorit 2003 mbi të drejtën e bashkimit familjar; direktiva e Këshillit 2005/85/EC e datës 1 dhjetor 2005 mbi përcaktimin e standardeve minimale të procedurave në vendet anëtare për lëshimin dhe heqjen e statusit të refugjatit; dhe direktiva 2011/95/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 13 dhjetor 2011 mbi standardet për kualifikimin e shtetasve të vendeve të treta ose personave pa shtetësi si përfitues të mbrojtjes ndërkombëtare, për një status të njëjtë për refugjatët ose për personat e mbrojtjen dytësore dhe për përmbajtjen e mbrojtjes së dhënë. Boshllëqet e përcaktuara në kuadrin ligjor kanë të bëjnë me të drejtën e një anëtari të familjes të refugjatit për të paraqitur një kërkesë për bashkimin familjar dhe dhënien e një leje qëndrimi autonome në rast të rrethanave veçanërisht të vështira.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni përgjegjës është Ministria e Brendshme - Sektori i Azilit, i cili është nën Drejtorinë e Azilit dhe Shtetësisë brenda Drejtorisë së Përgjithshme të Rregullatorit dhe Pajtushmërisë për Rendin dhe Sigurinë Publike.

Është formuar Komisioni Kombëtar për Azil dhe Refugjatë dhe përbëhet nga shtatë anëtarë: 1 komisioner, përfaqësues të MPB-së, 5 përfaqësues nga ministratë e tjera dhe 1 nga Komiteti Shqiptar i Helsinkit.

Qendra Kombëtare e Pritjes për Azilkërkesit (QKPA) është funksionale me kapacitet prej 240 shtetërisht.

II.4.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Ligji për disa shtesa dhe ndryshime të ligjit nr. 121/2014, “Për azilin në Republikën e Shqipërisë” është planifikuar të zbatohet në vitin 2018. Qëllimi i këtij ligji është përafrimi i mëtejshëm i procedurave në kuadër të mbrojtjes ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë me acquis të BE-së dhe për të forcuar sistemin e azilit në vend në përputhje me këto standarde.

Ligji do të përafrohet më tej me masat e mëposhtme të BE-së: direktiva e Këshillit 2001/55/KE e 20 korrikut 2001 mbi standardet minimale për dhënien e mbrojtjes së përkohshme në rast të një fluksi masiv të personave të zhvendosur dhe mbi masat që promovojnë një balancim të përpjekjeve midis ve shteteve anëtare pranimin e këtyre personave dhe pasojat e tyre; direktiva e Këshillit 2003/9/KE e 27 janarit 2003 që përcakton standardet minimale për pranimin e azil kërkesve; direktiva e Këshillit 2004/83/KE e datës 29 prill 2004 mbi standardet minimale për kualifikimin dhe statusin e shtetasve të vendeve të treta ose personave pa shtetësi si refugjatë ose si persona që kanë nevojë për mbrojtje ndërkombëtare dhe përmbajtjen e mbrojtjes së dhënë; direktiva e Këshillit 2005/85/KE e datës 1 dhjetor 2005 mbi standardet minimale për procedurat në shtetet anëtare për dhënien dhe tërheqjen e statusit të refugjatit; direktiva 2011/51/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 11 maj 2011 për ndryshimin e direktivës së Këshillit 2003/109/KE për shtrirjen e fushëveprimit të saj për përfituesit e mbrojtjes ndërkombëtare; direktiva 2011/95/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 13 dhjetor 2011 mbi standardet për kualifikimin e shtetasve të vendeve të treta ose personave pa shtetësi si përfitues të mbrojtjes ndërkombëtare, për një status uniform për refugjatët ose për personat që kanë të drejtë për mbrojtje plotësuese, dhe për përmbajtjen e mbrojtjes së dhënë; direktiva 2013/32/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 26 qershorit 2013 mbi procedurat e përbashkëta për dhënien dhe tërheqjen e mbrojtjes ndërkombëtare; direktiva 2013/33/BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e 26 qershorit 2013 që përcakton standardet për pranimin e aplikantëve për mbrojtje ndërkombëtare.

II.4.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

II.5 Politika e vizave

II.5.1 Kuadri politik dhe ligjor

Regjimi i vizave për shtetasit e huaj në Republikën e Shqipërisë është në përputhje me ligjin nr. 108, datë 28.3.2013, “Për të huajt”, me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 513, datë 13.6.2013, “Për përcaktimin e kriteret, procedurat dhe dokumentacioni për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë”, të ndryshuar dhe me Marrëveshjen e Bashkëpunimit të Ministrisë së Punëve të Jashtme nr. 264, datë 11.1.2016, Ministria e Punëve të Brendshme nr. 8, datë 18.1.2016 dhe

Shërbimi Informativ Shtetëror nr. 37, datë 20.1.2016, “Për bashkëpunimin e strukturave të MPJ-së, MPB-së dhe SHISH-it në procedurat për lëshimin e vizave për të huajt”.

Legjislacioni shqiptar është përafruar pjesërisht me rregulloren e Këshillit 539/2001. Lidhur me shtojcën I të rregullores, Shqipëria ka regjim të barabartë të vizave për 100 shtete dhe regjim të vizave të ndryshme për 7 shtete, ndërsa për sa i përket aneksit II, Shqipëria ka regjim të barabartë të vizave për 4 shtete dhe regjim të vizave të ndryshme për 15 shtete.

Për sa i përket integritetit të parametrave biometrikë në formatin uniform për lejet e qëndrimit, vendimi është në përputhje të plotë me rregulloren (KE) nr. 380/2008 për ndryshimin e rregullores (KE) nr. 1030/2002.

Legjislacioni tjetër që rregullon çështjet lidhur me politikën e vizave janë ligji nr. 8668, datë 23.11.2000, “Për ofrimin e shtetasve shqiptarë me dokument udhëtimi”, të ndryshuar; ligji nr. 8952, datë 10.10.2002, “Për dokumentet e identitetit të shtetasve shqiptarë”, të ndryshuar; ligji nr. 121/2014, “Për Azilin në Republikën e Shqipërisë” dhe VKM-në nr. 706, datë 12.10.2016, “Për miratimin e formatit të dokumentit të udhëtimit dhe letërnjoftimit elektronik për të huajt me” mbrojtje dytësore”.

Korniza penale për të parandaluar lehtësimin e hyrjes, transitit dhe qëndrimit të paautorizuar është në fuqi nëpërmjet dispozitave përkatëse të Kodit Penal Shqiptar.

II.5.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor përgjegjës për politikën e vizave është Ministria e Evropës dhe Punëve të Jashtme.

Autoriteti qendror publik përgjegjës për trajtimin e kërkesave për vizë është Drejtoria e Shërbimeve Konsullore në Ministrinë e Evropës dhe Punëve të Jashtme.

Autoriteti përgjegjës për trajtimin e të huajve që kërkojnë të hyjnë dhe qëndrojnë në Republikën e Shqipërisë është Departamenti i Kufirit dhe Migracionit në Policinë e Shtetit.

Misionet diplomatike dhe zyrat konsullore të MEFA-s janë të autorizuar për marrjen e vizave dhe lëshimin e vizave jashtë vendit, ndërsa Departamenti i Kufirit dhe Migracionit i Policisë së Shtetit është i autorizuar për viza të lëshuara në pikat e kalimit kufitar.

Ministria e Brendshme është autoriteti përgjegjës për lëshimin e dokumenteve të udhëtimit dhe kartave të identitetit elektronik për refugjatët dhe personat që marrin Mbrojtjen dytësore.

Departamenti për Kufirin dhe Migracionin e Policisë së Shtetit lëshon lejet e qëndrimit dhe dokumentet e lejes së qëndrimit të të huajve.

Marrëveshja e bashkëpunimit nr. 264, datë 11.1.2016 është nënshkruar ndërmjet Ministrisë së Punëve të Jashtme, Ministrisë së Brendshme dhe Shërbimit Informativ Shtetëror për procedurat e lëshimit të vizave.

II.5.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.5.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

Avancimi i Strategjisë

II.5.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Në vitin 2018 janë planifikuar ndryshimet në ligjin nr. 108/2013, “Për të huajt”, të ndryshuar (neni 135, pika 1), me qëllim transpozimin e detyrimeve nga direktiva e Këshillit 2004/82/KE e 29 prillit mbi detyrimin e transportuesve për të komunikuar të dhënat e pasagjerëve (në Organizatën Ndërkombëtare të Aviacionit Civil-ONAC), rezolutat 2178 dhe 2309 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara dhe standardin e ri 9.5 të ICAO, për të “detyruar” kompanitë transportuese për transferimin e të dhënave paraprake të udhëtarëve në përputhje me standardet e ICAO dhe Direktiva e BE-së për API.

Përveç kësaj, në zbatim të ligjit, një vendim i Këshillit të Ministrave për përcaktimin e detyrimeve të transportuesit për transmetimin paraprak të listës së udhëtarëve në përputhje me standardet API do të hyjë në fuqi në vitin 2018.

MEPJ, bazuar në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 513, datë 13.6.2013, “Për themelimin e kriterëve, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, vendbanimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, ka planifikuar të liberalizojë regjimin e vizave me:

- Paraguai,
- El Salvador,
- Honduras,
- Guatemala,
- Nikaragua,

- Kirgistan,
- Bjellorusi,
- Meksikë,
- Kubë,
- Sri Lanka,
- Ekuador.

II.5.3.3. Veprime të tjera të planifikuara

II.6. Bashkëpunimi gjyqësor në çështjet civile dhe penale

II.6.1 Kuadri politik dhe ligjor

Bashkëpunimi gjyqësor në çështjet civile dhe penale rregullohet me Kodin Civil Shqiptar, Kodin e Procedurës Civile, Kodin e Familjes, ligjin mbi të drejtën ndërkombëtare private 2011, Kodin e Procedurës Penale, ligjin nr. 10 193, datë 3.12.2009, “Për marrëdhëniet juridiksionale me autoritetet e huaja në çështjet penale”, të ndryshuar me ligjin nr. 100/2013 dhe konventat e OKB-së, konventat e Këshillit të Evropës për Çështjet Civile dhe konventat e Këshillit të të Drejtave të Njeriut që Republika e Shqipërisë ka aderuar/nënshkruar janë pjesë e kornizës ligjore kombëtare.

Kodi i Procedurave Civile u amendua në mars 2017 dhe hyri në fuqi më 1 gusht 2017. Këto amendamente përbëhen kryesisht nga siguria gjatë procesit të çështjeve të ekstradimit, MLA, detyrimin e vendimeve të huaja, për sa i përket zgjatjes së procedurës dhe mbrojtjes së të drejtave themelore të subjektit.

Shqipëria ka nënshkruar Marrëveshjen për bashkëpunim me EUROJUST, e cila aktualisht është në procedurë për miratim në Këshillin e BE-së.

II.6.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni përgjegjës është Ministria e Drejtësisë.

Gjykatat mund të merren në mënyrë të pavarur me çështjet e bashkëpunimit gjyqësor ndërkombëtar në çështjet civile.

II.6.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.6.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

II.6.3.2 Masat ligjore të planifikuara

II.6.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

II.7 Bashkëpunimi në fushën e drogave

II.7.1 Kuadri politik dhe ligjor

“Plani i Veprimit kundër Kultivimit dhe Trafikimit të Kanabisit 2017–2020” (VKM nr. 248, datë 29.3.2017) është miratuar.

Legjislacioni kombëtar nuk përafrohet me vendimin e Këshillit 2001/419/DÇB të datës 28 maj 2001 mbi transmetimin e mostrave të substancave të kontrolluara, vendimin e Këshillit 2005/387 / DÇB të datës 10 maj 2005 mbi shkëmbimin e informacionit, vlerësimin e rrezikut dhe kontrollin e veprimtarive të substancave psikoaktive të reja. Boshllëqet e identifikuar: Nuk ekzistojnë bazat ligjore në pikat kombëtare të kontaktit dhe procedurat ligjore për transmetimin e mostrave; nuk ekziston një mekanizëm i përshtatshëm për identifikimin dhe vlerësimin e barnave të reja; nuk ekziston një bazë e përshtatshme ligjore për vendosjen e barnave të reja në listën e substancave të kontrolluara;

Legjislacioni kombëtar (Kodi Penal) është pjesërisht i përafëruar me vendimin kuadër të Këshillit 2004/757/DÇB të datës 25 tetor 2004 që përcakton dispozitat minimale për elementet përbërëse të veprave penale dhe gjobave në fushën e trafikut të paligjshëm të drogës.

Vendimi kuadër 2004/757/DÇB i Këshillit, i 25 tetorit 2004, që përcakton dispozitat minimale për elementet përbërëse të veprave penale dhe gjobave në fushën e trafikut të paligjshëm të drogës është transpozuar pjesërisht përmes Kodit Penal.

Legjislacioni kombëtar nuk është përafëruar me *acquis* e BE-së për substancat e ndaluara. Një mekanizëm i përshtatshëm për identifikimin dhe vlerësimin e barnave të reja nuk është ngritur dhe nuk ka një bazë ligjore të përshtatshme për vendosjen e ilaçeve të reja në listën e substancave të kontrolluara. Për këtë qëllim nevojiten ndryshime në ligjin nr. 7975, datë 26.7.1995, “Për barnat narkotike dhe substancat psikotrope”, të ndryshuar.

Rregullorja (KE) nr. 1920/2006 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit e datës 12 dhjetor 2006 mbi Qendrën Evropiane të Monitorimit të Drogave dhe Varësisë nga Droga (rifunksion) është transpozuar

pjesërisht përmes ligjit nr. 8750, datë 26.3.2001, “Për parandalimin dhe luftën kundër trafikimit të substancave narkotike ose psikotrope”, i ndryshuar, dhe VKM nr. 299, datë 14.4.2011 “Miratimi i rregullores ‘Funksionimi i Komitetit Kombëtar të Bashkëpunimit për Luftën kundër Drogës; Sekretariati i Komitetit dhe Zyra Kombëtare për të dhëna mbi drogën”. Ka nevojë për forcimin e kapaciteteve strukturore dhe teknike, si dhe për të përmirësuar cilësinë e informacionit të nevojshëm për të prodhuar në mënyrë të besueshme 5 indikatorët kryesorë të kërkuar nga EMCDDA Treguesit e Kërkesave të Trajtimit (TDI), Indikatorit i Përdorimit të Drogës Problematike (PDU), Vdekjet e Lidhura me Drogën (DRD), Sëmundjet Infektive të Drogës (DRID) dhe Anketa e Përgjithshme e Popullsisë (GPS).

Shqipëria ka ratifikuar instrumentet kryesore ndërkombëtare në lidhje me parandalimin dhe luftën kundër drogës: Konventa e Kombeve të Bashkuara për Substancat Psikotrope (Vjenë, 21 shkurt 1971); Konventa Unike e Kombeve të Bashkuara për Substancat Narkotike (Nju-Jork, 30 mars 1961) e ndryshuar me Protokollin e vitit 1972 (Gjenevë, 25 mars 1972); Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Trafikut të Paligjshëm të Narkotikëve dhe Substancave Psikotrope (Vjenë, 20 dhjetor 1988)

Fokusi i masave kombëtare ishte të pengonin kuadrin ligjor për konfiskimin e aseteve që lidhen me prodhimin dhe trafikimin e paligjshëm të drogës. Në këtë linjë, në vitin 2017, janë miratuar aktet nënligjore në vijim:

Bazuar në ndryshimet në Kodin e Procedurës Penale, u mundësua shkatërrimi i substancave narkotike edhe para përfundimit të procesit gjyqësor, si dhe përdorimi i teknikës speciale të hetimit “Dorëzimi i kontrolluar”.

Udhëzimi i Përbashkët i Prokurorit të Përgjithshëm, ministri i Punëve të Brendshme, ministri i Shëndetësisë dhe ministri i Mjedisit nr. 2487, datë 15.5.2017, “Për trajtimin e bimëve, substancave narkotike ose psikotrope dhe prekursorëve kimikë të sekuestruar (Gazeta Zyrtare 121, 2017, f. 6333) që përshkruan procedurën nga identifikimi në shkatërrimin e drogave të sekuestruara.

Në fushën e bashkëpunimit në luftën kundër drogës, ka pasur intensifikim në luftën kundër trafikimit dhe shpërndarjes së substancave narkotike, si dhe në bashkëpunimin me EMCDDA, EUROPOL, INTERPOL, vendet e BE-së ose ato vende kandidatë të rajonit të Ballkanit dhe gjithashtu të operacione të përbashkëta dhe trajnime të ndryshme. Programe janë zbatuar në lidhje me reduktimin e prodhimit dhe trafikimit të drogës, si dhe garantimin e një kontrolli efektiv në të gjithë territorin.

Janë hartuar disa raporte kombëtare bazuar në treguesit kryesorë dhe metodologjinë e përcaktuar nga EMCDDA. Gjithashtu, EMCDDA po ndihmon për të ngritur një Sistem Paralajmërimi të Hershëm për barna të reja psikoaktive.

II.7.2 Institucionet përgjegjëse

II.7.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.7.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

Dokumenti Strategjik kundër Drogave në përputhje me Strategjinë e BE-së për Barnat e BE-së (2013–20) të Këshillit të Rekomandimeve (2012/C 402/01), do të miratohet në vitin 2018.

II.7.3.2 Masat ligjore të planifikuara

II.7.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

II.8 Bashkëpunimi doganor

II.8.1 Kuadri ligjor dhe politikat

Legjislacioni kombëtar (Kodi Doganor) është pjesërisht në përputhje me Konventën e 18 dhjetorit 1997 mbi Ndihmën e Ndërsjellë dhe Bashkëpunimin ndërmjet Administratave Doganore: (Konventa Napoli II).

II.8.2 Institucionet përgjegjëse

Zyra e Doganave e Republikës së Shqipërisë është institucioni përgjegjës për bashkëpunimin doganor.

Drejtoria e Hetimeve / Drejtoria e Përgjithshme e Doganave ka kompetenca hetuese. Ajo përbëhet nga: 14 oficerë të policisë gjyqësore (JPO) të Shërbimit Policor Gjyqësor të Doganave dhe 8 oficerë të Policisë Gjyqësore (JPO) të Seksionit të Doganave të Policisë Gjyqësore.

Kompetencat dhe detyrimet ligjore të Drejtorisë së Hetimeve / Drejtorisë së Përgjithshme të Doganave, janë:

- Hetimi i shkeljeve të dyshuara doganore në të gjithë territorin doganor të Shqipërisë dhe ndëshkimet penale dhe / ose paditë penale kundër subjekteve që kanë kryer këto vepra doganore;

- Hetimi i mospërmbushjes së procedurave doganore nga personeli doganor dhe informimi i Komitetit Disiplinor të Doganave dhe Prokurorit kompetent për këto shkelje administrative dhe penale të ligjshmërisë;

- Kryerja e veprimeve hetimore të urdhëruara/deleguara nga prokurori kompetent;
- Kryerjen e kontrolleve rutinë dhe / ose specifike doganore të të gjitha subjekteve që veprojnë sipas regjimeve doganore;

- Kryerja e veprimeve hetuese/verifikimi të kërkuara nga autoritetet e huaja (joshqiptare) me të cilët janë nënshkruar marrëveshjet e bashkëpunimit dhe marrëveshjet e ndihmës së ndërsjellë.

II.8.3 Veprime të planifikuara 2018–2020

II.8.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

II.8.3.2 Masat ligjore të planifikuara

II.8.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

Shqipëria, e përfaqësuar nga Ministria e Drejtësisë, nënshkroi më 28 shtator 2016, Memorandumin e Bashkëpunimit ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë për pjesëmarrjen e Republikës së Shqipërisë në Programin e Drejtësisë të BE-së, miratuar me ligjin nr. 11, datë 2.2.2017, i cili përfshin 3 përbërës nga 4 të përbërë nga programi: a) të lehtësojë dhe mbështesë bashkëpunimin gjyqësor në çështjet civile dhe penale; b) të mbështesë dhe promovojë trajnimin gjyqësor, duke përfshirë trajnimin gjuhësor për terminologjinë gjyqësore, me qëllim promovimin e një kulture të përbashkët ligjore dhe gjyqësore; c) të lehtësojë qasjen efektive në drejtësi për të gjithë, duke përfshirë promovimin dhe mbështetjen e të drejtave të viktimave të krimit ndërkohë që respektojnë të drejtat e mbrojtjes.

III. Implikimet financiare

III.1. Buxheti

Për Drejtorinë e Përgjithshme të Krimit të Organizuar dhe Hetimit të Krimeve

<i>Numri i të punësuarve dhe kostoja për vitet 2016; 2017; 2018 dhe 2019</i>					
Viti	2015	2016	2017	2018	2019
Nr. i të punësuarve	1,424	1,424	1,424	1,424	1,424
Pagat dhe shpenzimet e stafit	1,993,161	2,078,900	2,166,571	2,166,571	2,166,571
Sigurimet shoqërore	314,231	325,209	332,276	332,276	332,276
Totali	2,307,392	2,404,109	2,498,847	2,498,847	2,498,847

Për Drejtorinë Antiterrorizëm

Numri i të punësuarve dhe kostoja për vitet 2016, 2017, 2018 dhe 2019

Viti	2015	2016	2017	2018	2019
Nr. i të punësuarve	72	74	86	86	86
Pagat dhe shpenzimet e stafit	70.372	72.327	84.055	84.055	84.055
Sigurimet shoqërore	11.286	11.600	13.481	13.481	13.481
Totali	81.658	83.927	97.536	97.536	97.536

Për Drejtorinë e Përgjithshme të Kufirit dhe Migracionit

Numri i të punësuarve dhe kostoja për vitet 2016, 2017, 2018 dhe 2019

Viti	2015	2016	2017	2018	2019
Nr. i të punësuarve	1517	1653	1653	1653	1653
Pagat dhe shpenzimet e stafit	1,545,527	1,684,084	1,684,084	1,935,167	1,935,167
Sigurimet shoqërore	253,027	281,242	281,242	323,173	323,173
Totali	1,798,554	1,965,326	1,965,326	2,258,340	2,258,340

I. Hyrje

1.1 Përmbajtja e kapitullit

1.1.1 Përmbledhje e legjislacionit të Bashkimit Evropian

Në parim, Acquis në fushën e shkencës dhe kërkimit nuk kërkon transpozimin e rregullave të Bashkimit Evropian në rendin ligjor kombëtar. Megjithatë zbatimi i suksesshëm i acquis në këtë fushë përfshin plotësimin e kërkesave të nevojshme që mundësojnë rritjen e burimeve strukturore dhe njerëzore në kërkimin shkencor, duke synuar koordinimin e kërkuar me parimet dhe orientimet e BE-së në këtë sferë.

Në këtë kontekst, çdo vend duhet:

- të rrisë në mënyrë të përshkallëzuar shpenzimet për kërkimin shkencor e zhvillim deri në 2% të GDP-së brenda vitit 2020;
- të nxisë qendrat e ekselencës së kërkimit shkencor në bazë të parimit të një specializimi të zgjuar (*smart specialization*);
- të financojë kërkimin shkencor në përputhje me kriteret ndërkombëtare të vlerësimit të cilësisë së kërkimit shkencor;
- të mbështesë politikat e shkencës së hapur (*open science*) dhe marrje informacioni (*open access*) mbi rezultatet e botimeve shkencore që financohen nga fondet publike;
- të garantojë një sistem të saktë e të besueshëm të statistikave për nivelin e investimeve publike e private për kërkim shkencor dhe zhvillim;
- të lehtësojë procedurat ligjore e administrative për qarkullimin dhe punësimin e studiuesve të huaj në Shqipëri;
- të ndihmojë përmes veprimtarive në këtë fushë për arritjen e objektivave të BE-së për Unionin e Novacionit.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi i Shqipërisë për të ndërmarrë iniciativa politike, gjyqësore, institucionale dhe financiare në kapitullin 25, në mbështetje të konsolidimit të sistemit të kërkimit, rrjedh nga neni 109 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA), i cili përcakton shtyllat e bashkëpunimit ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian në fushën e kërkimit shkencor dhe zhvillimit teknologjik (titulli VIII - politikat e bashkëpunimit / bashkëpunimit për kërkimin dhe zhvillimin teknologjik).

1.2 Situata aktuale/përmbledhja

Duke marrë parasysh popullsinë e saj, Shqipëria është një vend i vogël me një nivel relativisht të ulët të të ardhurave edhe pas dy dekadave të rritjes së qëndrueshme. Edhe pse ekziston një përparim i dukshëm për sa i përket ristrukturimit ekonomik dhe rritjes së produktivitetit, aftësia e saj e konkurrencës është ende e ulët dhe bazohet në kostot e faktorëve (punës) dhe jo në një vlerë të shtuar.

Hulumtimet e tanishme shkencore në Shqipëri përfshijnë institucionet e arsimit të lartë publik dhe jopublik, institute, qendra dhe agjenci, në varësi të institucioneve të linjës, qendrave kombëtare kërkimore dhe sipërmarrjet private që veprojnë në fushën e kërkimit, zhvillimit dhe inovacionit.

• Institucionet publike dhe jopublike të arsimit të lartë janë institucione mësimore-kërkimore, që sipas ligjit nr. 80/2015 kanë si mision arsimin e lartë, kërkimin shkencor, zhvillimin dhe transferimin e njohurive dhe të teknologjisë. Niveli i kërkimit shkencor në universitetet e ndryshme është i ndryshëm;

• QKK-të janë institucione kërkimore-mësimore që kanë si mision kërkimin shkencor, formimin e thelluar universitar në ciklin e dytë dhe të tretë të studimeve, zhvillimin dhe transferimin e njohurive dhe të teknologjisë. Deri tani është ngritur Qendra e Studimeve Albanologjike (QSA) mbi bazën e riorganizimit të instituteve albanologjike të Akademisë së Shkencave;

• institutet publike/qendrat/agjencitë publike të kërkimit shkencor, zhvillimit dhe transferimit të teknologjisë në vartësi të ministrive, kanë për mision kryerjen e studimeve dhe projekteve zhvillimore, si dhe transferimin e njohurive dhe teknologjive në praktikën e prodhimit të produkteve dhe të ofrimit të shërbimeve. Në varësi të ministrive të linjës ekzistojnë institutet/qendrat/agjencitë si më poshtë vijojnë:

- 6 qendra/institute pranë Ministrisë së Bujqësisë, Zhvillimit Rural,
- 1 agjenci pranë Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit,
- 2 qendra/agjenci dhe 2 institute pranë Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë,
- 2 qendra/Institute pranë Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale,
- 3 institute pranë Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë,

- 1 institut pranë Ministrisë së Drejtësisë,
- 1 institut pranë Ministrisë së Brendshme,
- 1 qendër pranë Ministrisë së Mbrojtjes.

Qendrat/agjencitë/institutet dhe sipërmarrjet e tjera private që veprojnë në kërkim, zhvillim dhe transferim të teknologjisë dhe njohurive. Nuk ka të dhëna apo studime për të mundësuar vlerësimin e vëllimit të aktivitetit të inovacionit (shpenzimet për inovacionin etj.), ose produktet në sektorin e ndërmarrjeve (p.sh. shitjet nga produktet dhe shërbimet e reja etj.).

Në fakt, i vetmi financim i kërkimit shkencor nga buxheti i shtetit është Programi Kombëtar për Kërkim-Zhvillim (NPRD), i cili që nga viti 1994 deri në vitin 2009 është administruar nga Drejtoria e Arsimit të Lartë dhe Shkencës në MAS. Ndërkohë që nga viti 2009 krijimi i Agjencisë së Kërkimit, Teknologjisë dhe Inovacionit (ARTI, tani NASRI që nga viti 2016), këto programe financohen dhe menaxhohen nga Drejtoria e Programeve Kombëtare, në Agjenci.

Nga ana tjetër, financimi i kërkimit nga qeveria bëhet përmes një numri të entiteteve si ministritë e linjës dhe organizatat publike, të angazhuara drejtpërdrejt ose tërthorazi në aktivitetet kërkimore dhe politikat e inovacionit.

Ministria e Bujqësisë, Zhvillimit Rural financon aktivitete në fushën e kërkimit të aplikuar dhe transferimit të teknologjisë në fusha të veçanta, kryesisht në përgjigje të nevojave të komunitetit bujqësor. Aktivitetet janë kryer nga gjashtë qendrat për transferimin e teknologjive bujqësore (QTTB), që varen nga ministria.

Ministria e Mbrojtjes parashikon intensifikimin e veprimtarive të K&ZH për sigurinë dhe mbrojtjen, si pjesë e një plani afatgjatë për zhvillimin e Forcave të Armatosura deri në vitin 2020. Për më tepër, anëtarësimi në NATO nënkupton pjesëmarrjen e komunitetit të kërkuesve shqiptarë, në Programin e NATO-s të Shkencës për Siguri e Paqe (PSP).

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale ka programin e saj të kërkimit, Institutin e Shëndetit Publik dhe Qendrën Bio-Mjekësore, që i shërbejnë përmirësimit të shërbimeve në këtë sektor.

Ministria e Energjetikës dhe Infrastrukturës mbështet dy agjenci të mëdha, Agjencinë Kombëtare të Burimeve Natyrore (AKBN) dhe Shërbimin Gjeologjik Shqiptar (SHGJSH), që kryejnë studime dhe shërbime në fushën e burimeve natyrore, energjisë, shkencave të tokës etj., dhe ndërkohë është fazën e ngritjes e vënies në funksion të Institutit të Studimeve të Naftës e Gazit.

Ministria e Ekonomisë e Financës Financave dhe Ekonomisë ka ngritur pranë Agjencisë Kombëtare të Investimeve (AIDA), një Qendër për Ndërmjetësimin e Inovacionit (BRIC), e cila siguron shërbime për ndërmarrjet që lidhen me transferimin e inovacionit dhe të teknologjisë.

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit ka një program që jep grante për studime në fushat që mbulon, ndërsa Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM) kryen një sërë studimesh, analizash e vlerësimesh në fushën e mjedisit.

Aktualisht Shqipëria ka në fuqi rreth 29 marrëveshje të bashkëpunimit shkencor dypalësh me vende të ndryshme të rajonit, BE dhe më gjerë, ndërsa aktualisht po zbatohen përmes financimit të projekteve dypalëshe vetëm marrëveshjet me Austrinë, Turqinë dhe Italinë.

Ndërkohë pas përfundimit të Programit të 7-të Kuadër të Zhvillimit dhe Kërkimit të Teknologjisë (FP7) të BE-së 2007–2013, Shqipëria merr pjesë në Programin Kuadër për Kërkimin Shkencor dhe Inovacionin Horizon 2020 (2014–2020). Shkenca, Teknologjia dhe Inovacioni (SHTI) synon të japë një kuadër përmes të cilit, forumi shumë-palësh i donatorëve dhe bashkëpunimi dypalësh të mund të ndihmojnë në një mënyrë të strukturuar në fuqizimin e kërkuesve shqiptarë për kërkim–zhvillim K&ZH. Përparësi e lartë nga pikëpamja e ndërkombëtarizimit është përshtatja graduale e një procesi të ngjashëm me “planet e reformimit kombëtar” në shtetet anëtare të BE-së, sipas të cilit qeveria shqiptare do të ketë një angazhim për prioritetet afatgjata në fushat e politikave të kërkimit dhe inovacionit.

Bashkëpunimi rajonal në fushën e kërkimit

Rritja e bashkëpunimit rajonal në fushën e kërkimit në Ballkanin Perëndimor inkurajohet, në mënyrë që vendet e rajonit të mund të jenë pjesë e Zonës Evropiane të Kërkimit (ERA) gjatë procesit të integritetit. Shqipëria është anëtare e Grupit Punues për Shkencën e Hapur të Këshillit të Bashkëpunimit Rajonal (RCC) me qendër në Sarajevë dhe ka emëruar Pikat Kombëtare të Referencës - NPR.

Ndërkohë Shqipëria ka ratifikuar më 2015-n marrëveshjen rajonale për krijimin e Qendrës së Ballkanit Perëndimor për Shkencë e Inovacion (WISE) dhe në tetor 2017 ka nënshkruar në Gjenevë Deklaratën e Vullneti të Mirë për të marrë pjesë në krijimin e Institutit të Evropës Juglindore për Teknologjitë e Qëndrueshme- SEEIST. Shqipëria merr pjesë në zbatimin e Planit Vjetor Shumëvjeçar

për krijimin e Zonës Ekonomike Rajonale - MAP ARM, e cila është një iniciativë e vendeve të BE-së dhe vendeve të Ballkanit Perëndimor, në kuadër të procesit të Berlinit të miratuar gjatë Samitit të Triestes më 12 korrik 2017. Shqipëria ka vënë përpjekjet e saj kërkimore për të kontribuar përmes shtyllës së Mobilitetit të MAP MAP, duke promovuar dhe mbështetur çdo iniciativë që lehtëson mobilitetin e hulumtuesve në vendet e Ballkanit Perëndimor.

Një nga treguesit në drejtim të bashkëpunimi rajonal në fushën e shkencës dhe inovacionit është pjesëmarrja e Shqipërisë në procesin e hartimit të disa strategjive. Në këtë kuadër është Strategjia e Evropës Juglindore 2020 (South East Europe Strategy 2020 - SEE) e Këshillit të Bashkëpunimit Rajonal (Regional Cooperation Council) me qendër në Sarajevë (ish Pakti i Stabilitetit), e miratuar më 21 shkurt 2013 në një konferencë të ministrave të ekonomisë së Ballkanit Perëndimor, ku përfshihej edhe Shqipëria. Strategjia synon të përmirësojë kushtet e jetës në rajon, aftësinë konkurruese dhe zhvillimin ekonomik, duke ndjekur vizionin e BE-së në strategjinë e saj 2020. Ajo synon që vendet e Ballkanit Perëndimor të hapin 1 milion vende pune deri më 2020, të rrisin tregtinë rajonale nga 94 miliardë euro në 210 miliardë euro dhe rritjen e të ardhura për frymë në 44% të mesatares së vendeve të BE-së, duke i shtuar deri më 2020 forcës së aftë për punë në rajon rreth 300 000 individë shumë të kualifikuar. Kjo strategji vlerësohet çdo vit për treguesit e realizimit të saj përmes një metodologjie të caktuar. Një nga shtyllat e saj është shtylla e kërkimit shkencor dhe inovacionit.

Nga ana tjetër, një dokument i rëndësishëm është Strategjia për Kërkim Shkencor dhe Inovacionin e Ballkanit Perëndimor, e cila u nxit fillimisht nga një Deklaratë e Përbashkët e Ministrave të Arsimit dhe Shkencës më 2009. Më pas, Banka Botërore dhe Komisioni Evropian nënshkruan në shtator 2011 një marrëveshje për financimin me 1,5 milionë euro nga fondet IPA për e kësaj strategjie. Ndërkohë për bashkërendimin e kësaj strategjie, vendet e rajonit kanë rënë dakord të krijojnë Western Balkans Innovation Strategy Exercise Facility (WISE), me qendër në Split të Kroacisë, një mekanizëm që mbështet e nxit iniciativat në këtë fushë.

1.3 Prioritetet

Një nga përparësitë kryesore të Shqipërisë në këtë fushë është reformimi dhe përmirësimi i sistemit institucional të kërkimit shkencor duke synuar rritjen e financimit në nivel kombëtar për shkencën e zhvillimin, nxitjen e qasjes së bashkëpunimit të trefishtë qeveriakademi-biznes (Triple Helix), si dhe përballimin e zgjidhjen e sfidave social-ekonomike të vendit përmes një kërkimi shkencor sa më cilësor. Nga ana tjetër, qeveria shqiptare ka për qëllim forcimin e kapaciteteve njerëzore e infrastrukture të kërkimit shkencor për të rritur pjesëmarrjen dhe nivelin e suksesit në programet kuadër të BE-së për kërkimin shkencor dhe inovacionin. Në këtë kuadër, identifikimi i fushave të kërkimit shkencor ku Shqipëria ka më shumë nevojë, do të jetë një ndër përparësitë bazë që mban parasysh zbatimin e qasjes së specializimit të zgjuar (*smart specialization*). Gjithashtu, thellimi i bashkëpunimit ndërkombëtar në fushën e shkencës e kërkimit shkencor, qoftë në nivel rajonal e ndërkombëtar, përbën një objektiv dhe prioritet të rëndësishëm për fuqizimin e këtij sektori. Përfshirja dhe zbatimi i parimeve të Zonës Evropiane të Kërkimit Shkencor-ERA në hartimin kuadrit strategjik e ligjor për zhvillimin e shkencës në Shqipëri do të pasohet nga ndjekja e aktiviteteve që afrojnë Shqipërinë me Unionin e Inovacionit.

Rekomandimet e nënkomitetit “Inovacioni, shoqëria e informacionit dhe politikat sociale” 2017.

- Autoritet shqiptare duhet të vazhdojnë reformën e sistemit shkencor duke filluar me ligjin nr. 80/2015, “Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë”.

- Shqipëria inkurajohet të bëjë përpjekje të vazhdueshme drejt integritetit në Zonën Evropiane të Kërkimit.

- Autoritetet shqiptare inkurajohen të zhvillojnë Strategjinë Shqiptare të Specializimit të Zgjuar.

- Shqipëria duhet të forcojë pjesëmarrjen në Horizon 2020, p.sh. ndërmarrin përpjekje për të rritur shkallën e suksesit.

- Shqipëria inkurajohet të marrë pjesë në nismat ndërrajonale që promovojnë fushën e shkencës dhe inovacionit dhe hedh hapa të mëtejshëm mbi ngritjen e qendrave të ekselencës

Rekomandimet e Progres-Raportit 2018

Gjatë vitit që vjen, Shqipëria duhet të:

- të rrisë investimet në kërkime, në përputhje me angazhimet e veta dhe prioritetet e Zonës Evropiane të Kërkimit;

- përforcimi i pjesëmarrjes në Horizon 2020, për shembull, duke bërë përpjekje për të rritur shkallën

e pjesëmarrjes.

II.1. Shkenca dhe kërkimi shkencor

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në përgjithësi, Shqipëria ka qenë në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga MSA-ja në fushën e politikës kërkimore dhe shkencore.

Dokumenti kryesor politik në këtë fushë është Strategjia Kombëtare për Kërkimin, Teknologjinë dhe Inovacionin 2017–2022, miratuar me vendim të Këshillit të Ministrave nr. 710, datë 1.12.2017.

Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë ka vazhduar proceset e rishikimit të legjislacionit primar dhe sekondar me qëllim që ta përafrojë atë me *acquis* e BE-së. Në këtë kuadër janë miratuar akte të reja dhe janë bërë ndryshime të nevojshme që përmirësojnë dhe rregullojnë më tej mënyrën se si punon sistemi i kërkimit në Shqipëri dhe bashkëpunon me programet e Kuadrit të BE-së. Një sërë aktesh legislative janë në fuqi dhe së fundmi të tjerë janë miratuar si më poshtë:

- Ligji nr. 132/2014, “Për ratifikimin e marrëveshjes ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian për pjesëmarrjen e Republikës së Shqipërisë në Programin Kuadër Horizon 2020-programi IBE-së për Kërkimin dhe Inovacionin”, i përafuar plotësisht me rregulloren nr. 1290/2013 e Këshillit dhe Parlamentit Evropian e 11 dhjetorit 2013 për përcaktimin e rregullave mbi pjesëmarrjen dhe shpërndarjen e informacionit në Programin Kuadër për Kërkimin Shkencor e Inovacionin 2014-2020 Horizon 2020;

- Ligji nr. 61/2015, “Për ratifikimin e Marrëveshjes mes Republikës së Shqipërisë e Bashkimit Evropian për pjesëmarrjen e Republikës së Shqipërisë në programin e Unionit “Konkurrenca e ndërmarrjeve të vogla e të mesme - COSME 2014–2020” i përafuar plotësisht me rregulloren nr. 1287/2013 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit, e datës 11 dhjetor 2013, për krijimin e programit për konkurrencën e Ndërmarrjeve të Vogla dhe të Mesme (COSME);

- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 607, datë 31.8.2016, “Për krijimin, përbërjen, organizimin e funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Kërkimit Shkencor e Inovacionit”, i përafuar pjesërisht me Rregullore e Këshillit nr. 58/2003 e 19 dhjetorit 2003 për përcaktimin e statutit të agjencive ekzekutive që do t’u besohen detyra të caktuara në administrimin e programeve komunitare;

- Ligj nr. 75/2015, datë 9.7.2015, “Për ratifikimin e marrëveshjes mes Republikës së Shqipërisë e Bashkimit Evropian për pjesëmarrjen e Republikës së Shqipërisë në programin e Unionit për Punësim e Inovacion Social – EaSI”, i cili përafon pjesërisht rregulloren nr. 1296/2013 e Parlamentit Evropian dhe Këshillit, e datës 11 dhjetor 2013, për krijimin e Programit të Bashkimit Evropian për Punësim dhe Inovacion Social;

- Ligji nr. 16/2016, “Për ratifikimin e marrëveshjes për themelimin e qendrës së kërkimit shkencor dhe inovacionit të Ballkanit Perëndimor (WISE)” në linjë me deklaratën për bashkëpunim të përbashkët në shkencë dhe novacion, firmosur në Sarajevë në vitin 2013 dhe deklaratën për Strategjinë Rajonale të Kërkimit dhe Zhvillimit për novacion, të firmosur në vitin 2013;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 567, datë 23.10.1995, “Për pagesën e këshillave, komiteteve dhe ekspertizës së veprimeve shkencore dhe teknologjike”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 197, datë 18.3.1996, “Për rrjetin institucional shkencor shtetëror”;

- Ligji nr. 8366, datë 2.7.1998, “Për themelimin e Shërbimit Gjeologjik Shqiptar (AGS);

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 333, datë 15.7.1999, “Për ndryshimin e vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 197, datë 18.3.1996”, “Për rrjetin institucional shkencor shtetëror”

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 278, datë 2.6.2000, “Për themelimin e Institutit të Policisë Shkencore”

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 178, datë 30.3.2001, “Për bashkimin e Qendrës Kombëtare të Edukimit dhe Promovimit të Shëndetit me Institutin e Shëndetit Publik”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 384, datë 19.6.2004, “Për një ndryshim në vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 197, datë 3.1.1996” Për rrjetin institucional shkencor shtetëror”.

- Urdhri i ministrit të Punëve Publike dhe Transportit nr. 225, datë 29.6.2004, “Për themelimin e Institutit të Ndërtimit”.

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 515, datë 19.7.2006, “Për ristrukturimin e instituteve kërkimore nën Ministrinë e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrotjtjes së Konsumatorit”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 547, datë 9.8.2006, “Për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore (NANR)”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 579, datë 23.8.2006, “Për krijimin e Agjencisë së Mjedisit dhe Pyjeve (EFA)”;
- Ligji nr. 9655, datë 11.12.2006, “Për Akademinë e Shkencave të Republikës së Shqipërisë”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 807, datë 6.12.2006, “Për ristrukturimin e Institutit të Kërkimeve dhe Dizajnit të Industrisë së Lehtë (ISPIL)”
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 163, datë 21.3.2007, “Për disa ndryshime në vendimin nr. 515, datë 19.7.2006, “Për ristrukturimin e instituteve kërkimore nën Ministrinë e Bujqësisë, Ushqimit dhe Mbrotjes së Konsumatorit””;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 146, datë 28.3.2007, “Për bashkimin e Institutit të Informatikës dhe Matematikës së Aplikuar dhe riorganizimit të tij si pjesë e Universitetit Politeknik të Tiranës, dhe me ndryshimin e vendimit nr. 440, datë 16.6.2005 të Këshillit të Ministrave” për miratimin e listës së inventarit të pronave, shtetit, i cili transferoi përgjegjësinë e menaxhimit të Akademisë së Shkencave”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 202, datë 11.4.2007, “Për disa shtesa dhe ndryshime në vendimin nr. 547, datë 9.8.2006, “Për themelimin e Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore (NANR)””;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 255, datë 27.4.2007, “Për Fondin e Ekselencës për mbështetjen financiare të studentëve dhe shkencëtarëve të rinj, të shkëlqyeshëm”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 364, datë 13.6.2007, “Për një shtesë të VKM-së nr. 547, datë 9.8.2006” Për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 382, datë 20.6.2007, “Për disa shtesa dhe ndryshime në vendimin nr. 515, datë 19.7.2006, “Për ristrukturimin e instituteve kërkimore nën Ministrinë e Bujqësisë, Mbrotjes e Ushqimit””;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 559, datë 22.8.2007, “Për bashkimin e disa instituteve të Akademisë së Shkencave, organizimin e Qendrës së Studimeve Albanologjike dhe funksionimin e kësaj qendre në periudhën kalimtare”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 560, datë 22.8.2007, “Për bashkimin e disa instituteve dhe njësive kërkimore, organizimin e tyre në Institutin e Energjisë, Ujit dhe Mjedisit në Universitetin Politeknik të Tiranës dhe funksionimin e Institutit në periudhën kalimtare”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 561, datë 22.8.2007, “Për unifikimin e disa instituteve dhe njësive kërkimore, organizimin e tyre në Institutin e Gjeoshkencave (GI) në Universitetin Politeknik të Tiranës dhe funksionimin e Institutit për periudhën e tranzicionit”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 562, datë 22.8.2007, “Për përfundimin e Institutit të Kërkimeve Biologjike të Akademisë së Shkencave dhe Integritetit të tij në Universitetin e Tiranës;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 563, datë 22.8.2007, “Për krijimin e Qendrës së Fizikës Bërthamore të Aplikuar dhe Autoritetit Atomik Shqiptar, pranë Universitetit të Tiranës”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 467, datë 18.7.2007, “Për kriteret dhe procedurat për kualifikimin shkencor dhe pedagogjik të personelit akademik”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 661, datë 18.10.2007, “Për përcaktimin e masave për organizimin e qendrave ose instituteve të kërkimit dhe zhvillimit, për të filluar operacionet në periudhën kalimtare”;
- Vendimi Këshillit të Ministrave nr. 861, datë 21.11.2007, “Për themelimin, organizimin dhe funksionimin e Institutit të Transportit (IT);
- Ligji nr. 9853, datë 26.12.2007, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9655, datë 11.12.2006” Për Akademinë e Shkencave të Republikës së Shqipërisë””;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 156, datë 13.2.2008, “Për ndryshimin e vendimit nr. 559, datë 22.8.2002, “Për bashkimin e disa instituteve të Akademisë së Shkencave, organizimin e Qendrës së Studimeve Albanologjike, si dhe funksionimin e kësaj qendre në periudhën kalimtare””;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 349, datë 27.3.2008, “Për themelimin e komisionit përzgjedhës të anëtarëve të rinj të Akademisë së Shkencave”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 399, datë 27.3.2008, “Për miratimin e shumës së kompensimit për anëtarët e anëtarëve të rregullt dhe të përhershëm të Akademisë së Shkencave”;
- Ligji nr. 9949, datë 7.7.2008, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9655, datë 11.12.2006, “Për Akademinë e Shkencave të Republikës së Shqipërisë””;
- Vendimi i Gjykatës Kushtetuese nr. 18, datë 29.7.2008 “Me objekt: 1. Shfuqizimin e ligjit nr. 9853, datë 26.12.2007, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9655, datë 11.12.2006, “Për Akademinë e Shkencave të Republikës së Shqipërisë”, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë 2. Pezullimin e këtij ligji deri në shqyrtimin përfundimtar”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 863, datë 29.7.2009, “Për miratimin e Strategjisë për Shkencë, Teknologji dhe Inovacion 2009–2015”;
- Ligji nr. 10242, datë 25.2.2010, “Për Institutin e Kërkimeve për Krimet dhe Pasojat e Komunizmit në Shqipëri”;
- Ligji nr. 10271, datë 22.4.2010, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 9655, datë 11.12.2006, “Për Akademinë e Shkencave të Republikës së Shqipërisë””;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 399, datë 26.5.2010, “Për miratimin e strukturës organizative të administratës së Akademisë së Shkencave të Republikës së Shqipërisë”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 787, datë 24.9.2010, “Për një ndryshim dhe plotësim të vendimit nr. 399, datë 27.3.2008, “Për miratimin e shumës së kompensimit të anëtarëve të anëtarëve të rregullt dhe të përhershëm të Akademisë së Shkencave””;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 380, datë 18.5.2011, “Për themelimin, organizimin dhe funksionimin e Këshillit Shkencor të Institutit të Shëndetit Publik (IPH)”;
- Udhëzimi i ministrit të Arsimit nr. 19, datë 31.5.2011, “Për elaborimin e buxhetit të institucioneve publike të arsimit të lartë në programin” për hulumtim dhe përsosmëri fundamentale”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 490, datë 6.7.2011, “Për shfuqizimin e VKM-së nr. 560, datë 22.8.2007, “Për bashkimin e disa instituteve dhe njërive kërkimore, organizimi i tyre në Institutin e Energjisë, Ujit dhe Mjedisit pranë Universitetit Politeknik të Tiranës dhe funksionin e Institutit për periudhën kalimtare””;
- VKM nr. 561, datë 22.8.2007, “Për unifikimin e disa instituteve dhe njërive kërkimore, organizimi i tyre në Institutin e Gjeoshkencave dhe afër në Universitetin Politeknik të Tiranës dhe funksionin e Institutit për periudhën kalimtare”;
- Urdhri i ministrit të Arsimit nr. 371, datë 28.7.2011, “Për themelimin e Institutit të Gjeoshkencave dhe Energjisë, Ujit dhe Ambientit pranë Universitetit Politeknik”;
- Urdhri i ministrit të Arsimit nr. 105, datë 23.3.2012, “Për miratimin e Rregullores” Për etikën në hulumtim dhe botim”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 150, datë 27.2.2013, “Për miratimin e strukturës organizative të administratës së Akademisë së Shkencave të Republikës së Shqipërisë”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 47, datë 29.1.2014, “Për përcaktimin e rregullave për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Mjedisit dhe Agjencisë Rajonale të Mjedisit”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 989, datë 9.12.2015, “Për themelimin, funksionimin, kohëzgjatjen dhe tarifat e anëtarëve të Këshillit të Arsimit të Lartë dhe Kërkimit CHER”;
- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 329 datë 12.4.2017, “Për statusin dhe trajtimin e veçantë të stafit akademik”;
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 505, datë 13.9.2017, “Për përcaktimin e fushave të përgjegjësi shtetërore të caktuara në Ministrinë e Arsimit, Sportit dhe Rinisë”;
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 88 datë 14.2.2018, “Për krijimin e Rrjetit Akademik Ndërinstitucional të Rrjetit Shqiptar – RASH”;
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 75, datë 12.2.2018, “Për modelin e financimit të institucioneve publike të arsimit të lartë dhe të kërkimit”;
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 112, datë 23.2.2018, “Për përcaktimin e kritereve për ndarjen e shkallës së doktoratës dhe standardeve shtetërore për fitimin e titullit akademik Ass.Prof dhe Prof.Dr.”;
- Vendim i Këshillit të Ministrave nr. 165, datë 21.3.2018, “Për metodologjinë e procesit të vlerësimit të veprimtarisë kërkimore në departamentet e institucioneve të arsimit të lartë”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Arsimit e Sportit dhe Rinisë;
- Këshilli për Arsimin e Lartë dhe Shkencën;
- Agjencia Kombëtare e Kërkimit Shkencor e Inovacionit;
- Agjencia Kombëtare e Financimit të Arsimit të Lartë;
- Instituti i Statistikave – INSTAT;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Drejtoria e Përgjithshme e Pronësisë Industriale;
- Akademia e Studimeve Albanologjike;
- Institucionet e arsimit të lartë publik;
- Institucionet e arsimit të lartë jopublik.

II.1.3 Akte të planifikuara

II.1.3.1 Politika kuadër të planifikuara 2018–2020

Dokumenti i reformës institucionale të kërkimit shkencor është parashikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018.

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit lider	47,248,463	48,633,616	50,692,651
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera	0	0	0
Buxheti total i kapitullit	47,248,463	48,633,616	50,692,651

KAPITULLI 26

ARSIMI DHE KULTURA

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1. Përmbledhje e acquis e BE-së

Acquis për arsimin dhe kulturën konsiston kryesisht në kuadrin e bashkëpunimit të përbërë nga programe dhe metoda të koordinimit të hapur (OMC), që synojnë konvergencën e politikave kombëtare dhe arritjen e objektivave të përbashkëta. Në fushën e arsimit dhe kulturës shtetet anëtare duhet të sigurojnë menaxhimin e mirë të programeve të decentralizuara të Bashkimit Evropian. Acquis kërkon gjithashtu, që shtetet anëtare të lehtësojnë arsimin për fëmijët e punëtorëve emigrantë në Bashkimin Evropian dhe që ata të mos diskriminohen kundrejt shtetasve të BE-së. Në fushën e kulturës, Konventa e UNESCO-s e vitit 2005, “Mbi mbrojtjen dhe nxitjen e diversitetit të shprehjeve kulturore” e cila është ratifikuar nga Bashkimi Evropian, është një komponent kryesor i acquis. BE-ja kontribuon gjithashtu, në promovimin e çështjeve sportive evropiane.

Acquis i BE-së për kulturën bazohet në parimet e përgjithshme që rrjedhin nga “Traktati për Bashkimin Evropian” dhe “Traktati për funksionimin e Bashkimit Evropian”. Qëllimi i politikave të BE-së për kulturën është për të inkurajuar bashkëpunimin në mbështetje dhe për plotësimin e veprimeve që lidhen me rritjen e dijes dhe përhapjen e kulturës, ruajtjen dhe mbrojtjen e trashëgimisë kulturore, shkëmbimet kulturore dhe krijimet letrare dhe artistike duke përfshirë dhe sektorin audiovizual. BE-ja, gjithashtu, fokusohet dhe inkurajon pjesëmarrjen në programet e BE-së.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi për të përafruar legjislacionin shqiptar në arsim me Acquis të BE-s buron nga neni 70 MSA për përafrimin e legjislacionit dhe neni 100 lidhur me përafrimin e legjislacionit në arsim dhe trajnim.

Në fushën e kulturës neni 101 i MSA thekson se ‘palët zotohen të ndërmarrin bashkëpunim kulturor. Ky bashkëpunim do të shërbejë gjithashtu edhe për rritjen e mirëkuptimit të përbashkët dhe të respektit reciprok ndërmjet individëve, komunitetit dhe njerëzve. Palët gjithashtu zotohen të bashkëpunojnë për promovimin e diversitetit kulturor, veçanërisht në kuadër të Konventës së UNESCO-s për mbrojtjen dhe promovimin e diversitetit të shprehjeve kulturore.”.

1.2 Situata aktuale/përmbledhja

Gjatë vitit 2017, ka filluar puna për disa amendime të ligjit për arsimin parauniversitar. Këto amendime, synojnë zbatimin e një qasjeje të re të përgjegjësi të institucioneve përgjegjëse për sistemin arsimor parauniversitar. Projektligji orientohet nga objektivi kryesor i sigurimit të cilësisë në Arsimin Parauniversitar. Këto ndryshime janë konsultuar edhe me grupet e interesit. Me riorganizimin e institucioneve të sistemit arsimor parauniversitar, do të krijohen struktura të Sigurimit të Cilësisë në Arsimin Parauniversitar. Këto struktura do të sigurojë cilësinë e shërbimit në institucionet e arsimit parauniversitar. Projektligji propozon për herë të parë konceptin e “Vlerësimit të arritjeve në arsimin fillor”. Një tjetër risi e projektligjit është mundësia për të krijuar bazën ligjore për krijimin e Këshillit Kombëtar të Prindërve si një strukturë e prindërve në nivel kombëtar. Gjithashtu projektligji në fjalë synon përmirësimin e kriterëve dhe standardeve profesionale të lidhshpirtit të institucioneve shkollore.

Një tjetër risi e projektligjit lidhet me qartësimin e nivelit arsimor të kandidatëve për ushtrimin e profesionit të rregulluar të mësuesit për arsimin parashkollor, arsimin bazë dhe arsimin e mesëm të lartë. Ky rregullim, nevojitet edhe në kontekstin e detyrimeve që burojnë nga zbatimi i ligjit nr. 80, datë 22.7.2015, “Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë”. Projektligji zhvillon më tej parimet e arsimit të fëmijëve me aftësi të kufizuara. Institucioneve arsimore për nxënësit që nuk dëgjojnë, nuk flasin dhe nuk shikojnë, do t’u krijohen mundësi reale për edukimin e tyre, si në pikëpamjen infrastrukturë, ashtu dhe në atë të pajisjeve dhe mjeteve didaktike.

Për të siguruar rritje të aksesit të fëmijëve në arsimin parashkollor, MASR-ja gjatë periudhës së raportimit ka ndërmarrë:

- Hapjen e 505 klasave përgatitore pranë shkollave të arsimit bazë, nga 410 klasa që ishin një vit më parë.

Në zbatim të urdhrin të përbashkët katër ministror nr. 2, datë 5.1.2015, “Për miratimin e zbatimit e marrëveshjes së bashkëpunimit datë 2.8.2013, “Për identifikimin dhe regjistrimin në shkollë të të gjithë fëmijëve të moshës së detyrimit shkolle”, gjatë vitit shkolle 2016–2017 nga 253 raste të referuara në situatë rruge u regjistruan në shkollë 234, ndërsa nga 88 raste të referuara të moshës parashkolle u regjistruan në kopshte 70 fëmijë.

- Me urdhrin nr. 8, datë 12.1.2017 të ministres së Arsimit dhe Sportit, u miratua Korniza Kurrikulare e Arsimit Parashkollor dhe Standardet e Zhvillimit dhe të të nxënësve të fëmijëve 3–6 vjeç;

- Është në proces hartimi i standardeve të mësuesit të arsimit parashkollor;

- Janë në proces pilotimi programet me kurrikulën e re për grup moshën 3–4 vjeç.

Veprimtari për zbatimin dhe hartimin e kurrikulës së re dhe masa në lidhje me të:

- Në vitin shkolle 2017-2018, vijon zbatimi i kurrikulës me bazë kompetencën si qasje evropiane në përmirësimet kurrikulare të ndërmarrë nga MASR për sistemin arsimor parauniversitar. Në këtë kuadër janë ku janë trajnuar për zhvillim profesional 482 mësues dhe drejtues të shkollave pilot. Trajnimet për zhvillim profesional përfshijnë dhe mësues të pakicave kombëtare me 40 mësues të kësaj kategorie të trajnuar. U hartuan 40 programe lëndore për klasat 4, 5, 9. Programet e klasave 4 dhe 9 po pilotohen gjatë vitit shkolle 2017–2018. U përgatitën 13 module trajnimi për kurrikulën e klasave 4 dhe 9. Gjatë vitit 2017 u trajnuan 2400 mësues të arsimit parauniversitar, lidhur me portofolin e të nxënësve;

- Për mbështetjen e nxënësve maturantë u përgatit një paketë informuese për IAL-të dhe u zhvilluan tryeza me përfaqësues të IAL-ve mbi kurrikulën e re të gjimnazit, si dhe me vendosjen e kriterëve të pranimit të maturantëve në arsimin e lartë;

- Gjithashtu, për të standardizuar format e zhvillimit profesional dhe certifikimin e mësuesëve, si dhe për të luftuar korrupsionin në këtë proces u reformua skema e zhvillimit profesional. Në përfundim të këtij procesi, u akredituan 419 module trajnimi të ofruara nga 51 agjenci trajnuese, nga të cilat 13 institucione të arsimit të lartë;

- Lidhur me mësimin e gjuhës shqipe dhe kulturës shqiptare në diasporë, u trajnuan 120 mësues të gjuhës shqipe dhe kulturës shqiptare në diasporë. Gjithashtu, u realizua trajnimin i rreth 90 mësuesve

shqiptarë të arsimit parauniversitar të Luginës së Preshevës.

- Sa i përket vlerësimit të jashtëm të arritjeve të nxënësve në arsimin parauniversitar, në muajin shkurt 2017 u publikua raporti i gjetjeve për vlerësimin e arritjeve të nxënësve të klasës së 5-të, për vitin 2016. Gjithashtu, u realizua testimi i të gjithë nxënësve të klasave të 5-ta për vitin 2017. U testuan 26932 nxënës të klasave kolektive për njohuritë e tyre në shkrimin dhe leximin e gjuhës shqipe dhe u hartua raporti i rezultateve të tyre. Bazuar në këtë raport, për përmirësimin e cilësisë në klasat kolektive, u hartua dhe u dërgua për zbatim në çdo DAR/ZA programi i veçantë i shkrim-leximit për klasat kolektive;

- Në kuadër të përmirësimit të politikave gjuhësore në përputhje me kërkesat e BE-ja dhe Këshillit të Evropës (KiE), MASR-ja në bashkëpunim me Këshillin e Evropës hartoi Profillin Arsimor Gjuhësor të Shqipërisë. Më 30 nëntor 2017 MASR-ja dhe KiE-ja organizuan konferencën për prezantimin e profilit arsimor gjuhësor për Shqipërinë. Për mbrojtjen dhe formësimin e shumë gjuhësisë në sistemin arsimor shqiptar dhe standardizimin e kurrikulës dhe trajnimit të mësuesve, vijon bashkëpunimi bilateral me vendet anëtare të BE-së;

- Ka filluar përgatitja për pjesëmarrjen e Shqipërisë në PISA 2018. Për herë të parë, PISA 2018, do të zhvillohet në modelin *computer based assesment*. Gjatë muajit prill 2017 në 32 shkolla të 17 DAR/ZA-ve, u zhvillua pilotimi i PISA 2018, me pjesëmarrjen e 2147 nxënësve 15-vjeçarë.

Për vitin shkollor 2016–2017, janë miratuar fonde për rimbursimin e shpenzimeve të blerjes së teksteve shkollore në vlerën 240 milionë lekë për afro 84–90 mijë nxënës të kategorive të veçanta dhe shtresa në nevojë, (rreth 25% të totalit të nxënësve të arsimit 9-vjeçar).

Për përmirësimin e politikave gjithëpërfshirëse në sistemin arsimor parauniversitar, në vitin shkollor 2016–2017, në arsimin bazë, numri i mësuesve ndihmës për fëmijët me aftësi të kufizuara arriti në 310 mësues duke parashikuar dyfishimin e tyre për vitin shkollor 2017–2018.

Edhe gjatë vitit 2017–2018, mbetet prioritet mbështetja e fëmijëve rom dhe egjiptianë. Në periudhën shkurt–mars 2017 janë plotësuar formularët me të dhënat për romët dhe egjiptianët në portalin ROMALB. Për vitin shkollor 2016–2017 janë pajisur me tekste shkollore falas 3444 nxënës romë dhe 5 833 nxënës egjiptianë. Gjithashtu u sigurohet transport falas të gjithë fëmijëve e nxënësve romë dhe egjiptianë në kopshte e shkolla që udhëtojnë në largësinë mbi 2 km nga shtëpia. Janë parashikuar fonde buxhetore për të mbuluar shpenzimet e bursave kuotë ushqimore për 350 nxënës romë dhe egjiptianë me afro 4.52 milionë lekë në vit. Janë parashikuar fonde buxhetore për të mbuluar shpenzimet për institucionet speciale për nxënësit që nuk dëgjojnë dhe nxënësit që nuk shikojnë.

Është në proces përmirësimi i Shërbimit Psiko-Social në Institucionet Arsimore. Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë në bashkëpunim me Këshillin e Evropës dhe Bashkimin Evropian po zbatojnë projektin “Të luftojmë bullizmin dhe ekstremizmin në sistemin arsimor shqiptar”. Është realizuar studimi kombëtar mbi këtë fenomen në 144 shkolla në 12 qarqet e Shqipërisë me rreth 6907 pjesëmarrës. Janë përcaktuar 21 shkolla pilot në të cilat ka filluar zbatimin e këtij projekti. Në këtë kuadër janë trajnuar koordinatorëve dhe i 210 mësuesve, janë organizuar ditët e hapura me nxënës, mësues, prindër, komunitetin dhe mediat për ndërgjegjësimin për luftën kundër bullizmit.

Në fushën e arsimit të lartë, gjatë vitit 2017 u hartuan disa akte nënligjore. Konkretisht, gjatë vitit 2017 u hartuan:

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 607, datë 31.8.2016, “Për krijimin, përbërjen, organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të Kërkimit Shkencor dhe Inovacionit (AKKSHI)”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 397, datë 3.5.2017, “Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë Kombëtare të financimit të arsimit të lartë (AKFAL)”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 109, datë 15.2.2017, “Për organizimin dhe funksionimin e Agjencisë së Sigurimit të Cilësisë në Arsimin e Lartë e të Bordit të Akreditimit dhe për përcaktimin e tarifave për proceset e sigurimit të cilësisë në arsimin e lartë”;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 329, datë 12.4.2017, “Për statusin dhe trajtimin e veçantë të personelit akademik”;

- Vendimi nr. 418, datë 10.5.2017, “Për standardet, kriteret dhe procedurat për hapjen, riorganizimin, ndarjen, bashkimin ose mbylljen e institucioneve të arsimit të lartë dhe të degëve të tyre”;

- Vendim i nr. 371 Këshillit të Ministrave, datë 26.4.2017, “Për disa ndryshime në vendimin nr. 1013, datë 10.12.2010, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin e Agjencisë Kombëtare të Provimeve”.

Qëllimi i akteve të mësipërme, është mbështetja e institucioneve, strukturave të arsimit të lartë në zbatimin efektiv i ligjit nr. 80/2015, “Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e

arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë”, si dhe përmirësimin e cilësisë së shërbimeve që ofrohen nga ana e tyre.

Në fushën e arsimit dhe formimit profesional gjatë kësaj periudhe ka vijuar puna për monitorimin e “Strategjisë kombëtare për punësim dhe aftësi” 2014–2020, e cila është miratuar nga ana e Këshillit të Ministrave me VKM-në nr. 818, datë 26.11.2014.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë ka filluar nga puna për hartimin e akteve nënligjore në bazë të ligjit nr. 15/2017, datë 16.2.2017, “Për arsimin dhe formimin profesional në Republikën e Shqipërisë”. Është krijuar grupi i punës për këtë qëllim, në përbërje të të cilit janë specialistë të MFE-së, AKAFPK-ut, SHKP-së, institucioneve të tjera dhe partnerëve socialë. Grupi gjatë punës së tij, do të bashkëpunojë me donatorët dhe ekspertë të fushës.

Task-Forca për zhvillimin dhe zbatimin e mëtejshëm të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve, krijuar me urdhrin e përbashkët me Ministrinë e Arsimit dhe Sportit nr. 7340/1 prot., datë 29.9.2015 dhe nr. 4906 prot., datë 29.9.2015 ka vijuar punën. Task-Forca ka hartuar manualin për Kornizën Shqiptare të Kualifikimeve, i cili do të shërbejë si një udhërrëfyes në zhvillimin dhe zbatimin e qëndrueshëm të këtij instrumenti. Ka hartuar draftin e ri të projektligjit të KSHK-së dhe po punon për miratimin e tij së pari nga ana e Këshillit të Ministrave e më pas nga ana e Kuvendit të Shqipërisë. Gjithashtu, në bashkëpunim me Fondacionin Evropian të Trajnimit (ETF), Task-Forca ka filluar punën për procesin e referencimit të Kornizës Shqiptare të Kualifikimeve (KSHK) me Kornizën Evropiane të Kualifikimeve (KEK).

Përfundoi viti shkollor 2016–2017, në shkollat e mesme profesionale. Në këtë vit u regjistruan mbi 6.300 nxënës në vitet e para, në të gjitha shkollat e mesme profesionale, mbi 550 nxënës më shumë, krahasuar me një vit më parë dhe totali i nxënësve që ndoqën me kohë të plotë shkollat e mesme profesionale ishte mbi 18.750.

Është punuar për të rritur imazhin e AFP-së. Ka vijuar puna e nisur për organizimin e takimeve dhe panairove rajonale, të cilat u mbyllën me eventin e Olimpiadës së Aftësive Profesionale 2017, me moton unë zgjedh arsimin profesional.

Në bashkëpunim me shkollat profesionale punuam për fillimin me sukses të vitit të ri shkollor 2017–2018. Gjatë kësaj periudhe u regjistruan mbi 5.700 nxënës në vitet e para.

Vijon puna në bashkëpunim me donatorët (BE, GIZ-Gjermani, SDC-Zvicër, ADA-Austri, Kooperacioni Italian etj.) për mbështetjen e shkollave më të mira profesionale, me synimin kthimin e tyre në shkolla të ekselencës.

Me fonde të Buxhetit të Shtetit, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, ka vijuar punën për rikonstruksionin e disa shkollave profesionale, bazave prodhuese të shkollave, blerjen e pajisjeve si për kabinetet profesionale ashtu edhe për kabinete të lëndëve të përgjithshme. Po ashtu është menduar edhe për blerjen e mobilieve, duke synuar përmirësimin e kushteve të akomodimit të nxënësve në shkolla por edhe duke rritur cilësinë e shërbimit të ofruar. Këtij qëllimi i shërben edhe kualifikimi i burimeve njerëzore të shkollave profesionale, si të stafëve drejtuese ashtu edhe mësimdhënës. Ky proces është duke u mbështetur edhe nga donatorët ku evidentojmë bashkëpunimin me GIZ-in.

Në ofrimin e kurseve të formimit profesional nëpërmjet drejtorive rajonale të formimit profesional publik vitet e fundit kemi pasur rezultate shumë të larta. Konkretisht gjatë periudhës janar–dhjetor 2017, numri i personave të regjistruar ishte 17.297 persona, nga të cilët 6.200 femra dhe të certifikuar 15.711 persona.

Vazhdon zbatimi i Projektit IPA 2013 “Mbështetje për AFP-në e orientuar drejt punësimit”, nëpërmjet të cilit synohet krijimi i qendrave shumë funksionale të AFP-së.

Duke konsideruar artin dhe trashëgiminë kulturore si një faktor të rëndësishëm për një zhvillim të qëndrueshëm social dhe ekonomik të vendit, Ministria e Kulturës gjatë vitit 2017 ka intensifikuar investimet në infrastrukturë për rehabilitimin, ruajtjen dhe promovimin e artit dhe trashëgimisë kulturore. Është përmirësuar ndjeshëm infrastruktura e muzeve dhe parqeve arkeologjike. Është krijuar një Sistem Informatik Kombëtar i Administrimit të Trashëgimisë Kulturore, si dhe është përmirësuar kuadri ligjor për menaxhimin e qendrave historike: Berat, Gjirokastrë, Pogradec, Korçë etj., ndërsa është intensifikuar bashkëpunimi me autoritetet lokale në kuadrin e zbatimit të këtyre rregulloreve.

Janë realizuar një sërë aksionesh pjesë e zbatimit të Planit Kombëtar të Veprimit për parandalimin dhe luftën kundër trafikimit të pasurive kulturore të luajtshme. Janë rreth 30424 objekte pasuri kulturore në administrim të institucioneve publike dhe private, të regjistruara dhe të përditësuara sipas standardeve ndërkombëtare. Në këtë kuadër po punohet për ngritjen e kapaciteteve institucionale me

qëllim ruajtjen dhe mbrojtjen e pasurive kulturore në luftën kundër trafikimit. Gjithashtu, janë realizuar dhe bashkëpunime të suksesshme me institucionet kombëtare përgjegjëse në këtë proces dhe me ato ndërkombëtare lidhur me koordinimin e operacioneve me qëllim parandalimin e këtij fenomeni.

Për vitin 2017 janë realizuar rreth 145 ndërhyrje për mirëmbajtjen, konservimin dhe restaurimin e monumenteve të kulturës nga drejtoritë rajonale të kulturës kombëtare njëkohësisht janë realizuar disa investime në trashëgiminë kulturore përmes buxhetit të shtetit, si dhe përmes donacioneve të ndryshme. Gjatë këtij viti është realizuar Muzealizimi i Muzeut Kombëtar “Gjethi”, si dhe janë realizuar rikonstrukcioni i Banesës ku u ngrit Flamuri në Korçë; ndërhyrjet restauruese në Kishën e Shën Nikollës, Shën Mërisë, Shën Ilias, Shën Prodhomit në Voskopojë; në Kishën Fjetja e Shën Mërisë në Labovën e Kryqit-Gjirokastrë; Muzeun etnografik Gjirokastrë Kalanë e Libohovës; Godina e burgut të Spacit; Shtëpia Kongresi i Përmetit; Rikualifikimi urban i Pazarit të Ri Tiranë; Restaurimi i objekteve të Pazarit të Korçës, të Pazarit të Gjirokastrës.

Ka nisur implementimi i Projektit të financuar nga AADF-ja “Të fuqizojmë muzetë nëpërmjet teknologjisë, për një qasje më të gjerë për të gjithë” i cili do të fokusohet në digjitalizimin e koleksioneve dhe zbatimin e teknologjisë ndërvepruese në hapësirat e tri muzeve kombëtare që administrojnë fonde të ikonave. Është realizuar vetëm faza e parë e Projektit lidhur me trajnimin e stafëve.

Në kuadër të projektit “Drejt një qeverisjeje të përbashkët të trashëgimisë natyrore dhe kulturore ndërkufitare të rajonit të liqenit të Ohrit” të financuar nga BE-ja dhe koordinuar nga Qendra e Trashëgimisë Botërore/UNESCO, në janar 2018, Ministria e Kulturës dhe Ministria e Turizmit dhe Mjedisit paraqitën bashkërisht dosjen e kandidatit për zgjerimin ndërkufitar të pronës pasuri e trashëgimisë botërore “Trashëgimia natyrore dhe kulturore e rajonit të Ohrit” edhe në pjesën shqiptare të rajonit të liqenit në Ohrit.

Investimet kulturore për vitin 2017 janë orientuar në riorganizimin e kapaciteteve profesionale dhe ri konceptimin e programeve të institucioneve qendrore të artit dhe kulturës, në funksion të programit të Edukimit, që ka synuar të ndikojnë drejtpërsëdrejti në rritjen e cilësisë së jetës dhe në edukimin e grup moshave të ndryshme, si dhe hartimin e kalendarëve artistikë të qëndrueshëm. Për vitin 2018 synohet hartimi i kalendarëve artistikë me destinacion turizmin. Për këtë Ministria e Kulturës do të ofrojë paketa dhe shërbime kulturore të përqendruara kryesisht në vijën bregdetare në shërbim të turizmit kulturor. Një nga prioritet kryesorë të Ministrisë së Kulturës ka qenë dhe mbetet promovimi i kulturës shqiptare jashtë vendit dhe zhvillimi i diplomacisë kulturore.

Gjatë vitin 2017 janë zhvilluar disa aktivitete të rëndësishme ndërkombëtare si: Bienalja e të rinjve të Mesdheut, zhvilluar në Tiranë, pjesëmarrja në Panairin e librit në Lajpcig, në Milano, bashkëpunime me rrjetit e përkthimit TRADUKI, realizimi i kalendarit Shqipëri-Kosovë etj. Për vitin 2018 është parashikuar një kalendar për Vitin e Skënderbeut, një kalendar kulturor për vitin Austri-Shqipëri, kalendar artistik me Kosovë, Maqedoninë, Parku i Artit në bashkëpunim me rajonin e Puljas, Bienalen e Venecias për arkitekturën, panaire ndërkombëtare të librit në Lajpcig, Torino etj. Shqipëria gjithashtu do të marrë pjesë në edicionin e 16 të Ekspozitës Ndërkombëtare të Arkitekturës – Bienale e Venecias 2018. Në këtë kuadër po vijon përgatitja e pavijonit shqiptar me projektin me titull “Hapësira zero” i cili do të inaugurohet më 25 maj 2018 në Arsenale.

Platforma kombëtare “Edukimi përmes Artit” po implementohet me sukses nga të gjitha institucionet e Artit dhe Trashëgimisë. Gjatë vitit 2017, është rritur numri i programeve specifike që mbështesin krijimtarinë letrare dhe përkthimin nëpërmjet thirrjeve për aplikime për projekte mbështetur nga Ministria e Kulturës, si dhe u realizua portali i autorëve shqiptarë (në shqip dhe anglisht), si dhe katalogu përfaqësues i tyre. Janë mbështetur dhe realizuar rreth 400 projekte artistike për të mbështetur skenën e pavarur artistike me fokus edukimin, zhvillimin e audiencave dhe integrimin gjinor. Vetëm në dy muajt e parë të vitit 2018 janë realizuar mbi 150 aktivitete edukative, me pjesëmarrje prej afro 6300 nxënësish të realizuara në më shumë se 100 shkolla si edhe në hapësira të institucioneve kulturore të dedikuara për programe edukative. Është formuar grupi i punës i cili do të bëjë: vlerësimin e aktiviteteve të përfshira deri më tani në programin kombëtar të “Edukimit mbi dhe përmes kulturës”, si ato kurrikulare dhe ato jashtë kurrikulare, evidentimin e vështirësive dhe problemeve që kanë aktivitetet gjatë realizimit, përpilimin e udhëzuesit vetëdijësues për mësuesit që i ndihmon ata të organizojnë aktivitete shkollore nëpër institucione kulturore (vizita në muze, teatër, galeri etj.) dhe si rezultat të hartoj planin e veprimit për vitin shkollor 2018–2019 me qëllim nxitjen e interesit të fëmijëve dhe të rinjve për të marrë pjesë në jetën kulturore dhe artistike si edhe aktivizimin

në veprimtari artistike dhe kulturore të nxënësve të të gjitha institucioneve arsimore.

Gjithashtu, Ministria e Kulturës në bashkëpunim me INSTAT-in ka botuar zyrtarisht në raportin “Shqipëria në shifra”, të dhëna statistikore vjetore për artin, kulturën dhe trashëgiminë kulturore për vitet 2013–2015. Është intensifikuar bashkëpunimi me organizatat ndërkombëtare dhe aktorë të tjerë, është realizuar pjesëmarrja e suksesshme e Shqipërisë në Programet Komunitare të Bashkimit Evropian “Evropa krijuese 2014–2020”, si dhe “Evropa për qytetarët 2014–2020”.

Po ashtu, buxheti 2018 do të shërbejë edhe në mbështetjen e aktiviteteve kulturore në mbarë vendin nëpërmjet thirrjeve për aplikime në fushën e trashëgimisë kulturore, artit dhe kulturës, librit, përkthimit, krijimtarisë së re në dramaturgi dhe muzikë, këtyre të fundit do t’u kushtohen edhe konkurse kombëtare të dedikuara. Këtë vit mendojmë t’u japim prioritet projekteve të qëndrueshme që e kanë provuar se janë afatgjata dhe krijojnë programe me impakt cilësor në vend por edhe integrojnë kulturalisht Shqipërinë në agjenda ndërkombëtare.

Gjatë vitit 2017 është nënshkruar Marrëveshja Ekonomiko-Teknike me Republikën Popullore të Kinës dhe Programi i Bashkëpunimit Kulturor me Ministrinë e Kulturës dhe Medias të Republikës së Serbisë. Ndërkohë deri më tani, gjatë vitit 2018, janë firmosur Marrëveshja e Bashkëpunimit me rajonin e Puljas të Republikës së Italisë për konkretizimin e projektit “Shokë dhe Engjëj-Drejt Oficinave të Kulturës” dhe Marrëveshja e Mirëkuptimit me Komunitetin Mysliman për ndërhyrje restauruese dhe rikonstruksioni të 5 xhamive në Berat, Tiranë dhe Gjirokastrë. Në proces për t’u konkretizuar janë Protokollin e Bashkëpunimit në fushën e artit, kulturës dhe trashëgimisë kulturore me Bashkinë Firence të Republikës së Italisë, Marrëveshja e Bashkëpunimit me Palazzo Spinelli të Republikës së Italisë për artin dhe restaurimin, si dhe Protokollin e Bashkëpunimit me Drejtorinë e Përgjithshme të Vakëfeve pranë Kryeministrit të Republikës Turke për restaurimin e Xhamisë së Plumbit në Shkodër.

Me urdhër të ministrit të Kulturës është ngritur Grupi i Punës për hartimin e “Strategjisë Kombëtare të Kulturës 2019–2025” dhe po punohet për përgatitjen e draftit të parë të kësaj strategjie.

Për përgatitjen e këtij dokumentin strategjik, Grupi i punës po merr në konsideratë dhe eksperiencat më të mira të mëparshme në këtë fushë me qëllim: - zbatimin e platformës së edukimit përmes artit dhe kulturës në institucionet e artit dhe kulturës, trashëgimisë kulturore dhe në sistemin parauniversitar, - fuqizimin e Partneritetit Publik-Privat (PPP) të institucioneve të trashëgimisë kulturore sipas modelit të paraparë në aktet ligjore për trashëgiminë kulturore - ngritjen e kapaciteteve institucionale dhe profesionale në nivel qendror, vendor dhe të pavarur - përmirësimin e legjislacionit për mbështetjen e zhvillimit të industrisë kreative si forcë e pa shfrytëzuar sa dhe si duhet deri më tani, - rritjen e buxhetit dhe mbështetjes financiare për artin dhe kulturën, si dhe forcimi i bashkëveprimit të Ministrisë së Kulturës me komunitetin artistik.

Drafti i parë i dokumentit strategjik pritet të jetë i gatshëm në muajin tetor 2018, për të cilin do të vazhdojnë konsultimet me ekspertët e BE-së, grupeve të interesit, komunitetin e artistëve, si dhe institucioneve publike të linjës. Kjo Strategji parashikohet të miratohet në tremujorin e parë të vitit 2019.

1.3 Prioritetet

Prioritetet janë si më poshtë:

- Rritja e pjesëmarrjes në klasat përgatitore të arsimit parashkollor
 - Zhvillimi i kapitalit njerëzor duke investuar në fëmijërinë e hershme;
 - Mundësi hyrjeje dhe përfshirje masive e të gjithë fëmijëve në sistemin e arsimit parashkollor;
 - Rritja e cilësisë së shërbimit të mësimdhënies dhe të të nxënësve.

- Reforma në sistemin parauniversitar

- Reforma në sistemin parauniversitar do të përqendrohet në radhë të parë në rritjen e cilësisë së sistemit arsimor, duke hartuar dhe zbatuar një sistem drejtimi dhe kontrolli vendor dhe kombëtar më të besueshëm. (reformë strukturore 5+4+3 vjet, rishikimi i alartekstut, kurrikula të reja bazuar në kompetenca dhe jo objektiva, karta e performancës/arritjeve për çdo shkollë, vlerësim kombëtar të nxënësve, përmirësimi i procesit të Maturës Shtetërore). Krijimi i një baze të dhënash për menaxhimin efikas administrativ dhe digjitalizimin e çdo procesi të administrimit arsimor, si mjet i domosdoshëm për rritjen e transparencës dhe llogaridhënies;

- Përmirësimi i infrastrukturës shkollore: sistemi EMIS të jetë tërësisht funksional, planifikim shkollash të reja, shkolla si qendra komunitare;

- Proces më të mirë vendimmarrjeje duke krijuar një komunikim të ri shkollë-prindërqeveri, duke e bërë prindin pjesë të komunikimit dhe arsimit, do të realizohet llogaridhënia e ndërsjellë dhe do të

garantohet cilësia në rekrutimin e mësuesve. Procedura e re e rekrutimit të mësuesve, ku shkonte bashkë me bordin e senatit e saj, komitetin e prindërve, komunitetin e qeverisjes vendore dhe nxënësit, vendos bashkërisht për zgjedhjen e mësuesve, do të institucionalizohet më tej;

- Gjithë përfshirje sasiore dhe cilësore e grupeve të marginalizuara (uljen e numrit të nxënësve që braktisin shkollën, pakësimi i dukurisë së korrupsionit: zbatimi i rreptë i masave ndëshkuese për të gjitha praktikatat korruptive të denoncuar dhe evidentuara);

- Zhvillimi profesional i mësuesve dhe forcimi i kapaciteteve drejtuese dhe menazhuese në institucionet e AP-së.

- Sigurimi i cilësisë në arsimin e lartë

- Ofrimi i një cilësie shumë të mirë në arsimin e lartë: ngritja e cilësisë në standardet evropiane dhe qëndrueshmëri, për të fituar besimin e shoqërisë dhe të institucioneve kombëtare; reformë thelbësore në kuadrin ligjor si në drejtim të programeve të studimit (zhvillimi i panevojshëm i disa profesioneve dhe i mangët i disa profesioneve të tjera më të kërkuara në tregun e punës, e deri në cilësinë e diplomave);

- Eficiencë financiare nëpërmjet menaxhimit dhe alokimit efikas;

- Njohje ndërkombëtare dhe emër/ përfa-qësim më të mirë;

- Hartimin e një skeme të re financiare për universitetet publike, bazuar në arritje dhe rezultate të institucioneve arsimore, vendosjen e një mekanizmi të ri për dhënie llogari ndaj shtetit dhe aktorëve të tjerë publikë;

- Hartimi i Strategjisë Kombëtare për Kulturën 2018–2025, përparësitë strategjike të së cilës, në përputhje dhe me programin e qeverisë shqiptare, si dhe me planifikimin buxhetor afatmesëm do të jenë: 1) Përmirësimi dhe zgjerimi i tregut kulturor nëpërmjet një legjislacioni në dobi të krijuesve, krijimtarisë artistike e kulturore dhe trashëgimisë kulturore; 2) Ruajtja dhe mbrojtja e trashëgimisë kulturore materiale dhe jomateriale – pasuri kombëtare e popullit shqiptar në breza; 3) Mbështetja e krijimtarisë dhe aktivitetit krijues të artistëve shqiptarë përmes rritjes së aktiviteteve kulturore dhe përfshirjes së artistëve; 4) Promovimi dhe përfaqësimi i vlerave të artit dhe trashëgimisë kulturore shqiptare (materiale dhe shpirtërore) në evenimentet e rëndësishme ndërkombëtare; 5) Hartimi dhe zbatimi i platformës së edukimit përmes artit dhe kulturës në institucionet e kulturës dhe trashëgimisë Kulturore dhe në sistemin parauniversitar;

- Zbatimi me sukses i platformës kombëtare “Edukimi përmes artit” nga të gjitha institucionet e artit dhe trashëgimisë;

- Forcimi i partneritetit publik dhe privat për realizimin e projekteve rijetëzuese në qendrat e trashëgimisë kulturore kombëtare;

- Rishikimi i ligjit, “Për artin dhe kulturës” nr. 10352, datë 18.11.2010, me fokus përmirësimin e kuadrit ligjor në funksion të menaxhimit të sistemit kulturor institucional e më gjerë brenda vitit 2018;

- Rishikimi i ligjit për librin nr. 9616, datë 27.9.2006 për hartimin e bazës ligjore për krijimin e Qendrës Kombëtare të Librit, brenda vitit 2019.

II.1 Arsimi dhe formimi profesional

II.1.1 Politikat dhe kuadri ligjor

Strategjia Kombëtare për Arsimin Parauniversitar 2014–2020;

Strategjia Kombëtare për Punësim dhe Aftësim 2014–2020;

Ligji nr. 69/2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë dhe “Ligji nr. 56/2015, “Për disa ndryshime në ligjin nr. 69/2012, “Për sistemin arsimor parauniversitar në Republikën e Shqipërisë””, synon:

- Fuqizimin e kompetencave të institucioneve që realizojnë drejtpërdrejt shërbimin arsimor nëpërmjet decentralizimit, dekoncentrimit e autonomisë shkollore dhe saktësimi i rolit të nivelit qendror në politika bërje e vendosjen e standardeve të cilësisë së shërbimit arsimor;

- Përmirësimin e ndjeshëm të aftësive menaxhuese në sistemin arsimor nëpërmjet përcaktimit më të qartë të përgjegjësisë të institucioneve e individëve, vlerësimit të jashtëm, vetëvlerësimit e raportimit periodik të punonjësve arsimorë e institucioneve dhe shtimit të transparencës së performancës së tyre. Vendosjen e baraspeshës ndërmjet përgjegjësisë dhe hapësirës vendimmarrëse;

- Shtimin e larmisë së kurrikulës që t'i shkojë më përshat larmisë së prirjeve, mundësive dhe aspiratave të karrierës së nxënësve.

Ky ligj është në përputhje të plotë me Kartën e të Drejtave Themelore të Bashkimit Evropian (2000/C 364/01), datë 18 dhjetor 2000.

Risitë e ligjit nr. 80/2015, “Për arsimin e lartë dhe kërkimin shkencor në institucionet e arsimit të lartë në Republikën e Shqipërisë” janë si vijon:

- Rrit lirinë akademike, autonominë financiare, organizative dhe të përzgjedhjes së personelit;
- Garanton arsimimin e lartë jo vetëm për ata që kanë mundësi financiare, por dhe për individët që plotësojnë kriteret e pranimit, por që nuk kanë mundësi financiare për të studiuar;
- Krijon kushtet për një arsim të lartë që t’i përgjigjet nevojave të tregut të punës dhe drejtimeve të zhvillimit strategjik të vendit;
- Unifikon dhe standardizon sistemin e arsimit të lartë;
- Heq maturën shtetërore, përcakton notën mesatare si kriter bazë dhe u jep IAL-ve të drejtën të përcaktojnë kriteret shtesë për pranimin e studentëve dhe të përzgjedhin ata fitues;
- Krijon mekanizma të qëndrueshme të kontrollit të brendshëm dhe të jashtëm të IAL-ve, në mënyrë që të sigurohen standarde evropiane për arsimin e lartë;
- Krijon baza financiare të qëndrueshme dhe mundësi për të shfrytëzuar burime të ligjshme financimi;
- Ligji sanksionon raportin që duhet të ekzistojë midis pranimeve në IAL dhe aftësive të këtyre të fundit për të përthithur fluksin e studentëve;
- Mundëson konkurrencën e lirë mes IAL-ve, personelit akademik dhe studentëve;
- Përcakton detyrimin për të mbështetur vetëm institucionet publike të arsimit të lartë me infrastrukturë të nevojshme kërkimore-shkencore;
- Krijon fondin për mbështetjen studentore (studentë të shkëlqyer, studentë në programet e studimit që janë prioritet kombëtar, studentë të shtresave në nevojë) për studentë të institucioneve publike të arsimit të lartë;
- Mundëson dhënien e kredive studentëve për të përballuar kostot e studimeve dhe kreditë për institucionet publike me qëllim zhvillimin e tyre institucional dhe infrastrukturor.

Ky ligj është pjesërisht në përputhje me Deklaratën e Bolonjës të datës 19 korrik 1999.

Ligji nr. 15/2017, “Për arsimin dhe aftësimin profesional në Republikën e Shqipërisë”, është pjesërisht në përputhje me direktivën 2005/36 KE;

Ligji nr. 90/2014, “Për një shtesë të ligjit nr. 10171 për profesionet e rregulluara në Republikën e Shqipërisë” është pjesërisht në përputhje me direktivën 2005/36/EC të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të BE-së të datës 7 shtator 2010, “Për njohjen e kualifikimeve profesionale” OJ L 255, 30.9.2005 f. 28–32;

Ligji nr. 117/2014, datë 11.9.2014, “Për ratifikimin e marrëveshjes ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian për pjesëmarrjen e Republikës së Shqipërisë në Programin Erasmus Plus të BE-së për arsimin, rininë dhe sportet, është plotësisht në përputhje me vendimin e Këshillit Evropian nr. 2005/517/KE, datë 22 nëntor 2004, “Për nënshkrimin e një marrëveshjeje kornizë ndërmjet Bashkimit Evropian dhe Republikës së Shqipërisë që përcakton parimet e përgjithshme për pjesëmarrjen e Republikës së Shqipërisë në Kornizën Evropiane, Programi Erasmus Plus “CELEX 32005L0517, Rregullorja (EU) nr. 1288/2013 të Parlamentit Evropian dhe Këshillit të BE-së të datës 11 dhjetor 2013” Për krijimin e Erasmus Plus “(vendimet e pavlefshme nr. 1719/2006/KE, nr. 1720/2006/KE dhe nr. 1298/2008/KE), CELEX 32013L1288.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Arsimit, Sportit dhe Rinisë (MASR),
- Qendra e Shërbimeve Arsimore (QSHA),
- Agjencia e Arsimit dhe Zhvillimit (AAZH),
- Inspektorati Shtetëror i Arsimit (ISHA),
- Agjencia Kombëtare e Arsimit, Formimit Profesional dhe Kualifikimeve,
- Agjencia Publike e Akreditimit të Arsimit të Lartë (APAAL),
- Instituti i Zhvillimit të Arsimit (IZHA),
- Inspektorati Kombëtar i Arsimit Para-universitar (IKAP),
- Agjencia Kombëtare për Arsimin, Formimin Profesional dhe Kualifikimet (AKAFPK),
- Ministria e Kulturës,
- INSTAT-i,
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë,

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

II.1.3 Masat e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

- Amendimi i ligjit për arsimin parauniversitar;
- Projekt vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për hartimin e Kodit të Cilësisë së Arsimit të Lartë” duhet të përafrohet pjesërisht me deklaratën e Bolonjës 1999;
- Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për skemat e kreditimit të studentëve” duhet të përafrohet pjesërisht me deklaratën e Bolonjës 1999.

II.1.3.2 Masa të tjera të planifikuara

II.2 Kultura

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Projektligji, “Për trashëgiminë kulturore”

Ka përfunduar përgatitja e draftit të ri të ligjit pas një konsultimi të kujdesshëm me grupet e interesit/palët e interesuara. Hartimi i këtij ligji ka qenë një proces kompleks, sepse përveç analizës së mangësive të ligjit aktual, ka qenë i nevojshëm studimi i legjislacionit në fuqi që rregullon pjesë të caktuara që janë objekt i ligjit të trashëgimisë kulturore, si dhe krijimi i një modeli të qartë veprimi duke marrë parasysh jo vetëm ruajtjen e trashëgimisë kulturore të vendit, por edhe administrimin e tyre në bashkëpunim me biznesin. Ky projektligj përafro legjislacionin shqiptar me direktivën 2014/60/EU për “Kthimin e objekteve kulturore të trafikuar në mënyrë të paligjshme nga territori i një vendi anëtar”, si dhe me rregulloren e Këshillit (EC) nr. 116/2009 mbi eksportin e pasurive kulturore. Gjithashtu, projektligji mbi trashëgiminë kulturore është fokusuar në përmirësimin dhe riorganizimin e mbrojtjes së siteve të trashëgimisë kulturore, duke përfshirë rishtazi dhe peizazhin dhe do të përmirësojë sistemin e administrimit të siteve të trashëgimisë kulturore duke prezantuar formë të tilla administrimi dhe mbikëqyrjeje të trashëgimisë kulturore që do të mundësojnë nga njëra anë, një situatë të përmirësuar inputesh në to, dhe nga ana tjetër një mbikëqyrje rigoroze të vlerave kulturore që administrohen nga institucionet e trashëgimisë kulturore dhe një promovim më të mirë të tyre.

Projektligji parashikon sanksione ligjore të një forme të plotë dhe të diversifikuara për ashpërsimin e masave administrative për personat fizikë dhe juridikë që shkelin rëndë dispozitat e këtij projektligji. Gjithashtu ai parashikon dispozita të rëndësishme për institucionet e specializuara në fushën e trashëgimisë kulturore; organet kolegjiale të trashëgimisë kulturore; mbi mbrojtjen dhe ruajtjen e pasurive kulturore; përdorimin, vlerësimin dhe administrimin e pasurive kulturore; qarkullimin, parablëjen, shpronësimin e pasurive kulturore; pasuritë e peizazhit, si dhe sanksionet administrative që aplikohen për rastet e shkeljes së dispozitave.

Projektligjin, “Për trashëgiminë kulturore” përfshinë një kapitull të plotë edhe rregullimet ligjore mbi sistemin e muzeve në Shqipëri si një komponent i rëndësishëm i mbrojtjes së trashëgimisë kulturore, për pasojë dhe ligji nr. 9387, datë 4.5.2005, “Për muzetë” do të shfuqizohet. Kjo do të mundësojë realizimin e objektivit për të pasur një ligj plotësisht të integruar në rendin juridik shqiptar për trashëgiminë kulturore, si në rastin e praktikave ligjore më të mira të vendeve evropiane dhe më gjerë.

Projektligji i ri, “Për trashëgiminë kulturore”, tashmë i përfunduar është dërguar në Kuvend për miratim ku po shqyrtohet në komisionet parlamentare dhe parashikohet të miratohet në Kuvendin e Republikës së Shqipërisë në 3-mujorin e dytë të vitit 2018.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Kulturës.

II.2.3 Masat e planifikuara

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Strategjia Kombëtare e Kulturës 2019–2025

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Ligji i ri, “Për trashëgiminë kulturore dhe muzetë” është pjesërisht në përputhje me direktivën 2014/60/BE e Parlamentit Evropian dhe Këshillit të datës 15 maj 2014 mbi kthimin e objekteve kulturore të larguara në mënyrë të paligjshme nga territori i një shteti anëtar, si dhe me rregulloren e Këshillit nr. 116/2009, datë 18 dhjetor 2008 mbi eksportin e mallrave kulturore. Rregullorja 1081/2012/BE për qëllimet e rregullores 116/2009 të Këshillit parashikohet të përafrohet plotësisht me VKM-në të veçantë pas miratimit të projektligjit.

II.2.3.3 Masa të tjera të planifikuara

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

000 lek

Viti	2018	2019	2020
Buxheti i institucionit koordinues të kapitullit	47,248,463	48,633,616	50,692,651
Buxheti i institucioneve kontribuuese në këtë kapitull	0	0	0
Buxheti total	47,248,463	48,633,616	50,692,651

KAPITULLI 27

MJEDISI

I. Përmbajtja e kapitullit

I.1 Acquis i BE-së

1.1.1 Përmbledhje e acquis e BE-së

Politikat e BE-së për mjedisin kanë si qëllim që të promovojnë ndërmarrjen e veprimeve më të forta ndaj ndryshimeve klimatike, zhvillimit të qëndrueshëm, si dhe mbrojtjes së mjedisit për brezat e tanishëm dhe të ardhshëm. Këto politika bazohen mbi integrimin e mbrojtjes së mjedisit në politikat e tjera të BE-së, veprimet parandaluese, parimin ndotësi paguan, si dhe luftën kundër dëmtimit të mjedisit në burim dhe ndarjen e përgjegjësisë. Legjislacioni mjedisor i BE-së përfshin dispozita që trajtojnë legjislacionin horizontal, cilësinë e ujit dhe atë të ajrit, menaxhimin e mbetjeve, mbrojtjen e natyrës, ndryshimet klimatike, kontrollin e ndotjes industriale dhe menaxhimin e riskut, organizmat e modifikuara gjenetikisht, kimikatet, zhurmat dhe pyjet. Sigurimi i përputhshmërisë me legjislacionin e BE-së kërkon investime të rëndësishme, por sjell edhe përfitime të rëndësishme. Një administratë e fortë dhe e mirëpajisur në nivel qendror dhe lokal është e domosdoshme për aplikimin dhe zbatimin e acquis.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Sipas nenit 70 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, Shqipëria ka detyrimin të përafrojë legjislacionin e saj kombëtar me acquis të BE-së.

Detyrimi për përafrimin e legjislacionit shqiptar në fushën e mjedisit me atë të BE-së, rrjedh nga neni 108 i MSA-së, në të cilin citohet si më poshtë vijon:

- Palët do të zhvillojnë dhe forcojnë bashkëpunimin në detyrën shumë të rëndësishme të luftës kundër degradimit mjedisor, me synim promovimin e qëndrueshmërisë mjedisore;
- Bashkëpunimi përqendrohet kryesisht në fushat prioritare që lidhen me acquis e Komunitetit për fushën e mjedisit.

I.2 Situata aktuale / përmbledhja

Shqipëria ka njëfarë niveli të përgatitjes në fushën e mjedisit dhe ndryshimeve klimatike. Janë bërë disa përparime në përafrimin e mëtejshëm të legjislacionit dhe zbatimit të politikave. Kushtetuta e Shqipërisë e konsideron zhvillimin e qëndrueshëm dhe mbrojtjen e turizmit dhe mjedisit si një nga objektivat kryesorë të shtetit. Ligji i vitit 2011 për mbrojtjen e mjedisit siguron bazat për akte ligjore specifike që normojnë komponentët e ndryshëm të mbrojtjes së mjedisit. Ligje specifike ekzistojnë për të normuar procesin e vlerësimit të ndikimit në mjedis dhe vlerësimit strategjik mjedisor, cilësinë e ujit dhe atë të ajrit, menaxhimin e mbetjeve, mbrojtjen e natyrës, kontrollin e ndotjes industriale dhe menaxhimin e riskut, kimikatet, turizmin.

Në korrik 2016, qeveria shqiptare ratifikoi Marrëveshjen e Parisit si hapi kryesor drejt zbatimit të saj. Komunikimi i Tretë Kombëtar i Shqipërisë drejtuar Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike (tetor 2016), ka identifikuar një seri masash prioritare lidhur me reduktimin e gazeve serrë dhe adaptimin ndaj ndryshimeve klimatike, duke kontribuar në zhvillimin e qëndrueshëm dhe duke bërë të mundur që Shqipëria të aktivizojë burimet që bazohen në mekanizmat politikë dhe të tregut.

Që nga shkurti 2018, me miratimin e ligjit nr. 6/2018 menaxhimi i ujërave në Republikën e Shqipërisë është përgjegjësi e Sekretariatit Teknik i Këshillit Kombëtar të Ujit (STKKU)), dhe jo më e

Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

Për t'u theksuar është fakti se disa vendime të qeverisë kanë përmirësuar ndjeshëm partneritetin ndërmjet qeverisë dhe shoqërisë civile. Miratimi i VKM-së nr. 247, datë 30.4.2014, "Për miratimin e rregullave, kërkesat dhe procedurat për informimin dhe përfshirjen e publikut në vendimarrjen mjedisore", miratimi i VKM-së nr. 419, datë 25.6.2014, "Për miratimin e kërkesave të posaçme për shqyrtimin e kërkesave për leje mjedisi të tipave A, B dhe C, për transferimin e lejeve nga një subjekt tek tjetri, të kushteve për lejet respektive të mjedisit, si dhe rregullat e hollësishme për shqyrtimin e tyre nga autoritetet kompetente deri në lëshimin e këtyre lejeve nga QKL-ja", miratimi i VKM-së nr. 219, datë 11.3.2015, "Për përcaktimin e rregullave e të procedurave për konsultimin me grupet e interesit dhe publikun, si dhe dëgjuesën publike gjatë procesit të vlerësimit strategjik mjedisor", rritja e numrit të stafit të Agjencisë Kombëtare të Mjedisit (AKM) i përfshirë drejt për drejt në shqyrtimin e aplikimeve për lejet mjedisore, kryerja rregullisht e konsultimeve me publikun për planet e mjedisit, programet dhe legjislacionin, organizimi i takimeve të rregullta me OJQ-të mjedisore, si dhe shpërndarja e buletineve mjedisore javore dhe mujore, kanë përmirësuar ndjeshëm situatën lidhur me ndërgjegjësimin e publikut dhe pjesëmarrjen e tij në vendimarrjen mjedisore, si dhe aksesin e publikut për informacion mjedisor. Gjithashtu, miratimi i ligjit nr. 12/2015, "Për disa ndryshime në ligjin nr. 10440/2011 'Për vlerësimin e ndikimit në mjedis'", i cili bëri të mundur që aplikimet për vlerësimin e ndikimit në mjedis të mos kryhen më pranë QKL-së (sot QKB - Qendra Kombëtare e Biznesit), por direkt pranë Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit (MTM), ka ndikuar në përmirësimin e procesit të informimit dhe konsultimeve të publikut, si dhe ka eliminuar konceptin "miratim në heshtje" për procesin e VNM-së.

Në shkurt 2014, është krijuar Inspektorati Shtetëror i Mjedisit dhe Pyjeve (ISHMP), i cili është një institucion publik, i financuar nga buxheti i shtetit, në varësi të MTM-së. Misioni i tij është garantimi dhe zbatimi i legjislacionit në fushën e mjedisit dhe pyjeve.

Gjithashtu, me qëllim mbrojtjen e natyrës dhe ndalimin e aktiviteteve të paligjshme në zonat e mbrojtura, janë ndërmarrë një sërë hapash të rëndësishëm siç janë: (i) amendimi i ligjit për tregtinë ndërkombëtare të specieve të rrezikuara të florës dhe faunës. Tashmë, Qendra Kërkimore për Florën dhe Faunën duhet të konsultohet përpara se të lëshohet një leje për tregtimin e tyre; (ii) miratimi i akteve ligjore që ndalojnë gjuetinë apo transportin e qymyrit të drurit; (iii) nënshkrimi i Memorandumit të Mirëkuptimit ndërmjet Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit dhe Ministrisë së Brendshme, "Për Mbrojtjen dhe Zhvillimin e Qëndrueshëm të Pyjeve", i cili krijon Task-Forcën mbi Pyjet; (iv) rritja e numrit të kontrolleve nga ana e Policisë Pyjore; (v) vendosja e masave administrative për të gjithë shkelësit e legjislacionit mjedisor etj. Bazuar në VKM-në nr. 433, datë 8.6.2016, "Për transferimin në pronësi të bashkive të pyjeve dhe të kullotave publike, sipas listave të inventarit, dhe aktualisht në administrim të Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit e të ish-komunave/bashkive", janë krijuar drejtoritë e pyjeve në çdo bashki që menaxhon fondin pyjor e kullësor të transferuar sipas VKM-ve.

Në kuadër të reformës për menaxhimin e qëndrueshëm të zonave të mbrojtura, në shkurt 2015, u krijua Agjencia Kombëtare e Zonave të Mbrojtura (AKZM) si një institucion në varësi të MTM-së, që siguron për herë të parë në vend krijimin e administratave të pavarura të zonave të mbrojtura, jashtë strukturave të shërbimit pyjor. Në këtë kontekst, është hartuar Programi Strategjik 2015–2020 për zonat e mbrojtura.

Qeveria shqiptare ka konsideruar çështjen e mbetjeve, si një ndër gjashtë prioritetet e programit analitik, duke i dhënë rëndësi të lartë trajtimit dhe depozitimit fundor të mbetjeve të ngurta urbane. Është miratuar VKM-ja nr. 645, datë 14.9.2016, "Për miratimin në parim të marrëveshjes së financimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë përfaqësuar nga Ministria e Financave, si marrës, dhe KfW, Frankfurt am Main, për financimin e shërbimeve të ekspertit ndaj marrësit në kuadër të një studimi për menaxhimin e integruar të mbetjeve të ngurta në Shqipëri, financuar nga një fond i veçantë (nr. 11469) të dhënë nga qeveria gjermane".

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit në kuadër të aksionit "Të Pastrojmë Shqipërinë që Duam", në bashkëpunim me pushtetin vendor dhe me prefekturat, nisur në periudhën shkurt 2018, ka identifikuar të gjithë venddepozitimet ekzistuese të mbetjeve në të gjithë vendin tonë dhe ka vlerësuar për rehabilitim një venddepozitim për çdo bashki për një periudhë 5–10-vjeçare.

Miratimi i ligjit nr. 27, datë 17.3.2016, "Për menaxhimin e kimikateve", si dhe miratimi i 3 akteve nënligjore që rregullojnë importin dhe eksportin e kimikateve të rrezikshme, kufizimet dhe ndalimet e tyre përpara vendosjes në treg, listën e substancave me rrezikshmëri shumë të lartë, si dhe krijimi i zyrës së kimikateve, është hapi i parë në krijimin e sistemit të menaxhimit të rrezikut nga kimikatet me qëllim

mbrojtjen e shëndetit dhe të mjedisit.

1.3 Prioritetet

Për sa i përket mjedisit, në fushën e legjislacionit horizontal, disa nga prioritetet kryesore kanë të bëjnë me: (i) zbatimin e legjislacionit kombëtar që ka transpozuar direktivën 2001/42/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 27 qershor 2001, “Për vlerësimin e pasojave në mjedis të planeve dhe programeve të caktuara” dhe direktivën e VNM-së (2011/92/EU) amenduar me direktivën 2014/52/EU, si dhe transpozimi i plotë i direktivës 2014/52/EU; (ii) forcimin e zbatimit të legjislacionit mjedisor.

Shqipëria ka ndërmarrë disa hapa për të përmirësuar bashkëpunimin me organizatat e shoqërisë civile, por nevojitet më shumë punë për të arritur pjesëmarrje dhe konsultim efektiv të publikut në procesin e vendimmarrjes, veçanërisht në nivel lokal. Progres i mëtijshëm është i nevojshëm për të arritur pajtueshmërinë e plotë me aspektet e mbetura ndërsektoriale të direktivave mbi përgjegjësinë mjedisore, krimin mjedisor dhe inspektimin mjedisor.

Shqipëria në veçanti duhet, të sigurojë një buxhet të përshtatshëm në mënyrë që të finalizojë Strategjinë Ndërsektoriale të Mjedisit dhe të forcojë kapacitetin monitorues dhe raportues të Agjencisë Kombëtare të Mjedisit.

Të zhvillojë kuadrin ligjor, institucional dhe politik për ujin, të përmirësohet më tej procesi i vlerësimit të ndikimit në mjedis, veçanërisht në sektorin e hidrocentraleve, sektorin e ndërtimit dhe atë të minierave.

Përmirësimi i cilësisë së ajrit përbën një nga prioritetet mjedisore të Programit të Qeverisë 2017–2021. Në këtë këndvështrim, miratimi i planit kombëtar për cilësinë e ajrit është prioritet i MTM-së në këtë fushë, për vitin 2018. Plan i Kombëtar ka si qëllim të zbatojë Strategjinë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit të Mjedisit dhe dispozitat e ligjit nr. 162/2014, “Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit në mjedis”. Strategjia kombëtare për cilësinë e ajrit dhe ligjin mbi cilësinë e ajrit të ambientit duhet të zbatohen siç duhet. Direktiva mbi cilësinë e ajrit të ambientit dhe ajrit më të pastër për Evropën është transpozuar plotësisht.

Megjithëse, janë miratuar aktet nënligjore për menaxhimin e mbetjeve, si dhe janë përgatitur projektplanet rajonale të menaxhimit të mbetjeve për 12 rajonet, përmirësimi i menaxhimit të integruar të mbetjeve vazhdon të jetë një nga prioritetet kryesore të punës së MTM-së.

Kuadri ligjor për menaxhimin e mbetjeve është përafëruar pjesërisht. Strategjia kombëtare për menaxhimin e mbetjeve (2010–2025) është në fazë rishikimi.

Në fushën e menaxhimit të integruar të burimeve ujore dhe cilësisë së ujërave, MBZHR ka si prioritet të punës së saj: (i) përmirësimin e kuadrit ligjor nëpërmjet hartimit dhe miratimit të akteve nënligjore në zbatim të ligjit për menaxhimin e integruar të burimeve ujore.

Progres i mëtijshëm është arritur në procesin e licencimit për mbledhjen dhe trajtimin e ujërave të zeza.

Në fushën e mbrojtjes së natyrës, po punohet për të garantuar: (i) menaxhimin e integruar të zonave të mbrojtura; (ii) identifikimin dhe studimin e zonave potenciale Natura 2000 për Shqipërinë; (iii) masat për ndalimin e veprimeve të paligjshme si gjuetia, prerjet në pyje si masë zbatuese përkatësisht për ndalimin e gjuetisë dhe prerjeve, si dhe ndërtimet pa leje në zonat e mbrojtura.

Përafrimi me *acquis* në fushën e mbrojtjes së natyrës, në veçanti direktivat e habitateve dhe zogjve, është shumë i avancuar. Niveli i transpozimit të direktivave të habitateve dhe zogjve është rritur.

Për sa i përket fushës së ndotjes industriale, menaxhimit të risqeve dhe aksidentet një nga prioritetet kryesore është përafrimi i plotë i legjislacionit kombëtar me direktivën 2010/75/EU të Parlamentit Evropian dhe Këshillit, datë 24 nëntor 2010, për emetimet industriale (parandalimi dhe kontrolli i integruar i ndotjes), si dhe me direktivën 2012/18/EC të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, datë 4 korrik 2012, “Për kontrollin e rreziqeve nga aksidentet madhore që përfshijnë substanca të rrezikshme”, ndryshimi dhe më pas shfuqizimi i direktivës së Këshillit 96/82/EC. Përafrimi me legjislacionin e BE-së mbi ndotjen industriale dhe menaxhimin e rrezikut është ende në një fazë të hershme.

Për sa u përket politikave për zhurmën në mjedis, një nga prioritetet kryesore të MTM-së për vitin 2018 në këtë fushë është: (i) vlerësimi i situatës lidhur me zbatimin e kërkesave ligjore për menaxhimin e zhurmave në mjedis dhe forcimi i zbatimit të legjislacionit në këtë fushë; (ii) përmbushja e detyrimit ligjor nga njësitë e qeverisjes vendore për hartimin e planeve lokale të veprimit për zhurmat, në zbatim të udhëzimit të ministrit të MTM-së nr. 1, datë 19.2.2018; (iii) forcimi i zbatimit të vendimeve të task forcës së ngritur për ndotjen akustike në qendrat urbane dhe zonat turistike bregdetare.

Në fushën e kimikateve, prioriteti kryesor i MTM-së për 2018, është miratimi i planit kombëtar të veprimit për ndotësit organik të qëndrueshëm, i rishikuar dhe i përditësuar, duke përmbyllur edhe detyrimin ndaj Konventës së Stokholmit; transpozimi i dispozitave të tjera të REACH në legjislacionin kombëtar dhe miratimi i akteve nënligjore që rrjedhin në zbatim të ligjit nr. 27/2016, “Për menaxhimin e kimikateve”. Krijimi i Zyrës së Kimikateve, në varësi të ministrit përgjegjës për mjedisin, si një detyrim ndaj ligjit nr. 27/2016 dhe ngritja e kapaciteteve administrative dhe teknike të inspektoratit të mjedisit për zbatimin e legjislacionit në këtë fushë mbetet një sfidë për MTM-në dhe qeverinë shqiptare. Janë ndërmarrë disa hapa pozitivë drejt përafrimit me rregulloren e BE-së për regjistrimin, vlerësimin, autorizimin dhe kufizimin e kimikateve (REACH).

Për sa u përket ndryshimeve klimatike, përafrimi i plotë me legjislacionin e BE-së, miratimi i Strategjisë Kombëtare dhe Planeve Kombëtar të Veprimit për zbutjen e gazeve me efekt serrë dhe për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, miratimi i ligjit për ndryshimet klimatike dhe ngritja e sistemit kombëtar të inventarëve të shkarkimeve në ajër dhe të gazeve me efekt serrë, si dhe forcimi i bashkëpunimit me institucionet e linjës për integrimin e politikave të ndryshimeve klimatike në strategjitë e tyre sektoriale, janë disa nga prioritetet në këtë fushë.

Gjithashtu duhet të fillojë zbatimi i Marrëveshjes së Parisit dhe kontributit të Shqipërisë ndaj saj, duke miratuar një Strategji Kombëtare dhe legjislacionin mbi ndryshimet klimatike, si dhe politikat e lidhura me energjinë dhe transportin.

Në fushën e pyjeve, prioritetet e MTM-së kanë të bëjnë me: (i) përafrimin e plotë të legjislacionit kombëtar me atë të BE-së në këtë fushë, si dhe hartimin e akteve nënligjore që dalin nga ligji për Mbrojtjen e Pyjeve dhe Kullotave në Republikën e Shqipërisë: (ii) hartimin e strategjisë së re 10-vjeçare për pyjet dhe kullotat.

II.1 Legjislacioni horizontal

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në fushën e legjislacionit horizontal është shënuar progres për sa i përket transpozimit të direktivave të VNM-së dhe VSM-së, por nuk ka ndonjë progres për sa u përket direktivave të tjera. Transpozimi i direktivës së VNM-së (2011/92/EU) ka përparuar së tepërmi duke arritur në masën 100 % nëpërmjet amendimit të ligjit për VNM-në në shkurt 2015 dhe akteve nënligjore që rrjedhin nga ky ligj, të cilat janë miratuar gjatë viteve 2015 dhe 2016. Ndërkohë do të punohet me transpozimin e direktivës 2014/52/EU të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e datës 16 prill 2014, e cila ka amenduar direktivën (2011/92/EU), amendim ky që parashikohet të transpozohet brenda gjashtë mujorit të parë të vitit 2018.

Pjesa më e madhe e dispozitave të kësaj Direktive janë transpozuar me miratimin e ligjit nr. 91/2013 për Vlerësimin Strategjik Mjedisor, në shkurt 2013, ndërsa pjesa e mbetur është transpozuar nëpërmjet akteve nënligjore që rrjedhin nga ky ligj, të cilat janë miratuar gjatë vitit 2015, duke arritur transpozimin e plotë të kësaj direktive.

Është miratuar me udhëzimin e veçantë nr. 6, datë 22.12.2016 të ministrit të Mjedisit “Metodologjia Kombëtare e Vlerësimit Strategjik Mjedisor”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Për fushën e legjislacionit horizontal

MTM – është institucioni përgjegjës për hartimin dhe propozimin e politikave, strategji, planeve dhe legjislacionit kombëtar për fushën e mbrojtjes së mjedisit, vlerësimit të ndikimit në mjedis, vlerësimit strategjik mjedisor, si dhe për fushën e informimit dhe pjesëmarrjes së publikut në vendimmarrje mjedisore. Gjithashtu, MTM-ja dhe institucionet e saj të varësisë (AKM, AKZM, ARM-të dhe ISHMP) kanë angazhimin për të garantuar zbatimin e tyre.

Përveç MTM-së dhe institucioneve të saj të varësisë, edhe ministritë e linjës dhe institucionet në varësi të fushës së tyre të përgjegjësisë janë përgjegjëse për të siguruar zbatimin e politikave për mbrojtjen e mjedisit dhe plotësimin e standardeve mjedisore, sigurimin e procesit të VNM-së dhe VSM-së, si dhe informimin e publikut dhe pjesëmarrjen e tij në vendimmarrje me ndikim në mjedis. Në këtë kuadër përmendim:

- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë (MIE);
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS);
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural (MBZHR);
- Si dhe çdo ministri apo institucion tjetër që harton plane/programe apo projekte që janë objekt i

procesit të VNM-së apo VSM-së.

Autoritetet vendore, kanë një rol shumë të rëndësishëm në zbatimin e procedurës së VSM-së dhe në përmbushjen e detyrimeve për informimin dhe pjesëmarrjen e publikut në vendimmarrje mjedisore, veçanërisht për sa i përket hartimit të planeve dhe programeve që janë objekt i procesit të VSM-së, si edhe për përmbushjen e detyrimeve që rrjedhin nga paketa e ligjore për VNM-në për projekte të mëdha publike.

II.1.3 Masat e planifikuara

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Ndryshimi i ligjit nr. 10440/2011, “Për vlerësimin e ndikimit në mjedis”, i ndryshuar ose ligji i ri për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis, është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Ligji amendues do të përafrojë pjesërisht direktivën 2014/52/BE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 16 prill 2014 që ndryshon direktivën 2011/92/BE mbi vlerësimin e efekteve të disa projekteve publike dhe privatë në mjedis.

II.2 Cilësia e ajrit dhe ndryshimet klimatike

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në fushën e cilësisë së ajrit, ligji i ri nr. 162, datë 4.12.2014, “Për mbrojtjen e cilësisë së ajrit të mjedisit” dhe VKM-së nr. 352, datë 29.4.2015 “Mbi vlerësimin e cilësisë së ajrit të mjedisit dhe kërkesat në lidhje me disa ndotës” transpozojnë 99% dispozitat e direktivës 2008/50/EC e Parlamentit dhe e Këshillit Evropian e datës 21 maj 2008 mbi cilësinë e ajrit të ambientit dhe për një ajër më të pastër për Evropën, si dhe të direktivës 2004/107/EC. Gjithashtu, Strategjia Kombëtare për Cilësinë e Ajrit është miratuar me VKM-në nr. 594, datë 10.9.2014, “Për miratimin e Strategjisë Kombëtare për Cilësinë e Ajrit të Mjedisit”.

Në fushën e ndryshimeve klimatike, Shqipëria ka ratifikuar Konventën e Vjenës dhe Protokollin e Montrealit, në tetor 1999, si dhe është anëtare e Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara mbi Ndryshimet Klimatike (UNFCCC), që nga janari 1995 dhe Protokollit të Kiotos që prej vitit 2005. Aktualisht, Shqipëria ka përgatitur tri komunikime kombëtare të UNFCCC më 2002, 2009 dhe 2016. Gjithashtu, në vitin 2015 Shqipëria ka miratuar dokumentin e INDC-së me VKM-në nr. 762, datë 16.9.2015, “Për miratimin e kontributit kombëtar të pikësnyuar ndaj UNFCCC-së” dhe e dorëzoi atë pranë Sekretariatit të UNFCCC-së në datën 24 shtator 2015. Mbas nënshkrimit më 22 prill 2016, në Nju-Jork të Marrëveshjes së Parisit, Kuvendi i Shqipërisë ratifikoi Marrëveshjen e Parisit nëpërmjet ligjit nr. 75, datë 14.7.2016, “Për ratifikimin e Marrëveshjes së Parisit”.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

MTM - është institucioni përgjegjës për hartimin e politikave, strategjive, planeve dhe legjislacionit kombëtar për mbrojtjen e cilësisë së ajrit nga ndotja. Me riorganizmin e MTM-së dhe mbylljen e sektorit të ajrit dhe ndryshimeve klimatike, politikat e cilësisë së ajrit trajtohen nga Drejtoria e Politikave dhe Zhvillimit të Strategjive të Mjedisit, e përbërë nga 4 specialistë, ku 1 specialistë ndër të tjera është i dedikuar për fushën e cilësisë së ajrit.

AKM - është organi qendror për menaxhimin e Rrjeti i Monitorimit të Cilësisë së Ajrit Urban, nëpërmjet institucioneve të kontraktuara nga MTM-ja. AKM-ja grumbullon dhe përpunon të dhënat e monitorimit, si dhe bën publike raportin e gjendjes së cilësisë së ajrit.

ISHMP - është autoriteti kompetent që kontrollon kushtet e lejes së mjedisit të aktiviteteve industriale dhe të ndërtimit lidhur me shkarkimet në ajër.

Gjithashtu, MTM-ja është institucioni që harton politikat kombëtare për ndryshimet klimatike dhe koordinon integrimin e çështjeve të ndryshimeve klimatike në politikat sektoriale të bujqësisë, turizmit, shëndetësisë, energjisë, transportit, pyjeve, ujërave etj. MTM-ja është përcaktuar si Autoriteti Kombëtar i Përcaktuar (AKP) në kuadër të detyrimeve të vendit ndaj Konventës Kuadër të Kombeve të Bashkuara për Ndryshimet Klimatike dhe Protokollit të Kiotos, si dhe për ndjekjen e projekteve të Mekanizmit të Zhvillimit të Pastër.

Përveç MTM-së, përgjegjëse për fushën e ajrit dhe ndryshimeve klimatike janë edhe Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë, ministria përgjegjëse për fushën e transportit, Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural.

II.2.3 Masat e planifikuara

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Është përfunduar Dokumenti Strategjik dhe Planet e Veprimit për zbutjen e gazeve me efekt serrë

dhe për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike, i planifikuar të miratohet përgjatë tremujorit të tretë të vitit 2018.

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Projektvendimi për ndryshimin dhe plotësimin e VKM-së nr. 594, datë 10.9.2014, për miratimin e Strategjisë Kombëtare të Cilësisë së Ajrit”, është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. Do të përafrohet pjesërisht me direktivën 2008/50/KE i Parlamentit Evropian dhe i Këshillit i 21 majit 2008 mbi cilësinë e ajrit të ambientit dhe ajrit më të pastër për Evropën.

Projektligji, “Për ndryshimet klimatike” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Do të përafrojë pjesërisht direktivën 2003/87/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 13 tetorit 2003 për krijimin e një skeme për tregtimin e lejuar të emetimit të gazrave serrë brenda Komunitetit dhe ndryshimin e direktivës së Këshillit 96/61/KE.

VKM, “Për rregullat për prodhimin, importin, eksportin, vendosjen në treg dhe përdorimin e substancave ozonholluese, si dhe e produkteve e të pajisjeve, që përmbajnë këto substanca” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Do të përafrojë pjesërisht rregulloren (EC) nr. 1005/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 16 shtatorit 2009 mbi substancat ozonholluese. Rregulloren nr. 1005/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit dhe rregullorja e Komisionit (BE) nr. 18 gusht 2010 që ndryshon rregulloren (EC) nr. 1005/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për substancat që shpëtojnë shtresën e ozonit. 291/2011 të Komisionit 24 mars 2011 mbi përdorimet esenciale të substancave të kontrolluara, përveç klorofluorokarboneve të hidrokarbureve për qëllime laboratorike dhe analitike në Union sipas rregullores (EC) nr. 1005/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit mbi substancat 537/2011 e 1 qershorit 2011 mbi mekanizmin për alokimin e sasive të substancave të kontrolluara të lejuara për përdorime laboratorike dhe analitike në Bashkim sipas rregullores (EC) nr. 1005/2009 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit për substancat ozonholluese.

II.3. Menaxhimi i mbetjeve

II.3.1 Kuadri politik dhe ligjor

Pavarësisht se ka vazhduar progresi lidhur me transpozimin e legjislacionit për menaxhimin e mbetjeve, përpjekje të tjera janë të nevojshme për përafrimin e mëtejshëm të legjislacionit kombëtar me *acquis* të menaxhimit të mbetjeve. Për sa i përket transpozimit të direktivës kuadër të mbetjeve, ai ka arritur në masën rreth 95%.

Transpozimi i direktivës së baterive ka përparuar për shkak të miratimit të VKM-së nr. 866, datë 4.12.2012 “Mbi bateritë dhe akumulatorët dhe mbetjet e tyre”. Niveli i transpozimit është i lartë duke arritur afërsisht 90%. Megjithatë, legjislacioni kombëtar nuk ka transpozuar ende gjashtë dispozitat e mbetura të kësaj direktive.

Transpozimi i direktivës mbi paketimin e mbetjeve, mbetjet e paketimeve ka përfunduar në vitin 2012, me miratimin e ligjit për menaxhimin e integruar të mbetjeve, në shtator 2011, si dhe VKM 177/2012, “Për paketimin dhe mbetjet e tyre”, në mars 2012.

Transpozimi i direktivës së landfillleve është në shkallën 98%. Vetëm dy dispozita të direktivës (neni 2 dhe 14 (d)), mbeten për t’u transpozuar në legjislacionin kombëtar. Progresi në transpozim është arritur nëpërmjet miratimit të VKM-së, “Për landfilllet e mbetjeve”, në korrik 2012.

Gjithashtu, është miratuar VKM-ja nr. 428, datë 8.6.2016, “Për krijimin e bazës së të dhënave shtetërore, për hartën digjitale të venddepozitimeve të mbetjeve urbane”, e cila do të miratojë hartën GIS, të krijuar me informacione që reflektojnë situatën aktuale të venddepozitimeve të mbetjeve urbane, si dhe zhvillime të tjera në terren.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM) - është institucioni kryesor i përfshirë në menaxhimin dhe hartimin e politikave për menaxhimin e mbetjeve. Ministria e Turizmit dhe Mjedisit harton rregullat / legjislacionin e menaxhimit të mbetjeve në të gjitha nivelet (ndarja, ripërdorimi, riciklimi, asgjësimi dhe djegia), vlerëson dhe lëshon leje për transportimin dhe eksportin e mbetjeve, përcakton rregullat për monitorimin dhe inspektimin / kontrollin e zbatimit të akteve të mbetjeve, organizon dhe menaxhon regjistrat për çështje të ndryshme të mbetjeve.

Ministria e Industrisë dhe Energjisë (MIE) - ka si mision të udhëheqë, të planifikojë, të koordinojë dhe të monitorojë aktivitetin e trajtimit dhe depozitimit të mbetjeve të ngurta urbane dhe mbetjeve të ndërtimit në të gjitha fazat e zhvillimit, si projektimi, zbatimi i punimeve dhe shfrytëzimi i landfillleve rajonal dhe impianteve të incenerimit të mbetjeve urbane, duke përcaktuar rregullat, teknikat dhe

metodat e trajtimit të tyre, në çdo fazë, duke përfshirë krijimin, ndarjen, grumbullimin, ruajtjen, transportin, riciklimin, trajtimin dhe asgjësimin, të cilat çojnë në pakësimin e mbetjeve dhe në zvogëlimin e ndikimit të tyre.

Gjithashtu, MIE është përgjegjëse edhe për:

- Planifikimin dhe ndjekjen e investimeve - bazuar në prioritetet e përfshira në PBA duhet të sigurojë realizimin e studimeve, projekteve dhe implementimin e tyre për mbylljen e vend-depozitimeve ekzistuese dhe ndërtimin e impianteve të reja të trajtimit të mbetjeve;

- Sensibilizimin, koordinimin dhe bashkëpunimin me strukturat dhe institucionet përkatëse, donatorët dhe NJQV-të për të vënë në jetë parimet më të rëndësishme të metodave bashkëkohore (parandalimi, pakësimi, riciklimi dhe më pas asgjësimi i mbeturinave);

- Hartimin e regjistrit vjetor të mbetjeve në rang bashkie, qarku apo vendi, me qëllim njohjen dhe vlerësimin e situatës mjedisore të shkaktuar nga mbetjet në vend. Përgatitjen e raporteve të nevojshme për evidentimin e problemeve dhe rrugët e zgjidhjes;

- Identifikimin e metodave të përshtatshme të trajtimit të mbetjeve të ngurta, duke bërë të mundur reduktimin e rreziqeve ndaj shëndetit të banorëve;

- Hartimin e rregulloreve për mbetjet industriale dhe mbetjet minerare, si dhe rehabilitimin e vendeve të hedhjes sipas specifikave të përmbajtjes së mbetjeve.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS) – së bashku me MTM-në kanë përgjegjësi për të hartuar rregulloret për menaxhimin e mbetjeve spitalore. Spitalet dhe të gjithë gjeneruesit e mbetjeve shëndetësore kanë përgjegjësi të hartojnë dhe azhurnojnë planet e tyre të menaxhimit të mbetjeve, në përputhje me planet kombëtare të menaxhimit të mbetjeve dhe planet e menaxhimit të mbetjeve të rrezikshme.

Ministria e Mbrojtjes - në bashkëpunim me MTM-në ka për detyrë të hartojë rregulloret lidhur me mbetjet ushtarake.

Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE) - në bashkëpunim me MTM-në ka për detyrë të hartojë legjislacionin për taksat e ndryshme mjedisore. MF harton rregullat mbi garancitë financiare për lejet mjedisore të vendeve të mbetjeve të rrezikshme, të cilat miratohen më vonë nga Këshilli i Ministrave.

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural MBZHR - në bashkëpunim me MTM-në ka për detyrë të hartojë rregulloret për mbetjet bujqësore dhe të kafshëve.

II.3.3 Masat e planifikuara

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

VKM, “Për kostot e menaxhimit të mbetjeve” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të dytë të vitit 2018. Do të përafrojë pjesërisht direktivën 2008/98/KE të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të 19 nëntorit 2008 mbi mbetjet.

Projektvendimi për rishikimin e VKM-së nr. 175, datë 19.1.2011, “Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të mbetjeve dhe të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve” është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. E cila do të përafrojë pjesërisht direktivën 2008/98/KE Parlamentit Evropian dhe Këshillit të 19 nëntorit 2008 mbi mbetjet.

II.4 Menaxhimi i ujit

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në fushën e cilësisë së ujërave progres është bërë në drejtim të transpozimit të direktivës kuadër të ujit me miratimin e ligjit nr. 111/2012, “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”, në nëntor 2012, VKM nr. 246, datë 30.4.2014, “Për përcaktimin e normave të cilësisë së mjedisit për ujërat sipërfaqësorë”, VKM nr. 267, datë 7.5.2014, “Për miratimin e listës së substancave prioritare në mjediset ujore”, si dhe VKM nr. 63, datë 27.1.2016, “Për riorganizimin e operatorëve që ofrojnë shërbimin e furnizimit me ujë të pijshëm, grumbullimin, largimin dhe trajtimin e ujërave të ndotura”. Ligji nr. 111/2012, “Për menaxhimin e integruar të burimeve ujore”, ka transpozuar edhe disa prej dispozitave të direktivës së ujërave të ndotur urban.

Si pjesë e progresit në fushën e administrimit të ujërave konsiderohet edhe miratimi i VKM nr. 662, datë 21.9.2016, “Për miratimin e tarifave të përdorimit të ujit dhe të shkarkimeve të lëngëta”, VKM nr. 342, datë 4.5.2016, “Për miratimin e kufijve territorial dhe hidrografik të baseneve ujore në RSH dhe qendrën dhe përbërjen e këshillit të secilit prej tyre”, si dhe VKM nr. 416, datë 13.5.2015, “Për

miratimin e kushteve të përgjithshme e të posaçme, dokumenteve shoqëruese, afatit të vlefshmërisë, formularëve të aplikimit për autorizim dhe leje, procedurave të shqyrtimit e vendimmarrjes dhe formateve të autorizimit e lejes për përdorim të burimeve ujore”.

Transpozimi i direktivës së ujit të pijshëm është realizuar në masën 100% me miratimin e VKM-së nr. 379, datë 25.5.2016, “Për miratimin e rregullores për cilësinë e ujit të pijshëm”. Edhe direktiva e ujërave të larjes është transpozuar plotësisht me VKM-në, “Për miratimin e rregullores higjieno-sanitare, “Për menaxhimin e cilësisë së ujërave të larjes”, të miratuar që në vitin 2010.

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

Këshilli Kombëtar i Ujit (KKU) - është organi qendror vendimmarrës për menaxhimin e burimeve ujore. Ai përbën një forum të nivelit të lartë ndërmintor për planifikimin dhe menaxhimin në mënyrë të integruar të ujit. Kryesohet nga Kryeministri dhe anëtarë të tij janë zëvendëskryeministri, ministri i Bujqësisë, Zhvillimit Rural, ministri i Turizmit dhe Mjedisit, ministri i Brendshëm, ministri i Infrastrukturës dhe Energjisë, ministri i Financave dhe Ekonomisë, ministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale.

Grupi për Menaxhimin e Integruar të Politikave për Ujin (GMIP) - është i kryesuar nga Kryeministri dhe anëtarë të tij janë ministrat përgjegjës për një fushë të caktuar të sektorit të ujit, si dhe përfaqësues të donatorëve që operojnë në vend. Ky organ ka si qëllim kryesor koordinimin dhe drejtimin e punës për zhvillimin dhe monitorimin e reformave në sektorin e ujit, nëpërmjet hartimit të një programi kombëtar sektorial.

Sekretariati Teknik i Këshillit Kombëtar të Ujit (STKKU) - si organi ekzekutiv i KKU-së ka objekt të veprimtarisë së tij projektimin dhe ngritjen e sistemit total të integruar të ujit, si dhe monitorimin e garantimin e funksionimit efikas të menaxhimit të integruar të këtij sistemi. Ai luan rolin e Sekretariati Teknik të GMIP-së për ujin, përgjegjës për koordinimin në nivel ndërinstitucional për të gjitha çështjet e menaxhimit të integruar të burimeve ujore.

MBZHR - është institucioni lider për menaxhimin e burimeve ujore, ujitjen, kullimin dhe menaxhimin e përmbajtjeve.

ISHU - është përgjegjës për të gjitha funksionet e inspektimit në fushën e ujërave në përputhje me përgjegjësitë e ministrisë përgjegjëse për ujërat.

Komisioni i posaçëm për administrimin e ujërave ndërkufitarë - ka si qëllim kryesor të hartojë, shqyrtojë dhe propozojë marrëveshje bashkëpunimi me secilin vend fqinj, duke trajtuar të gjitha çështjet që lidhen me menaxhimin e integruar të burimeve ujore ndërmjet vendeve respektive. Anëtar të tij janë përfaqësues të lartë nga Ministria e Punëve të Jashtme (MPJ), Ministria e Drejtësisë (MD), MTM, MBZHRAU, MZHU, MZHETTS, MF, Ministria e Mbrojtjes, Ministri i Shtetit për Çështjet Vendore, MSH, Ministria e Arsimit dhe Sportit (MAS), Ministria e Kulturës (MK), MTI, Akademia e Shkencave, si dhe STKKU-ja.

MTI - është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikave dhe strategjive në sektorin e furnizimit me ujë të pijshëm dhe kanalizime.

Ajencia Kombëtare e Ujësjellës-Kanalizimeve (AKUK) - është organ shtetëror i specializuar në fushën e ujësjellës kanalizimeve dhe trajtimit të ujërave të ndotura. Ajo mbështet teknikisht politikat e ministrisë përgjegjëse për infrastrukturën, në përputhje me legjislacionin dhe politikat e përcaktuara në strategjitë sektoriale, si dhe politikat përkatëse për administrimin e ujërave dhe mbrojtjen mjedisore të cilësisë së ujërave.

MTM - është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikave dhe strategjive që synojnë mbrojtjen e turizmit dhe mjedisit, përdorimin e qëndrueshëm të burimeve natyrore, nxitjen dhe promovimin e burimeve të rinovueshme të energjisë, mbrojtjen e natyrës dhe të biodiversitetit, zhvillimin dhe menaxhimin e qëndrueshëm të pyjeve e kullotave, monitorimin e cilësisë së ujërave, si dhe ndryshimeve klimatike.

AKM - është institucioni kryesor publik përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e Programit Kombëtar të Monitorimit të Gjendjes së Mjedisit, përfshi edhe burimet ujore.

Ministria e Mbrojtjes (MB) - ka rolin kryesor në emergjencat civile përfshi edhe emergjencat nga përmbajtjet. Është përgjegjëse për hartimin e planit kombëtar të emergjencave civile.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MoHSP) - përcakton kërkesat higjieno-sanitare, të cilat duhet të plotësohen me ujë të pijshëm dhe pajisje të furnizimit nga pellgu për përdoruesit, dhe kryen monitorimin, inspektimin dhe ekspertizën e cilësisë së ujit të pijshëm.

Instituti i Shëndetit Publik (IPH) - është qendër reference në shëndetin publik dhe institucion në

varësi të MSHMS-së. ISHP-ja luan rolin kryesor në monitorimin e cilësisë së ujit të pijshëm, ujërave sipërfaqësor të përcaktuar për ujë të pijshëm, ujërave për larje, shqyrtimin e metodave të tjera zyrtare të analizave në përputhje të standardeve sipas OBSH-së, hartimin dhe zbatimin e planeve të kontrollit të cilësisë së burimeve të ujit të pijshëm dhe rrjetin e shpërndarjes.

MIE - është institucioni me rol kryesor në hidroenergjë e cila operon nëpërmjet Agjencisë Kombëtare të Burimeve Natyrore (AKBN). MIE-ja është përgjegjëse për prodhimin e energjisë elektrike nga hidrocentralet.

AKBN - është institucion në varësi të MEI-së dhe ka si objekt të veprimtarisë së saj zhvillimin, mbikëqyrjen e shfrytëzimit racional të burimeve natyrore, në bazë të politikave qeverisëse, si dhe monitorimin në sektorin minerar, hidrokarbur dhe energjetik.

Shërbimi Gjeologjik Shqiptar (SHGJSH) - vepron në varësi të MEI-së dhe është përgjegjës për monitorimin e cilësisë së ujërave nëntokësore.

MFE- është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikave dhe strategjive në investimet kapitale financiare në sektorin e ujit.

Këshilli i Basenit Ujor (KBU) - janë autoritetet lokale përgjegjëse për administrimin e burimeve ujore në basenet përkatëse. Përbëhet nga 9–19 anëtarë që përfaqësojnë institucione të ndryshme të lidhura me ujin, për një basen të caktuar. Ato drejtohen nga prefekti.

Agjencia e Basenit Ujor (gjashtë) - është organi ekzekutiv i Këshillit të Basenit në varësi të MBZHR-së. Është përgjegjës për hartimin e inventarit të përdorimit të burimeve ujore në sasi dhe cilësi dhe prodhojnë raporte periodike për KBU-në.

Instituti i Gjeoshkencave, Energjisë, Ujit dhe Mjedisit (IGJEUM) - është përgjegjës për monitorimin e ujërave sipërfaqësore në cilësi dhe sasi. IGJEUM-ja, gjithashtu, kryen studime të ndryshme në lidhje me rrjedhjen e ujit, reshjet atmosferike dhe për parandalimin nga përmbytjet.

Inspektorati Shtetëror i Shëndetësisë është përgjegjës për inspektimin e subjekteve të furnizimit me ujë të pijshëm, neni 22, VKM nr. 379, datë 25.5.2016 për miratimin e rregullores “Cilësia e ujit të pijshëm”.

Enti Rregullator i Ujit (ERRU) - është një autoritet i pavarur kombëtar përgjegjës për vendosjen e tarifave (për ujë të pijshëm dhe kanalizime), për licencimin e shoqërive të ujësjellës-kanalizimeve, si dhe monitorimin e performancës së tyre.

Akademia e Shkencave (ASH) - është institucioni përgjegjës për propozimin dhe kryerjen e kërkimeve e studimeve në fusha të ndryshme të shkencës.

II.4.3 Masat e planifikuara

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Dokument Strategjik për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore, është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018.

Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor Drin-Buna parashikohet të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018.

Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor të Semanit planifikohet të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018.

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

II.5 Mbrojtja e natyrës

II.5.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në fushën e mbrojtjes së natyrës, ka pasur njëfarë progresi në transpozimin e legjislacionit. Transpozimi i direktivës së shpendëve të egër është pothuajse i plotë, aktualisht në masën 95%, pas miratimit të urdhrit të ministrit nr. 62, datë 4.4.2016, “Për miratimin e listave të habitateve natyrore, bimëve, kafshëve dhe shpendëve me interes për Bashkimin Evropian”. Transpozimi i plotë i kësaj direktive është parashikuar të përfundojë pas anëtarësimit të vendit në BE.

Gjithashtu, ka vijuar harmonizimi i legjislacionit kombëtar me kërkesat e direktivës së habitateve, e cila vlerësohet pothuajse e plotë, në masën 98%. Progresi ka ndodhur pas miratimit të ligjit nr. 68/2014, datë 3.7.2014, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 9587, datë 20.7.2006, “Për mbrojtjen e biodiversitetit” dhe të VKM-së nr. 866, datë 10.12.2014, “Për miratimin e listave të habitateve natyrore, bimëve, kafshëve dhe shpendëve me interes për Bashkimin Evropian”.

II.5.2 Institucionet përgjegjëse

MTM - mbulon çështjet lidhur me hartimin e politikave për mbrojtjen e natyrës, si dhe hartimin e dokumenteve strategjike në këtë fushë. Bashkëpunimi shtrihet edhe me institucionet zbatuese të saj, si:

AKZM-ja, AKM-ja, ISHMP-ja, si dhe me strukturat e shërbimit pyjor pranë 61 bashkive të vendit. Pas reformës së shërbimit pyjor të zbatuar në fillim të vitit 2016, strukturat e shërbimit pyjor pranë bashkive do të luajnë një rol të rëndësishëm dhe do të jenë partner strategjik për çështjet që lidhen me administrimin e habitateve dhe ekosistemeve pyjore dhe të faunës së egër.

Gjithashtu, në fushën e mbrojtjes së natyrës, MTM-ja bashkëpunon edhe me MBZHR-në për biodiversitetin bujqësor, MIE-ja në për bashkëpunimin në vendimmarrjen për përdorimin e territorit, MPB-në për bashkërendimin e punës për menaxhimin e aktivitetit të gjuetisë sportive dhe turistike, MSHÇV-në për menaxhimin e burimeve natyrore lokale në pronësi komunale, si dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Doganave (DPD) për kontrollin doganor të tregimit ndërkombëtar të llojeve të rrezikuara të faunës dhe florës së egër.

II.5.3 Masat e planifikuara

II.5.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.5.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10006, datë 23.10.2008, “Për mbrojtjen e faunës së egër”, ky ligj është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Ligji do të përafrojë pjesërisht direktivën 2009/147/KE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të 30 nëntorit 2009 mbi ruajtjen e shpendëve të egër, të ndryshuar nga direktiva 2013/17/BE 3254/91 e datës 4 nëntor 1991 që ndalon përdorimin e kurtheve të këmbëve në Komunitet dhe futjen në BE të pëlhurave dhe mallrave të prodhuara të llojeve të caktuara të kafshëve të egra me prejardhje nga vendet që i kapin ato me mbajtjen e këmbëve kurthe ose metodat e zënës që nuk plotësojnë standardet ndërkombëtare të kurtheve njerëzore.

Projektligji, “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10253, datë 11.3.2011, “Për gjuetinë”, parashikohet të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Ligji do të përafrojë pjesërisht direktivën 2009/147/KE të Parlamentit Evropian dhe Këshilli i 30 nëntorit 2009 për ruajtjen e shpendëve të egër, të ndryshuar me direktivën 2013/17/BE.

II.6. Kontrolli i ndotjes industriale dhe menaxhimit të riskut

II.6.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në fushën e kontrollit të ndotjes industriale dhe menaxhimit të riskut, transpozimi i direktivës së emetimeve industriale mendohet të jetë rreth 44%, ku progresi kryesor është arritur në vitin 2011 nëpërmjet miratimit të disa akteve ligjore. Shumica e përkufizimeve të kësaj direktive, të përcaktuara në kapitullin I, janë transpozuar nga ligji nr. 10448, datë 14.7.2011, “Për lejet e mjedisit”. Lidhur me kapitullin II, III, IV dhe V të kësaj direktive, me rëndësi për transpozim është ligji, “Për lejet e mjedisit”. Përveç ligjit, “Për lejet e mjedisit”, një akt tjetër i rëndësishëm për transpozimin e dispozitave të kësaj direktive është miratimi i VKM-së nr. 419, datë 25.6.2014, “Për miratimin e kërkesave të posaçme për shqyrtimin e kërkesave për leje mjedisi të tipave A, B dhe C, për transferimin e lejeve nga një subjekt tek tjetri, të kushteve për lejet respektive të mjedisit, si dhe rregullat e hollësishme për shqyrtimin e tyre nga autoritetet kompetente deri në lëshimin e këtyre lejeve nga QKL-ja”, si dhe aktet që kanë të bëjnë me impiantet e incenerimit të mbetjeve dhe impiantet e co-incenerimit të mbetjeve, siç është VKM-ja nr. 178, datë 6.3.2012, “Për djegien e mbetjeve”.

II.6.2 Institucionet përgjegjëse

MTM - është institucioni përgjegjës për hartimin dhe propozimin e politikave, strategjive, planeve dhe legjislacionit kombëtar për parandalimin e ndotjes industriale dhe minimizimin e saj. Përkatësisht, AKM, DRM-të dhe ISHMP janë institucionet e varësisë së MTM-së që janë përgjegjëse për procedurën e lëshimit të lejeve të mjedisit për instalimet industriale, si dhe për monitorimin e zbatimit të kushteve të lejeve të mjedisit.

Përveç MTM-së dhe institucioneve të saj të varësisë, edhe ministritë e linjës dhe institucionet në varësi të tyre janë përgjegjëse për të siguruar zbatimin e politikave për mbrojtjen e mjedisit dhe minimizimin e ndotjes industriale, sigurimin e procesit të lëshimit të lejeve të mjedisit, si dhe informimin e publikut dhe pjesëmarrjen e tij në vendimmarrje për lejet e mjedisit. Këtu mund të përmendim MIE-në, MSH-në, MTI-në, si dhe MBZHR-në.

MTM - është përgjegjëse edhe për hartimin e akteve ligjore dhe nënligjore, rregulloreve dhe strategjive për fushën e aksidenteve industriale. Gjithashtu, MTM-ja bën edhe vlerësimin e efekteve të aksidenteve mbi mjedisin. Ministritë e linjës të cilat trajtojnë kimikatet apo substancat e rrezikshme janë gjithashtu përgjegjëse për zbatimin e legjislacionit për këtë fushë.

II.6.3 Masat e planifikuara

II.6.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Plan Veprimi për Zbatimin e Detyrave që Rrjedhin nga Konventa e Aksidenteve Industriale është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018.

II.6.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

Udhëzim “Mbi krijimin e kriterëve ekologjike për dhënien e ekoetiketave për shërbimet dhe akomodimet turistike”, i cili është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. Ky udhëzim do të përafrojë pjesërisht vendimin e Këshillit 2015/345/BE.

Udhëzim “Mbi krijimin e kriterëve ekologjike për dhënien e ekoetiketave për shërbimet për vendet e kampingeve”, i cili është planifikuar të aprovohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018. Ky udhëzim do të përafrojë pjesërisht vendimin e Këshillit 2009/564/KE.

II.7. Organizmat e modifikuar gjenetiksht

II.7.1 Kuadri politik dhe ligjor

Si një fushë ndërsektoriale, nuk ka strukturë për organizmat e modifikuar gjenetiksht (OMGJ) të përcaktuara me ligj. Megjithatë, në kuadrin e zbatimit të Protokollit të Kartagjenës mbi Biosigurinë e Konventës për Diversitetin Biologjik (CBD), palët e interesuara janë identifikuar. Në këtë drejtim, kjo fushë kërkon futjen e të gjithë aktorëve kryesorë për të përcaktuar dhe koordinuar punën ndërmjet tyre.

Në kuadër të reformës së institucioneve kërkimore shkencore, është themeluar Departamenti i Bioteknologjisë në Fakultetin e Shkencave të Natyrës, Universiteti i Tiranës, i cili në bashkëpunim me institucionet e tjera në kuadër të ministrive të lartpërmendura dhe me Akademinë e Shkencave është i rëndësishëm për kryerjen e procedura e vlerësimit të rrezikut të OMGJ-ve.

Në nivel kombëtar, në përputhje me dispozitat e ligjit nr. 9863, datë 28.1.2008, “Për ushqimin”, u themelua Autoriteti Kombëtar i Ushqimit (NFA) si një institucion vartës i MARDWM-së, ku një nga detyrat e tij është qeverisja e procesit vlerësimit të rrezikut në fushën e ushqimit dhe ushqimit.

II.7.2 Institucionet përgjegjëse

Institucionet kryesore janë MBZHR-ja për mbjelljet, ushqimet dhe tregtimin, si dhe MTM-ja për introduktimin e kontrolluar në mjedis, duke përfshirë vendosjen dhe mënyrat e sistemit të lajmërimit (njoftimit) midis shteteve Palë të Protokollit të Biosigurisë.

Aktorë të tjerë për politikën janë MSHMS për mikroorganizmat në gjendje të mbyllur dhe ndikimet në shëndetin e njeriut dhe MASR për zhvillimin e bioteknologjisë. DPD është përgjegjëse për zbatimin e Protokollit të Biosigurisë lidhur me lëvizjet ndërkufitare të OMGJ-ve.

Në kuadër të reformës së institucioneve kërkimore shkencore, është krijuar Departamenti i Bioteknologjisë pranë Fakultetit të Shkencave Natyrore të Universitetit të Tiranës, i cili në bashkëpunim me institucione të tjera në varësi të Ministrive të përmendura më lart dhe me ASH janë të rëndësishëm për kryerjen e procedurës së vlerësimit të rrezikut të OMGJ-ve.

II.7.3 Masat e planifikuara

II.7.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

VKM, “Për lëshimin e kontrolluar në mjedis dhe rregullat e detajuara për OMGJ-të që përdoren për qëllime të tjera përveç hedhjes së tyre në treg si produkte që synojnë mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetin e njeriut, e cila është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të katërt të vitit 2018. Kjo VKM do të përafrojë pjesërisht direktivën 2001/18/BE të Parlamentin Evropian dhe Këshillit të datës 12 mars 2001 për lëshimin e qëllimshëm në mjedis të organizmave të modifikuar gjenetiksht.

II.7.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

II.8 Kimikatet

II.8.1 Kuadri politik dhe ligjor

Progres është shënuar edhe për sa i përket transpozimit të legjislacionit për fushën e kimikateve, ku gjatë vitit 2016 janë miratuar ligji nr. 27, datë 17.3.2016, “Për menaxhimin e kimikateve” dhe tri aktet nënligjore të tij. Konkretisht, VKM nr. 488, datë 29.6.2016 “Mbi klasifikimin, etiketimin dhe paketimin e kimikateve”, VKM nr. 489, datë 29.6.2016 “Lista e substancave me rrezikshmëri shumë të lartë (SVHC), kriteret për përfshirjen e substancave në listën e SVHC-së dhe lëshimi i një autorizimi të kushtëzuar me qëllim vazhdimin e përdorimit të SVHC”, VKM nr. 665, datë 21.9.2016, “Për importin dhe eksportin e kimikateve të rrezikshme”.

II.8.2 Institucionet përgjegjëse

Çështjet e menaxhimit të kimikateve janë detyrë e disa institucioneve, përkatësisht e Ministrisë së Turizmit dhe Mjedisit, Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë, Ministrisë përgjegjëse për transportin (MIE), Ministrisë së Bujqësisë dhe Zhvillimit

Rural, Ministrisë së Mbrojtjes, si dhe Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë.

MTM-ja është gjithashtu Autoriteti Kombëtar i Përcaktuar në Republikën e Shqipërisë për zbatimin e Konventës së Roterdamit. Ligji nr. 27/2016 përcakton gjithashtu edhe kompetencat e autoriteteve të tjera që lidhen me kimikatet, ku:

- Ministria përgjegjëse për tregtinë (Ministria e Financave dhe Ekonomisë) është autoriteti kompetent për kontrollin e kimikateve në treg;

- Ministria përgjegjëse për industrinë (Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë) është autoriteti kompetent për licencimin e aktiviteteve që lidhen me kimikatet e rrezikshme, sipas legjislacionit në fuqi, si dhe

- Ministria përgjegjëse për shëndetin, është përgjegjëse për sigurimin e informacionit mbi sigurinë dhe rrezikun e kimikateve në shëndet, në mënyrë që të përgatiten masat parandaluese kurative, veçanërisht në raste emergjencash.

Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale – është, gjithashtu, përgjegjëse për hartimin e legjislacionit të biocideve, përcaktimin e procedurave të vlerësimit të riskut në shëndet, autorizimin e importit dhe përdorimit të biocideve. Kontrolli i menaxhimit të biocideve kryhet nga ISSH-ja.

Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural - është përgjegjëse për lejet e prodhimit dhe të importimit të produkteve të mbrojtjes së bimëve dhe plehrave kimike, vlerësimin, testimin, administrimin dhe kontrollin e tyre. Importi dhe eksporti i tyre kontrollohen nga kjo ministri, përmes AKU-së. Në kontrollin e PMB-ve (produktet e mbrojtjes së bimëve) janë të angazhuar institutet kërkimore në varësi të MBZHR-së, si Instituti i Sigurisë Ushqimore dhe Veterinarisë (ISUV), si dhe Qendra e Transferimit të Teknologjive Bujqësore (QTTB) në Fushë Krujë. Gjithashtu, ministria mbulon direktivat që lidhen me produktet e mbrojtjes së bimëve dhe përdorimet në bujqësi, si dhe për mbrojtjen e kafshëve të laboratorit.

Ministria përgjegjëse për punën (Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale)- ka përcaktuar punët e vështira ose të rrezikshme, si dhe listën e substancave të rrezikshme, me qëllim mbrojtjen e shëndetit dhe sigurimin në punë nga përdorimi i tyre. Inspektorati Shtetëror i Punës në vartësi të kësaj ministrie, në bashkëpunim me inspektoratet e tjera të shtetit koordinojnë punën për të siguruar zbatimin e legjislacionit të punës nga punëdhënësit dhe personat e siguruar prej tyre.

Ministria përgjegjëse për transportin (Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë) - përgjigjet për transportin e mallrave të rrezikshme. Ajo lëshon lejen për automjetet që transportojnë mallrat e rrezikshme, bën kontrollin teknik dhe bashkërisht me MPB-në i shoqëron këto mallra deri në destinacion brenda vendit.

Ministria e Mbrojtjes - jep lejet dhe ka përgjegjësinë kryesore për importin, eksportin, testimin e lëndëve eksplozive. Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksportit (AKSHE) pajis me licencë importi, eksporti, transiti, me autorizim, me certifikatë ndërkombëtare importi, certifikatën e përdoruesit të fundit, certifikatë shpërndarjeje dhe certifikatë doganore, të mbërritjes së mallit në destinacion, subjekte fizike ose juridike, që kryejnë transferime ndërkombëtare të mallrave ushtarake, mallrave me përdorim të dyfishtë, si dhe të teknologjive të tyre.

Autoritetet doganore - regjistrojnë ngarkesën me substanca dhe përzierje të rrezikshme, që kalon kufirin shtetëror, si dhe kontrollojnë dokumentacionin shoqërues sipas legjislacionit në fuqi.

Ligji nr. 27, datë 17.3.2016 “Mbi menaxhimin e kimikateve”, i cili ka hyrë në fuqi në datën 28 mars 2018, ka përcaktuar si autoritet përgjegjës për kimikatet MTM-në dhe zyrën e kimikateve. Me riorganizimin e MTM-së dhe mbylljen e Zyrës së Kimikateve, zbatimi i legjislacionit të sapomiratur në këtë fushë do të përbëjë një sfidë për Ministrinë e Turizmit dhe Mjedisit, si institucioni kryesor ligjzbatues. Politikat e kimikateve në MTM, aktualisht mbulohen nga Drejtoria e Politikave dhe Zhvillimit të Strategjive të Mjedisit në MTM, e përbërë nga 4 specialistë, ku 1 specialistë ndër të tjera është i dedikuar për kimikatet.

II.8.3 Veprimet e planifikuara

II.8.3.1 kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

“Plani Kombëtar i Veprimit për Heqjen nga Përdorimi dhe Eliminimin e Ndotësve Organikë të Qëndrueshëm” i cili është planifikuar të miratohet gjatë tremujorit të tretë të vitit 2018.

II.8.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

II.9 Mbrojtja e zhurmës

II.9.1 Politikat dhe kuadri ligjor

Progres është shënuar edhe për sa i përket transpozimit të direktivës së zhurmave mjedisore. Progres

ky i arritur në janar 2013 për shkak të miratimit të udhëzimit nr. 2, datë 7.1.2013, “Për treguesit, metodat e vlerësimit, rregullat dhe kërkesat teknike të metodologjisë për vlerësimin e nivelit të zhurmës, dhe për verifikimin e ndërhyrjeve të bëra për të zgjidhur dhe për të përmirësuar situatën”.

Transpozimi i direktivës 2002/49/EC, “Për vlerësimin dhe menaxhimin e zhurmës në mjedis”, ka shënuar progres në shkurt të 2018. Në zbatim të ligjit nr. 9774, datë 12.7.2007, “Për vlerësimin dhe menaxhimin e zhurmës në mjedis”, është miratuar udhëzimi i ministrit të Turizmit dhe Mjedisit nr. 1, datë 19.2.2018, “Për miratimin e kërkesave minimale për hartimin e planeve të veprimit për zhurmat”, i cili është pjesërisht në përputhje edhe me kërkesat e nenit 8 dhe shtojcës V të direktivës 2002/49/KE.

II.9.2 Institucionet përgjegjëse

Ministria e Turizmit dhe Mjedisit (MTM) - është përgjegjëse për hartimin dhe zbatimin e politikave dhe strategjive që synojnë mbrojtjen nga zhurmat

Agjencia Kombëtare e Mjedisit (AKM) - është institucioni kryesor publik përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e politikave për mbrojtjen nga zhurmat.

II.9.3 Veprimet e planifikuara

II.9.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.9.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

II.10 Pyjet

II.10.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia e re 10-vjeçare për pyjet dhe kullotat është ende në zbatim.

II.10.2 Institucionet përgjegjëse

MTM-ja dhe institucionet e saj të varësisë - janë institucionet përgjegjëse për hartimin e politikave, strategjive, planeve dhe legjislacionit kombëtar për mbrojtjen e pyjeve.

Bashkitë - janë përgjegjëse për menaxhimin e fondit pyjor e kullor në territorin administrativ të tyre.

ISHMP-ja është përgjegjës për kontrollin e zbatimit të ligjshmërisë në fondin pyjor kullor.

II.10.3 Veprimet e planifikuara

II.10.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

II.10.3.2 Masat ligjore të planifikuara 2018–2020

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit lider	10.247.715	6.875.157	6.484.784
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera	1.980.000	495.000	
Buxheti total i kapitullit	12.227.715	7.370.157	6.484.784

KAPITULLI 28

MBROJTJA E KONSUMATORIT DHE SHËNDETIT

I. 1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e acquis së BE-së

Acquis për mbrojtjen e konsumatorit dhe shëndetit përbëhet nga masat rregullatore, rekomandimet për shtetet anëtare, koordinimi dhe mbështetja e aktiviteteve të shteteve anëtare duke përfshirë mbështetjen financiare. Kapitulli mbulon interesat e qytetarëve në lidhje me politikën e konsumatorit, sidomos në çështjet e sigurisë dhe të interesave ekonomike, dhe shëndetin publik. Acquis në fushën e mbrojtjes së konsumatorit përfshin legjislacionin për sigurinë e produkteve dhe sistemin e alarmit të Bashkimit Evropian (RAPEX), bashkëpunimin ndërkufitar të zbatimit, dëmshpërblimin e konsumatorit, shitjen e mallrave të konsumit dhe garancitë përkatëse, kushtet e padrejta të kontratave,

treguesit e çmimeve, të drejtat e konsumatorit, kredia konsumatore, praktikat e padrejta tregtare etj.

Për sa i përket shëndetit publik, acquis mbulon fushat që lidhen me kontrollin e duhanit, kërcënimet serioze për shëndetin ndërkufitar, duke përfshirë sëmundjet ngjitëse, gjakun, indet, qelizat dhe organet, të drejtat e pacientëve në kujdesin shëndetësor ndërkufitar, produktet medicinale, kozmetikë dhe pajisjet medicinale. Gjithashtu, këtu përfshihen shëndeti mendor, parandalimi i abuzimit me drogën, pabarazia shëndetësore, ushqyerja, reduktimi i dëmeve të lidhura me alkoolin, shfaqja e kancerit, mjedise të shëndetshme duke përfshirë parandalimin e lëndimeve, promovimin e sigurisë, plakjen aktive dhe të shëndetshme, si dhe veprimin evropian në fushën e sëmundjeve të rralla. Zbatimi i mbrojtjes së konsumatorit dhe promovimit të shëndetit, politikat e parandalimit dhe mbrojtjes kërkojnë kapacitete adekuate administrative dhe infrastrukturë në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal. Sa i përket mbrojtjes së konsumatorit, kjo i referohet mbikëqyrjes efektive të tregut dhe aksesit të konsumatorit për dëmshpërblim, duke përfshirë mekanizmat e pavarura gjyqësore dhe jashtë gjyqësore për zgjidhjen e mosmarrëveshjeve. Ai përfshin, gjithashtu, edukimin e konsumatorëve, aktivitetet e informimit, përfshirjen aktive të përfaqësuesve të konsumatorëve në hartimin dhe zbatimin e politikave, duke siguruar kështu një rol për shoqatat e konsumatorëve.

1.1.2 Kërkesat sipas MSA-së

Angazhimet në fushën e mbrojtjes së konsumatorit janë në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga nenet 70 dhe 76 të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit, si dhe të dispozitave përkatëse të acquis së BE-së.

1.2 Situata aktuale/përmbledhje

Përgatitjet janë në fazë fillestare në fushën e mbrojtjes së konsumatorit dhe shëndetit. Ka pasur njëfarë progresi gjatë vitit të kaluar, veçanërisht në forcimin e efektivitetit të Komisionit për Mbrojtjen e Konsumatorit (KMK), në analizën e praktikave të biznesit dhe rritjen e ndërgjegjësimit të konsumatorëve, si dhe nëpërmjet miratimit të strategjisë kombëtare shëndetësore 2016–2020.

Në fushën e mbrojtjes së konsumatorit, kapaciteti i Komisionit për Mbrojtjen e Konsumatorit (KMK) dhe i organeve të tjera të mbrojtjes së konsumatorit u forcua nëpërmjet trajnimeve dhe duke ndarë njohuritë mbi legjislacionin e BE-së dhe praktikat e zbatimit. Në çështjet që lidhen me sigurinë e produkteve, Inspektorati i Mbikëqyrjes së Tregut, i ngritur në vitin 2016, pritet të plotësohet me personel, në mënyrë që të mund të jetë plotësisht funksional, ndërsa legjislacioni kombëtar përputhet pjesërisht me acquis të BE-së. Në çështjet që nuk lidhen me sigurinë, materialet që lidhen me rritjen e ndërgjegjësimit të konsumatorëve u bënë të disponueshme në faqen e internetit të KMK-së.

Sa i përket shëndetit publik, Strategjia Kombëtare e Shëndetësisë 2016–2020 u miratua në maj 2017 dhe synon të arrijë një mbulim universal të kujdesit shëndetësor. raportimi i të dhënave shëndetësore nga ofruesit e shërbimeve shëndetësore publike dhe private është krijuar tashmë dhe cilësia dhe mbulimi i këtyre të dhënave është përmirësuar. Sa u përket sëmundjeve të rralla, strategjia kombëtare e shëndetësisë është duke u zhvilluar në bashkëpunim me Bankën Botërore. Në fushën e kërcënimeve serioze ndërkufitare për shëndetin, duke përfshirë sëmundjet ngjitëse, ekziston baza ligjore për parandalimin dhe kontrollin e sëmundjeve ngjitëse dhe është hartuar për të qenë në përputhje me acquis. Ekziston një sistem kombëtar alarmi dhe mbikëqyrjeje për sëmundjet ngjitëse. Shkalla kombëtare e mbulimit të imunizimit është 97%. Për kontrollin e duhanit është duke u zbatuar ligji për mbrojtjen e shëndetit publik kundër produkteve të duhanit, i cili është hartuar për t'u harmonizuar me acquis. Për parandalimin e abuzimit me drogën dhe reduktimin e dëmeve, janë zhvilluar disa aktivitete parandaluese, kryesisht të iniciuara nga Departamenti i Promovimit të Shëndetit dhe Instituti i Shëndetit Publik.

1.3 Prioritetet

Prioritete në këtë kapitull janë:

- Forcimi i kapaciteteve administrative të të gjitha institucioneve përkatëse dhe Komisionit të Mbrojtjes së Konsumatorëve në veçanti;
- Funksionimi i plotë i Inspektoratit të Mbikëqyrjes së Tregut, duke e plotësuar atë edhe me personel;
- Vazhdimësi në organizimin e fushatave ndërgjegjëse me konsumatorë dhe grupe konsumatorësh;
- Përpjekje të mëtejshme për përafrimin e plotë me legjislacionin e BE-së për çështjet e produkteve të duhanit, substancat me origjinë njerëzore dhe barnat për përdorim njerëzor dhe veterinar;

- Vlerësimi dhe prioritetizimi i ndikimit shëndetësor të politikave të mbrojtjes sociale, sigurisë në punë, mjedisit, planifikimit dhe rregullimit territorial, duke përfshirë transportin dhe komunikimet, politikat fiskale për të rritur barrën e taksave mbi duhanin, pijet alkoolike, lëndëve djegëse shumë ndotëse, lojërat e fatit dhe lehtësimin të politikave fiskale për produktet me interes të veçantë për shëndetin publik;

- Krijimi/konsolidimi i mekanizmit të koordinimit ndërsektorial për probleme madhorë të shëndetit publik, si droga dhe abuzimi me alkoolin, duhan-pirja, siguria rrugore, siguria ushqimore dhe ushqyerja, shpërthimi i sëmundjeve infektive, rezistenca antibiotike, përgatitja dhe reagimi ndaj pandemive, menaxhimi strategjik i kimikateve, faktorët mjedisorë, ndryshimet klimatike, migrimi, shëndeti dhe përfshirja sociale;

- Përmirësimi i programeve të mbikëqyrjes dhe reagimit ndaj sëmundjeve infektive, përmes përmirësimit të legjislacionit, forcimit të kapaciteteve dhe rrjeteve të informimit, si dhe forcimit të laboratorëve mikrobiologjikë të shëndetit publik;

- Ngritja e një sistemi mbikëqyrjeje për rezistencën antibiotike dhe të një programi kontrolli dhe monitorimi mbi konsumin dhe politikat e antibiotikëve, përmes përmirësimit të legjislacionit, forcimit të kapaciteteve dhe rrjeteve të informimit, si dhe forcimit të laboratorëve mikrobiologjikë të shëndetit publik;

- Përmirësimi i përgatitjes dhe reagimit ndaj pandemive dhe i politikave të kontrollit të sëmundjeve (HIV/AIDS, sifilizi, hetapiti viral, programi i imunizimit etj.), përmes rritjes së kapaciteteve dhe përmirësimit të strategjive kombëtare; përmirësimit të akteve nënligjore, forcimit të kapaciteteve dhe digjitalizimit, si dhe forcimit të laboratorëve mikrobiologjikë të shëndetit publik; ngritjen e një sistemi mbikëqyrjeje për rezistencën antibiotike.

II.1 Mbrojtja e konsumatorit

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Strategjia e re ndërsektoriale, “Për mbrojtjen e konsumatorit dhe mbikëqyrjen e tregut 2014-2020” është miratuar me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 753, datë 16.9.2015. Gjithashtu, Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut (ISHMT) është funksional që nga qershori i vitit 2016. ISHMT ka përgatitur rregulloren e brendshme, “Për funksionimin e Inspektoratit Shtetëror për Mbikëqyrjen e Tregut”, miratuar me urdhrin e ministrit nr. 5122, datë 25.5.2017, ku përcaktohen detyrat, përgjegjësitë dhe mënyra e zbatimit të tyre. Legjislacioni për mbrojtjen e konsumatorëve përbëhet nga ligji nr. 9902, datë 17.4.2008, “Për mbrojtjen e konsumatorëve”, ndryshuar me ligjin nr. 10 444, datë 14.7.2011 dhe ligji nr. 10480, datë 17.11.2011, “Për sigurinë e përgjithshme të produkteve joushqimore”, i ndryshuar, së bashku me aktet nënligjore për këtë fushë. Gjithashtu, dispozitat e ligjit nr. 7850, datë 29.7.1994 të Kodit Civil, të ndryshuar, rregullojnë aspekte të ndryshme në fushën e mbrojtjes së konsumatorëve.

II.1.2. Institucionet përgjegjëse

Kuadri institucional që merret me mbrojtjen e konsumatorit në Shqipëri përbëhet nga institucionet e mëposhtme:

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë (MFE);
- Komisioni për Mbrojtjen e Konsumatorit (KMK);
- Inspektorati Shtetëror i Mbikëqyrjes së Tregut (ISMT);
- Banka e Shqipërisë (BA).

II.1.3. Masat e parashikuara 2018-2020

II.1.3.1. Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.1.3.2. Masat ligjore të parashikuara

Ndryshimi i ligjit nr. 9902, datë 17.4.2008, “Për mbrojtjen e konsumatorit” është parashikuar të miratohet në tremujorin e fundit të vitit 2018. Ligji do të jetë plotësisht në përputhje me direktivën 2011/83/BE.

II.2. Mbrojtja e shëndetit

II.2.1. Kuadri politik dhe ligjor

Në fushën e shëndetit publik, arritjet kryesore sa i përket legjislacionit janë bërë në fushën e mbrojtjes së shëndetit nga produktet e duhanit, në shërbimin e transfuzionit të gjakut dhe në fushën e transplantit të indeve dhe qelizave dhe shëndetit mendor. Konkretisht, Republika e Shqipërisë ka

miratuar ligjin nr. 9636, datë 6.11.2006, “Për mbrojtjen e shëndetit nga produktet e duhanit”; ligjin nr. 9739, datë 21.5.2007, “Për shërbimin e transfuzionit të gjakut në Republikën e Shqipërisë”; ligjin nr. 10454, datë 21.7.2011, “Për transplantin e indeve dhe qelizave në Republikën e Shqipërisë”; ligjin nr. 44/2012, “Për shëndetin mendor”; ligjin nr. 15/2016, “Për parandalimin dhe luftimin e infeksioneve dhe sëmundjeve infektive”. Shqipëria ka miratuar një sërë strategjish dhe aktesh nënligjore në fushën e shëndetit publik siç është Strategjia Kombëtare për Shëndetësinë 2016–2020, miratuar në maj 2017.

II.2.2. Institucionet përgjegjëse

Kuadri institucional që merret me shëndetin publik në Shqipëri përbëhet nga këto institucione:

- Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale (MSHMS);
- Instituti i Shëndetit Publik;
- Spitalet Universitare për diagnostikimin, trajtimin, trajnimin e specialistëve;
- Qendra Kombëtare për Kontrollin e Gjakut;
- Inspektorati shtetëror i shëndetësisë;
- Agjencia Kombëtare e Drogave dhe Pajisjeve Mjekësore.

II.2.3. Masat e parashikuara 2018-2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

Strategjia Kombëtare e Kontrollit të Barnave 2018–2022 është parashikuar për miratim në tremujorin e fundit të vitit 2018.

II.2.3.2 Masat ligjore të parashikuara

N/A

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

MSHMS-ja ka alokuar fondet e mëposhtme në lek:

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit përgjegjës	0	0	
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera kontribuuese	960,000	0	0
Buxheti total i kapitullit	960,000	0	0

KAPITULLI 29 BASHKIMI DOGANOR

I. 1. Përmbajtja e kapitullit

I.1.1. Përmbledhje e acquis së BE-së

Acquis në fushën e Bashkimit Doganor përbëhet kryesisht nga legjislacioni i cili është direkt i detyrueshëm për shtetet anëtare, duke siguruar funksionimin e bashkimit doganor, si dhe mbrojtjen efektive dhe kontrollin e kufijve të saj të jashtëm. Ai përfshin Kodin Doganor të BE-së dhe dispozitat e tij zbatuese, Nomenklaturën e Kombënuar, tarifën e përbashkët doganore dhe dispozitat për klasifikimin e tarifave, lehtësimin e detyrimeve doganore, pezullimet doganore dhe kuotat e caktuara tarifore, si dhe dispozita të tjera të tilla si ato mbi kontrollin doganor të të drejtave të pronësisë intelektuale, si dhe ndihmën e ndërsjellë administrative në çështjet doganore dhe transit. Shtetet anëtare duhet të sigurojnë ekzistencën e kapaciteteve të nevojshme zbatuese, duke përfshirë lidhjet me sistemet relevante të kompjuterizuara të BE-së. Shërbimet doganore gjithashtu duhet të sigurojnë kapacitete adekuate për zbatimin e rregullave të veçanta të përcaktuara në fushat përkatëse të acquis siç janë tregtia e jashtme, dispozitat për shëndetin dhe sigurinë.

I.1.2 Kërkesat sipas MSA-së

Angazhimet në fushën e doganave janë marrë në përputhje me detyrimet që rrjedhin nga Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit, nenet 13, 14, 15, 34, 43, 86 dhe 97. Nenet 13, 14, 15, 34, 43 dhe 86 parashikojnë në veçanti forcimin e bashkëpunimit me vendet e rajonit që kanë nënshkruar MSA-ja, ndërsa neni 41 dhe protokoli 4 përcaktojnë rregullat e origjinës për implementimin e dispozitave të

kësaj Marrëveshje.

Marrëveshja e Stabilizim-Asociimit, në veçanti neni 97 i referohet doganave. Ky nen parashikon, detyrimin për të përafuar legjislacionin doganor shqiptar me atë të BE-së, bashkëpunimin mes Palëve duke pasur parasysh *acquis* në fushën e doganave dhe bashkëpunimin për asistencë të ndërsjellë administrative në çështje doganore.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria është mesatarisht e përgatitur në fushën e bashkimit doganor. Njëfarë përparimi është bërë me hyrjen plotësisht në fuqi të Kodit Doganor, me riorganizimin e strukturës dhe përmirësimin e menaxhimit të riskut.

Në janar të vitit 2017, u përditësua Nomenklatura e Mallrave, e cila është në linjë me Nomenklaturën e Kombinuar të BE-së. Sistemi i vendit për borxhin dhe garancitë doganore është harmonizuar me rregullat e BE-së. Udhëzuesi për zbatimin e procedurave të përbashkëta të transitit Shqipëri-Kosovë u miratua në dhjetor të vitit 2016. Gjatë 2016 dhe 2017 është hartuar legjislacioni kombëtar dhe procedurat me qëllim përafrimin me legjislacionin e BE-së në fushën e Konventës së Përbashkët të Transinit.

Rregullat e origjinës jopreferenciale përfshihen në Kodin Doganor 2014, si dhe në dispozitat zbatuese përcjellëse. Konventa Rajonale mbi rregullat preferenciale të origjinës Pan-Euro-Med (PEM) zbatohet në Shqipëri. Rregullat e Kodit Doganor mbi vlerësimin janë në përputhje me rregullat e BE-së. Sistemi i menaxhimit të rrezikut është i automatizuar dhe krahason të dhënat e importit, eksportit dhe transitit kundrejt profileve të rrezikut aktiv.

Legjislacioni për zbatimin doganor të të drejtave të pronësisë intelektuale është harmonizuar me *acquis*. Sistemi i kontrollit doganor për drogën, produktet e rrezikshme kimike dhe “substancat e kontrolluara” është harmonizuar me Konventën e OKB-së të vitit 1988 kundër Trafikut të Paligjshëm të Narkotikëve dhe Substancave Psikotrope.

Për sa u përket kapaciteteve administrative dhe operationale, Shqipëria ka miratuar Strategjinë e Biznesit për Administratën Doganore e cila përfshin misionin dhe objektivat strategjike për periudhën 2017–2021, duke përfshirë një objektiv në rritjen e sistemeve të TI dhe platformave. Me qëllim përforsimit të trajnimeve profesionale dhe zbatimit të Kodit të Etikës, si dhe rritjes së transparencës, në janar të vitit 2018 u krye një organizim i ri i strukturës së Administratës Doganore. Gjatë vitit 2017, u vendosën 148 masa disiplinore kundër zyrtarëve doganorë, duke përfshirë 95 raste të shqyrtuara nga Komisioni Disiplinor dhe 7 ndërprerje të shërbimit.

Zhdoganimi lokal elektronik funksionon, sistemet e TI janë plotësisht të ndërlidhura me Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve dhe Drejtorinë e Përgjithshme të Transportit Rrugor, ndërsa kushtet për qasje të drejtpërdrejtë krijohen për policinë dhe ndjekjen penale.

I.3 Prioritetet

Tek prioritetet afatshkurtra përfshihet përmirësimi i procedurave doganore dhe të akcizës në mënyrë që të rritet mbledhja efikase e detyrimeve duke përafuar më tej dhe legjislacionin. Vëmendje e veçantë do t'i vihet miratimit të dispozitave ligjore dhe zhvillimit të një Sistemi të ri të Kompjuterizuar Transit (NCTS); avancimit me regjistrimin e operatorëve ekonomik të autorizuar; ndjekjes së luftës kundër kontrabandës, importeve të produkteve të falsifikuara dhe korrupsionit.

Një rëndësi e veçantë do t'i vihet luftës kundër shkeljeve ndaj IPR, sistemit të menaxhimit të riskut me modelet e harmonizuara të menaxhimit të riskut të BE-së, si dhe bashkëpunim aktiv me partnerët kombëtar dhe ndërkombëtar në fushën e sigurisë dhe mbrojtjes.

Administrata doganore do të ndërmarrë aktivitete për të përmirësuar imazhin publik dhe reputacionin e doganave. Aktivitetet dhe veprimet në fushën e luftës kundër korrupsionit do të forcohen dhe zbatohen. Një nga sfidat kryesore mbetet të sigurojë mundësinë e ndërlidhjes me sistemet dhe standardet e TI të BE-së.

Tek prioritetet afatmesme përfshihet përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit Shqiptar për doganat me atë të BE-së. Një sfide mbetet zbatimi i Strategjisë së Biznesit 2018–2020 duke përmblusur disa objektiva kryesore siç janë zhvillimi i mëtejshëm i procedurave dhe proceseve për të rritur mbledhjen e detyrimeve; implementimi i shërbimit duke u orientuar ndaj administratës dhe rritja e bashkëpunimit; kontributi për sigurinë dhe mbrojtjen; përmirësimi dhe modernizimi i organizatës; përmirësimi i profesionalizmit dhe cilësisë së punës së punonjësve; përmirësimi i sistemeve dhe platformave të TI-së.

II.1 Legjislacioni doganor

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në përgjithësi, Administrata Doganore Shqiptare ka përmbushur detyrimet që rrjedhin nga MSA-ja. Sistemi doganor në Shqipëri mbështetet në politikat si më poshtë vijon:

- Strategjia Kombëtare e Menaxhimit të Mbetjeve dhe të Planit Kombëtar të Menaxhimit të Mbetjeve 2010–2025;
- Strategjia ndërsektoriale e luftës kundër krimit të organizuar, trafikëve të paligjshme dhe terrorizmit, 2013–2020, miratuar me VKM nr. 663, datë 17.7.2013;
- Strategjia për Menaxhimin e Financave Publike 2014–2020;
- Strategjia e Biznesit e Administratës Doganore 2018–2020.

Sa i përket kuadrit ligjor, ligji nr. 102/2014, datë 31.7.2014 “Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë” është pjesërisht i përafuar me rregulloren nr. 952/2013 “Kodi Doganor i Bashkimit”, si dhe bazohet në një sërë aktesh të tjera evropiane që rregullojnë elemente specifike doganore. Kodi i ri Doganor ka hyrë plotësisht në fuqi në qershor 2017. Gjithashtu, është miratuar VKM nr. 651, datë 10.11.2017, “Për dispozitat zbatuese të ligjit nr. 102/2014, “Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë”, duke e çuar shkallën e përafrit të legjislacionit doganor shqiptar në hapat e BE-së. Përmes kësaj VKM-je janë bërë një sërë përmirësimesh, lehtësime e thjeshtime të rregullave dhe procedurave doganore, duke synuar kështu përshtatjen dhe ecjen paralelisht me zhvillimet e tregtisë ndërkombëtare, si dhe me nevojat e operatorëve ekonomikë. Vendimi erdhi si domosdoshmëri për zbatimin e dispozitave të reja të Kodit të ri Doganor për Operatorët Ekonomikë të Autorizuar, procedurat e thjeshtuara, regjimet dhe procedurat doganore, përjashtimet nga detyrimet, duke përafuar disa akte të BE-së.

Akte të tjera ligjore, të përfshira në çështjet doganore, janë:

- Ligji nr. 61/2012, datë 24.5.2012 “Për akcizat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, përafuron pjesërisht disa akte të BE-së;
- Më 1 janar 2018, ka hyrë në fuqi VKM-ja nr. 799, datë 29.12.2017, “Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2018”. Ky akt përafuron pjesërisht rregulloren përkatëse të BE-së;
- Përmes VKM-së nr. 1090, datë 28.12.2015, “Për mbrojtjen e të drejtave të pronësisë intelektuale në Doganë” janë përafuar pjesërisht rregullorja nr. 608/2013 e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të Evropës të datës 12 qershor 2013, në lidhje me zbatimin në doganë të të drejtave të pronësisë intelektuale dhe shfuqizimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 1383/2003, si dhe rregullorja e Komisionit nr. 1352/2013, të datës 4 dhjetor 2013, “Për vendosjen e formularëve të parashikuar në rregulloren nr. 608/2013, duke unifikuar procedurat e mbrojtjes së të drejtave të pronësisë intelektuale në Doganën shqiptare me ato të Bashkimit Evropian. Tashmë këto dispozita janë të përfshira në VKM-në nr. 651, datë 10.11.2017 “Mbi dispozitat zbatuese të ligjit nr. 102/2014, datë 31.7.2014 “Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë”.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Administrata Doganore Shqiptare përbëhet nga Drejtoria e Përgjithshme e Doganave dhe nga Degët Doganore. Ajo varet nga Ministria e Financave dhe Ekonomisë dhe është nën mbikëqyrjen e saj. Drejtoria e Përgjithshme e Doganave ka si mision të saj sigurinë e tregjeve dhe të popullatës (mbrojtja e konsumatorëve, mbrojtja e mjedisit, mbrojtja e kufijve kombëtare) nëpërmjet mbikëqyrjes efikase nga doganat dhe bashkëpunimit brenda dhe jashtë vendit; mbledhjen e detyrimeve dhe akcizës; krijimin e kushteve të përshtatshme për zhvillimin e biznesit, nëpërmjet aplikimit të metodave moderne të punës.

Autoritetet doganore janë përgjegjëse për kryerjen e të gjitha veprimeve të përcaktuara në legjislacionin doganor për mallrat në hyrje dhe në dalje të territorit doganor shqiptar, parandalimin, verifikimin dhe luftën ndaj veprimtarisë kontrabandë, shkeljeve dhe trafikut të paligjshëm të mallrave të ndaluara, konstatimin dhe verifikimin e shkeljeve doganore, përgatitjen dhe nënshkrimin e marrëveshjeve dhe konventave ndërkombëtare në fushën e doganave, mbikëqyrjen dhe kontrollin e mallrave që i nënshtrohen mbikëqyrjes dhe kontrollit të autoriteteve doganore etj.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të parashikuara

Vendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2019” do miratohet në tremujorin e fundit të 2018, pjesërisht në përputhje me

rregulloren e Këshillit 2658/87/EEC, datë 23 korrik 1987. Me miratimin e këtij akti ligjor bëhet e mundur harmonizimi i kodeve tarifore me përshkrimet e kodeve të Bashkimit Evropian.

Nomenklatura e Kombinuar e Mallrave përditësohet çdo vit nga administrata doganore dhe data e hyrjes në fuqi është gjithmonë 1 janar. I njëjti akt ligjor i përditësuar planifikohet të miratohet për vitet 2019 dhe 2020.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit përgjegjës	3.805.155.000	3.642.227.000	3.613.120.000
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve të tjera kontribuuese	0	0	0
Buxheti total i kapitullit	3.805.155.000	3.642.227.000	3.613.120.000

KAPITULLI 30 MARRËDHËNIET ME JASHTË

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhja e acquis së BE-së

Legjislacioni në fushën e politikës së përbashkët tregtare përbëhet kryesisht nga zbatimi i drejtpërdrejtë i legjislacionit të BE-së, i cili nuk kërkon transpozim në legjislacionin kombëtar.

Acquis në këtë fushë është produkt kryesisht i angazhimeve tregtare shumëpalëshe dhe dypalëshe të Bashkimit Evropian, si dhe i një sërë masash autonome tregtare. Në fushën e kredive të eksportit dhe mallrave me përdorim të dyfishtë, disa elemente të acquis kërkojnë përgatitje më të hershme për të pasur një administratë plotësisht të aftë që nga dita e anëtarësimit. Vendeve candidate u kërkohet të harmonizojnë në mënyrë graduale politikat tregtare ndaj vendeve të treta dhe organizatave ndërkombëtare, me politikat dhe qëndrimet e miratuara nga Bashkimi Evropian dhe shtetet anëtare të tij, në mënyrë që të jenë në gjendje të zbatojnë politikën e përbashkët tregtare të BE-së në datë e anëtarësimit. Në fushën humanitare dhe të zhvillimit tregtar, shtetet anëtare duhet të jenë në përputhje me legjislacionin e BE-së dhe me angazhimet ndërkombëtare të BE-së, si dhe të sigurojnë kapacitetet për të marrë pjesë në zhvillimet dhe politikat humanitare të Bashkimit Evropian.

I.1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi për përafrimin e legjislacionit shqiptar me atë të Bashkimit Evropian buron nga neni 70-të i MSA-së, dispozitë nga e cila Shqipëria ka jo vetëm detyrimin për të sjellë legjislacionin e saj kombëtar në përputhje me legjislacionin e BE-së, por edhe të sigurohet që ajo të zbatohet. Marrëveshja Stabilizim-Asociimit (MSA) përfshin një titull kryesor mbi tregtinë e lirë mes Shqipërisë dhe BE-së. Ajo përfshin dispozita në disa fusha që kërkojnë se palët duhet të veprojnë në përputhje me rregullat e

OBT-së ose të detyrimeve ndërkombëtare. Detyrimet e Shqipërisë sipas përcaktimeve të MSA-së për politikën tregtare në mënyrë të përmblodhur janë nenet relevante të MSA-së për këtë kapitull, si: 7, 16, 19, 20, 21, 25, 26, 27, 28, 29, 33, 34, 40, 59, 60, 70, 71, 72, 73, 74, 97.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Në lidhje me Politikën e Përbashkët Tregtare (PPT), Shqipëria koordinon pozicionet dhe i harmonizon politikat e saj me ato të BE-së, duke përfshirë dhe Organizatën Botërore të Tregtisë (OBT).

Shqipëria është anëtare e Organizatës Botërore të Tregtisë që nga shtatori i vitit 2000 dhe politika e saj tregtare ndjek parimet dhe rregullat e kësaj organizate, si dhe të gjitha zhvillimet në OBT duke rregulluar periodikisht legjislacionin e saj në përputhje me parimin e transparencës.

Përveç parimeve të OBT-së, Shqipëria respekton rregullat dhe detyrimet që rrjedhin nga marrëveshjet e tregtisë së lirë me Bashkimin Evropian, CEFTA, EFTA dhe Turqinë. Ajo merr pjesë aktive në CEFTA duke u angazhuar në Samitin e 6-të të Ballkanit Perëndimor në Trieste për zbatimin e planit të veprimit shumëvjeçar për zhvillimin e Zonës Ekonomike Rajonale në Ballkanin Perëndimor, i cili do të thellojë dhe zgjerojë integrimin ekonomik brenda rajonit, bazuar në rregullat dhe standardet e BE-së.

Lista kombëtare e kontrollit të mallrave me përdorim të dyfishtë është në përputhje me rregulloren e deleguar të Komisionit (BE) 2015/2420 të datës 12 tetor 2015 për ndryshimin e rregullores së Këshillit (KE) nr. 428/2009 për krijimin e regjimit të Komunitetit për kontrollin të eksporteve, transferimit, ndërmjetësimit dhe transitit të artikujve me përdorim të dyfishtë.

Shqipëria nuk merr pjesë në marrëveshjen multilaterale të kontrollit të eksportit të Wassenaar.

Legjislacioni që ka të bëjë me Rregulloren e BE-së në lidhje me tregtinë e mallrave të caktuara të cilat mund të përdoren për dënimin me vdekje, torturën ose trajtimin ose dënimin tjetër mizor, çnjerëzor ose poshtërues, nuk është transpozuar ende.

Në lidhje me marrëveshjet e investimeve bilaterale (BIT), Shqipëria ka lidhur BIT-se me 45 vende dhe 6 BIT-se të tjerë janë në negociatë me Sllovakinë, Iranin, Kanadanë, Marokun, Libanin dhe Islandën.

Kapacitetet administrative duhet të forcohen më tej. Fokusi kryesor është rritja e njohurive të administratës publike për një politikë të përbashkët tregtare, thjeshtëmi i instrumenteve dhe koordinimi i politikës tregtare në mënyrë që të përputhet me politikën e përbashkët tregtare të BE-së.

Në fushën e politikës së zhvillimit dhe të ndihmës humanitare, Shqipëria nuk ka një kuadër politik ose ligjor, si dhe asnjë institucion apo njësi specifike për menaxhimin e ndihmës për zhvillim apo ndihmave humanitare. Ai siguron ndihmë humanitare vetëm në baza ad hoc përgjigje ndaj fatkeqësive natyrore të rënda ose situatave të jashtëzakonshme humanitare. Kjo ndihmë jepet drejtpërdrejtë në mbështetjen përkatëse të buxhetit të shtetit.

I.3 Prioritetet

Në fushën e politikës së përbashkët tregtare, prioritetet janë:

- zbatimi i planit kombëtar të veprimit për koordinimin dhe lehtësimin e politikave tregtare;
- miratimi i legjislacionit përkatës në fushën e kontrollit të eksportit të mallrave me përdorim të dyfishtë;
- pjesëmarrja në marrëveshjen shumëpalëshe të kontrollit të eksportit në marrëveshjen “Wassenaar”;
- forcimi i kapaciteteve administrative të stafit që merret me tregtinë me BE-në dhe Marrëveshjen e Tregtisë së Lirë të Evropës Qendrore (CEFTA) në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë;
- të punohet brenda kuadrit të Organizatës Botërore të Tregtisë (OBT), në veçanti me qëllim zbatimin e mirë të planit shumëvjeçar të Samitit të 6 të Ballkanit Perëndimor për zhvillimin e një Zonës Ekonomike Rajonale (REA) në Ballkanin Perëndimor;
- në fushën e zhvillimit të bashkëpunimit dhe ndihmës humanitare, prioritet është miratimi i një dokumenti të politikës për të trajtuar çështjet e krijimit të strukturës strategjike, ligjore dhe institucionale në mënyrë që të jenë në përputhje me kërkesat e BE-së.

II.1 Politika e përbashkët tregtare

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Shqipëria është anëtare e Organizatës Botërore të Tregtisë nga shtatori i vitit 2000 dhe politika tregtare ndjek parimet dhe rregullat e kësaj organizate. Shqipëria ka përafruar legjislacionin e saj të brendshëm më atë të BE-së në fushën e importit të mallrave, ndihmës shtetërore, prokurimit publik,

aviacionit civil, subvencioneve etj., në përputhje me angazhimet e saj në ketë organizatë.

Komiteti Kombëtar për Koordinimin dhe Lehtësimin e Politikave Tregtare (KKKLPT) u krijua me urdhrin e Kryeministrit nr. 80, datë 12.5.2016, i ngarkuar për të koordinuar politikat tregtare në nivel kombëtar. Ministri i Financave dhe Ekonomisë miratoi rregulloren e brendshme për funksionimin e KKKLPT me urdher nr. 1092 të datës 8.2.2017. Për më tepër, Plani Kombëtar për Koordinimin e Politikave Tregtare dhe Lehtësimin e Tregtisë 2017–2020, është miratuar me urdher të ministrit të Financave dhe Ekonomisë nr. 1213 të datës 14.2.2017.

Sekretariati teknik i KKKLPT-së është ngritur dhe është plotësisht funksional. Përveç kësaj, është përgatitur raporti i monitorimit mbi lehtësimin e tregtisë.

Shqipëria tashmë po zbaton marrëveshjen e tregtisë së lirë me Bashkimin Evropian (pjesë e MSA-së) midis Bashkimit Evropian dhe Shqipërisë, vendeve të Evropës Lindore (CEFTA 2006), vendeve të EFTA-s dhe Turqisë. Shqipëria ka marrë pjesë dhe ka kontribuar në mënyrë konstruktive në të gjitha takimet dhe aktivitetet e CEFTA-s. Gjatë takimeve të Pikave të Kontaktit të CEFTA-s, Shqipëria shprehu mbështetje për rritjen e buxhetit, stafit dhe strukturës së CEFTA-s.

Protokolli shtesë 5 për lehtësimin e tregtisë është ratifikuar nga Parlamenti shqiptar me ligjin nr. 18/2018, datë 5.4.2018, “Për ratifikimin e protokollit shtesë 5 të marrëveshjes për amendimin dhe aderimin në marrëveshjen e tregtisë së lirë të evropës qendrore”. Negociatat mbi liberalizimin e tregtisë në shërbime janë përfunduar në nivel teknik. Protokolli shtesë 6 pritet të miratohet përpara Samitit të Sofjes, ndërsa në lidhje me protokollin shtesë 7 të gjitha palët e CEFTA-s kanë rënë dakord të fillojnë negociatat. Nisja e negociatave pritet të ndodhë përpara Samitit të Sofjes më 17 maj 2018.

Për kontrollin e eksportit për artikujt me përdorim të dyfishtë, korniza ligjore përbëhet nga:

- Ligji nr. 9707, datë 5.4.2007, “Për kontrollin shtetëror mbi aktivitetin import-eksport të pajisjeve ushtarake dhe mallrave dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë”, i ndryshuar. Është përgatitur projektligji i cili të transpozohet pjesërisht rregulloren e BE 428/2009 të datës 5 maj 2009 “Ngritja e një regjimi të Komunitetit për kontrollin e eksporteve, transferimit, ndërmjetësimit dhe transitit të artikujve me përdorim të dyfishtë. Ministria e Mbrojtjes, në lidhje me projektligjin e hartuar ka bashkëpunuar me Programin EXBS (Kontrollin e Eksportit dhe Sigurinë e Kufijve), Departamentin Amerikan të Shtetit dhe Partneritetin e BE-së të kryesuar nga ekspertiza franceze;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 43, datë 16.1.2008, “Për themelimin, funksionimin dhe statusin e autoritetit të Kontrollit Shtetëror të Eksportit”, i ndryshuar;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 703, datë 12.10.2016, “Për miratimin e listës së përditësuar të mallrave ushtarake dhe të listës së mallrave e teknologjive me përdorim të dyfishtë, që i nënshtrohen kontrollit shtetëror të import eksporteve”, i cili miraton listën e re të mallrave me përdorim të dyfishtë të përcaktuar nga rregullorja e deleguar e Komisionit Rregullator (EU) 2016/1969 të datës 12 shtator 2016 që ndryshon rregulloren e Këshillit (KE) nr. 428/2009 për krijimin e regjimit të Komunitetit për kontrollin e eksporteve, transferimin, ndërmjetësimin dhe transitin e artikujve me përdorim të dyfishtë”.

Në lidhje me marrëveshjet dypalëshe të bashkëpunimit ekonomik dhe teknik, Shqipëria ka nënshkruar 40 marrëveshje/memorandume bashkëpunimi ekonomik dhe teknik me vende të ndryshme. Vendet me të cilat Shqipëria ka nënshkruar marrëveshjet e bashkëpunimit ekonomik dhe teknik janë: Arabia Saudite, Argjentina, Austria, Belgjika, Greqia, Hungaria, Izraeli, Japonia, Katari, Kina, Kroacia, Koreja e Jugut, Kuvajti, Libia, Rumania, Rusia, Serbia, Sllovenia, Sllovakia, Suedia; Turqia, Ukraina, Uruguai, SHBA dhe Zvicra.

Shqipëria ka përfunduar 45 traktate dypalëshe të investimeve BITS, nga të cilat 23 janë nënshkruar me shtetet anëtare të BE-së. Vendet me të cilat Shqipëria ka nënshkruar marrëveshje për promovim dhe mbrojtje reciproke të investimeve janë: Austria, Azerbajxhani, BLEU (Bashkimi Ekonomik Belgjikë-Luksemburg), Bosnja dhe Hercegovina, Bullgaria, Kina, Kroacia, Qiproja, Republika Çeke, Danimarka, Egjipti, Finlanda, Franca, Gjermania, Greqia, Hungaria, Izraeli, Italia, Koreja, Kuvajti, Lituania, Maqedonia, Malajzia, Malta, Moldavia, Holanda, Polonia, Portugalia, Katari, Rumania, Federata Ruse, Spanja, Suedia, Zvicra, Tunizia, Turqia, Ukraina, Mbretëria e Bashkuar, Shtetet e Bashkuara të Amerikës. Vendi ka vazhduar të përmirësojë marrëdhëniet ekonomike dhe tregtare me disa shtete, duke nënshkruar “Marrëveshjet për Promovimin dhe Mbrojtjen e Investimeve” me Kosovën dhe Iranin, të cilat ende nuk janë në fuqi, ndërsa do të negociojë BIT me Republikën Sllovaqe, Kanadanë dhe Islandën.

Për të sjellë BIT-set në përputhje me politikën e BE-së në këtë fushë dhe duke marrë parasysh implikimet e lidhura nga perspektiva e integritimit në BE, është bërë një analizë e të gjitha BIT-ve ekzistuese me qëllim identifikimin e mospërputhshmërisë me politikën e BE-së dhe për të planifikuar përputhshmërinë

sipas rastit.

Duke marrë parasysh të gjitha sa më sipër dhe faktin se harmonizimi me politikën e përbashkët tregtare të BE-së është prioritet, me mbështetjen e GIZ-it është finalizuar një plan pune për kapitullin 30. Plani i punës ofron një bazë shumë të mirë për të siguruar: (i) harmonizimin e politikave; (ii) rritjen e kapaciteteve administrative dhe koordinimin; (iii) ndjekjen e përafrimit të legjislacionit. Grupi Ndërinstitucional i Punës (GNP) për kapitullin 30 ka diskutuar gjerësisht planin e punës në mbledhjet e tij mujore. Plani i punës përmban edhe një plan veprimi me aktivitete dhe afate të caktuara që do të implementohen nga GNP-ja.

II.1.2. Institucionet përgjegjëse

• Ministria e Financave dhe Ekonomisë (si përgjegjëse për zbatimin dhe monitorimin e politikave tregtare në Shqipëri);

- Ministria për Evropën dhe Punëve të Jashtme;
- Ministria e Drejtësisë;
- Ministria e Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural;
- Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë;
- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale;
- Ministria e Turizmit dhe Mjedisit;
- Autoriteti i Mbikëqyrjes Financiare;
- Banka e Shqipërisë;
- Autoriteti i Konkurrencës;
- Agjencia e Prokurimit Publik;
- Drejtoria e Përgjithshme e Patentave dhe Markave Tregtare;
- Drejtoria e Përgjithshme e Aviacionit Civil;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave; dhe çdo ministri apo institucion që ndikon në tregti.

II.1.3 Masa të planifikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa të planifikuara.

II.1.3.2 Masa ligjore të planifikuara 2018–2020

Projektligji, “Për transferimin ndërkombëtar të mallrave me përdorim të dyfishtë dhe sendeve ushtarake”, synon të transpozojë pjesërisht Rregulloren e Këshillit (EC) nr. 428/2009 të datës 5 maj 2009 për krijimin e regjimit të Komunitetit për Kontrollin e Eksporteve, transferimit, ndërmjetësimit dhe transitit e artikujve me përdorim të dyfishtë.

Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e listës së mallrave me përdorim të dyfishtë” synon të transpozojë rregulloren e deleguar të Komisionit (BE) 2017/2268 të datës 26 shtator 2017 që ndryshon rregulloren e Këshillit (KE) nr. 428/2009 për krijimin e regjimit të Komunitetit për Kontrollin e Eksporteve, Transferimin, Ndërmjetësimin dhe Transitin e Artikujve me Përdorim të Dyfishtë”. Transpozimi i listës së re do të fillojë në prill 2018.

II.1.3.2. Masa të tjera të planifikuara

Nuk ka masa të planifikuara.

II.2. Politikat e zhvillimit dhe ndihmës humanitare

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Këshilli i Ministrave merr ad hoc, rast pas rasti vendime për të dhënë kontribute në raste të fatkeqësive natyrore dhe emergjencave civile ndërkombëtare. Gjatë kësaj periudhe nuk ka pasur ndryshime legjislative në politikën e zhvillimit dhe të ndihmës humanitare, të cilat mbeten në një fazë të hershme të harmonizimit. Nuk ka ndonjë zë buxhetor të veçantë dedikuar ndihmës humanitare ose agjenci për administrimin e ndihmës humanitare. Sa i përket ndihmës humanitare, ligji nr. 9900, datë 10.4.2008, “Për rezervat materiale të shtetit” përcakton dispozitat në këtë fushë.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme është duke punuar për ngritjen e strukturave në kuadër të ndihmës humanitare. Në bashkëpunim me projektin GIZ “Harmonizimi i legjislacionit ekonomik dhe tregtar të Shqipërisë me acquis e BE-së”, do të përcaktohet institucioni dhe struktura përgjegjëse për ndihmën humanitare. Në këtë aspekt, do të studiohet eksperiencia e Republikës së Kroacisë në lidhje me këtë fushë. Njëkohësisht do të përpunohet gradualisht edhe modeli i koordinimit dhe metodologjitë përkatëse.

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria për Evropën dhe Punëve të Jashtme;
- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Zyra e Kryeministrit;
- Institucione të tjera që do të përcaktohen me dokumentin strategjik.

II.2.3 Masa të planifikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara 2018–2020

Hartimi i dokumentit strategjik “Ndhim në zhvillimin dhe politikat e ndihmës humanitare”

II.2.3.2 Masa ligjore të planifikuara 2018–2020

Nuk ka masa të planifikuara.

II.2.3.3 Masa të tjera të planifikuara

Ministria për Evropën dhe Punëve të Jashtme do të ngrejë një grup pune për të adresuar çështjet në këtë fushë. Grupi i punës do të hartojë së pari një plan veprimi që të përmbajë: planet për hartimin e dokumentit strategjik dhe kornizës ligjore, që do të hartohet në korrelacion me Buxhetin e Shtetit, planifikimin e ngritjes së strukturës së duhur institucionale, anëtarësimin në Mekanizmin e Mbrojtjes Civile të BE-së (duke përfshirë skemën dhe rrjetin e organizmave të përfshirë) etj.

Me mbështetjen e projektit GIZ “Harmonizimi i legjislacionit ekonomik dhe tregtar shqiptar me acquis të BE-së” dhe Shkollës Shqiptare të Administratës Publike, një nga anëtarët e grupit të punës do të përfshihet në masat për ngritjen e kapaciteteve (praktikë - deri në 3 javë) për të fituar përvojë relevante në një nga vendet e rajonit (potencialisht Kroaci), për të lehtësuar punën e përgjithshme që duhet të bëhet nga Grupin e Punës.

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

Viti	2018	2019	2020
Buxheti total për këtë kapitull i institucionit koordinues	0	0	0
Buxheti total për këtë kapitull i institucioneve kontribuuese	16.800	0	0
Buxheti total i kapitullit	16.800	0	0

KAPITULLI 31

POLITIKA E JASHTME, E SIGURISË DHE E MBROJTJES

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e acquis e BE-së

Politika e përbashkët e jashtme dhe e sigurisë (CFSP) dhe politika e përbashkët e sigurisë dhe e mbrojtjes (CSDP) bazohen në akte ligjore, të cilat përfshijnë marrëveshjet ndërkombëtare të detyrueshme dhe dokumentet politike. Acquis përbëhet nga deklaratat politike, vendime dhe marrëveshje. Shtetet anëtare duhet të jenë në gjendje të mbështesin dialogun politik në kuadër të CFSP-së, të bashkohen me deklaratat e BE-së, të marrin pjesë në vendimet e BE-së dhe të zbatojnë sanksione dhe masa kufizuese të dakordësuara.

Shqipëria vazhdon harmonizimin e saj me acquis në fushën e politikës së jashtme, të sigurisë dhe të mbrojtjes. Shqipëria mbështet fuqishëm politikën e përbashkët të jashtme dhe të sigurisë së BE-së, e cila synon forcimin e rolit të BE-së si entitet politik me ndikim gjithnjë e më shumë në politikat ndërkombëtare.

Samiti i Selanikut, i zhvilluar në qershor 2003, konfirmoi një perspektivë të qartë evropiane për vendet e Ballkanit Perëndimor. Që nga janari 2004, Shqipëria i është bashkuar qëndrimeve të Bashkimit Evropian në fushën e CFSP-së. Për më tepër, Shqipëria ka kontribuar dhe vazhdon të kontribuojë në misionet ushtarake të BE-së të ndërmarra në kuadër të CFSP-së.

Shqipëria po zhvillon një dialog intensiv politik me institucionet e Bashkimit Evropian dhe vendet anëtare të tij. Me hyrjen në fuqi të Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA) më 1 prill 2009, dialogu politik institucional me BE-në u mbajt në kuadër të takimeve të Këshillit të Stabilizim-Asociimit, Komitetit të Stabilizim-Asociimit dhe gjashtë nënkomiteteve, si dhe në kuadër të Komitetit Ndërparlamentar ndërmjet Parlamentit Evropian dhe Parlamentit Shqiptar.

Shqipëria aplikoi për anëtarësim në BE më 2009 dhe në qershor 2014 mori statusin e vendit kandidatit. Me këtë rast, Këshilli konfirmoi pesë prioritetet kyçe që Shqipëria duhet të përmbushë për hapjen e negociatave të anëtarësimit. Dialogu politik po zhvillohet në mënyrë intensive në disa nivele midis institucioneve shqiptare dhe atyre të BE-së për përmbushjen e kriterëve të përcaktuara për marrjen e këtij hapi, veçanërisht në kuadrin e dialogut të nivelit të lartë BE-Shqipëri mbi pesë prioritetet kyçe dhe pesë grupeve të përbashkëta të punës me Komisionin Evropian mbi pesë prioritetet.

Duke pranuar dhe vlerësuar progresin e qëndrueshëm në përmbushjen e pesë prioritetëve kyçe, Komisioni Evropian, në Paketën e Zgjerimit të vitit 2016 rekomandoi që negociatat e anëtarësimit për Shqipërinë duhet të hapen, në varësi të rezultateve të pritshme të reformës në drejtësi dhe në veçanti të ligjit për vetting-un.

Gjendja e çështjes së integritetit Evropian të Shqipërisë po diskutohet gjithashtu në nivel dypalësh me Vendet Anëtare të BE-së gjatë vizitave të nivelit të lartë.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi për përafrimin e legjislacionit shqiptar për informacionin e klasifikuar me atë të Bashkimit Evropian rrjedh nga neni 70 i MSA-së.

Për sa u përket armëve të shkatërrimit në masë, strategjia e BE-së thekson rëndësinë e të vepruarit me qëllim zgjidhjen, parandalimin, frenimin, ndalimin dhe eliminimin e programeve të shtimit dhe shumimit të armëve të shkatërrimit në masë dhe raketave. BE-ja është e angazhuar në sistemin e traktatit shumëpalësh, i cili siguron bazën ligjore dhe normative për të gjitha përpjekjet për mosshumimin e armëve të shkatërrimit në masë. Politika e BE-së synon të ndjekë zbatimin dhe universalizimin e normave ekzistuese të çarmatimit dhe mosshumimit të armëve. Për këtë qëllim, ne do të ndjekim universalizimin e NPT, marrëveshjeve të mbrojtjes të IAEA-së dhe protokolleve shtesë të tyre, CWC-së, BTWC-së, HCOC-së, si dhe hyrjen e hershme në fuqi të CTBT-së. Politika e BE-së synon të punojë drejt përcaktimit të ndalimit të armëve biologjike dhe kimike si rregulla universale të së drejtës ndërkombëtare. Politika e BE-së synon të arrijë një marrëveshje ndërkombëtare për ndalimin e prodhimit të materialit të zbërthyeshëm për armë bërthamore ose pajisje të tjera shpërthyes bërthamore. BE-ja do të ndihmojë vendet e treta në përmbushjen e detyrimeve të tyre sipas konventave dhe regjimeve multilaterale.

1.2 Gjendja aktuale / përmbledhje

Shqipëria ka një nivel të mirë të përgatitjes. Progres është bërë nëpërmjet përmirësimit të vazhdueshëm të sigurisë së objekteve për ruajtjen e armatimeve dhe municioneve. Komisioni i sapoformuar për armët e vogla dhe të lehta (SALW) është tashmë funksional. Po ashtu, Shqipëria vijoi pjesëmarrjen në misionet e menaxhimit të krizave ushtarake duke u linjësuar me qëndrimet e BE-së.

Dialogu i rregullt politik midis BE-së dhe Shqipërisë për çështjet e politikës së jashtme dhe të sigurisë vijon.

Për politikën e përbashkët të jashtme dhe të sigurisë, Shqipëria mbështet Strategjinë Globale për Politikën e Jashtme dhe të Sigurisë të Bashkimit Evropian. Shqipëria është linjësuar në të gjitha rastet kur i është kërkuar me të gjitha deklaratat e BE-së dhe vendimet e Këshillit.

Shqipëria vijoi të angazhohej në mënyrë aktive me organizatat ndërkombëtare. Mbajti një prani të fuqishme në një numër misionesh të NATO-s, duke përfshirë edhe disa misione strategjike për BE-në (p.sh. grupi detar i NATO-s në detin Egje, i cili kontribuon në përpjekjet evropiane për të adresuar krizën e emigracionit / refugjatëve).

Vizioni i politikës së jashtme të Shqipërisë bazohet në ndërtimin e marrëdhënieve dypalëshe dhe shumëpalëshe, të karakterizuara nga fryma e mirëkuptimit dhe bashkëpunimit. Për të zbatuar këtë orientim të politikës së jashtme, Shqipëria ka mbajtur një rol gjithnjë e më aktiv në favor të paqes dhe stabilitetit në rajon dhe më gjerë.

Republika e Shqipërisë konsideron se bashkëpunimi dhe zotimi rajonal nuk janë vetëm parakushtet e integritetit evropian, por edhe nevojat aktuale për të transformuar imazhin e rajonit tonë. Ky orientim i politikës së jashtme të Shqipërisë pasqyrohet në pjesëmarrjen proaktive në të gjitha iniciativat dhe organizatat shumëpalëshe që veprojnë në rajonin e Evropës Juglindore dhe më gjerë. Shqipëria mban selinë e Fondit të Ballkanit Perëndimor, iniciativë e mbështetur nga Fondi Ndërkombëtar i Vishegradit.

Selia e Fondit është në Tiranë dhe një diplomat shqiptar është emëruar si drejtor ekzekutiv. Si vendi që pret këtë iniciativë, Republika e Shqipërisë ka mundësuar që zyrat të jenë funksionale.

Shqipëria u bashkua me iniciativën e Bashkëpunimit të Përmirësuar në kuadër të Procesit të Stabilizim-Asociimit (ECSAP), i cili do të sigurojë mbështetje politike për procesin e bashkëpunimit

rajonat në kuadrin e PSA-së, duke u fokusuar në fushën e sundimit të ligjit, qeverisjes ekonomike dhe konektivitetit.

Shqipëria është një përkrahëse e përkushtuar e “Procesit të Ballkanit Perëndimor 6” (WB6) dhe është e angazhuar plotësisht në këtë nismë, veçanërisht në agjendën e konektivitetit. Në mars të vitit 2016, Shqipëria organizoi një takim të WB6, ku vendet e rajonit shqyrtuan gjendjen e projekteve të konektivitetit rajonal dhe zbatimin e masave të buta për transportin dhe energjinë, të përcaktuara në Konferencën e Vjenës përpara Samitit të Parisit. Takimi, gjithashtu, propozoi një agjendë gjithëpërfshirëse të bashkëpunimit për krizën e refugjatëve, duke vënë theksin në zgjerimin e mëtejshëm të partneritetit të Ballkanit Perëndimor me BE-në mbi migracionin. Puna filloi me krijimin e Fondit të Ballkanit Perëndimor dhe Zyrës Rajonale për Bashkëpunimin Rinor, dy nisma të cilat do të kenë selinë e tyre në Tiranë. Këto çështje janë ndjekur dhe avancuar më tej në Samitin e Ballkanit Perëndimor në Paris, më 4 korrik 2016.

Përmirësimi i perspektivës së gjeneratave të reja është me rëndësi të madhe në sigurimin e stabilitetit, zhvillimit të qëndrueshëm dhe progresit.

Për të rritur bashkëpunimin e qëndrueshëm rajonal mes të rinjve dhe për të krijuar marrëdhënie të mira ndërmjet popullatës në moshë të re të vendeve të Ballkanit Perëndimor, këto vende nënshkruan marrëveshjen për krijimin e një Zyre Rajonale për Bashkëpunim Rinor të Ballkanit Perëndimor (RYCO) me ndihmën e Zyrës Rinore Franko-Gjermane. Dokumenti themelues u nënshkrua nga Kryeministrat gjatë Samitit të Ballkanit Perëndimor në Paris, më 4 korrik 2016. Selia e Zyrës Rajonale të Bashkëpunimit për Rininë do të jetë në Tiranë.

RYCO-ja do të synojë:

- Promovimin e vlerave demokratike dhe diversitetit;
- Rritjen e bashkëpunimit rajonal të qëndrueshëm midis të rinjve dhe krijimin e marrëdhënieve të reja midis të rinjve në rajonin e Ballkanit Perëndimor;
- Nxitjen e pajtimit dhe qasjes konstruktive ndaj së shkuarës;
- Mësim ndërkulturor;
- Rritjen e mobilitetit rajonal, qytetarisë aktive dhe pjesëmarrjes së të rinjve;
- Nxitjen e frymës evropiane të bashkëpunimit, mirëkuptimit dhe tolerancës.

Lidhur me masat e sigurisë, negociatat po vazhdojnë mbi masat për zbatimin e marrëveshjes mbi procedurat e sigurisë për shkëmbimin dhe mbrojtjen e informacionit të klasifikuar, e nënshkruar mes BE-së dhe Shqipërisë në mars 2016. Përfundimi i negociatave do të lejojë që kjo marrëveshje të hyjë në fuqi.

Shqipëria vijoi pjesëmarrjen aktive në misionet e menaxhimit të krizave ushtarake nën politikën e përbashkët të sigurisë dhe mbrojtjes, veçanërisht EUFOR Althea në Bosnjë-Hercegovinë dhe EUTM Mali.

Shqipëria do të vazhdojë të sigurojë koordinimin dhe bashkëpunimin në nivel kombëtar, rajonal dhe ndërkombëtar, në mënyrë që të zvogëlojë maksimalisht rrezikun e terrorizmit, duke përmirësuar elementet e sigurisë dhe duke rritur besimin e komunitetit me masa parandaluese kundër akteve terroriste dhe fenomenit të terrorizmit.

Shqipëria ka bërë përparim të mëtejshëm në zbatimin e planit të veprimit për shkatërrimin e armëve të tepërta. Spastrimi i pikave të kontaminuara me municione të pashpërthyer po vazhdon. Shkatërrimi i grumbullit të fundit i 1987 AVL-ve u finalizua në tetor të vitit 2016. Përmirësimi i sigurisë së objekteve të magazinimit të armëve dhe municioneve në Qafë-Mollë përfundoi në dhjetor të vitit 2016. Punonjës të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Policisë së Shtetit i janë nënshtruar trajnimeve të specializuara për sigurinë fizike të armatimeve dhe municioneve dhe për menaxhimin e stoqeve. Përmirësimi i sigurisë së magazinës qendrore të armatimeve të Policisë së Shtetit dhe dy dhomave të provave në komisariatet kryesore të policisë pritet të përfundojë brenda vitit 2018.

Regjistri online i armëve dhe municioneve është i instaluar, aktualisht, në komisariatet e policisë në të gjithë vendin dhe personeli përkatës është trajnuar për përdorimin e software-it të tij. Në qershor të vitit 2017, qeveria nënshkroi vendimin për formimin e Komisionit ndërministror të AVL-ve, me detyrën e koordinimit dhe monitorimit të të gjitha aktiviteteve të lidhura me kontrollin e AVL-ve në vend. Komisioni Kombëtar i AVL-ve është funksional tashmë. Në shkurt të vitit 2018, Shqipëria kontribuoi në miratimin unanim të një deklarate të përbashkët rajonale të zëvendësministrave të punëve të brendshme dhe të jashtme të Evropës Juglindore, duke forcuar përkushtimin e saj ndaj kontrollit të

AVL-ve në rajon.

I.3 Prioritetet

Objektivi është që të përmbushen plotësisht kërkesat e *acquis* në fushën e politikës së jashtme, të sigurisë së përbashkët, si dhe të mbrojtjes, në të ardhmen e afërt. Prioritet i Shqipërisë është harmonizimi me politikat e BE-së në fushën e CFSP-së.

Shqipëria ka vazhduar harmonizimin e saj me *acquis* në këtë drejtim. Nevojiten përpjekje të mëtejshme për të kompletuar regjistrin online të armëve dhe municioneve, të cilat janë nën menaxhimin e Policisë së Shtetit. Në përgjithësi, përgatitjet në fushën e politikës së jashtme, sigurisë dhe të mbrojtjes mbeten në rrugën e duhur.

Shqipëria duhet të finalizojë punën për një strategji të bazuar në prova mbi AVL-të; të vazhdojë përmirësimin e sigurisë së objekteve të magazinimit të armatimeve dhe municioneve dhe të krijojë një pikë kryesore të armëve të zjarrit në Policinë e Shtetit.

II.1 Dialogu politik

II.1.1 Politika dhe kuadri ligjor

Integrimi evropian i Shqipërisë konsiderohet si një objektiv strategjik dhe një garanci për paqen, stabilitetin dhe prosperitetin në rajon e më gjerë. Në këtë kuadër, Shqipëria është e gatshme të ndër marrë të gjitha reformat e nevojshme lidhur me procesin e integrimit evropian, me qëllim hapjen e negociatave për anëtarësim.

Shqipëria po mban një dialog intensiv politik me Bashkimin Evropian dhe vendet anëtare të tij. Ky dialog po vazhdon në kuadër të Këshillit të Stabilizim-Asociimit dhe strukturave të tjera të përbashkëta në kuadrin e Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA).

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

- Këshilli i Ministrave;
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEFA).

II.1.3 Veprimet e planifikuara për 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.1.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

N/A

II.2 Politika e jashtme dhe e sigurisë së përbashkët

II.2.1 Politika dhe kuadri ligjor

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

- Këshilli i Ministrave;
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEFA);
- Ministria e Mbrojtjes.

II.2.3 Veprimet e planifikuara 2018-2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

N/A

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara

II.2.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

N/A

II.3 Mospërhapja

II.3.1 Politika dhe kuadri ligjor

Shkatërrimi i municioneve të tepërta

Bazuar në direktivën e ministrit të Mbrojtjes për vitin 2016 dhe 2017, si dhe në urdhrat e ministrit të Mbrojtjes nr. 1508, datë 28.7.2016, “Për shkatërrimin dhe asgjësimin e municioneve të tepërta, jashtë nevojave të tabelës së organizimit dhe pajisjeve të Forcave të Armatosura dhe pa vlera shitje, gjatë vitit 2016” dhe urdhrat nr. 1311, datë 4.7.2017, “Për miratimin e listës së municioneve tepër dhe jashtë nevojave të tabelës së organizimit dhe pajisjeve të Forcave të Armatosura, pa vlera shitje dhe për çmilitarizimin industrial të tyre, brenda vitit 2017”, Ministria e Mbrojtjes ka çmilitarizuar municione tepër të dala nga tabela e organizimit dhe pajisjeve të Forcave të Armatosura pas vitit 2015, si rrjedhojë e modernizimit të Forcave të Armatosura dhe municioneve të mbledhura nga Ministria e Punëve të

Brendshme.

Gjatë periudhës 2016 - 2017, 290 ton municione të tepërta janë shkatërruar.

Si pjesë e aktiviteteve të planifikuara në kuadër të Memorandumit të Mirëkuptimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe PNUD-it, “Për mbështetjen e kontrollit të armëve të vogla dhe të lehta dhe sigurisë fizike, si dhe të aktiviteteve të menaxhimit të stoqeve në Shqipëri”, miratuar nga vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 257, datë 6.4.2016, Ministria e Mbrojtjes në vitin 2016 ka shkatërruar 1,987 armë të vogla dhe të lehta të kategorizuara si teprice nga Forcat e Armatosura Shqiptare. Ky aktivitet financohet nga EUSAC (përmes vendimit të Këshillit të BE-së 2013/730/CFSP).

Programi i pastrimit të pikave hotspot të armëve të pashpërthyer (UXO)

Një sipërfaqe prej 178.002 m² është pastruar nga municionet në gjashtë zona të ndryshme si: Laç, Klos, Kordhoc, Picar, Jub–Sukth dhe Selixe. Në total 417.814 mjete shpërthyes të rrezikshme që përfshijnë municione artilerie, diegore, granata dore, predha kundër tanke, municione të armëve të vogla janë gjetur dhe shkatërruar në këto hotspot. Toka e pastruar në katër hotspot me municione në Laç, Klos, Kordhoc dhe Picar është certifikuar si e pastër nga municionet dhe i është dorëzuar autoriteteve lokale për përdorim të mëtejshëm. Plani është për të pastruar katër hotspotet: Jubë-Sukth Durrës dhe Sinanaj Tepelenë nga organizata ndërkombëtare e pastrimit Norwegian People’s Aid (NPA), si dhe dy hotspotet e tjera: Selixe dhe Suç në Burrel nga Kompania EOD (Explosive Ordnance Disposal) e Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë.

Mospërhapja e armëve të dëmtimit në masë (C-WMD)

Në përputhje me urdhrin e Kryeministrit nr. 79, datë 12.5.2016, “Për ngritjen e grupit ndërinstitucional të punës për hartimin e strategjisë për mospërhapjen e armëve të dëmtimit në masë dhe planin e veprimit për zbatimin e tij”, grupi ndërinstitucional i punës është ngritur. Ai drejtohet nga zëvendësministri i Mbrojtjes. Grupi ka përgatitur draftin strategjik kombëtar. Për këtë dokument, të gjitha institucionet kanë dhënë miratimin e tyre. Gjithashtu, draft strategjia është publikuar në faqen elektronike të Ministrisë së Mbrojtjes. Aktualisht, grupi i punës po punon me Planin e Veprimit për zbatimin e strategjisë. Drafti i Planit të Veprimit është përfunduar dhe është dërguar tek institucionet përkatëse për mendim. Gjithashtu, të gjitha institucionet e përfshira në proces janë ngarkuar me detyrën e përgatitjes së një parashikimi të përafërt të kostos, përpara dërgimit të dy dokumenteve për miratim në Këshillin e Ministrave.

Në përputhje me vendimin e Këshillit të BE-së të datës 9 dhjetor 2013 dhe Strategjisë së BE-së për luftën kundër grumbullimit, magazinimit dhe trafikimit të jashtëligjshëm të armëve të vogla dhe të lehta (SALW) dhe municioneve të paligjshme, Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Mbrojtjes dhe Ministria e Brendshme në bashkëpunim me përfaqësuesit e UNDP-së dhe SEESAC kanë ngritur grupin e punës për Komitetin Ndërminstrior për Armët e Vogla dhe të Lehta (AVL) në Republikën e Shqipërisë. Detyra kryesore është hartimi i dokumentit strategjik për AVL-të dhe Planit përkatës të Veprimit. Ky komitet do të shërbejë si organ koordinues midis agjencisë dhe institucioneve përgjegjëse për zhvillimin e politikave, kërkimin, bashkërendimin, zbatimin dhe monitorimin e përpjekjeve për të parandaluar, luftuar dhe eliminuar tregtinë e paligjshme të armëve të vogla dhe të lehta dhe për të adresuar në nivel kombëtar problemet, pasojat dhe çështjet që lidhen me të gjitha aspektet e AVL-ve.

Aktualisht po krijojmë një grup pune në nivel kombëtar, i cili do të fillojë të zhvillojë draftin e parë të kësaj strategjie.

Policia e Shtetit krijoi në vitin 2015 një regjistër elektronik kombëtar për të ruajtur të dhënat për të gjitha armët e vogla dhe të lehta në vend. Përmes mbështetjes së UNDP-së dhe SEESAC-it, që rrjedh nga vendimi i Këshillit të BE-së 2013/730/CFSP, Policia e Shtetit ka instaluar këtë vit pajisje të TI-së, përfshirë 110 kompjuterë, 110 UPS, 60 printerë, 15 skanerë, një server dhe gjashtë pajisje switch në stacionet dhe drejtoritë e policisë në të gjithë Shqipërinë. Gjithashtu, personeli i policisë është trajnuar në përputhje me përdorimin e bazës së të dhënave të regjistrit të armëve. Regjistri elektronik do të përmirësojë gjithnjë e më shumë kapacitetet kombëtare për të kontrolluar në mënyrë efektive dhe efikase posedimin dhe për të pasur shënime të sakta për armët e vogla dhe të lehta në Shqipëri. Përveç kësaj, krijimi i këtij regjistri elektronik do të kontribuojë në forcimin e bashkëpunimit dhe ekspertizës së rajonit të Evropës Juglindore, për të luftuar trafikimin dhe posedimin e paligjshëm të armëve të zjarrit, duke zvogëluar në të njëjtën kohë kërcënimin për paqen, stabilitetin dhe zhvillimin e qëndrueshëm.

Përveç kësaj, Drejtoria e Policisë së Shtetit ka përgatitur një plan për dhënien e “autorizimit të

posedimit të armëve” dhe po bën përpjekje për t’i lëshuar këtë dokument të gjithë qytetarëve që posedojnë armë. Prodhimi i këtyre kartave elektronike do të konsistojë në grumbullimin e të dhënave nga regjistri elektronik i regjistrimit të armatimit. Nga ana tjetër, personalizimi i kartave të autorizimit të armëve do të përfshijë një sërë elementesh sigurie, si: me ose pa çip, hologramë, model guilloche, shkrim mikro-tekst, petëzim me fjalë dhe elemente sigurie, detaje të identifikimit të nxjerra nga regjistri elektronik i armatimit etj. Ky projekt do të mundësojë kontrollin e armëve të vogla dhe armëve të brezit në të gjithë vendin.

Sa u përket VKM-ve, në kuadër të ligjit për armët janë miratuar 6 VKM, të cilat në tërësi përbëjnë strukturën e plotë për administrimin e armëve të vogla dhe armë brezi në të gjithë Shqipërinë.

Në fushën e kontrollit të eksportit të produkteve dhe pajisjeve ushtarake, Autoriteti i Kontrollit Shtetëror të Eksporteve (AKSHE), në varësi të Ministrisë së Mbrojtjes, ka përditësuar listën ushtarake, në përputhje me listën ushtarake të Bashkimit Evropian CFSP 2015/C129/01.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Mbrojtjes;
- Ministria e Brendshme.

II.3.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

N/A

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara

Projektligji, “Për kontrollin shtetëror të transferimeve ndërkombëtare të mallrave të ushtarake, artikujve dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë”.

Qëllimi i këtij projektligji është që të ketë kontroll shtetëror mbi transferimin ndërkombëtar të mallrave ushtarake, artikujve me përdorim të dyfishtë dhe teknologjive, për të siguruar mbrojtjen e interesave kombëtare të Republikës së Shqipërisë, sigurinë dhe politikën e jashtme, kredibilitetin ndërkombëtar të saj, dhe garantimin e respektimit të angazhimeve ndërkombëtare të Republikës së Shqipërisë në këtë fushë.

Ky projektligj synon të përafrojë në mënyrë të pjesshme rregulloren nr. 428/2009 datë 5 maj 2009 të Këshillit të Bashkimit Evropian, e ndryshuar, që krijon një regjim komunitar për kontrollin e eksporteve, transferimin, ndërmjetësimin dhe transitin e mallrave me përdorim të dyfishtë, si dhe të përfshijë kriteret e përcaktuara në Qëndrimin e Përbashkët të Këshillit të Bashkimit Evropian 2008/944/CFSP të datës 8 dhjetor 2008, për kontrollin e eksporteve të teknologjisë dhe pajisjeve ushtarake.

II.3.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

N/A

II.4 Organizatat ndërkombëtare

II.4.1 Kuadri politik dhe ligjor

Në kuadër të angazhimit të përbashkët të Iniciativës së Kartës SHBA-Karta e Adriatikut (A-5), për të kontribuar në sigurinë në Afganistan dhe në përputhje me vendimin e Këshillit të Ministrave nr. 177, datë 25.2.2015, “Për pjesëmarrjen e Forcave të Armatosura Shqiptare në Misionin Mbështetës të Përhershëm (RSM), në Trajnimin Këshillimor-Trajnues, në kuadër të Iniciativës së Kartës së Adriatikut, në Afganistan, Forcat kanë vazhduar të kontribuojnë me dy ushtritë, duke shërbyer në Qendrën e Situatave të Ndërgjegjësimit dhe të Rimëkëmbjes (SAROC) Komanda e Ndihmës Taktike dhe e Këshillimit në Veri në MazariSharif.

Përveç kësaj, Ministria e Mbrojtjes është e angazhuar në iniciativën ministrore Ministeriali për Mbrojtjen i Evropës Juglindore (SEDM), i cili përfshin Iniciativën e Forcës Shumë-kombëshe për Paqeruajtje në Evropën Juglindore (MPFSEE) ose Brigada e Evropës Juglindore (SEEBRIG) dhe një sërë projektesh të tjera.

Pjesëmarrja e Shqipërisë në organizata rajonale

Organizata rajonale	Data e pranimit
Procesi i Bashkëpunimit të Evropës Juglindore (SEECp)	1996
Këshilli për Bashkëpunim Rajonal (RCC)	27 shkurt 2008
Iniciativa e Evropës Qendrore (CEI)	1996
Organizata e Bashkëpunimit Ekonomik të Detit të Zi (BEDZ/	25 qershor 1992

BSEC)	
Nisma Adriatiko-Joniane (AII)	20 maj 2000
Nisma Rajonale për Migrim, Azil dhe Refugjatë (MARRI)	2003
RACVIAC (Qendra Rajonale e Verifikimit të Armë - Kontrollit)	20 shtator 2000
SHBA - Karta e Adriatikut (A-5)	2 maj 2003
Fondi i Ballkanit Perëndimor (selia në Tiranë)	13 nëntor 2015
Task Forca Mjekësore e Ballkanit (BMTF)	Nëntor 2011
Iniciativa Rajonale Detare “ADRION”	20 maj 2000
Ministeriali i Mbrojtjes i Evropës Juglindore (SEDM)	1996

Pjesëmarrja e Shqipërisë në organizatat ndërkombëtare

Organizata ndërkombëtare	Data e pranimi
UN - Kombet e Bashkuara	14 dhjetor 1955
OSBE	20 qershor 1991
Këshilli i Evropës	13 korrik 1995
IAEA - Agjencia Ndërkombëtare e Energjisë Atomike	29 korrik 1957
CTBTO - Organizata për Parandalimin Gjithëpërfshirës të Testeve Nukleare	1996
IOF - Organizata Ndërkombëtare e Frankofonisë	1999
UNAOC - Aleanca e Qyteteve të Kombeve të Bashkuara	2005
UNESCO - Organizata për Edukim, Shkencë dhe Kulturë e Kombeve të Bashkuara	1958
IACA - Akademia Ndërkombëtare për Anti Korrupsionin	21 shtator 2011
Organizata e Traktatit të Atlantikut Verior NATO	4 prill 2009

II.4.2 Institucionet përgjegjëse

- Këshilli i Ministrave
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEFA)

II.4.3 Veprimet e planifikuara 2018-2020

II.4.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

N/A

II.4.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N/A

II.4.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

N/A

II.5 Masat e sigurisë

II.5.1 Kuadri politik dhe ligjor

Shqipëria ofron një kontribut proaktiv për paqen dhe stabilitetin dhe qëndron fuqishëm në luftën kundër ekstremizmit të dhunshëm, terrorizmit dhe fenomenit të luftëtarëve të huaj terroristë. Shqipëria i është bashkuar në vitin 2014 Koalicionit Global kundër ISIL dhe ka përkrahur aleatët dhe partnerët që nga fillimi i luftës së përbashkët kundër terrorizmit ndërkombëtar. Si pjesë e përpjekjeve të këtij koalicioni, Shqipëria është renditur midis vendeve me kontribute konkrete.

Në përpjekjet e saj për të luftuar ekstremizmin e dhunshëm dhe për të ndaluar fluksin e luftëtarëve terroristë, Shqipëria ka marrë masa konkrete legjislative, administrative dhe të sigurisë, për të parandaluar pjesëmarrjen e qytetarëve të saj në konflikte dhe luftëra jashtë kufijve. Në përputhje me kërkesat e rezolutës së KS të OKB-së 2178 (2014), masa konkrete janë miratuar për përkufizimin si vepër penale të rekrutimit të luftëtarëve të huaj terroristë.

Masa të tilla antiterrorizëm janë paraprirë me krijimin e strukturave të specializuara me kapacitetet e duhura njerëzore dhe logjistike.

Objektivi ynë ka qenë i qartë, shkatërrimi i ISIL/Daesh dhe lufta kundër ekstremizmit të dhunshëm nëpërmjet strategjive gjithëpërfshirëse dhe të qëndrueshme kundër terrorizmit.

Shqipëria miratoi Strategjinë e Sigurisë Kombëtare në korrik 2014 dhe Strategjinë Kombëtare për të luftuar Ekstremizmin e Dhunshëm, në nëntor 2015. Kjo strategji përfshin politikat për rehabilitimin dhe riintegrimin nëpërmjet paketave sociale, politike dhe ligjore, programeve arsimore dhe ekonomike, zhvillimin dhe promovimin e vlerave kulturore e fetare, si dhe angazhimin e shoqërisë civile.

Të vendosur për të arritur rezultate të matshme dhe për të shfaqur progres konkret, janë marrë masa për të shqyrtuar, zhvilluar dhe përmirësuar masat dhe mekanizmat ekzistues që lidhen me financimin e terrorizmit, duke përfshirë ngrirjen e aseteve, për t'iu përgjigjur kërcënimit të luftëtarëve të huaj terroristë.

Përmes bashkëpunimit ndërkombëtar dhe pjesëmarrjes në nismat rajonale, Shqipëria synon të japë një kontribut proaktiv në paqe dhe stabilitet, si dhe në luftën kundër terrorizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm. Në këtë drejtim, një hap konkret për të forcuar përpjekjet në luftën kundër radikalizmit dhe ekstremizmit të dhunshëm në nivel kombëtar dhe rajonal ishte zhvillimi i Konferencës së Koordinimit të RCC për çështjet e CVE-ve më 11 nëntor 2016, në Tiranë. Ky takim prodhoi disa rekomandime praktike për vitin 2017, të cilat do të shërbejnë si një bazë e mirë për bashkëpunimin rajonal në të ardhmen. Të gjitha rekomandimet aktualisht janë duke u shqyrtuar nga agjencitë e zbatimit të ligjit. Hetimet e përbashkëta, filtrat në internet ndaj përmbajtjeve radikale online, programet e bashkëpunimit të rehabilitimit të ish FtF-ve në burgje, si dhe zgjerimi i skemave të përfshirjes sociale për FtF e kthyer etj., do të jetë gjithashtu në agjendën e punës së ardhshme të RCC-së.

Shqipëria respekton dhe miraton listat e publikuara nga Këshilli i Sigurimit për individët dhe organizatat të cilat janë të listuara si terroriste ose financues të terrorizmit dhe ka miratuar masa konkrete legjislative kundër personave dhe organizatave të renditura në ato lista. Në këtë drejtim, gjatë viteve 2015–2016, Këshilli i Ministrave i Shqipërisë ka miratuar një numër vendimesh si më poshtë:

VKM nr. 31, datë 21.1.2015
VKM nr. 124, datë 11.2.2015
VKM nr. 162, datë 25.2.2015
VKM nr. 273, datë 1.4.2015
VKM nr. 311, datë 15.4.2015
VKM nr. 351, datë 29.4.2015
VKM nr. 431, datë 20.5.2015
VKM nr. 488, datë 10.6.2015
VKM nr. 721, datë 2.9.2015
VKM nr. 852, datë 21.10.2015
VKM nr. 931, datë 18.11.2015
VKM nr. 951, datë 25.11.2015
VKM nr. 985, datë 9.12.2015
VKM nr. 1087, datë 28.12.2015
VKM nr. 20, datë 20.1.2016
VKM nr. 51, datë 27.1.2016
VKM nr. 201, datë 16.3.2016
VKM nr. 256, datë 6.4.2016
VKM nr. 331, datë 4.5.2016
VKM nr. 479, datë 29.6.2016
VKM nr. 512, datë 13.7.2016
VKM nr. 537, datë 27.7.2016
VKM nr. 689, datë 5.10.2016
VKM nr. 593, datë 31.8.2016
VKM nr. 744, datë 26.10.2016
VKM nr. 769, datë 2.11.2016

Këto masa kanë një rol të rëndësishëm me ndikim pozitiv në parandalimin e pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit.

Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme konsideron se ka nevojë të rishikohet dhe të hartohet një ligj lidhur me zbatimin e të gjitha sanksioneve ndërkombëtare, përveç sanksioneve që lidhen me rezolutat nr. 1267/1988 dhe 1373 të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara, të cilat rregullohen

me ligjin nr. 157/2013, “Për masat kundër financimit të terrorizmit”.

Në këtë kontekst, vlen të përmendet se përparimi i bërë nga Shqipëria në kuadër të luftës kundër pastrimit të parave dhe financimit të terrorizmit (AML/CFT) është njohur nga Task-Forca e Veprimtarisë Financiare (FATF), e cila në mbledhjen e saj plenare, më 25–27 shkurt 2015, përgëzoi dhe përshëndeti përparimin e rëndësishëm të Shqipërisë dhe përsëriti se Shqipëria ka adresuar kuadrin e nevojshëm ligjor dhe rregullator, duke përmbushur kështu angazhimet e saj.

Një vlerësim i tillë dhe masat e ndërmarra nga autoritetet shqiptare çuan në një vlerësim pozitiv të Konventës Kuadër MONEYVAL të Këshillit të Evropës, i cili më 18 shtator 2015 arriti në përfundimin se Shqipëria nuk do t’i nënshtrohet më procesit të monitorimit vjetor.

Nëpërmjet bashkëpunimit ndërkombëtar dhe rajonal, Shqipëria synon të japë një kontribut proaktiv në paqen dhe stabilitetin dhe të qëndrojë me vendosmëri për të luftuar përhapjen e terrorizmit.

Qeveria Shqiptare po përgatitet të prezantojë një plan mësimor të veçantë me titull “Sekularizmi dhe Kultura e Besimeve Fetare”. Ne e konsiderojmë mësimin e kulturës së besimeve fetare si një përpjekje konkrete për të mbrojtur shoqërinë tonë, për të ruajtur kohezionin tonë social, por edhe për të dalluar qartë radikalizimin dhe ekstremizmin, të cilët nuk kanë të bëjnë me besimet fetare.

II.5.2 Institucionet përgjegjëse

- Këshilli i Ministrave;
- Ministria e Evropës dhe Punëve të Jashtme (MEFA);
- Ministria e Mbrojtjes.

II.5.3 Veprimet e planifikuara 2018-2020

II.5.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

N / A

II.5.3.2 Masat ligjore të planifikuara

N / A

II.5.3.3 Veprimet e tjera të planifikuara

N / A

II.6 Siguria e përbashkët dhe politika e mbrojtjes

II.6.1 Kuadri politik dhe ligjor

Ministria e Mbrojtjes dhe Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë kanë ndjekur zhvillimet e PSDP-së në kuadër të Politikës së Jashtme dhe të Sigurisë së Përbashkët (CFSP) dhe kanë marrë pjesë në mënyrë aktive me kontribute ushtarake në 2 (dy) operacione të menaxhimit të krizës, si më poshtë:

- Operacioni “EUFOR Althea” në Bosnjë-Hercegovinë;
- Misioni i trajnimit “EUTM Mali” në Republikën e Malit, në Afrikë.

Në operacionin “ALTHEA” në Bosnje-Hercegovinë, për periudhën raportuese, Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë kanë marrë pjesë me 1 (një) ushtarak, në pozicionin e “Këshilltarit të Stafit të Trajnimit dhe Përfaqësuesit të Lartë Ushtarak Shqiptar”.

Gjithashtu, për vitin 2018, Forcat e Armatosura të Republikës së Shqipërisë në kuadër të këtij operacioni ofrojnë edhe asistencë me module trajnimi për Forcat e Armatosura të Bosnjë-Hercegovinës. Në misionin e trajnimit “EUTM Mali” në Republikën e Malit, në Afrikë, Forcat e Armatosura kanë kontribuar me 4 (katër) ushtarakë, si pjesë e ekipit të EOD-it “Shkatërrimi i armëve eksplozive”, në mbështetje të Kompanisë së Mbrojtjes e bazës së Koulikoro. Misioni nisi në nëntor 2015 dhe vazhdon me rotacion çdo gjashtëmuor.

Gjatë periudhës raportuese, Ministria e Mbrojtjes ka shpallur ofertën për vijimësinë e kontributit të Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë në kuadër të këtij misioni edhe për mandatet e reja të misionit që do të zgjasin mandatin e pranishëm ushtarak të Bashkimit Evropian në këtë vend.

Autoriteti Shqiptar i Sigurisë Kombëtare po punon për një ligj të ri, “Për informacionin e klasifikuar “sekret shtetëror”, NATO-ja, BE-ja, shtetet dhe organizatat e tjera ndërkombëtare”. Ky ligj do të shfuqizojë ligjin nr. 8457, datë 11.2.1999, “Për informacionin e klasifikuar “sekret shtetëror””, i ndryshuar.

Qëllimi i kësaj nisme legislative është përafrimi i plotë i kuadrit ligjor për informacionin e klasifikuar me vendimin e Këshillit 2013/488/BE, “Për rregullat e sigurisë dhe mbrojtjen e informacionit të klasifikuar të BE-së”, i ndryshuar.

Në fushën e informacionit të klasifikuar, janë shqyrtuar VKM-të si më poshtë:

- VKM nr. 189, datë 4.3.2015, “Për sigurinë fizike të informacionit të klasifikuar “Sekret shtetëror”,

NATO, BE, shtetet dhe organizatat e tjera ndërkombëtare”;

- VKM nr. 188, datë 4.3.2015, “Për miratimin e rregullave për sigurimin e personelit”;
- VKM nr. 190, datë 4.3.2015, “Për disa ndryshime në VKM-në nr. 81, datë 28.1.2008, “Për përcaktimin e kriterëve dhe të procedurave për asgjësimin e informacionit të klasifikuar “sekret shtetëror””;
- VKM nr. 836, datë 14.10.2015, “Për miratimin e rregullores për punën me informacionin e klasifikuar të NATO-s dhe BE-së”.

Për sa u përket masave të sigurisë, marrëveshja ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian për shkëmbimin dhe mbrojtjen e ndërsjellë të informacionit të klasifikuar është nënshkruar në Tiranë, më 3 mars 2016.

Në kuadër të bashkëpunimit midis Shqipërisë dhe BE-së në fushën e sigurisë, ministri i Punëve të Jashtme, z. Ditmir Bushati dhe përfaqësuesja e lartë për politikën e jashtme dhe sigurinë, znj. Federica Mogherini, nënshkruan më 3 mars 2016, në Kryeministri, marrëveshjen midis Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë mbi procedurat e sigurisë për shkëmbimin dhe mbrojtjen e informacionit të klasifikuar. Raundi i parë i negociatave u zhvillua në Zyrën e EEAS-së (Shërbimit të Veprimit të Jashtëm Evropian) në Bruksel, midis përfaqësuesve të strukturave të sigurisë të BE-së dhe delegacionit të Agjencisë Shqiptare të Sigurisë Kombëtare. Raundi i dytë u zhvillua në Tiranë, më 15 maj 2015, në zyrat e delegacionit të BE-së në Shqipëri. Ky ligj hyri në fuqi më 1 shtator 2016.

Marrëveshja, “Për shkëmbimin reciprok dhe mbrojtjen e informacionit të klasifikuar”, lidhur midis Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës së Italisë, u ratifikua me ligjin nr. 28/2015, datë 26.3.2015.

Marrëveshja, “Për shkëmbimin e ndërsjellë dhe mbrojtjen e informacionit të klasifikuar” lidhur midis Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Spanjës u ratifikua me ligjin nr. 59/2015, datë 11.6.2015.

Marrëveshja, “Për shkëmbimin e ndërsjellë dhe mbrojtjen e informacionit të klasifikuar” lidhur midis Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Rumanisë u ratifikua me ligjin nr. 34/2015, datë 2.4.2015.

Në vitin 2012, në kuadër të Iniciativës për Bashkëpunim të Mbrojtjes (DECI), shtetet anëtare dhe Shqipëria ranë dakord për mbështetjen e mundshme në të ardhmen nga Bashkimi Evropian përmes një “Battle Group” dhe theksuan nevojën për të rritur numrin e trajnimeve të përbashkëta, duke theksuar interesin e përbashkët në shkëmbimin e kapaciteteve përkatëse të Forcave të Armatosura dhe mundësinë për t’u dhënë prioritet projekteve të sigurisë dhe zhvillimit rajonal. Në vitin 2016, Shqipëria u anëtarësua zyrtarisht në DECI, duke u bashkuar me familjen e shteteve anëtare të DECI.

Angazhimet e ndërmarra në kuadër të DECI-t janë forcuar edhe me partneritetin e NATO-s dhe BE-së, ndërsa në vitin 2015 u nënshkrua letra e qëllimit lidhur me Konceptin Kombëtar Kuadër (FNC). Ky partneritet, i cili përfshin shtetet anëtare të DECI-t, ndër të tjera, synon të forcojë bashkëpunimin në shërbim të identifikimit të një grupi asetesh dhe kapacitetesh në mënyrë që të mundësojë një lidhje të mundshme në kuadrin e rotacioneve të ardhshme brenda Forcës së reagimit të shpejtë të NATO-s dhe Battle Groups të BE-së.

Ministria e Mbrojtjes ka deklaruar ofertën për pjesëmarrjen e Forcave të Armatosura të Republikës së Shqipërisë në Grup-Batalione të Bashkimit Evropian (EUBG), përkatësisht në Grup Batalionin e 6-mujorit të dytë të vitit 2024 (EUBG 2024-2), që do të drejtohet nga Italia.

Këto janë nisma konkrete dhe serioze në kuadër të angazhimit dhe pjesëmarrjes sonë në strukturat e sigurisë dhe mbrojtjes, duke kontribuar në këtë mënyrë në një stabilitet ndërkombëtar dhe rajonal të forcuar.

Shqipëria është e angazhuar për të bashkëpunuar edhe më tej me organizata të tjera ndërkombëtare (OKB, NATO, OSBE, Këshilli i Evropës etj.). Në mars të vitit 2015, vendi ynë dërgoi dy përfaqësues, si pjesë e OSBE-së, për të vëzhguar zgjedhjet parlamentare në Tashkistan. Aktualisht, në kuadër të OSBE-së, Shqipëria vazhdon të kontribuojë me katër vëzhgues në Ukrainë: tre vëzhgues në MPM/EMS (Misioni Special Monitorues/Misioni i Posaçëm Monitorues) dhe një vëzhgues në Misionin Monitorues (Misioni Vëzhgues). Shqipëria i është përgjigjur gjithashtu pozitivisht thirrjes për të kontribuar me personel ushtarak në Qendrën e Trajnimit “Team Building Partner Capacity (BPC-T) & Advice & Teams Assist” në Erbil të Irakut.

II.6.2 Institucionet përgjegjëse

- Këshilli i Ministrave;
- Ministria për Evropën dhe Punët e Jashtme (MEFA);
- Ministria e Mbrojtjes;
- Drejtoria e Sigurimit të Informacionit të Klasifikuar (DSIK).

II.6.3 Veprimet e planifikuara 2018-2020

II.6.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

N/A

II.6.3.2 Masat ligjore të planifikuara

• Projektligji, “Për informacionin e klasifikuar “sekret shtetëror”, NATO, BE, shtetet dhe organizatat e tjera ndërkombëtare”;

• Projektvendimi i Këshillit të Ministrave, “Për ofrimin e informacionit në sistemet e komunikimit”.

II.6.3.3 Veprime të tjera të planifikuara

N/A

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

KAPITULLI 32 KONTROLI FINANCIAR

I. Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e BE-së acquis

Ky kapitull përmban dy fusha kryesore të politikave: (a) kontrollin e brendshëm financiar publik (KBFP) dhe auditimin e jashtëm, si dhe (b) mbrojtjen e interesave financiare të BE-së dhe mbrojtjen e euros nga falsifikimi. Në fushën e parë të politikave nuk ka legjislacion të BE-së që kërkon transpozimin në legjislacionin kombëtar ose legjislacionin e zbatueshëm direkt. Në vend të kësaj, vendet kandidatë pritet të miratojnë standardet ndërkombëtare të kontrollit të brendshëm dhe praktikën e mira të BE-së në të gjithë sektorin publik, sikurse dhe standardet e auditimit të jashtëm siç përcaktohet nga Organizata Ndërkombëtare e Institucioneve Supreme të Auditimit (INTOSAI).

Kontrolli i brendshëm financiar publik (KBFP) është një pjesë integrale e menaxhimit financiar publik kombëtar. Ky është një koncept gjithëpërfshirës në lidhje me gjithë buxhetin publik, në veçanti të ardhurat dhe shpenzimet e qeverisë qendrore, duke përfshirë fondet e huaja. Koncepti i KBFP-së bazohet në tri parime: 1) llogaridhënia menaxheriale e decentralizuar e mbështetur nga sistemet e menaxhimit financiar dhe kontrollit (FMC), 2) auditimi i brendshëm funksionalisht i pavarur dhe 3) harmonizimi i përqendruar i metodologjive dhe standardeve në lidhje me MFK dhe auditimin e brendshëm menaxhuar nga Njësia Qendrore e Harmonizimit). Vendi kandidat angazhohet të zbatojë KBFP-në në të gjithë sektorin publik. Vendi kandidat pritet të miratojë dhe zbatojë një dokument të politikave të KBFP-së dhe planin e veprimit, dhe një kornizë ligjore të KBFP-së, si dhe të krijojë dhe mbajë strukturat e nevojshme kombëtare dhe kapacitetet administrative për zbatimin e KBFP. Sa i përket auditimit të jashtëm, vendi kandidat pritet të pajtohet me standardet e INTOSAI-t, veçanërisht deklaratat në Lima dhe Meksikë, të cilat parashikojnë pavarësinë funksionale, institucionale dhe financiare të SAI-ve, si dhe zbatimin e auditimeve financiare dhe të performancës në përputhje me standardet e INTOSAI.

Lidhur me mbrojtjen e interesave financiare të BE-së, neni 325 i Traktatit për Funkcionimin e Bashkimit Evropian (TFEU) kërkon që shtetet anëtare të marrin të njëjtat masa për të luftuar mashtrimin që prekin interesat financiare të Unionit si të ndërmarra për të luftuar mashtrimin që prekin interesat financiare kombëtare, duke përfshirë koordinimin e veprimeve të tyre nëpërmjet bashkëpunimit të ngushtë dhe të rregullt midis autoriteteve kompetente dhe Komisionit. Mbrojtja e interesave financiare të BE-së mbulon mbrojtjen e së drejtës penale nëpërmjet përafrimit të legjislacionit kombëtar me Konventën për Mbrojtjen e Interesit Financiar të BE-së (Konventa PFI) dhe tri protokollet e saj dhe bashkëpunimin operacional ndërmjet autoriteteve kompetente të shteteve anëtare dhe Komisioni. Shtetet anëtare duhet të kenë kapacitetin për të bashkëpunuar në mënyrë efektive me Komisionin Evropian dhe të komunikojnë të gjitha rastet e dyshuara të parregullsive dhe mashtrimit, si dhe gjithashtu janë të detyruar të ndihmojnë dhe të bashkëpunojnë në kontrole të kryera nga shërbimet e Komisionit. Disa nga këto acquis zbatohen drejtpërsëdrejti në shtetet anëtare dhe kështu nuk ka nevojë të transpozohet. Për të lehtësuar bashkëpunimin e kërkuar nga shtetet e ardhshme anëtare, vendit kandidat i kërkohet të emërojë një shërbim kombëtar për koordinimin e antimashtrimit (AFCOS) si një pikë e vetme kontakti për Komisionin përpara anëtarësimit.

Lidhur me mbrojtjen e euros kundër falsifikimit, ky kapitull trajton aspekte jopenale, ndërsa Kapitulli 24 trajton aspektet penale. Konventa e Gjenevës e 1929 për shtypjen e monedhës së falsifikuar përshkruan parimet e përgjithshme, të cilat janë detajuar më tej në lidhje me këtë çështje *acquis*. Kjo përfshin ndër të tjera ndalimin e metaleve ose monedhave të ngjashme me monedhat euro, procedurat për grumbullimin, ruajtjen dhe shkëmbimin e informacionit mbi falsifikimet, detyrimin për institucionet financiare për të kontrolluar vërtetësinë, tërheqjen e falsifikimeve dhe për t'i transmetuar ato për analizë, si dhe bashkëpunim në nivele kombëtare dhe ndërkombëtare.

1.1.2 Kërkesat e MSA-së

Detyrimi i përafrimit të legjislacionit shqiptar në fushën e kontrollit financiar me atë të Bashkimit Evropian rrjedh nga nenet 70, 85 dhe 90 të MSA-së.

1.2 Situata aktuale

Shqipëria është e përgatitur në mënyrë të moderuar në këtë fushë.

Kontrolli i brendshëm financiar publik

Kuadri strategjik është përgjithësisht i vendosur. Shqyrtimi vjetor i KBFP-së 2016 u paraqit në Këshillin e Ministrave dhe u botua në maj 2017, ndërsa gjetjet kryesore u diskutuan në Parlament në qershor 2017. Këshilli i KBFP-së është bërë funksional më 2017-n duke mbajtur dy takime.

Lidhur me përgjegjësi menaxheriale disa ngjarje ndërgjegjësuere u organizuan në vitin 2017. Pas ristrukturimit në vitin 2017, të gjitha ministrat kanë struktura menaxheriale në përgjithësi të harmonizuara me strukturën buxhetore.

Legjislacioni për zbatimin e kontrollit të brendshëm është kryesisht në përputhje me kornizën e kontrollit të brendshëm të Komitetit të Organizatave Sponsorizuese (COSO) dhe udhëzimeve të Organizatës Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit (INTOSAI), 93% e institucioneve buxhetore kanë procedura të kontrollit të brendshëm. Menaxhimi i riskut është ende në një fazë të hershme, megjithëse 70% e institucioneve kanë përgatitur regjistrat e riskut dhe planet përkatëse të veprimit. Inspektimi i centralizuar i buxhetit rregullohet në përputhje me kërkesat e KBFP-së. Drejtoria e Inspektimit Financiar në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë ka katër inspektorë, të cilët mbështeten nga 85 inspektorë të tjerë rast pas rasti. Legjislacioni për praktikën e auditimit të brendshëm është në përputhje me standardet ndërkombëtare. Manualët, kodet e etikës dhe dokumentet e auditimit të brendshëm janë në vend. Rishikimi i cilësisë në dy ministri është sipas një metodologjie të re. Numri i rekomandimeve të auditimit të brendshëm është i lartë, si dhe norma e pranimi të rekomandimeve nga menaxhmenti.

NJQH-ja ofron udhëzime metodologjike dhe monitoron zbatimin e kontrollit të brendshëm dhe auditimin e brendshëm, duke analizuar raportet e vetëvlerësimit dhe kryerjen e vizitave në terren.

Auditimi i jashtëm

Pavarësia funksionale, operacionale dhe financiare e Institucionit Shtetëror të Auditimit (SAI) është e përcaktuar në përputhje kushtetuese dhe ligjore me standardet e INTOSAI-t.

Për sa i përket kapacitetit institucional, zhvillimi profesional i auditorëve ka qenë prioritet në vitet e fundit me mesatarisht 25 ditë trajnimi për auditor në vit. Është vendosur një plan i ri zhvillimor strategjik për 2018–2022, si dhe një strategji komunikimi për periudhën 2017–2019.

Sa i përket cilësisë së punës së auditimit, KLSH ka ndërmarrë hapa drejt përmirësimit të sigurimit dhe kontrollit të cilësisë në përputhje me ISSAI-në.

Lidhur me ndikimi i punës së auditimit, më 2017, 52% e rekomandimeve të SAI për përmirësime ligjore dhe organizative u pranuan nga auditet dhe 68% prej tyre janë në zbatim. Raportet e auditimit janë përmbledhur në baza tremujore dhe publikohen rregullisht në faqen e internetit të SAI-t. Raportet vjetore të auditimit të SAI-t i dërgohen rregullisht Parlamentit.

Sa i përket mbrojtjes së interesave financiare të BE-së, ekzistojnë elementet kryesore të *acquis*, si dhe kuadri institucional - Shërbimi Kombëtar i Koordinimit Antimashtrim (AFCOS) në Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë dhe Marrëveshjet e bashkëpunimit e rjetit AFCOS me institucionet relevante kombëtare. Bashkëpunimi i Shqipërisë me Komisionin Evropian përfshin bashkëpunimin gjatë misioneve në vend dhe raportimit të parregullsisve përmes Sistemit të Menaxhimit të Parregullsisve.

Kuadri për mbrojtjen e euros nga falsifikimi është përafruar pjesërisht me përcaktimin e kartëmonedhave dhe monedhave të falsifikuara, si dhe procedurat për mbledhjen, ruajtjen dhe tërheqjen e tyre nga qarkullimi. Analiza teknike kryhet nga Qendra Kombëtare e Analizës e Bankës Kombëtare. Bashkëpunimi në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar është në vazhdim. Është vendosur një

marrëveshje bashkëpunimi me Komisionin Evropian për monedhat. Shqipëria merr pjesë në veprimet e programit Pericles 2020. Shqipëria ka një marrëveshje me Europol për bashkëpunimin në luftën kundër falsifikimit të monedhës dhe mjeteve të pagesës që nga viti 2014.

I.3 Prioritetet

Përcaktohen prioritetet e mëposhtme:

- Përgatitja e një dokumenti të politikave gjithëpërfshirëse për KBFP-në me një fokus të veçantë në përgjegjshmërinë menaxheriale dhe si zbatohet për përgjegjësitë institucionale, shpërndarjen e burimeve, raportimin mbi arritjen e objektivave dhe menaxhimin financiar;

- Sigurimi i ndjekjes efektive të vlerësimit vjetor të KBFP-së duke adresuar dobësitë sistematike, veçanërisht në delegimin e detyrave dhe raportimit të performancës;

- Krijimi i një mekanizmi për koordinimin efektiv, monitorimin dhe raportimin e administratës publike, menaxhimin e financave publike dhe reformat e KBFP-së;

- Zgjerimi i mbikëqyrjes mbi ndërmarrjet shtetërore;

- Zhvillimi i menaxhimit të performancës; decentralizimi i vendimmarrjes në institucionet; delegimi në menaxhimin e mesëm; duke siguruar udhëzime specifike për delegimin e detyrave të punonjësve në njësitë qeverisëse;

- Miratimi i një qasje të auditimit të jashtëm të bazuar në risk;

- Zbatimi i plotë i kuadrit ligjor të funksionimit të Institucionit të Kontrollit Shtetëror (SAI);

- Krijimi i një strategjie antimashtrim për të adresuar mbrojtjen e interesave financiare të BE-së;

- Ngritja e kapaciteteve për të kryer aktivitetet e hetimit;

- Ratifikimi i Konventës Ndërkombëtare të vitit 1929 për shtypjen e falsifikimit të monedhës.

II.1 Kontrolli i brendshëm i financave publike

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Kuadri ligjor për auditimin e brendshëm:

- Ligji nr. 114/2015, datë 22.10.2015, “Për auditimin e brendshëm në sektorin publik”;

- VKM nr. 83, datë 3.2.2016, “Për miratimin e kritereve për themelimin e njësisë të auditimit të brendshëm në sektorin publik” të ndryshuar me VKM-në nr. 353, datë 5.11.2016;

- VKM nr. 116, datë 2.7.2016, “Për funksionimin dhe përbërjen e komisionit të kualifikimit të auditorëve të brendshëm në sektorin publik dhe përcaktimin e tarifave të trajnimit”;

- VKM nr. 160, datë 2.3.2016, “Për mënyrën e funksionimit, kompetencat dhe përbërjen e Komitetit të Auditimit të Brendshëm në entitetet publike”;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 86, datë 10.12.2015, “Për miratimin e Kodit të Etikës për Auditorët e Brendshëm në sektorin publik”;

- VKM nr. 353, datë 5.11.2016, “Për ndryshimin e vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 83, kufiri i datës 2.3.2016, Për miratimin e kritereve për themelimin e njësisë të auditimit të brendshëm në sektorin publik”;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 3, datë 8.1.2016, “Për miratimin e rregullave për zhvillimin profesional të auditorëve të brendshëm në sektorin publik”;

- Ministri i Financave, nr. 37, datë 16.3.2016, “Për procedurat e certifikimit të auditorëve të brendshëm në sektorin publik”;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 100, datë 25.10.2016, “Për miratimin e Manualit të Auditimit të Brendshëm në sektorin publik”;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 22, datë 6.3.2017, “Për metodologjinë e aprovimit për vlerësimin e cilësisë së jashtme për auditimin e brendshëm në sektorin publik”;

- Publikimi i Standardeve Ndërkombëtare për praktikat më të mira të auditimit të brendshëm në sektorin publik, miratuar për zbatim në Republikën e Shqipërisë, miratuar me urdhër të ministrit të Financave nr. 40, datë 8.5.2017.

Korniza ligjore për menaxhimin financiar dhe kontrollin

Në fushën e menaxhimit financiar dhe kontrollit nuk ka ndonjë acquis të zbatuar nga BE-ja. Megjithatë, të gjitha aktet ligjore dhe nënligjore në këtë fushë janë hartuar në konsultim të ngushtë me DG Buxhetin, KE-në. Në fushën e menaxhimit financiar dhe kontrollit, baza ligjore përmban:

- Ligji nr. 10296, datë 8.7.2010, “Për menaxhimin financiar dhe kontrollin”, ndryshuar me ligjin nr.

110/2015, të datës 15.10.2015;

- Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 908, datë 17.12.2014, “Për Strategjinë e Menaxhimit të Financave Publike në Shqipëri 2014–2020”;

- Manuali për MFK-në, miratuar me urdhër të ministrit të Financave nr. 108, datë 17.11.2016;

- Udhëzimi i ministrit të Financave nr. 16, datë 20.7.2016, “Për përgjegjësinë dhe detyrat e riskut dhe koordinatorët e MFK-së në njësitë publike”;

- Udhëzimi i ministrit të Financave nr. 21, datë 25.10.2016, “Për zyrtarin ekzekutiv për të gjitha nivelet”;

- Udhëzimi i ministrit të Financave nr. 28, datë 15.12.2011, “Për paraqitjen e deklaratës dhe raportit vjetor për cilësinë e sistemit të kontrollit të brendshëm të njërive publike”;

- Udhëzimi i ministrit të Financave nr. 30, datë 27.12.2011, “Për menaxhimin e pasurive në njësitë publike” së bashku me shtigjet e auditimit, i cili shqyrtohet me udhëzimin nr. 20, datë 17.11.2014 dhe udhëzimi nr. 11, datë 6.5.2016;

- Udhëzim i ministrit të Financave nr. 2, datë 6.2.2012, “Për procedurat standarde të zbatimit të buxhetit” së bashku me gjurmët e auditimit të cilat janë shqyrtuar me udhëzim nr. 3, datë 16.1.2015, “Për një shtojcë dhe ndryshime në ligjin nr. udhëzim nr. 2, datë 6.2.2012, “Për procedurat standarde të zbatimit të buxhetit”;

- Udhëzimi i ministrit të Financave nr. 8, datë 29.3.2012, “Për procedurat standarde dhe përgatitjen e programit buxhetor afatmesëm” së bashku me gjurmët e auditimit;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 68, datë 8.6.2016, “Për organizimin dhe funksionimin e Bordit të Kontrollit të Brendshëm të Financave Publike”;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 89, datë 28.12.2015, “Për miratimin e metodologjisë për monitorimin e performancës së njërive publike”;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 57, datë 12.6.2014, “Për gjurmët standarde të auditimit të prokurimit me vlerë të vogël 400,000 lekë pa TVSH dhe me vlerë të lartë 400,000 lekë pa TVSH”.

Kuadri ligjor për Inspektimin Financiar Publik:

- Ligji nr. 112/2015, datë 15.10.2015, “Për Inspektoratin Financiar Publik”;

- Udhëzimi nr. 29, datë 27.11.2015, “Për kriteret për fillimin e inspektimit financiar publik”;

- Udhëzimi nr. 30, datë 27.11.2015, “Për rregullat dhe procedurat për kryerjen e inspektimit financiar publik”;

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 84, datë 9.12.2015, “Për krijimin e rrjetit të shërbimit të raportimit të AFCOS-it”.

- Urdhri nr. 32, datë 27.2.2014, “Për kriteret për përzgjedhjen e inspektorëve financiarë publikë”;

- VKM nr. 492, datë 6.7.2011, “Për shpërbimin e inspektorëve financiarë publikë”.

- Urdhri i ministrit të Financave nr. 26, datë 17.2.2016, “Për miratimin e manualit të inspektorëve financiarë publikë”.

Drejtoria e Inspektimit Financiar Publik përbëhet nga dy sektorë: Sektori i Analizës, Hetimit dhe Monitorimit dhe AFCOS-it (i themeluar nga urdhri i Kryeministrit nr. 161, datë 5.10.2017). Në vitin 2017 u krye një hetim nga OLAF-i, për parregullsitë në përdorimin e fondeve të BE-së, i cili u mbështet nga AFCOS_AL (në vazhdim).

Në vitin 2017 rritet numri i përdoruesve që kanë qasje në sistemin AFIS (respektivisht nga Drejtoria e Mbështetjes së NAO-s dhe nga Drejtoria e Fondit Kombëtar).

Në përputhje me ligjin për Bankën e Shqipërisë, neni 40, Banka e Shqipërisë është përgjegjëse për sekuestrimin dhe konfiskimin e kartëmonedhave të falsifikuara dhe të monedhave metalike.

Në këtë drejtim, Këshilli Mbikëqyrës miratoi dy rregullore në vitin 2013:

- Rregullorja, “Për kartëmonedhat dhe monedhat e dyshuara euro të falsifikuara dhe kartëmonedhave të tjera të huaja”, me vendim të Këshillit Mbikëqyrës nr. 49, datë 31.7.2013;

- Rregullorja, “Për kartëmonedhat dhe monedhat shqiptare të dyshuara si të falsifikuara”, me vendimin e Këshillit Mbikëqyrës nr. 41, datë 26.6.2013.

III.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;

- Banka e Shqipërisë.

II.1.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

J/D

II.1.3.2 Masat ligjore të planifikuara

J/D

II.1.3.3 Veprimet e tjera të planifikuara

J/D

II.2 Auditimi i jashtëm

II.2.1 Kuadri politik dhe ligjor

Aktiviteti i auditimit AL-SAI rregullohet nga:

- Neni 158/5, 162-165 i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë;
- Ligji nr. 154/2014, “Për organizimin dhe funksionimin e Kontrollit të Lartë të Shtetit”, datë 27.11.2014.

Në fushën e auditimit të jashtëm, ndryshimet organizative dhe procedurat e reja janë futur për të rritur efikasitetin e Institucionit Shtetëror të Auditimit (KLSH). Zhvillimi i qasjes së auditimit dhe proceseve të vlerësimit metodologjik përbëjnë bazën për funksionimin e duhur institucional.

Auditimi i Lartë i Shtetit është në fazën e konsolidimit të procedurave të operimit dhe metodologjisë së auditimit. Këto zhvillime kanë mbuluar përmbushjen e tre objektivave kryesorë.

- Zbatimi i kuadrit legjislativ dhe i standardeve të ISSAI për auditim;
- Të zbatojë më tej metodologjinë e auditimit dhe kapacitetet e auditimit;
- Forcimi i kapaciteteve institucionale dhe përmirësimi i ndikimit të auditimit.

KLSH-ja, gjithashtu, ka miratuar dokumentet e mëposhtme:

- Dokumenti nr. 41, datë 30.3.2015, “Për strategjinë e menaxhimit të riskut”;
- Vendimi i kryetarit të KLSH-së nr. 196, datë 31.12.2015, “Për miratimin e Manualit të Auditimit të Pajtuashmërisë dhe Manualit të Auditimit Financiar”, bazuar në Standardet e INTOSAI: ISSAI 100 - Parimet Themelore të Auditimit të Sektorit Publik; ISSAI 200 - Parimet Themelore të Auditimit Financiar; ISSAI 300 - Parimet Themelore të Auditimit të Performancës; ISSAI 400 - Parimet Themelore të Auditimit të Përputhshmërisë;

- Vendimi nr. 58, datë 30.6.2015, “Për ISSAI⁵⁷ Strategjia e Zbatimit 2015–2016”;
- Strategjia e Komunikimit 2017–2019, e korrikut 2017.

Paketa e Auditimit të Integritetit INTOSAIN⁵⁷ e lançuar më 2012 nga Gjykata Holandeze e Auditimit është publikuar dhe aplikuar me sukses që nga viti 2014 dhe rezultatet e saj ishin pjesë e Analizës Vjetore të Performancës Institucionale. Ky proces ka vazhduar edhe në vitet në vijim.

Udhëzime dhe urdhëresa të veçanta që mbulojnë çështje më teknike janë përgatitur dhe zbatuar vazhdimisht, duke mbështetur veprimtarinë e të gjithë organit të auditimit, duke përfshirë:

- Vendimi i kryetarit nr. 196, datë 31.12.2015, “Për doracakun e auditimit financiar”;
- Vendimi i kryetarit nr. 196, datë 31.12.2015, “Për manualin e auditimit të përputhshmërisë”;
- Vendimi i kryetarit nr. 2, datë 4.11.2016, “Për udhëzimet e brendshme për procedurat për përcjelljen dhe dokumentimin e punës për auditimin e verifikimit të zbatimit të rekomandimeve”;
- Vendimi i kryetarit nr. 2, datë 30.12.2016, “Për udhëzimet për rritjen e cilësisë së auditimit dhe kapaciteteve”;
- Udhëzuesi nr. 4, i. 31.12.2015, “Për planifikimin vjetor të auditimit të bazuar në metodologjinë e vlerësimit të riskut, zhvillimin e manualit interaktiv të auditimit të TI dhe modulet standarde të trajnimit për auditimin e IT; zhvillimin e metodologjive për kontrollin dhe sigurimin e cilësisë etj.”;
- Vendimi i kryetarit nr. 107, datë 8.8.2017, “Për rregullat e procedurave të auditimit”;
- Vendimi i kryetarit nr. 219, datë 31.12.2017, “Për politikat mbi bilbilfryresit dhe mbrojtjen e bilbilfryrësve në KLSH, duke siguruar rregullat e procedurës për hetimin administrativ të bilbilfryrësve dhe përcaktimin e mjeteve për mbrojtjen e konfidencialitetit të bilbilfryrës”;
- Vendimi i kryetarit nr. 228, datë 31.12.2017, “Për dokumentin e politikave të burimeve njerëzore”;
- Vendimi i kryetarit nr. 152, datë 24.10.2017, “Për raportet e auditimit të publikuara”.

⁵⁷ Standardet Ndërkombëtare të Institucioneve Supreme të Auditimit

II.2.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni Suprem i Auditimit të Shqipërisë (Kontrolli i Lartë i Shtetit ose KLSH-ja).

II.2.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.2.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

J/D

II.2.3.2 Masat ligjore të planifikuara

J/D

II.1.3.3 Veprimet e tjera të planifikuara

J/D

II.3 Mbrojtja e interesave financiare të BE-së

II.3.1 Politika dhe kuadri ligjor

Për sa i përket mbrojtjes së euros nga falsifikimi, Banka e Shqipërisë ka zbatuar Rregulloren për sigurimin e origjinalitetit të kartëmonedhave dhe gjithashtu ka themeluar një laborator forenzik i cili do të shqyrtojë të gjitha kartëmonedhat e falsifikuara, përfshirë kartëmonedhat euro.

Duke iu drejtuar raportit të Komisionit Evropian 2018, prioritetet në fushën e mbrojtjes së euros kundër falsifikimit janë:

- Ratifikimi i Konventës Ndërkombëtare të vitit 1929 për shtypjen e monedhës falsifikuese;
- Nënshkrimi i Marrëveshjes së Bashkëpunimit mbi Kartëmonedhat me Bankën Qendrore Evropiane;
- Përafrimi i mëtejshëm i legjislacionit të BE-së në fushën e mbrojtjes së parave nga falsifikimi;
- Përafrimi i kuadrit ligjor që rregullon medaljet dhe shenjat e ngjashme me monedhat euro.

Duke iu drejtuar rekomandimeve të Bankës Qendrore Evropiane, prioritet në fushën e mbrojtjes së euros kundër falsifikimit është:

Rishikimi i ligjit mbi Bankën e Shqipërisë për të pasqyruar dispozitat që rregullojnë përgjegjësinë e Bankës së Shqipërisë si autoriteti i vetëm për ekspertizën analitike dhe sasiore mbi vërtetësinë e kartëmonedhave dhe monedhave të dyshuara si të falsifikuara.

Në përputhje me Strategjinë Afatmesme të Zhvillimit të Bankës së Shqipërisë 2018–2020, prioritetet në fushën e mbrojtjes së euros kundër falsifikimit janë:

- Përmirësimi i cilësisë së kartëmonedhave në qarkullim duke rritur efektivitetin dhe kapacitetet në aktivitetet e përpunimit;
- Mbrojtja nga falsifikimi përmes rritjes së kapaciteteve në fushën e parandalimit dhe mbrojtjes së monedhës kundër falsifikimit;
- Analizimi i strukturës dhe temave të monedhës në qarkullim;
- Përmirësimi i administratës dhe rritja e sigurisë fizike të vlerës monetare.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Banka e Shqipërisë.

II.3.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

J/D

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara

J/D

II.3.3.3 Veprimet e tjera të planifikuara

J/D

II.4 Mbrojtja e euros nga falsifikimi

II.3.1 Politika dhe kuadri ligjor

Rregullorja 1338/2001/EC që përcakton masat e nevojshme për mbrojtjen e euros nga falsifikimi është pjesërisht i transpozuar në vendimin nr. 49, datë 31.7.2013 për miratimin e rregullores, “Për kartëmonedhat euro të dyshuara si të falsifikuara dhe të tjera monedha të huaja “nga Banka e Shqipërisë”.

Rregullorja (BE) nr. 1210/2010 të Parlamentit Evropian dhe të Këshillit të datës 15 dhjetor 2010 lidhur me vërtetimin e monedhave euro dhe trajtimin e monedhave euro të papërshtatshme për

qarkullim është transpozuar pjesërisht me vendimin nr. 81, datë 6.7.2016 për miratimin e rregullores, “Për kontrollin e autenticitetit dhe kriteret për rikrijimin e monedhave LEK”, nga Banka e Shqipërisë.

II.3.2 Institucionet përgjegjëse

- Ministria e Financave dhe Ekonomisë;
- Banka e Shqipërisë.

II.3.3 Veprimet e planifikuara 2018–2020

II.3.3.1 Kuadri i politikave të planifikuara

J/D

II.3.3.2 Masat ligjore të planifikuara

J/D

II.3.3.3 Veprimet e tjera të planifikuara

J/D

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

në 000 lekë

Viti	2017	2018	2019
Buxheti i përgjithshëm për këtë kapitull të institucionit udhëheqës për 3 vitet e ardhshme	0	0	0
Buxheti i përgjithshëm për këtë kapitull të institucioneve të tjera kontribuuese	776,490.00	2520471	0
Buxheti i përgjithshëm për kapitullin	776,490.00	2520471	0

KAPITULLI 33

DISPOZITAT FINANCIARE DHE BUXHETORE

I.1 Përmbajtja e kapitullit

I.1.1 Përmbledhje e acquis së BE-së

Ky kapitull përfshin rregulloret në lidhje me burimet financiare të nevojshme për financimin e buxhetit të BE-së (“burimet vetjake”). Këto burime përbëhen nga të ashtuquajturat burimet tradicionale vetjake nga detyrimet doganore dhe taksat për sheqerin. Një burim i bazuar në tatimin mbi vlerën e shtuar; dhe më në fund, një burim bazuar në të ardhurat bruto kombëtare (GNI) të çdo shteti. Duhet pasur kapacitet të nevojshme administrative për t’u bashkërenduar në mënyrë adekuate dhe për të siguruar llogaritjen e saktë, mbledhjen, pagesën dhe kontrollin e kontributeve të burimeve të tyre vetjake. Acquis në këtë fushë është drejtpërdrejtë e detyrueshme dhe nuk kërkon transpozim në legjislacionin e brendshëm.

I.1.2 Kërkesat sipas MSA-së

Neni 70 i MSA-së kërkon përafrimin e legjislacionit shqiptarë me acquis e BE-së, ku gjithashtu përfshihet dhe legjislacioni i BE-së për këtë kapitull.

I.2 Situata aktuale/përmbledhje

Shqipëria ka njëfarë niveli të përgatitjeje në këtë fushë. Njëfarë progresi është bërë në fushat kryesore të politikave që ndikojnë në funksionimin e sistemit të financimit të BE-së. Ky progres konsiston në zbatimin e ligjit organik të buxhetit 2016, rregullin fiskal dhe vazhdimin e reformës së menaxhimit të financave publike. Ka pasur njëfarë progresi në fushat kryesore të politikave që ndikojnë në mënyrë indirekte sistemin e burimeve vetjake.

Shqipëria ka ngritur struktura për mbledhjen e detyrimeve doganore në pikat e importit, operon sistemin kombëtar të TVSH-së, si dhe llogaritjet kombëtare dhe vlerësimet e GDP-së dhe GNI-së bazohen pjesërisht në standardet e ESA 2010. Instituti i Statistikave ka marrë të gjitha masat e nevojshme për vlerësimin e burimeve joshteruese.

Ndryshimet në tatimin e pronës, tatimin mbi të ardhurat dhe bazën tatimore të TVSH-së të cilat u prezantuan në paketën fiskale të vitit 2018, pritet të përmirësojnë mbledhjen dhe menaxhimin e taksave, si dhe rritjen e të ardhurave të përgjithshme tatimore.

I.3 Prioritetet

Sa i përket programimit buxhetor, synimi kryesor i qeverisë është përmirësimi i procesit të

planifikimit afatmesëm, si dhe harmonizimin e tij me dokumentet strategjik, si pjesë thelbësore e Sistemit të Planifikimit të Integruar. Kjo reformë synon shpërndarjen strategjike të burimeve në përputhje me objektivat dhe politikat e qeverisë, përmirësimin e lidhjes së objektivave afatmesme me ato të buxhetit vjetor, si dhe buxhetimin në bazë programesh dhe performance. Në fokus është dhe zhvillimi i mëtejshëm i burimeve të brendshme, burimeve të cilat bazohen në tatimin mbi vlerën e shtuar, si dhe i burimeve që lidhen me të ardhurat e brendshme bruto. Standardet e ESA 2010 do të zbatohen më tej për të plotësuar boshllëqet e statistikave vjetore.

Në lidhje me infrastrukturën administrative, Shqipëria duhet të punojë për ngritjen e institucioneve përkatëse, organit koordinues dhe rregullave të zbatimit në mënyrë që të jetë në gjendje që të llogarisë parashikojë, grumbullojë, paguajë, kontrollojë dhe raportojë në BE në mënyrë korrekte mbi burimet vetjake në përputhje me acquis.

II.1 Burimet vetjake tradicionale

II.1.1 Kuadri politik dhe ligjor

Veprimtaria e buxhetimit në Shqipëri rregullohet nëpërmjet ligjit nr. 9936, datë 26.6.2008, “Për Menaxhimin e Sistemit Buxhetor në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar me ligjin nr. 57/2016, datë 2.6.2016, i cili ka si objekt kryesor përcaktimin e procedurave për buxhetimin, si dhe evidentimin e rolit të institucioneve në kuadër të procesit të buxhetimit. Ky ligj është hartuar duke u bazuar në praktikat më të mira të sistemit të menaxhimit të buxhetit. Duke filluar nga viti 2010, nën zbatimin e këtij ligji, procesi i planifikimit të buxhetit afatmesëm (PBA) është zbatuar në të gjitha njësitë e qeverisjes qendrore dhe fondet speciale të tyre. Objektivi kryesor i ligjit të mësipërm është përmirësimi i procedurave të buxhetimit nëpërmjet forcimit të lidhjes mes politikave dhe buxhetit, si dhe rritjen e eficiencës dhe efektivitetit të përdorimit të fondeve buxhetore.

Aktet të tjera ligjore kryesore për këtë kapitull përfshijnë:

- Ligji nr. 92/2014, “Për tatimin mbi vlerën e shtuar në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar, është pjesërisht në përputhje me direktivën 2006/112/EC e 28 nëntorit 2006 mbi sistemin e përbashkët të tatimit mbi vlerën e shtuar;

- Ligji nr. 102/2014, datë 31.7.2014 “Kodi Doganor i Republikës së Shqipërisë”, hyri plotësisht në fuqi në qershor 2017 duke transpozuar rregulloren nr. 952/2013, si dhe disa akte të tjera të BE-së;

- Legjislacioni lidhur me akcizat (ligji nr. 61/2012, “Për akcizat në Republikën e Shqipërisë”, i ndryshuar) është pjesërisht i përafëruar me aktet e BE-së dhe administrohet nga doganat.

Sa i përket Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave, është përditësuar në përputhje me Nomenklaturën e Kombinuar të Mallrave Evropiane 2018 dhe është miratuar me VKM-në nr. 799, datë 29.12.2017 “Mbi miratimin dhe publikimin e Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2018”.

Për informacione të mëtejshme, lutemi referohuni në kapitullin 16 dhe kapitullin 29.

II.1.2 Institucionet përgjegjëse

Institucioni kryesor për këtë kapitull është Ministria e Financave dhe Ekonomisë. Strukturat kontribuese janë:

- Drejtoria e Përgjithshme e Tatimeve;
- Drejtoria e Përgjithshme e Doganave;
- INSTAT-i.

II.1.3 Masat e parashikuara 2018–2020

II.1.3.1 Kuadri i politikave të parashikuara

N/A

II.1.3.2 Masat ligjore të parashikuara

N/A

III. Alokimet financiare

III.1 Buxheti

ANEKS

MASAT LIGJORE TË PARASHIKUARA PËR PERIUDHËN 2018-2020

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafruar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i symbar i përafrimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
1	LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE							
1	Vertical/sectoral product laws Standardisation	32012R1025 Regulation (EU) No 1025/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on European standardisation, amending Council Directives 89/686/EEC and 93/15/EEC and Directives 94/9/EC, 94/25/EC, 95/16/EC, 97/23/EC, 98/34/EC, 2004/22/EC, 2007/23/EC, 2009/23/EC and 2009/105/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Decision 87/95/EEC and Decision No 1673/2006/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance	Mbi veprimtarinë e standardizimit	VKM	MFE	I pjesshëm	2018	II
1	Vertical/sectoral product laws Explosives (civil)	32014L0028 Directive 2014/28/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market and supervision of explosives for civil uses ; and 32013L0029 Directive 2013/29/EU of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of pyrotechnic articles	Mbi hedhjen në treg të produkteve Piroteknike dhe lendeve plasëse për përdorim civil	Ligj	MM	I plotë	2018	IV
1	Vertical/sectoral product laws	32014L0058 Commission Implementing Directive 2014/58/EU of 16 April 2014 setting up, pursuant to Directive 2007/23/EC of the European Parliament and of the Council, a system for the traceability of pyrotechnic articles	Projektvendim "Per ngritjen e sistemit te gjurmimit te artikujve piroteknike	VKM	MM	N/A	2019	II

Kapitulli	Kategori e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
1	Vertical/sectoral product laws Low voltage (LVD)	32014L0035 Directive 2014/35/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of electrical equipment designed for use within certain voltage limits (OJ L 96, 29/03/2014, p. 357–374)	VKM “Mbi aprovimin e rregullit teknik per Tensionin e Ulet dhe përcaktimin e listës te standardeve te harmonizuara	VKM	MFE	I plotë	2018	IV
1	Vertical/sectoral product laws NAWI	DIRECTIVE 2014/31/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 26 February 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of non-automatic weighing instruments (Official Journal L96, 29.03.2014. pg.107-148, CELEX 32014L0031)	Projektvendim i Këshillit të Ministrave “Per miratimin e rregullit teknik “per instrumentet e peshimit jo automatik”	VKM	MFE	I plotë	2018	IV
1	Vertical/sectoral product laws Radio & Telecom Equipment (RTTE)	32014L0053 Directive 2014/53/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on the harmonisation of the laws of the Member States relating to the making available on the market of radio equipment and repealing Directive 1999/5/EC	VKM mbi miratimin e rregullave per vendosjen ne treg te pajisjeve radio dhe shfuqizimi i VKM-se Nr. 546, datë 13.6.2013	VKM	MIE	I plotë	2018	IV
1	LËVIZJA E LIRË E MALLRAVE		Mbi miratimin e Rregullit Teknik për pajisjet e transportueshe nën presion’.	VKM	MIE	I plotë		IV
1	Cultural Goods	Directive 2014/60/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 on the return of cultural objects unlawfully removed from the territory of a Member State and amending Regulation (EU) No 1024/2012	Projektligji “Per trashëgimine kulturore dhe muzete” i cili do të shfuqizojë ligjin Nr. 9048, dt. 07.04.2003 “Për trashëgiminë kulturore”.	Ligj	MK	I pjesshëm	2018	II
1		Directive 2009/34/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 relating to common provisions for both measuring instruments and methods of metrological control	Projekt-ligj “Për Metrologjinë”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2018	III

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i symmar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
2	LËVIZJA E LIRË E PUNËTORËVE							
2	Free movement of workers	Directive 2014/54/EU on measures facilitating the exercise of rights conferred on workers in the context of freedom of movement for workers.	Projekt-VKM-Programi Kombëtar i Integritetit Social të të Huajve	VKM	MFE	I pjesshëm	2019	IV
2	Free movement of workers	Rregullorja (KE) nr. 883/2004; Rregullorja (KE) nr. 987/2009	Projekt-ligj “Per ratifikimin e Marrëveshjes ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Republikës së Kosovës, për vërtetimin e periudhave të sigurimit për realizimin e të drejtës për pension”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2018	II
2	Free movement of workers	Rregullorja (KE) nr. 883/2004; Rregullorja (KE) nr. 987/2009	Projekt-ligj “Per ratifikimin e Marrëveshjes ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Republikës së Austrisë për mbrojtjen shoqërore”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2018	I
2	Free movement of workers	Rregullorja (KE) nr. 883/2004; Rregullorja (KE) nr. 987/2009	Përgatitja deri në miratim e projektvendimit “Për miratimin e Marrëveshjes së mbrojtjes shoqërore ndërmjet Shqipërisë dhe Zvicrës”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2019	III
2	Free movement of workers	Rregullorja (KE) nr. 883/2004; Rregullorja (KE) nr. 987/2009	Projekt-ligj “ Per ratifikimin e Marrëveshjes ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Kanadasë për mbrojtjen shoqërore”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2020	III

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni hëdër propozues	Niveli i synuar i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
4	LËVIZJA E LIRË E KAPITALIT							
4	PAYMENT SERVICES	Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC (Text with EEA relevance)	Ligji qe perafon Direktivën 2015/2366/BE për shërbimet e pagesave në tregun e brendshëm	Ligj	BSH	I pjesshëm	2019	III
5	PROKURIMI PUBLIK							
5	CLASSIC PROCUREMENT	Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC	P-Ligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin Nr. 9643, datë 20.11.2006, "Për prokurimin publik", të ndryshuar	Ligj	APP	I pjesshëm	2019	IV
5	UTILITIES PROCUREMENT	Directive 2014/25/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and repealing Directive 2004/17/EC	P-Ligj "Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin Nr. 9643, datë 20.11.2006, "Për prokurimin publik", të ndryshuar	Ligj	APP	I pjesshëm	2019	IV
5	CLASSIC PROCUREMENT	Directive 2014/24/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC	P-VKM "Për disa shtesa dhe ndryshime në Vendimin Nr. 914, datë 29.12.2014, "Për miratimin e rregullave të prokurimit publik".	VKM	APP	I pjesshëm	2019	IV
5	UTILITIES PROCUREMENT	Directive 2014/25/EU of the European Parliament and of the Council of 26 February 2014 on procurement by entities operating in the water, energy, transport and postal services sectors and repealing Directive 2004/17/EC	P-VKM "Për disa shtesa dhe ndryshime në Vendimin Nr. 914, datë 29.12.2014, "Për miratimin e rregullave të prokurimit publik".	VKM	APP	I pjesshëm	2019	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
5	DEFENCE & SECURITY PROCUREMENTS	Directive 2009/81/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of procedures for the award of certain works contracts, supply contracts and service contracts by contracting authorities or entities in the fields of defence and security, and amending Directives 2004/17/EC and 2004/18/EC (EUR-Lex - 32009L0081)	P- Ligj "Për koordinimin e procedurave për dhënien e kontratave për punë, furnizime, dhe shërbime nga autoritete kontraktore apo ente në fushat e mbrojtjes dhe sigurisë".	Ligj	APP	I pjesshëm	2018	IV
6	LEGJISLACIONI TREGTAR							
6	On Accounting	32013L0034 Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC	Ligji Nr. 9228, date 29.04.2004 "Për kontabilitetin dhe pasqyrat financiare", i ndryshuar	Ligj	MFE	I pjesshëm	2018	I
7	E DREJTA E PRONËSISË INTELEKTUALE							
7	EU copyright acquis	Directive 2012/28/EU on certain permitted uses of Orphan Works	Ligji Nr. 35/2016 "Për të drejtat e autorit dhe të drejtat e tjera të lidhura me to"	Ligj	MK	I pjesshëm	2018	IV
7	EU Industrial property	Directive (EU) 2016/943 of the European Parliament	Ligj nr. 9947, dt. 07.07.2008, "Për Pronësinë Industriale" (I ndryshuar)	Ligj	DPPI	I plotë	2019	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i symar/ i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
8	POLITIKAT E KONKURRENCES							
8	Njoftime dhe Udhëzime (vazhdim)	Njoftim i Komisionit mbi kufizimet drejtpërdrejt të lidhura dhe të nevojshme për përqendrimet (52005XC0305(02)) (Eur-Lex 08.40) http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2005:056:0024:0031:EN:PDF	Udhëzimi "Për kufizimet e lidhura me përqendrimet"	Udhëzim	AK	I plotë	2018	II
8	Njoftime dhe Udhëzime (vazhdim)	Njoftim mbi zbatimin e rregullave të konkurrencës për vlerësimin e marrëveshjeve në sektorin e telekomunikacioneve (98/C265/02)	Udhëzim "Për vlerësimin e marrëveshjeve në sektorin e telekomunikacioneve"	Udhëzim	AK	I plotë	2018	IV
8	Njoftime dhe Udhëzime (vazhdim)	Direktiva 2014/104/EU e datës 26 Nëntor 2014 mbi rregullat lidhur me veprimet për dëmet sipas ligjeve kombëtare të shteteve anëtare dhe BE-së, për shkelje të dispozitave të ligjit të konkurrencës (32014L0104)	Udhëzim "Mbi dëmet që shkaktohen dhe veprimet që ndërmerren kur shkelen dispozitat e Ligjit nr 9121, datë 28.07.2003 "Për Mbrojtjen e Konkurrencës" (i ndryshuar)" (per 2019)	Udhëzim	AK	I pjesshëm	2019	II
8	Ndihma Shtetërore V. Instrumentet e veçanta të ndihmes (a) Garantimi i shtetit	Njoftim i Komisionit për aplikimin e neneve 87 dhe 88 të Traktatit të Bashkimit Europian për Ndihmen Shtetërore në formën e granteve (52008XC0620(02)) (Eur-Lex 08.60) http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:155:0010:0022:EN:PDF	Udhëzim I Komisionit të Ndihmës Shtetërore "Për hartimin e rregullave themelore që zbatohen për lloje të veçanta të Ndihmës Shtetërore "	Udhëzim	MFE	I plotë	2020	IV
8	Ndihma Shtetërore V. Instrumentet e veçanta të ndihmes (d) Toka Publike	Njoftim i Komisionit për elementet e Ndihmës Shtetërore për shitjen e tokës dhe ndertesave nga autoritetet publike (31997Y071001) (Eur-Lex 08.60) http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997Y0710(01):EN:HTML	Udhëzim I Komisionit të Ndihmës Shtetërore "Për hartimin e rregullave themelore që zbatohen për lloje të veçanta të Ndihmës Shtetërore"	Udhëzim	MFE	I plotë	2020	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
8	Ndihma Shtetërore IX. Transmetimi dhe frekuencat audiovizuale (a) Prodhimi audiovizual	Njoftim i Komisionit për Ndihmen Shtetërore për filmat dhe punët e tjera audiovizuale http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2013:332:0001:0011:EN:PDF	Udhëzim i Komisionit të Ndihmës Shtetërore "Për rregullat të cilat zbatohen për kategoritë e caktuara të ndihmës shtetërore sektoriale"	Udhëzim	MFE	I plotë	2019	IV
9	SHËRBIMET FINANCIARE							
9	Sub-Heading: Non Banking Services	Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC Text with EEA relevance; Regulation (EU) No 575/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms and amending Regulation (EU) No 648/2012 Text with EEA relevance	Rishikimi I rregullores nr.48, date 31.7.2013 "Për mjaftueshmërinë e kapitalit"	Tjetër	BSH	I pjesshëm	2018	IV
9	Sub-Heading: Non Banking Services	Directive 2014/17/EU of the European Parliament and of the Council of 4 February 2014 on credit agreements for consumers relating to residential immovable property and amending Directives 2008/48/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010 Text with EEA relevance; Directive 2008/48/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on credit agreements for consumers and repealing Council Directive 87/102/EEC	Rishikimi I rregullores nr.48, date 1.7.2015 "Për kredinë konsumatore dhe kredinë hipotekare"	Tjetër	BSH	I pjesshëm	2018	I
9	Sub-Heading: Non Banking Services	Directive 2013/36/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms, amending Directive 2002/87/EC and repealing Directives 2006/48/EC and 2006/49/EC Text with EEA relevance	Rishikimin e rregullores nr. 71, datë 14.10.2009 "Për administrimin e rrezikut të likuiditetit"	Tjetër	BSH	I pjesshëm	2018	III

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
9	Sub-Heading: Non Banking Services Pension System	Directive 2003/41/EC of the European Parliament and of the Council of 3 June 2003 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision; Repealed by Directive (EU) 2016/2341 of the European Parliament and of the Council of 14 December 2016 on the activities and supervision of institutions for occupational retirement provision (IORPs)	Projektligji “Për disa ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10 197 datë 10.12.2009 “Për Fondet e Pensionit Vullnetar”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2018	II
9	Sub-Heading: Non Banking Services Motor Insurance	Directive 2009/103/EC of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 relating to insurance against civil liability in respect of the use of motor vehicles, and the enforcement of the obligation to insure against such liability	Projektligji “Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2018	II
9	Sub-Heading: Non Banking Services Investment funds	Directive 2009/65/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to undertakings for collective investment in transferable securities (UCITS)	Projektligji “Për sipërmarrjet e investimeve kolektive”	Ligj	MFE	I pjesshëm	2018	IV
10	SHOQËRIA E INFORMACIONIT DHE MEDIA							
10	Electronic communications	On measures to reduce the cost of deploying high-speed electronic communications networks	Mbi përcaktimin e rregullave dhe kërkesave për infrastrukturën e brendshme të godinave dhe të administrimit të pikës së aksesit në godinë	VKM	MIE	I plotë	2018	III
10	Electronic communications	On measures to reduce the cost of deploying high-speed electronic communications networks	Mbi miratimin e rregullave të përgjithshme për procedurat e dhënies të së drejtës së kalimit, për ndërtimin e rrjeteve të komunikimeve elektronike me shpejtësi të lartë	VKM	MIE	I plotë	2018	III

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
10	Electronic communications	On measures to reduce the cost of deploying high-speed electronic communications networks	Mbi metodologjinë e përcaktimit të çmimit të aksesit dhe të çmimeve referuese	VKM	MIE	I plotë	2018	IV
10	Electronic communications	On measures to reduce the cost of deploying high-speed electronic communications networks	Mbi rregullat për shpërndarjen e kostove të lidhura me koordinimin e punimeve civile	VKM	MIE	I plotë	2018	III
11	BUJQËSIA DHE ZHVILLIMI RURAL							
11	Common Market Organisation	REGULATION (EC) NO 1308/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL O of 17 December 2013 establishing a common organisation of markets in agricultural products.	Projektligji "Për vreshtarinë dhe verën"	Ligj	MBZHR	I pjesshëm	2019	I
11	QUALITY POLICY	Regulation (EU) No 1151/2012 Of The European Parliament and of Council COUNCIL of 21 November 2012 on quality schemes for agricultural products and foodstuffs	Projektligji "Për skemë e cilesise për Specialitetin Tradicional te Garantuar"	Ligj	MBZHR	I pjesshëm	2019	IV
11	Wine:	Commission Regulation (EC) No 436/2009 of 26 May 2009 laying down detailed rules for the application of Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards the vineyard register, compulsory declarations and the gathering of information to monitor the wine market, the documents accompanying consignments of wine products and the wine sector registers to be kept	Projekt VKM "Për regjistrin e vreshtave, deklarimet e detyrueshme dhe grumbullimin e informacionit për të monitoruar tregun e verës, dokumentet shoqëruese për ngarkesat e produkteve të verës dhe regjistrave që mbahen për sektorin e verës"	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2019	III

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
11	Wine:	Commission Regulation (EC) No 606/2009 of 10 July 2009 laying down certain detailed rules for implementing Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards the categories of grapevine products, oenological practices and the applicable restrictions	Projekt VKM "Për përcaktimin e kategorive të produkteve në sektorin e verës, praktikave enologjike dhe kufizimeve të zbatueshme"	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2019	IV
11	Wine:	Commission regulation (EC) No 607/2009 of 14 July 2009 laying down certain detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 479/2008 as regards protected designations of origin and geographical indications, traditional terms, labelling and presentation of certain wine sector products	Projekt VKM "Për emërtimet e origjinës dhe treguesve gjeografikë të mbrojtur, termave tradicionale, etiketimet dhe paraqitjes së informacionit për konsumatorin të disa produkteve të sektorit të verës"	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2019	III
11	ORGANIC FARMING	Commission Regulation (EC) No 889/2008 of 5 September 2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control	Vendim i Keshillit të Ministrave "Për rregullat e hollësishme për prodhimin biologjik bimor dhe algave të detit".	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
11	ORGANIC FARMING	Commission Regulation (EC) No 889/2008 of 5 September 2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control	Vendim i Keshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullave të hollësishme për etiketimin, mbledhjen, paketimin, transportin, ruajtjen dhe kontrollin e produkteve biologjike".	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2019	IV
11	ORGANIC FARMING	Commission Regulation (EC) No 889/2008 of 5 September 2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control	Urdhër Ministri "Lista e produkteve dhe substancave që lejohen të përdoren në prodhimin biologjik".	Urdhër	MBZHR	I pjesshëm	2018	I
11	ORGANIC FARMING	Commission Regulation (EC) No 889/2008 of 5 September 2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control	Vendim i Keshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullave të hollësishme për prodhimin e ushqimeve biologjike të përpunuara për kafshë, ushqimeve biologjike të përpunuara dhe majave biologjike".	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2019	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
11	ORGANIC FARMING	Commission Regulation (EC) No 889/2008 of 5 September 2008 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 on organic production and labelling of organic products with regard to organic production, labelling and control	Urdhër për miratimin e listës së produkteve dhe substancave, që përdoren në përpunimin e ushqimeve biologjike	Urdhër	MBZHR	I pjeshëm	2019	III
11	ORGANIC FARMING	Commission Regulation (EC) No 1235/2008 of 8 December 2008 laying down detailed rules for implementation of Council Regulation (EC) No 834/2007 as regards the arrangements for imports of organic products from third countries.	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullave të hollësishme dhe kushteve për importin e produkteve biologjike".	VKM	MBZHR	I pjeshëm	2020	IV
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE							
12	Control system in the internal market Food hygiene and safety	Regulation (EC) No 2160/2003 of the European Parliament and of the Council of 17 November 2003 on the control of salmonella and other specified food-borne zoonotic agents	Urdhër Ministri mbi kontrollin e salmonelës dhe agjentëve të tjerë zoonotik	Urdhër	MBZHR	I pjeshëm	2018	IV
12	Control system in the internal market EU Plant Health Regime	Council Directive 2000/29/EC of 8 May 2000 on protective measures against the introduction into the Community of organisms harmful to plants or plant products and against their spread within the Community	Vendim i Këshillit të Ministrave "Për miratimin e rregullave të inspektimit karantinor fitosanitar"	VKM	MBZHR	I pjeshëm	2018	III
12	Control system in the internal market Trade in and imports of semen and embryos	Council Directive 91/68/EEC of 28 January 1991 on animal health conditions governing intra-Community trade in ovine and caprine animals Date of end of validity: 20/04/2021; Repealed and replaced by Regulation (EU) 2016/429 of the European Parliament and of the Council of 9 March 2016 on transmissible animal diseases and amending and repealing certain acts in the area of animal health	Urdhër i Ministrisë "Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë tregtinë në vend dhe të importit nga vendet e treta të embrioneve të kafshëve shtëpiake të llojit të gjedhit"	Urdhër	MBZHR	I pjeshëm	2018	II

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i symur i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
12	Control system in the internal market Trade in live animals	Council Directive 2009/156/EC of 30 November 2009 on animal health conditions governing the movement and importation from third countries of equidae	Urdhër i Ministrit “Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve që rregullojnë lëvizjen dhe importin e njëthundrakëve nga vendet e treta”	Urdhër	MBZHR	I pjesshëm	2018	III
12	Control system in the internal market Legislation on food for particular nutritional uses and its revision	Regulation (EU) No 609/2013 of the European Parliament and of the Council of 12 June 2013 on food intended for infants and young children, food for special medical purposes, and total diet replacement for weight control and repealing Council Directive 92/52/EEC, Commission Directives 96/8/EC, 1999/21/EC, 2006/125/EC and 2006/141/EC, Directive 2009/39/EC of the European Parliament and of the Council and Commission Regulations (EC) No 41/2009 and (EC) No 953/2009	Udhëzim mbi ushqimet për bebe dhe fëmijë të vegjël, ushqime për qelime të caktuara mjeksore dhe zëvendësimi i plotë i dietave për kontrollin e peshës	Udhëzim	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV
12	Control system in the internal market Legislation on food for particular nutritional uses and its revision	Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers, amending Regulations (EC) No 1924/2006 and (EC) No 1925/2006 of the European Parliament and of the Council, and repealing Commission Directive 87/250/EEC, Council Directive 90/496/EEC, Commission Directive 1999/10/EC, Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council, Commission Directives 2002/67/EC and 2008/5/EC and Commission Regulation (EC) No 608/2004	VKM për informimin e konsumatorit në lidhje me ushqimin	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
12	Control system in the internal market Plant Protection products	Directive 2009/128/EC of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing a framework for Community action to achieve the sustainable use of pesticides	Vendim të Këshillit të Ministrave “Për rregullat për përdorimin e qëndrueshëm të PMB-ve si dhe kriteret e kualifikimit për përdoruesit”.	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
12	Control system in the internal market Marketing of plant reproductive material	Council Directive 2002/56/EC of 13 June 2002 on the marketing of seed potatoes	Vendim i Keshillit të Ministrave “Për kontrollin, marrjen e mostrave dhe analizimin e materialit mbjellës e shumezues bimor”.	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	Council Directive 2001/112/EC of 20 December 2001 relating to fruit juices and certain similar products intended for human consumption	Udhëzim në lidhje me lëngjet e frutave dhe produktet e ngjashme me to	Udhëzim	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	Commission Regulation (EU) 2015/1474 of 27 August 2015 concerning the use of recycled hot eater to remove microbiological surface contamination from carcasses (Text with EEA relevance	Udhëzim mbi përdorimin e ujit të ngrohtë të ricikluar për të larguar kontaminimin mikrobiologjik sipërfaqësor nga karkasat	Udhëzim	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	Council Directive 78/52/EEC of 13 December 1977 establishing the Community criteria for national plans for the accelerated eradication of brucellosis, tuberculosis and enzootic leukosis in cattle	Urdhër i Ministrisë “Për përcaktimin e kriterëve për planet kombëtare për të përshpejtuar çrrënjosjen e brucelozës, tuberkulozit dhe leukozës 'në gjedhë’”.	Urdhër	MBZHR	I pjesshëm	2018	II

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i symnimit të përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3 muajt e planifikuar për miratim
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	COMMISSION REGULATION (EC) No 1950/2006 of 13 December 2006 on establishing, in accordance with Directive 2001/82/EC of the European Parliament and of the Council on the Community code relating to veterinary medicinal products, a list of substances essential for the treatment of equidae COMMISSION REGULATION (EU) No 122/2013 of 12 February 2013 amending Regulation (EC) No 1950/2006 establishing, in accordance with Directive 2001/82/EC of the European Parliament and of the Council on the Community code relating to veterinary medicinal products, a list of substances essential for the treatment of equidae	Urdhër i Ministrit “Mbi listën e produkteve mjekësore veterinarë që janë substanca thelbësore për trajtimin e njëthundrakëve”.	Urdhër	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	Commission Implementing Regulation (EU) No. 139/2013 of 7 January 2013, laying down animal health conditions for imports of certain birds into the Union and the quarantine conditions thereof	Urdhër i Ministrit “Mbi kushtet e shëndetit të kafshëve për importet e zogjve të caktuar dhe kushtet e karantinës së tyre”	Urdhër	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	Commission Directive 93/51/EEC establishing rules for movements of certain plants, plant products or other objects through a protected zone, and for movements of such plants, plant products or other objects originating in and moving within such a protected zone.	Udhëzim për lëvizjen e bimëve ose e produkteve bimë brenda territorit të Republikës së Shqipërisë bëhet edhe duke i shoqëruar ato me pasaportë bimë, e cila është një dokument i lëshuar nga prodhuesi i autorizuar. SPMB verifikon plotësimin e kushteve dhe kriterëve për lëshimin e pasaportës bimë nga prodhuesit e autorizuar.	Udhëzim	MBZHR	I pjesshëm	2019	II
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	Commission Regulation (EC) No. 690/2008 recognising protected zones exposed to particular plant health risks in the Community.	Udhëzim për Rregullat për njohjen e zonave të pastra.	Udhëzim	MBZHR	I pjesshëm	2019	II

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
12	POLITIKAT E SIGURISË USHQIMORE, VETERINARISË DHE FITOSANITARE	DIRECTIVE 2010/63/EU OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 22 September 2010: "On the protection of animals used for scientific purposes."	Urdhër i Ministrit "Për mbrojtjen e kafshëve që përdoren për qëllime shkencore"	Urdhër	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
13	PESHKIMI							
13	Sub-Heading The Common Fisheries Policy	Council Regulation (EC) No 1100/2007 of 18 September 2007 establishing measures for the recovery of the stock of European eel	Rregullore dhe plan menaxhimi	Rregullore	MBZHR	I pjesshëm	2019	III
13	Market Policy	Regulation (EU) No 1379/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products, amending Council Regulations (EC) No 1184/2006 and (EC) No 1224/2009 and repealing Council Regulation (EC) No 104/2000	Amendim ligjit 64/2012 "Per Peshkimin" Për organizimin e tregjeve të prodhimeve të peshkimit dhe Akuakulturës	Ligj	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
13	Market Policy	Commission Implementing Regulation (EU) No 1418/2013 of 17 December 2013 concerning production and marketing plans pursuant to Regulation (EU) No 1379/2013 of the European Parliament and of the Council on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products	Projekt VKM "Procedurat për shitjen e parë të prodhimeve të peshkimit dhe organizimin e tregjeve të prodhimeve të peshkimit dhe akuakultures"	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV
13	Market Policy	COMMISSION RECOMMENDATION of 3 March 2014 on the establishment and implementation of the Production and Marketing Plans pursuant to Regulation (EU) No 1379/2013 of the European Parliament and of the Council on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products	Regullore "Për procedurat për shitjen e parë të prodhimeve të peshkimit dhe organizimin e tregjeve të prodhimeve të peshkimit dhe akuakultures"	Rregullore	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
13	Inspection and Control	COMMISSION IMPLEMENTING DECISION (EU) 2016/1251 of 12 July 2016 "Adopting a multiannual Union programme for the collection, management and use of data in the fisheries and aquaculture sectors for the period 2017-2019"	Projekt VKM për një të VKM 301, datë 10.04.2013 Për përcaktimin e rregullave për grumbullimin, menaxhimin e përdorimin e të dhënave në sektorin e peshkimit dhe mbështetjen për këshillimin shkencor për strategjinë kombëtare të peshkimit	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	III
13	Inspection and Control	Commission Implementing Regulation (EU) No 404/2011 of 8 April 2011 laying down detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No 1224/2009 establishing a Community control system for ensuring compliance with the rules of the Common Fisheries Policy	Projekt VKM për një ndryshim të VKM 407 datë 3.5.2013" Për përcaktimin e një regjimi kontrolli për të garantuar respektimin e rregullave të politikave menaxhuese në peshkim" (Sistemi pikëzimit)	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	III
14	POLITIKA E TRANSPORTIT							
14	Sub-Heading Road transport Admission to the occupation of road operator	Regulation (EC) No 1071/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 establishing common rules concerning the conditions to be complied with to pursue the occupation of road transport operator and repealing Council Directive 96/26/EC	Projekt Vendim i Këshillit të Ministrave "Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 325, datë 19.3.2008, të këshillit të ministrave, "për miratimin e rregullave për pranimin në veprimtarinë e operatorit të transportit rrugor të mallrave dhe të udhëtarëve, si dhe për njohjen e dokumenteve zyrtare, të caktuara për këta operatorë", të ndryshuar.	VKM	MIE	I plotë	2018	II
14	Sub-Heading Rail transport Market access	Directive 2012/34/EU of the European Parliament and of the Council of 21 November 2012 establishing a single European railway area	Projektligj për Administruesin e Infrastrukturës hekurudhore	Ligj	MIE	I plotë	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
14	Sub-Heading Rail transport Market access	Commission Implementing Regulation (EU) No 869/2014 of 11 August 2014 on new rail passenger services (OJ EU L 239, 12.8.2014, p. 1).	Projektligj për Sipërmarrësit hekurudhor	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	IV
14	Sub-Heading Rail transport Market access	Commission Implementing Regulation (EU) 2015/10 of 6 January 2015 on criteria for applicants for rail infrastructure capacity and repealing Implementing Regulation (EU) No 870/2014 (OJ EU L 3, 7.1.2015, p. 34).	Projektligj për Autoritetin Rregullator hekurudhor	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	IV
14	Sub-Heading Rail transport Market access	Commission Implementing Regulation (EU) 2015/171 of 4 February 2015 on certain aspects of the procedure of licensing railway undertakings (OJ EU L 29, 5.2.2015, p. 3).	Projektligj për Autoritetin licencues hekurudhor	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	IV
14	Sub-Heading Rail transport Train Driver Licensing	Commission Implementing Regulation (EU) 2016/545 of 7 April 2016 on procedures and criteria concerning framework agreements for the allocation of rail infrastructure capacity (OJ EU L 94, 8.4.2016, p. 1).	Projektvendim për Autoritetin licencues hekurudhor	Ligj	MIE	I plotë	2018	IV
14	Sub-Heading Rail transport Train Driver Licensing	Directive (EU) 2016/797 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the interoperability of the rail system within the European Union (OJ EU L 138, 26.5.2016, p. 44).	Projektligj për Autoritetin Kombëtar të investigimit të aksidenteve dhe incidenteve hekurudhore	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	IV
14	Sub-Heading Rail transport Train Driver Licensing	Regulation (EU) 2016/796 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Railways and repealing Regulation (EC) No 881/2004 (OJ EU L 138, 26.5.2016, p. 1).	Projektligj për Autoritetin e Sigurisë Hekurudhore	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	IV
14	Sub-Heading Rail transport Train Driver Licensing	Directive (EU) 2016/798 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on railway safety	Projektligj për Autoritetin e Sigurisë Hekurudhore	Ligj	MIE	I plotë	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i liders propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
14	Sub-Heading Rail transport Train Driver Licensing	Regulation (EU) 2016/796 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Railways and repealing Regulation (EC) No 881/2004 (OJ EU L 138, 26.5.2016, p. 1).	Projektligj për Autoritetin e Sigurisë Hekurudhore	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	IV
14	Sub-Heading Rail transport Train Driver Licensing	Directive (EU) 2016/798 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on railway safety	Projektligj për Autoritetin e Sigurisë Hekurudhore	Ligj	MIE	I plotë	2018	IV
14	Sub-Heading Maritime transport (Safety) Vessel traffic monitoring	Directive 2002/59/EC of the European Parliament and of the Council of 27 June 2002 establishing a Community vessel traffic monitoring and information system and repealing Council Directive 93/75/EEC	ProjektVendim i Këshillit të Ministrave për miratimin e Rregullores mbi Sistemin Monitorimit dhe Informimit të Trafikut Detar (VTMIS)''	VKM	MIE	I plotë	2020	IV
14	Sub-Heading Maritime transport (Safety) Vessel traffic monitoring	Directive 2009/17/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 amending Directive 2002/59/EC establishing a Community vessel traffic monitoring and information system	ProjektVendim i Këshillit të Ministrave për miratimin e Rregullores mbi Sistemin Monitorimit dhe Informimit të Trafikut Detar (VTMIS)''	VKM	MIE	I plotë	2020	IV
14	Sub-Heading Maritime transport (Safety) Vessel traffic monitoring	Commission Directive 2011/15/EU of 23 February 2011 amending Directive 2002/59/EC of the European Parliament and of the Council establishing a Community vessel traffic monitoring and information system	ProjektVendim i Këshillit të Ministrave për miratimin e Rregullores mbi Sistemin Monitorimit dhe Informimit të Trafikut Detar (VTMIS)''	VKM	MIE	I plotë	2020	IV
14	Sub-Heading Maritime transport (Safety) Vessel traffic monitoring	Commission Directive 2014/100/EU of 28 October 2014 amending Directive 2002/59/EC of the European Parliament and of the Council establishing a Community vessel traffic monitoring and information system	ProjektVendim i Këshillit të Ministrave për miratimin e Rregullores mbi Sistemin Monitorimit dhe Informimit të Trafikut Detar (VTMIS)''	VKM	MIE	I plotë	2020	IV

Kapitulli	Kategorië e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i liders propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
14	Sub-Heading Maritime transport (Safety) Accident investigation	Directive 2009/18/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 establishing the fundamental principles governing the investigation of accidents in the maritime transport sector and amending Council Directive 1999/35/EC and Directive 2002/59/EC of the European Parliament and of the Council	Projekt ligj për miratimin e Grupit të Investigimit të incidenteve, aksidenteve ajrore, detare dhe hekurudhore në Republikën e Shqipërisë Rregullores për Hetimin e Incidenteve Detare	Ligj	MIE	I plotë	2020	IV
14	Sub-Heading Air transport SINGLE EUROPEAN SKY Framework Regulation + Implementing rules	Regulation (EC) No 1070/2009 of the European Parliament and of the Council of 21 October 2009 amending Regulations (EC) No 549/2004, (EC) No 550/2004, (EC) No 551/2004 and (EC) No 552/2004 in order to improve the performance and sustainability of the European aviation system	Projektligji “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”	Ligj	MIE	I pjeshëm	2018	III
14	Sub-Heading Air transport Accidents	Regulation (EU) No 996/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 on the investigation and prevention of accidents and incidents in civil aviation and repealing Directive 94/56/EC	Projektligji “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”	Ligj	MIE	I pjeshëm	2018	III
14	Sub-Heading Air transport Air Transport Internal Market and Airports Market operation	Regulation (EC) No 1008/2008 of the European Parliament and of the Council of 24 September 2008 on common rules for the operation of air services in the Community (Recast)	Projektligji “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”	Ligj	MIE	I pjeshëm	2018	III

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
14	Sub-Heading Transport security Aviation security Security Framework Regulation + Supplementing legislation + Implementing legislation	Regulation (EC) No 300/2008 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2008 on common rules in the field of civil aviation security and repealing Regulation (EC) No 2320/2002	Projektligji “Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë”	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	III
15	ENERGJIA							
15	Sub-Heading: Hydrocarbons	Council Directive 2009/119/EC of 14 September 2009 imposing an obligation on Member States to maintain minimum stocks of crude oil and/or petroleum products	Projektligji “Për krijimin, mbajtjen dhe menaxhimin rezervave minimale të sigurisë të naftës bruto dhe / ose nënprodukteve të saj”	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	IV
15	Sub-Heading: Renewable sources of energy	Directive 2009/28/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources and amending and subsequently repealing Directives 2001/77/EC and 2003/30/EC	Projektligji “Për prodhimin, transportimin dhe tregtimin e biokarburanteve dhe të lëndëve të tjera djegëse, të rinovueshme, për transport”	Ligj	MIE	I pjesshëm	2018	III
15	Sub-Heading: Energy Efficiency	Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC	Projektvendim “Për miratimin e rregullores për kategoritë, kushtet, kërkesat e kualifikimit dhe të eksperiencës profesionale për licencimin e audituesit të energjisë dhe shoqërive për shërbime energjitike”	VKM	MIE	I pjesshëm	2018	III

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i dërguesit	Niveli i synuar i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
15	Sub-Heading: Energy Efficiency	Directive 2012/27/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 on energy efficiency, amending Directives 2009/125/EC and 2010/30/EU and repealing Directives 2004/8/EC and 2006/32/EC	Projektvendim - "Për miratimin e kategorive, kushtet dhe kërkesat e kualifikimit për menaxherët e energjisë së konsumatorëve të mëdhenj të energjisë"	VKM	MIE	I pjesshëm	2018	IV
15	Sub-chapter - Energy Infrastructure	REGULATION (EU) No 347/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 17 April 2013 on guidelines for trans-European energy infrastructure and repealing Decision No 1364/2006/EC and amending Regulations (EC) No 713/2009, (EC) No 714/2009 and (EC) No 715/2009	Projekt VKM "Për miratimin e udhëzuesit për infrastrukturën energjetike në sektorin hidrokarbur që do të jetë pjesë e infrastrukturës energjetike Trans-Evropiane",	VKM	MIE	I pjesshëm	2018	IV
15	Nuclear safety and radiation protection	Council Directive 2013/59/Euratom of 5 December 2013 laying down basic safety standards for protection against the dangers arising from exposure to ionising radiation, and repealing Directives 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom and 2003/122/Euratom	Projektvendim "Për miratimin e rregullores "Për mbrojtjen e publikut, punëmarrësve të ekspozuar profesionalisht dhe sigurinë ndaj ekspozimeve mjekësore me burime të rrezatimit jonizues"	VKM	MSHM	I pjesshëm	2018	IV
16	TATIMET							
16	Tatimet	Direktiva 2009/133/KE	Ligji "Për tatimin mbi të ardhurat" i ndryshuar nr. 8438, datë 28.12.1998, në lidhje me shkrijen dhe bashkimin.	Ligj	MFE	I pjesshëm	2020	IV
16	Tatimet	Directive 2009/133/KE	Ligj nr. 8438 date 28.12.1998 "On Income Tax"	Ligj	MFE	I pjesshëm	2020	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i dërguesit	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
17	POLITIKA EKONOMIKE DHE MONETARE							
17	Sub-Chapter: Monetary Policy	Protocol 4 on Statute of the European System of Central Banks and European Central Bank	Ndryshime në ligjin nr.8269, date 23.12.1997 "Për Bankën e Shqipërisë" i ndryshuar.	Ligj	BSH	I pjesshëm	2019	III
18	STATISTIKAT							
18	STATISTICAL INFRASTRUCTURE Brief Introduction to the Legal Framework for European Statistics	Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities (ESS Committee) (Article 7) OJ L 87, 31.3.2009, p. 164	Ligji "Për Statistikat Zyrtare"	Ligj	INSTAT	I pjesshëm	2018	II
18	BUSINESS Balance of Payment (BOP)	Regulation (EC) No. 184/2005 of the European Parliament and of the Council of 12 January 2005 on Community statistics concerning balance of payments, international trade in services and foreign direct investment	Rishikimi i Manualit metodologjik të Bilancit të Pagesave, Pozicionit të Investimeve Nderkombetare, shërbimit të tregtisë ndërkombetare dhe Investimeve të Huaja në përputhje me standardet ndërkombetare	Tjetër	BSH	I plotë	2020	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafshirë	Institucioni i referencës	Niveli i synuar i përfundimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
18	BUSINESS Balance of Payment (BOP)	as amended by: Commission Regulation (EU) No 555/2012 of 22 June 2012 amending Regulation (EC) No 184/2005 of the European Parliament and of the Council on Community statistics concerning balance of payments, international trade in services and foreign direct investment, as regards the update of data requirements and definitions. OJ L 166, 27.6.2012, p. 22–66	Rishikimi i Manualit metodologjik të Bilancit të Pagesave, Pozicionit të Investimeve Nderkombetare, shërbimit të tregtisë ndërkombetare dhe Investimeve të Huaja në përputhje me standardet ndërkombetare	Tjetër	BSH	I plotë	2020	IV
18	BUSINESS Balance of Payment (BOP)	As amended by: Commission Regulation (EU) No 1227/2010 of 20 December 2010 amending Regulation (EC) No 1055/2008 implementing Regulation (EC) No 184/2005 of the European Parliament and of the Council, as regards quality criteria and quality reporting for balance of payments statistics. OJ L 336, 21.12.2010, p. 15–16	Rishikimi i Manualit metodologjik të Bilancit të Pagesave, Pozicionit të Investimeve Nderkombetare, shërbimit të tregtisë ndërkombetare dhe Investimeve të Huaja në përputhje me standardet ndërkombetare	Tjetër	BSH	I plotë	2020	IV
18	Monetary, financial and interest rate statistics	Regulation (EU) No. 1071/2013 of the European Central Bank of 24 September 2013 concerning the balance sheet of the monetary financial institutions sector (recast) (ECB/2013/33)	Rregulloren e Statistikave Monetare dhe Financiare dhe Rishikimi i manualit të statistikave monetare dhe financiare në përputhje me standardet ndërkombetare	Tjetër	BSH	I plotë	2020	IV
18	Financial Accounts	Guideline of the European Central Bank of 25 July 2013 on the statistical reporting requirements of the European Central Bank in the field of quarterly financial account (recast) (ECB 2013/24)	Rishikimi i Manualit metodologjik të Llogarise Financiare në përputhje me standardet ndërkombetare	Tjetër	BSH	I plotë	2020	IV
19	POLITIKAT SOCIALE DHE PUNËSIMI							
19	Health and safety at work	Council Directive 92/29/EEC of 31 March 1992 on the minimum safety and health requirements for improved medical treatment on board vessels (OJ L 113, 30.04.1992, p. 19)	VKM “Për miratimin e rregullores “Për kërkesat minimale të shëndetit dhe sigurisë për trajtimin mjekësor në mjete detare të peshkimit”	VKM	MSHMS, MEI	I plotë	2019	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafrimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
19	Health and safety at work	Council Directive 91/383/EEC of 25 June 1991 supplementing the measures to encourage improvements in the safety and health at work of workers with a fixed-duration employment relationship or a temporary employment relationship (OJ L 206, 29.07.1991, p. 19)	VKM “Për miratimin e rregullores “Për kërkesat minimale të shëndetit dhe sigurisë për punëmarrësit me kontratë punë me afat të caktuar dhe kohë të pjesshme”	VKM	MSHMS, MFE	I plotë	2019	II
19	Health and safety at work	COUNCIL DIRECTIVE 92/29 / EEC of 31 March 1992 on the minimum safety and health requirements for the improved medical treatment of navigational vessels.	P/Ligj “Për sigurimin e detyrueshëm të kujdesit shëndetësor”	Ligj	MSHMS	I pjesshëm	2018	II
19	Health and safety at work	Direktiva 2003/88 of the European Parliament and of the Council of 4 November 2003 concerning certain aspects of the organisation of working time (OJ L 299, 18.11.2003, p. 9)	VKM “Për miratimin e rregullores “Për rregullimin e kohës së punës dhe pushimit”	VKM	MEF	I plotë	2020	I
19	Health and safety at work	Direktiva 2003/134 (rezulton Council recommendation of 18 February 2003 concerning the improvement of the protection of the health and safety at work of self-employed workers)	VKM “Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin e sigurisë dhe shëndetit në punë”	VKM	MEF	I plotë	2019	II
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social Inclusion; Social Protection, Disability, Employment Opportunities	C2010/083/02 Charter of Fundamental Rights of the European Union ⁹ Title III: Equality (OJ C 83, 30.3.2010, p. 389–403)	PVKM “Për ndihmësin personal për personat me aftësi të kufizuara”	VKM	MSHMS, MFE	I pjesshëm	2019	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafrimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
19	Equal opportunities and Antidiscrimination; Social Inclusion; Social Protection, Disability, Employment Opportunities	C2010/083/02 Charter of Fundamental Rights of the European Union ⁹ Title III: Equality (OJ C 83, 30.3.2010, p. 389–403)	P/VKM “Për shërbimet”	VKM	MSHMS	I pjesshëm	2018	IV
19	Employment, Equal Opportunities	Direktiva 2006/54/KE	Projektligji i Ri “Për nxitjen e punësimit”	Ligj	MEF	I pjesshëm	2018	IV
19	Employment, Equal Opportunities	32000L0078 (EUR-Lex: 05.20.05.10) Council Directive 2000/78/EC of 27 November 2000 establishing a general framework for equal treatment in employment and occupation (OJ L 303, 02.12.2000, p. 16)	VKM “Për miratimin e rregullores “Për kërkesat minimale të shëndetit dhe sigurisë për trajtimin mjekësor në mjetet detare të peshkimit”	VKM	MSHMS, MEI	I plotë	2018	IV
19	Equal opportunities	32006L0054 (EUR-Lex: 05.20.05.20) Directive 2006/54/EC of the European Parliament and of the Council of 5 July 2006 on the implementation of the principle of equal opportunities and equal treatment of men and women in matters of employment and occupation (recast) (OJ L 204, 26.7.2006, p. 23–36)	PVKM “Për mënyrën e organizimit dhe funksionimit të Agjencisë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësisë”	VKM	MSHMS, MFE	I pjesshëm	2018	IV
19	Equal opportunities	Direktiva 2000/78/KE	Akte nënligjore në zbatim të Ligjit të ri “Për arsimin dhe formimin profesional në Republikën e Shqipërisë”	Tjetër	MFE, MAS	I pjesshëm	2018	II
19	Employment, Equal Opportunities	Direktiva 2006/54/KE	Projekt VKM “Për programin e nxitjes së punësimit nëpërmjet angazhimit të punëkërkuësve të papunë në punët publike dhe komunitare”	VKM	MEF	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
19	Equal opportunities	Direktiva 2012/29/EU	Ndryshime në Ligjin Nr.9669, datë 18.12.2006 “Për masa ndaj dhunës në marrëdhëniet familjare”, i ndryshuar	Ligj	MSHMS	I pjesshëm	2018	IV
20	NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE							
20	NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE		Dokumenti Strategjik i Politikave të Industrisë Jo Ushqimore 2018 -2025	Tjetër	MIE	N/A	2018	II
20	NDËRMARRJET DHE POLITIKAT INDUSTRIALE		Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Qendrueshëm të Turizmit dhe plani i Veprimit 2018 – 2022	Tjetër	MTM	N/A	2018	III
21	RRJETET TRANS-EVROPIANE							
21	Sub-Heading Trans-European Transport Networks	Regulation (EU) No 1315/2013 of the European Parliament and of the Council of 11 December 2013 on Union guidelines for the development of the trans-European transport network and repealing Decision No 661/2010/EU	VKM “Mbi Udhëzimet e Bashkimit Evropian për Rrjetin Trans evropian TEN-T”	VKM	MIE	I pjesshëm	2018	IV
23	GJYQËSORI DHE TË DREJTAT THEMELORE							

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
23	Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore	Council of Europes, CMRec(2006) 2on european prison rules	Ndryshime dhe shtesa në ligjin nr. 10032 datë 11.12.2008 “Për policinë e burgjeve”	Ligj	MD	I plotë	2018	III
23	Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore	Council of Europes, CMRec(2006) 2on european prison rules	Projekt-ligjit “Mbi disa ndryshime dhe shtesa ne ligjin 8328, date 16.04.1998 “Për të drejtat dhe trajtimin e të dënuarve me burgim”, i ndryshuar.	Ligj	MD	I plotë	2018	III
23	Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore	Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)	Projekt-Rregullore “Për promovimin e prodhimit të veprave Europiane nga shërbimet mediatike audio dhe/ose audiovizive në bazë të kërkesës së përdoruesit”	Rregullore	AMA	I plotë	2018	IV
23	Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore	Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)	Projekt-Vendim “Për përcaktimin e ngjarjeve me rëndësi të madhe dhe mënyrën e transmetimit të tyre ”	VKM	AMA	I plotë	2018	III
23	Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore	Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)	Projekt-Rregullore “Për komunikimet audio dhe/ose audiovizive me natyrë tregtare. Format, kushtet dhe koha ditore e lejuar për transmetimin e tyre”	Rregullore	AMA	I plotë	2018	II
23	Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore	Directive 98/84 on the legal protection of services based on, or consisting of, conditional acces on the legal protection of services based on, or consisting of, conditional acces	Projekt-Rregullore “Mbi ofrimin e shërbimeve me akses të kushtëzuar”	Rregullore	AMA	I plotë	2018	II

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i symar i përafërmit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
23	Gjyqësori dhe të Drejtat Themelore	Directive 2010/13/EU of the European Parliament and of the Council of 10 March 2010 on the coordination of certain provisions laid down by law, regulation or administrative action in Member States concerning the provision of audiovisual media services (Audiovisual Media Services Directive)	Projekt-Rregullore "Per te drejten per raporte te lajmeve te shkurtra"	Rregullore	AMA	I plotë	2019	I
23	Protection of personal data	Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation) (OJ L119 of 4 May 2016, p.1);	Ndryshime në ligjin nr.988 /, date 10.03.2008 "Për mbrojtjen e të dhënave personale" i ndryshuar.	Ligj	MD	I plotë	2019	IV
23	Protection of personal data	Directive (EU) 2016/680 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data by competent authorities for the purpose of the prevention, investigation, detection or prosecution of criminal offences or the execution of criminal penalties, and on the free movement of such data, and repealing Council Framework Decision 2008/977/JHA (OJ L119 of 4 May 2016, p.89);	Ndryshime në ligjin nr.9887, date 10.03.2008 "Për mbrojtjen e të dhënave personale" i ndryshuar	Ligj	MD	I plotë	2019	IV
24	DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI							
24	MIGRATION/Legal Migration	Council Directive 2003/86/EC of 22 September 2003 on the right to family reunification OJ L 251 of 03.10.2003, p. 12	Ndryshim dhe shtesë në VKM Nr. 513, "Mbi përcaktimin e kriterëve, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë"	VKM	MB	I pjesshëm	2018	II
24	MIGRATION/Legal Migration	Council Directive 2003/109/EC of 25 November 2003 concerning the status of third-country nationals who are long term residents OJ L 16 of 23.01.2004, p. 44	Ndryshim dhe shtesë në VKM Nr. 513, "Mbi përcaktimin e kriterëve, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë"	VKM	MB	I pjesshëm	2018	II

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i dërguesit	Niveli i symnimit të përafurimit	Viti i planifikuar për miratim	5-mujor i planifikuar për miratim
24	Irregular immigration	Council Directive 2004/81/EC of 29 April 2004 on the residence permit issued to third-country nationals who are victims of trafficking in human beings or who have been the subject of an action to facilitate illegal immigration, who cooperate with the competent authorities OJ L 261 of 6 August 2004, page 19	Ndryshim dhe shtesë në VKM Nr. 513, "Mbi përcaktimin e kriterëve, procedurave dhe dokumentacionit për hyrjen, qëndrimin dhe trajtimin e të huajve në Republikën e Shqipërisë"	VKM	MB	I pjesshëm	2018	II
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Council Directive 2001/55/EC of 20 July 2001 on minimum standards for giving temporary protection in the event of a mass influx of displaced persons and on measures promoting a balance of efforts between Member States in receiving such persons and bearing the consequences thereof	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Council Directive 2003/9/EC of 27 January 2003 laying down minimum standards for the reception of asylum seekers	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as refugees or as persons who otherwise need international protection and the content of the protection granted	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Council Directive 2005/85/EC of 1 December 2005 on minimum standards on procedures in Member States for granting and withdrawing refugee status	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Directive 2011/51/EU of the European Parliament and of the Council of 11 May 2011 amending Council Directive 2003/109/EC to extend its scope to beneficiaries of international protection	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Directive 2013/32/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Standards in dealing with asylum seekers and beneficiaries of international protection	Directive 2013/33/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection	Ligji nr.121/2014 "Per Azilin ne Republiken e Shqiperise"	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Schengen Information System	Council Directive 2004/82/EC of 29 April on the obligation of carriers to communicate passenger data	Ndryshim dhe shtesa në Ligji 71/2016 "Për kontrollin Kufitar"	Ligj	MB	I plotë	2018	IV
24	DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI	Council Directive 2004/82/EC of 29 April on the obligation of carriers to communicate passenger data	VKM për përcaktimin e detyrimeve të transportuesit për transmetimin paraprak të Listës së Pasagjerëve sipas standardeve API	VKM	MB	I plotë	2018	IV
24	Europol	Council Decision 2009/935/JHA of 30 November 2009 determining the list of third States and organisations with which Europol shall conclude agreements	Shtesë në Ligjin 28/2014 mbi Marrëveshjen e Bashkëpunimit Operacional ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Europol.	tjetër	MB	I plotë	2018	II

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
24	Trafficking in human beings	Directive 2011/36/EU of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims repealing Council Framework Decision 2002/629/JHA of 19 July 2002 on combating trafficking in human beings	Plani Kombëtar i Veprimit për Luftën kundër Trafikimit të Personave 2018-2020	VKM	MB	I plotë	2018	II
24	Fight against Terrorism	Council Common Position 2001/930/CFSP of 27 December 2001 on combating terrorism	Hartimi i një projektligji në fushën e luftës kundër terrorizmit.	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Fight against Terrorism	Council Common Position of 27 December 2001 on the application of specific measures to combat terrorism	Hartimi i një projektligji në fushën e luftës kundër terrorizmit.	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Fight against Terrorism	Council Framework Decision 2002/475/JHA of 13 June 2002 on combating terrorism	Hartimi i një projektligji në fushën e luftës kundër terrorizmit.	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Fight against Terrorism	Council Framework Decision 2008/919/JHA of 28 November 2008 amending Framework Decision 2002/475/JHA on combating terrorism	Hartimi i një projektligji në fushën e luftës kundër terrorizmit.	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Fight against Terrorism	Council Decision 2002/996/JHA of 28 November 2002 establishing a mechanism for evaluating the legal systems and their implementation at national level in the fight against terrorism	Hartimi i një projektligji në fushën e luftës kundër terrorizmit.	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV
24	Fight against Terrorism	Council Decision 2005/671/JHA of 20 September 2005 on the exchange of information and cooperation concerning terrorist offences	Hartimi i një projektligji në fushën e luftës kundër terrorizmit.	Ligj	MB	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i liders propozues	Niveli i synuar i përafrit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
24	DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI	Council Decision 2001/887/JHA of 6 December 2001 on the protection of the euro against counterfeiting.	Ligj për Ratifikimin e Konventës së Gjenevës të vitit 1929 Për Shtypjen e Falsifikimit të Monedhës".	Ligj	MB	I plotë	2018	IV
24	DREJTËSI, LIRI DHE SIGURI		Plani i veprimit "Për zbatimin e strategjisë ndër sektoriale të kimit të organizuar, trafikeve të paligjshme dhe terrorizmit 2017-2020	VKM	MB	N/A	2018	II
24	Cooperation in the field of drugs	RECOMMENDATIONS COUNCIL EU Drugs Strategy (2013-20) (2012/C 402/01)	Dokumenti Strategjik Kundër Drogës	VKM	MSHMS	I plotë	2018	II
25	SHKENCA DHE KËRKIMI SHKENCOR							
25	Innovation Union flagship	ERA governance and progress report: Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions A reinforced European research area partnership for excellence and growth • The Five Key ERA Priorities – More effective national research systems – Optimal transnational co-operation and competition – An open labour market for researchers – Gender equality and gender mainstreaming in research – Optimal Circulation and Transfer of Knowledge including via Digital ER	Dokumenti I Reformes Institucionale te Kerkimit Shkencor	Ligj	MASR	N/A	2018	IV
26	ARSIMI DHE KULTURA							

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
26	ARSIMI DHE KULTURA		Projektvendim “Për Hartimin e Kodit të Cilësisë së Arsimit të Lartë ”	VKM	MASR	I pjesshëm	2018	II
26	ARSIMI DHE KULTURA		Projektvendim “Për skemen e kreditimit studentor dhe kushtet që duhen plotësuar për aplikimin për kredi	VKM	MASR	I pjesshëm	2018	II
26	ARSIMI DHE KULTURA	Direktiva 2014/60/ BE e Parlamentit Evropian dhe e Këshillit të 15 majit 2014 për kthimin e objekteve kulturore të larguara në mënyrë të paligjshme nga territori i një shteti anëtar dhe që ndryshon Rregulloren (BE) nr. 1024/2012 (Riformuluar) Rregullore e Këshillit (KE) nr. 116/2009, datë 18 dhjetor 2008, për eksportin e mallrave / pasurive kulturore” (Version i kodifikuar)	Ligji i ri “Për trashëgiminë kulturore“	Ligj	MK	I pjesshëm	2018	II
26	ARSIMI DHE KULTURA		Strategjia Kombëtare e Kultures 2019-2025	VKM	MK		2019	I
26	ARSIMI DHE KULTURA		Amendimi i Ligjit të Arsimit Parauniversitar	Ligj	MASR	I pjesshëm	2018	I
27	MJEDISI							

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
27	HORIZONTAL Legislation Environmental assessments	Council Directive 2011/92/EU of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (codified) amended by Directive 2014/52/EU	Amendim i Ligjit 10440/2011 "Për vlerësimin e ndikimit në mjedis", të ndryshuar ose Ligji i ri për Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis	Ligj	MTM	I plotë	2019	IV
27	HORIZONTAL Legislation AIR and NOISE legislation AAQ - Ambient air quality	Directive 2008/50/EC of the European Parliament and of the Council of 21 May 2008 on ambient air quality and cleaner air for Europe	Projekt vendimi për një ndryshim dhe shtesë në VKM Nr 594, datë 10.09.2014, "Për miratimin e Planit Kombëtar për Menaxhimin e Cilësisë së Ajrit"	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation WASTE MANAGEMENT Waste Framework Directive	Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste (in force as of 12 December 2010)	VKM "Kostot e menaxhimit të mbetjeve";	VKM	MTM	I plotë	2018	II
27	HORIZONTAL Legislation WASTE MANAGEMENT Waste Framework Directive	Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste (in force as of 12 December 2010)	Projektvendimi për rishikimin e VKM Nr. 175 datë 19.1.2011 "Për miratimin e strategjisë kombëtare të menaxhimit të mbetjeve dhe të planit kombëtar të menaxhimit të mbetjeve"	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	III
27	HORIZONTAL Legislation NATURE PROTECTION Wild Birds	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, amended by Directive 2013/17/EU	Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 10006, datë 23.10.2008 "Për mbrojtjen e faunës së egër"	Ligj	MTM	I plotë	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation NATURE PROTECTION Wild Birds	Directive 2009/147/EC of the European Parliament and of the Council of 30 November 2009 on the conservation of wild birds, amended by Directive 2013/17/EU	"Për disa shtesa dhe ndryshime në Ligjin nr. 10253, datë 11.3.2011 "Për gjuetinë"	Ligj	MTM	I plotë	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i lder propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
27	HORIZONTAL Legislation CHEMICALS REACH Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals	Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC amended by Regulations (EC) 1345/2007, (EC) 987/2008, (EC) 1272/2008, (EC) 134/2009, (EC) 552/2009, (EU) 276/2010, (EU) 453/2010, (EU) 143/2011, (EU) 207/2011, (EU) 252/2011, (EU) 253/2011, (EU) 366/2011, (EU) 494/2011, (EU) 109/2012, (EU) 125/2012, (EU) 412/2012, (EU) 835/2012, (EU) 836/2012, (EU) 847/2012, (EU) 126/2013, (EU) 348/2013, (EU) 517/2013	VKM "Mbi kufizimet në prodhimin, vendosjen në treg dhe përdorimin e disa kimikateve dhe artikujve të caktuar të rrezikshëm"	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation CHEMICALS REACH Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals	Regulation (EC) No 1907/2006 of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 concerning the Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals (REACH), establishing a European Chemicals Agency, amending Directive 1999/45/EC and repealing Council Regulation (EEC) No 793/93 and Commission Regulation (EC) No 1488/94 as well as Council Directive 76/769/EEC and Commission Directives 91/155/EEC, 93/67/EEC, 93/105/EC and 2000/21/EC amended by Regulations (EC) 1345/2007, (EC) 987/2008, (EC) 1272/2008, (EC) 134/2009, (EC) 552/2009, (EU) 276/2010, (EU) 453/2010, (EU) 143/2011, (EU) 207/2011, (EU) 252/2011, (EU) 253/2011, (EU) 366/2011, (EU) 494/2011, (EU) 109/2012, (EU) 125/2012, (EU) 412/2012, (EU) 835/2012, (EU) 836/2012, (EU) 847/2012, (EU) 126/2013, (EU) 348/2013, (EU) 517/2013	VKM "Mbi rregullat e detajuara dhe metodat për kryerjen e vlerësimit të sigurisë së kimikatit, si dhe kërkesat specifike, përmbajtja dhe formati i dokumentit me të dhënat e sigurisë (SDS)"	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation INDUSTRIAL POLLUTION IED -Industrial emissions (including LCP)	Directive 2010/75/EU of the European Parliament and of the Council of 24 November 2010 on industrial emissions (integrated pollution prevention and control) (Recast - transposition deadline 7 January 2013)	Ligje dhe akte nënligjore. Amendimi i ligjit aktual ose ligj i ri për lejet e mjedisit në përputhje me Direktivën e re të EU	Ligj	MTM	I plotë	2019	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE EU Emissions Trading System (EU ETS)	32003L0087 Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council of 13 October 2003 establishing a scheme for greenhouse gas emission allowance trading within the Community and amending Council Directive 96/61/EC (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0087:EN:NOT)	ProjektLigji “Per ndryshimet klimatike”	Ligj	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE EU Emissions Trading System (EU ETS)	32004L0101 Directive 2004/101/EC of the European Parliament and of the Council of 27 October 2004 amending Directive 2003/87/EC establishing a scheme for greenhouse gas emission allowance trading within the Community, in respect of the Kyoto Protocol's project mechanisms (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32004L0101:EN:NOT)	ProjektLigji “Per ndryshimet klimatike”	Ligj	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE EU Emissions Trading System (EU ETS)	32009L0029 Directive 2009/29/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 amending Directive 2003/87/EC so as to improve and extend the greenhouse gas emission allowance trading scheme of the Community (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32009L0029:EN:NOT)	ProjektLigji “Per ndryshimet klimatike”	Ligj	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE EU ETS (EmissionsTrading System) Aviation Activities	32008L0101 Directive 2008/101/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 amending Directive 2003/87/EC so as to include aviation activities in the scheme for greenhouse gas emission allowance trading within the Community (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32008L0101:EN:NOT)	ProjektLigji “Mbi ndryshimet klimatike”	Ligj	MTM	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafshir	Institucioni lidhës propozues	Niveli i synuar i përafshir	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE Ozone-Layer Protection	32009R1005 Regulation (EC) No 1005/2009 of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on substances that deplete the ozone layer (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32009R1005:EN:NOT)	VKM “Për rregullat për prodhimin, importin, eksportin, vendosjen në treg dhe përdorimin e substancave ozonholluese, si dhe e produkteve e të pajisjeve, që përmbajnë këto substanca”	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE Ozone-Layer Protection	32010D0372 2010/372/: Commission Decision of 18 June 2010 on the use of controlled substances as process agents under Article 8(4) of Regulation (EC) No 1005/2009 of the European Parliament and of the Council (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32010D0372:EN:NOT)	VKM “Për rregullat për prodhimin, importin, eksportin, vendosjen në treg dhe përdorimin e substancave ozonholluese, si dhe e produkteve e të pajisjeve, që përmbajnë këto substanca”	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE Ozone-Layer Protection	32010R0744 Commission Regulation (EU) No 744/2010 of 18 August 2010 amending Regulation (EC) No 1005/2009 of the European Parliament and of the Council on substances that deplete the ozone layer, with regard to the critical uses of halons (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32010R0744:EN:NOT)	VKM “Për rregullat për prodhimin, importin, eksportin, vendosjen në treg dhe përdorimin e substancave ozonholluese, si dhe e produkteve e të pajisjeve, që përmbajnë këto substanca”	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE Ozone-Layer Protection	32011R0291 Commission Regulation (EU) No 291/2011 of 24 March 2011 on essential uses of controlled substances other than hydrochlorofluorocarbons for laboratory and analytical purposes in the Union under Regulation (EC) No 1005/2009 of the European Parliament and of the Council on substances that deplete the ozone layer (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011R0291:EN:NOT)	VKM “Për rregullat për prodhimin, importin, eksportin, vendosjen në treg dhe përdorimin e substancave ozonholluese, si dhe e produkteve e të pajisjeve, që përmbajnë këto substanca”	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
27	HORIZONTAL Legislation CLIMATE CHANGE Ozone-Layer Protection	Commission Regulation (EU) No 537/2011 of 1 June 2011 on the mechanism for the allocation of quantities of controlled substances allowed for laboratory and analytical uses in the Union under Regulation (EC) No 1005/2009 of the European Parliament and of the Council on substances that deplete the ozone layer (http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32011R0537:EN:NOT)	VKM “Për rregullat për prodhimin, importin, eksportin, vendosjen në treg dhe përdorimin e substancave ozonholluese, si dhe e produkteve të pajisjeve, që përmbajnë këto substanca”	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	MJEDISI	Directive 2001/18/EC of the European Parliament and of the Council of 12 March 2001 on the deliberate release into the environment of genetically modified organisms and repealing Council Directive 90/220/EEC - Commission Declaration	VKM “Për lëshimin e kontrolluar në mjedis dhe rregullat e detajuara për OMGJ-të që përdoren për qëllime të tjera përveç hedhjes së tyre në treg si produkte që synojnë mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetin e njeriut”	VKM	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	MJEDISI		Dokument Strategjik dhe Planet e Veprimit për zbatimin e gazeve me efekt sërre dhe për përshtatjen ndaj ndryshimeve klimatike	Tjetër	MTM	N/A	2018	III
27	Water Management		Dokument Strategjik për Menaxhimin e Integruar të Burimeve Ujore	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	II
27	Water Management		Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor Drin-Buna	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV
27	Water Management		Plani i Menaxhimit të Basenit Ujor Seman	VKM	MBZHR	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përfunduar	Institucioni lider propozues	Niveli i symmar i përfundimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujor i planifikuar për miratim
27	Industrial Pollution, Risk Management and Accidents		Plan Veprimi për Zbatimin e Detyrave që Rrjedhin nga Konventa e Aksidenteve Industriale	Tjetër	MTM	I pjesshëm	2018	IV
27	MJEDISI		Udhëzim "Mbi krijimin e kriterëve ekologjike për dhënie e etiketave për shërbimet dhe akomodimet turistike, dhe për shërbimet për vendet e kampingjeve".	Udhëzim	MTM	I plotë	2018	IV
27	MJEDISI		Plani Kombëtar i Veprimit për Heqjen nga Përdorimi dhe Eliminimin e Ndotësve Organikë të Qëndrueshëm	Tjetër	MTM	I pjesshëm	2018	III
28	MBROJTJA E KONSUMATORIT DHE E SHËNDETTIT							
28	Consumer Protection	Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights	Ligji nr. 9902, date 11.04.2008 "Për mbrojtjen e konsumatorëve", i ndryshuar	Ligj	MFE	I plotë	2018	IV
28	Health Protection	EU Drugs Strategy (2013-20) 2012/C 402/01	Hartimi i Strategjisë Kombëtare të Kontrollit ndaj Drogave, 2018-2022	VKM	MSHMS	I pjesshëm	2018	IV

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafruar	Institucioni lider propozues	Niveli i synuar i përafrimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
29	SISTEMI DOGANOR							
29	CUSTOMS CLASSIFICATION TARIFF	31987R2658 Council Regulation (EEC) No 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff (OJ L 256, 07.09.1987, p. 1), as amended http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1987:256:0001:0675:EN:PDF	Vendimi i Këshillit të Ministrave “Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave 2019”	VKM	MFE	I pjesshëm	2018	IV
29	Customs tariff – Application of the Common Customs Tariff	31987R2658 Council Regulation (EEC) No 2658/87 of 23 July 1987 on the tariff and statistical nomenclature and on the Common Customs Tariff (OJ L 256 07.09.1987 p. 1), as amended http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:1987:256:0001:0675:EN:PDF	Vendim i Këshillit të Ministrave “Për miratimin dhe publikimin zyrtar të Nomenklaturës së Kombinuar të Mallrave”	VKM	MFE	I pjesshëm	2019	IV
30	MARRËDHËNIET ME JASHTË							
30	Common Commercial Policy	Council Regulation (EC) No. 428/2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfers; brokering and transit of dual use goods and technologies, OJ, L134 dated 29.05.2009	Për kontrollin shtetëror të transferimeve ndërkombëtare të mallrave ushtarake dhe artikujve dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë	Ligj	MM	I pjesshëm	2018	I
30	Common Commercial Policy	COMMISSION DELEGATED REGULATION (EU) 2017/2268 of 26.9.2017 amending Council Regulation (EC) No428/2009 setting up a community regime for the control of exports, transfer, brokering and transit of dual-use items	Vendim i Këshillit të Ministrave Për miratimin e listës së përditësuar të mallrave ushtarake dhe të listës së mallrave e teknologjive, me përdorim të dyfishtë, që i nënshtrohen kontrollit shtetëror të import-eksporteve	VKM	MM	I plotë	2018	II

Kapitulli	Kategoritë e ACQUIS	Acquis e BE-së	Legjislacioni Shqiptar	Lloji i aktit të përafuar	Institucioni i lëvizjes propozues	Niveli i synuar i përafërimit	Viti i planifikuar për miratim	3-mujori i planifikuar për miratim
31	POLITIKAT E JASHTME, E SIGURISË DHE E MBROJTJES							
31		2013/488/EU: Council Decision of 23 September 2013 on the security rules for protecting EU classified information	Ligji "Për informacionin e klasifikuar "Sekret shtetëror", NATO-s, BE-së, shteteve dhe organizatave të tjera ndërkombëtare"	Ligj	DSIK	I pjesshëm	2018	II
31		Council Regulation (EC) No. 428/2009 setting up a Community regime for the control of exports, transfers; brokering and transit of dual use goods and technologies, OJ, L134 dated 29.05.2009	Projektdligji "Për kontrollin shtetëror të transferimeve ndërkombëtare të mallrave ushtarake dhe artikujve dhe teknologjive me përdorim të dyfishtë"	Ligj	MM	I pjesshëm	2018	I
31		2013/488/EU: Council Decision of 23 September 2013 on the security rules for protecting EU classified information	VKM "Për sigurimin e informacionit në sistemet e komunikimit"	VKM	DSIK	I pjesshëm	2018	II
32	KONTROLI FINANCIAR							
32	Sub-Heading: PIFC and External Audit Protection of the euro against counterfeiting (first pillar aspects)	Decision of the European Central Bank of 20 March 2003 on the denominations, specifications, reproduction, exchange and withdrawal of euro banknotes; Council Regulation (EC) No 2182/2004 of 6 December 2004 concerning medals and tokens similar to euro coins	Rishikimi i ligjit nr.8269 datë 23.12.1997 "Për Bankën e Shqipërisë", i ndryshuar.	Ligj	BSH	I pjesshëm	2018	IV